

ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทาง
โทรทัศน์ เรื่องการ (The Eclipse)

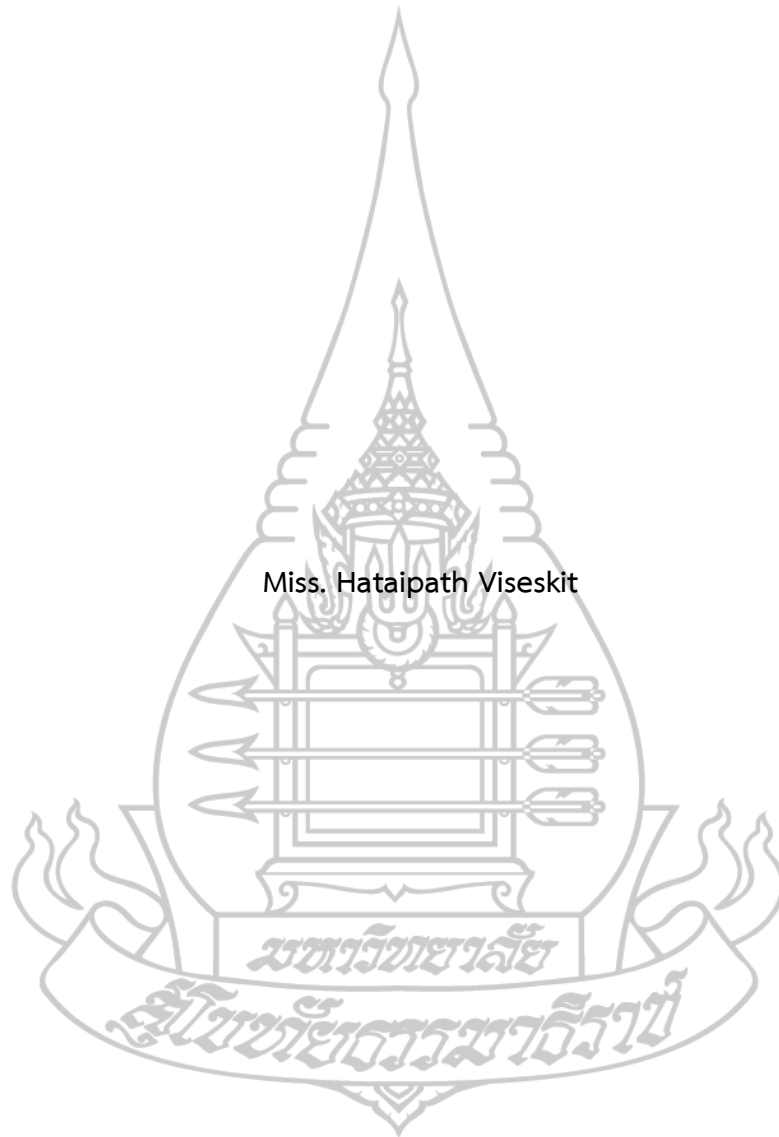

นางสาวหทัยภัทร วิเศษกิจ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครอง
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

The Conflict of Political Ideology in TV series “The Eclipse”

Miss. Hataipath Viseskit

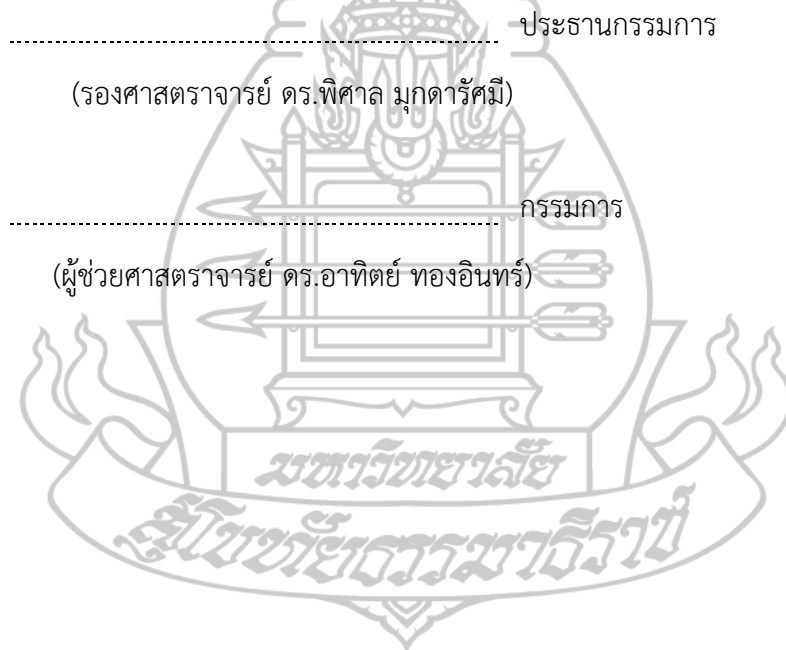
An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government
School of Political Science Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาส (The Eclipse)
ชื่อและนามสกุล	นางสาวหทัยภัทร วิเศษกิจ
แขนงวิชา / วิชาเอก	การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.พิศาล มุกตาร์ศมี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

รักษาราชการแทนรองอธิบดีฝ่ายการศึกษา สนับสนุนการเรียนรู้ และวิจัย
รักษาการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร (The Eclipse)

ผู้ศึกษา นางสาวหทัยภัทร วิเศษกิจ รหัสนักศึกษา 2648000103

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พิศาล มุกดารัตน์ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) อุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร (2) บริบทความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 -2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีวิเคราะห์ภาพยนตร์การเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง และอำนาจนิยมในการวิเคราะห์ตัวบทและบริบทของภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาในประเด็นอุดมการณ์ทางการเมือง และบริบทความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วง พ.ศ.2563 -2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์ฯ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาร เป็นการจำลองสังคมไทยในลักษณะของโรงเรียนภายใต้กฎระเบียบและอำนาจที่มีมาอย่างยาวนาน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองผ่านบทสนทนาและการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในเรื่อง ได้แก่ อุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม รวมถึงอำนาจนิยมในรูปแบบต่าง ๆ (2) สังคมไทยที่อยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย และแฝงความเป็นอนุรักษนิยมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้เกิดความแตกต่างของอุดมการณ์และความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร เป็นการนำเสนอที่สะท้อนและเสียดสีความขัดแย้งทางการเมืองในปี พ.ศ.2563 – 2564 ระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม โดยมุ่งเน้นให้ผู้ชมได้คิดวิเคราะห์ตาม และเกิดความตระหนักในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในสังคมไทย

คำสำคัญ ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาร อุดมการณ์ทางการเมือง บริบทการเมือง
ความขัดแย้งทางการเมือง

Independent Study title: The Conflict of Political Ideology in TV series “The Eclipse”

Author: Miss. Hataipath Viseskit; ID: 2648000103;

Degree: Master of Political Science in Politics and Government

Independent Study Advisor: Associate Professor Dr. Pisan Mukdaratsami; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this study were (1) to understand the political ideology in the TV series “The Eclipse” and (2) to study the context of political ideological conflicts in Thailand during 2020–2021 as reflected through the TV series “The Eclipse”.

This study was qualitative research utilizing documentary methods, employing concepts and theories to analyze political ideology and authoritarianism to understand the drama script and context of the TV series “The Eclipse”. The descriptive analysis and content analysis were applied, particularly to the political ideology and the context of political ideological conflicts in Thailand during 2020–2021, as reflected through the TV series.

The study found that (1) the TV series “The Eclipse” was a simulation of Thai society in the term of a school under the long-established rules and powers. The content was related to political ideological conflicts through dialogues and symbolic expressions in the story, such as a liberal democratic political ideology, a conservative political ideology, and various forms of authoritarianism. (2) Thai society was under a democratic regime and inherently conservative in politics, economics, and society, resulting in differences in ideology and political conflicts in Thai society. The TV series “The Eclipse” could reflect and satirize the political conflicts in 2020–2021 between liberal and conservative political ideologies, focusing on allowing viewers to analyze and become aware of rights, freedoms, and equality in Thai society.

Keywords : TV Series “The Eclipse”, Political Ideology, Political Context and Political Conflict

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาธ (The Eclipse) ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พิศาล มุกตาร์ศมี อาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระหลักที่กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในศึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ทองอินทร์ ที่ได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตลอดจนคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ของคณะทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนตั้งแต่การเรียน การให้ความช่วยเหลือตลอดจนการจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณครอบครัวที่เป็นแรงผลักดันในการเรียน และให้กำลังใจในการศึกษาครั้งนี้ รวมถึงกัลยาณมิตรที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ทุกท่านที่ช่วยเหลือและคอยส่งเสริมให้เรียนและการทำค้นคว้าอิสระดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นางสาวหทัยภัทร วิเศษกิจ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ณ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
3. ประเด็นปัญหาที่ศึกษา	8
4. กรอบแนวคิดของการวิจัย	8
5. ขอบเขตการวิจัย.....	9
6. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษา	10
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
1. แนวและทฤษฎีวิเคราะห์ภาพยนตร์การเมือง	11
2. แนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมือง.....	15
3. แนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม.....	23
4. แนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม	30
5. แนวคิดและทฤษฎีอำนาจนิยม.....	42

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
6. บริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564	53
7. โครงเนื้อเรื่องภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส (The Eclipse).....	117
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	118
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	125
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	125
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	126
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	127
4. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	127
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	129
1. ศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส (The Eclipse).....	129
2. ผลการวิเคราะห์บริบทความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 - 2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์โทรทัศน์ชุด เรื่อง “คาส (The Eclipse)”	229
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	269
1. สรุปผลการศึกษา	269
2. อภิปรายผลการศึกษา.....	278
3. ข้อเสนอแนะ	286
บรรณานุกรม	288
ประวัติผู้ศึกษา	306

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 2. 1 ประเภทการจัดอุตสาหกรรมทางการเมือง.....	21
ภาพที่ 4. 1 ภาพการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มไทยภักดีโดยการชูสามนิ้ว	59
ภาพที่ 4. 2 ภาพประชาชนแต่งกายด้วยชุดสีเหลืองถือธงชาติ และการถือพระบรมฉายาลักษณ์.....	60
ภาพที่ 4. 3 ภาพแคมเปญเชิญชวนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม “หยุดเชื้อ อยู่บ้าน ขอล้านชื่อ ไล่ ระบอบสามก๊ก หยุดรัฐธรรมนูญ” ของกลุ่มไทยภักดี.....	61
ภาพที่ 4. 4 ภาพกลุ่มนักเรียนแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในการติดโบขาวและชูสามนิ้ว.....	76
ภาพที่ 4. 5 ป้ายประท้วงแสดงถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากการเรียนออนไลน์	77
ภาพที่ 4. 6 ภาพนักเรียนแสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยการแขวนคอ	77
ภาพที่ 4. 7 ภาพนักเรียนนำชุดเครื่องแบบนักเรียนมาแขวนไว้บริเวณประตูรั้วกระทรวงศึกษาธิการ	78
ภาพที่ 4. 8 ภาพนักเรียนใช้สีสาดบนตรากระทรวงศึกษาธิการ และการใช้ผ้าสีประกอบการประท้วง หน้าบริเวณหน้ากระทรวงศึกษาธิการ.....	79
ภาพที่ 4. 9 ภาพกลุ่มนักเรียนเลวรดน้ำแดงใส่ไม้เรียว	80
ภาพที่ 4. 10 ภาพกลุ่มนักเรียนเลวแจกคู่มือการเอาตัวรอดในชีวิตโรงเรียน.....	81
ภาพที่ 4. 11 ภาพประชาสัมพันธ์การแจกคู่มือการเอาตัวรอดในโรงเรียน.....	81
ภาพที่ 4. 12 ภาพประชาสัมพันธ์กิจกรรมร่วมลงชื่อเสนอร่าง พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนฯ.....	83
ภาพที่ 4. 13 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลวต่อต้านการเรียนออนไลน์.....	84
ภาพที่ 4. 14 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลวต่อต้านการเรียนออนไลน์ใน ทวิตเตอร์.....	84
ภาพที่ 4. 15 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลวต่อต้านการเรียนออนไลน์ในเฟซบุ๊ก	85

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 4. 16 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลขที่เปรียบเทียบการบังคับทรงผม นักเรียนกับความเป็นเผด็จการ	86
ภาพที่ 4. 17 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลขที่กับเรื่องSOTUS	87
ภาพที่ 4. 18 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นในเรื่องของความเท่าเทียมทางเพศในโรงเรียน.....	88
ภาพที่ 4. 19 ภาพกิจกรรม “แก้ได้ถ้าแก้รัฐธรรมนูญ” ของกลุ่มนักเรียนเลข	89
ภาพที่ 4. 20 ภาพประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักเรียนติดโปสเตอร์โรงเรียน	90
ภาพที่ 4. 21 ภาพกิจกรรม “มอบเคັก” แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนใหม่.....	91
ภาพที่ 4. 22 ภาพกิจกรรมการชุมนุมของกลุ่มเสรีไทยพลัส โดยการแต่งกายที่แตกต่างไปจากเพศ สภาพตนเอง.....	95
ภาพที่ 4. 23 ภาพกิจกรรมการชุมนุมของกลุ่มเสรีไทยพลัสในการประท้วงโดยใช้ป้ายข้อความ	96
ภาพที่ 4. 24 ภาพกิจกรรมการชุมนุมของกลุ่มม็อบแฮมทาโร่	96
ภาพที่ 4. 25 ภาพกิจกรรมการชุมนุมของกลุ่มม็อบแฮรี่ พอตเตอร์	97
ภาพที่ 4. 26 ภาพประชาสัมพันธ์กิจกรรมแจกหนังสือเรื่อง “สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย”	98
ภาพที่ 4. 27 ภาพหตุคณระชาฎร 2563 ที่ฝั่งลงบนท้องสนามหลวง.....	101
ภาพที่ 4. 28 ภาพกิจกรรมงานศิลปะในพื้นที่การชุมนุมของกลุ่มคณระชาฎร 2563 บริเวณถนนสีลม	102
ภาพที่ 4. 29 ภาพกิจกรรมงานศิลปะในพื้นที่การชุมนุมของกลุ่มคณระชาฎร 2563 บริเวณถนนสีลม	103
ภาพที่ 4. 30 ภาพการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยใช้เปิดเหลืองของกลุ่มคณระชาฎร 2563.....	104
ภาพที่ 4. 31 ภาพการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยใช้เปิดเหลืองของกลุ่มคณระชาฎร 2563.....	105

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 4. 32 ภาพประชาสัมพันธ์กิจกรรมแจกหนังสือเรื่อง “สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย”	106
ภาพที่ 4. 33 ตัวละครอ๊กก (นำเสนอโดยคณพันธ์ ปุ้ยตระกูล (เฟิร์ส)).....	135
ภาพที่ 4. 34 ตัวละครอายัน/อาย (นำเสนอโดยธนวัฒน์ รัตนกิจไพศาล (ข้าวตัง)).....	138
ภาพที่ 4. 35 ตัวละครถั่วพู (นำเสนอโดยธณวิน ธีรโพสุการ (หลุยส์)).....	140
ภาพที่ 4. 36 ตัวละครอาจารย์ขาดก (นำเสนอโดยวัชรเกียรติ บุญภักดี (ใหญ่)).....	142
ภาพที่ 4. 37 ตัวละครอาจารย์ศนิ(นำเสนอโดยภัสสร ธนวัฒน์ (พลอย)).....	144
ภาพที่ 4. 38 ตัวละครอาจารย์วารี (นำเสนอโดยอินทิรา เจริญปุระ (ทราย)).....	146
ภาพที่ 4. 39 ตัวละครวสุวัฒน์ (นำเสนอโดยชยพล จุฑามาศ(เอเจ)).....	148
ภาพที่ 4. 40 ฉากการเปิดภาคการศึกษาของนักเรียนศุภพล และแต่งตั้งกลุ่มสรวัตรนักเรียนอย่าง เป็นทางการ.....	167
ภาพที่ 4. 41 ฉากนักเรียนโรงเรียนศุภพลยื่นเข้าแถวในวันเปิดภาคการศึกษาของนักเรียนศุภพล	168
ภาพที่ 4. 42 ฉากการจัดพิธีส่งมอบตำแหน่งประธานสรวัตรนักเรียนศุภพล.....	169
ภาพที่ 4. 43 ฉากตัวละครอ๊กกรับมอบตำแหน่งประธานสรวัตรนักเรียนผ่านพิธีฯ.....	169
ภาพที่ 4. 44 ภาพรูปแบบการแต่งกายของอาจารย์วารี 1	170
ภาพที่ 4. 45 ภาพรูปแบบการแต่งกายของอาจารย์วารี 2	171
ภาพที่ 4. 46 ฉากแก๊งโลกไม่ลืมถือป้ายประท้วงกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพล	185
ภาพที่ 4. 47 ภาพข้อความที่แสดงบนป้ายประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม.....	186
ภาพที่ 4. 48 ภาพข้อความที่แสดงบนป้ายประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม ที่แสดงถึงการเปรียบเทียบการ ใช้อำนาจของโรงเรียน	187

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 4. 49 ภาพการประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม และข้อความที่แสดงบนป้ายประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม ที่ต่อต้านอาถรรพ์โรงเรียนศุภพโล.....	187
ภาพที่ 4. 50 ภาพการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของแก๊งโลกไม่ลืมด้วยการไขว้นิ้วไว้ด้านหลัง	189
ภาพที่ 4. 51 ภาพแก๊งโลกไม่ลืมจัดกิจกรรมแจกปลอกแขนดำเพื่อไว้อาลัยให้โรงเรียนศุภพโล	190
ภาพที่ 4. 52 ภาพนักเรียนโรงเรียนศุภพโลใส่ปลอกแขนดำตามกิจกรรมของแก๊งโลกไม่ลืม	190
ภาพที่ 4. 53 ภาพायันแต่งเครื่องแต่งกายผิดกฎระเบียบโรงเรียนศุภพโล	191
ภาพที่ 4. 54 ภาพรอยสักอายันที่ผิดกฎระเบียบโรงเรียนศุภพโล	191
ภาพที่ 4. 55 ภาพแก๊งโลกไม่ลืมแต่งกายด้วยชุดไปรเวทมาโรงเรียน ซึ่งผิดกฎระเบียบโรงเรียนศุภพโล	192
ภาพที่ 4. 56 ภาพการตกแต่งภายในร้านกาแฟ “กาแฟแห่งความหลากหลาย” และการแต่งกายที่ผิดจากเพศสภาพของเจ้าของร้าน.....	193
ภาพที่ 4. 57 ภาพแสดงออกถึงรักร่วมเพศภายในร้านกาแฟ “กาแฟแห่งความหลากหลาย”	193
ภาพที่ 4. 58 ภาพแสดงความหลากหลายทางวัฒนธรรมการแต่งกาย ภายในร้านกาแฟ “กาแฟแห่งความหลากหลาย”	194
ภาพที่ 4. 59 ภาพอาจารย์ขาดกที่ยืนชั้นบนอยู่เหนืออັกที่ที่อยู่ระหว่างการเดินตรวจตราความเป็นระเบียบเรียบร้อยบนทางเดินหนีไฟโรงเรียนศุภพโล.....	222
ภาพที่ 4. 60 ภาพอาจารย์ขาดกยืนตำหนิอັกที่เรื่องการปฏิบัติหน้าที่สารวัตรนักเรียนในห้องปกครอง	223
ภาพที่ 4. 61 ภาพอาจารย์ขาดกตำหนิและใช้นิ้วชี้ๆ ไปที่ตราศุภพโลบนหน้าอกของอັกที่.....	223
ภาพที่ 4. 62 ภาพอาจารย์อาจารย์และนักเรียนศุภพโลเข้าแถวไหว้ต้อนรับประธานและสมาชิกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนศุภพโล ในงานศรีศุภพโล	224

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 4. 63 ภาพอักษกัใช้สีแดงทาสาดไปที่ป้ายอุปกรณ์การประท้วงแก๊งโลกไม่ลืม เพื่อข่มขู่ 225

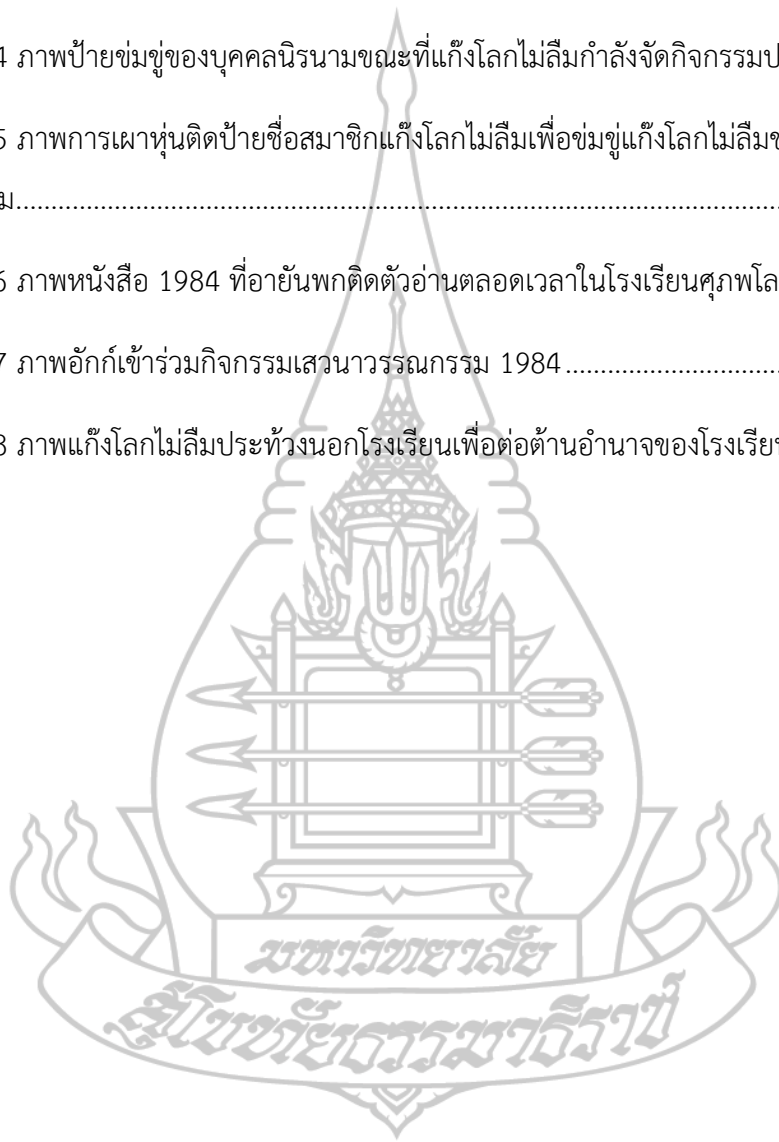
ภาพที่ 4. 64 ภาพป้ายข่มขู่ของบุคคลนิรนามขณะที่แก๊งโลกไม่ลืมกำลังจัดกิจกรรมประท้วง 225

ภาพที่ 4. 65 ภาพการเผาหุ่นติดป้ายชื่อสมาชิกแก๊งโลกไม่ลืมเพื่อข่มขู่แก๊งโลกไม่ลืมของ
บุคคลนิรนาม..... 226

ภาพที่ 4. 66 ภาพหนังสือ 1984 ที่อายันพกติดตัวอ่านตลอดเวลาในโรงเรียนศุภพล 227

ภาพที่ 4. 67 ภาพอักษกัเข้าร่วมกิจกรรมเสวนาวารวรรณกรรม 1984 227

ภาพที่ 4. 68 ภาพแก๊งโลกไม่ลืมประท้วงนอกโรงเรียนเพื่อต่อต้านอำนาจของโรงเรียนศุภพล 228

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเมืองเป็นเรื่องพื้นฐานของอำนาจ ระหว่างปัจเจกชน กลุ่ม สถาบัน ผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครอง ในการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในประเทศหรือรัฐ การบริหารเกี่ยวกับนโยบายในการบริหารประเทศ กิจกรรมหรือการควบคุมการบริหารทางราชการ รวมถึงการแสวงหาอำนาจ การต่อสู้ช่วงชิงเพื่อรักษาอำนาจ การแสวงหาประโยชน์ หรือความขัดแย้งสอดคล้องกับแนวคิดของ โรเบิร์ต เอ ดาห์ล (Robert A Dahl, 1961) กล่าวว่า การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ การบังคับให้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ จึงเป็นอำนาจอันชอบธรรม และเดวิด อีสตัน (David Easton, 1971) ที่ให้ความหมายการเมืองไว้ว่า เป็นกระบวนการใช้อำนาจหน้าที่จัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าภายในสังคม และกิจกรรมที่อยู่ในเขตแดนของระบบการเมือง ก็คือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคมโดยมีอำนาจบังคับ ให้มีการปฏิบัติตามการจัดสรรนั้น เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ท่ามกลางสิ่งที่เรียกว่าผลประโยชน์ร่วมกัน ทำให้จำเป็นต้องมีการใช้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัย สิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมและความเสมอภาค นอกจากนี้ระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคมอาทิเช่น ค่านิยม (value) การกลมกลืนทางสังคม (socialization) การจำแนกชนชั้น(stratification) การเคลื่อนไหวทางสังคม (mobility) อุดมการณ์ (ideology) เป็นต้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความเป็นการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ดำรงอยู่และส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างกัน หรือที่เรียกว่า อันตรกิริยา (Interaction) ดังนั้นการเมืองจึงมีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคง และการดำรงอยู่ของมนุษย์ในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และกลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตในสังคมของมนุษย์ จึงอาจกล่าวได้ว่าการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคนภายในรัฐหรือประเทศ โดยเฉพาะรูปแบบการเมืองการ

ปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นหนึ่งในรูปแบบการปกครองที่มีความซับซ้อน เนื่องจากความเกี่ยวกับชีวิตของประชาชนในหลายด้านและประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

นอกจากนี้ อำนาจไม่เพียงแต่ความสัมพันธ์กับการเมืองในแง่ของตัวแสดงทางการเมืองและสถาบันทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนไปยังมิตินการเมือง และมิติทางวัฒนธรรม สอดคล้องไปกับงานเขียนเรื่อง Power: A Radical View ของสตีเฟน ลูคส์ (Steven Lukes, 1974 อ้างถึงในสตีธร ธนานิธิโชติ และวิชุดา สาธิตพร, 2559) ที่ได้กล่าวถึงการจำแนกมุมมองต่ออำนาจออกเป็น 3 รูปแบบ ในมุมมองต่ออำนาจแบบสามมิติ (three-dimension view of power) ของสตีเฟน ลูคส์ เป็นการมองอำนาจและการใช้อำนาจโดยอาศัยวิธีการส่งอิทธิพล การเข้าครอบงำ หรือเปลี่ยนความต้องการตั้งแต่เริ่มแรกโดยอีกฝ่ายไม่รู้ตัวและไม่ตระหนักว่าผลประโยชน์ของตนเองกำลังถูกคุกคาม ทำให้ผู้มีอำนาจเหนือกว่าได้ครองอำนาจและผลประโยชน์จากเรื่องดังกล่าว ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของการหลอหลอม การกำหนดควบคุม ความความคิดความต้องการ นำไปสู่การยอมรับในสิ่งนั้นทำให้รู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติ เป็นสิ่งที่มีคุณค่า และมีประโยชน์ รวมถึงความขัดแย้งนั้นเป็นรูปแบบของการแอบแฝง ทั้งนี้มุมมองต่ออำนาจในรูปแบบที่สองและสาม จึงเป็นการใช้อำนาจผ่านเครื่องมือเชิงอำนาจอย่าง กฎหมายที่ชอบธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย อาหาร ภาพยนตร์ เป็นต้น

ในปัจจุบันที่ทั่วโลกมีการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้วัฒนธรรมซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบทางสังคมเป็นเหมือนภาพสะท้อนที่มีพลังในการขับเคลื่อนวิถีชีวิต และทัศนคติของมนุษย์ รวมถึงมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ อย่างระบบการเมือง และระบบเศรษฐกิจ โดยแสดงออกผ่านผลผลิตทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ วรรณกรรม ดนตรี จิตรกรรม สถาปัตยกรรม เครื่องแต่งกาย ประเพณี ภูมิปัญญา ความรู้ เป็นต้น เกิดการเปลี่ยนแปลง และความหลากหลายที่มากขึ้น ผลผลิตทางวัฒนธรรมหนึ่งที่เป็นที่นิยมและถูกถ่ายทอดสู่สังคมอย่างกว้างขวาง คือภาพยนตร์ ซึ่งมีการบูรณาการผลผลิตทางวัฒนธรรมหลากหลายแขนงและผสมผสานศาสตร์ที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปศาสตร์อย่างภาษาและดนตรี ด้านสังคมศาสตร์ ด้านรัฐศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ โดยการนำเสนอหากมองเพียงผิวเผินจะเป็นเพียงเพื่อความบันเทิง ทว่าในความเป็นจริงภาพยนตร์มิได้สร้างเพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่ซ่อนโลกทัศน์ หรืออุดมการณ์บางอย่างที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการวิพากษ์วิจารณ์ การรณรงค์ สร้างค่านิยม อัตลักษณ์ และอุดมการณ์ทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันภาพยนตร์ก็ถูกเชื่อมโยง

เข้ากับการเมือง และเรื่องของอำนาจได้อย่างชัดเจน หากมองย้อนกลับไปในอดีตและมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองก็จะส่งผลต่อรูปแบบของภาพยนตร์ในทันทีเช่นกัน สอดคล้องกับกำจร หลุยยะพงศ์ (2554, น.23) ได้อธิบายหน้าที่ของภาพยนตร์ในฐานะปฏิบัติการทาง สังคมและวัฒนธรรมไว้ว่า ภาพยนตร์มีความสัมพันธ์กับสังคมในสองด้าน โดยด้านแรกภาพยนตร์ในฐานะภาพสะท้อนสังคม (Reflectionism) และในอีกทางด้านหนึ่งคือ ภาพยนตร์คือการประกอบสร้าง ความเป็นจริง (Constructionism) ที่มองมุมต่างตามสำนักมาร์กซิสต์ (Marxism) และวัฒนธรรม ศึกษาที่มองว่า แม้จะไม่มีความจริงแต่ภาพยนตร์ก็สามารถที่จะประกอบสร้างความหมายใหม่ขึ้นได้ ตามแต่ผู้กำหนดยกตัวอย่างเช่น ในประเทศไทยภาพยนตร์ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ผลงานของหม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล ได้หยิบยกเรื่องราวของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทรงกอบกู้ ประเทศชาติจนได้รับเอกราชที่มุ่งสร้างความสามัคคี ความรักและหวงแหนในชาติ เพื่อปลุก จิตสำนึกให้ประชาชนชาวไทยรักแผ่นดินบ้านเกิด (องอาจ สิงห์ลำพอง, 2556) ภาพยนตร์การ์ตูน เรื่องซูโทเปียที่นำเสนอความเป็นจริงทางสังคมในแง่มุมของการเสียดสี ล้อเลียนระบบการเมืองการ การปกครองที่ขาดความเสมอภาคและเท่าเทียมภายใต้กฎเกณฑ์ที่ถูกสร้างขึ้นบังหน้า และความเป็น พหุนิยมทางวัฒนธรรม (ชวตล จรุงวิภู, 2562) เป็นต้น หรือสามารถกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ภาพยนตร์เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมจึงเป็นเหมือนกระจกสะท้อนและฉายภาพทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของสังคมนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดีทำให้ผู้รับชมได้รับรู้และเกิดการวิเคราะห์ตีความตาม ที่ผู้ สื่อสารต้องการแสดงออกผ่านภาพยนตร์

ทั้งนี้ในขณะเดียวกันภาพยนตร์ก็ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจ การโน้มน้าว และการสร้างพลังทางการเมืองของภาครัฐ และภาคประชาชนในรูปแบบใหม่ผ่านการถ่ายทอด ข้อมูลและเนื้อหาทางการเมือง การส่งผ่านความคิด เพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อความคิด ทศนคติและสร้าง ความรู้สึกร่วมในสังคมและผู้รับให้เป็นไปตามที่ผู้มีอำนาจต้องการ สอดคล้องกับมุมมองต่ออำนาจแบบ สามมิติของสติเฟ่น ลุคส์กล่าวคือภาพยนตร์ที่เป็นผลผลิตหนึ่งทางวัฒนธรรมเป็นการใช้อำนาจของ กลุ่มบุคคลหรือคนหนึ่งคนใดที่ใช้ในการหล่อหลอม ควบคุมทางความคิดที่แอบแฝงไปกับการดำรงชีวิต ประจำวันของประชาชน

ภาพยนตร์ประเภทชุดหรือที่รู้จักในชื่อว่า ซีรีส์ (series) เป็นรูปแบบหนึ่งของภาพยนตร์ที่มีการเผยแพร่ทั้งทางโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ โดยในส่วนของการเล่นเรื่องจะคล้ายกับภาพยนตร์ที่ถูกรวบรวมเผยแพร่เป็นตอน (episodes) หลายตอนต่อเนื่องกัน โดยถือเป็นกระแสคลื่นวัฒนธรรมด้านภาพยนตร์ที่มีการนำเสนอภาพยนตร์รูปแบบใหม่ต่างจากรูปแบบเดิมที่เป็นภาพยนตร์ตอนเดียวจบ นอกจากนี้ภาพยนตร์ชุดมีความแตกต่างจากละครที่มีการนำเสนอมุ่งเน้นแนวชีวิตที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับความรัก และความสัมพันธ์ครอบครัวซึ่งเป็นการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม ทำให้ตัวภาพยนตร์ชุด สามารถที่จะสอดแทรกและลงรายละเอียดเนื้อหา ประเด็นข้อมูลต่างๆ เช่น ประเด็นทางความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความหลากหลายทางเพศ ประเด็นทางการเมือง เป็นต้น ได้มากกว่า เนื่องจากระยะเวลาการนำเสนอที่ยาวนาน ทำให้เกิดความน่าติดตามและเป็นกระแสที่นิยมในหลากหลายกลุ่มช่วงวัย นอกจากนี้ซีรีส์ในหลายๆเรื่องยังเป็นเหมือนต้นแบบ และแนวทางในการสร้างอุดมการณ์ทางความคิดและค่านิยมในหลายการเคลื่อนไหวทางเมืองมาก่อน เช่น ซีรีส์เรื่อง ทรชนคนปล้นโลก (MONEY HEIST) ซึ่งเป็นซีรีส์ทางการเมืองที่แสดงสัญลักษณ์เกี่ยวกับการต่อต้านทุนนิยมและรัฐบาลที่ไม่เป็นธรรม และนำมาใช้เป็นคติพจน์ของกลุ่มในการชุมนุมปี พ.ศ.2563 ว่า “การปล้นอำนาจคืนจากรัฐของประชาชน” (ศุภาวรรณ คงสุวรรณ์, 2563) เป็นต้น อีกหนึ่งในประเภทภาพยนตร์ชุดที่ปัจจุบันเป็นกระแสนิยม และแสดงถึงการเปิดกว้างทางสังคม คือ ภาพยนตร์ชายรักชาย โดยมีการพัฒนามาจากรรณกรรมที่เป็นเหมือนอำนาจอย่างอ่อนหรืออำนาจละมุน (Soft Power) และมีการเผยแพร่ในหลากหลายประเทศ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลยว่าค่านิยมในเรื่องของความหลากหลายทางเพศกำลังเป็นประเด็นและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้เกิดการเปิดกว้างทางความคิด การเรียนรู้และการรับรู้ เมื่อประเด็นดังกล่าวเป็นที่สนใจจึงทำให้ประเภทภาพยนตร์ดังกล่าวเป็นที่นิยม และเริ่มมีการนำความเป็นปัจจุบันและค่านิยมสมัยใหม่นอกจากเรื่องความบันเทิง อย่างความหลากหลายทางเพศ การเสียดสีสังคม ความเท่าเทียม สิทธิเสรีภาพ กฎหมาย การเมืองการปกครอง ถูกเสริมเข้ามาและแสดงออกในรายละเอียดตัวเนื้อหาภาพยนตร์ ทั้งนี้ในส่วนของประเทศไทยก็เช่นกันที่มีการพยายามผลิตและนำเสนอภาพยนตร์ชุดดังกล่าวเป็นจำนวนมากเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมาจากการที่ภาครัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ระยะที่ 3 (พ.ศ.2560 - 2564) ที่ส่งเสริมการพัฒนาตลาดภาพยนตร์ทั้งในและต่างประเทศ การส่งเสริมความร่วมมือในการลงทุนระหว่างประเทศรวมธุรกิจถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในไทย รวมถึงพัฒนาขีดความสามารถของอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ ประกอบกับอิทธิพลกระแสการบริโภค

ภาพยนตร์สากลโดยเฉพาะภาพยนตร์ที่สะท้อนสังคม ความขัดแย้งสังคม เศรษฐกิจและการเมือง (ฐนยศ โล่ห์พัฒนานนท์ และคณะ, 2562) ทำให้ภาพยนตร์ในหลาย ๆ เรื่องจึงไม่เพียงแค่นำเสนอในเรื่องเรื่องความรัก สังคม หรือวัฒนธรรมเพียงเท่านั้น ทว่าภาพยนตร์ชุดในหลาย ๆ เรื่องยังพยายามสอดแทรกประเด็นและสะท้อนสถานการณ์ และสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในช่วงระยะเวลาหนึ่งทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมในเนื้อหา เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงออกทางความคิด อุดมการณ์และค่านิยม ที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนทางการเมือง การสนับสนุนทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางความคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมือง การเสียดสีหรือล้อเลียนทางสังคมและการเมือง

หากกล่าวถึงภาพยนตร์ชุดชายรักชายที่ฉายทางโทรทัศน์ ในปัจจุบันที่ได้รับความนิยมติดอันดับ 2 ในประเทศไทยในช่วงปลาย ปี พ.ศ.2565 อย่างต่อเนื่อง ทำให้นึกถึงภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาร หรือซีรีส์เรื่องคาร (The eclipse) ซึ่งได้รับรางวัล “THAILAND DIGITAL AWARDS 2022” ซีรีส์คุณภาพ และซีรีส์วายยอดเยี่ยมแห่งปี ประจำปี พ.ศ. 2565 ที่ถูกสร้างและดัดแปลงจากวรรณกรรมเรื่องคาร ผู้แต่งปราปต์ โดยได้รับการตีพิมพ์เพิ่มภาษาจีนในสาธารณรัฐจีนหรือไต้หวันและภาษาพม่าในประเทศเมียนมาร์ ทั้งนี้ คาร เป็นภาพยนตร์ชุดของประเทศไทยที่ได้นำเสนอตัวละครในรูปแบบของนักเรียนในโรงเรียน แต่สิ่งที่ทำให้ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวมีความโดดเด่นจากภาพยนตร์ชุดเรื่องอื่นๆ และที่เป็นที่นิยม เช่น ภาพยนตร์ชุดเรื่องเพราะเราคู่กัน (2gether the series) บังเอิญรัก(A Chance to Love The Series) นิทานพันดาว(1000stars) นักเรียนพลังกิฟต์ (The Gifted) เป็นต้น ที่มุ่งเน้นไปที่ความบันเทิง วิถีชีวิต สังคมและความหลากหลายทางเพศ แต่ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร เป็นภาพยนตร์ที่นำเสนอการถึงสภาพปัญหาการศึกษา ปัญหาสังคม การสะท้อนสถานการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทย ท่ามกลางความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางความคิดที่แตกต่างกันแม้จะอยู่ในที่แห่งเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างของช่วงวัย บทบาทหน้าที่ ครอบครัว สภาพแวดล้อม ความคิดหรืออุดมการณ์ผ่านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

นอกจากนี้ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ยังมีประเด็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นสิทธิ เสรีภาพท่ามกลางสังคมประชาธิปไตยที่เปรียบเปรยกับสภาพสังคมโรงเรียนที่มีกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีการกล่าวถึงวรรณกรรมเรื่อง 1984 ของจอร์จ ออร์เวลล์ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครองเข้ามาสอดแทรกเป็นแนวทางเพื่อให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจและเห็นภาพได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเรื่องคานั้น ถูกออกแบบมาในรูปแบบของทางเลือกอุดมการณ์ที่ไม่มี

ผิดถูกแต่เป็นทางเลือกให้ผู้ชมได้คิด มองตามความเป็นจริง และคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ เนื้อหายังแฝงไปด้วยการเสียดสีสังคมเรื่องความเท่าเทียมในเรื่องชนชั้น และความหลากหลายทางเพศ ซึ่งยังไม่เป็นที่ยอมรับในหลายสังคมซึ่งเป็นประเด็นโดดเด่นในปัจจุบัน รวมถึงยังสะท้อนความฝัน ของผู้คนส่วนใหญ่ที่ดิ้นรนให้ชีวิตของตนเองดีขึ้นโดยการพยายามทำให้ตัวเองเป็นในแบบที่สังคมส่วนมากยอมรับ

โดยผู้ประพันธ์ได้ให้เหตุผลของการตั้งชื่อเรื่อง คาร์ (Salmon Podcast, 2565) รวมถึงการมีวรรณกรรมอย่าง 1984 ของจอร์จ ออร์เวล เป็นต้นแบบ ไว้ว่า คำว่า “คาร์” มาจากคำว่า สุริยุคราส (Eclipse) ซึ่งเปรียบเปรยว่าการที่แสงสว่างถูกบดบังและกดทับด้วยความมืดมืดทว่าเมื่อความมืดมืดผ่านพ้นไป แสงสว่างจะกลับมาดังเดิม และเป็นความหมายที่ครอบคลุมตัวเนื้อหาเรื่องดังกล่าวในแง่ของการถูกกดทับจากอุดมการณ์ที่แตกต่าง และอำนาจ ในบางบริบทต้องการที่จะสะท้อนถึงสถานการณ์และสภาพแวดล้อมของการเมือง สังคม และการศึกษาของประเทศไทยในช่วงนั้น ซึ่งไม่เพียงแต่การสะท้อนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการให้เด็กรุ่นใหม่ได้เข้าใจและเป็นภาพยนตร์ที่มีความทันสมัย ในส่วนของตัวภาพยนตร์ที่มีการดัดแปลงวรรณกรรมไปจากเดิม บางส่วนโดยผู้กำกับได้ให้สัมภาษณ์ไว้ เนื้อเรื่อง คาร์ มีความลึกซึ้งซับซ้อน มีความเป็นการเมือง การตั้งคำถามกับสังคม เป็นการพูดถึงความเชื่อ ความเป็นตัวตน ซึ่งเกิดขึ้นผ่านประสบการณ์ในโรงเรียน โดยสิ่งที่เชื่อถือยึดถือไม่ว่าจะเกิดจากการครอบงำหรือสภาพแวดล้อม ซึ่งตัวละครมีความเชื่อ อุดมการณ์ที่ต่างกันไปมาพบกัน จึงทำให้เกิดการปะทะและความขัดแย้งที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่จะเปิดกว้างทางความคิดความเชื่อ (GMMTV OFFICIAL, 2565) รวมถึงการที่ผู้กำกับการแสดงอยู่ในกลุ่ม ความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) ซึ่งเคยเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563 และเป็นส่วนหนึ่งในตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน จึงมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนเอกลักษณ์ของตัวบทภาพยนตร์และการแสดงออกของนักแสดงในเรื่องของความหลากหลายทางเพศ รวมถึงเรื่อง อุดมการณ์ผ่านภาพยนตร์ออกมาได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้การที่ภาพยนตร์ใช้สถานะตัวละครในช่วงวัยดังกล่าวและโรงเรียนเป็นตัวดำเนินเรื่องหลักมีความน่าสนใจ โดยเฉพาะประเด็นของความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ซึ่งมีในเรื่องความต่างของช่วงวัยเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างชัดเจน จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ศึกษาเลือกภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ เป็นกรณีศึกษา

ทั้งนี้เมื่อผู้ศึกษาได้รับชมภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร์ และอ่านวรรณกรรมเรื่องดังกล่าว แบบลึกลับจึงตีความได้ว่า ได้ว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้พยายามอธิบายถึงแนวคิดในเรื่องของอุดมการณ์

และความขัดแย้งทางอุดมการณ์ รวมถึงการกล่าวปัญหาต่าง ๆ วัฒนธรรม ค่านิยม การศึกษา สภาพสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน ทำให้ผู้ศึกษานึกถึงอีกหนึ่งปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สำคัญหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในประเทศไทยและสะท้อนผ่านตัวภาพยนตร์ได้อย่างชัดเจน คือ ปรากฏการณ์ทางการเมืองช่วงปี พ.ศ.2563 – 2564 ที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง ความขัดแย้งในเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมือง และอำนาจ ระหว่างกลุ่มผู้เคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีนักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชน อย่างกลุ่มคณะราษฎร 2563 ออกมาใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมในการผลักดันเป้าหมายสร้างสังคมที่มีความเป็นเสรีประชาธิปไตยและการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ ในขณะเดียวกันความขัดแย้งในทางอุดมการณ์อย่างฝ่ายขวาหรือกลุ่มอนุรักษนิยมก็มีการเคลื่อนไหวอยู่คู่ขนาน โดยมีความคิดจุดยืนในทางตรงกันข้าม คือการปกป้องและต่อต้านการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ และเชื่อมั่นในวิถีการเมืองการปกครองของประเทศไทยที่คงอยู่มาอย่างยาวนาน โดยผู้เข้าร่วมชุมนุมในกลุ่มดังกล่าว นอกจากประชาชนทั่วไปแล้ว ยังรวมไปถึงกลุ่มข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น และกลุ่มคนรุ่นใหม่ และยังมีอีกตัวแสดงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลที่มีการแสดงออกในการบริหารจัดการประเทศ หรือกลุ่มคนที่วางตัวเป็นกลางทางการเมืองในช่วงการเกิดปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมือง พ.ศ.2563-2564

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงพยายามมองในหลาย ๆ ด้านของตัวภาพยนตร์ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความขัดแย้งของอุดมการณ์ ปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมการต่อสู้เชิงอำนาจที่ไม่ได้ศึกษาเพียงเนื้อหาของผู้ประพันธ์และผู้กำกับเพียงอย่างเดียว แต่รวมไปถึงการวิเคราะห์ตัวบทละคร บทสนทนา ฉาก หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านภาพยนตร์ชุด เรื่องคาร โดยใช้นวนและทฤษฎีวิเคราะห์ภาพยนตร์และแนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อที่จะสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดแทรกในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบันและเข้าถึงสังคมอันจะก่อให้เกิดการเปิดกว้างทางความคิดและสะท้อนอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความหลากหลายในสังคมไทยให้เด่นชัดมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร

2.2 เพื่อศึกษาบริบทความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 -2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร

3. ประเด็นปัญหาที่ศึกษา

3.1 ภาพยนตร์ชุด เรื่อง คาร ปรากฏและสะท้อนแนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างไร

3.2 ภาพยนตร์ชุด เรื่อง คาร สะท้อนความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 – 2564 อย่างไร

4. กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษานี้เป็นการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุด เรื่อง คาร จากตัวบท บทสนทนา แนวคิดตัวละคร พฤติกรรมการแสดงออกของตัวละคร สภาพแวดล้อม รวมถึงองค์ประกอบต่างๆ ในภาพยนตร์ โดยตัวเนื้อหาของภาพยนตร์ได้มีการสะท้อน เชื่อมโยงและได้มีการถ่ายทอดหรือสอดแทรกประเด็นบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2563 - 2564 โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาผ่านแนวคิดและทฤษฎี ดังต่อไปนี้

4.1 แนวคิดและทฤษฎีวิเคราะห์การเมืองผ่านภาพยนตร์

การวิเคราะห์การเมืองผ่านภาพยนตร์ เป็นการศึกษการเมืองจากภาพยนตร์ ผ่านองค์ประกอบต่างๆของภาพยนตร์เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีแนวทางในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ผ่านตัวบท (Textual analysis) ในส่วนของตัวบทจะมีองค์ประกอบแยกย่อยไม่ว่าจะเป็นภาษาของตัวภาพยนตร์ การเล่า

เรื่องที่ประกอบด้วยโครงเรื่อง แก่นเรื่องหรือแก่นความคิด ความขัดแย้ง ตัวละคร มุมมอง ฉาก และสัญลักษณ์ และส่วนการวิเคราะห์บริบทที่ผู้ศึกษามีความสนใจในแนวทางการศึกษาการประกอบสร้างความหมายและอุดมการณ์ในภาพยนตร์เพราะทำให้เข้าใจแนวทางที่จะศึกษาอุดมการณ์และความหมายแฝงทางการเมืองในภาพยนตร์ได้

4.2 แนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมือง

อุดมการณ์ทางการเมืองเป็นระบบความคิดหรือความเชื่อในทางการเมืองที่อธิบายถึงความสัมพันธ์กันทางสังคมและสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางต่างๆและเพื่อให้เกิดการยอมรับของสังคมที่จะนำไปสู่การกระทำทางการเมือง โดยอุดมการณ์ทางการเมืองนั้นมีความหลากหลายและแตกต่างกัน ทั้งนี้ความหลากหลายของอุดมการณ์ทางการเมืองย่อมนำไปสู่การเกิดความขัดแย้งทางสังคมและการเมืองตามมา เมื่อเกิดความขัดแย้งทางอุดมการณ์จะนำมาซึ่งการเคลื่อนไหวและการแสดงทางการเมืองที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้อุดมการณ์เป็นที่ยอมรับในสังคมและสร้างความเชื่อ ความศรัทธา ในหลายรูปแบบ เช่น การชุมนุมประท้วง การนำเสนออุดมการณ์ผ่านสื่อต่างๆ เป็นต้น ในการศึกษาวิจัยเมืองคัมภีร์ประกอบการศึกษาทั้งบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564 และภาพยนตร์ชุดเรื่องคารซึ่งมีความเชื่อมโยงกันโดยภาพยนตร์นั้นจะเป็นเหมือนภาพสะท้อนของปรากฏการณ์การเมืองได้ ในการศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองอันประกอบไปด้วยอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย อุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม และแนวคิดอำนาจนิยม

5. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา: งานชิ้นนี้มุ่งศึกษา ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร (The Eclipse) จำนวน 12 ตอนเพื่อแสวงหารูปแบบแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 - 2564 ซึ่งสอดคล้องกับตัวบท บทละคร บทสนทนา สภาพทางสังคม ความคิด และบทบาทของตัวละครในภาพยนตร์

6. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษา

6.1 อุดมการณ์ทางการเมือง หมายถึง ระบบแนวความคิดของกลุ่มบุคคลในเรื่องการเมืองที่มีความขัดแย้ง และความหลากหลาย ซึ่งในที่นี้สะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์เรื่องคาร และบริบทของปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564

6.2 ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาร หมายถึง ภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ของไทยที่ออกอากาศทางโทรทัศน์และยูทูบ ในเดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม ในปี พ.ศ.2565 โดยดัดแปลงจากวรรณกรรมของนักเขียน นามปากกา ปราปต์ (ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนา หรือปราปต์) จำนวน 12 ตอนจบ

6.3 บริบททางการเมือง หมายถึง สภาวะการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2563-2564 โดยวิเคราะห์ในมุมมองในเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมือง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

7.1 ได้องค์ความรู้ในเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมืองผ่านงานภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาร

7.2 เกิดมุมมองใหม่ และเกิดวิสัยทัศน์ในการมองการเมืองผ่านอุดมการณ์ทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ รวมถึงบริบทของปรากฏการณ์การเมืองไทยในช่วง พ.ศ.2563-2564

7.3 ได้แง่คิดและมุมมองในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองที่หลากหลายภายใต้ระบอบประชาธิปไตยซึ่งนำไปสู่การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาร (The Eclipse) ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวและทฤษฎีวิเคราะห์ภาพยนตร์การเมือง
2. แนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมือง
3. แนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย
4. แนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม
5. แนวคิดและทฤษฎีอำนาจนิยม
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. บริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564
8. โครงเนื้อเรื่องภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาร (The Eclipse)

1. แนวและทฤษฎีวิเคราะห์ภาพยนตร์การเมือง

1.1 ความหมายของภาพยนตร์

นักวิชาการด้านภาพยนตร์ได้อธิบายถึงความหมายภาพยนตร์ไว้ซึ่งมีความสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสังคม จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านแรกภาพยนตร์เป็นสิ่งสะท้อนสังคม หรือเป็นเสมือนกระจกที่สะท้อนความเป็นไปในสังคม และด้านที่สองคือ ภาพยนตร์เป็นการประกอบสร้างความเป็นจริง ซึ่งจะมองในมุมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปตามสำนักมาร์กซิสม์ มองว่าผู้ชมจะถูกครอบงำความหมายจากภาพยนตร์ หรือทางสำนักวัฒนธรรมมองว่าการตีความหมายขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของตน

วรรณิ สํารายเวทย์ (2542) ไดกลําววํา ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ใ้ภาพในการสื่อความหมายของเรื่งราว การกําหนดภาพตําง ๆ โดยมีวัตถุประสงคํเพื่อใ้ผู้ชมเห็นภาพในรูบแบบตําง ๆ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ใ้ความหมายคําวา “ภาพยนตร์” เอาไว้วา เป็นคํานาม หมายถึง ภาพฉายด้วยเครื่องทําใ้เห็นเป็นภาพเคลื่อนไหวได้ หนึ่งฉาย

ภูริวิฒน์ เกื้อทาน (2556) ได้นิยามความหมายของภาพยนตร์ในหนังสือความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาพเคลื่อนไหวและภาพยนตร์ไว้วา ภาพยนตร์ คือ การถ่ายทอตเรื่งราวตําง ๆ ในลักษณะที่แสดงใ้เห็นภาพเคลื่อนไหว (motion pictures) ที่มีชวงเวลาและสถานที่เข้ามาเกี่ยวชองในชวงเวลาที่จํากัด ซึ่งอาจเป็นเรื่งราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือเป็นการแสดงใ้เหมือนจริง หรืออาจเป็นการแสดงและสร้างภาพจากจินตนาการของผู้สร้างก็ได้ เพื่อใ้ผู้ชมเกิดอารมณ์รวมไปกับภาพยนตร์ ในขณะที่กำลังนั่งชม

ในการวิเคราะห์ภาพยนตร์เพื่อที่จจะเข้าใจภาพยนตร์จําเป็นอยางยิ่งที่จจะต้องมีแนวทางหรือทฤษฎีในการเป็นเครื่องมือเพื่อทําความเข้าใจปรากฏการณ์และการวิเคราะห์ภาพยนตร์ โดยในที่นี้ทฤษฎีที่มีความเกี่ยวชองในการวิเคราะห์ ได้แก

1.2 ทฤษฎีวิเคราะห์ตัวบท (Textual analysis)

1.2.1 ภาษาภาพยนตร์ (Film language)

เป็นกลุ่มที่มองวําภาพยนตร์คือศิลปะ ซึ่งจะสนใจวิเคราะห์เนื้อหา โครงสร้าง หรือ “รูบแบบ” (form) ในภาพยนตร์ แนวทางดังกลําวเรียกวา “รูบแบบนิยม” (formalism) ได้รับอิทธิพลมาจากสำนักวรรณกรรม ที่มีความสนใจปัจจุัยในภาพยนตร์หรือตรรกะของโครงสร้างภายในตัวบท (internal logic) เช่น โครงเรื่ง ฉาก แสง สี ตัวละคร เป็นต้น ซึ่งนำไปสู้การวิเคราะห์ “ภาษาหนังสือ” ซึ่งประกอบไปด้วย ขนาดภาพ มุมกล้อง การเคลื่อนไหวของกล้อง ขนาดภาพ แสง สี และการตัดต่อ

1.2.2 การเล่าเรื่ง (Film narration)

David Bordwell (ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ.2543) ได้ใ้คําจํากัดความเกี่ยวชองกับการเล่าเรื่งในภาพยนตร์วําเป็นเสมือนห้วงชอ้ของเหตุการณ์ตําง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้นในชวงเวลาหนึ่ง การเล่าเรื่งเริ่มต้นด้วยสถานการณ์หนึ่ง เป็นชุดของความเปลี่ยนแปลงที่

เกิดขึ้นไปตามรูปแบบของเหตุและผล จนในที่สุดสถานการณ์ใหม่หนึ่ง ๆ เกิดขึ้นตามมา จนนำไปสู่ตอนจบของ การเล่าเรื่องและการวิเคราะห์โดยการพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ โครงเรื่อง ความขัดแย้ง ตัวละคร แก่นความคิด ฉาก สัญลักษณ์ และมุมมองตัวละคร รายละเอียดดังนี้

1) *โครงเรื่อง (Plot)* เป็นการนำเหตุการณ์หลายๆเหตุการณ์มาจัดเรียงลำดับอย่างมีเหตุและผล ผ่านการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับตามเวลา โดยจะมีองค์ประกอบได้แก่ การเริ่มเรื่อง (Exposition) การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) ภาวะวิกฤต (Climax) ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) และการยุติของเรื่องราว หรือจุดจบของเรื่อง (Ending/Denouncement)

2) *แก่นเรื่องหรือแก่นความคิด (Theme)* คือ ความคิดรวบยอดที่เกิดขึ้นในเรื่องราวที่เกิดจากการสร้างสรรค์ขึ้นโดยเป็นส่วนที่สำคัญที่ผู้เขียนหรือสร้างเรื่องต้องการที่จะสื่อสารให้เกิดความเข้าใจและรับรู้ผ่านชื่อเรื่อง ชื่อตัวละคร คำพูดบางประโยคที่ตัวละครพูด หรือสัญลักษณ์พิเศษที่สอดแทรกภายในเนื้อเรื่อง โดยแก่นความคิดในภาพยนตร์แบ่งเป็น 5 ประเภท คือความคิดหลักที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ศิลธรรม ธรรมชาติของมนุษย์ การวิพากษ์สังคม และคำถามเชิงปรัชญา (Boggs, 1978 อ้างถึงใน ขจิตขวีญู กิจวิศาละ, 2564)

3) *ความขัดแย้ง (Conflict)* เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เรื่องราวเกิดปมปัญหาและกระบวนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของตัวละคร ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินเรื่องและการพัฒนา โดยแบ่งออกเป็นความขัดแย้งภายนอก (Outer Conflict) ซึ่งหมายถึงความขัดแย้งในเชิงกายภาพ คือความขัดแย้งระหว่างคนที่มีปัญหา ไม่ลงรอยกัน ต่อต้านกัน หรือความขัดแย้งระหว่างคนกับธรรมชาติ และความขัดแย้งภายใน (Inner Conflict) หมายความว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเชิงจิตใจเป็นความขัดแย้งภายในจิตใจ หรือกระบวนการความคิดของตัวละคร รวมไปถึงการต่อสู้เอาชนะกับจิตสำนึกในจิตใจ

4) *ตัวละคร (Character)* ผู้ที่ดำเนินเหตุการณ์และเป็นคนนำพาให้เรื่องราวที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นดำเนินต่อและเชื่อมโยงเรื่องราวเหตุการณ์โดยที่ Swain (1988) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ตัวละครแต่ละตัวต้องมี คือส่วนของความคิด (Conception) และส่วนของพฤติกรรมที่มีการแสดงออก (Presentation) ที่ผ่านความคิดและทัศนคติของตัวละคร ซึ่งเป็นลักษณะภายนอกที่ตัวละครแสดงออกมาผ่านบุคลิก

5) มุมมอง หรือจุดยืนในการเล่าเรื่อง (Point of View) จุดยืนในการเล่าเรื่องของภาพยนตร์มีความสำคัญอย่างมาก เพราะในภาพยนตร์แต่ละเรื่องจะมีความแตกต่างกัน ในการสร้างความรู้สึก หรือส่งต่ออารมณ์ความรู้สึกไปยังผู้รับชม ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้สร้างภาพยนตร์รวมถึงมีการสอดแทรกอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมต่างๆ ลงไปในเนื้อหาหรือเรื่องราว

6) ฉาก (Setting) คือ สถานที่ รวมถึงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ ซึ่งฉากนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความหมายบางอย่างของเรื่องได้ อีกทั้งยังสามารถมีอิทธิพลกับความคิด ความรู้สึกและการตัดสินใจของตัวละคร

7) สัญลักษณ์พิเศษ (Special Symbol) ภายในภาพยนตร์จะปรากฏสัญลักษณ์พิเศษที่เป็นตัวแทนในการสื่อความหมายในรูปของภาพและเสียงที่ถูกนำเสนอซ้ำ ๆ โดยอาจเป็นวัตถุ สถานที่ หรือสิ่งมีชีวิตก็ได้ ที่เป็นภาพในการสื่อความหมาย และสัญลักษณ์ของเสียง เป็นเสียงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในภาพยนตร์ การใช้สัญลักษณ์พิเศษนี้เมื่อนำมาใช้วิเคราะห์ประกอบการชมภาพยนตร์จะช่วยให้สามารถเข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น ซึ่งความหมายที่แฝงเร้นอาจสื่อความหมายได้ดีกว่าความหมายที่ปรากฏอยู่ภายนอก

1.3 ทฤษฎีวิเคราะห์บริบท (Contextual analysis)

การวิเคราะห์ภาพยนตร์จะขยายไปสู่การวิเคราะห์บริบทภาพยนตร์ซึ่งภาพยนตร์มีลักษณะเป็นสหวิทยาการไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม อันทำให้ศาสตร์ด้านหรือการเชื่อมร้อยกับศาสตร์ด้านอื่นมากขึ้นไม่ได้ผูกขาดเฉพาะนักวิชาการด้านภาพยนตร์แต่เพียงอย่างเดียว โดยแบ่งหลัก ๆ ออกเป็น 3 กลุ่ม (สุมาภา ประดับแก้ว, 2556) ได้แก่

- (1) การศึกษาประวัติศาสตร์และปัจจัยเศรษฐกิจ
- (2) การศึกษาการประกอบสร้างความหมายและอุดมการณ์ในภาพยนตร์
- (3) การศึกษากลุ่มภาพยนตร์

โดยผู้ศึกษามีความสนใจในแนวทางการศึกษาการประกอบสร้างความหมายและอุดมการณ์ในภาพยนตร์เพราะทำให้เข้าใจแนวทางที่จะศึกษาอุดมการณ์และความหมายแฝงในภาพยนตร์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3.1 อุดมการณ์ในภาพยนตร์ การศึกษาการประกอบสร้างความหมายและอุดมการณ์ในภาพยนตร์ เป็นการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดสำนักมาร์กซิสม์ (Marxist) โดยมอง

ว่าอุดมการณ์เป็นกรอบการรับรู้ของมนุษย์อุดมการณ์นั้นจะแฝงอยู่ใน “ภาษา” กล่าวคือโครงสร้างภาษาของการเล่าเรื่องมักตั้งอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้าม (binary oppositions) ซึ่งจะถูกทำให้เป็นเรื่องธรรมชาติ ทำให้เกิดการตัดสิน/สร้างคุณค่า

1.3.2 การประกอบสร้างความหมาย โดยสำนักวัฒนธรรมศึกษามีความเชื่อที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับ “ความเป็นจริง” หรือ Reality ซึ่งเชื่อว่าความเป็นจริงนั้นคือสิ่งประกอบสร้างขึ้นมา (Construct) เพราะผู้รับสารสามารถตีความสื่อภาพยนตร์ได้โดยประสบการณ์ของตนเองและนำมาใช้สร้างสภาพแวดล้อมแก่ตนเองได้ ผู้รับสารจึงอยู่ในฐานะผู้กระทำ (active) และผู้ที่ถูกกระทำ (passive) จากการครอบงำของสื่อ

1.3.3 ภาพตัวแทน (Representation) หมายถึง การสร้างความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ในโลก การสร้างความหมายอาจอยู่ในรูปความหมายตรงและความหมายแฝง ทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม เมื่อความหมายถูกถ่ายทอดสู่กลุ่มคนส่วนใหญ่ จะทำให้เกิดการรับรู้ความหมายและตีความร่วมกันไปในทิศทางเดียวกันหรืออาจจะคนละทิศทาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแบบแผนทางวัฒนธรรมในสังคมและประสบการณ์ร่วมของบุคคลในสังคม

2. แนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมือง

2.1 ความหมายของอุดมการณ์ทางการเมือง

คำว่า อุดมการณ์ เริ่มมาจากนักวิชาการฝรั่งเศส Antoine Louise Claude Destutt De Tracy และคณะ (หลุยส์ อัลตูแซร์, 2566) เป็นผู้ริเริ่มนำคำว่า Ideology มาใช้เพื่อแทนความหมาย ถึงสิ่งที่จะศึกษาในทางทฤษฎีที่ได้อธิบายถึงรากเหง้าที่มาของความคิดเป็นครั้งแรก โดยเขาใช้คำนี้เรียกการศึกษาอย่างมีระบบในยุคแสงสว่างทางปัญญา (Enlightenment) ซึ่งเชื่อว่าความรู้ที่แท้จริงคือ อุดมการณ์ (ideas) สามารถหาได้โดยประสบการณ์ และเชื่อว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์สามารถนำมาใช้ปรับปรุงสังคม และสภาวะการเมืองได้ ดังนั้นคำว่า “ ideology ” ในความหมายนี้จึงแปลว่า ศาสตร์แห่งความรู้ที่แน่นอนในประเทศไทยคำว่า "อุดมการณ์" เป็นคำที่พึงบัญญัติขึ้นมาได้ระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เนื่องจาก "อุดมการณ์" เป็นศัพท์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์ซึ่งใช้ในความหมาย

ที่ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า "Ideology" นักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "อุดมการณ์" ที่แตกต่างกันไป อาทิเช่น

กระมล ทองธรรมชาติ (2519 : 144) ให้ความหมายอุดมการณ์ไว้ว่า ระบบความคิดที่อธิบายถึงความเป็นมาของสภาพทางสังคมในอดีตและปัจจุบัน โดยเสนอวิธีการที่จะทำให้มนุษย์ในสังคมหลุดพ้นจากสภาวะที่ไม่พึงปรารถนาในปัจจุบัน เพื่อไปสู่สภาวะที่ดีเลิศในอนาคต

ณัฐพล ชันธไชย (2519 : 152-192) ได้รวมความหมายของอุดมการณ์เอาไว้ว่า อุดมการณ์นั้น หมายถึง ลัทธิของความคิดความเชื่ออันเป็นที่ยอมรับและนับถือที่นำมาร่วมกันปฏิบัติของบุคคลหรือกลุ่มชน ความเชื่อดังกล่าวนั้นอาจจะเป็นความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือความเชื่อระหว่างคนกับสังคมรวมถึงความเชื่อเกี่ยวกับจักรวาลหรือโลกก็เปลี่ยนได้ โดยเป็นชุดความเชื่อที่มีสภาพความเป็นจริง ความเชื่อนั้นอาจไม่ใช่ข้อเท็จจริงหรือไม่ถูกต้องตามหลักที่กำหนดกฎเกณฑ์ที่เป็นความจริงเสมอไปก็ได้

ลิขิต ธีรเวคิน(2517 : 120) อุดมการณ์ หมายถึง แนวความคิดที่อธิบายถึงความเป็นมาของระบบสังคมมนุษย์ในอดีต สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตวางแนวทางการประพฤติปฏิบัติสำหรับสมาชิกในปัจจุบันและสำหรับบรรลุถึงความมุ่งหวังของอนาคต พร้อมทั้งให้ความหมายแก่ชีวิต แก่ความประพฤติและความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อมและระบบสังคมทั้งหมด

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2523 : 8-10) ได้ให้ความหมายคำว่าอุดมการณ์นั้นเป็นความเชื่อ แปลความเชื่อดังกล่าวที่ว่ามันไม่ได้มีกิจกรรมที่จะกระทำรวมหมู่ไม่เรียกว่าเป็นอุดมการณ์ เพราะคำว่าอุดมการณ์อย่างแท้จริงต้องนำมาใช้เพื่อเกิดการรวมกลุ่มที่จะใช้ไปปฏิบัติการในโอกาส ต่าง ๆ และยึดถือความเชื่อมั่นนั้นมาเป็นหลักเกณฑ์

สนธิ เตชานันท์ (2543) ได้อธิบายเรื่องของอุดมการณ์ที่ได้มีการเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของรัฐ ซึ่งมองว่าระบบรัฐชาติในปัจจุบันมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง (เตชานันท์., 2543)ดังนี้คือ

- (1) อำนาจอธิปไตย
- (2) ความเป็นชาตินิยม
- (3) อุดมการณ์

สุนันท์ เตนดวง (2564) ได้มีการสรุปลักษณะอุดมการณ์ออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

- (1) ความเชื่อที่ได้เป็นการยอมรับในกลุ่มคนหมู่มาก
- (2) ต้องเป็นความเชื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่มีความสำคัญกับกลุ่มหมู่ เช่น ระเบียบ กฎ ข้อบังคับในการอยู่ร่วมกัน
- (3) ต้องเป็นความเชื่อที่ทุกคนให้ความสำคัญ และสนใจ เพื่อนำมาใช้ให้เป็น แนวทาง ในการกำหนด และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในโอกาสต่างๆ
- (4) ความเชื่อนั้นต้องเป็นความเชื่อที่ทำให้คนในกลุ่มปรองดองกันไม่แตกแยก รวมถึง การใช้เพื่อการกระทำกิจกรรมต่างๆ ในสังคม

Colin Sumner และ John Plamenate (สมเกียรติ วันทะนะ, 2544) กล่าวว่า อุดมการณ์ เป็นรูปจิตใต้สำนึกที่ได้เกิดขึ้นด้วยการปฏิบัติในทางสังคม ซึ่งมีขอบเขตแผ่คลุมทั่วทั้งสังคม สะท้อนความสัมพันธ์ ทางสังคมและยังได้มีการปรากฏตัวของปรากฏการณ์ต่างๆ

Karl Mannheim (1939) อ้างถึงในอุดมพร ชั้นไพบูลย์ (2553) ให้ความหมาย อุดมการณ์ ไว้ว่าเป็น เครื่องมือเครื่องมือของการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลสอง ฝ่าย ที่มุ่งโต้แย้งหลักการของศัตรูฝ่ายตรงข้าม โดยเชื่อว่าอุดมการณ์อีกฝ่ายหนึ่งนั้นไม่มีรากฐานมาจาก ผลประโยชน์ทางสังคมของชนกลุ่มนั้น

Seliger (อ้างถึงใน อุดมพร ชั้นไพบูลย์.2553) ให้คำนิยามว่า อุดมการณ์ คือ ชุดของ ความคิดที่มีความสอดคล้องกัน ซึ่งใช้เป็นรากฐานให้กับกิจกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นโดยผ่านการ จัด ตั้ง (a coherent set of idea that provides a basis for organized political action) อุดมการณ์ตามความหมายนี้จึงมุ่งผนุงรักษาระบบการเมืองที่ดำรงอยู่ หรือจะมุ่งแก้ไขปรับปรุง หรือ แม้กระทั่งมุ่งโค่นล้มทำลายระบบนั้น ๆ

ดังนั้น อุดมการณ์ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์ จากมุมมองทางสังคม การเมือง จะต้องมีลักษณะพื้นฐานร่วมกันบางประการ (สมเกียรติ วันทะนะ,2544,น.4) ดังนี้

- (1) ต้องให้คำอธิบายได้ว่าสถานะแห่งสังคมการเมืองที่ดำรงอยู่นั้นเป็นอย่างไร คำอธิบายนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "โลกทัศน์" (world view)
- (2) ต้องเสนอตัวแบบ (mode) ของสังคมที่พึงปรารถนาในอนาคตว่าเป็นเช่นไร นั่น คือต้องให้ญาณทัศน์หรือวิสัยทัศน์ (vision) ว่าสังคมที่ดีในอนาคตควรเป็นสังคมแบบไหน

(3) ต้องชี้ให้ได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในรูปแบบใดจึงจะสามารถพาไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาได้ในตัวเอง

(4) อุดมการณ์ไม่ใช่ระบบความคิดที่ปิดตาย แต่มีความยืดหยุ่น เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ในระดับ "พื้นฐาน" อุดมการณ์ทางการเมืองจึงมีความคล้ายคลึงกับปรัชญาการเมือง ในแง่ของการแสวงหาและอธิบายกฎเกณฑ์ทั่วไปทางการเมืองแต่ในระดับ "ปฏิบัติการ" อุดมการณ์ของการเมืองปรากฏตัวในรูปของความเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งมีความหลากหลายตามกาลและเทศะ

ดังที่ได้ศึกษาอุดมการณ์ที่นักวิชาการได้ให้ความหมายของอุดมการณ์ที่แตกต่างกันออกไปและทว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือการที่บุคคลได้รับความคิดและการรับรู้จากสภาพแวดล้อมต่างๆจนส่งผลต่อแนวความคิด และความเชื่อของตนและมีการสั่งสมจนนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมในลักษณะหรือรูปแบบต่างๆ อุดมการณ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนพฤติกรรมของบุคคลไปในทิศทางต่างๆไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้อง การต่อต้าน หรือการสนับสนุน ซึ่งอุดมการณ์มีความหลากหลายด้าน เช่น อุดมการณ์ทางศาสนา อุดมการณ์ทางสังคม อุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ อุดมการณ์ทางการเมือง เป็นต้น ซึ่งอุดมการณ์ดังที่กล่าวมานั้นอยู่ภายใต้ความหมายและลักษณะตามที่มีการศึกษาในข้างต้น

ในส่วนของความหมายอุดมการณ์ทางการเมือง (political ideology) ซึ่งเป็นคำหลักในการศึกษาครั้งนี้มี นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายที่น่าสนใจ ไว้ดังต่อไปนี้

จรรยา สุภาพ (2535:127) ให้ความหมายอุดมการณ์ทางการเมืองไว้ว่า เป็นระบบความคิดความเชื่อที่อันเกี่ยวเนื่องกับการเมืองการปกครองของประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องอำนาจอธิปไตย เช่น ผู้มีอำนาจอธิปไตย ผู้ใช้อำนาจอธิปไตย และการใช้อำนาจทางการเมืองในการปกครองขอบเขตอำนาจรัฐ การอำนวยความสะดวกของภาครัฐต่อประชาชน และหน้าที่ประชาชนต่อภาครัฐ

คิด วรณดี (2566 :64) อุดมการณ์ทางการเมือง หมายถึง ระบบความคิดทางการเมืองและความเชื่อในทางการเมืองของนักคิดคนเดียวหรือหลายคน ที่ได้รับอย่างกว้างขวางในสังคมนั้น ๆ ระบบความคิดและความเชื่อนั้นได้หล่อหลอมจนผสมกลมกลืนกลายเป็นกรอบหรือหลักเกณฑ์ของความประพฤติของสมาชิกของสังคมทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตให้ขับเคลื่อนไปตามทิศทางของอุดมการณ์ทางการเมืองนั้น ๆ

ชโยนนต์ สมุทวณิช (2530:244) กล่าวว่าอุดมการณ์ทางการเมืองมีเป้าหมายในการนำเอาบางส่วนของทฤษฎีหรือปรัชญาทางการเมืองมาใช้เป็นข้ออ้าง แนวทางเป็นการนำวิถีที่จะก่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นนั้นในหมู่ชน เพื่อประสงค์จะก่อให้เกิดการกระทำทางการเมือง ซึ่งพฤติกรรมถูกกำหนดโดยหลักเกณฑ์ของอุดมการณ์การเมือง และเป็นเป้าหมายในการปฏิบัติทางการเมืองอย่างแน่ชัดดังนั้นอุดมการณ์ทางการเมืองจึงเป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นกับประชาชนในสังคมการเมือง และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่เชื่อมโยงผู้คนกับเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา ทั้งนี้เพื่อใช้ผลประโยชน์ชนชั้น กลุ่ม และสมาคม รวมถึงการใช้สร้าง ความชอบธรรม การกำหนดจุดยืน ความคิดและความเชื่อทางการเมือง

ลิขิต ธีรเวคิน (2526 : 120) กล่าวว่า อุดมการณ์ทางการเมือง หมายถึง ลัทธิทางการเมืองที่อธิบายความเป็นมาของระบบสังคมมนุษย์ในอดีต สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันและแนวโน้ม ในอนาคต การวางแผนทางความประพฤติสำหรับสมาชิกในปัจจุบัน และสำหรับการบรรลุถึงความมุ่งหวังในอนาคตพร้อมทั้งให้ความหมายแก่ชีวิต แก่ความประพฤติ และความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อมและระบบสังคม

รีโอ เอ็ม. คริสเตนสัน (วิสุทธิ์ โพธิ์แทน. 2524: 25) ให้นิยามความหมายอุดมการณ์ทางการเมืองว่า อุดมการณ์ทางการเมือง หมายถึง ระบบความเชื่อที่มุ่งอธิบายและสนับสนุนให้เห็นว่าระเบียบทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นที่พึงประสงค์สำหรับสังคมที่มีอยู่แล้วหรือเสนอให้มีขึ้นใหม่ โดยมีแนวทางหรือวิธีการในการไปสู่วัตถุประสงค์ของอุดมการณ์นั้นไว้ด้วย นั่นคือ อุดมการณ์ทางการเมืองมีลักษณะอันเป็นกฎเกณฑ์ทางการเมืองที่วางไว้เป็นแบบแผน เพื่อใช้เป็นแนวทางที่จะให้มีการปฏิบัติตาม โดยมีเป้าหมายที่ต้องการบรรลุด้วย

สุรพงษ์ โสชนะเสถียร (2545: 103) ได้กล่าวถึง อุดมการณ์ทางการเมืองว่า คือระบบความคิดทางการเมืองที่พัฒนาเป็นความเชื่อทางการเมืองในเรื่องหรือประเด็นนั้น ความเชื่อที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเป็นเวลานาน จนมีความเป็นสถาบันจะกลายเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองจึงประกอบด้วยแนวความคิดของนักคิดคนเดียวหรือหลายคนที่หล่อหลอมให้แนวความคิดในเรื่องนั้น ๆ กลมกลืนและเป็นรากฐาน (Deep Structure) ของบุคคลหรือสังคม รวมทั้งเป็นแรงขับเคลื่อนให้สังคมเคลื่อนไปในทิศทางของอุดมการณ์นั้น เช่น อุดมการณ์ทางการเมืองอันเนื่องมาจากพุทธศาสนา ศักดินานิยมหรือประชาธิปไตย เป็นต้น

อานนท์ อาภาภิรม (2545) ได้อธิบาย อุดมการณ์ทางการเมือง ว่าเป็นการเน้นถึง เป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการเมืองต่าง ๆ เช่น การแพร่ขยายของอุดมการณ์ทางการเมืองที่จะ ได้รับการตอบสนองของกลุ่มชนมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางสังคม ไม่ว่าจะเป็น บุคลิกภาพ ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม รวมถึงความเชื่อดั้งเดิมของกลุ่มคน จึงมีลักษณะเป็นข้อ เรียกร้องให้คนยอมรับและมีศรัทธา เพื่อให้เกิดความร่วมมือซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตาม เป้าหมาย และเมื่อกลุ่มคนเกิดความศรัทธาและมีความเชื่อใจในอุดมการณ์ทางการเมืองก็จะมี การนำไปใช้ในการปฏิบัติโดยทั่วไป

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นระบบความเชื่อหรือระบบความคิดที่ อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในสังคมและสถาบันต่าง ๆ ว่า ควรจะเป็นไปในทิศทางใดจึง มีลักษณะเป็นข้อเสนอและข้อเรียกร้องให้เกิดการยอมรับเชื่อมั่นศรัทธาเพื่อให้นำไปสู่การกระทำทาง การเมือง

2.2 องค์ประกอบของอุดมการณ์ทางการเมือง

2.2.1 ค่านิยม (Value) ทุกอุดมการณ์ต่างล้วนเห็นว่า ค่านิยมบางอย่างที่ อุดมการณ์ตนเองซิดถือดีกว่าค่านิยมอื่นๆ และยังใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินความคิด ความเชื่อและ การกระทำของอุดมการณ์อื่น ๆ ด้วย อีกทั้งยังเป็นข้ออ้างเพื่อที่จะใช้ในการชักจูงความคิดเห็น หรือ เพื่อที่จะต่อต้านหรือยับยั้งความคิดอื่น มีสาระและน้ำเสียง หรือไปในแนวที่เป็นจริยธรรม ศีลธรรม หรือบรรทัดฐานให้ตนยึดถือปฏิบัติตาม

2.2.2 วิสัยทัศน์ต่อสังคมการเมืองในอุดมคติ (Vision of the Ideal Polity)

แต่ละอุดมการณ์ต่างมีวิสัยทัศน์ว่า สังคมการเมืองควรจะมีลักษณะอย่างไร หากมีโอกาสในการบริหาร จัดการสังคมการเมืองภายใต้อุดมการณ์ของคน เช่น มาร์กซิสม์ (Marxism) เห็นว่าหากสังคมไม่มีการ ถือครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของปัจเจกชน (Private Property) ชนชั้นในสังคมก็จะสูญสลาย หายไป เมื่อไม่มีชนชั้นใดที่มีอำนาจและการกดขี่ขูดรีดเหมือนชนชั้นอื่น ซึ่งในท้ายที่สุดก็จะทำให้รัฐสูญ สลายตามไปด้วย

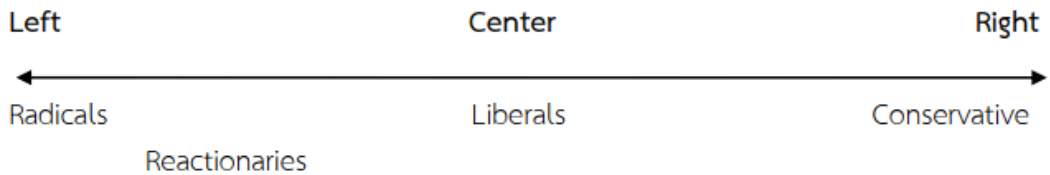
2.2.3 มโนทัศน์ว่าด้วยธรรมชาติของมนุษย์ (Conception of Human Nature) อุดมการณ์ทั้งหลายต่างล้วนมีความคิด ความเชื่อถึงธรรมชาติของมนุษย์ว่าเป็นอย่างไร เช่น เสรีนิยมคลาสสิก (Classical Liberalism) เชื่อว่าโดยธรรมชาติมนุษย์ทุกคนต้องการเลือกตัวแทนและ นโยบายที่ดีที่สุดเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น เมื่อระบบการเมืองเปิดโอกาสให้มีการเปิดเผยข้อมูล

ข้อเท็จจริงของนโยบายและความคิดทางการเมืองของตัวนักการเมืองผ่านการหาเสียงเลือกตั้งประชาชนย่อมต้องเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ตนเองที่จะได้รับ

2.2.4 ยุทธศาสตร์ (Strategy of Action) แต่ละอุดมการณ์มียุทธศาสตร์ในการเปลี่ยนแปลงสังคมการเมืองที่เป็นอยู่ให้เป็นสังคมเมืองที่ตนเองใฝ่ฝัน เช่น มาร์กซิสม์ พยายามสร้างจิตสำนึกทางชนชั้น (Class Consciousness) ให้เกิดขึ้นในหมู่กรรมกรผู้ใช้แรงงานเพื่อล้มล้างระบบทุนนิยมแล้วแทนที่ด้วยระบบสังคมนิยม หรือเสรีนิยมที่ไม่ต้องการให้รัฐเข้ามาแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชน ตลอดจนการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น การกิน การดื่ม การแต่งกาย หรือแม้กระทั่งพฤติกรรมทางเพศด้วยเชื่อว่าจะเป็นหนทางที่ดีที่สุดต่อชีวิตของมนุษย์

2.2.5 ยุทธวิธีทางการเมือง (Political Tactics) ในขณะที่ยุทธศาสตร์หมายถึงแผนแม่บทของการบรรลุความสำเร็จตามความใฝ่ฝัน ยุทธวิธีคือแผนการย่อยในทางปฏิบัติที่มาจากแผนแม่บทเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการนั้นเอง อุดมการณ์ทางการเมืองแต่ละประเภทต่างมียุทธวิธีทางการเมืองของตนเอง แม้กระทั่งอุดมการณ์เดียวกัน แต่เมื่อแตกแขนงแยกย่อยออกไปยังมียุทธวิธีที่แตกต่างกัน เช่น สังคมนิยม ซึ่งแตกแขนงออกไปเป็นสังคมนิยมมาร์กซิสม์ (Marxist Socialism) และสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democratic) เป็นต้น ขณะที่สังคมนิยมมาร์กซิสม์เห็นว่าระบบทุนนิยมจะล่มสลายให้ต้องใช้กำลังโค่นล้มโดยชนชั้นกรรมมาชีพเท่านั้น แต่สังคมนิยมประชาธิปไตยปฏิเสธการใช้ความรุนแรง อีกทั้งยังศรัทธาในสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยว่าจะทำให้อุดมการณ์สังคมนิยมบรรลุผลได้

2.3 การแบ่งประเภทและระดับอุดมการณ์ทางการเมือง

ภาพที่ 2. 1 ประเภทการจัดอุดมการณ์ทางการเมือง

ที่มา O'neil, 2010 ; อ้างถึงใน พชรวัฒน์ เส้นทอง ,2562 : 236

2.4 ประโยชน์ ความสำคัญของอุดมการณ์ทางการเมือง

อากาทร โจนบุรานนท์ (2552) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการนำอุดมการณ์ทางการเมืองมาใช้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

- (1) การนำอุดมการณ์มาใช้เพื่อปกครองและยึดกลุ่มชนเข้าด้วยกัน
- (2) การใช้อุดมการณ์เพื่อประโยชน์ในการชักจูงให้คนมาเสียสละเพื่อเป้าหมาย
- (3) ร่วมกันหรือทำเพื่ออุดมการณ์ ซึ่งมักจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้นำทางการเมืองมากกว่าต่อตัวประชาชนทั่วไป ประชาชนถูกเรียกร้องให้เสียสละมอบกายถวายชีวิตเพื่ออุดมการณ์
- (4) การใช้อุดมการณ์เพื่อประโยชน์ในการขยายอำนาจรัฐบาล
- (5) การใช้อุดมการณ์ภายในพรรคหรือในองค์กรอื่นๆ โดยผู้ที่ต้องการเข้าไปยึดอำนาจหรือเมื่อยึดอำนาจได้แล้วเพื่อรักษาอำนาจนั้นไว้

ในขณะที่ Rejai (1991: 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของอุดมการณ์ 5 ข้อดังนี้

(1) อุดมการณ์เป็นสิ่งที่ให้มุมมองเกี่ยวกับความเป็นจริงของสังคมและการเมือง ทำให้ผู้ที่ยึดมั่นในอุดมการณ์หนึ่ง ๆ มีพฤติกรรมตามอุดมการณ์นั้น อุดมการณ์เสนอตัวเป็นผู้อธิบายเรื่องทางการเมืองให้แก่เราให้ความหมายในสิ่งที่เรารู้สึกคลุมเครือ และให้ระเบียบแก่ชีวิตของเรา อุดมการณ์ทำหน้าที่เป็นผู้สร้างมาตรฐานความประพฤติและเป็นผู้หาเหตุผลสนับสนุนในสิ่งที่เราพูด เช่น ถ้าเราเชื่อในประชาธิปไตย เราจะต้องออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เชื่อในเสรีภาพ และเราก็จะประพฤติตนตามวาทะของอุดมการณ์ประชาธิปไตย

(2) อุดมการณ์เป็นผู้หยิบยื่นความรู้สึกเรื่องอัตลักษณ์ ความมีส่วนร่วม และความรู้สึกเป็นสมาชิกของกลุ่มให้แก่ปัจเจก อุดมการณ์ผลักดันให้แต่ละปัจเจกรวมตัวกันได้จนก่อเกิดความรู้สึกรวมหมู่ รู้สึกมีความปลอดภัยเมื่ออยู่ภายใต้อุดมการณ์หนึ่ง ๆ ในการมีเป้าหมายร่วมกันมีค่านิยมและความเชื่อร่วมกัน ดังนั้นอุดมการณ์จึงเป็นตัวรองรับความเป็นปึกแผ่นและเอกภาพของแต่ละสังคม

(3) อุดมการณ์เป็นตัวสร้างความหวัง คำมั่นสัญญา และสังคมที่ดิ้นรนให้แก่สังคม ทำให้มนุษย์ในสังคมใช้ชีวิตอย่างมีความหวัง มองโลกในแง่ดี และเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ อุดมการณ์การทำให้สังคมมนุษย์มีพัฒนาการ

(4) อุดมการณ์ทำหน้าที่ธำรงรักษาระบบการปกครองเดิม หรืออาจทำหน้าที่ทำลายระบบเดิม หรือในบางครั้งอุดมการณ์เดียวกันก็ทำหน้าที่ทั้งสองอย่าง ในกรณีนี้เป็นในเรื่องของการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงหรือรักษาโครงสร้างสังคมหนึ่งๆ

(5) อุดมการณ์เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนหรือใช้ควบคุมสังคม ซึ่งชนชั้นนำจะอยู่ในฐานะที่เป็นผู้ใช้อุดมการณ์อย่างมีสติ และขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งที่ขาดความตระหนักรู้สำหรับชนชั้นได้ปกครอง เพื่อที่อุดมการณ์จะสามารถครอบงำสังคมได้

3. แนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม

เป็นแนวคิดทางการเมืองที่ประกอบจาก 2 แนวคิด คือแนวคิดประชาธิปไตยและแนวคิดเสรีนิยมหนึ่งที่มีรากฐานมาจากอุดมการณ์ทางการเมืองประชาธิปไตย โดยคำว่าประชาธิปไตย (democracy) มาจากคำภาษาฝรั่งเศสว่า demokratia ซึ่งมาจากภาษาละติน ยุคกลางว่า democratia แล้ว demoscratia แปลมาจากภาษากรีก ว่า demokratia โดยรากศัพท์ได้แก่ demos แปลว่า ประชาชน และคำว่า kros แปลว่า การปกครอง คำว่าประชาธิปไตยได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2530 :48) กล่าวถึงแนวความคิดประชาธิปไตยว่า เป็นความเชื่อในความสามารถของมนุษย์และความเชื่อในอิสระเสรีภาพของมนุษย์ เชื่อในหลักความเท่าเทียมกันของมนุษย์ และความเชื่อที่ว่าอำนาจอธิปไตยมาจากปวงชน รัฐบาลหรือผู้ปกครองต้องได้รับการยินยอมจากประชาชน จึงสามารถที่จะปกครองได้

อุทัย หิรัญโต (2540 : 34) เสนอแนวคิดว่า ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่ที่ยึดหลักเสรีภาพเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งอาศัยหลักการส่งเสริมประชาชนได้มีการใช้ศักยภาพของตนเองในการปกครองและรับผิดชอบร่วมกันในสังคม

เมื่อกล่าวถึงอุดมการณ์ประชาธิปไตยย่อมมีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ 7 ประการ

1) อำนาจของประชาชน (*popular sovereignty*)

ถือเป็นหัวใจของประชาธิปไตย ซึ่งในยุคใหม่ขอบข่ายของประชาชนครอบคลุมประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งบางประเทศยังรวมไปถึงเรื่องของคนชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยประชาชนนั้นมีการใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การลงประชามติ การเลือกตั้งตัวแทนหรือผู้ปกครอง เป็นต้น

2) สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปัจเจกบุคคล (*individuals right and equality*) เป็นแนวคิดที่เป็นหัวใจสำคัญของลัทธิเสรีนิยม ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและแนบแน่นกับประชาธิปไตย หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า เสรีประชาธิปไตย (Liberal democracy)

สิทธิ (rights) มีหลายชนิดแบ่งสิทธิออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น สิทธิพลเมือง (civil rights) สิทธิทางการเมือง (political rights) สิทธิทางสังคม (social rights) สิทธิทางเศรษฐกิจ (economic rights) และสิทธิทางวัฒนธรรม (cultural rights) เป็นต้นสิทธิทางการเมือง ได้แก่ เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการสมาคม และสิทธิในการเข้ามีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

สำหรับแนวความคิดเรื่องความเสมอภาค (equality) หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลย่อมเสมอภาคกันในสิทธิและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ (equality of rights and dignity) มิได้หมายความว่าทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในทุกเรื่องทุกโอกาส แนวคิดเรื่องความเสมอภาคในที่นี้จึงเป็นความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย (equality before the law)

3) ฉันทานุมัติ (*consent*)

ฉันทานุมัติหรือการได้รับความยินยอมจากประชาชนในการที่ประชาชนจะถูกปกครองเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของอุดมการณ์ประชาธิปไตย นั่นคือ ด้วยเหตุที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดและมีสิทธิเสรีภาพ รวมทั้งความเสมอภาคในอันที่จะใช้อำนาจปกครองดังกล่าว ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่จะเกิดการ ปกครองขึ้นโดยสงบสุข ถ้าหากปราศจากเสียซึ่งความยินยอมที่จะถูกปกครองโดยประชาชนเอง ที่จะมีความเชื่อมั่นในบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ปกครอง ทำอย่างไรประชาชนจึงจะมีความเชื่อมั่น รวมถึงนโยบายสาธารณะขึ้นอยู่กับ

ประชาชน นอกจากนั้นคณะบุคคลที่จะเข้ามาใช้อำนาจปกครองโดยฝืนใจประชาชนนั้นกระทำมิได้ และไม่ชอบด้วยหลักคิดและความนิยมของอุดมการณ์ประชาธิปไตย

4) การเป็นตัวแทน (representation)

การเป็นตัวแทนในระบอบประชาธิปไตย หรือที่เรียกว่า ประชาธิปไตยแบบผู้แทน หรือตัวแทน โดยมาจากกระบวนการวิธีการเลือกตั้งโดยประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการและกลไกทางการเมืองสมัยใหม่ที่ทำให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่การปกครองหรือที่เรียกว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะ รวมถึงการที่ประชาชนสามารถใช้เปลี่ยนรัฐบาลที่ตนไม่ชอบได้อย่างสันติวิธี ทำให้ได้บุคลากรทางการเมืองเข้าสู่ระบบการเมืองตามวาระ

5) การปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ (majority rule)

ประชาธิปไตย เป็นการปกครองโดยประชาชนที่หมายถึงปกครองโดยประชาชนทั้งหมด มิใช่แค่ประชาชนบางส่วน ซึ่งในความเป็นจริงความเห็นพ้องต้องกันอย่างเป็นทางการเป็นสิ่งที่จะกระทำได้ยาก ข้อยุติที่ดีที่สุดทางปฏิบัติ คือ การขึ้นอยู่กับเสียงส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมาก ทั้งนี้ในส่วนเสียงส่วนน้อยที่มองว่าสำหรับเสียงส่วนน้อยที่ไม่ถาวร และกรณีที่มีเสียงส่วนน้อยถาวร ที่เป็นลักษณะของเชื้อสายเผ่าพันธุ์ ศาสนา ฯลฯ ที่ระบอบประชาธิปไตยจำเป็นต้องมีกลไกรัฐธรรมนูญ ป้องกันมิให้เกิดสภาพการณ์ที่เสียงส่วนน้อยตกเป็นเบี้ยล่าง ทั้งนี้การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวอาจนำไปสู่การกระทบต่อความเสมอภาค จึงจำเป็นต้องอาศัยการแสวงหาทางประนีประนอม และการให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างเสียงส่วนน้อยและเสียงส่วนใหญ่ท่ามกลางความเป็นประชาธิปไตย

6) รัฐบาลที่เปิดเผยและตรวจสอบได้ (open and accountable government)

รัฐบาลที่เปิดเผยมีความสำคัญต่อประชาธิปไตยเพราะช่วยให้ประชาชนเห็นได้ว่า รัฐบาลมีการดำเนินการอย่างไร มีความผิดพลาด หรือการคอร์รัปชัน รวมถึงรัฐบาลมีการเปิดเผยส่วนสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องข้องในการพิทักษ์เสรีภาพให้แก่ปัจเจกบุคคลที่เป็นพลเมือง รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีการเปิดเผยแล้ว ยังต้องถูกตรวจสอบได้ทั้งในด้านกฎหมาย การเมือง และทางการคลัง

7. สาธารณะประโยชน์ (public interest)

ประชาธิปไตยเป็นการปกครองเพื่อประชาชน (government of the people) จึงเป็นที่มาของคำว่า สาธารณะประโยชน์ ซึ่งก็คือผลประโยชน์ที่ประชาชนโดยส่วนร่วมควรจะได้รับ หรือผลประโยชน์ส่วนตัวที่ปัจเจกบุคคลแต่ละคนพึงมีพึงได้

ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ (2524) ได้ให้ลักษณะแนวคิดไว้จำนวน 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ประชาธิปไตยในลักษณะอุดมการณ์ หมายความว่า ประชาชนต้องมีความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ความรู้สึกในคุณค่าของหลักการสำคัญของประชาธิปไตย เช่น หลักเสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ
2. ประชาธิปไตยในลักษณะรูปแบบการปกครอง หมายถึง การมีรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง และมีรัฐบาลที่มาจากประชาชน
3. ประชาธิปไตยในลักษณะวิถีชีวิต หมายความว่า หลักการต่างๆของประชาธิปไตย เช่น สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ จะต้องได้รับการปฏิบัติตามชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งจะเป็นรากฐานทำให้ประชาธิปไตยในรูปแบบการปกครอง

ในส่วนของแนวคิดทฤษฎีเสรีนิยม(Liberalism) เป็นปรัชญาการเมืองที่อยู่บนความคิดเสรีภาพและความเสมอภาค ทั้งนี้รัฐถูกจำกัดอำนาจโดยเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยโดยคำว่าเสรีนิยม มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า Liber หมายถึง อิสระ (Free) แนวความคิดอุดมการณ์เสรีนิยม ได้พบครั้งแรกตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 ปรากฏในงานเขียนของ John Locke และในงานเขียนของ Adam Smith ในศตวรรษที่ 18 ที่รู้จักกันว่าเป็นเสรีนิยมคลาสสิก และในศตวรรษที่ 19 เป็นยุคของนักคิดนาม Green และ Jane Addams ที่รู้จักกันว่าเป็นนักเสรีนิยมใหม่ (Modern liberals) โดยมีนักปรัชญาการเมืองได้กล่าวถึงแนวคิดเสรีนิยม ดังนี้

จอห์น ล็อก (John Locke, 1632-1704) ที่มองว่าปัจเจกชนเป็นผู้สร้างรัฐ และอำนาจของรัฐโดยฉันทานุมัติ รัฐไม่สามารถดำรงอยู่ได้หากปราศจากฉันทานุมัติของปัจเจกชนในสังคม และควรมีอำนาจจำกัด โดยปัจเจกชนมีความสามารถในการดูแลตนเอง และตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะดำเนินชีวิตอย่างไรโดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น

จอห์น สจิวต มิลล์ (John Stuart Mill, 1806-1873) มิลล์เป็นนักปรัชญา นักเศรษฐศาสตร์และนักการเมืองชาวอังกฤษ ผลงานที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของลัทธิเสรีนิยมอย่างมาก ได้แก่ On Liberty (1859) Considerations on Representative government (1861) The Subjection of Women (1869) ในหนังสือว่าด้วยเสรีภาพ (On Liberty) มิลล์วางหลักการที่ว่าเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ไม่ว่าจะในฐานะปัจเจกบุคคลหรือในฐานะกลุ่มชนอยู่ที่การปกป้องตนเอง(self - protection) และมนุษย์ย่อมมีเสรีภาพ (liberty or freedom) ที่จะกระทำการดังกล่าว การปกป้องตนเองของมนุษย์ จำเป็นต้องใช้กฎหมาย แต่กฎหมายมิใช่ปัจจัยที่จะอนุญาต

(permission) ให้มนุษย์แสดงเสรีภาพกฎหมายจะต้องเป็นปัจจัยที่สร้างโอกาส (opportunity) ให้มนุษย์ได้พัฒนาศักยภาพทั้งปวงที่ตนมีอยู่ให้สามารถบรรลุความเป็นตัวของตัวเองได้เต็มที่ (self-realization) ทั้งนี้เป็นไปอย่างผสานกลมกลืนกับคนอื่น ๆ ในสังคม โดยไม่ขัดแย้งเสรีภาพจึงเป็นหัวใจหรือความมุ่งหมายของความเป็นมนุษย์ (harmony) โดยมองว่าเสรีภาพเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญและเป็นเป้าหมายของสังคมในตัวเอง โดยมนุษย์เป็นผู้สร้างความดีงามทั้งหลาย ดังนั้นต้องให้เสรีภาพกับมนุษย์เท่านั้น มนุษย์จึงจะสามารถสร้างความดีงาม มนุษย์จำต้องสามารถเลือกทางเดินชีวิตด้วยตนเองซึ่งจะเป็นเหตุให้เขาใช้ขีดความสามารถในตัวเพื่อพัฒนาชีวิต แต่ไม่ได้หมายถึงการเลือกความสุขชั่วครั้งคราว ตอบสนองความรู้สึกพื้นฐาน และยังหมายถึงความสุขความพอใจในสติปัญญา ศีลธรรม และความดี

จอยซ์ (Joyce, 2015) มองว่าในการสร้างหลักประกันสิทธิของปัจเจกบุคคล ประชาชนจึงเป็นที่มาสูงสุดของอำนาจทางการเมือง และรัฐบาลจะชอบด้วยกฎหมายก็ต่อเมื่อดำเนินการตามความยินยอมของประชาชน (people's consent) โดยตั้งอยู่บนหลักพื้นฐานดังนี้ สิทธิในชีวิต สิทธิในเสรีภาพ และสิทธิในทรัพย์สิน จึงเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ผู้ปกครองหรือรัฐบาลจะต้องให้ความคุ้มครอง เมื่อรัฐบาลมาจากความยินยอมของประชาชน ประชาชนจึงมีอำนาจที่จะถอดถอนหากรัฐบาลไม่สามารถปกป้องคุ้มครองสิทธิเหล่านั้น

อิมมานูเอล ค้านท์ (Immanuel Kant, 1724 - 1804) เป็นศาสตราจารย์ชาวเยอรมัน สอนทางด้านตรรกวิทยา และเมตาฟิสิกส์หรืออภิปรัชญา ผลงานที่สำคัญของค้านท์ได้แก่ Critique of Pure Reason (1781) Critique of Practical Reason (1788) และ Critique of Judgement (1790) ถือกันว่าค้านท์เป็นนักคิดที่ลึกซึ้งและเป็นระบบที่สุดในบรรดานักคิดของยุคแห่งภูมิธรรมและต่อการดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางบรรยากาศที่ค่อนข้างปลอดภัยการเมือง อย่างอิทธิพลต่ออุดมการณ์ทางการเมืองของค้านท์มีมากมายมหาศาล แต่เป็นไปในทางอ้อมแนวคิดหลักของค้านท์ คือ เหตุผล (reason) เป็นคุณสมบัติสำคัญที่แยกมนุษย์ให้โดดเด่นออกมาจากสัตว์อื่น เหตุผลจะทำให้มนุษย์ต้องปฏิบัติต่อตนเองและต่อผู้อื่นทั้งหลายเสมือนหนึ่งว่ามนุษย์ทุกคนเป็นเป้าหมายในตัวเอง เขา แทนที่จะปฏิบัติต่อคนบางคนราวกับเป็นเครื่องมือของเราหรือของคนอื่น (to treat himself and all other persons as ends, and not as means only) โลกในอุดมคติควรเป็นโลกที่มวลมนุษย์วนแต่เป็นเป้าหมายด้วยและในโลกเช่นนั้นเหตุผลคือสิ่งเดียวที่จะเป็นใหญ่เหนือสิ่งทั้งปวง แต่ในโลกของความเป็นจริงเราจะพบว่าเหตุผล (reason) จะขัดแย้งกับความทะยานอยาก (passions) ของ

มนุษย์อยู่เสมอ ทางออกในเรื่องคือจะต้องสร้างกฎหมายให้มีลักษณะสากล (universal) กฎหมายที่มีลักษณะสากลอย่างแท้จริงจะต้องยกให้เหนือข้อจำกัดและเงื่อนไขที่เป็นรูปธรรมทั้งปวง เพื่อตอบสนองต่อเหตุผลเท่านั้น เมื่อเราบังคับใช้กฎหมายที่สากลลงในบ้านเมือง กฎหมายดังกล่าวก็จะไม่สร้างความอึดอัดให้กับปัจเจกบุคคลผู้ทรงเหตุผล เพราะปัจเจกบุคคลผู้ทรงเหตุผลจะมีเสรีภาพ (freedom) และความพอเพียงในตัวของตัวเอง (autonomy) อิทธิพลของค่าน้ำที่ต่อกระแสคิดเสรีนิยมมีอยู่ในประเด็นที่ว่า เสรีภาพในทัศนะของค่าน้ำ หมายถึง การเชื่อฟัง (obedience) กฎหมายที่สากลคือ กฎหมายที่สร้างด้วยเหตุผล เหตุผลจะสร้างเฉพาะกฎหมายที่ให้เสรีภาพ และอิสรภาพแก่บุคคลในฐานะที่เป็นเป้าหมายสมบูรณ์แบบในตัวเอง

หนังสือว่าด้วยรัฐบาลแบบผู้แทน (Consideration on Representative Government) เป็นข้อเขียนที่เสนอรูปแบบของรัฐบาลในอุดมคติว่าควรจะต้องให้มีผู้แทนตามสัดส่วน (proportional representation) เพื่อว่าแม้กระทั่งคนที่เป็นชนกลุ่มน้อยก็ยังมีผู้แทนไปแสดงทัศนะและแสดงความต้องการของตนอยู่ในสถาบันทางการเมืองได้ รัฐบาลแบบผู้แทนควรจะต้องให้มีการปกป้องคุ้มครองสิทธิทั้งหลายของพลเมืองทั้งปวงไว้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อว่าพลเมืองทุกคนจักได้พัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่แน่นอนว่าแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังทฤษฎีการเมืองทั้งหมดของมิลล์คือ เสรีภาพของปัจเจกบุคคล

ลูคส์ (Lukes, 2020) มองว่า ปัจเจกชนนิยม (Individualism) เป็นหัวใจสำคัญอันดับแรกของเสรีนิยมเป็นค่าน้ำพื้นฐานที่มองมนุษย์แต่ละคนว่ามีคุณค่าและมีความเป็นอิสระในตนเอง และให้ความสำคัญในเรื่องของสิทธิ (right) ที่จะนำไปสู่ชีวิตที่ดี เสรีนิยมยังยึดหลักความเปิดเผย การโต้แย้งถกเถียง และการกำหนดทิศทางอนาคตของตนเอง

แอนดรูว์ เฮย์วูด (Andrew Heywood, 2012) ได้เสนอลักษณะพื้นฐานของอุดมการณ์เสรีนิยมมี 7 ประการ ดังนี้

1) *ปัจเจกบุคคลนิยม (individualism)* นักเสรีนิยมเชื่อว่า มนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลมีความสำคัญที่สุด และสำคัญเหนือกว่ากลุ่มทางสังคม หรือองค์การซึ่งมนุษย์ใช้ชีวิตในฐานะปัจเจกบุคคลหากปราศความเป็นปัจเจกบุคคลมนุษย์ก็ไม่สามารถมีคุณค่าและเป้าหมาย

2) *เสรีภาพ (liberty or freedom)* ความเป็นปัจเจกบุคคลย่อมคู่กับหลักปัจเจกนิยม เพราะเสรีภาพทำให้ความเป็นปัจเจกมีความเด่นชัด ทั้งนี้จำเป็นต้องเป็นเสรีภาพภายใต้กฎหมาย

(freedom under the law) เพื่อป้องกันการละเมิดเสรีภาพของบุคคลอื่น การวางกรอบกฎหมายจึงเพื่อให้ต่างคนมีโอกาสใช้เสรีภาพมากที่สุดและบรรลุได้พร้อมกัน

3) *เหตุผล (reason)* เชื่อว่าโลกมีโครงสร้างที่มีเหตุผล โดยมนุษย์ทุกคนสามารถที่จะคิด ตัดสินใจ และการใช้วิจารณญาณในการเลือกสิ่งต่างที่ดีให้แก่ตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความก้าวหน้าในชีวิตทางสังคมมนุษย์ที่มีการอภิปรายถกเถียงมากกว่าการใช้ความรุนแรง

4) *ความเสมอภาค (equality)* เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกัน (born equal) ทำให้มนุษย์มีคุณค่าทางศีลธรรมเสมอกันไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเสมอภาคจากผลลัพธ์การกระทำและสังคม เนื่องจากแต่ละบุคคลมีความสามารถ ความจริงใจหรือการตั้งใจในกิจกรรมทางสังคมการทำงาน การเรียนและอื่น ๆ ย่อมไม่เท่ากัน

5) *ขันติธรรม (toleration)* คือความอดทนต่อความเห็นต่าง การกระทำของผู้อื่นที่แตกต่างซึ่งเป็นปัจจัยในการสร้างความมั่นคงทางสติปัญญาแก่สังคม เกิดตลาดความคิด (Free Market of Ideas) และการใช้เหตุผล ที่จะนำไปสู่สังคมที่เป็นพหุนิยมหลากหลายความคิด ค่านิยมและวัฒนธรรม

6) *ฉันทานุมัติ (consent)* คือความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับคนในสังคมที่ปรากฏออกมาในรูปของกฎ กติกา ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายที่รัฐใช้บังคับแก่ผู้คนที่ทั้งหลายในสังคมต้องได้รับความเห็นชอบโดยสมาชิกของสังคมหรือของผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง ซึ่งจะสนับสนุนให้ประชาชนจัดตั้งสมาคมหรือองค์กรที่เป็นตัวแทนหรือสนับสนุนผลประโยชน์ของแต่ละกลุ่ม เพราะภายใต้กลุ่มก้อนเหล่านี้ได้กลั่นกรองรวบรวมคนที่มีความคิดใกล้เคียงหรือตรงกันเข้าอยู่ด้วยกัน กลุ่มเป็นตัวแทนช่วยให้การแสดงความคิดเห็นมีประสิทธิภาพ

7) *รัฐธรรมนูญนิยม (constitutionalism)* ที่เสรีนิยมยังคงมองว่ารัฐบาลเป็นสิ่งที่จำเป็นอยู่ โดยรัฐบาลจะทำหน้าที่จัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยต้องมีการจำกัดทางอำนาจของรัฐบาลเพื่อป้องกันการใช้อำนาจเกินหรือกลายเป็นทรชนาธิปไตย (Tyranny) ที่อาจกดขี่หรือล่งล้ำความเป็นปัจเจกได้ ดังนั้นรัฐธรรมนูญนิยมจึงเป็นกลไกในการจำกัดอำนาจผ่านรัฐธรรมนูญด้วยการแบ่งอำนาจเพื่อคานอำนาจกัน

ดังนั้นแนวคิดแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยจึงเป็นการผสมผสานแนวคิดทั้งสอง โดยมุ่งเน้นไปยังสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียมและศักดิ์ศรีในสถานะของความเป็นมนุษย์และพลเมืองซึ่ง

Robert A. Dahl อธิบายถึงองค์ประกอบที่มีความสำคัญของประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม (พิศาล มุกตาร์ศรี, 2562) ดังนี้

1. ผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการของพลเมือง (elected representatives)
2. มีการเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรมกำหนดช่วงระยะเวลาเอาไว้อย่างชัดเจน (free ,fair and frequent elections)
3. พลเมืองมีเสรีภาพในการแสดงออก (freedom of expression) โดยมีสิทธิรับรอง
4. พลเมืองมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในทุกรูปแบบ (access to alternative, independent sources of information)
5. สิทธิของพลเมืองในการรวมตัว (autonomous associations) ทั้งในรูปแบบของสมาคมกลุ่มและองค์กร รวมถึงพรรคการเมือง

4. แนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม

แนวคิดอนุรักษนิยม (Conservative) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป ปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างถอนรากถอนโคน โดยหลักแนวคิดอนุรักษนิยม คือ การให้คุณค่ากับประเพณีที่เห็นว่ามีค่าสำคัญที่ต้องมีการรักษาในบทบาทของสถาบันทางการเมืองและสถาบันทางสังคม ลักษณะของแนวคิดอนุรักษนิยมมีหลักที่สำคัญคือ ความเป็นประเพณีนิยม(traditionalism) ที่ให้ความสำคัญกับอดีตที่มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องที่มีอิทธิพลต่อปัจจุบัน ความเป็นกังขาคติ (scepticism) ในการตั้งข้อสงสัยและเกิดความไม่แน่ใจกับความเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้า ที่นำไปสู่การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน แต่ยังเห็นด้วยกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทีละน้อย และการให้ความสำคัญกับความเป็นชนชั้นนำ (Elitism) บนฐานคติของความไม่เท่าเทียมของมนุษย์ โดยมองว่าสังคมการเมืองต้องถูกปกครองด้วยชนชั้นสูงที่มีพื้นฐานและภูมิหลังที่ดี ซึ่งได้มีการผสมผสานรูปแบบแนวคิดอื่นๆเช่น อนุรักษนิยมแบบอำนาจนิยม อนุรักษนิยมแบบปฏิบัตินิยม เป็นต้น

ตามความหมายทั่วไป อนุรักษ์นิยมหมายถึงการรักษาสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้มิให้ถูกแตะต้อง ส่วนอนุรักษ์นิยมที่นำมาใช้ในความหมายทางการเมืองปรากฏเป็นครั้งแรกในประเทศฝรั่งเศส โดยชาโตเบรียง (Chateaubriand, 1768-1848) เป็นผู้ก่อตั้งวารสารชื่อ "Le Conservateur" วารสารที่มีชื่ออนุรักษ์นิยมนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต่อต้านแนวคิดประชาธิปไตยซึ่งเป็นผลพวงมาจากการปฏิวัติฝรั่งเศส ต่อมาแนวคิดนี้ได้แพร่ไปทั่วยุโรปตะวันตก โดยมีความหมายที่มุ่งคุ้มครองรักษาประเพณีและสถาบันเดิมเอาไว้พร้อม ๆ กับต่อต้านการปฏิวัติหรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบถอนรากถอนโคน (สมเกียรติ วันทะนะ 2544: 26) แนวคิดนี้จะองความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคมว่าเป็นเรื่องทางธรรมชาติหรือเป็นเรื่องของโชคชะตา (luck) ความเสมอภาคที่เป็นแนวคิดพื้นฐานสำคัญของลัทธิเสรีนิยมนั้น จะไม่ปรากฏในลัทธิอนุรักษ์นิยม ลัทธิอนุรักษ์นิยมจะเน้นย้ำเรื่องความไม่เสมอภาคโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแบ่งสมาชิกของสังคมออกเป็นใหญ่กับผู้น้อย นายกับบ่าว ที่ต่ำกับที่สูง ฯลฯ แต่ก็มีได้หมายความว่าความไม่เสมอภาคนี้จะนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม เพราะแนวคิดอนุรักษ์นิยมเชื่อว่าแม้สมาชิกในสังคมจะมีความแตกต่างกันหรือไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้โดยแต่ละคนต่างมีฐานะหรือสถานภาพและบทบาทต่างกันและซึ่งกันและกัน

ทั้งนี้อุดมการณ์อนุรักษ์นิยมไม่เห็นด้วย กับแนวความคิดและการเมืองภายใต้แนวคิดสัญญาประชาคม (social contract) และแนวคิดแบบเสรีนิยม (liberalism) หรือการปกครองโดยคนหมู่มากที่เรียกว่าประชาธิปไตย (Democracy) บนสมมติฐานในการสร้างสังคมการเมืองที่เพียงผ่านการยินยอมของปัจเจกบุคคลและคนส่วนใหญ่ที่มองว่าบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาก่อนสังคมการเมือง และให้ความสำคัญกับบุคคลในความเป็นปัจเจกบุคคลที่เกิดขึ้นมาพร้อมรัฐ เป็นผู้ให้กำเนิดรัฐในฐานะของการเป็นสิ่งประดิษฐ์ หรือสร้างขึ้นใหม่ภายหลังจากการล้มล้างสังคมการเมืองและระบอบเก่าลงไป ซึ่งตรงข้ามกับอนุรักษ์นิยมมองว่าสังคมการเมืองเป็นองคคาพยพ (Organism) หรือเปรียบรัฐกับร่างกายมนุษย์ (Makroanthopos) ที่ประกอบจากอวัยวะต่าง ๆ อันประกอบด้วยด้วยอดีตพร้อมกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน สถาบันและกระบวนการทางการเมืองพร้อมขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นมรดกตกทอดที่ผ่านการปฏิบัติและยึดถือของผู้คนในสังคมการเมืองรุ่นต่าง ๆ สังคมการเมืองเป็นเรื่องของคนหลายรุ่นที่ไม่จำกัดอยู่เฉพาะคนรุ่นปัจจุบันเพียงอย่างเดียว แต่คำนึงถึงและหมายรวมถึงคนที่เคยมีชีวิตอยู่เมื่อในอดีต และสมาชิกที่กำลังถือกำเนิดและยังไม่ได้กำเนิดแต่จะมาสมาชิกในอนาคตที่จะเป็นรุ่นต่อไป ดังนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นมาใหม่ย่อมมีผลกระทบต่อผู้คนในรุ่นถัดมา รวมถึงการที่ธรรมชาติได้สร้างคนให้มีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ตลอดจนสังคมมนุษย์นั้นมี

ความไม่เท่าเทียมกันในด้านต่างๆ จึงเป็นไปได้ที่จะให้อำนาจปกครองแก่คนทุกคน เมื่อใดที่ให้ประชาชนมีอำนาจในการปกครอง เมื่อนั้นสังคมจะผ่อนคลายและนำไปสู่การล่มสลายได้ ทว่าขณะเดียวกัน จำเป็นที่จะต้องให้อำนาจควบคุมเพื่อเกิดความเป็นระเบียบและสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ หากสังคมไม่มีการควบคุมอย่างเข้มงวดหรือใช้อำนาจอย่างเต็มที่ คนในสังคมรุ่นใหม่จะพยายามเปลี่ยนแปลงล้มเลิกระเบียบเก่าและแทนที่ด้วยสิ่งใหม่ ระบบสังคมที่เป็นดั่งองคาคพของอนุรักษนิยมก็จะหายไปจึงจำต้องอาศัยอำนาจในการลงโทษสมาชิกที่จะพยายามทำลายความกลมกลืนของสังคมและควบคุมให้สมาชิกอยู่กับธรรมเนียมและกฎทางสังคม

นอกจากนี้อุดมการณ์อนุรักษนิยมมีปรัชญาและหลักการที่อยู่บนสมมติฐานความต่อเนื่องและความยาวนานของการเมือง โดยเฉพาะตัวสถาบันทางการเมืองที่อยู่ได้อย่างยาวนานและมีความสืบเนื่องที่สะท้อนให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนมีการให้ความสำคัญและมีความจำเป็นต่อสังคม การเมืองหรือสะท้อนระบอบการปกครอง ประกอบกับที่นักอนุรักษนิยมอย่างเออร์วิง คริสโตล (Irving Kristol) กล่าวไว้ว่า สถาบันใดก็ตามที่สามารถดำรงอยู่ได้เป็นระยะเวลาอันยาวนานย่อมมีเหตุและเป้าหมายที่ติดอยู่ในตัวเอง ตัวสถาบัน วัฒนธรรม จารีตประเพณีรวมถึงกฎหมายคือแหล่งรวมของภูมิปัญญา เป็นประสบการณ์ที่ถูกถ่ายทอด ผ่านกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีโดยตัวของมันเอง ระดับหนึ่ง สังคมการเมืองจึงไม่ใช่อุปกรณ์เครื่องมือหรือเครื่องใช้ที่เกิดขึ้นจากการประดิษฐ์ที่จะเกิดขึ้นได้ในระยะเวลาอันสั้น โดยในปัจจุบันได้มีการผนวกรวมกับแนวคิดในเรื่องชาตินิยม ชุมชนนิยมและเชื้อชาตินิยม และมีการเกิดขึ้นของอุดมการณ์อนุรักษนิยมใหม่ (Neo-conservatism) ที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของเสรีนิยมประชาธิปไตย ที่เปิดโอกาสให้มวลชนเข้าสู่ปริมณฑลทางการเมืองมากขึ้นในรูปแบบของพรรคการเมือง สหภาพแรงงานและกระบวนการเคลื่อนไหวต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดความวุ่นวาย การไร้ระเบียบ และการขาดวินัยจากการใช้สิทธิเสรีภาพ รวมถึงการเกิดความล่าช้าและไม่เด็ดขาดในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาของสถาบันและกระบวนการทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย หรือวิกฤตการณ์ของประชาธิปไตย

4.1 องค์ประกอบของอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม

อุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ (Heywood, 2002: 47-48 ; อ้างถึงใน สมเกียรติ วันทนนะ, 2544 : 28)

4.1.1 ประเพณี (Tradition) หัวใจสำคัญของอนุรักษนิยมคือ การสงวนหรือรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ อันเก่าแก่ ซึ่งอยู่คู่กับสังคมมาอย่างยาวนานให้คงอยู่ตลอดไป เพราะเห็นว่าได้ผ่าน "การพิสูจน์ด้วยกาลเวลา(tasted by time)" มาแล้วย่อมเป็นเครื่องรับรองว่ามีคุณค่า ควรคู่กับสังคมและคนรุ่นหลังต่อไปเพราะประเพณีให้สังกัดทางสังคมและประวัติศาสตร์แก่ผู้คน (a sense of social and historical belonging) นอกจากนี้ ประเพณีที่ดำรงทั้งหลายยังจะช่วยส่งเสริมเสถียรภาพ ความมั่นคงปลอดภัย และสร้างสำนึกของการเป็นเจ้าของประวัติศาสตร์และสังคมร่วมกันในหมู่ประชาชนอีกด้วย อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญในความคิดของนักอนุรักษนิยม เมื่อพูดถึงประเพณีก็คือ ประเพณีให้ความรู้สึกที่เป็นระเบียบ (a sense of order) รู้ว่าอะไรมาก่อนมาหลัง ฯลฯ ทั้งนี้ เพราะความเชื่อ การปฏิบัติหรือสถาบันที่สืบทอดกันมาตามประเพณีนั้นให้ความคุ้นเคยกับเราเสมือนเป็นเรื่องปรกติธรรมดา

จากความหมายเช่นนี้ ประเพณีจึงขัดแย้งกับความเปลี่ยนแปลง (change) โดยธรรมชาติคำอธิบายประเพณีที่เป็นที่นิยมกันมากที่สุดมาจากผลงานของเบอร์กถือว่ประเพณีเป็น "หุ้นส่วน" (partnership) หรือ "สายสัมพันธ์" (bond) ระหว่าง "คนที่ดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบันคนที่ตายไปแล้ว และคนที่เกิดมาในภายหน้า" (bond between those who are living, those who are dead, and those who are to be born)

เอ็ดเวิร์ด ชิลส์ (Edward Shils) กล่าวไว้ในหนังสือ เรื่อง Tradition (1981) ตอนหนึ่ง ดังนี้ ... "มนุษย์ส่วนใหญ่ไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในโลกที่ไร้ระเบียบมนุษย์เราต้องการอาศัยอยู่ในโลกที่มีกรอบและมีแผนผังแสดงให้เข้าใจได้ แผนผังนี้มนุษย์ไม่สามารถสร้างขึ้นมาใช้เองเป็นของใครของมันได้ การปลดปล่อยให้มนุษย์มีอิสรภาพอย่างสมบูรณ์แบบตามอุดมคติจึงมีข้อจำกัดตรงนี้ ผู้ใหญ่ในครอบครัว วัด ชุมชน สถาบันการศึกษา กองทัพ และโรงงานก็สามารถสร้างแผนผังการดำรงชีวิตขึ้นมาทั้งหมดได้ พวกเขาอาจมีส่วนในการสร้างได้บ้างบางส่วนอย่างหยาบ และมันจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับว่าบรรดาผู้ใหญ่เหล่านั้นมีความชอบธรรมในตัวเองขนาดไหน มนุษย์เราต้องการความช่วยเหลือจากบรรพบุรุษ มนุษย์ต้องการความช่วยเหลือจากบรรพบุรุษทั้งในชีวิต ในแง่ชุมชน ในแง่สังคม และในแง่ของสถาบัน ... การทำลายหรือการทำให้แผนผังในทางการรับรู้ทางศีลธรรม เทคนิค และจักรวาลวิทยา เหล่านี้ต้องด้อยคุณค่าลงก็เท่ากับว่าเราเขิบเข้าไปสู่ความโกลาหล"

4.1.2 ปฏิบัตินิยม (Pragmatism) อนุรักษ์นิยมเห็นว่า ความมีเหตุผลของมนุษย์มีข้อจำกัดเพราะโลกที่เราอาศัยอยู่นั้นมีความสลับซับซ้อนไม่สิ้นสุด เกินกว่าสติปัญญาที่มีอยู่ของมนุษย์ ดังนั้นหลักการและระบบความคิดที่มีความเป็นนามธรรมทั้งหลายจึงเชื่อถือไม่ได้ มีแต่ประสบการณ์ (experience) ประวัติศาสตร์ (history) และสิ่งที่ปฏิบัติได้ (pragmatism) มากกว่าเหตุผลหรือความคิดนามธรรม เราอาจกล่าวได้อย่างกว้าง ๆ ว่าลัทธิประจักษ์นิยม (Empiricism) เท่านั้นที่มนุษย์ต้องเชื่อถือศรัทธา โดยเฉพาะปฏิบัตินิยมนั้นเป็นการกระทำที่มาจาก การปฏิบัติจริงหรือสิ่งที่ปฏิบัติได้ โดยลัทธิอนุรักษ์นิยมจะพูดถึงเสรีภาพของมนุษย์คนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใด กลุ่มหนึ่ง ณ สถานที่หนึ่ง ๆ และเวลาหนึ่งเสมอ การเน้นรูปธรรมแห่งประสบการณ์ทำให้ลัทธิอนุรักษ์นิยมให้ความสำคัญกับสิ่งที่ถือเป็นประวัติศาสตร์ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจริง ดังนั้นหลักการใดจะใช้งานได้หรือไม่ได้ (what works) ก็ต้องดูกันที่กรณีรูปธรรมทางประวัติศาสตร์ที่มีการนำหลักการนั้น ๆ ไปใช้

อนุรักษ์นิยมให้ความสำคัญเฉพาะสิ่งหรือหลักการที่ใช้ได้ปฏิบัติได้ ด้วยเหตุนี้นักอนุรักษ์นิยมจึงอธิบายความเชื่อของตนเองว่า เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต (Approach to Life) แทนที่จะเรียกว่าเป็นอุดมการณ์นักอนุรักษ์นิยมจำนวนมากมองว่าอุดมการณ์เป็นระบบคิดที่เป็นนามธรรมและยากแก่การใช้ปฏิบัติ นักอนุรักษ์นิยมถือว่าความคิดความเชื่อของพวกตนเป็น "ทัศนคติแห่งจิตใจ" (attitude of mind) หรือ "แนวทางการดำรงชีวิต" (approach to life) มากกว่า

4.1.3 ความไม่สมบูรณ์ของมนุษย์ (Human Imperfection) อนุรักษ์นิยมมองธรรมชาติของมนุษย์ในแง่ลบ (pessimistic) เห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่เต็มไปด้วยข้อจำกัด (limited) มีลักษณะพึ่งพิงคนอื่น (dependent) แสวงหาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ต้องการมีชีวิตอยู่ในสังคมที่มีระเบียบแบบแผนและมีเสถียรภาพนอกจากนั้นมนุษย์ยังมีความเห็นแก่ตัว มีตัณหาและกระหายอำนาจ

รากเหง้าของปัญหาอาชญากรรมและความไว้วางใจทั้งหลายในสังคมมาจากฝีมือของปัจเจกชน ไม่ใช่มาจากสังคม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องธำรงรักษาระเบียบ ความสงบเรียบร้อยในสังคมด้วยการมีรัฐที่เข้มแข็ง (Strong State) บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด (the enforcement of strict laws) และลงโทษอย่างเด็ดขาด (stiff penalties)

4.1.4 อินทรีย์ภาพ (Organicism) อนุรักษ์นิยมมองสังคมแบบองค์รวม หรืออินทรีย์ (Organic Society) มีสถาบันทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ สถาบันครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ชาติ เป็นต้น ประกอบกันเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีเสถียรภาพ องค์รวมที่กล่าวถึงนี้ไม่ใช่เป็นเพียง

ผลรวมของปัจเจกชนแต่ละราย แต่เกิดขึ้นมาได้ด้วยการยึดโยงค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการธำรงรักษาความเป็นชุมชนและสังคมของทุกคน โดยที่กลุ่มทางสังคมในระดับต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นกลุ่มที่เกิดเองตามธรรมชาติ มิใช่เกิดเพราะสัญญาหรือ ความสมัครใจที่ปัจเจกบุคคลร่วมกันกระทำขึ้น นักอนุรักษนิยมจะมองว่าสังคมเกิดมาก่อนปัจเจก บุคคล และสังคมที่ว่ามันเองที่เป็นผู้หล่อหลอมลักษณะและบุคลิกภาพให้แก่ปัจเจกบุคคล สังคมมนุษย์ เป็นสิ่งมีชีวิต (organism) ที่ประกอบด้วยอวัยวะต่างๆ " องค์ประกอบหรืออวัยวะของสังคมแต่ละส่วน เช่น ครอบครัว ศาสนา ที่ทำงาน หรือสถาบันการปกครองย่อมมีบทบาทและหน้าที่เฉพาะด้าน แตกต่างกันไป แต่ทว่าในที่สุดแล้วทุกองค์ประกอบมีหน้าที่ต้องอุดหนุนค้ำจุนให้สังคมใหญ่ทั้งระบบ ดำรงอยู่ได้และดำเนินไปได้อย่างสงบสุข

4.1.5 ลำดับชั้น (Hierarchy) ด้วยเหตุที่อนุรักษนิยมมองสังคมแบบองค์รวม จึงให้ความสำคัญกับสถานภาพและบทบาทของคนในสังคมว่าแต่ละคนมีความแตกต่างกัน จากตำแหน่ง หน้าที่การงานที่ตนเองรับผิดชอบ ในสังคมจึงมีลำดับชั้นสูงต่ำแตกต่างกัน ซึ่งอนุรักษนิยมเน้นย้ำเรื่อง ความไม่เสมอภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแบ่งสมาชิกของสังคมออกเป็นใหญ่ - ผู้น้อย นาย - บ่าว ที่สูง - ที่ต่ำ ฯลฯ ความไม่เสมอภาคหรือการมีที่ต่ำที่สูงในกรณีนี้มิได้นำไปสู่ความขัดแย้ง (conflict) เพราะผู้คนที่อยู่ในสังคมต่างล้วนมีภารกิจร่วมกัน และต้องตอบแทนซึ่งกันและกันและมีหน้าที่ต้องตอบแทนซึ่งกันและกัน (reciprocal duties) จริงอยู่ แม้ว่าใครจะเกิดมาอยู่ตรงไหนในลำดับชั้นสูงต่ำของ สังคมนั้นเป็นเรื่องของโชค (luck) หรือความบังเอิญในการถือกำเนิด (accident of birth) แต่สิ่งที่นัก อนุรักษนิยมเน้นย้ำเป็นพิเศษคือ ผู้มีความมั่งคั่งและอภิสิทธิ์เหนือกว่า และมีอภิสิทธิ์ในสังคม คนเหล่านี้จึงมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อ แลคนที่โชคชะตากำหนดสถานภาพที่ด้อยกว่านัก อนุรักษนิยมเรียกภารกิจนี้ว่า "ภารกิจของชนชั้นสูง" (noblesse oblige)

4.1.6 อำนาจหน้าที่ (Authority) อนุรักษนิยมเห็นว่า อำนาจต้องมาจากเบื้องบน มาจากคนที่มีสถานภาพที่เหนือกว่า เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำ ชี้แนะและให้การสนับสนุนการดำเนินชีวิต ของคนทั่วไปทั้งหลายที่ขาดความรู้ ประสบการณ์ หรือการศึกษาเพื่อให้คนเหล่านี้ได้ประพฤติปฏิบัติ ในหนทางที่ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับกฎระเบียบของสังคม เช่น บิดามีอำนาจเหนือบุตร ครู อาจารย์มีอำนาจเหนือศิษย์ รัฐบาลมีอำนาจเหนือประชาชนเพราะคนเหล่านี้ผ่านประสบการณ์และ การฝึกฝนเรียนรู้มาแล้ว จึงย่อมรู้ว่าอะไรดีอะไรเลว อะไรควรอะไรไม่ควร ดังนั้นรัฐบาลที่ดีในทัศนะ ของนักอนุรักษนิยมคือ รัฐบาลแบบพ่อขุนอุปถัมภ์ (Paternalism) ปฏิบัติต่อประชาชนไม่ต่างจากพ่อ

ปกครองลูก รู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีและไม่ดีสำหรับลูก แต่ต้องการความเคารพยำเกรง และเชื่อฟังคำสั่งสอนจากลูกเป็นการตอบแทนลัทธิอนุรักษนิยมจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับภาวะผู้นำ (leadership) และการมีระเบียบวินัย (discipline) ภาวะผู้นำเป็นของจำเป็นต่อการก้าวเดินไปข้างหน้าของสังคมพอกับที่ผู้ตามทั้งหลายต้องมีวินัยด้วยจึงจะทำให้สังคมพัฒนาไปอย่างเป็นระบบและเป็นสังคมที่เข้มแข็งและสงบสุขไปพร้อม ๆ กัน

4.1.7 ทรัพย์สิน (Property) อนุรักษนิยมให้ความสำคัญกับการถือครองทรัพย์สินของปัจเจกชนด้วยถือว่า จะทำให้ปัจเจกชนมีความมั่นคงในชีวิต และเป็นเครื่องประดับบุคลิกภาพของปัจเจกชน รู้ว่าปัจเจกชนนั้นเป็นใครมีสถานภาพทางสังคมอย่างไรจากการดูที่ทรัพย์สินที่มีเช่น บ้าน รถยนต์ เสื้อผ้า เครื่องประดับ ในขณะที่เดียวกันยังจะทำให้ประชาชนเคารพในกฎหมายและไม่ก้าวก่ายในทรัพย์สินของคนอื่นด้วย เพราะเมื่อใดที่ตนเองและคนอื่นไม่เคารพกฎหมาย ก้าวก่ายในทรัพย์สินของคนอื่น ก็จะทำให้ทรัพย์สินของตนเองตกอยู่ในอันตรายด้วยซึ่งเป็นความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนได้ส่วนเสีย (a stake) ของสังคม คนที่มีทรัพย์สิน นักอนุรักษนิยมยังถืออีกว่าทรัพย์สินทั้งหลายมิใช่สมบัติที่เป็นการสร้างสรรค์ของคนเฉพาะในรุ่นปัจจุบันเท่านั้น ทรัพย์สินจำนวนมากเป็นมรดกตกทอดมาแต่บรรพชนรุ่นก่อนและคนรุ่นปัจจุบันคือคนที่จะต้องดูแลรักษาและบำรุงไว้เพื่อส่งต่อให้กับคนรุ่นหลังที่จะเกิดมาในภายภาคหน้าต่อไป

นอกจากนี้ยังมีนักคิดอนุรักษนิยมจำนวนมากที่ได้ให้รายละเอียดของอุดมการณ์อนุรักษไว้อย่างหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

1. เอ็ดมันด์ เบอร์ก (Edmund Burke, 1729 - 1797) แนวคิดหลักที่เบอร์กเสนอให้เป็นทุนแก่ลัทธิอนุรักษนิยมมีอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1.1 **การรักษาความต่อเนื่องของสังคม** เบอร์กเห็นว่าการปฏิวัติ (revolution) เป็นสิ่งชั่วร้าย เพราะการปฏิวัตินำมาซึ่งความรุนแรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คณะบุคคลที่ยึดอำนาจย่อมไม่สามารถใช้อำนาจดังกล่าวปกครองอย่างสงบราบรื่นได้ และในขณะเดียวกัน เมื่อเริ่มงานไปแล้วก็ยากจะยุติด้วยสันติวิธีได้ การปฏิรูปก็มีอันตรายเช่นกันถ้าตกอยู่ในมือของพวกหัวรุนแรงแบบสุดโต่งเพราะแผนการปฏิรูปอย่างเร่งรัดจะไม่มีใครตามทัน ดังนั้น ทางที่ดีที่สุดสำหรับนักอนุรักษนิยมคือ การปฏิรูปเพื่อรักษาสิ่งที่มีอยู่ (reform in order to conserve) นั่นคือ ต้องปรับปรุงสิ่งที่ไม่เหมาะสมทิ้งเสียบ้าง เพื่อรักษาแบบแผนเดิมให้ดำรงอยู่ต่อไป

1.2 *วิพากษ์ลัทธิปัจเจกบุคคลนิยม* เบอร์กเห็นว่าชีวิตของปัจเจกบุคคลจะไม่มี ความหมาย โดยสายสัมพันธ์ทางสังคมระเบียบทางสังคมและการเมืองเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนทำลาย ได้ง่ายกว่าการที่จะสร้างมันขึ้นมาใหม่ การกระทำใดที่เปลี่ยนแปลงระเบียบทางสังคมการเมืองอย่าง มากมาย จึงต้องใคร่ครวญให้รอบคอบ

1.3 *ผู้ปกป้องราชาธิปไตยและอภิชนาธิปไตย (aristocracy)* เบอร์กถือว่าความไม่ เท่าเทียมกัน เป็นเรื่องธรรมชาติและหลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับสังคมมนุษย์ การชี้แนะและการนำจึงเป็น เรื่องธรรมชาติที่จะติดตามมาเช่นเดียวกัน สังคมจึงต้องมีโครงสร้างที่ลดหลั่นกันเป็นผู้ใหญ่ผู้น้อย หรือ ที่สูงที่ต่ำตามลำดับ ผู้ใหญ่ให้ความเมตตาปกป้องคุ้มครองผู้น้อย ผู้น้อยให้ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การปกครองแบบราชาธิปไตยและอภิชนาธิปไตย คือ โครงสร้างที่แสดงสายสัมพันธ์อันประณีตและ ละเอียดอ่อนดังกล่าว

1.4 *ผู้ปกป้องระบบทรัพย์สินส่วนบุคคล* เบอร์กมีความเชื่อมั่นเหมือนนักเสรีนิยมว่า ทรัพย์สินควรเป็นของเอกชนหรือส่วนบุคคล และไม่จำเป็นต้องกระจายให้เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ เบอร์กยังเห็นว่าทรัพย์สินซึ่งตกทอดเป็นมรดกได้ ดังกล่าวควรมีสัดส่วนสัมพันธ์กับอำนาจทางการเมือง ที่บุคคลจะเข้ามีส่วนด้วย รัฐสภาจึงควรเป็นสถานที่ที่แสดงให้เห็นถึงตัวแทนของทั้งผู้มีฐานะตำแหน่ง ทางสังคมและผู้มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจไปในขณะเดียวกัน

2. ไมเคิล ไอคซ์ฮอตต์ (Michael Oakeshott, 1901 – 1990)

ไอคซ์ฮอตต์ เป็นนักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ผลงานสำคัญของไอคซ์ฮอตต์ คือเหตุผล นิยมในการเมือง (Rationalism in Politics, 1962) ในหนังสือเล่มนี้ ไอคซ์ฮอตต์แสดงให้เห็นว่าในโลก ยุคใหม่นั้น ลัทธิเหตุผลนิยมหรือการบูชาเหตุผลกลายเป็นพลังหลักที่ครองโลก ซึ่งเห็นได้ทั้งจาก อุดมการณ์ลัทธิมาร์กซ์และลัทธิเสรีนิยม ไอคซ์ฮอตต์เห็นว่าสิ่งที่พอจะต่อกรกับลัทธิเหตุผลนิยมได้ก็คือ ลัทธิประจักษ์นิยม (Empiricism) ในข้อเขียน เรื่อง "การเป็นนักอนุรักษนิยม" ซึ่งอยู่ในหนังสือ เหตุผล นิยมในการเมืองไอคซ์ฮอตต์ให้คำอธิบายไว้อย่างน่าสนใจว่านักอนุรักษนิยมมีคุณลักษณะ คือ การชอบ สิ่งที่คุณเคยมากกว่าสิ่งที่ยังไม่เป็นที่รู้จักชอบสิ่งที่ได้ลิ้มลองแล้วมากกว่าสิ่งที่ยังมิได้ทดลองชอบสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงมากกว่าสิ่งที่ยังเป็นเรื่องลึกลับชอบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงมากกว่าสิ่งที่มีแต่เพียงความเป็นไปได้ ชอบสิ่งที่มีข้อจำกัดมากกว่าสิ่งที่ไม่ไร้ขอบเขต ชอบสิ่งที่ไม่ไกลมากกว่าสิ่งที่ไม่ไกล ชอบสิ่งที่ไม่พอเพียง มากกว่าสิ่งที่เหลือเฟือ ชอบสิ่งที่สะดวกสบายมากกว่าสิ่งที่สมบูรณ์แบบชอบที่จะรื่นเริงในปัจจุบัน มากกว่าที่จะรอไปรื่นเริงในโลกอุดมคติภายหลัง

3.รัสเซล เคอร์ค (Russell Kirk, 1958 - 1994)

เคอร์ค เป็นนักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ซึ่งเขียนหนังสือที่มีอิทธิพลมาก เรื่อง จิตใจนิยม (The Conservative Mind. 1953) เคอร์คได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่ฟื้นความคิดของเอ็ดมันด์เบอร์ค และลัทธิอนุรักษนิยมให้มีความน่าเชื่อถือทางภูมิปัญญาขึ้นมาใหม่อีกครั้งในศตวรรษที่ 20 อย่างสำคัญที่สุดเมื่อเคอร์คถึงแก่อนิจกรรม ผลงานของเขาได้รับการสืบทอดโดยศูนย์รัสเซล เคอร์คเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรมซึ่งเคอร์คได้ชื่อว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดคนหนึ่งที่ยุบายมปลูกถ่ายความคิดอนุรักษนิยมแบบยุโรปลงบนประสบการณ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งกล่าวกันว่ามีรากเหง้าทางประเพณีที่แตกต่างกันอย่างยิ่งยุโรปมีประเพณีที่แบ่งคนออกเป็นที่สูงที่ต่ำแตกต่างกันเป็นลำดับขั้นตามประเพณีของระบบฟิวคัลแต่สังคมอเมริกันตั้งขึ้นบนหลักการเรื่องความเสมอภาคและเป็นสังคมแห่งผู้บริโภคนที่เน้นความสำเร็จอันเกิดจากความสามารถของบุคคลเคอร์ค เห็นว่าโลกทัศน์แบบอนุรักษนิยม (the conservative worldview) ประกอบด้วยมิติต่างๆ ที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. ความเชื่อมั่นว่ามีกฎธรรมชาติ (natural law) ปกครองความเป็นไปของสังคม
2. ต่อต้านลัทธิความเสมอภาค (egalitarianism)
3. เน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อย (order)
4. เห็นว่าเสรีภาพและทรัพย์สินนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก
5. คำอธิบายที่เป็นรายละเอียดมากกว่าสูตรสำเร็จที่เป็นนามธรรม
6. การรื้อถอนเปลี่ยนแปลง อาจจะไม่ก่อให้เกิดการปฏิรูปที่ชาญฉลาด

4.2 ประเภทอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม

อนุรักษนิยมมีการแบ่งประเภทอย่างหลากหลายแตกต่างกันออกไป โดย แอนดรูว์ เฮย์วูด(Andrew Heywood) ซึ่งแบ่งไว้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

4.2.1 อนุรักษนิยมแนวอำนาจนิยม (Authoritarian Conservatism)

อนุรักษนิยมในแนวอำนาจนิยม คือ อนุรักษนิยมที่ต้องการให้รัฐบาลมีอำนาจมาก โจเซฟ เดอ แมสตร์ (Joseph de Maistre) นักคิดทางการเมืองชาวฝรั่งเศสที่ไม่พอใจการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี 789 คือ ตัวอย่างของอนุรักษนิยมในแนวนี้ ในหนังสือ เรื่อง Du Pape (1817) เดอแมสตร์ พระสันตปาปาอยู่เหนือกษัตริย์ปกครอง มนุษย์เราควรยอมรับอำนาจปกครองที่เป็นมาแต่ในอดีต แม้อำนาจนั้นจะโหดร้ายและดูไร้เหตุผลก็ตาม เพราะอำนาจสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย

และนำมาซึ่งความมั่นคงปลอดภัยแก่ประชาชน ผู้ปกครองที่ใช้อำนาจโหดร้ายควรได้รับการเชื้อฟง เพราะการใช้อำนาจของจะเป็นที่ยำเกรงและจะไม่เกิดความวุ่นวาย ดังนั้นการปฏิวัติเป็นการทำลายล้างอำนาจปกครอง หลังการปฏิวัติบ้านเมืองจะมีสภาพไร้ข้อแป ความโกลาหลวุ่นวายจะเกิดอย่างไม่มีที่จบสิ้น และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตของประชาชนจะรักษาไว้ไม่ได้

ตลอดช่วงศตวรรษที่ 19 นักอนุรักษนิยมบนภาคพื้นทวีปยุโรป ส่วนใหญ่เป็นนักอนุรักษนิยมที่นิยมให้รัฐบาลมีอำนาจ ดังที่กล่าวมาแล้ว รัสเซียในยุคของพระเจ้าซาร์ นิโคลัสที่ 1 (Isar Nicolas, 1825 - 55) อาจถือได้ว่าเป็นอนุรักษนิยมที่นิยมอำนาจมากที่สุด ในขณะที่ชาวปฏิวัติฝรั่งเศส 1789 พระเจ้าซาร์ นิโคลัส ประกาศคำขวัญอนุรักษนิยมได้ว่า "ศรัทธา เอกาธิปไตย และชาติ (Orthodoxy, Autocracy and Nationality) ซึ่งหมายความว่าชาวรัสเซียยังคงยืนหยัดศรัทธาในคำสอนของคริสตศาสนาอย่างเคร่งครัด ยังคงเคารพในอำนาจซึ่งเป็นหนึ่งเดียวของสถาบันกษัตริย์ และยังยึดหลักการเรื่องชาติแทนที่จะเป็นมนุษยชาติ รวมถึงในปี ค.ศ. 1864 พระสันตปาปา ทรงประกาศว่าแนวคิดที่รุนแรงทั้งหลาย เช่น ชาตินิยม เสรีนิยม และสังคมนิยม ล้วนเป็น "ลัทธิความเชื่อที่ผิดพลาดแห่งยุคสมัยที่ไม่น่าอภิรมย์ที่สุดของเรา" ("false doctrines of our most unhappy age") นักอนุรักษนิยมในแนวอำนาจนิยมมักมีความต้องการหวนกลับไปหาอดีต โดยปฏิเสธที่จะปฏิรูปปัจจุบันให้ดีขึ้น ความพยายามที่จะเดินถอยกลับไปอย่างรุนแรงนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นนักอนุรักษนิยมแนวรุนแรงหรือถอนรากถอนโคน (radical)

4.2.2 อนุรักษนิยมในแนวอุปถัมภ์ (Paternalistic Conservatism)

อนุรักษนิยมแนวอุปถัมภ์มีความยึดหยุ่นกว่า และประสบความสำเร็จมากกว่า อนุรักษนิยมสำนักนี้มักถือว่า เอ็ดมันด์ เบอร์ก เป็นปรมาจารย์ ประสบการณ์หรือบทเรียนที่สำคัญที่สุดที่เบอร์กให้แก่นักอนุรักษนิยม คือ ความคิดที่ว่า การเปลี่ยนแปลง (change) เป็นเรื่องของธรรมชาติที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และด้วยเหตุนี้ เราจึงไม่ควรต่อต้านการเปลี่ยนแปลงอนุรักษนิยมในแบบของเบอร์กจึงเป็นอนุรักษนิยมที่ค่อนข้างระแวดระวัง อ่อนน้อมถ่อมตน และเบอร์กกล่าวเองว่า "รัฐที่ไม่มีกลไกในการเปลี่ยนแปลงย่อมเท่ากับไม่มีกลไกในการผดุงรักษาตัวเอง" สิ่งที่ปฏิบัติได้ อนุรักษนิยมแนวนี้ไม่เน้นความสุดขั้วไม่ว่าจะในแง่ปฏิวัติ หรือในแง่ปฏิกริยานอกจากเบอร์กแล้ว อนุรักษนิยมแบบอุปถัมภ์ยังมักจะโยงไปถึงความคิดของเบนจามิน ดิสราเอลลี อดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษในปี ค.ศ. 1868 และ 1874 - 1880 ที่เขียนนิยายสะท้อนหลักปรัชญาทางการเมือง ออกมา 2 เล่ม คือ Sybil และ Conings by นิยายดังกล่าวพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเข้มข้นในยุโรปขณะนั้น

คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมและขบวนการปฏิวัติทางสังคมและการเมืองต่าง ๆ ในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ได้ทำให้คนในประเทศต่าง ๆ แบ่งออกเป็น "2 ชาติ" ("Two nations : the Rich and the Poor") ระหว่างคนจนและคนรวยที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ และความต้องการในการสื่อสารเรื่องชนชั้นคนรวยจะสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้นั้น ต้องไม่โดนโค่นล้มอำนาจโดยคณะปฏิวัติของคนจน กล่าวคือ คนรวยจะต้องเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ โดยการกลับไปหาความเชื่อมั่นตามจารีตประเพณีดั้งเดิม ตั้งแต่สมัยพิวคัลที่เห็นว่าผู้มีฐานะสูงส่งและมั่งคั่ง ย่อมมีภาระและหน้าที่ต่อสังคมมากกว่าผู้ที่ยากจนและต่ำต้อยกว่า ภาระหน้าที่ดังกล่าวนี้เรียกว่าภารกิจของชนชั้นสูง (noblesse oblige)

4.2.3 อนุรักษนิยมแนวเสรีภาพ (Libertarian conservatism)

อนุรักษนิยมแนวเสรีภาพก่อตัวขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ต่อกับต้นศตวรรษที่ 20 โดยเป็นปฏิกริยาต่อการที่รัฐมีบทบาทแทรกแซงเศรษฐกิจมากขึ้น อนุรักษนิยมแนวนี้เห็นว่ารัฐควรปล่อยเสรีทางเศรษฐกิจ ไตซี (A.V. Dicey) ประมาจารย์ทางด้านรัฐธรรมนูญของอังกฤษ และสมาชิกสมาคมรัฐธรรมนูญอังกฤษ (The British Constitutional Association) กล่าวว่า "การช่วยเหลือของรัฐจะทำลายการช่วยเหลือตนเอง" (Stale help kills self helps) ซึ่งหมายความว่า ถ้ารัฐหรือรัฐบาลแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือช่วยเหลือประชาชนด้วย นโยบายเชิงสังคมมากขึ้น ผลลัพธ์จะทำให้ความสามารถในการช่วยตัวเองของประชาชนจะน้อยลงเป็นเงาตามตัว

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 บทบาทของรัฐในทางเศรษฐกิจเพิ่มพูนขึ้นอีกอย่างชนิดที่ไม่เคยมีมาก่อน ปฏิกริยาของนักอนุรักษนิยมแนวเสรีภาพจึงเกิดขึ้นอีกระลอกหนึ่งในช่วงนี้ ในอังกฤษ เพาเวลล์ (Enoch Powell) เสนอให้ใช้นโยบายเศรษฐกิจแบบเสรี เพราะเขาเชื่อว่า เศรษฐกิจเสรี ("free economy") เป็นหลักประกันที่ขาดไม่ได้ของการมีสังคมที่เสรี ("free society") การวางแผนทางเศรษฐกิจของรัฐเป็นการกระทำที่ไม่ชาญฉลาด เพราะเป็นการโอนอำนาจการตัดสินใจจาก "ระบบประสาทอันสลับซับซ้อนของตลาด" (the "complex nervous system of the market") ไปไว้ในมือของคนหยิบมือเดียวที่ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรีอย่างไรก็ดี แม้อนุรักษนิยมแนวเสรีภาพ จะมีความคิดค่อนข้างสอดคล้องกับนักเสรีนิยมในแง่ที่ต้องการปล่อยให้ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างเสรี และปลอดจากการแทรกแซงโดยรัฐมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ก็ตาม แต่ทั้งสองลัทธิต่างกันอย่างสำคัญตรงการให้ความสำคัญกับ "ปัจเจกบุคคล" นักเสรีนิยมต้องการให้มีเศรษฐกิจเสรี เพราะเศรษฐกิจดังกล่าวจะเสริมสร้าง "เสรีภาพของปัจเจกบุคคล (individual liberty) ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของลัทธิเสรีนิยม แต่นักอนุรักษนิยมจะมองปัจเจกบุคคลในแง่ลบ นั่นคือปัจเจกบุคคลต้องการความ

คุ้มครองจากจารีตประเพณีและความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางสังคมเสมอ ดังนั้น การที่นักอนุรักษ์นิยมเน้นเศรษฐกิจเสรีเป็นเพียงเครื่องมือในการสร้าง "วินัยทางสังคม" (social discipline)

4.2.4 อนุรักษ์นิยมขวาใหม่ (The conservative New Right) คำว่า "ขวาใหม่" (New Right) คือ คำเรียกความเคลื่อนไหวทางความคิดที่เกิดขึ้นใน ยุโรปตะวันตก ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และสหรัฐอเมริกาในราวทศวรรษ 1970 พวกขวาใหม่ มี 2 กระแส คือ เสรีนิยมขวาใหม่ (liberal New Right) หรือเสรีนิยมใหม่ (Neo-liberalism) กับอนุรักษ์นิยมขวาใหม่ (conservative New Right) หรืออนุรักษ์นิยมใหม่ (neo-conservatism) อนุรักษ์นิยมใหม่ หรืออนุรักษ์นิยมขวาใหม่ ชูคำขวัญที่ว่า "เศรษฐกิจเสรีกับรัฐเข้มแข็ง" ("free economy and strong state") อนุรักษ์นิยมใหม่จึงคล้ายคลึงกับอุดมการณ์เสรีนิยมทั่วไปและอนุรักษ์นิยมแนวเสรีภาพ (libertarian conservatism) ในแง่ที่ว่าต้องการให้ชีวิตทางเศรษฐกิจมีความเสรีหรือกลไกตลาดทำงานได้อย่างเต็มที่

โดยอนุรักษ์นิยมใหม่ต้องการแตกต่างออกไป คือต้องการให้รัฐมีบทบาทมากขึ้นหรือเข้มแข็งมากขึ้น ท่ามกลางตลาดเศรษฐกิจที่มีความเป็นเสรีจึงเกิดเป็นความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ในอนุรักษ์นิยมขวาใหม่อย่างหนึ่ง ความมั่งคั่งทางสังคมนับแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา ได้ทำให้มาตรฐานทางสังคมและศีลธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งของเยาวชนตกต่ำลงอย่างมากในสายตาของนักอนุรักษ์นิยมอังกฤษสมัยนายกรัฐมนตรีเทตเชอร์ (Thatcher) ซึ่งมีความพยายามที่จะฟื้นฟู"ค่านิยมแบบสมัยวิคตอเรีย" (Victorian values) กลับมาใช้ใหม่ นักอนุรักษ์นิยมขวาใหม่ เริ่มพูดถึงการเน้น "ความดี"ของคนมากกว่าการให้"เสรีภาพ" ในหลายประเทศทั่วยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา

พวกอนุรักษ์นิยมขวาใหม่ มองว่าความย่อหย่อนทางศีลธรรม อาชญากรรม ฯลฯ ล้วนมีสาเหตุมาจากการที่สังคมไม่ให้ความสำคัญกับ "อำนาจ" (authority) เท่าที่ควร รวมถึงนักอนุรักษ์นิยมขวาใหม่มีความเห็นว่าสังคมทุกระดับจะต้องมีความเข้มแข็งขึ้นในเชิงอำนาจ เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและวินัยในสังคม รวมถึงในสถาบันครอบครัว ตำรวจ และบทลงโทษที่จะต้องมีความเข้มงวด ทั้งนี้ตั้งแต่ปลายทศวรรษที่1980 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันที่มีอิทธิพลของอนุรักษ์นิยมขวาใหม่เริ่มลดลง และเริ่มหวนกลับไปสู่หลักการพื้นฐานเดิมแบบของลัทธิอนุรักษ์นิยมแบบอุปถัมภ์

สำหรับแนวคิดอนุรักษ์นิยมในประเทศไทยนั้น ธวัชชัย ตู้อองคำ (2550: 103-110) ได้อธิบายว่า ความคิดทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมและกษัตริย์นิยมเป็นความคิดพื้นฐานสำคัญของ

สถาบันพระมหากษัตริย์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) จากการเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความต่อเนื่องมายาวนานพร้อมกับการดำรงอยู่ของประเทศไทยมากว่าเจ็ดร้อยปี ดังนั้น สถาบันพระมหากษัตริย์จึงได้รับแนวคิดที่สืบเนื่องจากประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานอันเป็นการสะท้อนถึงลักษณะสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์แนวอนุรักษ์นิยม (a conservative monarchy) ลักษณะสำคัญของแนวคิดนี้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงเพื่อการคงอยู่หรือดำรงอยู่ของสถาบันทางการเมืองเดิม ดังเช่น สถาบันพระมหากษัตริย์ที่ปรับตัว เปลี่ยนแปลงหรือปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในบริบทของสังคมการเมือง หรือการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน และมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป ปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างถอนรากถอนโคน ความปรารถนาของแนวคิดอนุรักษ์นิยมดังกล่าวคือ การให้คุณค่ากับประเพณีที่เห็นว่ามีความสำคัญต่อสังคมแนวคิดอนุรักษ์นิยมได้กลายเป็นพื้นฐานสำคัญของบทบาทพระมหากษัตริย์ในการจรรโลงรักษาผลประโยชน์ของประเทศไทย โดยที่สถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีลักษณะพิเศษในการเป็นที่รวมของความสมัครสมานสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนทั้งชาติ และเป็นสถาบันที่เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของพสกนิกรชาวไทย ท่ามกลางปัญหาการขาดเสถียรภาพ ขาดการยอมรับ ไปจนถึงการขาดความชอบธรรมของสถาบันทางการเมืองอื่น สถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งและมีพลังเชิงอำนาจในวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น

5. แนวคิดและทฤษฎีอำนาจนิยม

แนวคิดอำนาจนิยม (Authoritarianism) เป็นผลจากบริบททางการเมืองหลังทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา ที่โลกได้แบ่งระบอบการปกครองต่าง ๆ ออกเป็น 2 อุดมการณ์ใหญ่ตามอุดมการณ์ทางการเมือง คือ ระบอบประชาธิปไตย และระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตย โดยระบอบอำนาจนิยมถูกมองว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตยและมีความเกี่ยวข้องกับระบอบเผด็จการ

5.1 ความหมายของอำนาจ

อำนาจ (Power) เป็นคำที่มาจากภาษาลาติน คำว่า “โปเตเร” (Potere) อันหมายถึง ความสามารถเหนือปรากฏการณ์ หรือผู้อื่น หรือศัพท์ภาษาไทยได้ให้ความหมายของอำนาจ ไว้ว่า หมายถึง อานุภาพหรือพลัง ที่เป็นลักษณะทางธรรมชาติหนึ่งของสิ่งมีชีวิต หรือมนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือสังคม โดยได้มีผู้ให้ความหมายของอำนาจไว้ ดังนี้

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2549, 216) กล่าวว่าพลังอำนาจ หมายถึง ความสามารถในการทำให้บุคคลอื่นกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แม้ว่าบุคคลนั้นจะต้องการหรือไม่ก็ตาม พลังอำนาจถือเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนหรือมากกว่าขึ้นไป

นิโกลี มาเคียเวลลี (Nicoli Machiavelli) เชื่อว่า ธรรมชาติของมนุษย์มีความโน้มเอียงไปในทางชั่วร้าย จึงจำเป็นต้องถูกกำกับโดยอำนาจทางการเมือง เพื่อรักษาความมั่นคงแห่งประเทศ ผู้นำทางการเมืองจึงต้องแสดงบทบาทที่เข้มแข็ง เป็นที่ยำเกรงหรือเกรงกลัวมากกว่าการเป็นที่รักใคร่ และจะต้องใช้ทุกวิถีทางในการปกป้องรักษามลประโยชน์ของประเทศที่ปกครอง ทำให้รูปแบบการจัดระเบียบทางสังคมของมาเคียเวลลี เป็นแบบเผด็จการโดยมีการรักษาอำนาจ การสร้างความมั่นคง การสร้างความเป็นเอกภาพทางการเมือง ซึ่งแยกศีลธรรมออกจากการเมือง อำนาจจึงเปรียบเหมือนการแสดงถึงความชอบธรรม ไม่ว่าจะด้วยวิธีที่รุนแรง หรือวิธีใดก็ตามที่ไม่ต้องคำนึงถึงศีลธรรม เพื่อผลลัพธ์ความอยู่รอด การบรรลุเป้าหมาย และเกิดประโยชน์ (ไพรวลัย เคนพรม, 2562)

โทมัส ฮอบส์ วิเคราะห์ว่ามนุษย์เราเป็นสัตว์ที่มีความแน่นอน มั่นคง มีความเห็นแก่ตัว สามารถที่จะถูกผลักดันไปในทิศทางที่ตนเองต้องการ และจะกระทำทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอดและความมั่งคั่งของตนเอง ซึ่งอาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิและเสรีภาพอย่าง การใช้ความรุนแรง การแก่งแย่งชิงดี การเกิดสงคราม ดังนั้นจึงต้องมีผู้มีอำนาจเพื่อปกครอง และกำหนดกฎเกณฑ์ให้มนุษย์เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อความอยู่รอด (วิทยากร เชียงกุล, 2551)

แมกซ์ เวเบอร์ (Max weber) ได้ให้ความหมายของคำว่า อำนาจ ไว้ว่า เป็นความน่าจะเป็นที่บุคคลบุคคลหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลสามารถทำให้ความปรารถนาเป็นผลได้โดยปราศจากการต่อต้าน หรือความสามารถในการสั่งการ บังคับบัญชา หรือกระทำการใด ๆ เพื่อให้มีการดำเนินการ หรือปฏิบัติตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ว่าจะเป็อำนาจหน้าที่ได้มาอย่างเป็นทางการตามตำแหน่ง ซึ่งต้องมีความสมดุลและสอดคล้องกับความรับผิดชอบ โดยการได้มาซึ่งอำนาจในทัศนะของ Max Weber คือ การได้อำนาจมาตามกฎหมาย (Legal

Authority) และภาระหน้าที่ (Duty) หมายถึงภารกิจหน้าที่การงานที่ถูกกำหนด หรือได้รับมอบหมายให้กระทำ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2532)

ราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahvendorf) กล่าวว่า "อำนาจ" หมายถึง การที่ผู้กระทำผู้หนึ่งภายในสังคมอยู่ในตำแหน่งที่สามารถทำตามเจตนารมณ์ของตนเองได้ ถึงแม้ว่าจะถูกต่อต้าน และ"สิทธิอำนาจ"หมายถึง การบังคับ การสั่งการในบางเรื่อง และถูกเชื่อฟัง สิทธิอำนาจสัมพันธ์กับตำแหน่งหรือบทบาททางสังคม ซึ่งเป็นตำแหน่งที่สูงกว่าเป็นอำนาจที่ชอบธรรม โดยความไม่เท่าเทียมกันในสังคมนั้นเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิอำนาจ (Authority) (สมศักดิ์ สามีคศิธรรม, 2554)

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (อ้างใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548: 61) ได้กล่าวถึงอำนาจ ซึ่งมีในความหมายภาษาอังกฤษรวม 3 คำ ได้แก่ พลังอำนาจ(Power) อิทธิพล (Influence) และอำนาจหน้าที่ (Authority) ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

พลังอำนาจ(Power) เป็นอำนาจที่ซ่อนเร้นภายในของผู้นำ โดยผู้นำได้รับอำนาจจากหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อนำไปใช้ โดยสิทธิในการสั่งการ การประเมิน การให้รางวัลหรือลงโทษในขอบเขตที่ได้กำหนด

อิทธิพล (Influence) เป็นรูปแบบหนึ่งของพลังอำนาจ และเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กล่าวคือ การกระทำของบุคคลหนึ่งซึ่งมีผลกระทบต่อความคิด ทัศนคติ หรือการกระทำของอีกบุคคลหนึ่งในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสร้างแรงจูงใจ การเสนอแนะ การเกลี้ยกล่อม เป็นต้น เมื่อมีการใช้อิทธิพลผู้ตามจะมีการเชื่อฟังและยอมปฏิบัติตาม

อำนาจหน้าที่ (Authority) เป็นพลังอำนาจที่องค์กรหรือหน่วยงานได้มอบให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งเพื่อที่จะได้มีการใช้อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจต่างๆขององค์กรหรือสถาบัน เมื่อบุคคลได้รับมอบหน้าที่ให้ปฏิบัติ บุคคลนั้นก็จะมีพลังอำนาจและความรับผิดชอบ ทว่าต้องอยู่ใต้ความถูกต้องและชอบธรรมที่ผู้รับอำนาจยอมรับ

5.2 องค์ประกอบของแนวคิดอำนาจนิยม

ทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจนิยมได้มีการศึกษาครั้งแรกโดยฮวน เจ.ลินซ์ (Juan J. Linz, 1964) ระบุว่าระบอบการปกครองแบบอำนาจนิยมนั้นจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติพื้นฐาน 3 ประการ (Badie, 2011: 108) อันได้แก่

1) พหุนิยมแบบจำกัด

2) การมุ่งเน้นที่ความคิดของบุคคลมากกว่าอุดมการณ์ กล่าวคือในมุมมองของลินช์ ที่ตรงข้ามกับเรื่องความเข้มงวด ความเป็นระบบ หลักการพัฒนาอย่างมีเหตุผล รูปแบบการมีสังคมยูโทเปียที่มีรัฐ กฎหมายที่เงื่อนไขทางสังคม และสภาวะธรรมชาติของอุดมการณ์ที่ครอบคลุมความคิดหรือทัศนคติ มีหลักและกฎเกณฑ์ที่น้อย ไม่มีความชัดเจน การมีอารมณ์และความรู้สึกที่เหนือเหตุผล

3) ปราศจากการระดมสรรพกำลังทางการเมือง (political mobilization) เพื่อการสนับสนุนในระยะยาว เนื่องจากการไม่ได้ให้ความสำคัญกับอุดมการณ์จึงเป็นการยากที่จะดำเนินการตามนโยบาย และการระดมสรรพกำลังทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงความยากในการดึงดูดกลุ่มคนหนุ่มสาว นักเรียน และปัญญาชนให้เข้าร่วม

5.3 ประเภทของอำนาจ

โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) (ไพรวัลย์ เคนพรหม, 2562, 51) ได้แบ่งอำนาจออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) อำนาจตามธรรมชาติ เป็นอำนาจที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบอำนาจทางร่างกายและจิตใจ เช่น รูปร่าง วาทศิลป์ ความมีสง่าราศี ความแข็งแกร่ง เป็นต้น

2) อำนาจที่เป็นเครื่องมือ เป็นอำนาจที่ได้มาโดยการยอมรับของผู้อื่นและโชคชะตา ซึ่งเป็นดั่งเครื่องมือที่จะได้รับการยอมรับ เช่น ชื่อเสียง มิตรสหาย ความร่ำรวย เป็นต้น รวมถึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยเพิ่มอำนาจหรือเสริมสร้างบารมีและอำนาจของบุคคลมากขึ้น

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1974; อ้างถึงใน (หลักชัย วงษ์หมอก, 2550) ได้จำแนกอำนาจ ออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1) พลังอำนาจที่มีความเสน่ห์ (Charismatic Authority) เป็นพลังอำนาจเฉพาะตัวของผู้บริหาร โดยที่ผู้บริหารมีคุณสมบัติและคุณลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นอยากที่จะยอมรับ อยากที่จะยกย่องนับถือ และปรารถนาที่จะเอาเป็นแบบอย่าง

2) พลังอำนาจที่ยอมรับกันมาเป็นประเพณี (Charismatic Authority) เป็นพลังอำนาจเกิดจากการได้ดำรงตำแหน่ง หรือเป็นบุคคลสำคัญ ในอดีต โดยสังคมได้ยอมรับในพลังอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ

3) พลังอำนาจตามกฎหมาย (Legal Authority) เป็นพลังอำนาจที่เกิดจากการมีกฎหมายระเบียบรองรับ ซึ่งกฎหมายระเบียบจะกำหนดลักษณะพลังอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆไว้ มีผลให้ผู้อื่นปฏิบัติตามพลังอำนาจนั้นๆ พลังอำนาจดังกล่าวจึงผูกติดกับตำแหน่ง ซึ่งมี 3 ประเภท คือ

(1) พลังอำนาจจากการแบบบังคับ (Coercive Power) พลังอำนาจประเภทนี้ เป็นพลังอำนาจที่ใช้บังคับสมาชิกในองค์การให้ทำตามวิถีทางที่กำหนด เป็นการใช้อำนาจบังคับลงโทษเพื่อให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

(2) พลังอำนาจที่เกิดจากอรรถประโยชน์ (Utilization Power) เป็นพลังอำนาจประเภทสิ่งที่เป็นคุณ เกิดจากการควบคุมทรัพยากรที่ให้ประโยชน์ต่อผู้อื่น การให้รางวัลหรือให้คนแก่ผู้อื่น เช่น การให้ขึ้นความดีความชอบ โบนัส ผลประโยชน์พิเศษ สิ่งเหล่านี้เป็นการใช้พลังอำนาจเพื่อควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในองค์การ

(3) พลังอำนาจจากปทัสสถาน (Normation Power) เป็นพลังอำนาจที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับบุคคล เป็นการใช้อำนาจลักษณะและค่านิยมเพื่อให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม เช่น การยกย่องชมเชย การให้เกียรติ การให้มีสถานภาพที่สูงขึ้น การให้การรับรอง เป็นต้น

5.4 รูปแบบมุมมองต่ออำนาจ

งานเขียนเรื่อง Power: A Radical View ของสติเฟนส์ ลุกส์ (Steven Lukes, 1974 อ้างถึงในสติธร ธนานิธิโชติ และวิชุดา สาริตพร, 2559) ที่ได้กล่าวถึงการจำแนกมุมมองต่ออำนาจออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1) มุมมองแรก เป็นการมองอำนาจแบบมิติเดียว (one – dimension view of power) ของโรเบิร์ต ดาห์ล และเนลสัน พอสบี ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีความเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน กล่าวคือ มีการใช้อำนาจผ่านการบีบบังคับ การคุกคาม ช่มชู้ การใช้กำลัง เป็นต้น ซึ่งผลอาจทำให้ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจยอมกระทำตามหรือไม่กระทำตามที่ผู้มีอำนาจเหนือต้องการได้ ทั้งนี้ผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าจะต้องการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และทำให้ผู้ใต้อำนาจที่ถึงแม้ไม่ต้องการแต่ยินยอมทำตามที่มีอำนาจเหนือกว่าต้องการ

2) มุมมองต่ออำนาจแบบสองมิติ (two – dimension view of power) ของ ปีเตอร์ แบ็คราช และมอร์ตัน บารเรตซ์คือ การมองอำนาจแบบสองมิติ ที่พิจารณาอำนาจนอกจากพื้นที่สาธารณะแล้วยังพิจารณาถึงพื้นที่ส่วนตัว การแสดงตัวตนของอำนาจในพื้นที่ส่วนตัวนั้นมีลักษณะแอบแฝง คลุมเครือไม่ชัดเจน ผ่านการกำหนดทางเลือกที่จำกัด ใช้การดึงดูต ชักชวน และขอความร่วมมือให้กระทำตามสิ่งที่ต้องการ โดยไม่จำเป็นต้องใช้กำลัง หรือการบังคับอย่างชัดเจน แต่ส่งผลให้เกิดการกีดกันผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มจากการพิจารณาของสถาบันทางการเมืองได้ โดยผู้มีอำนาจอาจใช้เพื่อกลบเกลื่อนความขัดแย้งที่เกิดขึ้น หากบุคคลหรือกลุ่มใดสามารถกีดกันไม่ให้เกิดการตัดสินใจในความขัดแย้งทางนโยบายเข้ามาเป็นวาระของการตัดสินใจได้ คนหรือกลุ่มนั้นถือเป็นผู้มีอำนาจ

3) มุมมองต่ออำนาจแบบสามมิติ (three – dimension view of power) ของสตีเฟ่น ลูคส์ ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเองจิตสำนึกที่ผลิตผลทางชั้นที่ปรากฏในงานเขียนของ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ที่พิจารณาอำนาจในฐานะที่เป็นความสัมพันธ์ทางสังคม และแนวคิดของ อันโตนิโอ กรัมสกี (Gramsci) ที่ชนชั้นปกครองเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของนายทุนได้สร้างกลไกทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อชี้แนะและครอบงำความคิดของผู้ถูกปกครองจนฝ่ายหลังนอกจากไม่สามารถตระหนักได้ว่าผลประโยชน์ของตนเองกำลังสูญเสียหรือถูกระทบ ผู้ถูกปกครองยังรู้สึกเห็นด้วยไปกับชนชั้นปกครองโดยปราศจากการวิพากษ์วิจารณ์หรือต่อต้านระบบที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่เสมอภาคนั้น ๆ มุมมองต่ออำนาจของลูคส์จึงเป็นการมองอำนาจและการใช้อำนาจโดยอาศัยวิธีการส่งอิทธิพล การเข้าครอบงำ หรือเปลี่ยนความต้องการตั้งแต่เริ่มแรกโดยอีกฝ่ายไม่รู้ตัวและไม่ตระหนักรู้ว่าผลประโยชน์ของตนเองกำลังถูกคุกคามได้อย่างแนบเนียน ทำให้ผู้มีอำนาจเหนือกว่าได้ครอบงำอำนาจและผลประโยชน์จากเรื่องดังกล่าว ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของการหลอหลอม การกำหนดควบคุมความคิดความต้องการ นำไปสู่การยอมรับในสิ่งนั้นทำให้รู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติ เป็นสิ่งที่มีคุณค่า และมีประโยชน์ รวมถึงความขัดแย้งนั้นเป็นรูปแบบของการแอบแฝง

ทั้งนี้มุมมองต่ออำนาจในรูปแบบที่สองและสาม จึงเป็นการใช้อำนาจผ่านเครื่องมือเชิงอำนาจอย่าง กฎหมายที่ชอบธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย อาหาร ภาพยนตร์ เป็นต้น

5.5 ที่มาของอำนาจ และการเกิดอำนาจ

French and Raven 1959 (อ้างถึงใน สุทัตสสา ลายลักษณ์ ,2563) ได้จำแนกแหล่งที่มาของอำนาจไว้ 6 ประการ ดังนี้

1) พลังอำนาจจากการให้รางวัล (reward power) เป็นพลังอำนาจที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้บริหาร หรือผู้ปกครองสามารถที่เป็นผู้ให้รางวัล ตำแหน่ง หรือผลประโยชน์แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติภารกิจหรือแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2) พลังอำนาจจากการบังคับ หรือการลงโทษ (coercive power) เป็นพลังอำนาจที่มีพื้นฐานมาจากการสร้าง ความกลัว การบังคับ ข่มขู่ หรือลงโทษ เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติภารกิจ หรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา

3) พลังอำนาจจากการเชี่ยวชาญ (expert power) เป็นพลังอำนาจที่มีพื้นฐานมาจากการที่ผู้บริหาร หรือผู้ปกครองมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือการมีข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานพลังอำนาจจากการเชี่ยวชาญเกิดจากคุณลักษณะของบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งบริหารหรือปกครอง

4) พลังอำนาจตามกฎหมาย (legitimate Power) เป็นพลังอำนาจที่มากับตำแหน่งหน้าที่ โดยที่มีพื้นฐานมาจากกฎ ระเบียบ คำสั่ง ซึ่งผู้บริหาร หรือผู้ปกครองสามารถใช้พลังอำนาจจากตำแหน่งที่ตนครองอยู่

5) พลังอำนาจจากการอ้างอิง (referent Power) เป็นพลังอำนาจที่เกิดจากผู้อื่นมีความนิยมในตัวผู้บริหาร หรือผู้ปกครองหรือมีความปรารถนาที่จะเอาแบบอย่าง ที่มาของพลังอำนาจจากการอ้างอิงเกิดจากการมีบุคลิกภาพที่มีความพิเศษ และลักษณะที่ผู้อื่นอยากเอาเป็นแบบอย่าง พลังอำนาจจากการอ้างอิงไม่จำเป็นต้องเกิดจากการมีตำแหน่ง

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2544 : น.132-140) ได้กล่าวว่า อำนาจเป็นส่วนสำคัญในสังคม ซึ่งมีหลายมิติ แบ่งได้เป็น 3 มิติหลัก ได้แก่ อำนาจในฐานะทรัพยากร อำนาจที่เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ในสังคม และอำนาจในแง่ของความจริงและความรู้

1) อำนาจในความหมายที่เป็นทรัพยากร เป็นอำนาจที่มาจากคุณสมบัติของอำนาจ ที่เป็นผลให้รัฐหรือสังคมมีบทบาทในการกำหนดให้มนุษย์ในสังคมได้ดำเนินการจนบรรลุวัตถุประสงค์ โดยแมกซ์ เวเบอร์ ได้แบ่งอำนาจออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1) อำนาจจากประเพณี (Traditional Authority) เวเบอร์ได้อธิบายว่าเป็นอำนาจที่ชอบธรรมตามความเชื่อในอำนาจที่ดำรงอยู่ โดยผู้ใช้อำนาจมีความชอบธรรมในฐานะเป็นผู้สืบทอดอำนาจมาตามประเพณี มักเป็นลักษณะของอำนาจรัฐแบบจารีตนิยม (Traditional State) ผ่านการปกครองที่ใช้กลไกของกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันแบบต่าง ๆ เช่น ความภักดีในตัวบุคคล ความผูกพันแบบเครือญาติ แบบอุปถัมภ์ เป็นต้น

(2) อำนาจตามบารมี (Charisma Authority) เวเบอร์ถือว่าเป็นอำนาจในตัวบุคคลซึ่งที่มาตรงข้ามกับจารีตที่ตั้งอยู่บนลักษณะพิเศษของตัวผู้นำ ในรูปแบบต่างๆ เช่น อำนาจศักดิ์สิทธิ์ การหยั่งรู้ เป็นวีรชนในสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับของประชาชน

(3) อำนาจตามกฎหมาย (Legal – rational Authority) เป็นอำนาจในระบบสังคมที่มีการปกครอง ซึ่งมีการใช้กฎหมายบังคับในสังคมโดยอำนาจตามกฎหมายเป็นอำนาจที่มีความชอบธรรม หรือเป็นที่ยอมรับในสังคม โดยผู้มีอำนาจสูงสุดเป็นผู้กำหนด ใช้กำลังในการบังคับน้อยที่สุด

2) อำนาจในความหมายที่เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ในสังคม เป็นอำนาจที่เกิดจากความขัดแย้ง การแย่งชิง การครอบงำ ความร่วมมือ หรือการต่อรองในการกำหนดความสัมพันธ์ในสังคม โดยคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ได้อธิบายถึงอำนาจในด้านนี้ว่า ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความสัมพันธ์ทางการผลิต อันนำไปสู่การเกิด ชั้นทางสังคม (Social Class) ที่มีความขัดแย้งระหว่างชนชั้นปกครองกับชนชั้นที่ถูกปกครอง หรือความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนายทุนกับชนชั้นล่าง อำนาจจึงเป็นสภาวะที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขหนึ่งของความขัดแย้งโดยเฉพาะอำนาจในการครอบงำบังคับและการตกเป็นเหยื่อของแต่ละชนชั้น การสร้างอำนาจต่อรองของชนชั้นที่ด้อยกว่าโดยการรวมกลุ่มหรือการสร้างพันธมิตรกับชนชั้นอื่น

3) อำนาจในความหมายที่เป็นความรู้และความจริง เป็นการให้ความสำคัญกับอำนาจในแง่มุมมองของการสร้างวาทกรรมที่เป็นการนิยามความหมายของความสัมพันธ์ต่างๆ ในเชิงผูกขาดอำนาจในการนิยามความจริงท่ามกลางปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่าง ๆ ในทุกทิศทาง สอดคล้องไปกับความคิดของนักทฤษฎีสังคมชาวฝรั่งเศสไมเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault, 1926 - 1984) ที่ได้แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้กับอำนาจ ในแง่ที่ความรู้มีอำนาจในการสร้างความจริง ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดความสัมพันธ์เชิงอำนาจได้

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม (2554) ได้กล่าวถึงที่มาของอำนาจไว้ว่า

1) อำนาจที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ อำนาจในลักษณะนี้เป็นอำนาจที่เกิดขึ้นเฉพาะตน เฉพาะบุคคล เช่น บุคลิกลักษณะบางอย่างของบุคคลที่เมื่อมีผู้พบเห็น หรือ ได้สัมผัสสัมผัสพุดคุยแล้วเกิดความรู้สึกเชื่อถือ เชื่อมั่น ศรัทธา อาจเรียกอำนาจแบบนี้ว่าอำนาจบารมี (Charismatic Authority) อำนาจในลักษณะนี้เป็นอำนาจเฉพาะตน เฉพาะบุคคล ซึ่งอาจเป็นผู้มีตำแหน่งที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ และรวมถึงผู้ที่ไม่ได้ตำแหน่งก็ได้ แต่อำนาจที่เกิดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่บุคคลอื่นมีความรู้สึกชื่นชม ศรัทธา น่ายกย่อง สรรเสริญ

2) อำนาจที่เกิดจากการสั่งสม อำนาจในลักษณะมักเป็นอำนาจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลเช่นกัน แต่เป็นอำนาจที่แต่ละบุคคลพึงสร้างขึ้นภายหลังจากที่ได้ดำรงบทบาทในฐานะสมาชิกของสังคม เช่น อำนาจบนฐานของความรู้ (Knowledge-base Authority) อำนาจในฐานะผู้เชี่ยวชาญ (Expert Power) เป็นอำนาจที่เกิดจากการที่บุคคลมีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านมีประสิทธิภาพ มีทักษะ และมีความรอบรู้เป็นที่น่าเชื่อถือ

3) อำนาจที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย (Legal Authority) หรือ อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อำนาจที่เกิดโดยตำแหน่ง (Legitimate Power) เป็นอำนาจที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้มีอำนาจหน้าที่บทบาทและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ลดหลั่นกันลงไปตามลำดับ ดังนี้

- (1) อำนาจที่เกิดขึ้นจากการเมือง
- (2) อำนาจที่เกิดจากราชการ
- (3) อำนาจที่เกิดจากเอกชน และพลเมือง

4) การใช้อำนาจโดยการบังคับ (Force) หรือ ใช้การกระทำบางอย่าง บางประการมีเสริมซึ่งอาจเรียกว่า “การเสริมแรง” ซึ่งผู้ใช้อำนาจจะใช้กับบุคคลอื่นที่มีอำนาจน้อยกว่า ดังนี้

(1) การใช้อำนาจแบบเสริมแรงทางบวก เช่น การให้รางวัลเป็นเครื่องจูงใจ (Inducement) เป็นวิธีการที่ผู้ใช้อำนาจต้องการให้บุคคลอื่นเชื่อฟังและปฏิบัติตาม โดยใช้รางวัลหรือสิ่งทีบุคคลต้องการมาเป็นเครื่องจูงใจ

(2) การใช้อำนาจแบบเสริมแรงทางลบ มีลักษณะของการอำนาจโดยใช้วิธีการข่มขู่ คุกคาม (Constraint) เป็นการใช้อำนาจบีบบังคับให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามที่ต้องการ การข่มขู่นี้อาจแสดงออกในลักษณะของการใช้กำลัง ใช้อำนาจที่เหนือกว่า จนทำให้บุคคลอื่นยอมปฏิบัติตามด้วยเกรงว่าจะมีผลร้ายหรือผลเสียต่อตน

(3) การใช้อำนาจแบบเสริมแรงบวกและลบผสมผสานกัน คือมีลักษณะที่ใช้กลยุทธ์ กระบวนการในการการเกลี้ยกล่อมให้ปฏิบัติตาม หรือ การชักชวน (Persuasion) เป็นการใช้วิธีการที่อาจปรากฏออกมาได้ 2 รูปแบบ เช่น การใช้วิธีการหลอกล่อ บั่นน้ำเป็นตัว เพื่อให้บุคคลอื่นยอมทำตามโดยปราศจากการตอบโต้ หรือ ตอบโต้้น้อยที่สุด

5) อำนาจที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ ผู้ที่มีอำนาจ หรือ กลุ่มผู้มีอำนาจในลักษณะนี้มักเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เกิดมีสถานการณ์บางอย่างขึ้นในสังคม หรือที่เรียกว่า “สถานการณ์สร้างวีรบุรุษ” อำนาจที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์นี้ยังมีความหมายครอบคลุมไปถึง อำนาจที่เกิดจากความเชี่ยวชาญ (Expert Power) เป็นอำนาจที่บุคคลได้มาจากความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ความรู้ที่พิเศษทำให้บุคคลอื่นยอมรับ

6) อำนาจที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรม หรือ อำนาจตามประเพณี (Traditional Authority) หรือ อำนาจแฝง (Hidden Power) อำนาจในลักษณะนี้เป็นอำนาจที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น จากพ่อ สู่ ลูก หรือ การสืบทอดตำแหน่งแม่มด หมอผี ในสังคมชนบท เป็นต้น เหล่านี้เป็นอำนาจที่เกิดขึ้นตามประเพณี และยังมีแฝงด้วยอำนาจที่ครอบคลุมไปบุคคลใกล้ชิด อำนาจประเภทนี้เกิดจากความเชื่อ ความศรัทธาที่บุคคลหนึ่งมีให้กับบุคคลหนึ่ง และรวมถึงสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อถือ ศรัทธาที่ชาวบ้านมีต่อพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ การเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือผีของชนเผ่าต่างๆ การเชื่อถือในเรื่องกรรมทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มักจะได้รับการสืบทอดกันมาจนเป็นประเพณี เช่น การทำพิธีเซ่นไหว้ ขอพร การถือศีล เป็นต้น

5.6 อำนาจนิยมกับระบอบการเมือง

ความเป็นพหุนิยมทางการเมืองที่ถูกจำกัดด้วยอำนาจนั้น เป็นลักษณะหนึ่งที่ทำให้อำนาจนิยมอยู่ระหว่างเผด็จการเบ็ดเสร็จ กับประชาธิปไตย เพราะในขณะที่ระบอบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้มีพหุนิยมแบบเต็มรูปแบบ และเผด็จการเบ็ดเสร็จที่ไม่เปิดโอกาสให้มีพหุนิยมขึ้นในสังคม

ระบอบอำนาจนิยมกลับเปิดโอกาสให้ความแตกต่างหลากหลายบางประการดำรงอยู่ได้ ไม่ว่าจะเป็น การยอมให้มีคู่แข่ง หรือฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองอื่น หรือภาคประชาสังคม ทว่าจะต้องถูกจำกัด และดำเนินกิจกรรมอยู่ได้ก็ด้วยความยินยอมของผู้มีอำนาจและหลักอำนาจนิยม ภายในขอบเขตที่ถูกกำหนดไว้ โดยส่วนใหญ่แล้วการยอมให้มีความแตกต่างในสังคมอำนาจนิยม จะเป็นเพียงเพื่อการสร้างความชอบธรรมให้แก่การปกครอง หรือผู้นำที่กุมอำนาจ ซึ่งความกำกวมเหล่านี้เองที่ทำให้ระบอบอำนาจนิยมไม่มีการจัดระบบโครงสร้าง และอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังอย่างเป็นระบบและชัดเจน อันเป็นที่มาของลักษณะสำคัญของอำนาจนิยม คือ การมุ่งควบคุมจิตใจมากกว่าอุดมการณ์ ซึ่งส่งผลให้ระบอบการปกครองนี้ไม่สามารถจูงใจทางการเมือง เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากกลุ่มคนวัยรุ่น นักวิชาการ และปัญญาชนในสังคมได้ (Linz, 2000: 159-261)

ทั้งนี้การใช้อำนาจยอมสะท้อนถึงแนวโน้มระหว่างความเป็นประชาธิปไตยหรือเผด็จการจากตัวบุคคลที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมทั้งทางบริหาร ปกครอง และนโยบาย กรณีที่มีการมุ่งเน้นกฎเกณฑ์ที่เข้มงวด การสร้างเครือข่ายเฉพาะกลุ่มและพวกพ้อง จะแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้อำนาจมีแนวโน้มจะกลายเป็นเผด็จการอำนาจนิยมสู่เผด็จการเบ็ดเสร็จ ซึ่งจะผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชน หากประชาชนมีท่าทีต่อการใช้อำนาจไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้อง หรือการประท้วงจะส่งผลให้“เผด็จการมีแนวโน้มไม่ยอมรับการเรียกร้องและการใช้สิทธิของประชาชน” (อนุสรณ์ ลิมมณี, 2542, หน้า 93) อย่างในด้านของสื่อสารมวลชนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญทางสังคมซึ่งในยุคสมัยที่สังคมในยุโรปมีการปกครองระบบศักดินาที่กษัตริย์มีอำนาจเบ็ดเสร็จ หลักการของสื่อมวลชนในยุคนั้นดังกล่าว จึงเป็นไปเพื่อความมั่นคงของผู้ปกครองประเทศ การกำกับสื่อมวลชนในยุคนั้นเพื่อมิให้วิพากษ์วิจารณ์ผู้ปกครองประเทศจึงมีอยู่อย่างเข้มข้น

ดังนั้นแนวคิดทางการเมืองอำนาจนิยมจึงเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับในเรื่องของอำนาจ โดยผู้ปกครองมีอำนาจเหนือผู้อยู่ใต้การปกครอง การใช้อำนาจของผู้ปกครองเป็นไปโดยไม่มีขอบเขตหรือการควบคุมจากภายนอกซึ่งมีองค์ประกอบได้แก่ ผู้ปกครอง รัฐ กลไกรัฐ การควบคุมบุคคล กลุ่ม และสังคม การจำกัดเสรีภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่เน้นการเคารพ เชื่อฟังตามกฎระเบียบหรือกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยการใช้อำนาจตัดสินใจจัดการ หรือกระทำการใด ๆ โดยคนคนเดียวหรือกลุ่มเดียว ซึ่งสอดคล้องไปกับแนวคิดของเฮเกล (Hegel) ที่เชื่อว่ารัฐบาลที่ปกครองประเทศมีสิทธิเต็มที่เหนือประชาชน และประชาชนมีหน้าที่สำคัญที่สุดเพียงอย่าง

เดียว คือ เป็นสมาชิกของประเทศ เสรีภาพของประชาชนที่แท้จริง คือ เสรีภาพภายในขอบเขตของประเทศ ซึ่งการใช้อำนาจที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด โดยแต่ยกย่อยออกมาเป็น เผด็จการแบบอำนาจนิยม นั่นคือ การได้มาซึ่งอำนาจ การใช้อำนาจ และการเผชิญอำนาจ

6. บริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564

7.1 ลักษณะความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564

สถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงตอนต้นของปี พ.ศ.2563 ซึ่งได้เกิดเหตุการณ์ที่นำไปสู่จุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญหนึ่ง คือ การชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษา เยาวชน และกลุ่มประชาชนในการยื่นข้อเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การยุบสภาผู้แทนราษฎร และการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสังคมออนไลน์ในการแสดงออกทางการเมือง ที่พัฒนาจากการรวมตัวในที่สาธารณะแบบฉับพลันและระยะเวลาอันสั้นที่สามารถสลายได้รวดเร็ว อย่างแฟลชม็อบ (flash mob) (พิราภรณ์ วิชูรัก, 2563) ซึ่งต่อมาได้มีการยกระดับการชุมนุมทางการเมืองที่เรียกว่า “ราษฎร” หรือที่ถูกเรียกว่า “ม็อบคณะราษฎร” อันมีกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ในการเข้าร่วมโดยเฉพาะกลุ่มนิสิตนักศึกษา นักเรียน หรือเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มปัญญาชน ที่นำข้อร้องเรียนปัญหาทางสังคมของและกลุ่มมาเป็นฐานในการเคลื่อนไหวทางสังคม การปฏิรูประบบการศึกษาไทย ปัญหาความเท่าเทียมทางเพศ การขจัดอำนาจนิยม เป็นต้น

การชุมนุมคณะราษฎร 2563 เกิดขึ้นในช่วงการบริหารประเทศโดยคณะรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เริ่มต้นจากช่วงเหตุการณ์ทางการเมืองในการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้มีการยุบพรรคอนาคตใหม่ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563 ซึ่งได้มีการชุมนุมในระยะหนึ่งก่อนจะหยุดพักจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออย่างโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด-19) และได้กลับมามีการชุมนุมซ้ำในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 ภายใต้กลุ่มเยาวชนปลดแอกเป็นหลัก และนำไปสู่การชุมนุมทั่วประเทศ และหลากหลายกลุ่มเคลื่อนไหวที่ถือกำเนิดขึ้นในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งระดับมหาวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ ต่อมาในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2563 กลุ่ม

เยาวชนปลดแอกได้ประกาศจัดตั้ง “คณะประชาชนปลดแอก” เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมมากขึ้นไม่จำกัดอยู่แค่กลุ่มเยาวชน

วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2563 เกิดกลุ่ม “แนวร่วมธรรมศาสตร์” ที่ทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลภายใต้หัวข้อ “ธรรมศาสตร์จะไม่ทน” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต มีประเด็นหลักใหญ่ คือการเสนอให้มีการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์หรือเรียกว่า “ทะลุฟ้า” หรือ “ทะลุเพดาน” จนนำไปสู่ปฏิกิริยาจากสังคมบางส่วนที่ออกมาต่อต้าน

วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2563 คณะประชาชนปลดแอกนัดชุมนุมใหญ่ ณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย การชุมนุมครั้งนี้มีประชาชนเข้าร่วมหลายหมื่นคน ในช่วงก่อนปิดการชุมนุม ตอนดึกแกนนำได้อ่านแถลงการณ์การชุมนุม “3 ข้อเรียกร้อง 2 หลักการ 1 ความฝัน” ได้แก่ (1) รัฐบาลต้อง “หยุดคุกคามประชาชน” ที่ออกมาใช้สิทธิและเสรีภาพตามหลักประชาธิปไตย (2) รัฐบาลต้อง “ร่างรัฐธรรมนูญใหม่” ที่มาจากเจตจำนงของประชาชน เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนอย่างแท้จริง (3) รัฐบาลต้อง “ยุบสภา” เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงเจตจำนงในการเลือกผู้แทนของตนได้อีกครั้งโดยตั้งอยู่บน 2 หลักการที่ว่าต้องไม่มีการรัฐประหาร และการจัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติ ภายใต้ 1 ความฝัน คือการมี “ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ” อย่างแท้จริง

วันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2563 “คณะราษฎร 2563” นำโดย “แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม” ได้ทำพิธีฝังหมุด “คณะราษฎร” ที่ห้องสนามหลวง หลังจากนั้นแกนนำแนวร่วมธรรมศาสตร์ฯ ได้ยื่นจดหมายข้อเรียกร้องเรียน ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในฐานะเป็นนายตำรวจราชของครึกษ์

วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ.2563 ตัวแทนจากกลุ่มองค์กรหลากหลาย เช่น แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม กลุ่มประชาชนปลดแอก เยาวชนปลดแอก นักเรียนเลว เป็นต้น ได้ประกาศหลอมรวมเป็น “คณะราษฎร 2563” และได้มีการเคลื่อนไหวดำเนินการชุมนุมอย่างต่อเนื่องบนท้องถนน

การเคลื่อนไหวทางการเมืองดังกล่าวนำไปสู่การแบ่งกลุ่มคนออกเป็นสองความคิดเห็นทางการเมืองหลัก หรือความขัดแย้งทางอุดมการณ์และแนวคิดทางการเมือง ได้แก่ กลุ่มที่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วงที่ไม่พอใจและไม่เห็นด้วยกับการบริหารจัดการประเทศโดยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จากปัญหาสภาพเศรษฐกิจ ปัญหาการบริหารจัดการโรคระบาดโควิด-19 การ

ปิดกั้นทางเสรีภาพทั้งเรื่องเรียนและความสามารถในการแสดงออกทางการเมือง การใช้อำนาจแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยมิชอบ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองและพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ กลุ่มนี้ส่วนมากจะเป็นกลุ่มตั้งแต่เยาวชนไปจนถึงกลุ่มคนวัยทำงานเป็นหลัก และกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมของคณะราษฎร 2563 เนื่องจากมองว่าการชุมนุมที่เกิดขึ้นเป็นการสร้างความขัดแย้งให้กับสังคมไทย ชื่นชมและเห็นชอบในการทำงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา รวมถึงมองว่าการชุมนุมของกลุ่มดังกล่าวเป็นการถูกหลอกใช้ศัตรูทางการเมืองและยึดมั่นในระบอบสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเมื่อกลุ่มฝั่งตรงข้ามมีการโต้แย้งและการตั้งคำถามต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงทำให้ต้องออกไปปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งกลุ่มคนส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนวัยทำงานขึ้นไป ที่มีการชุมนุมแสดงจุดยืนปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์และรัฐบาลตามสถานที่สำคัญ การรวมกลุ่มในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และส่วนสำคัญคือการใช้พื้นที่เชิงอำนาจ อย่างการใช้กฎหมายในการปราบปรามผู้ชุมนุมประท้วงฝ่ายตรงข้าม

ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจึงนำเสนอตัวอย่างกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน โดยแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายหลัก คือกลุ่มที่ต่อต้านการชุมนุมประท้วง และกลุ่มที่ชุมนุมการประท้วงทางการเมืองในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2563 - 2564 ดังนี้

1. กลุ่มที่ต่อต้านการชุมนุมประท้วง

1.1 กลุ่มไทยภักดี

เป็นกลุ่มการเมืองที่มีแนวคิด-อุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมและชาตินิยม ซึ่งมีการก่อตั้งขึ้นและมีบทบาททางการเมืองในช่วงความขัดแย้งทางการเมืองช่วงปี พ.ศ.2563 เป็นต้นมา นำโดยนายแพทย์วรงค์ เดชกิจวิกรม และสมาชิกที่มีความหลากหลายทางอาชีพ เช่น นักการเมือง นักธุรกิจ ข้าราชการ ศิลปิน เป็นต้น โดยมีการใช้วาทกรรมคำว่า “ชังชาติ” (Anti-Patriotism) ที่ใช้ในการโจมตีฝ่ายตรงข้าม ซึ่งคำดังกล่าวเป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงการต่อต้านความรักชาติและความเคารพความเป็นชาติในเชิงประวัติศาสตร์และความเป็นสถาบันทางการเมือง การจับจ้วงสถาบันพระมหากษัตริย์ การไม่เอาศาสนา หรือเอาสถาบันพระมหากษัตริย์ และศาสนามาสร้างความขัดแย้ง การดูถูกประเทศชาติรวมทั้งวัฒนธรรมประเพณี การเอาวัฒนธรรม หรือความเป็นต่างชาติเข้ามากิจการภายในประเทศ และการไม่รับคำตัดสินของศาล เป็นต้น นั่นคือการที่กลุ่มไทยภักดีมีการยก

ข้อเรียกร้องปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ของกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมเป็นสาเหตุหลักในการก่อตั้งกลุ่ม โดยได้มีการประกาศจุดยืน 6 ข้อ (สถาบันพระปกเกล้า, 2564) ได้แก่

1) ปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ร่วมกับวิถีความเป็นไทยซึ่งมีรากเหง้ามาอย่างยาวนาน

2) ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ต่อต้านระบอบประธานาธิบดี ระบอบสมัพันธ์รัฐ การแบ่งแยกประเทศ แต่ไม่ปฏิเสธการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

3) พัฒนาประเทศบนพื้นฐานหลักวิถีไทย และสืบสานความเป็นไทย

4) ทนผูกขาดเป็นปัญหาสำคัญต่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน

5) สนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยีทันสมัยของคนทุกกลุ่ม รวมถึงเกษตรกรเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ

6) ไม่ปฏิเสธการลงทุนจากต่างชาติหรือทุนใหญ่ แต่ต้องวางรากฐานชาติด้วยการพึ่งพาตนเองและการใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกลุ่มไทยภักดีเชื่อว่าหลักการนี้ช่วยให้ประเทศผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจได้

ทั้งนี้กลุ่มไทยภักดีได้ประกาศข้อเรียกร้อง 3 ประการ ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามกับข้อเรียกร้องหลักของฝ่ายผู้ชุมนุมต่อต้านรัฐบาล ได้แก่

1) ไม่ยุบสภา เนื่องจากต้องการความต่อเนื่องในการบริหารราชการในภาวะวิกฤตการระบาดของโรคโควิด-19 เชื่อมั่นในนโยบายและผลงานที่ผ่านมาของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

2) ดำเนินการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด ต่อกลุ่มบุคคลที่เสนอเรียกร้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งไม่ชอบด้วยหลักการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ ทั้งแกนนำ ผู้ปราศรัย อาจารย์ นักวิชาการ กลุ่มการเมือง เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์และการใช้เสรีภาพอย่างมีขอบเขต

3) ไม่แก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งผ่านการประชามติมาแล้ว และยังเป็นรัฐธรรมนูญที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและแก้ปัญหาในการเมืองไทย เช่น การสืบทอดอำนาจ

การครอบงำพรรคโดยนายทุน รวมถึงช่วยให้พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ขนาดเล็กสามารถมีบทบาท
ได้

นอกจากนี้ยังมีวาทกรรมต่างๆที่มีการนำเสนอและแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ทาง
การเมืองที่แสดงออกถึงความเป็นอนุรักษ์นิยม ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ดังต่อไปนี้

ธนู สุขบำเพ็ญ ทีมกฎหมายกลุ่มไทยรักชาติได้โพสต์ข้อความ ในFacebook กลุ่มไทย
รักชาติ เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ.2563 (ธนู สุขบำเพ็ญ, 2563) ไว้ว่า

“เมื่อน้อง ๆ อ้างประชาธิปไตย เธอต้องเคารพความคิดและความต้องการของคนอื่นใน
ประเทศนี้ด้วย อย่าสุดโต่ง น้องก็ยิ่งเรียนหนังสือไม่จบ ยังต้องใช้เงินพ่อแม่ หรือปู่ย่าตายายคนรุ่นเก่าที่
พวกหนูว่าล้ำสมัยนั้น เราจะสื่อโดยสงบเพื่อให้น้อง ๆ ฉึกคิด ทำไมประเทศไทยคนไทยและคนต่างชาติ
ที่มาอาศัยในประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ได้ภายใต้ร่มพระบารมีกษัตริย์อย่างผาสุกมาได้นับ 1,000 ปี
น้อง ๆ จะพลิกฟ้าคว่ำแผ่นดินในวันนี้ เพื่ออนาคตของเธอจะดีขึ้นจริงหรือ? แล้วหากผลที่ตามมากลับ
กลายเป็นว่าเธอและคนไทยทั้งแผ่นดินไม่ผาสุกเหมือนดังเดิม เธอจะรับผิดชอบผลที่ตามมาไหวหรือ?
ประเทศนี้ ต้องส่งผ่านสู่มือพวกเธออยู่แล้ว รอให้เรียนจบ รับผิดชอบตัวเองได้ มีวุฒิภาวะพร้อมกว่านี้
ก่อนเกิดแต่ ณ เวลานี้พวกเธอยังเรียนรู้ไม่รอบด้าน และอ่านโลกยังไม่ออก เราจึงยังปล่อยประเทศไทย
ไว้ในมือพวกเธอไม่ได้”

นพ.วรงค์ เดชกิจวิกรมหัวหน้ากลุ่มไทยรักชาติได้โพสต์ข้อความ ในFacebook กลุ่มไทย
รักชาติ เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ.2563 (วรงค์ เดชกิจวิกรม, 2563) ไว้ว่า

“อยากบอกว่า น้องตัดสินใจได้ถูกต้องแล้ว ในการร่วมยื่นหยุดปกป้องสถาบัน
พระมหากษัตริย์ เพราะแนวทางนี้เป็นแนวทางที่ทำให้สังคมไทยอยู่รอดถือน้องมีส่วน
ช่วยหยุดหายนะของชาติที่จะเกิดตามมา เป็นการยื่นหยุดให้คนกลุ่มนั้นรู้ว่า มีคนเห็น
ต่างกับพวกเขาอีกมาก”

ปฎิยุทธ ทองประจงรองเลขาธิการกลุ่มไทยรักชาติได้โพสต์ข้อความ ในFacebook กลุ่ม
ไทยรักชาติ เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2563 (ปฎิยุทธ ทองประจง, 2563)ไว้ว่า

“คนไทยต่างปรบมือ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสลายการชุมนุม

มือบหน้าฉากลોકเด็กลั้มประยู่ท แต่หลังฉากลั้มสถาบัน

ไม่รู้ลู่กเต้าเหล่าใคร คนเป็นพ่อเป็นแม่ โทเรียลลู่กกลับบ้านเถอะ

ประเทศไทยเรานั้น ปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุขเพียงเท่านั้น

#เผด็จการปลดแอกจงพิณาศ#ประเทศชาติจงเจริญ“

ปฏิยู่ท ทองประจง รองเลขาธิการลู่กไทยภักดีได้โพสต์ข้อความ ในFacebook ลู่ก
ไทยภักดี เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2563 (ปฏิยู่ท ทองประจง., 2563) ไว้ว่า

#ช่างเพื่อเจ้อไปกันใหญ่แล้ว

ธนาธร ทวีตชมนักเรียนกล้าหาญใส่ชุดไปรเวท ปลุกช่วยกันทำลาย
วัฒนธรรมแห่งการกดขี่

ที่จริงแล้ว การใส่ชุดนักเรียนอย่างถูกระเบียบไปโรงเรียน ไม่เกี่ยวอะไรกับ
วัฒนธรรมแห่งการกดขี่อะไรเลยรู้ทั้งรู้เด็กคืออนาคตของชาติ ฉะนั้นควรช่วยกันสร้าง
ค่านิยมที่ถูกและดีงามให้กับเด็ก”

นพ.วรงค์ เดชกิจวิกรม หัวหน้าลู่กไทยภักดีได้โพสต์ข้อความ ในFacebook ลู่กไทย
ภักดี เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2563 (วรงค์ เดชกิจวิกรม., 2563) ไว้ว่า

“อยากจะบอกน้อง ๆ ลู่กนี้ว่า ความเท่าเทียม ไม่มีจริง ไม่ว่าประเทศไหนในโลก เป็น
เพียงวาทกรรมไว้ปลุกระดม หลอกคนที่ไม่มีวุฒิภาวะ ไม่มีประสบการณ์ชีวิต เป็นเหยื่อให้เขาหลอกใช้
เพื่อให้เขาได้อำนาจ ไม่เชื่อไปดูที่บริษัทผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ก็ได้ว่า คนที่นั่นเท่าเทียมกันไหม”

ปฏิยู่ท ทองประจง รองเลขาธิการลู่กไทยภักดีได้โพสต์ข้อความ ในFacebook ลู่กไทย
ภักดี เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2564 (ปฏิยู่ท ทองประจง., 2564)ไว้ว่า

“แก้รัฐธรรมนูญไม่ช่วยเศรษฐกิจดีขึ้นการเมืองกลับสู่วังวนเดิม

แก้รัฐธรรมนูญจะสูญเสียเงินประชาชนไม่ได้อะไร

แก้รัฐธรรมนูญสนองความต้องการนักการเมืองบางลู่กเท่านั้น”

จากวาทกรรมในข้างต้นจะเห็นได้ว่า กลุ่มไทยรักดีมีอุดมการณ์ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ และอนุรักษ์นิยม เชื่อมั่นในระบบการปกครองของรัฐในปัจจุบันอย่างระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน การที่กลุ่มเยาวชนที่ออกมาต่อต้านระบอบดังกล่าวจึงเป็นการท้าทายและพยายามล้มล้างสถาบัน การเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี รวมถึงความเชื่อของกลุ่มคนหลากหลายกลุ่ม นอกจากนี้ยังกลุ่มไทยรักดี ยังมีการแสดงออกทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2563) ได้แก่

1. การชูสามนิ้ว ประกอบด้วยนิ้วโป้ง นิ้วชี้ และนิ้วกลาง ซึ่งนายเกียรติวงศ์ สงบ นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มที่ไทยรักดี ได้ให้ความหมายว่า ทั้งสามนิ้วสื่อถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นิ้วโป้งหมายถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ที่คอยประคับประคองเกื้อหนุนอีก 2 สถาบัน พลังแสดงท่าทางการหยิบจับสิ่งของซึ่งทำได้ไม่ถนัดนักหากปราศจากนิ้วหัวแม่มือ

ภาพที่ 4. 1 ภาพการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มไทยรักดีโดยการชูสามนิ้ว

ที่มา : สำนักงานข่าวบีบีซีไทย (2563)

2. การรณรงค์การใส่เสื้อเหลือง การใช้เครื่องประดับลายธงชาติไทย การร้องเพลงชาติไทย เพื่อเป็นการสื่อสารและแสดงออกถึงการจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์โดยนายธนุ สุขบำเพ็ญ ทีมกฎหมายกลุ่มไทยรักดี ได้มีการรณรงค์ผ่านทาง Facebook กลุ่มไทยรักดีไว้ว่า “ใส่เสื้อเหลืองทั้งประเทศ เพื่อสื่อสารไปยังเด็กรุ่นใหม่ลูกหลานเรากำลังประท้วง ไม่เอาสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือจะปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้เขารู้ว่าประเทศไทยไม่ได้มีแต่พวกน้องนักศึกษาหรือแนวร่วมที่คิดเหมือนน้อง ๆ ...”

ภาพที่ 4. 2 ภาพประชาชนแต่งกายด้วยชุดสีเหลืองถือธงชาติ และการถือพระบรมฉายาลักษณ์

ที่มา : สำนักงานข่าวบีบีซีไทย (2563)

3. การสร้างแคมเปญ “หยุดเชื่อ อยู่บ้าน ขอล้านชื่อ ไล่ระบอบสามก๊ก หยุดรื้อรัฐธรรมนูญ” โดยการเปิดให้ประชาชนได้ลงชื่อเพื่อแสดงความคิดเห็นผ่านโปรแกรมออนไลน์ เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2564 โดยมีการใช้คำศัพท์ในการเรียกกลุ่มฝ่ายตรงข้ามอย่างกลุ่มที่มีแนวคิดแบบเสรีนิยมว่า สามก๊ก ซึ่งในทางการเมืองคำว่า สามก๊กจะหมายถึง ผู้ไม่ฟังเหตุผล ผู้ไม่ฟังข้อเท็จจริง เป็นพวกต่างชาติและถูกชักจูงได้ง่าย โดยในส่วนของกลุ่มไทยก๊กก็ได้กำหนดลักษณะกลุ่มคนที่มีลักษณะ “สามก๊ก” (พรรคไทยภักดี, 2564) ดังนี้

1. คนที่คิดบ่อนทำลายวัฒนธรรมประเพณีไทยและดูถูกชนในชาติตนเอง
2. คนที่คิดรื้อรัฐธรรมนูญ ล้มสถาบันฯ เปลี่ยนแปลงการปกครอง
3. นายทุน และพรรคการเมือง ที่สนับสนุนขบวนการทำลายชาติ
4. อาจารย์ ที่บ่มเพาะชี้นำเยาวชนไปในทางที่ผิด
5. คนที่จับมือกับ NGO ต่างชาติ ขยายชาติ

ภาพที่ 4. 3 ภาพแคมเปญเชิญชวนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม “หยุดเชื้อ อยู่บ้าน ขอล้านชื่อ ได้ระบอบสามก๊ก หยุดรื้อรัฐธรรมนูญ” ของกลุ่มไทยภักดี

ที่มา : แนวหน้า (2564)

จากวาทกรรมและการแสดงออกทางการเมืองที่กลุ่มไทยภักดีแสดงผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่าง Facebook การประกาศจุดยืน และผ่านการชุมนุมของกลุ่มดังกล่าว ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผ่านแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง จึงพบว่าวาทกรรมและการแสดงออกทางการเมืองดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดอนุรักษนิยม โดยมีการให้คุณค่ากับความเป็นสถาบันทางการเมืองอย่างชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ที่ประเทศไทยมีการปกครองในรูปแบบดังกล่าวมาอย่างยาวนาน และมีการตั้งคำถามถึงการเปลี่ยนแปลงที่กลุ่มผู้ชุมนุมอีกฝ่ายอย่างคณะราษฎร 2563 ได้เสนอข้อเรียกร้องต่าง ๆ โดยเชื่อว่าการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์จะนำพาประเทศให้เสื่อมถอยลงรวมถึงการที่มองว่าสถาบันดังกล่าวอยู่สูงสุดและสมควรที่จะต้องเทิดทูนไว้ มีอาจล่วงเกินหรือจบบ้างได้ การปฏิเสธในการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญเนื่องจากมองว่ารัฐธรรมนูญเดิมมีความเหมาะสมและเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญจึงเป็นข้อเรียกร้องที่ไม่ทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อประเทศชาติ นอกจากนี้ในส่วนของประเด็นที่มองว่าฝ่ายตรงข้ามยังขาดในเรื่องของประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจที่ยังไม่เพียงพอในการแสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมืองและมองว่าในสังคมไทยไม่มีความเท่าเทียมอยู่จริง

วาทกรรมและการแสดงออกทางการเมืองข้างต้นจึงมีความสอดคล้องกับที่เอ็ดมันด์ เบอร์ก(Edmund Burke, 1729 – 1797 อ้างถึงใน สมเกียรติ วันทะนะ,2544) ได้เสนอแนวคิด ลักษณะของอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผู้ปกป้องราชาธิปไตย และอภิชนาธิปไตย (aristocracy) ในแนวคิดของเบอร์กเป็นการแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันซึ่งความไม่เท่าเทียมกันอันเป็นธรรมชาติของสังคมที่ต้องมี ภายใต้ลำดับทางชนชั้นที่มีผู้ใหญ่ผู้น้อย โดยหากวิเคราะห์จากวาทกรรมของกลุ่มไทยภักดีจะเห็นได้ว่าการยกย่องและเชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ที่มีอยู่มาอย่างยาวนาน และสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเหมือนศูนย์รวมทางจิตใจของประชาชน

2. การรักษาความต่อเนื่องของสังคม ในแนวคิดของเบอร์กที่มองว่าเห็นว่าการปฏิวัติ (revolution) เป็นสิ่งชั่วร้าย เพราะจะนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรง ซึ่งหากมีการปฏิรูปจึงเป็นเพียงเพื่อรักษาสิ่งเดิม ๆ ไว้ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ และละทิ้งสิ่งที่ไม่เหมาะสมออกไป หากวิเคราะห์จากวาทกรรมและการแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มไทยภักดีจะเห็นได้ว่า มีการปฏิเสธข้อเรียกร้องในการแก้ไขรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเชื่อว่าระบอบการปกครองในประชาธิปไตยต้องมีความเป็นราชาธิปไตย เป็นสถาบันที่มีอยู่อย่างยาวนานกับสังคมไทย และรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2560 เป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ไทยที่ไม่เอื้อต่อผลประโยชน์นักการเมืองซึ่งรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ.2560 ผ่านความเห็นชอบจากประชาชนจำนวนมาก การปฏิรูปแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญจึงไม่ก่อเกิดประโยชน์ใด ๆ ต่อสังคมไทย

1.2 ปฏิกริยารัฐบาลสมัยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ.2563 –2564 ต่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง

รัฐบาลมีอำนาจหน้าที่และมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนและประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมีภาระหน้าที่คือการที่รัฐพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บุรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และรัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตาม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด รัฐบาลผู้ใช้อำนาจอธิปไตยจึงต้องมีภาระหน้าที่ที่จะนำตัวบทกฎหมายมาควบคุมประชาชนในประเทศให้ปฏิบัติในสิ่งที่จะต้องการใน

ปรากฏการณ์ทางการเมืองปี พ.ศ.2563-2564 รัฐได้มีการดำเนินคดีจากการแสดงออกและการชุมนุมทางการเมือง ภายใต้บทกฎหมายดังต่อไปนี้

1.พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499

มาตรา 112 ความว่า ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

มาตรา 116 ความว่า ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใด อันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชม โดยสุจริต

(1) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย

(2) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ

(3) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดินต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

ลักษณะ 5 ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน

มาตรา 209 ความว่า ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า ผู้จัดการหรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในคณะบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 210 ความว่า ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ในภาค 2 นี้ และความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นช่องโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับถ้าเป็นการสมคบเพื่อกระทำความผิด ที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิตจำคุก

ตลอดชีวิต หรือจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

นอกจากนี้เพื่อเป็นการควบคุมและยุติการชุมนุมและการเคลื่อนไหวทางการเมืองรัฐบาลจึงมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 15) โดยมีการออกข้อกำหนดและข้อปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการห้ามใช้หรือเข้าไปในพื้นที่เสี่ยงต่อการติดโรค การปิดสถานที่เสี่ยงต่อการติดโรค การห้ามชุมนุมการปฏิบัติและบังคับใช้มาตรการป้องกันโรค เป็นต้น พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ประกอบกับพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่3) พ.ศ.2563 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการหยิบยกประเด็นปัญหาทางด้านสาธารณสุขคือ ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) เข้ามาภายใต้การควบคุมและการสลายการชุมนุมจะเห็นได้ว่าจากนอกจากการดำเนินการจับกุมผู้ชุมนุมแล้ว จุดสังเกตหนึ่งคือมีการเน้นมุ่งเป้าไปที่กลุ่มคณะราษฎร 63 เนื่องจากข้อเรียกร้องที่ทางรัฐมองว่าขัดต่อกฎหมายในบางประเด็น

ทั้งนี้สื่อมวลชนได้มีการนำเสนอข่าวผ่านทางช่องรายการโทรทัศน์ และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ในการดำเนินการของรัฐบาลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง ยกตัวอย่างเช่น

วันที่ 27 ก.พ.63 เวลา 10.00 น. พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กล่าวระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ที่ อาคารรัฐสภา ตอนหนึ่งถึงการชุมนุมที่เกิดขึ้นตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ว่า “ผมต้องเตือนว่าขณะนี้ได้มีการนำเรื่องหมิ่นสถาบันเข้ามาไปขับเคลื่อนด้วย ยอมไหมละครับ ถ้าท่านยอมผมก็โอเคหละ ถ้าท่านเห็นว่าถูกต้องผมก็ไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน จำเป็นต้องว่าไปตามกฎหมาย อย่าไปทำอย่างนั้นนะครับ ผมขอโดยเด็ดขาด ผมคิดว่าสภาแห่งนี้เป็นสภาที่เคารพสถาบัน”

วันที่ 19 ส.ค.63 เวลา 10.00 น. ที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ทำเนียบรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และรมว.กลาโหม ได้มีการแถลงภายหลังการประชุมประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินสถานการณ์อันเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ (ภาคีประชาชน ปกป้องสถาบันฯ และประชาชนของพระราชฯ, 2563) ตอนหนึ่งว่า

“ ผมรู้ทุกข้อเรียกร้อง แต่ผมขอร้องอย่างเดียวไม่อยากจะไปแตะต้องสถาบันพระมหากษัตริย์ นั่นคือสิ่งที่ทุกคนเคารพนับถือ ขอให้เคารพความเป็นอัตลักษณ์ของไทย เรามีชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อยู่คู่กับแผ่นดินเรามาหลายร้อยปี สิ่งที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ สิ่งเหล่านี้จะต้องถูกทำลายหรือครับ”

วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2563 พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เผยแพร่แถลงการณ์นายกรัฐมนตรี ใจความว่า “จากสถานการณ์ชุมนุมในห้วงที่ผ่านมา ซึ่งรัฐบาลและทุกฝ่ายกำลังร่วมกันหาทางออกโดยสงบและสันติ บนพื้นฐานของกระบวนการตามกฎหมาย และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ดังกล่าวยังไม่มีความที่บรรเทาลง แม้รัฐบาลได้แสดงความจริงจังในการแก้ปัญหา โดยหน่วยงานด้านความมั่นคงได้ใช้ความพยายามปฏิบัติหน้าที่ ในการรักษาความสงบเรียบร้อย รวมทั้งติดตาม และประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ดำเนินการต่าง ๆ ตามหลักสากลด้วยความระมัดระวัง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรักษาบรรยากาศของความรักความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของบ้านเมือง และประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นสิ่งสำคัญ

ปัจจุบันสถานการณ์ยังคงไม่คลี่คลายไปในทิศทางที่ดี และมีแนวโน้มจะพัฒนาไปสู่ความขัดแย้ง นำไปสู่ความรุนแรงมากยิ่งขึ้น หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปอาจเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ และสถาบันอันเป็นที่รักยิ่ง รวมทั้งความสงบสุขปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยทั่วไปรัฐบาลและหน่วยงานด้านความมั่นคงจึงจำเป็นต้องเพิ่มความเข้มข้นในการปฏิบัติ โดยจะบังคับใช้กฎหมายทุกฉบับ ทุกมาตราที่มีอยู่ ดำเนินการต่อผู้ชุมนุมที่กระทำความผิด ฝ่าฝืนกฎหมาย เพิกเฉยต่อการเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น โดยจะดำเนินคดีต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ที่สอดคล้องกับหลักการสากล” (บีบีซีไทย, 2567)

จากปรากฏการณ์ทางการเมือง พ.ศ.2563 – 2564 ผ่านแนวคิดและทฤษฎีอำนาจนิยม จะเห็นได้ว่ารัฐบาลมีการใช้อำนาจผ่านกฎหมายในการเข้าควบคุมและตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามที่มีการต่อต้านอย่างกลุ่มคณะราษฎร 63โดยพิจารณาดังต่อไปนี้

1) ความเป็นผู้นำของนายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

การวิเคราะห์ถึงตัวบทบาทและความเป็นผู้นำของผู้นำในการบริหารประเทศอย่าง นายกรัฐมนตรีที่มีบทบาทสูงสุดในการเป็นผู้นำประเทศในด้านการบริหาร (execution) และด้านการปกครอง (administration) ที่มีความสำคัญในเรื่องของการมีภาวะผู้นำและทำตามหน้าที่บทบาทผู้นำที่มีความเหมาะสมกับประเทศ ซึ่งในช่วง พ.ศ.2563 – 2564 ผู้ที่ดำรงนายกรัฐมนตรีคือ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเคยประกอบอาชีพรับราชการทหารมาก่อนที่จะเกิดคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทำการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 และ 24 สิงหาคม พ.ศ.2557 ประกาศราชกิจจานุเบกษา พระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้ง พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 29 ของไทยขณะที่มีการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น สื่อมวลชนได้มีการเผยแพร่นำเสนอถึงบทบาทและลักษณะของพลเอกประยุทธ์ อย่างหลากหลายดังนี้

พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวช่วงหนึ่ง ระหว่างเป็นประธานประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ครั้งที่ 5/2561 ซึ่งมีการไลฟ์สดผ่านเฟซบุ๊ก “สภาพัฒนา” ถึงการแบ่งเขตเลือกตั้ง ส.ส.แบบแบ่งเขต ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2561 (ปีช้ไทย, 2561) กล่าวว่า “...สื่อที่อยู่ข้างนอกก็ถามกันอย่างเดียว เรื่องการแบ่งเขต แม่งจะตายหากันให้หมดหรืออย่างไร ก็ไม่รู้กับไอ้เรื่องซึ่งกะบ้วยพวกนี้...”

พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 ก.ค.2561 ณ สวนสัตว์อุบลราชธานี (ไทยรัฐออนไลน์, 2562) กล่าว“ที่วิจารณ์ว่าจะต่ออำนาจ จะขยายเวลาต่อ ถามว่าผมได้อะไรกลับมา ทำไมต้องให้คนมาดำ 4 ปีที่ผ่านมา ที่ทรมาณเพราะอ่านหนังสือพิมพ์และดูโทรศัพท์ วันนี้เลิกอ่านแล้ว ใครด่าก็ชกปากแล้ว ผมไม่เคยทำร้ายใคร ก็มีสิทธิ์ไม่ให้ใครมาเหยียบย่ำได้”

โดยจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทหน้าที่และความเป็นผู้นำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ปรากฏในข่าวหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์รายวัน” ของกฤตยา เชื้ออมรราศ (2549) ได้มีการสัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อบทบาทหน้าที่และความเป็นผู้นำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ดังนี้

“ถ้าศึกษาเฉพาะ พล.อ.ประยุทธ์ มันเป็นอำนาจของนายก ๆ สื่ออาจมีส่วนในการเสนอว่านายกฯ มีบทบาทด้านควบคุมสั่งการ แต่ไม่ใช่ส่วนสำคัญ... นอกจากนี้มองว่าการเป็นรัฐบาลทหาร

ไม่ได้ทำให้ภาพของทักษะด้านการควบคุมชัดเจนขึ้น นายกฯเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว เป็นลักษณะของผู้นำ คือ ผู้นำทหารเก่าจะเป็นสไตล์นี้” (สุทธา พิมาลัย สัมภาษณ์ 4 สิงหาคม 2559)

“ด้วยความเป็นทหาร ท่านจะใช้ความเป็นทหารในการบริหารประเทศ ลักษณะเด่นคือโต้ตอบประเด็นข่าวกับผู้สื่อข่าวทุกคำถาม ซึ่งผิดวิสัยกับนายกฯ บางคนที่เป็นพลเรือน อาจจะเลี่ยงในการไม่ตอบคำถามนักข่าว และยังเน้นการทำงานแบบรวดเร็ว กระชับ ตามสไตล์ทหารเป็นหลัก (จตุรงค์ ปทุมานนท์ หัวหน้าโต๊ะข่าวการเมืองมติชน สัมภาษณ์ 15 กรกฎาคม 2559)

“สื่อมีส่วนต่อการสร้างบทบาทและลักษณะของนายกฯขึ้นมาให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้คือนายกแต่ละคนมีบุคลิกแตกต่างกัน โดยการใช้ภาษา หรือการอธิบายอารมณ์ขณะให้สัมภาษณ์ มันก็สะท้อน เพราะตอนนี้ เราเข้าใจว่าสื่อโทรทัศน์ไม่กล้านำเสนอในรูปแบบนี้ แต่สื่อสิ่งพิมพ์ยังมีการเขียนถึง เช่น นายกให้สัมภาษณ์ด้วยอารมณ์เกรี้ยวกราด ใช้น้ำเสียงดุตัน มันจะทำอธิบายให้คนอ่านเข้าใจถึงอารมณ์ตอนให้สัมภาษณ์แม้แต่ข่าวเขียนถึงว่า เกรี้ยวกราด พุดด้วยอารมณ์โกรธ” (อนุสรณ์ จิตต์ชื่นโชติ หัวหน้าข่าวหน้า 1 ไทยรัฐ สัมภาษณ์ 4 สิงหาคม 2559)

“ท่านมีความตั้งใจทำงานแต่ชอบตอบโต้อย่างเฉียบพลัน เป็นผู้นำที่แคบไปหน่อยในแง่ของการโต้เถียงไม่ได้ คัดค้านไม่ได้ คิดว่าสื่อสะท้อนตัวตนนายกฯตรงนี้ คนที่อ่านไทยรัฐทุกวันน่าจะมองออกว่านายกฯ มีบุคลิกอย่างไร... จากความเป็นทหารที่เด็ดเดี่ยว เด็ดขาด สั่งแล้วต้องสนอง ถ้าไม่ได้ตามจุดประสงค์ก็จะมีอารมณ์ ยุคนี้เป็นยุคของอำนาจรัฐธรรมาธิปไตย อำนาจเป็นของเขาคนเดียว กฎหมายทุกอย่างก็ต้องใช้ระบบทหารเข้ามาจัดการ จัดระเบียบ ทุกคนต้องฟัง” (อนุสรณ์ จิตต์ชื่นโชติ สัมภาษณ์ 4 สิงหาคม 2559)

จากการวิเคราะห์การเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่มาจากการรัฐประหารยึดอำนาจโดยกลุ่มคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ประกอบด้วยกองทัพไทยและสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยมีการใช้ประเด็นเรื่องมั่นคงประเทศมาเป็นสาเหตุหลักในการรัฐประหาร ผลของรัฐประหารทำให้สิทธิพลเมืองและสิทธิการเมืองถูกระงับ และการทหารมีอำนาจในการเมืองไทยมากขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าอยู่ในสถานะที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยที่ถูกควบคุมกำกับ” หรือเป็นระบอบการเมืองแบบผสมระหว่างประชาธิปไตยกับเผด็จการ (Hybrid Regime) มีความสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจนิยมของแมคเคย์เวลลีย์ ที่กล่าวไว้ว่า”สิ่งที่ดี หรือสิ่งที่ชั่วคืออะไร เพราะในทางการเมืองบางครั้งก็ไม่มีอะไรแน่นอน บางทีเรื่องที่เป็นเรื่องเสียชื่อเสียงก็สามารถช่วยเหลือรัฐได้ หรือบางทีความชั่วนั้นหากปฏิบัติตาม เขาก็จะสัมฤทธิ์ผลในด้านความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดี” (สมบัติ จันทร์วงศ์, 2552)

ซึ่งการก้าวดำรงตำแหน่งจากการรัฐประหารนั้นจึงไม่มีความเป็นประชาธิปไตย และขณะการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชามีลักษณะการแสดงออกทางการเมืองบอบบาท และลักษณะความเป็นผู้นำที่เมื่อวิเคราะห์จากวาทกรรมและลักษณะของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาจะพบว่า มีลักษณะและอุดมการณ์ทางการเมืองในรูปแบบเชิงอำนาจนิยมที่เป็นผลมาจากการภูมิหลังครอบครัวที่เป็นข้าราชการและทหาร และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาประกอบอาชีพรับราชการทหารจากทหาร โดยมีลักษณะภาวะผู้นำที่มีอำนาจเด็ดขาด การสื่อสารแบบตรงไปตรงมา มีระเบียบวินัย เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นหลักสำคัญ ทำให้บริหารงานในรูปแบบระบบราชการผสมผสานลักษณะการบังคับบัญชาทหาร

1.3 วิเคราะห์ตัวบทกฎหมายที่ถูกนำมาใช้ในช่วงการเคลื่อนไหวทางการเมือง พ.ศ. 2563-2564

กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ กติกา หรือ มาตรฐานที่ใช้เป็นแนวทางพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้สมาชิกประพฤติปฏิบัติตาม โดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากบุคคลอื่น ซึ่งสมาชิกสังคมจำเป็นจะต้องมีความรู้และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดซึ่งกฎหมายที่ถูกกำหนดขึ้นในรูปแบบต่างๆย่อมถูกกำหนดจากปัจจัยสำคัญอย่างการรูปแบบการปกครอง รวมถึงมีความสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองในหลากหลาย

จากการเคลื่อนไหวทางการเมือง พ.ศ.2563-2564 จะเห็นได้ว่าในเรื่องของกฎหมายถูกนำมาเป็นประเด็นทางการเมือง และหน่วยงานรัฐอย่างรัฐบาลและกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองได้นำหลักกฎหมายมาใช้ในการตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามหนึ่งในตัวบทกฎหมายที่พบว่ามีนำไปใช้และเป็นประเด็นอย่างมากในทางการเมืองช่วงเวลาดังกล่าว คือ “มาตรา 112 ความว่า ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี” โดยตัวบทกฎหมายดังกล่าวเมื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมาจะพบว่าตั้งแต่อดีตสมัยยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์จนถึงปัจจุบันหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี พ.ศ.2475 มีตัวบทกฎหมายในลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน ในที่นี้เมื่อกล่าวถึงความ เป็นรูปธรรมของกฎหมายจึงเริ่มต้นจาก การจัดทำ ‘กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127’ ขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นประมวลกฎหมายฉบับแรก และได้มีการเขียนบทบัญญัติความผิดฐานหมิ่นประมาทและอาฆาตมาดร้ายต่อพระมหากษัตริย์ไว้ในกฎหมาย ยกตัวอย่าง

มาตรา 98 “ผู้ใดทงองอาจ แสดงความอาฆาตมาดร้ายหรือหมิ่นประมาทต่อ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร หรือผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในเวลารักษาราชการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ ท่านว่าโทษของมันถึงจำคุกไม่เกินกว่าเจ็ดปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าห้าพันบาทอีกโสดหนึ่ง”

มาตรา 100 “ผู้ใดทงองอาจ แสดงความอาฆาตมาดร้ายหรือหมิ่นประมาทต่อ พระราชโอรส พระราชธิดา ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ว่ารัชกาลหนึ่งรัชกาลใด ท่านว่าโทษของมันถึง จำคุกไม่เกินสามปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าสองพันบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง”

หลังการ ‘อภิวัฒน์สยาม’ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ประเทศไทยหรือสยามได้ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่ระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจสูงสุด เป็นของประชาชน กฎหมายหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์จึงถูกจำกัดขอบเขตให้คุ้มครองแต่สถาบัน พระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของรัฐ หรือคุ้มครองชื่อเสียงและเกียรติยศของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ ตำแหน่งประมุขของรัฐและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายบ่อยครั้ง

ต่อมาตั้งแต่ปี 2490 ที่เกิดการรัฐประหารทำให้ อำนาจทางการเมืองของกลุ่ม คณะราษฎรโดยเฉพาะฝ่ายพลเรือนได้ลดลง ในขณะที่กลุ่มทหารที่มีแนวคิดอำนาจนิยมและ อนุรักษ์นิยมกลับเติบโตขึ้น และทำให้เกิดการฟื้นฟูสถานะและบทบาทสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อ ส่งเสริมความชอบธรรมให้กับกองทัพเรื่อยมา และภายหลัง การรัฐประหาร 6 ตุลาคม 2519 ที่มีการ ใช้คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินเพื่อแก้ไขมาตรา 112 ในส่วนของอัตราโทษ และ กลายเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ถึงในปัจจุบัน พ.ศ.2564

อีกหนึ่งตัวบทกฎหมายที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการกำกับควบคุม ประชาชนจัดการฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองอย่างมาตรา 116 ในกฎหมายไทยเป็นมรดกตกทอด ประการหนึ่งของรัฐไทยที่ปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่ส่งผลมาถึงยุคปัจจุบันข้อกล่าวหานี้ใน “กฎหมายสมัยใหม่” เกิดขึ้นพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงสู่ “ความทันสมัย” (modernization) ของ สังคมสยามในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 โครงสร้างของกฎหมายบางส่วนยังวางอยู่บนฐานการจัดลำดับช่วง ชั้นในสังคมแบบเดิมเพื่อรักษาสถานะของชนชั้นนำเดิมเอาไว้

โดยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ประมวลกฎหมายสมัยใหม่ฉบับแรกของสยาม ตัวบทข้อหา “ยุยงปลุกปั่น” จะถูกนำไปบัญญัติอยู่ในมาตรา 104 ความว่า

“ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่คนทั้งหลายด้วยประการใดใดโดยเจตนาต่อผลอย่างหนึ่งอย่างใดที่ว่าต่อไปในมาตรานี้คือ

(1) เพื่อให้ขาดความจงรักภักดีหรือดูหมิ่นต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดีต่อรัฐบาลก็ดีต่อราชการแผ่นดินก็ดี

(2) เพื่อให้คนทั้งหลายเกิดความเดือดร้อนแลกระด้างกระเดื่องถึงสามารถอาจจะเกิดเหตุร้ายขึ้นในแผ่นดินของท่านได้ก็ดี

(3) เพื่อให้คนทั้งหลายกระทำการล่วงละเมิดต่อพระราชกำหนดกฎหมายก็ดีท่านให้เอามันผู้กระทำการอย่างใดใดโดยเจตนาเช่นว่ามานี้ลงอาญาจำคุกไม่เกินกว่าสามปีแลให้ปรับไม่เกินกว่าพันบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง”

ในคำกฎหมายดังกล่าว สะท้อนถึงกรอบคิดของระบอบการปกครองในยุคนั้น กล่าวคือกรอบคิดซึ่งมองรัฐ รัฐบาล และองค์พระมหากษัตริย์ไม่ได้แยกออกจากกันพระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ถือว่าเป็นองค์อธิปัตย์ในรัฐเป็นหัวหน้ารัฐบาลในการบริหารประเทศ ทำให้มีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของการคุ้มครองรัฐรัฐบาลองค์พระมหากษัตริย์การบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายของผู้ปกครองไปด้วยในเวลาเดียวกัน (ฉัตรปกร นามเมือง, 2563)

ภายหลังการเปลี่ยนแปลง พ.ศ.2475 ได้มีการแก้ไขถ้อยคำในมาตรา 104 กฎหมายลักษณะอาญา พ.ศ.2478 (ฉบับที่ 7) ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2478 แก้ไขและเพิ่มเติมข้อความในมาตรานี้เป็นว่า

ผู้ใดกระทำการให้ปรากฏแก่คนทั้งหลายด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรหรือเอกสารตีพิมพ์หรือด้วยอุบายอย่างใด ๆ ดังต่อไปนี้

ก.ให้เกิดความดูหมิ่นต่อพระมหากษัตริย์หรือรัฐบาลหรือราชการแผ่นดินในหมู่ประชาชนก็ดี

ข.ที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรัฐบาลหรือในกฎหมายแผ่นดินโดยใช้กำลังบังคับหรือกระทำร้ายก็ดี

ค.ที่จะให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงกับจะก่อความไม่สงบขึ้นในแผ่นดินก็ดี

ง.ยุยงประชาชนให้ล้วงละเมิดกฎหมายแผ่นดินก็ดี

ผู้นี้มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่า 7 ปี และให้ปรับไม่เกินกว่าสองพันบาทด้วยอีกโสดหนึ่งแต่ถ้าวาจาหรือลายลักษณ์อักษรหรือเอกสารตีพิมพ์หรืออุบายอย่างใด ๆ ที่ได้กระทำไปภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญหรือเพื่อสาธารณประโยชน์หรือเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตหรือเป็นเพียงการติชมตามปกติวิสัยในบรรดาการกระทำของรัฐบาลหรือของราชการแผ่นดินการกระทำนั้นไม่ให้อถือว่าเป็นความผิด

การตัดถ้อยความอย่าง “แผ่นดินของท่าน” ให้เหลือเพียง “แผ่นดิน” ในมาตรานี้เป็นตัวสะท้อนถึงการพยายามปรับแนวความคิดในระบอบการเมืองใหม่ผ่านการแก้ไขตัวบทกฎหมายที่สะท้อนถึงความพยายามของคณะราษฎรที่จะปรับปรุงกฎหมายบางส่วนให้สอดคล้องกับแนวคิดในการปกครองในระบอบใหม่คือระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นควรจะได้รับ การคุ้มครองเท่าแต่ในแง่หนึ่งถ้อยคำอย่างคำว่า “การกระด้างกระเดื่อง” ซึ่งตามพจนานุกรมมีความหมายถึงการไม่อ่อนน้อมไม่ยำเกรงเอาใจออกห่างหรือแข็งข้อนั้นกลับยังถูกบัญญัติไว้เป็นส่วนหนึ่งในตัวบทของมาตรานี้ภายใต้ระบอบใหม่ก็ดูจะสะท้อนถึงการดำรงอยู่ของกรอบคิดแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งประชาชนจะต้องอ่อนน้อม และเชื่อฟังหรือไม่แสดงการ “กระด้างกระเดื่อง” ต่อผู้ปกครองและถูกนำมาใช้ถึงปัจจุบันต่อมาในปี 2499 การจัดทำประมวลกฎหมายอาญาขึ้นใหม่ โดยมาตรา116 บัญญัติไว้ว่า

“ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใด อันไม่ใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต

(1) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจ หรือใช้กำลังประทุษร้าย

(2) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วน หรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน ถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ

(3) เพื่อให้ประชาชน ล้วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี”

ตัวบทกฎหมายดังกล่าวข้างต้นนั้นมีการแก้ไขข้อหาขู่ยิงปลุกปั่นเดิมโดยแยกความผิดฐานดูหมิ่นพระมหากษัตริย์ออกไป และได้มีการยกเลิกความผิดฐานดูหมิ่นรัฐบาลหรือราชการแผ่นดิน แต่ทว่าในกฎหมายก็ยังมีถ้อยคำที่สามารถนำมาใช้จัดการกับการแสดงออกของประชาชนได้ เช่น การใช้คำว่า “ขู่ยิงปลุกปั่นให้ประชาชนกระด้างกระเดื่องจนถึงกับจะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร” เป็นต้น ที่ยังมีความคลุมเครือและจำเป็นต้องอาศัยอำนาจในการตีความของรัฐว่าเข้าข่ายความผิดตามกฎหมายหรือไม่อย่างไร จึงเป็นการนำข้อกฎหมายดังกล่าวมาใช้เพื่อรักษาความสงบของประเทศ ทว่าในอีกด้านหนึ่งแล้วยังเป็นการนำมาซึ่งการจำกัดการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรือใช้ในการจัดการผู้ที่มีความคิดเห็นทางการเมืองต่างออกไปจากรัฐรวมถึงจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกตามระบอบประชาธิปไตยได้เช่นเดียวกัน

โดยในช่วงปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของไทย พ.ศ.2563 ในจำนวนคดีจากการชุมนุมทั้งหมด มีผู้ถูกกล่าวหาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 116 จำนวนอย่างน้อย 46 คน ใน 14 คดี หลายคดีเป็นกรณีการนำคำปราศรัยของแกนนำโดยเฉพาะในประเด็นข้อเสนอเรื่องการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ และการอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวมาใช้กล่าวหา (ศุภนัย ทยาความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2563)

จะเห็นได้ว่าตัวบทกฎหมายดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดเชิงอำนาจนิยมที่ต้องการให้เกิดความเคารพเชื่อฟัง และการอ่อนน้อมต่อผู้มีอำนาจ โดยการปกครองอยู่ในลักษณะจากบนลงล่าง โดยการควบคุมผ่านกฎหมายบังคับใช้ท่ามกลางสังคมที่มีการปกครองที่เรียกว่า ประชาธิปไตย และกฎหมายดังกล่าวมีการบัญญัติและนำมาใช้เป็นระยะเวลายาวนานที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตัวบทไว้บ้าง แต่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาหลักในการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ สอดคล้องกับ Francis Fukuyama (1992) (อ้างถึงใน ปิยะบุตร แสงกนกกุล, 2554) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายและอุดมการณ์ไว้ว่า ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามเย็นกล่าวกันว่าถึงคราวสิ้นสุดประวัติศาสตร์และสิ้นสุดอุดมการณ์ และอุดมการณ์แบบเสรีประชาธิปไตยยึดครองอำนาจนำได้ เบ็ดเสร็จเด็ดขาดส่งผลต่อ “กฎหมาย” เช่นกันกล่าวคือ อุดมการณ์นิติรัฐประชาธิปไตยได้เข้าไปครอบงำกฎหมายและปฏิบัติการทางกฎหมายทั้งหลายซึ่งประเทศไทยในอดีตได้รับระบบกฎหมายสมัยใหม่จากตะวันตก โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ และจัดให้มีการร่างประมวลกฎหมายขึ้น นับเป็นการพัฒนาระบบกฎหมายของไทยให้ทันสมัย อุดมการณ์หลักหนึ่งในไทยคืออุดมการณ์กษัตริย์นิยมเมื่ออุดมการณ์กษัตริย์นิยมเข้าครอบงำกฎหมาย

และผู้ปฏิบัติการทางกฎหมายและนำไปสู่การกระทำทางกฎหมายไปในทางสอดคล้องกับอุดมการณ์ กษัตริย์นิยม ภายใต้บริบทโลกสมัยใหม่ที่อุดมการณ์นิติรัฐ-ประชาธิปไตยได้เติบโตและแพร่ขยาย จนนำไปสู่การนำหลักนิติรัฐ - ประชาธิปไตยไปใช้ในรัฐรวมถึงรัฐไทย ที่อุดมการณ์กษัตริย์นิยมยังคง ครอบงำในฐานะเป็นอุดมการณ์หลักและหลักนิติรัฐ - ประชาธิปไตยเป็นการเสริมสร้างความชอบธรรม ให้กับการใช้อำนาจ กฎหมายของรัฐ อีกนัยหนึ่งกฎหมายที่นำมาใช้ แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ อนุรักษ์นิยมชนชั้นนำที่ต้องการรักษาอำนาจทางการเมืองที่ผูกขาดกับสังคมไทยมายาวนานผ่าน สถาบันที่เป็นจารีต เช่น ชชาติ ศาสนา สถาบัน พระมหากษัตริย์ (Chonticha Taksinawet, 2566)

เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ถ้าหากกฎหมายบางส่วนยังคงถูกนำมาใช้และ เกิดผลกระทบต่อประชาชน การเสนอแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นใหม่ในรูปแบบใหม่อื่นจึง เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องพิจารณา สิ่งสำคัญที่สุด คือ รัฐสภา ซึ่งประกอบไปด้วยสภาผู้แทนราษฎรและ วุฒิสภา หรือประชาชนที่เป็นผู้เสนอร่างกฎหมายและเห็นชอบในตัวบทกฎหมาย หากการ เปลี่ยนแปลงกฎหมายจะเกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องมีองค์กรรัฐสภาที่พร้อมจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดย คำนึงถึงความมั่นคงและปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัย ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามเช่นกัน

2.กลุ่มผู้ชุมนุม

2.1.กลุ่มนักเรียนเลว

หนึ่งในกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564 ที่มีบทบาท อย่างเด่นชัดในสังคม คือ ‘กลุ่มนักเรียนเลว’ (น.ร.ล.) เป็นกลุ่มนักเรียนที่ออกมาเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิ มนุษยชนในสถานศึกษา เป็นการรวมกลุ่มของนักเรียนที่มองเห็นถึงปัญหาอันเกิดจากการได้รับ ผลกระทบต่าง ๆ ในฐานะผลผลิตที่ผิดพลาดจากระบบการศึกษา เป็นการเคลื่อนไหวและนำเสนอ ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เน้นให้ตระหนักถึงสถานะแห่งความเป็นเผด็จการที่กดทับในระบบการศึกษาที่ เกิดขึ้นทั้งกับครูและนักเรียนโดยเริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ก่อตั้งแยกมา จาก ‘กลุ่มการศึกษาเพื่อความเป็นไทย’ ที่เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2556 ต้องการเรียกร้องให้เกิดระบบ การศึกษาที่ให้เสรีภาพและเคารพสิทธิมนุษยชนของนักเรียน และเรียกร้องให้ยกเลิกกฎระเบียบที่ ละเมิดสิทธิมนุษยชนของนักเรียน และกำจัดการบอบอำนาจนิยมในโรงเรียน

ในระยะแรกเริ่มต้นมีการเคลื่อนไหวทำกิจกรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อย่างทวิต เตอร์ที่ใช้ชื่อว่า ‘นักเรียนเลว’ หรือ ‘@Badstudents’ และเฟซบุ๊ก “กลุ่มนักเรียนเลว” เพื่อจัด กิจกรรมเดินขบวนนักเรียน ภายใต้แฮชแท็ก “#เราไม่ใช่ตัวประหลาด” และเดินขบวนเพื่อไปยื่นข้อ

เรียกร้องต่อกระทรวงศึกษาธิการใน 4 ประเด็น ประกอบไปด้วย เรื่องทรงผม เครื่องแต่งกาย ความเข้าใจที่ถูกต้องและการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาในหนังสือเรียนวิชาสุขศึกษา ที่มีความล้ำสมัยซึ่งยังให้ความรู้เรื่องเพศสภาพและเพศวิถีแบบที่ไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่

ต่อมาได้มีการจัดชุมนุมครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดชุมนุมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจาก 50 โรงเรียนทั่วประเทศหน้ากระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2563 โดยการชุมนุมครั้งนี้ใช้ชื่อว่า “หนูรู้หนูมันแล้ว” ซึ่งได้ประกาศ 3 ข้อเรียกร้อง (Karoonp Chetpayark, 2563) ได้แก่

(1) หยุดคุกคามนักเรียนเพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ปลอดภัยโดยไม่ปล่อยให้ นักเรียนถูกคุกคามจากบุคลากรทางการศึกษา ครู และตำรวจ ที่ไม่ได้หมายถึงการคุกคามอันเกิดจากการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการตีและทำร้ายนักเรียนอย่าง ไม่สมเหตุสมผล การคุกคามทางเพศในโรงเรียน ตลอดจนการคุกคามเหยียดเพศสภาพของนักเรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการต้องปกป้องนักเรียนจากการถูกคุกคามทั้งจากหน่วยงานภายในและภายนอก กระทรวง

(2) ยกเลิกประกาศ กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่มีเนื้อหาล้าหลังที่ไม่สอดรับกับ หลักสิทธิมนุษยชนสากลในปัจจุบัน ที่กลายเป็นฐานอำนาจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการ ละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ทั้งยังลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ในตัวนักเรียน เช่น เรื่องทรงผมของ นักเรียนและเครื่องแบบนักเรียน เป็นต้น ปิดให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเสรีภาพ รวมถึงการมีมาตรการที่สามารถป้องกันสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนไม่ให้ถูกละเมิดต่อไปในอนาคต

(3) ปฏิรูปการศึกษาไทยทั้งระบบ เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการเข้าไม่ถึง การศึกษา ปัญหาหลักสูตรที่ไม่มีคุณภาพ ปัญหาภาระงานครูที่มีมาก ปัญหาการประพฤติตนไม่ เหมาะสมของครู เป็นต้น เพื่อให้เกิดความทันสมัย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ ผู้เรียนโดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิรูป

ภายใต้ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หรือ โควิด- 19 ที่ทำให้รัฐบาลประกาศเลื่อนเปิดเทอม และให้เรียนออนไลน์อย่างต่อเนื่องผ่านอุปกรณ์ เทคโนโลยีการสื่อสาร โดยมาตรการช่วยเหลือและเยียวยาขาดประสิทธิภาพโดยเฉพาะภาระค่าใช้จ่าย ของนักเรียนและผู้ปกครอง กลุ่มนักเรียนเลวได้ประกาศแคมเปญของกลุ่มนักเรียนเลวเพื่อหยุดเรียน ออนไลน์ ประท้วงการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมกับเรียกร้องให้รัฐบาลและ

กระทรวงศึกษาธิการแก้ไขปัญหาการเรียนออนไลน์ โดยมีข้อเรียกร้อง 5 ข้อ (นักเรียนเลข,2564) ประกอบด้วย

(1) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องออกคำสั่งปรับลดตัวชี้วัด ชั่วโมงการเรียน ภาระงาน ของครูและนักเรียนให้ชัดเจน ปรับหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนออนไลน์ ในปัจจุบันโดยทันที

(2) จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญในการช่วยเหลือและเยียวยาสภาพจิตใจนักเรียนจากการเรียนออนไลน์ที่มีความเคร่งเครียดมากกว่าปกติ จัดให้มีช่องทางการรายงานปัญหาต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบและหาทางแก้

(3) ในกรณี ที่สถานศึกษา ยังไม่สามารถเปิดทำการเรียนการสอนได้ กระทรวงศึกษาธิการต้องจัดหาอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ และเยียวยาค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง อย่างเร่งด่วนและทั่วถึง

(4) เร่งทำให้การศึกษามีคุณภาพอย่างทั่วถึงโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยอาจมีการลดหย่อนค่าธรรมเนียมการศึกษา พักชำระหนี้การศึกษา ฯลฯ เพื่อป้องกันไม่ให้มีนักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษาไปมากกว่านี้

(5) รัฐบาลต้องนำวัคซีนโควิด-19 ที่มีประสิทธิภาพสูงมาฉีดให้นักเรียน นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไป โดยต้องมีการเปิดเผยข้อมูล สัญญา และรายละเอียด เกี่ยวกับการจัดซื้อวัคซีนอย่างโปร่งใส เพื่อให้มีการขับเคลื่อน

ข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลขแสดงให้เห็นถึงการที่กลุ่มคนรุ่นใหม่ และเยาวชนได้มีการแสดงออกถึงความคิดเห็นภายใต้สังคมในระบอบประชาธิปไตยระดับสถานศึกษาอันเป็นสิ่งหนึ่งซึ่งจะเป็นสิ่งปลูกฝังแนวคิด อุดมการณ์ต่าง ๆ สิทธิมนุษยชนในการที่จะเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพปัจเจกบุคคล ความต้องการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาผ่านการเคลื่อนไหวทางสังคมดังกล่าวอันเป็นการต่อรองเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนนักเรียนในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นสิทธิในทรัพย์สินและสิทธิในร่างกาย ถึงแม้การแสดงออกถึงข้อเรียกร้องและทำกิจกรรมต่างๆย่อมมีการถูกต้องด้านและกีดกันจากผู้มีอำนาจที่เกิดจากวัฒนธรรมแบบอำนาจนิยมทำให้นักเรียนรู้สึกโดนกดอยู่ตลอดเวลาในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

กิจกรรมเชิงสัญลักษณ์

นักเรียนเลวได้จัดกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ เพื่อสื่อถึงข้อเรียกร้องของความหลากหลายทางเพศ ให้ได้รับสิทธิในการทำทรงผมและแต่งกายตามเพศที่ตนเองเป็น โดยกลุ่มนักเรียนเลวประดับร่างกายด้วยสีรุ้ง การยื่นหนังสือถึงรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการการจัดกิจกรรมการชูสามนิ้วต่อต้านเผด็จการของนักเรียน ระหว่างการเข้าแถวหน้าเสาธงเพื่อเคารพธงชาติ เพื่อแสดงถึง เสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ และการติดโบว์ขาวในสถานศึกษาในการแสดงถึงการหยุดความรุนแรง สันติ การให้เกียรติ รวมถึงความบริสุทธิ์และอุดมการณ์ของเยาวชนในการออกมาเรียกร้องประชาธิปไตย

ภาพที่ 4. 4 ภาพกลุ่มนักเรียนแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในการติดโบว์ขาวและชูสามนิ้ว

ที่มา : มติชนออนไลน์ (2564)

อีกหนึ่งกิจกรรม คือ เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2564 การที่มีผู้หญิงใส่ชุดนักเรียนมัธยม ผูกเชือกและห้อยตัวเองหย่อนลงมาบริเวณสกายวอล์กสี่แยกอโศก คล้ายกับการแขวนคอพร้อมกับป้ายไวณิลขนาดใหญ่ที่มีใจความว่า ‘เด็ก 1.8 ล้านคน กำลังหลุดออกจากระบบการศึกษา เพราะการเรียนออนไลน์ไม่เห็นหัวเด็ก’ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการล้มเหลวของระบบการศึกษาที่เป็นเรื่องคอขาดบาดตาย คือชีวิตและอนาคตของเด็กคนหนึ่ง โดยได้ยื่นหนังสือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการให้พิจารณาและปฏิรูประบบการศึกษาใหม่

ภาพที่ 4. 5 ป้ายประท้วงแสดงถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากการเรียนออนไลน์

ที่มา : THE STANDARD TEAM (2564)

ภาพที่ 4. 6 ภาพนักเรียนแสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยการแขวนคอ

ที่มา : เติลนิวิส์ออนไลน์ (2564)

โดยัญชนก คชพัชรินทร์ ตัวแทนนักเรียนเลว ได้กล่าวถึงปัญหาการเรียนออนไลน์ ของเด็กนักเรียน นักศึกษา (เติลนิวิส์ออนไลน์., 2564; ไทยโพสต์, "นักเรียนเลว"ราดน้ำแดงใส่ไม้เรียว อ่างต้องการสะท้อนถูกครูทำร้าย สร้างความไม่ปลอดภัย มากกว่าสร้างพระคุณ, 2564) ไว้ว่า “ทุกคนเจอความยากลำบากในการเรียนออนไลน์อย่างมาก สิ่งที่เห็นได้ชัดมากที่สุดคือ อุปกรณ์ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าน้ำค่าไฟ ที่กลายเป็นภาระของนักเรียนและครอบครัว หากเป็นเด็กที่เกิดมาในครอบครัว ไม่ลำบาก ไม่ยากจน ก็จะสามารถแบกรับค่าใช้จ่ายตรงนี้ได้ก็ แต่ในขณะเดียวกันยังมีเด็กอีกกว่า 1.8 ล้านคน ที่เสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา แต่กลับไม่เห็นการเคลื่อนไหว การพยายามแก้ปัญหาจากภาครัฐ...แต่ถ้าเราออกมาเคลื่อนไหวไม่ว่าจะรูปแบบไหน ชูป้าย เปลี่ยนรูปโปรไฟล์ จะStrike หยุดเรียน หรืออะไรก็ตาม มันจะทำให้เสียงของเราไปถึงเขา”

นักเรียนเลวได้จัดกิจกรรมรวมตัวกัน และ เคลื่อนไหวประเด็นเครื่องแบบนักเรียน โดยมีกิจกรรมปราศรัย พร้อมแขวนเสื้อ กางเกง กระโปรง กระเป๋าเรียน หน้าประตู กระทรวงศึกษาธิการและการแขวนป้ายผ้าระบุข้อความต่าง ๆ เช่น “แทนที่จะสอนเด็กว่าแต่งตัวอย่างไรให้ปลอดภัยทำไมไม่สอนเด็กให้มีความเคารพในเพศตรงข้ามและคนอื่น ๆ ในสังคม” หรือ “แพง สิ้นเปลือง ชุดนักเรียนกำหนดเพศสภาพ” “ตีกรอบเสรีภาพในการที่เขายากจะเป็นอะไร” เป็นต้น เพื่อแสดงเชิงสัญลักษณ์เรื่องเครื่องแบบนักเรียนที่มองว่าเป็นเรื่องการจำกัดทางเพศ จำกัดเสรีภาพ เพราะมีความลำหลัง

ภาพที่ 4. 7 ภาพนักเรียนนำชุดเครื่องแบบนักเรียนมาแขวนไว้บริเวณประตูรั้วกระทรวงศึกษาธิการ
ที่มา : มติชนออนไลน์ (2564)

รวมถึงมีการนำผ้าสีรุ้งมาปิดบริเวณกำแพงด้านหน้า การสาธิตหลากหลายสีบริเวณตราสัญลักษณ์กระทรวงศึกษาธิการ และการใช้สีหลากหลายสีในการประดับหรือทาทามร่างกายซึ่งเป็นการแสดงเชิงสัญลักษณ์เพื่อเรียกร้องให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศ เช่น การตัดผม การถกเถียงระหว่างครูและนักเรียนเรื่องการยกเลิกเครื่องแบบที่กำหนดเพศ และการปรับทัศนคติของบุคลากรที่มีพฤติกรรมเหยียดเพศ

ภาพที่ 4. 8 ภาพนักเรียนใช้สีสาดบนตารกระทรวงศึกษาธิการ และการใช้ผ้าสีประกอบการประท้วง
หน้าบริเวณหน้ากระทรวงศึกษาธิการ

ที่มา : The 101 world (2564)

กิจกรรมในวันที่ 16 ม.ค.64 เมื่อเวลา 15.00 น. ผู้สื่อข่าวได้มีการรายงาน ว่า กลุ่มนักเรียนเลว ได้จัดกิจกรรมพระคุณที่สาม...งดงามแจ่มใสวันครูปีนี้ขอมอบ'ของขวัญคืนครู' ที่บริเวณหน้ากระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) แก่กลุ่มนักเรียนเลวได้เปิดเพลง พระคุณที่สาม เปิดป้ายไวเนลที่ระบุข้อความว่า “วันครูปีนี้ หนูขอครู อย่าทำร้ายหนู” “พระคุณที่สาม งดงามแจ่มใส” และ “เอาไม่เรียวคืนไป เอาความปลอดภัยคืนมา” และนำน้ำแดงมาเทราดบริเวณกองไม้บรรทัดและไม้เรียว รวมถึงราดที่ตัวของตัวแทนกลุ่มนักเรียนเลวคนหนึ่ง และสาดสีแดงไปเปื้อนกำแพงของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อต้องการสะท้อนให้เห็นว่าครู อาจารย์ไม่ได้มีแค่ด้านที่มีพระคุณต่อนักเรียน แต่ยังมีด้านที่ทำร้ายและสร้างความไม่ปลอดภัยให้กับนักเรียนก็ยังคงมีอยู่ หรืออาจจะมียามากกว่าด้านที่มีพระคุณก็ได้ เพื่อให้สังคม และกระทรวงศึกษาธิการได้เห็นและรับรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้รวมถึงแก้ไขปัญหา โดยการที่เราเอาน้ำแดงมาราดก็แสดงถึงการที่นักเรียนได้รับความรุนแรง น้ำแดงก็เปรียบเสมือนกับเลือดที่เกิดจากความรุนแรง

ภาพที่ 4. 9 ภาพกลุ่มนักเรียนเลวรดน้ำแดงใส่ไม้เรียว

ที่มา : ไทยโพสต์ (2564)

นอกจากกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ดังกล่าวแล้ว กลุ่มนักเรียนเลว ยังดำเนินกิจกรรมและเคลื่อนไหวในรูปแบบอื่น ๆ การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานที่นักเรียนทุกคนมี คือการจัดทำและแจกจ่ายทั้งแบบรูปเล่ม ‘คู่มือเอาตัวรอดในโรงเรียน’ เป็นหนังสือที่รวบรวมความรู้ วิธีการพิทักษ์สิทธิในเบื้องต้น การใช้กลไกทางกฎหมายในการร้องเรียนเมื่อถูกละเมิดสิทธิ ซึ่งแนวทางของกลุ่มนั้นมุ่งเน้นให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในระยะยาว โดยให้เยาวชนไทยตระหนักถึงสิทธิที่ตนเองมี และสร้างกลุ่มนักปกป้องสิทธิรุ่นใหม่ เพื่อเป็นหลักการยื่นหยัดสำหรับเหล่านักเรียน เมื่อถูกคุณครูหรือผู้มีอำนาจใช้อำนาจในการกดทับนักเรียน และนำไปสู่การที่นักเรียนถูกละเมิดสิทธิ เช่น การถูกตี ถูกตัดผม ไปจนถึงข่าวดามสื่อที่นักเรียนถูกครูล่วงละเมิดทางเพศ (THE STANDARD TEAM, 2564) จนทำให้ภาพสะท้อนของโรงเรียนซึ่งควรจะเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก เกิดความเป็น ‘อำนาจนิยม’ ที่เป็นต้นเหตุของความรุนแรงและการละเมิดสิทธิต่าง ๆ

ภาพที่ 4. 10 ภาพกลุ่มนักเรียนเลวแจกคู่มือการเอาตัวรอดในในชีวิตโรงเรียน

ที่มา : THE STANDARD TEAM (2564)

ภาพที่ 4. 11 ภาพประชาสัมพันธ์การแจกคู่มือการเอาตัวรอดในโรงเรียน

ที่มา : นักเรียนเลว (2564)

โดยอีกหนึ่งกิจกรรมที่เป็นที่น่าสนใจ ซึ่งเปิดให้ประชาชนนอกจากกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาได้มีการร่วมลงชื่อเข้าชื่อเสนอ ‘ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของผู้เรียน พ.ศ. ...’ ในเว็บไซต์ <https://badstudent.co> โดยมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์อย่าง Facebook และ Twitter มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรื้อระบอบอำนาจนิยม และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนตั้งแต่ในชั้นเรียน พบว่ามีผู้ที่ร่วมลงชื่อเข้าเสนอถึง 19,198 ราย เป็นกลุ่มเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และกลุ่มผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป (นักเรียนเลข., 2564) โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) หมวดแรก กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนผู้เรียน กำหนดให้ผู้เรียนมีสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคทั้งด้านชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน โดยบุคลากรในสถานศึกษาไม่สามารถละเมิดสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองด้านจิตใจของผู้เรียน การจัดการศึกษาต้องไม่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการต้องจัดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์อย่างเพียงพอเพื่อให้คำปรึกษาตามที่ผู้เรียนต้องการ เปิดโอกาสให้เกิดเสรีภาพในการแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นและได้รับการคุ้มครอง รวมถึงผู้เรียนจะต้องได้รับสิทธิในความปลอดภัย รวมถึงการลงโทษหรือการปรับพฤติกรรมผู้เรียนนั้นก็ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและเป็นไปตามความเหมาะสมเท่านั้น หากมีการลงโทษเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน บุคคลนั้นจะต้องได้รับโทษ

2) หมวดสอง ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมและสวัสดิภาพ พูดถึงสุขภาพของผู้เรียนซึ่งจะมีผลกระทบจากความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษา หรือเวลาพักผ่อนที่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยสถานศึกษาจะต้องมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด เหมาะสมแก่การเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สิทธิผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้ตามความสมัครใจ ไม่สามารถบังคับหรือสร้างเงื่อนไขให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา นอกจากนี้กำหนดให้ผู้เรียนมีสิทธิได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาหากมีการทำผิดกฎระเบียบของสถานศึกษา และในส่วนสำคัญคือ การกำหนดให้ผู้เรียนมีเวลาส่วนตัวสำหรับพักผ่อน เข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจ ทำงานอดิเรกหรือสันทนาการ ซึ่งสถานศึกษามีหน้าที่ในการควบคุมเวลาเรียนไม่ให้กระทบต่อเวลาส่วนตัวของผู้เรียน

3) หมวดสาม กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้เรียน กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมและกระบวนการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนแก่ทั้งผู้เรียนและบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักในสิทธิมนุษยชน มีการจัดการระบบดูแล ช่วยเหลือและคุ้มครองผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในสถานศึกษา สิ่งสำคัญคือกำหนดให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มหรือชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธภายในสถานศึกษา นอกจากนี้การออกกฎ ระเบียบของสถานศึกษา จะต้อง

สอดคล้องกับสิทธิมนุษยชน โดยจะต้องเป็นไปเพื่อความปลอดภัยและความสนุกในการอยู่ร่วมกันภายในสถานศึกษา และการออกกฎระเบียบดังกล่าวจะต้องมาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนภายในสถานศึกษานั้น ๆ

ภาพที่ 4. 12 ภาพประชาสัมพันธ์กิจกรรมร่วมลงชื่อเสนอร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนฯ

ที่มา : นักเรียนเลว (2565)

รวมถึงการประกาศแคมเปญของกลุ่มนักเรียนเลว เพื่อประท้วงการเรียนการสอนที่ล้มเหลวของกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อเรียกร้องให้ปรับปรุงแบบการศึกษาให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน การจัดหาอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ การเยียวยาค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนในสถานศึกษาที่เปิดเรียนไม่ได้ การเร่งการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึงโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยแคมเปญดังกล่าวเป็นการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนอย่างการหยุดเรียนออนไลน์ด้วยผ่านเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์กลุ่มนักเรียนเลว ซึ่งมีการโพสต์ข้อความต่างๆ และรูปภาพ ยกตัวอย่างเช่น

ภาพที่ 4. 13 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลวต่อต้านการเรียนออนไลน์
ในทวิตเตอร์

ที่มา : นักเรียนเลว (2564)

ความว่า “อีกนานเท่าไรที่เราจะต้องถูกขังอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม ทนแสงตาจากแสงของจอโทรศัพท์
ทนเราต้องรอวัคซิ่น ทนให้กลับไปเรียนที่โรงเรียนได้ทุกคน ไม่มีคนหลุดออกจากระบบการศึกษาอีก
อีกนานเท่าไรกัน”

ภาพที่ 4. 14 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลวต่อต้านการเรียนออนไลน์ใน
ทวิตเตอร์

ที่มา : นักเรียนเลว (2563)

ความว่า “มาร่วมสร้างประวัติศาสตร์ไปด้วยกัน ตะโกนเสียงของพวกเราให้ก้องกังวาน ให้ หอคอยงาช้างต้องสะท้านสะเทือน อย่าให้พวกเขายังคงลอยแพพวกเรา เสียงทุกเสียงของเรามีค่า 6 -10 กันยายนนี้ มาร่วมกันหยุดเรียนทั่วประเทศเพื่อทวงคืนชีวิตและอนาคตของเรากลับมา ”

ภาพที่ 4. 15 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลวต่อต้านการเรียนออนไลน์ในเฟซบุ๊ก
ที่มา : นักเรียนเลว (2563)

ความว่า “ เมื่อระบบการศึกษาไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำไมเรา ถึงต้องทน ? หากโรงเรียนเป็นบ้านหลังที่สอง บ้านที่ไม่มีคนอาศัยอยู่จะเป็นบ้านได้อย่างไร ถ้านักเรียน ทุกคนพร้อมใจกันหยุดเรียน จะสร้างแรงกระเพื่อมได้มากขนาดไหน ส่งเสียงของพวกเราออกมา ร่วม หยุดเรียนไปด้วยกัน! การหยุดเรียนออนไลน์ในครั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อส่งเสียงไปถึงรัฐบาลและกระทรวง ศึกษา เพราะการสไตรค์ของนักเรียนจะส่งผลกระทบต่อระบบโดยตรง เช่น การประท้วงของเกรต้า อันเบิร์กที่ทำให้ผู้มีอำนาจต้องหันมาสนใจข้อเรียกร้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ...6-10 กันยายนนี้ ตลอด

1 สัปดาห์ ทวงคืนชีวิตวัยเด็กของเรากลับคืนมา” การแสดงออกทางความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลว ที่ต่อต้านระบบการศึกษาของประเทศไทยที่มองว่าไม่มีประสิทธิภาพ การออกมาประท้วงโดยการหยุดเรียนจึงเป็นสิทธิ และเสรีภาพอย่างหนึ่งที่จะแสดงออกถึงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการเสนอความเห็นในการปฏิรูปการศึกษาในฐานะของผู้เรียน ซึ่งรูปแบบการเรียกร้องโดยการหยุดเรียนของเยาวชนดังกล่าวเป็นการแสดงถึงการต่อต้านระบบการศึกษาผ่านการไม่เข้ารับการศึกษ

ภาพที่ 4. 16 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลวที่เปรียบเทียบการบังคับทรงผมนักเรียนกับความเป็นเผด็จการ

ที่มา : นักเรียนเลว (2563)

ความว่า “...แสงสว่างแห่งอิสรภาพที่กำลังโผล่ในช่วงก็ดับลง เมื่อเราถูกจับเข้าไปขังอยู่ในกรงอีกครั้ง การกระทำ การแต่งตัว หรือแม้แต่ส่วนประกอบในร่างกายของเราอย่างทรงผม ถูกควบคุมโดยรัฐบาล เสมือนเราเป็นทรัพย์สินของรัฐบาลไปโดยปริยาย นั่นก็เพราะรัฐบาลกลัวความคิดและพลังของเด็กรุ่นใหม่ที่จะเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ในสังคม จนทำให้ต้องหาทางควบคุมเด็กไว้แม้กระทั่งเส้นผมบน

หัว...” ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นการต่อต้านการบังคับและกฎระเบียบในโรงเรียนที่เปรียบกฎระเบียบเหล่านั้นว่าเป็นดั่งเผด็จการที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการบังคับเรื่องการตัดผมนั้นจึงเป็นการละเมิดสิทธิในร่างกายของนักเรียน

ภาพที่ 4. 17 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเลวที่กับเรื่องSOTUS

ที่มา : นักเรียนเลว (2563)

ความว่า“...มนุษย์ทุกคนควรเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน การกระทำใด ๆ ที่ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นไม่ใช่สิ่งที่ควรกระทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาที่ทุกคนเข้ามาศึกษาหาความรู้ สถานศึกษาต้องเป็นสถานที่ที่ปลูกฝังความเป็นมนุษย์ ไม่ใช่ลดทอนความเป็นมนุษย์ แม้ว่าในปัจจุบันหลาย ๆ สถานศึกษาจะยกเลิกระบบโซตัสไปแล้ว แต่ในอีกหลาย ๆ สถานศึกษาก็ยังคงใช้ระบบนี้อยู่ ระบบการศึกษาจะไม่สามารถสอนให้ทุกคนเคารพความเป็นมนุษย์ของกันและกันได้เลยหากยังมีสถานศึกษาที่ยึดมั่นในระบบโซตัส ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนมหาวิทยาลัย วิทยาลัย ตลอดจนสถานศึกษาทุกแห่งต้องปราศจากระบบโซตัส จึงจะสามารถสร้างสังคมที่ทุกคนเคารพกันและกันอย่างเท่าเทียมในฐานะมนุษย์ได้...” ซึ่งเป็นการต่อต้านระบบ SOTUS ในสถานศึกษาที่มองว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และทำลายความเท่าเทียม หรือทำให้เกิดความ

เหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง การถูกบังคับให้เข้าร่วมด้วยความไม่เต็มใจ หรือการถูกข่มขู่ โดยระบบ SOTUS นั้นเป็นเหมือนจารีตประเพณีที่สืบทอดกันมาสอดแทรกแนวคิดและอุดมการณ์ความเป็นอำนาจนิยม และอนุรักษ์นิยมผ่านไว้ในแต่ละตัวอักษร

ภาพที่ 4. 18 ภาพการแสดงออกความคิดเห็นในเรื่องของความเท่าเทียมทางเพศในโรงเรียน

ที่มา : นักเรียนเลข (2563)

ความว่า “...โรงเรียนไทยดินแดนแห่งไบนารี LGBTQ+ หายไปไหน เมื่อนักเรียนผู้มีความหลากหลายทางเพศก้าวเท้าเข้าโรงเรียน เด็กคนหนึ่งต้องเจอกับอะไรบ้างนับตั้งแต่อง่ายๆเข้าไปในสถานศึกษา ทั้งการมองว่าโลกนี้มีสองเพศ การละเลยตัวตนผู้มีความหลากหลาย การเหยียดเพศในห้องเรียน คุณจะปล่อยให้เยาวชนเผชิญหน้ากับสิ่งเหล่านี้เพียงลำพังจริง ๆ หรือ...” เป็นการสนับสนุนอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตยให้สถานศึกษาอมเปิดรับความหลากหลายทางเพศ และมีแนวคิดต่อต้านการบังคับเครื่องแบบ การใช้คำหน้าชื่อ รวมถึงบังคับให้นักเรียนการเข้าร่วมกิจกรรมสถานศึกษา

นอกจากนี้ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 ถึงช่วงเดือนนาคม พ.ศ. 2564 กลุ่มนักเรียนเลวได้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองและมีเป้าหมายเกี่ยวกับการเมืองผ่านกิจกรรมถึง 3 กิจกรรมแม้จะมีเป้าหมายหลักเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ที่มีสาเหตุจากการที่กลุ่มนักเรียนมองว่าหากแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้ ปัญหาทางด้านการศึกษาก็สามารถแก้ไขได้ เช่นเดียวกัน ประกอบกับรัฐบาลไม่สามารถดำเนินแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาตามที่กลุ่มนักเรียนเลวได้นำเสนอไป รวมถึงรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการมิได้ออกจากตำแหน่ง ทำให้กลุ่มนักเรียนเลวมุ่งเข้าสู่การทำกิจกรรมทางการเมืองในขณะนั้น ที่มีการรวบรวมรายชื่อเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุด ปี พ.ศ. 2560 ร่วมกับคณะราษฎร 2563 จึงเกิดเป็นกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) กิจกรรม “แก้ได้ถ้าแก้รัฐธรรมนูญ” ขึ้นมาเป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องด้านการเมืองโดยตรงโดยเดินขบวนจากกระทรวงศึกษาธิการไปอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เพื่อร่วมแสดงเจตจำนงคัดค้านการบริหารงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมกับเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับร่างของประชาชนเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา หยุดคุกคามนักเรียน (อีจัน, 2564)

ภาพที่ 4. 19 ภาพกิจกรรม “แก้ได้ถ้าแก้รัฐธรรมนูญ” ของกลุ่มนักเรียนเลว
ที่มา : อีจัน (2564)

2) กิจกรรมดำทับแผ่นดินที่รณรงค์ในกลุ่มนักเรียนเลว ร่วมกับกลุ่มราษฎร 2563 ติดโบว์สีดำ ที่แสดงออกถึงความไม่พอใจในกฎหมายไทยและการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เป็นธรรม จากการจับกุมแกนนำกลุ่ม 'คณะราษฎร 2563' อย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และได้มีการโพสต์ข้อความในเพจเฟซบุ๊กกลุ่มฯ ความว่า

“ความยุติธรรมปรากฏชัด เมื่อตราซึ่งไม่เที่ยงตรง ไม่อาจผดุงความยุติธรรมได้อีกต่อไป นักเรียนจะไม่ขอทาน เชิญนักเรียนทุกคนร่วมติดโบดำ ส่งความยุติธรรมสู่สวรรคาลัย ตั้งแต่พรุ่งนี้เป็นต้นไป” ซึ่งสื่อำแสดงถึงการไว้อาลัยในความยุติธรรมที่กลุ่มนักเรียนไม่ได้รับ และสะท้อนถึงการใช้อำนาจของผู้ปกครองที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และการความไม่ยุติธรรม

ภาพที่ 4. 20 ภาพประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักเรียนติดโบดำไปโรงเรียน
ที่มา : นักเรียนเลข (2564)

3) กิจกรรม'มอบเค้ก' กล่าวแสดงความยินดีกับการรับตำแหน่งใหม่แก่นางตริณุช เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนใหม่โดยเป็นเค้กแต่งงานเป็นรูปอาคารราชวัลลภภายในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเชิงลักษณะ เปรียบเทียบการได้มาซึ่งตำแหน่งก็เหมือนการแบ่งเค้กในพรรคพลังประชารัฐ หลังจากเกิดความขัดแย้งในพรรคพลังประชารัฐซึ่งทำให้นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณถูกถอดออกจากตำแหน่งและมีคดีทางการเมืองเกิดขึ้น โดยมีนางตริณุช เทียนทอง เข้ามารับเก้าอี้หรือตำแหน่งสืบทอด (ธนกร วงษ์ปัญญา, 2564)ซึ่งสื่อถึงการต่อรองผลประโยชน์คณะรัฐมนตรีในช่วงเวลานั้น

ภาพที่ 4. 21 ภาพกิจกรรม “มอบเค้ก” แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนใหม่
ของกลุ่มนักเรียนเลว

ที่มา : The standard (2564)

จากการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนเลว ผู้ศึกษาจึงแบ่ง
ออกเป็นประเด็นหลัก ดังนี้

1) วัตถุประสงค์และอุดมการณ์ของกลุ่มนักเรียนเลว การเคลื่อนไหวของกลุ่ม
นักเรียนที่มีวัตถุประสงค์หลักในเรื่องของการปฏิรูประบบการศึกษาที่ถูกมองว่ามีความไม่เป็นธรรม
และความเหลื่อมล้ำภายในโรงเรียน การมุ่งเน้นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศและทำลายระบอบอำนาจ
นิยมภายในโรงเรียน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวทางด้านเสรีภาพ และตระหนักในระบอบ
ประชาธิปไตยอันเป็นระบอบการปกครองของประเทศโดยปกป้องผลประโยชน์ของสังคมที่เริ่มต้นจาก
ระบบการศึกษาที่มีกฎและระเบียบเป็นตัวควบคุม รวมถึงการที่สถานศึกษาเป็นเหมือนแหล่งอบรม
กล่อมเกล่าที่จะเป็นหน่วยหนึ่งในระบบสังคมที่จะสร้างระบบกรอบความคิด ระบบค่านิยม และระบบ
ความเชื่อต่างๆ ทำให้นักเรียน นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมและมีความต้องการที่จะปฏิรูปการศึกษา
เมื่อวิเคราะห์ถึงโพสต์ที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆของกลุ่มดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการต่อต้าน
รัฐบาลและกฎระเบียบอย่างชัดเจน ซึ่งมองว่ารัฐมีความเป็นอำนาจนิยม และอนุรักษนิยม ไม่ได้มี
ความเป็นประชาธิปไตยและล้าหลังนั่นคือ การบังคับและควบคุมกลุ่มคนโดยใช้กฎระเบียบและ
ข้อบังคับต่างๆที่ถูกกำหนดขึ้นถูกนำมาใช้อย่างยาวนานโดยปราศจากความคิดเห็นของคนส่วนมาก
หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงอย่างผู้เรียน หรือการที่กลุ่มนักเรียนเลว ใช้คำว่า “หอคอยงาช้าง” แก่
รัฐ ที่เป็นการแสดงเปรียบเปรยกับผู้ที่ไม่สนใจสภาพปัญหาหรือความต้องการของคนทั่วไป ไม่รับรู้หรือ
ไม่ได้นึกถึงสภาพที่แท้จริงของสังคมและอยู่ห่างไกลจากปัญหาที่เกิดขึ้น

ความสำคัญหนึ่งจากการวิเคราะห์ถึงข้อเรียกร้อง และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ข้อมูลของกลุ่มนักเรียนเลวจะพบว่ามีการให้ความสำคัญกับเรื่องเสรีภาพ ความเป็นประชาธิปไตย ความเท่าเทียม และการสร้างระบบการศึกษาให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพทางสังคม และสถานการณ์ในปัจจุบันอย่างสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมที่ในปัจจุบันมีการเปิดโอกาสอย่างกว้างขวาง เช่นหลากหลายทางการแต่งกาย ความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น โดยปราศจากการยึดติดกฎระเบียบ ข้อบังคับดั้งเดิมที่มีการนำมาใช้อย่างยาวนาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักเรียนเลวมีอุดมการณ์ที่สอดคล้องกับรูปแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ที่มุ่งเน้นในเรื่องสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และการเข้ามามีส่วนร่วมและการแสดงออกของพลเมือง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดกฎ หลักเกณฑ์ หรือนโยบายสาธารณะต่างๆ และการรับรู้ถึงข่าวสารโดยไม่ถูกปิดกั้นที่ต้องไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น ทั้งนี้ตัวกฎระเบียบของสถานศึกษาที่ถูกกำหนดขึ้นนั้นอยู่ภายใต้กฎหมายหลักที่จำเป็นต้องมีความสอดคล้องกัน หากเกิดการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียนเลวจึงมีการนำเทคโนโลยี และสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆมาใช้ในการขับเคลื่อนทั้งเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตราแกรม เว็บไซต์ และไลน์ ทำให้เกิดการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ ได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงได้ง่ายจากการวิเคราะห์สัญลักษณ์ที่ทางกลุ่มนักเรียนเลวนำมาใช้ในการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงออกถึงการต่อต้านอำนาจรัฐที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นการกระทำที่คุกคามสิทธินักเรียน เป็นการแสดงให้เห็นถึงเรื่องสิทธิที่คุกคามนักเรียน การกระทำที่รัฐใช้อำนาจไม่เหมาะสมสื่อถึงข้อเรียกร้องของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศให้ได้รับสิทธิการทำทรงผมและสิทธิในการแต่งกายตามเพศสภาพ รวมถึงการแสดงถึงสิทธิและเสรีภาพของนักเรียน ผลักดันเพื่อให้รัฐมีการแก้ไขปัญหาทางการศึกษาในการเรียนออนไลน์ให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัยและสถานการณ์ในปัจจุบัน อาทิเช่น การผูกโบขาว ที่แสดงออกการหยุดความรุนแรง สันติ และการให้เกียรติ สตรี เด็ก รวมถึงสื่อได้ถึง ความบริสุทธิ์ของเยาวชน นิสิต นักศึกษา การใช้เครื่องประดับหรือการใช้สีหลากหลายสีแสดงออกถึงการให้ส่งเสริมและเรียกร้องความหลากหลายของวัฒนธรรมไม่เพียงแต่เรื่องเพศ แต่รวมถึงวัฒนธรรมที่มีความเป็นพหุนิยมของการศึกษาทั้งเรื่องการแต่งกาย การกำหนดกฎระเบียบที่มีการเปิดกว้างและรองรับความคิดเห็นที่หลากหลายของผู้เรียนนำน้ำแดงหรือสีแดงมาเทราดบริเวณกองไม้บรรทัดและไม้เรียว รวมถึงราดตามร่างกายจึงเป็นการสื่อถึงการถูกใช้ความรุนแรงภายใต้ระบบการศึกษา เป็นต้น

นอกจากนี้ วัฒนธรรมและจารีตประเพณีในสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่จะสะท้อนค่านิยมอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้เช่นกัน ในทางอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยม เช่น การแต่งกายเครื่องแบบนักเรียน การบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมถวายบังคมในพิธีราชสักการะฯ การลงโทษนักเรียนด้วยไม้เรียว การใช้ระบบ SOTUS การบังคับใช้หลักสูตรการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียว เป็นต้น วัฒนธรรมเหล่านี้เป็นเหมือนสิ่งที่สืบทอดมาอย่างยาวนานตามสถานศึกษาไม่ว่าจะด้วยเหตุผลของการอบรมสั่งสอน การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง การให้เกียรติ การแสดงความเคารพ การแสดงออกถึงความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หรือการแสดงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทว่าในทางตรงข้ามอาจถูกมองเป็นการละเมิดสิทธิจากการบังคับให้มีการเข้าร่วม การถูกกดดัน การใช้ความรุนแรง การแบ่งชนชั้นวรรณะ ดังจุดมุ่งหมายหลักของกลุ่มนักเรียนเลวที่อยู่บนพื้นฐานของอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตยต่อต้านอำนาจนิยมและอนุรักษ์นิยมในบางประเด็นที่เป็นการใช้อำนาจและการบังคับทั้งด้านทางกาย ทางวาจาที่เกินขอบเขต หรือ และเป็นการละเมิดสิทธิผู้เรียนของสถานศึกษา ผ่านการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงปรากฏในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในเพจเฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์ ส่งเสริมแนวคิดความเป็นเสรีนิยมประชาธิปไตยอย่างการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของผู้เรียนฯ ที่ได้ร่างเนื้อหาให้”...ผู้เรียนมีอิสระใน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาได้ตามความสมัครใจ ไม่สามารถบังคับหรือสร้างเงื่อนไขให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา...” หรือการตั้งคำถามกับกฎระเบียบสถานศึกษาที่รัฐกำหนดขึ้น หรือการมีแนวคิดที่มองว่าการบังคับทรงผมนักเรียนเป็นเผด็จการ

หากเปรียบสถานศึกษาเป็นเหมือนรัฐ กฎระเบียบ และจารีตประเพณีของสถานศึกษา เป็นเหมือนกฎหมายที่ถูกนำมาบังคับใช้ ผู้เรียนและครูอาจารย์จึงเปรียบเหมือนพลเมืองของรัฐ การเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียนเลวที่เกิดขึ้น การที่นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ที่อยู่ในวัยเรียนออกมาเคลื่อนไหว จึงเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอยู่ในภาพลักษณ์ภายใต้ระบบการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการเมืองในเรื่องของอำนาจ อุดมการณ์ และการบริหารประเทศ ที่อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ที่มีความแตกต่าง กลุ่มนักเรียนเลวจึงมีรูปแบบกิจกรรมที่จัดนั้นเป็นกิจกรรมการประท้วงเชิงสัญลักษณ์ที่แปลกใหม่ผสมผสานกับการจัดกิจกรรมประท้วงแบบดั้งเดิมที่เห็นได้ในกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวกลุ่มต่าง ๆ ในสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศโดยผลกระทบที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียนเลว ทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ระบอบอำนาจนิยม และความเท่าเทียมทางเพศซึ่งเป็น

อุดมการณ์ และแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดก้าวหน้าที่ต้องการปรับเปลี่ยนรูปแบบของสังคม แต่ในขณะเดียวกันก็มีการต่อต้านจากผู้ที่มีผลประโยชน์ในระบอบอำนาจนิยม ด้วยการข่มขู่คุกคาม และลดคุณค่าการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียนแล้วด้วยเช่นกัน รวมถึงเป็นที่จับตามองของเจ้าหน้าที่รัฐ

2.กลุ่มคณะราษฎร 2563

เป็นกลุ่มบุคคลที่เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยมีแกนนำเป็นเยาวชนและเริ่มประกาศต่อสาธารณชนใน พ.ศ. 2563 เริ่มต้นมาจากเหตุการณ์วินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563 สร้างความไม่พอใจต่อประชาชนที่มองว่าคำตัดสินดังกล่าวนั้นเป็นไปอย่างไม่มีความยุติธรรมและไม่สมเหตุสมผล ประกอบกับการบริหารจัดการกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19ของรัฐบาลจนนำไปสู่การประท้วง โดยเริ่มต้นจากการชุมนุมประท้วงโดยกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ ก่อนที่จะมีการหยุดการชุมนุมไประยะหนึ่งเนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว แต่ละมหาวิทยาลัยได้มีคำสั่งปิดพักการเรียนการสอนในพื้นที่ และได้มีการจัดชุมนุมกลุ่มคนจำนวนมากเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด

โดยเริ่มต้น ในรูปแบบการเดินขบวนซึ่งจัดระเบียบภายใต้กลุ่ม “เยาวชนปลดแอก (Free Youth)” ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและในวันที่ 16 สิงหาคม 2563 การรวมตัวการชุมนุมได้มีการขยายตัวทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด และเปลี่ยนชื่อกลุ่มเป็นคณะประชาชนปลดแอกได้มีการยื่นข้อเรียกร้อง 3 ประการ 2 หลักการ 1 ความฝัน ต่อรัฐบาล ได้แก่

- (1) รัฐบาลต้อง “หยุดคุกคามประชาชน” ที่ออกมาใช้สิทธิและเสรีภาพตามหลักประชาธิปไตย
- (2) รัฐบาลต้อง “ร่างรัฐธรรมนูญใหม่” ที่มาจากเจตจำนงของประชาชน เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนอย่างแท้จริง
- (3) รัฐบาลต้อง “ยุบสภา” เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงเจตจำนงในการเลือกผู้แทนของตนได้อีกครั้ง

โดยตั้งอยู่บน 2 หลักการที่ว่าต้องไม่มีการรัฐประหาร และการจัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติ และภายใต้ 1 ความฝัน คือการมี “ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ” อย่างแท้จริง วันที่ 26 กรกฎาคม 2563 การชุมนุมที่มีข้อเรียกร้อง 3 ข้อ 2 จุดยืน จึงทำให้กลุ่ม

ต่อต้านนิสิตนักศึกษา เรียกรวมชุมนุมไปต่างๆ เช่น กลุ่มเสรีไทยพลัส มีอบแฮมทาโร่ เป็นต้น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมือง “รูปแบบใหม่” เพราะนำสิ่งที่ปรากฏขึ้นโลกเสมือน “ออนไลน์” มาอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงบนเวที และบนท้องถนน ยกตัวอย่างเช่น

1. กลุ่มเสรีไทยพลัสที่เป็นการรวมตัวกันของ LGBTQ+ และประชาชนทั่วไป จัดกิจกรรมชุมนุมในหัวข้อ “มีอบไม่มุ้งมุ้งแต่ตั้งตั้งคะคุณรัฐบาล” ผลักดันร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย-แพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้บุคคลทุกเพศสามารถสมรสกันได้อย่างถูกกฎหมาย โดยยกทั้งประเด็นเรื่องกฎหมายสมรสเท่าเทียม เรื่องสิทธิมนุษยชน (ไพศาล ฮาแวน, มีอบไม่มุ้งมุ้งแต่ตั้งตั้งคะคุณรัฐบาล’ จุดยืนกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในเวทีการเมือง, 2563) และแสดงออกถึงการส่งเสริมความหลากหลายทางเพศ

ภาพที่ 4. 22 ภาพกิจกรรมการชุมนุมของกลุ่มเสรีไทยพลัส โดยการแต่งกายที่แตกต่างไปจากเพศสภาพตนเอง

ที่มา : The standard (2563)

ภาพที่ 4. 23 ภาพกิจกรรมการชุมนุมของกลุ่มเสรีไทยพลัสในการประท้วงโดยใช้ป้ายข้อความ
ที่มา : The standard (2563)

2. ม็อบแฮมทาโร่ที่ส่วนมากเป็นอายุไม่เกิน 20ปีที่มีการจัดกิจกรรมต่างๆผ่านการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ตัวการ์ตูนผ่านการร้องเพลง ซึ่งมีการเปลี่ยนเนื้อหาเพลงให้แสดงถึงการทุจริตคอร์รัปชั่นภาชีประชาชนของรัฐ (บีบีซีไทย, 2563)

ภาพที่ 4. 24 ภาพกิจกรรมการชุมนุมของกลุ่มม็อบแฮมทาโร่
ที่มา : บีบีซีไทย (2563)

3. ม็อบแฮร์รี่ พอตเตอร์ที่มีการจัดกิจกรรม”เสกคาถาฯ ปกป้องประชาธิปไตย” เพื่อเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวทางการเมืองนี้กับวรรณกรรมในเรื่องแฮร์รี่ พอตเตอร์ที่เล่าถึงพ่อมดแม่มดวัยรุ่นสาวที่ต่อสู้กับเครือข่ายของจอมมารไม่ให้ครอบงำโลกเวทมนตร์ได้สำเร็จโดยผู้ร่วมชุมนุมหลายคนแต่งตัวเป็นพ่อมด แม่มด พร้อมร่วมกันเสกคาถาปกป้องประชาธิปไตย และใช้ไม้เท้าขบไล่อำนาจมืดจาก #คนที่คุณก็รู้ว่าใคร ตามตัวละครที่ชื่อ ลอร์ด โวเดอมอร์ ในภาพยนตร์เรื่องแฮร์รี่ พอตเตอร์ ที่

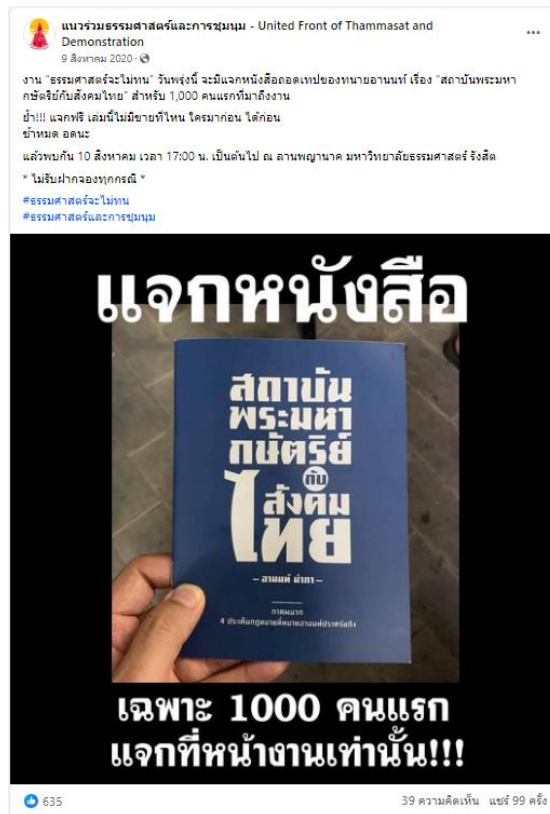
เป็นต้นตอของปัญหา รวมถึงการใช้ประโยคเปรียบเปรยโจมตีผู้ต่อต้านความหลากหลายทางเพศ และการคอร์รัปชัน (ไพศาล ฮาแว, มีอบแฮร์รี่ พอตเตอร์ เสกคาถาฯ ปกป้องประชาธิปไตย, 2563)

ภาพที่ 4. 25 ภาพกิจกรรมการชุมนุมของกลุ่มมีอบแฮร์รี่ พอตเตอร์
ที่มา : The standard (2563)

ต่อมาวันที่ 10 สิงหาคม 2563 กลุ่มผู้ประท้วงจัดปราศรัยเกี่ยวกับประเด็นพระราชอำนาจและเพิ่มข้อเรียกร้องในการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ หลังจากนั้นประเด็นพระราชอำนาจดูเหมือนเข้ามารวมอยู่ในเป้าหมายการประท้วงด้วย กลุ่มประชาชนที่สนับสนุนรัฐบาลจัดการชุมนุมตอบโต้ โดยกล่าวหาผู้ประท้วงว่าถูกยุยงปลุกปั่นมีเจตนาแฝงล้มสถาบันพระมหากษัตริย์

นอกจากนี้เกิดกลุ่ม “แนวร่วมธรรมศาสตร์” ที่ทำกิจกรรมต่อต้านรัฐบาลคือ “ธรรมศาสตร์จะไม่ทน” ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต คือการเสนอให้มีการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์หรือเรียกว่า “ทะลุฟ้า” หรือ “ทะลุเพดาน” และกิจกรรมแจกหนังสือถอดเทปของนายอานนท์ เรื่อง “สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย” ณ ลานพญานาค มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต (แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม, 2563)

ภาพที่ 4. 26 ภาพประชาสัมพันธ์กิจกรรมแจกหนังสือเรื่อง “สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย”
ที่มา : นักเรียนเลข (2563)

จรรยาไปสู่ปฏิกริยาจากสังคมบางส่วนที่ออกมาต่อต้านโดยมีข้อเรียกร้องข้อเรียกร้อง 10 ประการ
ได้แก่

- 1) ยกเลิกบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ห้ามผู้ใดกล่าวหาฟ้องร้องกษัตริย์ ให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของกษัตริย์ได้ ดังที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับคณะราษฎร
- 2) ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ให้แสดงความเห็นต่อสถาบันฯ ได้อย่างเสรี และให้นิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีทุกคน
- 3) ยกเลิก พ.ร.บ. จัตระเปียบทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2561 และให้แบ่งทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และทรัพย์สินส่วนพระองค์อย่างชัดเจน
- 4) ลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันพระมหากษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ

- 5) ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ และยกเลิกหน่วยงานที่ไม่มีความจำเป็น เช่น คณะองคมนตรี
- 6) ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อให้การเงินของสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด
- 7) ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ
- 8) ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการโฆษณาชวนเชื่อสถาบันพระมหากษัตริย์ทั้งหมด
- 9) สอบสวนความจริงเกี่ยวกับการชำระราษฎรผู้ออกความเห็นหรือวิจารณ์สถาบันพระมหากษัตริย์
- 10) ห้ามลงพระปรมาภิไธยรับรองรัฐประหารอีก

วันที่ 19-20 กันยายน 2563 “แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม” จัดกิจกรรม “19 กันยายน ทวงอำนาจคืนราษฎร” ที่สนามหลวง เป็นครั้งแรกที่ปักหลักค้างคืน เช้า 20 ก.ย. ผู้ชุมนุมร่วมทำพิธี “ฝังหมุดคณะราษฎร 2563” และเคลื่อนขบวนได้ยื่นจดหมายเปิดผนึกผ่าน พล.ต.ท.ภักดิ์พงษ์ เพ็ญเกตุรา ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในฐานะเป็นนายตำรวจราชของครึกษ์เรียกร้องการปฏิรูปสถาบัน

ในวันที่ 8 ตุลาคม 2563 การจัดตั้ง “คณะราษฎร 2563” มีรากฐานมาจากการเคลื่อนไหว เมื่อวันที่ 18กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย โดย “เยาวชนปลดแอก” และมีการจัดชุมนุม กระทั่งกลายมาเป็นกระแสที่ได้รับการหนุนเสริมอย่างสูง ตัวแทนจากกลุ่มองค์กรหลากหลาย เช่น แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม กลุ่มประชาชนปลดแอก เยาวชนปลดแอก นักเรียนเลว นักกิจกรรมสิทธิสตรีและความหลากหลายทางเพศ(LGBTQ+) ได้ประกาศหลอมรวมเป็น “คณะราษฎร” องค์กรดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นองค์กรนำในการเคลื่อนไหวชุมนุมในวันที่ 14 ตุลาคม 2563 โดยมีข้อเรียกร้อง 3 ข้อ คือ

1. ให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง
2. เปิดประชุมสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญ
3. ปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

การใช้ชื่อ “คณะราษฎร” บ่งบอกถึงการมีเป้าหมายอย่างเดียวกันกับ “คณะราษฎร” ที่ประกาศตัวใน พ.ศ. 2475 ในเดือนตุลาคม 2563 มีความแตกต่างกับเมื่อคราว พ.ศ.

2475 การพิจารณาเงื่อนไขบางด้านอาจทำให้สามารถเข้าใจถึงการเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ของ คณะราษฎรในห้วงเวลาปัจจุบันได้มากขึ้น ทว่าในเวลาต่อมาวันที่ 17 ตุลาคม 2563 “คณะราษฎร 2563” เปลี่ยนชื่อมาเป็น “กลุ่มราษฎร” เพื่อสะท้อนการชุมนุมแบบ “ทุกคนคือแกนนำ”

จากเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองดังกล่าวทำให้เกิดการแบ่งกลุ่มคนออกเป็น สองฝ่ายตามความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันไป ได้แก่ กลุ่มผู้เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วง โดยผู้คนส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มักจะมีท่าทีที่ไม่เห็นด้วยกับการบริหารจัดการประเทศโดยรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยมีสาเหตุหลักมาจากสภาพเศรษฐกิจที่เสื่อมถอย การจัดการกับปัญหาโรค ระบาดโควิด-19 ได้ไม่ดีพอ การปิดกั้นเสรีภาพของประชาชน การใช้อำนาจแต่งตั้งบุคคลเข้ามา รับผิดชอบงานโดยมิชอบ ไปจนถึงความสัมพันธ์กับการใช้พระราชอำนาจในทางที่มีชอบของสถาบัน พระมหากษัตริย์ ฯลฯ และเมื่อพิจารณารูปแบบการชุมนุมของกลุ่มราษฎร 63 และกลุ่มผู้ชุมนุมย่อย จะเห็นได้ว่าเป็นแบบไร้แกนนำมีรูปแบบและการจัดการที่ชัดเจนขึ้น เช่น การสื่อสารด้วยภาษามือ การสวมชุดสีดำ การใช้แอปพลิเคชันสื่อสังคมออนไลน์ในการแจ้งข่าวสารและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

กิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มคณะราษฎร 2563

1) กิจกรรม “หมุดคณะราษฎร 2563”

เป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่ม คณะราษฎร 2563 เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2563 เวลา 06.00 น. ณ สนามหลวง จังหวัดกรุงเทพฯ ได้ ร่วมกันทำพิธีฝังหมุดคณะราษฎร หมุดที่ 2 ลงในพื้นที่กลางสนามหลวง โดยมีการทำพิธีทางศาสนา เชิญ ดวงวิญญาณของคณะราษฎร และบุคคลสำคัญทางการเมืองที่เสียชีวิตไปแล้วในอดีตมาร่วมเป็นพยาน ในพิธี พร้อมสาปแช่งถึงผู้ที่จะรื้อถอนหมุดนี้ โดยสัญลักษณ์ในหมุดคณะราษฎร 2563 เป็นทองเหลือง ประกอบด้วยภาพมือที่ชูสามนิ้ว และมีรัศมีเปล่งเป็นเส้นตรงจำนวน 10 เส้นมีข้อความล้อมรอบเป็น วงกลมว่า “ 20 กันยายน 2563 SEP 20, 2020 เวลาย่ำรุ่ง ณ ที่นี้ ผองราษฎรได้แสดงเจตนารมณ์ ประเทศนี้เป็นของราษฎร ไม่ใช่สมบัติของกษัตริย์ตามที่เขาหลอกลวง” ถึงแม้ในภายหลังจะ ถูกรื้อ นำออกไปจากกลางท้องสนามหลวง (ไทยรัฐออนไลน์, หมุดคณะราษฎร จุดเริ่มปฏิวัติสยาม สัญลักษณ์ประชาธิปไตยถูกบั่นทอน ขาดหาย, 2563)

ภาพที่ 4. 27 ภาพหมุดคณะราษฎร 2563 ที่ฝังลงบนท้องสนามหลวง

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ (2563)

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของหมุดคณะราษฎรจะเห็นได้ว่าเป็นการผสมผสานของความเชื่อทางศาสนากับการเมือง โดยพิธีกรรมการฝังหมุดคณะราษฎร มีจุดกำเนิดตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 โดยพระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) หัวหน้าคณะราษฎร และดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ทำพิธีฝังหมุดทองเหลือง เมื่อวันที่ 10 ธ.ค. 2479 บริเวณพื้นถนนบนลานพระบรมรูปทรงม้า ซึ่งเป็นจุดที่พระยาพหลพลพยุหเสนาอ่านประกาศคณะราษฎร ในวันเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ มีข้อความว่า ”ณ ที่นี้ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เวลาย่ำรุ่ง คณะราษฎรได้ก่อกำเนิดรัฐธรรมนูญเพื่อความเจริญของชาติ” เนื่องด้วยสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ที่แสดงระลอกถึงจุดเริ่มการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย กุหลาบ สายประดิษฐ์ หรือ ศรีบูรพา นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ ของไทยที่เป็นนักต่อสู้เรียกร้องเพื่อประชาธิปไตย เสรีภาพ สันติภาพ และมนุษยธรรม ทว่าในช่วง พ.ศ.2563 เป็นการแสดงถึงประชาธิปไตยจากคณะราษฎรที่เป็นจุดเริ่มต้นของประชาธิปไตย ทั้งนี้ความสอดคล้องระหว่างหมุดคณะราษฎรทั้งสองสมัยคือการสะท้อนถึงประชาธิปไตย

2. กิจกรรมงานศิลปะในพื้นที่ชุมนุม

วันที่ 29 ต.ค.2563 กลุ่มคณะราษฎร 2563 ได้จัดกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ “ศิลปะราษฎร” ได้ปิดถนนสี่ลมทั้ง 2 ฝั่ง จากบริเวณแยก นราธิวาส ไปจนถึง แยกมเหล็กซ์ หลังจากนั้นได้นำไวโอลิน ปูพรมแดงลงบนพื้นผิวจราจรเป็นแนวยาวบนถนนเพื่อให้ผู้ชุมนุมเดินลงบนถนน รวมถึงการแสดงแต่งกายแฟชั่นโชว์ ภาพศิลปะ รวมถึงการเปิดตลาดค้าขายถนนคนเดิน ภายใต้คอนเซ็ปท์ ‘ใครๆก็สามารถเดินบนพรมแดงได้’ โดยงานศิลปะที่แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ และถ่ายทอดข้อเรียกร้องเกี่ยวกับการปฏิรูปสถาบัน นายกรัฐมนตรีต้องลาออก และมีรัฐธรรมนูญใหม่จากประชาชน (กองบรรณาธิการWAY, 2563)

โดยการประท้วงในรูปแบบดังกล่าวเป็นการประท้วงทางวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งเพื่อเสียดสีสังคมต่ออุดมการณ์ทางการเมืองเชิงอำนาจนิยมและสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นรวมถึงเป็นการแสดงให้เห็นส่งเสริมเสรีประชาธิปไตยที่ประชาชนจะมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง

ภาพที่ 4. 28 ภาพกิจกรรมงานศิลปะในพื้นที่ชุมนุมของกลุ่มคณะราษฎร 2563 บริเวณถนนสี่ลม

ที่มา : กองบรรณาธิการWay magazine(2563)

ภาพที่ 4. 29 ภาพกิจกรรมงานศิลปะในพื้นที่การชุมนุมของกลุ่มคณะราษฎร 2563 บริเวณถนนสีลม
ที่มา : กองบรรณาธิการWay magazine(2563)

3. กิจกรรมเปิดเหลือง

เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 จากกรณีข้อเรียกร้องเพื่อให้มีการปรับแก้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่มาจากกาเปิดให้เข้าชื่อของประชาชนของ iLaw ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ โดยผู้ชุมนุมได้ดำเนินการประท้วงปิดเส้นทางสัญจร เพื่อกดดันให้สมาชิกรัฐสภารับหลักการร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญดังกล่าวว่าในเวลาต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการออกมาป้องกันและฉีดน้ำแรงดันสูง เปิดสีเหลืองนอกจากเป็นอุปกรณ์ป้องกันตัวของกลุ่มราษฎรในการปะทะกับกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ แล้วยังมีการนำเปิดเหลืองมาใช้ในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มราษฎร 2563 ที่แสดงออกถึงการต่อต้านรัฐบาล โดยเพื่อสะท้อนภาพความสดใสและการใช้สันติวิธีในการเคลื่อนไหว และสะท้อนความรุนแรงของการสลายการชุมนุมในปี 2563 โดยภายหลังการถูกการปราบปรามผู้ชุมนุม เปิดเหลืองถูกยกย่องจากกลุ่มผู้ชุมนุมว่าเป็นดัง “วีรชน” ที่ปกป้องประชาชนผู้เข้าร่วมการชุมนุมจากเจ้าหน้าที่ คล้ายเสียสรีรรัฐบาลเจ้าหน้าที่รัฐ และกลไกรัฐไม่ใช่สิ่งที่ปกป้องรักษาพวกเขา (พิพิธภัณฑสถานฯ, 2563)

ภาพที่ 4. 30 ภาพการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยใช้เปิดเหลืองของกลุ่มคณะราษฎร 2563

ที่มา : สปริงนิวส์ (2564)

หากกล่าวถึงเปิดเหลืองในความเป็นสากลจะทำให้นึกถึงตัวสินค้าของเล่นหรือโลโก้ผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ และสดใส หรือประติมากรรมของศิลปินชาวดัตช์ ทว่าในอีกแง่มุมหนึ่งเปิดเหลืองถูกนำมาใช้ในการประท้วงหรือการเรียกร้องประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็นในฮ่องกงถูกนำไปตัดต่อกับภาพ “หนุ่มรถถัง (Tank Man)” ซึ่งเป็นรูปผู้ชายยืนประจันหน้ากับรถถังเพียงลำพังโดยไม่เกรงกลัว แต่เดิมถือเป็นภาพสัญลักษณ์สำคัญของเหตุการณ์สังหารหมู่ที่จัตุรัสเทียนอันเหมินเมื่อปี 1989 มันเป็นภาพของชายหนุ่มที่ยืนขวางการเคลื่อนขบวนรถถังที่กองทัพปลดปล่อยประชาชน (People's Liberation Army) นำมาใช้ปราบปรามประชาชนที่เรียกร้องเสรีภาพทางการเมืองจากรัฐบาลคอมมิวนิสต์ การตัดต่อนำภาพเปิดดวงทาบแนบสนิทไปกับตัวรถถัง จนดูไม่ออกว่าชายคนนี้กำลังต่อสู้กับอะไร ก็รถถังหรือเปิดยักษ์จึงเป็นการเสียดสีรัฐบาลจีน หรือเมื่อปี 2017 ในสมัยประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูติน (Vladimir Putin) ผู้ประท้วง 82 เมืองทั่วรัสเซียได้รวมตัวกันโดยนำเปิดสีเหลืองมาเป็นสัญลักษณ์เพื่อประท้วงการคอร์รัปชันของดมิตรี เมดเวเดฟ (Dmitry Anatolyevich Medvedev) อดีตประธานาธิบดีของรัสเซีย หรือใน ปี ค.ศ. 2020 สาธารณรัฐเซอร์เบีย เปิดยักษ์สีเหลือง โดยภาษาเซอร์เบีย คำว่า patka หรือ ‘เปิด’ ยังหมายถึง ‘การฉ้อโกง’ ถูกนำกลับมาใช้เป็นสัญลักษณ์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อประท้วงเรียกร้องให้คว่ำบาตรการเลือกตั้ง เนื่องจากประชาชนไม่พอใจและต่อต้านการที่ประธานาธิบดีอเล็ก

ซานดาร์วูซิช (Aleksandar Vučić) ตัดสินใจใช้มาตรการล็อกดาวน์ เพื่อสกัดกั้นการระบาดของไวรัสโควิด-19 ระลอกที่สอง ทำให้เปิดเหลืองเป็นสัญลักษณ์จึงของอิสราภาพ ประชาธิปไตย และการต่อต้านการคอร์รัปชันในหลายประเทศ

ภาพที่ 4. 31 ภาพการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยใช้เปิดเหลืองของกลุ่มคณะราษฎร 2563

ที่มา : ประชาไท (2563)

4. กิจกรรมคำทิ้งแผ่นดิน

เป็นกิจกรรมที่กลุ่มราษฎรจัดขึ้นซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ โดยใช้สีดำผ่านการแต่งกายหรือเครื่องประดับประดับ เพื่อเป็นการเสียดสีถึงอำนาจของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการยุติธรรม ในช่วงเดือนมีนาคม 2564 ภายหลังกัยการสั่งฟ้องข้อหามาตรา 112 กรณีชุมนุม “19 กันยาทวงอำนาจคืนราษฎร” และศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัว รัฐบาลในการบริหารประเทศในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ก่อให้เกิดผู้เสียชีวิตจากการแพร่ระบาดของโรคและปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์ของกลุ่มราษฎรในการให้มีการแต่งชุดดำ หรือติดโบดำ หากวิเคราะห์แล้วกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ในเรื่องของการใช้สีดำ ซึ่งสีดำกลับมีนัยที่แตกต่างออกไป กล่าวคือในเชิงจิตวิทยาให้ความรู้สึกถึงความมืด ความเคร่งขรึม พลังอำนาจ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความโศกเศร้า ความชั่วร้าย การต่อต้าน การไว้ทุกข์ นอกจากนี้ในเชิงทางการเมืองสีดำถูกนำมาใช้ในการเรียกร้องทางการเมือง เช่น ในช่วงทศวรรษ 1920 สีดำหมายถึงอิสราภาพ โดย Coco Chanel และ Jean Patou ทำลายขนบการแต่งกายของผู้หญิงคนนั้นที่ต้องแต่งกายตามโอกาส โดยออกแบบชุดกระโปรงสีดำเพื่อให้ใส่ได้ทุกสถานการณ์ นอกจากนี้ ‘สีดำ’ ยังถูกใช้ในทางการเมืองเพื่อต่อต้านผู้มีอำนาจอีกด้วย เช่น การ

ประท้วงของชาวฮ่องกงเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2559ที่ต่อต้านอำนาจประเทศจีนที่ทางการจีนที่เข้ามาแทรกแซงหลักการ “หนึ่งประเทศ สองระบบ” โดยมีการแต่งชุดดำ จนทำให้จีนต้องห้ามไม่ให้ส่งออก ‘เสื้อดำ’ ไปที่ฮ่องกง (สำนักพิมพ์สมมติ, 2566)ในส่วนของประเทศไทย ที่พบเห็นการประท้วงต่างๆ โดยใช้เสื้อดำโบว์สีดำในการประท้วง โดยให้เหตุผลว่า”เพื่อไว้อาลัยให้กับความยุติธรรมที่เกิดขึ้นในประเทศที่อ้างว่าเป็นประชาธิปไตย”หรือการต่อต้านอำนาจในสังคม

ภาพที่ 4. 32 ภาพประชาสัมพันธ์กิจกรรมแจกหนังสือเรื่อง “สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย”

ที่มา : กลุ่มราชภัฏ (2563)

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มดังกล่าวมีทั้งการสร้างวาทกรรมและวิธีต่างๆ เพื่อแสดงถึงจุดยืนทางการเมืองความคิดเห็น อุดมการณ์ทางการเมืองและการโจมตีฝ่ายตรงข้าม ทั้งการใช้การเดินขบวนประท้วงบนท้องถนน การปราศรัยบนเวที การแสดงความคิดเห็นและการประท้วงในพื้นที่ออนไลน์ เช่น Facebook Twitter YouTube เป็นต้น การใช้สัญลักษณ์และศิลปะงานแสดงการไม่สนับสนุนกิจการต่างๆของรัฐ การใช้อาวุธที่มีการดำเนินอย่างต่อเนื่อง โดยลักษณะของการชุมนุมทางการเมืองของคณะราชภัฏ 2563-2564 มีความแตกต่างจากการชุมนุมในอดีต ซึ่งมุ่งเป้าไปที่

ผู้บริหารประเทศอย่างนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลเป็นหลัก มีการเคลื่อนไหวแบบมีรูปแบบชัดเจนและยึดสถานที่ราชการและเศรษฐกิจ แต่กลุ่มคณะราษฎร 2563-2564 มีการเคลื่อนไหวแบบไร้รูปแบบ (freedom movement) สามารถที่จะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งวัน เวลา สถานที่ ระยะเวลา ผู้นำการชุมนุมและกิจกรรมการชุมนุมทางการเมือง ประกอบกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการปราศรัย จึงทำให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นที่รู้จัก และขยายกว้างมากขึ้น เมื่อพิจารณาอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มคณะราษฎร 2563 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวกันของหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มนักเรียนเลว กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์ กลุ่มเยาวชนปลดแอก เป็นต้น ซึ่งกลุ่มดังกล่าวมีเป้าหมายในการเคลื่อนไหวทางการเมืองร่วมกันเพื่อเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และต่อต้านความเป็นอนุรักษนิยมหรือขนบธรรมเนียมดั้งเดิมของสังคมไทยอย่างการยกเลิกมาตรา 112 การสนับสนุนให้มีการยกเว้นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เพื่อไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยในสังคมไทย นั่นคือเป้าหมายและแนวคิดที่มีความสอดคล้องกับอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตย ที่มองว่าการบริหารจัดการของรัฐ (นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาล) ไม่มีความเป็นธรรม และจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน รวมถึงสิทธิของประชาชนพึงได้รับได้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่รัฐไม่สามารถบริหารจัดการโดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำในด้านเศรษฐกิจและสาธารณสุข ทั้งนี้ในส่วน of สถาบันพระมหากษัตริย์ที่กลุ่มคณะราษฎร 2563 เรียกร้องให้มีการปฏิรูป ซึ่งข้อเรียกร้องดังกล่าวเป็นการต่อสู้และขัดขวางวัฒนธรรมที่เป็นเหมือนรากเหง้าและโครงสร้างสถานะของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ดังนั้นผู้ศึกษาได้พิจารณาวิเคราะห์เห็นได้ว่ากลุ่มผู้ชุมนุมอย่างกลุ่มนักเรียนเลว กลุ่มคณะราษฎร 2563 มีรูปแบบอุดมการณ์ที่สอดคล้องไปกับอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตย กล่าวคือการไม่เห็นด้วยกับการที่ภาครัฐและภาคการเมือง เข้ามามีบทบาทแทรกแซงในสังคม การให้ความสำคัญในเรื่องของความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพ การที่ประชาชนมีการสร้างพื้นที่สาธารณะรองรับความแตกต่างทั้งความหลากหลายขอเพศ ความเชื่อ อุดมการณ์ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนาและวัฒนธรรม การรวมกลุ่มกันในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการที่ยอมรับเสี่ยงข้างมากในสังคมผ่านกระบวนการเลือกตั้งที่มีความเป็นประชาธิปไตย โดยพิจารณาได้จากข้อเรียกร้อง กิจกรรมต่างๆ และกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ที่แสดงออก เช่น กิจกรรมการใช้พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ในการเรียกร้องเสรีภาพรวมถึงการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง กิจกรรมการใช้สีแสดงถึงความ

หลากหลายทางเพศ กิจกรรมร้องเพลงที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันทางการเมือง กิจกรรมร่ำงพระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชนของผู้เรียนฯ เป็นต้น

1.2 ปัจจัยและสาเหตุนำไปสู่ขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 – 2564

จากที่ได้ศึกษาการปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 – 2564 ผู้ศึกษาจึงได้วิเคราะห์บริบทที่เกิดขึ้นซึ่งจะนำไปสู่ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ดังกล่าว โดยแบ่งเป็นประเด็นศึกษาดังนี้

1.2.1 ด้านการเมือง

1) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 ที่เกิดประเด็นทางการเมืองขึ้นในเรื่องของออกแบบระบบการเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การตัดสินของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่หลายฝ่ายมีความไม่เป็นธรรม โดยการออกแบบระบบการเลือกตั้งเป็น “การเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม” (Mixed-Member Apportionment System : MMA) มาใช้ โดยกำหนดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนละหนึ่งคะแนน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็นการจัดสรรโดยคำนวณจากคะแนนรวมทั้งพรรคการเมืองได้จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตทั่วประเทศ (iLaw, เปรียบเทียบสามระบบเลือกตั้งแบบไหนเหมาะสมกับการเมืองไทย, 2564)

ทั้งนี้ในการเลือกตั้งดังกล่าวได้มีหน่วยงานหรือองค์กรเข้าร่วมสังเกตการณ์การเลือกตั้ง มีเครือข่ายเอเชียเพื่อการเลือกตั้งเสรีหรือแอนเฟรล เครือข่ายกลุ่มเยาวชนสังเกตการณ์เลือกตั้งหรือวีวอช (We Watch) และมูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตยหรือพีเน็ต (PNET- People Network for Election in Thailand) มีการสรุปผลและข้อค้นพบไปในทางเดียวกัน คือการเลือกตั้งครั้งนี้คือ “มีความเสรีอยู่บ้างก็จริง แต่ไม่เป็นธรรม” ซึ่งมีการสร้างความได้เปรียบจากการอยู่ในอำนาจของระบอบการเมืองเก่าจากโครงสร้างทางกฎหมาย และ การสร้างพรรคใหม่ที่เปรียบเสมือนเป็นตั้งสะพานเชื่อมต่ออำนาจจากระบอบการเมืองก่อนการเลือกตั้ง ผ่านการกำหนดกติกาที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และกฎหมายพรรคการเมืองที่ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขโดยคำสั่งหัวหน้า

คสช. รูปแบบการรณรงค์หาเสียงในสื่อต่าง ๆ ที่มีการออกระเบียบสร้างอุปสรรคแก่การใช้สื่อออนไลน์หาเสียง (iLaw,2563)

ประเด็นหลักสำคัญที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองในปี พ.ศ.2563 ต่อมาคือการยุบพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งมีที่มาจากผลการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งการเลือกตั้ง 2562 พรรคอนาคตใหม่ นำโดย ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มากเป็นอันดับ 3 ในสภาฯ และพร้อมจับข้อพรรคการเมืองอีก 6 พรรค ทว่ามีที่ยืนมีที่ยืนคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เกี่ยวกับการที่นายธนาธร หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ให้พรรคกู้เงิน 191.1 ล้านบาท ว่าเป็นความผิดตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ซึ่ง กกต.มีมติส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา และวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเอกฉันท์ 7 ต่อ 2 ยุบพรรคอนาคตใหม่ และตัดสิทธิกรรมการบริหารพรรค 10 ปี การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 (รุ่งฤทธิ์ เพ็ชรรัตน์, 2566) จึงเป็นเหมือนการเลือกตั้งท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่อต้านอำนาจเดิมและกลุ่มสนับสนุนการสืบทอดอำนาจผ่านการเลือกตั้งที่จะสนับสนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด พรรคอนาคตใหม่เป็นหนึ่งในพรรคการเมืองรุ่นใหม่ที่มีการนำเสนอนโยบายและอุดมการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม รวมถึงการแสดงออกถึงการให้ความสำคัญกับความเป็นเสรีนิยมมากกว่าพรรคการเมืองเดิมโดยเฉพาะในเรื่องของความหลากหลาย การต่อต้านการสืบทอดอำนาจเดิม และการใช้สื่อสังคมออนไลน์มีเดียในการประชาสัมพันธ์ถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยตรง อาทิเช่น สื่อ Facebook และ Twitter ซึ่งเป็นสื่อสังคมออนไลน์มีเดียที่มีการใช้อย่างแพร่หลายทำให้กลายเป็นที่นิยมและเป็นที่สนใจแก่คนรุ่นใหม่ การที่ยุบพรรคอนาคตใหม่จึงเป็นเหมือนการปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการตั้งคำถามถึงการเป็นตัวแทนประชาชน ในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่จัดการการเลือกตั้ง ทั้งยังไม่เป็นธรรมกับผู้ลงคะแนนสนับสนุน โดยการใช้กลไกทางกฎหมายแทรกแซง คูกคาม และพุ่งเป้าไปที่ชั่วคราวข้ามรัฐบาล ซึ่งกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน รวมถึงกระบวนการยุติธรรมกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้พรรคการเมืองที่ประชาชนเลือกมาถูกยุบหายไป

2) การเข้ามามีบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย

สถาบันพระมหากษัตริย์มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขบทบาทของพระมหากษัตริย์และสมาชิกของราชวงศ์ทุก ๆ พระองค์ มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยมีความมั่นคงยั่งยืน เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนซึ่งราษฎรส่วนใหญ่ย่อมมีความเคารพ และเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์ อาจกล่าวได้ว่าสถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต สังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนการสืบทอดวัฒนธรรมไทยเพราะคนไทยถือว่าพระมหากษัตริย์เปรียบเสมือนสมมุติเทพ และเป็นเสาหลักของสังคมไทย

เมื่อพิจารณาความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564 จะเห็นได้ว่าแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลักที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในเรื่องของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่แตกต่างกัน โดยหากแบ่งตามอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มคณะราษฎร 2563 ประเด็นในเรื่องของการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ถูกนำมาเป็นข้อเรียกร้องซึ่งกลุ่มคณะราษฎร 2563 ได้มองเหตุผลที่ต้องปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ในปัจจุบันมีอำนาจมากเกินไปที่จะดำรงอยู่ภายใต้ระบบประชาธิปไตยได้ ด้วยทรัพยากร การผูกขาดอำนาจ ในทุกด้าน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับทางการเมือง ตุลาการ ทางทหาร และเศรษฐกิจ จนไม่มีฝ่ายใดสามารถคานอำนาจหรือตรวจสอบสถาบันพระมหากษัตริย์ตามหลักประชาธิปไตยได้ อย่างการออกกฎหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานะทางการเมืองให้มีความชอบธรรมทางกฎหมายมากยิ่งขึ้นในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยมีการโอนอำนาจบังคับบัญชาการหน่วยถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์จากสำนักพระราชวังไปอยู่ภายใต้อำนาจการบังคับบัญชาของกษัตริย์โดยตรง นั่นคือกรมทหารราบที่ 1 และ 11 มหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ (ภคจิรา มาตาพิทักษ์, 2565) การกำหนดกฎหมายในการปกป้องไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ให้คงอยู่จากตัวกฎหมายมาตรา 112 ระบุว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 15 ปี” ซึ่งมาตราดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการตีความในการกำหนดลงโทษผู้กระทำความผิด จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ ในหลายกลุ่ม รวมถึงการปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุม

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2564 ที่มีผลมาจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 และสั่งประกาศห้ามไม่ให้ประชาชนออกจากเคหสถานตามพื้นที่ที่กำหนด หรือเคอร์ฟิว รวมถึงสถานประกอบกิจการที่รัฐมีนโยบายให้ปิดทำการชั่วคราวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นระยะเวลาานาน ส่งผลกระทบต่อ ภาคส่วนทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรมเจอผลกระทบจากสงครามการค้าจนการผลิตและการส่งออกลดลง ภาคเกษตรประสบปัญหาภัยแล้งและราคาสินค้าตกต่ำ ภาคอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างเจอกำลังซื้อที่ชะลอลงและการลงทุนเอกชนที่น้อยลง โดยเฉพาะในภาคการท่องเที่ยวซึ่งงดเดินทางเข้าประเทศจากต่างประเทศทำให้การผลิตและการส่งออกของไทยจึงได้รับผลกระทบ นำไปสู่ปัญหาการถูกลดรายได้ การว่างงาน โดยเฉพาะกลุ่มยากจนที่ได้รับผลกระทบในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะปัญหาเรื่องนี้สิ้นเพิ่มขึ้นหรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ ยิ่งกระตุ้นให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น นั่นคือคนที่มีเงินจะได้เปรียบในการอยู่รอดในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19

การที่ประชาชนออกทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกบ้านลดลงยิ่งส่งเสริมให้อาชีพหลายอาชีพต้องประสบกับปัญหาในการหารายได้ หรือภาคธุรกิจ หากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก การกู้เงินก็ต้องจ่ายดอกเบี้ยสูงกว่า ธนาคารไม่ค่อยอยากปล่อยกู้ โดยเฉพาะช่วงโควิด แต่สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีเงินทุนมากกว่า มีโอกาสอยู่รอดได้มากกว่า ระดับการผูกขาดในตลาดสูงขึ้นเนื่องจากการสูญหายของธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางในช่วงการระบาด ตลอดจนเพิ่มระดับความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สินให้สูงขึ้นอันมาจากผลพวงของการเพิ่มขึ้นของความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจดังกล่าวมีความเชื่อมโยงที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งในด้านต่าง ๆ ในด้านการเมือง และสังคมที่คนในกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่า เกิดความเชื่อว่าคนกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่ามีการปิดกั้นในสิทธิ โอกาสและเสรีภาพของตน (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, 2553)

1.2.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

1) ความแตกต่างของช่วงอายุหรือเจเนอเรชั่น (Generation)

เจเนอเรชั่น (Generation) หรือช่วงอายุตามรุ่นที่เกิดขึ้นมาเรื่อย ๆ ถือเป็นปัจจัยที่ทำให้คนแต่ละช่วงวัยมีความคิด และพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป เพราะว่าสภาพสังคมในช่วงนั้น ๆ เป็นปัจจัยที่หล่อหลอมความคิด และทำให้เกิดรูปแบบการใช้ชีวิต การกระทำที่ส่งผลต่ออุดมการณ์การเมืองการปกครอง แนวคิดการทำงาน การบริโภค

ในปัจจุบันได้แบ่งช่วงอายุออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ Baby Boomers Generation X และ Generation Y ดังนั้นองค์กรต้องมีความรู้ความเข้าใจลักษณะ ของบุคคลทั้ง 3 รุ่น เพื่อที่จะสามารถบริหารจัดการกับคนทั้ง 3 วัย ได้อย่างถูกต้องเพื่อประโยชน์แก่บุคลากรและองค์กร ทั้งนี้ลักษณะของบุคคลทั้ง 3 ช่วงวัย (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2564) มีดังนี้

(1) รุ่นเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer)

คือกลุ่มที่มีอายุประมาณ 60 ปี ขึ้นไป (เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 – 2507) ที่เติบโตท่ามกลางการขยายตัวของเศรษฐกิจและรัฐบาลอำนาจนิยมในช่วงสงครามเย็นส่งผลให้ถูกหล่อหลอมผ่านฐานคิดแบบอำนาจนิยม ภาวะเปียบเคร่งครัด โครงสร้างสังคมแบบลาดชัน ไม่ไว้วางใจในความเป็นประชาธิปไตยและกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ สภาพสังคมไทยในขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็น การปกครองโดยระบอบเผด็จการทหาร การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การได้รับการสนับสนุนทั้งทางการเงินและการเมืองจากสหรัฐอเมริกา การขยายตัวของสถานศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรให้ระบบราชการ และในส่วนของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมก็เกิดการขยายตัวที่ส่งผลต่อการอบรมสั่งสอนของสถาบันครอบครัวที่สอดคล้องไปกับ สภาพสังคมที่เร่งเติบโตไม่มีพื้นที่คนเห็นต่างและไร้โอกาสทางอาชีพที่หลากหลาย ทำให้ครอบครัวสอนให้ลูกหลานคิดและทำแบบเดียวกันไม่ตั้งคำถามต่อคำสั่งอยู่ในระเบียบวินัย และมีประสิทธิภาพโดยถือว่าเป็นกลุ่มที่กุมอำนาจอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ก็อีกสิ่งที่น่าสนใจที่หาหน้าที่หล่อหลอมคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ คือ ภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างการศึกษา และควบคุมสื่อในการกำกับ และสร้างกรอบคิดแบบอนุรักษ์นิยม เพื่อสร้างบุคลากรเข้าสู่ราชการและระบบอุตสาหกรรมพื้นฐาน ส่งผลให้เกิดการสร้างบุคลากรที่ต้องการการเชื่อฟังและทำตามเป็นสำคัญสื่อต่าง ๆ จึงเน้นไปในทิศทางเดียวผ่านรัฐแบบรวมศูนย์ อีกทั้ง ระบบความสัมพันธ์แบบอำนาจนิยมที่

สร้างให้สังคมเป็นเช่นนั้น อันส่งผลต่อโลกทัศน์ของคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ ที่ไม่ว่าจะอยู่ในอุดมการณ์ฝ่ายชายหรือขวาในปัจจุบัน จึงต่างไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมเรียกร้องของคนรุ่นใหม่

คุณลักษณะของกลุ่มคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) หรือกลุ่มประชากรที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489-2507 ปัจจุบันอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีดังนี้

ก. ความกลัวและไม่เชื่อในการเปลี่ยนแปลง คนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ต่างเติบโตและยึดติดอยู่กับความสำเร็จในอดีต ทำให้พวกเขาสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้ ทำให้เขายึดติดและเชื่อมั่นในความสำเร็จเดิม ๆ ทั้งที่เป็นการสนับสนุนจากภายนอกมากกว่ารัฐบาล และกลัวการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คุ้นเคย และมองว่าการเมืองเต็มไปด้วยผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่คนธรรมดาทำอะไรไม่ได้

ข. ความอ่อนใจภายใต้ระเบียบ การเติบโตภายใต้อำนาจนิยมส่งผลต่อความคิดความเชื่อ ทำให้มองว่าการทำตามระเบียบ ตามข้อบังคับให้เกิดความคิดและกระทำเหมือนกันจะสร้างความปลอดภัยมากกว่ารวมถึงไม่สามารถปล่อยวางจากวัฒนธรรมที่มีคนห้อมล้อมมีคนคอยปรนนิบัติ และไม่กล้าที่จะขัดแย้งหรือต่อต้าน

ค. เชื่อในสังคมที่เน้นลำดับชั้นที่มั่นคง มองว่าการสร้างสังคมแบบลำดับชั้นเป็นเรื่องปกติที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ความเชื่อทางศาสนา จากสถาบันครอบครัว เด็กต้องเคารพต่อผู้ใหญ่ที่ผ่านประสบการณ์มากกว่าความอาวุโส และจากโครงสร้างองค์กรที่มองว่าการไม่มีลำดับชั้นจะนำมาซึ่งความวุ่นวาย ไม่มีผู้ฟังและผู้ตาม การลุกขึ้นมาของคนรุ่นใหม่จึงเป็นสิ่งที่ไม่ดีและไม่ควรกระทำ

ง. แนวคิดชาตินิยม แนวคิดความรักชาติที่ถูกผลักดัน มาตลอดความรักชาติจึงกลายเป็นสิ่งที่ละเมิดไม่ได้และเป็นเครื่องมือสำคัญ ทางการเมืองในการจัดการกับฝั่งตรงข้ามเสมอมา ไม่ว่าจะเป็นกับการนิยามชาติ กับประชาชน หรือชาติที่ถูกผูกติดกับ แนวคิดราชาชาตินิยมก็ตาม

จ. ความไม่ไว้วางใจในประชาธิปไตย ที่เกิดขึ้นในฝ่ายขวาที่เชื่อในผู้นำมากกว่าระบบ ถ้ามีผู้นำที่เป็นคนดีก็จะเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่ดีขึ้นตามแบบราชาประชาธิปไตย หรือฝ่ายซ้ายที่เชื่อในรัฐรวมศูนย์โดยมีเงินเป็นต้นแบบ ถึงแม้ทั้ง 2 ฝั่งจะมองระบอบที่ดีต่างกัน แต่มีมุมมองร่วมกัน คือความไม่ไว้วางใจประชาธิปไตย ที่เอื้อให้เกิดความวุ่นวาย ขัดแย้งและแตกแยกในสังคม และมองว่าประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือของนายทุนในการขยายอำนาจมากกว่าเพื่อประชาชน

(2) รุ่นเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ (Generation X)

เจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ (Generation X) หรือกลุ่มประชากรที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508-2523 ปัจจุบันอายุช่วง 40-55 ปี ซึ่งเกิดบนรอยต่อของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจึงปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย รวมถึงได้รับการเลี้ยงดูจากคนรุ่นก่อนจึงทำให้ยังคงมีแนวคิดบางอย่างหลงเหลืออยู่ และเลือกที่จะเชื่อ ทำตามคำสั่งสอนจากรุ่นก่อน เช่น ธรรมเนียมปฏิบัติความอดทนเป็นต้น รวมถึงการถูกปลูกฝังให้หนีจากการเมือง ประกอบกับระบอบประชาธิปไตยที่อยู่ระหว่างการขยายตัว ทำให้การเมืองจึงไม่เป็นที่น่าสนใจในคนรุ่นนี้ และหันไปให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตและประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดความมั่นคงมากกว่า สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ดีมีความยืดหยุ่น เริ่มมีแนวความคิดที่เป็นอิสระ และมักทำทายกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่อาจไม่เหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งเริ่มมองเห็นความเหลื่อมล้ำในสังคมและตั้งคำถามกับโครงสร้างทางสังคมอันเป็นผลพวงมาจากเปลี่ยนแปลงสังคมแบบ Analog ไปสู่ระบบแบบ Digital ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์ที่ภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัว ผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ในการอำนวยความสะดวก และเริ่มเปิดกว้าง สภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจจึงมุ่งเน้นไปทางความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualist) และมีความเป็นวัตถุนิยมสูง

(3) รุ่นเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y)

เจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) หรือกลุ่มประชากรที่เกิดตั้งแต่ พ.ศ. 2524-2539 ปัจจุบันอายุช่วง 25-39 ปีซึ่งเติบโตมาในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างมากของสภาพแวดล้อมทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองรวมทั้งเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าแบบก้าวกระโดดทำให้มีชีวิตอยู่กับอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์ในชีวิตประจำวันมีเครือข่ายทางสังคมจนกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่พวกเขาจะใช้ในการติดต่อสื่อสารกันมีการส่งข้อความหรือแสดงความคิดเห็นและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในสังคมออนไลน์ เช่น Facebook หรือ Twitter Instagram รวมถึงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองออนไลน์ (Online Political Participation) เช่น แสดงข้อมูลทางการเมือง การเข้าร่วมวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนักการเมืองเป็นต้น บุคลิกลักษณะด้านหนึ่งตามสมัยนิยมกล้าแสดงออกมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเริ่มไม่ยึดติดกับจารีต ประเพณีเก่า ๆ

(4) รุ่นเจนเนอเรชั่นแซด (Generation Z)

คือกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่เกิดในช่วงหลัง ปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และยุคความขัดแย้งระหว่างสื่อเหลือง สื่อแดง ทำให้พวกเขาได้เห็น

การถกเถียงและความขัดแย้งทางการเมืองตั้งแต่เด็กแต่เด็กเป็นเหมือนส่วนสำคัญ ที่ทำให้คนรุ่นดังกล่าวเกิดการตั้งคำถามการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ภายใต้ระบบโครงสร้างทางสังคมแบบเดิมที่อาจส่งผลกระทบต่ออนาคตของคนรุ่นนี้ที่เต็มไปด้วยสิ่งรบกวน และการแข่งขัน ซึ่งแตกต่างจากคนรุ่นก่อน คนรุ่นดังกล่าวจึงมีความกล้าที่จะแสดงออกกล้าที่จะวิพากษ์วิจารณ์และการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ รวมถึงการสร้างพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน

หากวิเคราะห์จากบริบทของช่วงวัยหรือเจเนอเรชัน พบว่ามีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2563-2564 จะเห็นได้ว่าการหลอหลอมของสังคมทำให้คนรุ่นใหม่เคยชินกับการตั้งคำถามต่อทุกสิ่งทีในอดีตไม่กล้าพูดถึงตั้งแต่โครงสร้างไปจนถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ที่สืบทอดกันมา ขณะเดียวกันก็สร้างความไม่พอใจให้กับคนรุ่นก่อนหน้าที่ได้รับประโยชน์และยึดถือมาอย่างยาวนาน เนื่องจากอนุรักษ์นิยมมองว่าสิ่งเหล่านี้เป็นรากฐานของสังคมไทยที่ศักดิ์สิทธิ์ ถูกต้องเสมอและห้ามเปลี่ยนแปลง แต่ไม่ใช่กับคนรุ่นใหม่ที่มีมองว่าทุกอย่างควรจะพูดถึงได้เพื่อหาพื้นที่ในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่การห้ามพูดและกลายเป็นสิ่งที่แตะต้องได้

เหตุการณ์การชุมนุมที่เกิดขึ้นโดยคนรุ่นใหม่ไม่ใช่การรวมกลุ่มที่ฉาบฉวยแต่เกิดจากความอดทนอดกลั้นต่อการทำงานของรัฐบาล ตั้งแต่ภายหลังรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ที่คาดหวังว่าจะมาแก้ไขปัญหบ้านเมืองแต่กลับไม่ถูกแก้ไข โดยคนรุ่นใหม่มองว่ารัฐบาลไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพในหลากหลายมิติ พยายามสืบทอดอำนาจ และกีดกันกลุ่มอื่นออกไป ที่ไม่ใช่แค่รัฐบาลแต่ยังมองถึงระบบราชการที่เป็นสิ่งสำคัญที่ปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเป็นเหตุให้ประเทศไม่สามารถพัฒนาได้อย่างที่ควรจะเป็น เหตุเพราะปัญหาจากโครงสร้างที่ผูกติดกับระบบอุปถัมภ์ที่นำไปสู่ปัญหาการทุจริตและความล้มเหลวในการบริหารที่ไม่ยอมปรับตัวจากการหลอหลอมของสังคมทำให้คนรุ่นใหม่เคยชินกับการตั้งคำถามต่อทุกสิ่งทีในอดีตไม่กล้าพูดถึงตั้งแต่โครงสร้างไปจนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมา ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับคนรุ่นก่อนหน้าที่ได้รับประโยชน์และยึดถือมาอย่างยาวนาน เพราะพลังอนุรักษ์นิยมมองว่าสิ่งเหล่านี้เป็นรากฐาน เกิดเป็นการปะทะกันของชุดความคิดที่แตกต่าง เมื่อคนรุ่นใหม่ที่เชื่อในโลกแห่งประชาธิปไตยแบบถกเถียง กับคนรุ่นเก่าที่เชื่อในลำดับชั้นทางสังคม สะท้อนให้เห็นความคิดความเชื่อที่แทบจะเรียกได้ว่าต่างกันในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพกับการทำตามระเบียบ ค่านิยม การทำงานแบบบนลงล่างกับแนวราบ การถกเถียงกับการเชื่อฟัง การเชื่อในระบบกับตัวบุคคล การแสดงออก

เป็นต้น ผลจากความแตกต่างนำไปสู่การถูกเบียดขับออกจากสังคมและกลายเป็นคนรุ่นที่แปลกแยกจากรุ่นอื่นในสังคมไทย โดยเฉพาะรุ่นเบบี้บูมเมอร์เมอร์จากความแตกต่างของคนรุ่นใหม่ทำให้มีมุมมองทางการเมืองที่แตกต่างไปจากกลุ่มในอดีตไม่ว่าจะเป็นแนวคิดที่มีอิสระจากพรรคการเมืองและแกนนำ ขณะที่คนรุ่นเก่าคุ้นชินกับการเคลื่อนไหวที่มีแกนนำหรือพรรคการเมืองดั้งเดิม ทว่าคนรุ่นใหม่เองกลับไม่ยึดติดกับพรรคการเมือง และมองว่าพรรคที่สามารถตอบสนองต่อสิ่งที่พวกเขาเรียกร้อง ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของคนรุ่นเก่าที่ศรัทธาและเชื่อมั่นในพรรคและตัวผู้นำมาก ทำให้คนรุ่นเก่ามองว่าการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่มีเบื้องหลังในการชุมนุมโดยกลุ่มมากกว่า แต่คนรุ่นใหม่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล ไม่เกี่ยวข้องเพราะพรรคหรือแกนนำ

จากข้อความข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นมุมมองของคนรุ่นเก่าต่อคนรุ่นใหม่ว่า ยังคงมีการใช้กรอบทางการเมืองแบบเดิมในการมองว่าคนรุ่นใหม่เป็นผู้อ่อนประสพการณ์ถูกชักจูงโดยผู้อื่นได้ง่ายคนรุ่นใหม่ยังเป็นเพียงรุ่นหลานที่เกิดไม่นาน การออกมาทำลาย เปลี่ยนแปลงเป็นการแสดงถึงความไม่เคารพ และการเรียกร้องของคนรุ่นใหม่จะนำไปสู่ความวุ่นวายต่อสังคม รวมถึงประเมินการเคลื่อนไหวไว้ค่อนข้างต่ำ เพราะใช้ยุทธวิธีที่แตกต่างไปจากแต่เดิมและมองว่าเด็ก ๆ ไม่มีความอดทนอดกลั้น ซึ่งมีความแตกต่างไปจากคนรุ่นใหม่มองคนรุ่นเก่า ที่สะท้อนให้เห็นการอยู่คนละโลกที่มองว่าผู้ใหญ่ไม่เห็นปัญหาเชิงโครงสร้างเน้นแต่เฉพาะหน้า ไม่ชอบพูดด้วยเหตุผล ชอบใช้กำลังและความอาวุโสมาข่มมากกว่า ทั้งยังไม่ยอมรับความเห็นต่าง การจะมาบรรจบกันทางความคิดทางการเมืองให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมไทยจึงอาจจะเป็นเรื่องยากในสังคมปัจจุบัน เมื่อกลุ่มคนมีความคิดที่แตกต่างและไม่ยอมรับฟังซึ่งกันและกัน

2) การปฏิรูปการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบหลายด้าน รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวนโยบายการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ตามแนวคิด “การเรียนรู้ นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” ในทุกระดับชั้นและทุกประเภทการศึกษาทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานอาชีวศึกษา การศึกษาเอกชน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยการศึกษาสำหรับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบปกติได้ (รินทร์ณฐา บวรวัชรเศรษฐ์ และ วรางคณา โสมะนันท์, 2564) จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการ

เรียนการสอนผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยอยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ เป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ บวกเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแม้การปิดโรงเรียนจะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาด ทว่าเมื่อระยะยาวต้นทุนในเรื่องค่าใช้จ่ายจำเป็นต้องเพิ่มขึ้นรวมถึงประสิทธิภาพในการศึกษา

การเกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมทางการศึกษาที่อาจเพิ่มมากขึ้น โดยความเหลื่อมล้ำและโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพนับเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยของ ช่องว่างระหว่างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและความพร้อมทางด้านอุปกรณ์รองรับการเรียนเพิ่มมากขึ้น เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งนักเรียนในสถานศึกษาที่มีฐานะที่ดี สามารถเข้าถึงการเรียนการสอนผ่านทางระบบออนไลน์หรืออีเลิร์นนิง (E-Learning) อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อต้องกักตัวอยู่ที่บ้านในขณะที่มีนักเรียนที่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ได้ ประกอบกับภายใต้ภาวะเศรษฐกิจถดถอย หลากกิจการต่างเล็กกิจการและลดตำแหน่งงานอาจทำให้ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มนี้ต้องถูกเลิกจ้างหรือไม่มีงานประจำที่มั่นคงนี้จึงสร้างความลำบากต่อสภาพความเป็นอยู่ของพวกเขายิ่งขึ้น โดยการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ใช้เวลานานมากเท่าไร ก็คงยิ่งสร้างช่องว่างของความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาให้ขยายกว้างยิ่งขึ้น ประกอบกับการประสิทธิภาพการเรียน จากการเรียนออนไลน์ที่ลดลงเนื่องจากขาดการปฏิสัมพันธ์ และการเรียนรู้แบบตัวต่อตัว (Face to Face) ระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ ผลักให้กลุ่มนักเรียนจำนวนหนึ่งจำเป็นต้องหลุดจากระบบการศึกษา

7. โครงเนื้อเรื่องภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร (The Eclipse)

ภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร ดำเนินเรื่องหลักในโรงเรียนที่มีชื่อว่า ‘ศุภพโล’ เป็นโรงเรียนชายล้วนที่มีชื่อเสียง และยังเป็นโรงเรียนที่มีกฎระเบียบเคร่งครัด แต่ก็มีเรื่องราวอาถรรพ์เกี่ยวกับคำสาปที่จะคอยลงโทษเด็กนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และอาถรรพ์นี้จะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นไปอีกเมื่อใกล้ถึงช่วงสุริยุคราส เมื่อมีกฎระเบียบยอมมีผู้ฝ่าฝืนกฎและกระทำการที่แตกต่างออกไป อย่าง “แก๊งโลกไม่ลืม” ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่รวมตัวกันเพราะมีอุดมการณ์ที่ไม่เห็นพ้องกับกฎระเบียบโรงเรียนที่มีมาอย่างยาวนาน เช่น การแต่งกายต้องใส่สูทเท่านั้น การเรียนแค่เพียงในตำราห้ามใช้สื่ออินเทอร์เน็ต การห้ามใช้และยึดโทรศัพท์เคลื่อนที่แม้มีความจำเป็น การเชื่อฟังและทำตามที่อาจารย์

สั่งอย่างเคร่งครัด การถูกกดดันในเรื่องผลการศึกษาเพื่อไม่ให้ถูกไล่ออก การห้ามมีพฤติกรรม การแสดงออกที่ต่างออกไปจากเพศสภาพ การห้ามแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากกฎหรือความเป็นโรงเรียน เป็นต้น จากระเบียบที่เคร่งครัดเหล่านี้ จึงทำให้นักเรียนบางกลุ่มออกมาเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรม ในขณะที่ฝั่งโรงเรียนที่มีกลุ่มอาจารย์ และกลุ่มสรวรวัตรนักเรียนที่ยึดกฎและระเบียบที่มีมาอย่างยาวนานได้ใช้อำนาจในการปราบปราม ลงโทษตักเตือนนักเรียนที่ออกมาต่อต้านโดยใช้วิธีต่าง ๆ ตั้งแต่บทลงโทษตามระเบียบโรงเรียนทั่วไป การกลั่นแกล้งของกลุ่มอาจารย์ ไปจนถึงการเก็บใช้ความรุนแรงประทุษร้ายร่างกายกลุ่มนักเรียนที่ออกมาต่อต้าน

ในส่วนของตัวละครหลักอย่างอีกก ที่เป็นประธานนักเรียนที่ถูกปลุกฝังและเชื่อมมั่นในกฎระเบียบอย่างสุดโต่งที่ทำทุกวิถีทางเพื่อให้อาจารย์ยอมรับและได้รับรางวัลดีเด่นเพื่อใช้ยื่นขอรับทุนเรียนต่อมหาวิทยาลัย และอายันนักเรียนใหม่ซึ่งเข้ามาเพื่อสืบหาการเสียชีวิตของน้ำชายที่เคยเป็นอาจารย์ในเรียนนี้ ที่ไม่เห็นพ้องในกฎระเบียบโรงเรียน จึงทำตัวแปลกแยกและท้าทายกฎระเบียบโรงเรียน รวมถึงช่วยเหลือกลุ่มผู้ประท้วง เพื่อให้ผู้บริหารเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบใหม่ไปพร้อมกับสืบหาความจริง ความแตกต่างของอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งสองฝ่ายที่ตัวละครที่มีการแสดงออกผ่านความบอบสันทนา การกระทำ หรือการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์จึงนำไปสู่การเกิดความขัดแย้ง และการตั้งคำถามต่อสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งความเชื่อ แนวคิด และอุดมการณ์ผ่านสังคมจำลองอย่างโรงเรียนศุภพโล

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาร (The Eclipse) ผู้ศึกษาได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. มโน วนเวหุสิต (2554) งานวิทยานิพนธ์ เรื่อง การวิเคราะห์ประเด็นภาพยนตร์ไทยร่วมสมัย ได้ศึกษาประเด็นการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยร่วมสมัยที่เข้าฉาย พ.ศ.2544-2553 ซึ่งวิเคราะห์และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์การเมืองและภาพยนตร์ร่วมสมัย โดยศึกษาผ่านแนวคิดและทฤษฎีประเด็นทางการเมืองไทย แนวคิดสัญญาวิทยา แนวคิดการถ่ายทอดอุดมการณ์ในภาพยนตร์ และแนวคิดโครงสร้างการเล่าเรื่องภาพยนตร์โดยผลการศึกษา พบว่า ภาพยนตร์ไทยร่วมสมัย พ.ศ.2544-2553 การถ่ายทอดให้เห็นถึงบริบททางการเมืองไทย ในช่วงร่วมสมัย โดย

ภาพยนตร์ใช้เหตุการณ์ทางการเมือง ในประวัติศาสตร์ไทยเป็นฉากหลัง และมีการสื่อสารผ่านการสร้างตัวละครและสัญลักษณ์ โดยประเด็น การเมืองไทยร่วมสมัยที่ภาพยนตร์นำมาถ่ายทอด ได้แก่ ความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกองทัพกับการเมืองไทย อำนาจทางการเมืองของนายทุน และผลกระทบจากนโยบายของรัฐโดยมีตัวละครเป็นผู้ถ่ายทอดและได้รับผลกระทบ

2. สุรศักดิ์ บุญอาจ(2564) งานวิจัย เรื่อง สุนทรียศาสตร์และการเมืองในภาพยนตร์ของคองเดช จาตุรันต์รัศมี โดยเป็นการศึกษาการถ่ายทอดเรื่องราวทางสังคมไทยและการเมืองที่เกี่ยวข้อง เช่น ช่วงที่มีการปฏิวัติ รัฐประหาร ช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ ช่วงการเปลี่ยนผ่านการเมือง การชุมนุม การประท้วง ฯลฯ ซึ่งการสอดแทรกประเด็นทางการเมืองเป็นการสอดแทรกประเด็นความเป็นประชาธิปไตย และเป็นการทำทนายแนวคิดร่วมสมัยของประชาธิปไตยผ่านภาพยนตร์ รวมถึงสุนทรียศาสตร์ทั้งภาพ เสียง สาร(Message) สัญลักษณ์ (sign) ที่เกี่ยวข้องกับช่วงเวลา สถานที่และเหตุการณ์ทางการเมือง โดยผลการศึกษาพบว่าภาพยนตร์ของคองเดช จาตุรันต์รัศมี มีลักษณะร่วมกันคือ 1) ด้านสุนทรียศาสตร์หรือความงามในภาพยนตร์ที่อยู่ในภาพยนตร์มีลักษณะของสำนึกใหม่ ซึ่งมีการสื่อความหมายเปิดโอกาสให้ผู้ชมตีความตามประสบการณ์ตนเอง มีการใช้สัญลักษณ์ทางภาพและเสียงผ่านตัวละครที่หลากหลาย เพศสภาพ ชนชั้น อาชีพและช่วงวัย 12 ด้านการเมืองในภาพยนตร์มีการแทรกสาระสำคัญที่มีนัยยะทางการเมืองในแต่ละช่วงเวลาและสถานที่ของประเทศไทย ทั้งการสื่อสารทางตรงและทางอ้อมที่เป็นเหมือนภาพสะท้อนทางสังคม โดยการผลิตภาพยนตร์ในช่วงแรกปี พ.ศ.2546-2551 ใช้เพียงเหตุการณ์ทางการเมืองมาเป็นฉากหลัง มีการใช้สัญลักษณ์ ธงชาติไทย การร้องเพลงชาติไทย ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการเมืองไทยโดยตรง 3) การผลิตภาพยนตร์ในช่วงหลัง ระหว่างปี 2555-2562 ใช้ลักษณะการตั้งคำถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และมีการนำเสนอพัฒนาการของเทคโนโลยีในการสื่อสารทางการเมืองผ่านตัวละคร

3. วงเดือน ขาวสุข (2561) งานวิทยานิพนธ์ เรื่อง การคอร์รัปชันทางการเมืองผ่านละครโทรทัศน์ชุด “เหนือเมฆ” โดยเป็นการศึกษาการคอร์รัปชันทางการเมืองผ่านละครโทรทัศน์ชุด “เหนือเมฆ” ผ่านกลวิธีในการเล่าเรื่องของละครที่สะท้อนปัญหาคอร์รัปชัน และประเด็นที่ทางละครนำเสนอ จากการวิเคราะห์บทสนทนา ตัวละครและฉากแนวคิดการเล่าเรื่องในละคร รวมถึงวิเคราะห์บทสนทนา ตัวละคร และฉาก ผ่านแนวคิดการเล่าเรื่องในละคร รวมถึงวิเคราะห์บริบททางการเมืองไทยที่สะท้อนการคอร์รัปชัน ผลการศึกษาพบว่าประเด็นปัญหาคอร์รัปชันการเมืองในละครชุด

“เหนือเมฆ” ภาค 1 ในปี พ.ศ.2553 กล่าวถึงประเด็นการคอร์รัปชันโดยทั่วไปของกลุ่มข้าราชการ ตำรวจ และนักธุรกิจ ซึ่งเป็นประเด็นการคอร์รัปชันเช่นการรับสินบน บ่อนการพนัน การค้าประเวณี ยาเสพติด เป็นต้น ส่วนในภาค 2 กล่าวถึงประเด็นปัญหาการคอร์รัปชันการเมืองของนักธุรกิจและนักการเมือง ซึ่งเป็นการบริหารงานที่เอื้อประโยชน์ให้กับนักการเมืองและนักธุรกิจที่เป็นพรรคพวกตนเอง นอกจากนี้ยังสะท้อนนักการเมืองที่ดีและเลวในอุดมคติ ที่มองผ่านคุณธรรมจริยธรรม ความชอบธรรมทางการเมือง ความโปร่งใส และการโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่นักการเมืองและข้าราชการพึงมี

4. ภัสสร คงเอียด (2561) งานวิทยานิพนธ์ เรื่อง การสื่อสารทางการเมืองผ่านภาพยนตร์เรื่อง 14 ตุลาสงครามประชาชน(The Moon Hunter 2544) เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ การสื่อสารทางการเมืองของภาพยนตร์เรื่อง 14 ตุลาสงครามประชาชนผ่านกรอบทฤษฎีการสื่อสารทางการเมืองของฮาร์โรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harold D.Lasswell,1949)และการสื่อสารทางการเมืองของภาพยนตร์ แนวคิดการสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤต ซึ่งแบ่งออกเป็นมิติต่างๆ ได้แก่ มิติที่ 1 วิเคราะห์ผ่านทฤษฎีการกำหนดวาระสื่อ(Agenda Setting Theory) มิติที่ 2 วิเคราะห์ผ่านทฤษฎีการพึ่งพาสื่อมวลชน(Media Dependent Theory)และมิติที่ 3 วิเคราะห์ผ่านทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจในการเปิดรับสื่อ(Use and Gratification) ผลการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์ชุด 14 ตุลาสงครามประชาชน ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างสูงและได้รับรางวัลมากมายจากวงการสื่อมวลชนและสร้างการสื่อสารทางการเมืองที่เป็นประโยชน์แก่การศึกษาทางประวัติศาสตร์ รวมถึงมีรูปแบบการใช้สื่อภาพยนตร์เป็นอย่างดี

5. ชวตล จรุงวิภู (2562) งานวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความเหลื่อมล้ำในสังคมเสรีนิยมใหม่ กรณีศึกษา สังคมในโลกภาพยนตร์ เรื่อง ซูโทเปีย (Zootopia) เป็นการศึกษาแนวคิดเสรีนิยมใหม่ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมอเมริกาในประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสิ่งที่ภาพยนตร์เรื่องซูโทเปีย สะท้อนออกมาเปรียบเทียบกับสภาพจริงของสังคมอเมริกา ผ่านแนวคิดเสรีนิยมใหม่จากการศึกษาพบว่า สังคมที่ดำเนินการภายใต้แนวคิดเสรีนิยมใหม่โดยเฉพาะการดำเนินการทางเศรษฐกิจ ภายใต้แนวคิดนี้เป็นหนึ่งในสาเหตุที่เชื่อมโยงไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจ และอื่นๆอันส่งผลกระทบทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านสังคมของอเมริกา โดยภาพยนตร์เรื่องซูโทเปีย สะท้อนให้เห็นถึงสังคมอเมริกาใน 5 ประเด็น ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางเชื้อชาติ ความเหลื่อมล้ำในการประกอบอาชีพ ความเหลื่อมล้ำทางเพศ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการเลื่อนชั้นทางสังคม

6. ธร สติติวิทยา(2563) งานวิทยานิพนธ์ เรื่อง ภาพตัวแทนการใช้อำนาจ การครอบงำ และการต่อต้านขัดขืนในภาพยนตร์ชุด Hunger gameเป็นการศึกษาภาพตัวแทนที่ผู้สร้างนำเสนอการใช้อำนาจของรัฐที่ทำให้ประชาชนทำตาม และภาพตัวแทนที่ผู้สร้างนำเสนอวิธีและลักษณะในการต่อต้านขัดขืนอำนาจ รวมถึงเงื่อนไขการเลือกสัญญาณในภาพยนตร์ชุด Hunger game z ผ่านแนวคิดเรื่องอุดมการณ์(Ideology) และการต่อสู้ช่วงชิงทางวัฒนธรรม แนวคิดและทฤษฎีสัญญะวิทยา(Semiology)แนวคิดวาทกรรมและอำนาจของมิเชล ฟูโก ผลการศึกษาพบว่าภาพตัวแทนที่มีการใช้อำนาจของรัฐที่ทำให้ประชาชนยอมทำตามคือ การสร้างวินัยผ่านพิธีกรรมที่มีเหตุผล การทำให้ตกภายใต้การจ้องมอง การใช้อำนาจชีวิต และการใช้อำนาจในการควบคุมบังคับชนชั้นล่าง และการยอมรับการปกครองอย่างยินยอมพร้อมใจ รวมถึงการนำเสนอวิธีและลักษณะในการต่อต้านและขัดขืนอำนาจของประชาชน เช่น ผ่านสัญญาณการชูสามนิ้ว นกมือกิ้งเกย์ โฆษณาชวนเชื่อ การผิวกาก และการวาดภาพ เมื่อนำมาสะท้อนกับสภาพทางสังคมไทยจะพบว่าสัญญาณการชามนิ้วในปัจจุบันที่แสดงออกถึงการต่อต้านขัดขืนอำนาจรัฐ และถูกเผยแพร่โดยสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อทางอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ จนทำให้เกิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม ที่แม้แต่ผู้ที่ไม่เคยชมภาพยนตร์มาก่อน แต่มีความเข้าใจและเห็นพ้องกับความหมายของสัญญาณที่หยิบยืมมาใช้ผ่านกลไกต่างๆ

7. วณิชชา โนภาศ (2563) งานวิทยานิพนธ์ เรื่องวาทกรรมกับการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองในรายการคืนวันศุกร์ให้ประชาชน: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงพิพากษ์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองในรายการคืนวันศุกร์ให้ประชาชน และศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในรายการคืนวันศุกร์ให้ประชาชนในบริบทสังคมร่วมสมัยผลการวิจัยการที่ทางการเมืองในรายการคืนวันศุกร์ให้ประชาชนจำนวน 5 อุดมการณ์หลัก ได้แก่ อุดมการณ์ประชาธิปไตย อุดมการณ์ การมีสิทธิและเสรีภาพอุดมการณ์ความเสมอภาคและเท่าเทียม อุดมการณ์ความมีภราดรภาพ และอุดมการณ์ความเป็นสากลผลการศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของอุดมการณ์ทางการเมือง พบว่า อุดมการณ์ทางการเมืองที่ส่งผ่านรายการคืนวันศุกร์ให้ประชาชนส่งผลต่อการปฏิบัติตนของคนในสังคมในวงกว้างเนื่องจากใช้ช่องทางการสื่อสารอุดมการณ์ทางการเมืองผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ และมีการคัดเลือกประเด็นที่สอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบันผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์กับวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมพบว่าคนในสังคมคล้อยตามอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่เนื่องจากจุดยืนมุ่งมั่น ต่อต้านการสืบทอดอำนาจของทหาร ส่งผลให้พรรคเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมในสังคมไทยงานวิจัยนี้

แสดงให้เห็นว่าอุดมการณ์ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในรายการคืนวันศุกร์ให้ประชาชนนั้นมีบทบาทในสำคัญในการกำหนดสร้างความคิดของคนในสังคม มุ่งให้สังคมไทยเป็นสังคมประชาธิปไตย ประชาชนได้รับสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียม อุดมการณ์เหล่านี้ก็มีส่วนช่วยให้คนในสังคมเข้าใจโครงสร้างการบริหารประเทศที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน แต่อีกแง่มุมหนึ่งอุดมการณ์เหล่านี้ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างกลุ่มคนที่สนับสนุนพรรค และกลุ่มคนที่ต่อต้านพรรค

8. พิมพร สุนทรวิริยกุล (2551) งานวิทยานิพนธ์ เรื่อง กระบวนการประกอบสร้างอุดมการณ์ในละครโทรทัศน์ไทยในช่วงภาวะวิกฤตการเมือง โดยเป็นการศึกษาค้นหาและวิเคราะห์อุดมการณ์ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทยว่ามีลักษณะอย่างไรและผู้ผลิตมีกระบวนการในการประกอบสร้างอุดมการณ์ในละครโทรทัศน์ไทยในช่วงภาวะวิกฤตทางการเมือง ซึ่งศึกษาจากละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ.2549 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2550 ผ่านแนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ แนวคิดละครโทรทัศน์ แนวคิดการเล่าเรื่อง แนวคิดเรื่องการสะท้อนกลับ ผลการวิจัยพบว่าอุดมการณ์ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทยในช่วงภาวะวิกฤตทางการเมืองมีทั้งสิ้น 16 อุดมการณ์ แบ่งเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง 2 อุดมการณ์ อุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ 4 อุดมการณ์ และอุดมการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม 10 อุดมการณ์ ดังนี้อุดมการณ์ทางการเมือง (Political Ideology) ได้แก่ อุดมการณ์ชาตินิยม อุดมการณ์อำนาจนิยมอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ (Economic Ideology) ได้แก่ อุดมการณ์ทุนนิยม อุดมการณ์วัตถุนิยม -บริโภคนิยม อุดมการณ์เงินตรานิยม และอุดมการณ์เศรษฐกิจพอเพียงอุดมการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม (Social and Cultural Ideology) ได้แก่ อุดมการณ์ชนชั้นอุดมการณ์ศักดิ์นา อุดมการณ์ป่าเป็นใหญ่ อุดมการณ์สตรีนิยม อุดมการณ์ท้องถิ่นนิยม อุดมการณ์พุทธศาสนาอุดมการณ์ไสยศาสตร์ อุดมการณ์ธรรมชาตินิยม อุดมการณ์ความรัก และอุดมการณ์ทางคุณธรรมศีลธรรม

จากการศึกษา พบว่า อุดมการณ์หลัก (Dominant Ideology) และอุดมการณ์ต่อต้าน (Counter Ideology) ที่ปรากฏอย่างชัดเจน คือ การต่อสู้กันระหว่างอุดมการณ์ทุนนิยม อุดมการณ์วัตถุนิยม-บริโภคนิยม อุดมการณ์เงินตรานิยมที่เป็นอุดมการณ์หลัก และอุดมการณ์เศรษฐกิจพอเพียง อุดมการณ์ท้องถิ่นนิยมที่มักถูกนำเสนอเป็นอุดมการณ์ต่อต้านนอกจากนี้อุดมการณ์ชนชั้น อุดมการณ์ทุนนิยม อุดมการณ์วัตถุนิยม-บริโภคนิยม และอุดมการณ์เงินตรานิยมมักถูกนำเสนอบ่อยครั้ง และเป็นอุดมการณ์ที่ถูกใช้เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง (Conflict) ในละครโทรทัศน์

เสมอ โดยมีอุดมการณ์ความรัก เป็นตัวหลายความขัดแย้งทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามอุดมการณ์ที่ปรากฏทั้งหมดนั้นล้วนอยู่ภายใต้การควบคุมของอุดมการณ์จิตนิยม (Idealism) ซึ่งเป็นตัวควบคุมการกระทำของตัวละครจนก่อเกิดเป็นอุดมการณ์ โดยอุดมการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเกิดจาก "จิต" ของแต่ละบุคคลที่จะสั่งให้ร่างกายตั้งมั่น ยึดมั่นในอุดมการณ์แต่ละอย่างที่แตกต่างกันกระบวนการประกอบสร้างอุดมการณ์ในละครโทรทัศน์ไทยในช่วงภาวะวิกฤตทางการเมือง

ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งมาจากสถานีโทรทัศน์ที่ถือเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนออุดมการณ์ โดยมีปัจจัยทางการตลาดที่เป็นตัวควบคุมระบบการทำงานที่ ซึ่งกำหนดใช้เนื้อหาในละครโทรทัศน์ต้องวนเวียนอยู่กับเรื่องรัก โลภ โกรธ หลง เนื่องจากเป็นเรื่องที่นิยม โดนใจผู้ชม เข้าใจง่าย โดยมีผู้จัดละครโทรทัศน์เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งมุมมองทัศนคติและประสบการณ์ส่วนตัวของผู้จัดละครโทรทัศน์จะถูกส่งผ่านไปยังคนเขียนบทโทรทัศน์ที่จะนำเสนอเนื้อหาที่เป็นผลให้เกิดอุดมการณ์ผ่านละครโทรทัศน์ตามความต้องการของสถานี และผู้จัดละคร ซึ่งบทละครโทรทัศน์จะถูกนำเสนอให้มีความทันสมัย ทันต่อสถานการณ์โดยมีสภาพทางสังคม รวมทั้งสภาวะวิกฤตทางการเมืองเป็นส่วนประกอบ แต่อุดมการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตทางการเมือง เช่น อุดมการณ์เศรษฐกิจพอเพียง จะถูกนำเสนออย่างฉาบฉวยเพื่อให้ละครมีความทันสมัยเท่านั้น

9. พอเนตร พิงทลวง (2544) งานวิทยานิพนธ์ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความขัดแย้งในแนวอุดมการณ์ทางการเมือง “เผด็จการรัฐนิยม” กับ “สังคมนิยมประชาธิปไตย” ในช่วง พ.ศ. 2475-2490 เมื่อ ทำการศึกษาแล้วได้พบว่า การเมืองในสังคมไทยนั้นได้มีความขัดแย้งในระหว่างแนวทางอุดมการณ์ทางการเมืองอยู่จริง เมื่อพิจารณาอย่างถ่องแท้จะเห็นถึงความเกี่ยวเนื่องได้ว่าการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ทางการเมือง หรือระบบแนวคิดยังคงมีเป็นความขัดแย้งอย่างมากสำหรับสังคมไทยจะเห็น ได้จากการต่อสู้เพื่อเรียกร้องเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และความเป็นธรรมในแต่ละด้านของ ในสังคม รวมไปถึงข้อคิดเห็นต่างๆ ในสังคม ที่ส่งผลต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ เหล่านี้เป็นต้น

10. แดน สว่างวัฒน์ (2546) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบใน รูปแบบประชาธิปไตยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพิษณุโลก แล้วได้พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพิษณุโลกนั้น ได้มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่เข้าข่ายหลักการของระบอบประชาธิปไตยมากที่สุดในหลายๆ อุดมการณ์ทางการเมือง โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่ออุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย นั้นได้แก่ อายุ เพศ สมรส สถานภาพ ระดับ

การศึกษา รวมถึงอาชีพ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในส่วนค่าตอบแทน และเวลาในการทำงานที่เป็นสมาชิกสภาและประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกสภาเป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่ออุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

11. พลวุฒิ พัฒนวัชรกุล และวัชรินทร์ ชาญศิลป์ (2564) บทความ เรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่4 ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ได้ทำการศึกษาระดับการขัดเกลาทางสังคม และปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่ออุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของกลุ่มนิสิต พบว่าระดับการขัดเกลาทางด้านครอบครัว เพื่อน ศาสนา ไม่มีความสัมพันธ์กับ อุดมการณ์ทางการเมือง ส่วนในด้านสื่อมวลชน ด้านสถาบันทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ กับอุดมการณ์ทางการเมือง และปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อาชีพครอบครัว รายได้ครอบครัว ที่แตกต่างกัน มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่องคาร (The Eclipse) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาเรื่องความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่องคาร (The Eclipse) ในรูปแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้เอกสารเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (unit of analysis) ได้แก่

1.1 ข้อมูลประเภทสื่อวีดิทัศน์ คือ ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร จำนวน 12 ตอน

1.2 ข้อมูลประเภทเอกสาร ในการศึกษาผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและตำราทางวิชาการต่าง ๆ ทั้งที่เป็น แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการทบทวนวรรณกรรม เพื่อเป็นแนวทางและรูปแบบในงานศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งเป็นเนื้อหาของ

1.2.1 ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ ที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่องคาร (The Eclipse) ได้แก่ วรรณกรรม บทความ บทสัมภาษณ์ บทวิจารณ์ เว็บไซต์ เป็นต้น

1.2.2 ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางการเมืองในช่วงระหว่างพ.ศ.2563-2564 ได้แก่ ข่าวหนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ หนังสือ บทความ บทวิจารณ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.2.3 ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางการเมือง ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์และบริบทของปรากฏการณ์ทางการเมืองในช่วง พ.ศ.2563-2564

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากการศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่

2.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Sources) ได้แก่ สื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร จำนวน 12 ตอน และวรรณกรรมเรื่อง คาร (Eclipse)

2.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) ได้แก่

2.2.1 ในส่วนของภาพยนตร์ที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคาร (The Eclipse) ได้แก่ บทความ บทสัมภาษณ์ บทวิจารณ์ และเว็บไซต์ ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองกับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร

2.2.2 ในส่วนของปรากฏการณ์ทางการเมืองในช่วงระหว่างพ.ศ.2563-2564 ได้แก่ ข่าวหนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ หนังสือ บทความ บทวิจารณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส และบริบทของการเกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2563-2564 เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลเอกสารขั้นต้นและชั้นรองโดยประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

3.1 บริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่างพ.ศ.2563-2564 ศึกษาจากเอกสารชั้นรองได้แก่ ข่าวหนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ หนังสือ บทความ บทวิจารณ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาส ศึกษาเอกสารขั้นต้นผ่านทางช่องทาง YouTube ของGMM TV และวรรณกรรม เรื่อง คาส และเอกสารชั้นรองทั้งจาก เว็บไซต์ งานวิจัย และหนังสือที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาและประเด็นการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้รูปแบบการวิเคราะห์ตัวบท (Textual analysis) โดยเป็นพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในภาพยนตร์ทั้งตัวบท ฉาก บทสนทนา ตัวละคร ชื่อตัวละคร สัญลักษณ์ที่นำเสนอความคิด ค่านิยม มุมกล้อง การเคลื่อนไหวของกล้อง ตัวละคร ฯลฯ ในภาพยนตร์ และการวิเคราะห์บริบท (Contextual analysis) เป็นการศึกษาวิเคราะห์บริบทแวดล้อมของภาพยนตร์ไม่ว่าจะเป็นระบบการปกครอง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ค่านิยม อุดมการณ์ และวัฒนธรรม ซึ่งรวมไปถึงผู้กำกับภาพยนตร์ และผู้ประพันธ์ที่ภาพยนตร์มีการสะท้อนสื่อความหมายประเด็นทางการเมือง ทั้งนี้วิธีวิเคราะห์บริบทมุ่งวิเคราะห์ไปยังบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564 ซึ่งตีความจากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส จำนวน 12 ตอน ว่าสะท้อนถึงบริบททางการเมืองไทยช่วงดังกล่าวอย่างไร ที่นำไปสู่การวิเคราะห์ ตีความและเชื่อมโยงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความแตกต่าง รวมถึงความขัดแย้งทางอุดมการณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส (The Eclipse)

โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลที่ได้รับผ่านเอกสารขั้นต้นและชั้นรอง แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีลำดับขั้นตอนการศึกษา ดังต่อไปนี้

4.1 การศึกษาภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส (The Eclipse) พร้อมทั้งจัดบันทึกและบันทึกภาพเหตุการณ์ในบทละคร ฉาก ตัวละคร บทสนทนาที่สำคัญ สัญลักษณ์ที่ปรากฏที่คาดว่า มีนัยยะทางการเมืองหรือสื่อถึงประเด็นการศึกษาในทางอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความแตกต่าง

4.2 การศึกษาบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564 โดยมุ่งเน้นในเรื่องของรูปแบบอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความแตกต่างและบริบทความขัดแย้งในช่วงเวลาดังกล่าวผ่านการเคลื่อนไหวแสดงออกทางการเมือง กิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ กฎหมายหรือกฎระเบียบ เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์เชิงบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 - 2564 ที่ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาสได้สะท้อนออกมา

จากนั้นจึงดำเนินการแบ่งแยกประเด็นสำคัญต่าง ๆ สำหรับการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลตามประเด็นการศึกษา เพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องไปกับแนวคิดและทฤษฎีตามการทบทวนวรรณกรรม พร้อมนำเนื้อหาทั้งสองส่วนมาเชื่อมโยงและสะท้อนให้เห็นถึงบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564ที่มีการนำเสนอผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส

4.3 ชั้นสรุปผล ภายหลังจากวิเคราะห์ตีความ ผู้ศึกษาจึงสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น

4.3.2 อุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาส จาก การเล่าเรื่องหรือตัวบทละคร ตัวละคร มุมมอง หรือจุดยืนในการเล่าเรื่อง ฉาก สัญลักษณ์ การประกอบสร้างความหมายและอุดมการณ์

4.3.3 ประเด็นบริบทความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 –2564 ซึ่งสะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาส

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร (The Eclipse) เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร (The Eclipse) และบริบทความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 – 2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์โทรทัศน์ชุด เรื่อง “คาร (The Eclipse)

1. ศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร (The Eclipse)

1.1 สรุปเนื้อเรื่อง ภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์เรื่อง คาร (The Eclipse)

ภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์เรื่อง คาร (The Eclipse) เป็นภาพยนตร์ที่ถูกดัดแปลงจากวรรณกรรมชายรักชาย ของผู้ประพันธ์ปราบต์เริ่มออกอากาศทางโทรทัศน์ และแอปพลิเคชัน Viu เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.2565 จำนวนทั้งสิ้น 12 ตอน ตอนละ 60 นาที ซึ่งผู้ประพันธ์ได้มีการนำสถานการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองในปีพ.ศ.2563 อย่างการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียนเลว มาปรับตัวเนื้อหาในวรรณกรรมให้มีความสอดคล้องกับช่วงเวลาประพันธ์ดังกล่าว ขณะที่การนำวรรณกรรมมาจัดทำเป็นภาพยนตร์ชุดที่มีผู้กำกับในการเลือกองค์ประกอบด้านศิลปะทั้งภาพ และเสียงบทภาพยนตร์ รวมถึงถ่ายทอดความคิด ผ่านการสร้างสรรค์บทภาพยนตร์ขึ้น คือ คุณฉัตรฐณัฐวาริน สุขะพิสิษฐ์ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคอนาคตใหม่ และเป็นนักกิจกรรมการเมืองในการเรียกร้องและผลักดันผู้มีความหลากหลายทางเพศให้ได้รับสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริงในเชิงกฎหมายในช่วงปี พ.ศ.2565 โดยนำเสนอผ่านตัวละครในรั้ว

โรงเรียนมัธยมที่เปรียบเสมือนเป็นบ้านหลังที่ 2 ที่จะหล่อหลอมบุคคลในสังคมท่ามกลางภาวะเบียดต่าง ๆ รวมถึงการสะท้อนแนวความคิด อุดมการณ์ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย และการปะทะต่อสู้กันเพื่อความฝันและอุดมการณ์ของแต่ละตัวละครเพื่อให้ผู้รับชมได้วิเคราะห์และติดตามเนื้อหาที่มีการถ่ายทอด

โรงเรียนศุภโกลเป็นโรงเรียนชายล้วนที่มีชื่อเสียงเป็นอันดับต้นของประเทศ และยังเป็นโรงเรียนที่มีภาวะเบียดเคร่งครัด ทว่าก็มีเรื่องราวอาถรรพ์เกี่ยวกับคำสาปโรงเรียนที่จะคอยลงโทษเด็กนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน และอาถรรพ์นี้จะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นไปอีกเมื่อใกล้ถึงช่วงสุริยคราส

เมื่อโรงเรียนมีภาวะเบียด ก็ย่อมมีกลุ่มคนที่ต่อต้านการปฏิบัติตามกฎอย่าง “แก๊งโลกไม่ลืม” ที่ประกอบด้วย จำนรรจ์ จำเนียน และจำนงค์ นักเรียนที่รวมตัวกันเพราะมีอุดมการณ์เดียวกันคือ ไม่ต้องการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่มีความล้าหลัง และต้องการการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบให้มีความทันสมัย จึงออกมาประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรมในโรงเรียน ทำให้ประธานสภาวัดรนักเรียนดีเด่นที่ยึดกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด อย่าง “อ๊กก” และเพื่อนสนิทที่เป็นสภาวัดรนักเรียนเช่นเดียวกันคือ “ครรลอง” และ “วสุวัตน์” ที่ต้องคอยห้ามปรามและลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎโรงเรียนภายใต้การควบคุมของ “อาจารย์ชาตก” หัวหน้าฝ่ายปกครองโรงเรียน ครูอาจารย์ของโรงเรียนที่ยึดมั่นในกฎระเบียบโรงเรียน เช่น “อาจารย์วาริ” อาจารย์สอนวิชาประวัติศาสตร์และสังคม ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีตัวละครสำคัญอย่าง “อาจารย์ศนิ” ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายปกครองที่เป็นอาจารย์เข้าทำงานใหม่ และ “ถั่วพู” เพื่อนร่วมชั้นเรียนของอ๊กก ที่อยู่ท่ามกลางระหว่างความขัดแย้งดังกล่าว

ทว่ามีเด็กใหม่ “อายัน” เด็กหนุ่มท่าทางลึกลับ และทำตัวแปลกแตกต่างที่ปรากฏตัวขึ้นในเหตุการณ์อุบัติเหตุรถโรงเรียนพุ่งเข้าชนแก๊งโลกไม่ลืม ซึ่งกำลังออกมาประท้วงทำให้ความเชื่อเรื่องอาถรรพ์โรงเรียนศุภโกลลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียนศุภโกลกลับมาเมื่อใกล้สุริยคราสอีกครั้ง ภายหลังจากที่อายันย้ายเข้าเข้ามาในโรงเรียนก็ไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน พยายามจะทำลายกฎและแนวคิดดั้งเดิมของโรงเรียนทำให้ “อ๊กก” ต้องคอยหาเป้าหมายที่แท้จริงของการย้ายโรงเรียนมาและเผื่อระวังอายันตามคำสั่งของอาจารย์ชาตกทั้งในและนอกโรงเรียนโดยสาเหตุที่ “อายัน” ย้ายเข้ามาในโรงเรียนนี้ก็เพื่อตามหาความจริงของต้นเหตุให้ “อาจารย์ฎีกา” ซึ่งเป็นนำชายของเขาและอดีตอาจารย์เก่าโรงเรียนนี้ต้องฆ่าตัวตายและล้างแค้นผู้ที่ทำให้หน้าของเขาต้องเสียชีวิต

อายันจึงร่วมมือกับ “แก๊งโลกไม่ลืม” ให้ยกระดับการประท้วงไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนให้หนักขึ้น เช่น การประท้วงนอนหน้าห้องปกครอง การประท้วงหน้าโรงเรียน เป็นต้น

อาจารย์ขาดก และอาจารย์ในโรงเรียนที่สอนวิชาต่างๆจึงใช้หลากหลายวิธีในการยับยั้งการประท้วงไม่ว่าจะเป็นการทำให้แก๊งค์โลกไม่ลืมต้องเกิดความอับอายและเป็นการกดดันทางอ้อมอย่างการให้มากล่าวคำปฏิญาณโรงเรียน และสัญญาต่อหน้าที่ประชุมนักเรียนโรงเรียนว่าจะไม่ประท้วงอีก หรือการทำให้อายัน ต้องอับอายต่อหน้าเพื่อนร่วมชั้นเรียนและกดดันในการเรียนโดยวิธีการตั้งคำถามแบบไล่ต้อนและถามแค่เพียงอายันคนเดียว ทำให้อักก์เริ่มเกิดการตั้งคำถามถึงวิธีการของเหล่าอาจารย์ในโรงเรียนในการใช้กับอายันประกอบกับความรู้สึกเป็นห่วงของอักก์ที่มีต่ออายันเริ่มก่อตัว ขณะเดียวกันแล้วพู่ซึ่งเป็นหัวหน้าห้องก็พยายามเตือนให้อายันเลิกต่อต้านและทำตามกฎระเบียบหรือคำสั่งโรงเรียนไปจนจบการศึกษาเพื่อให้สามารถอยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุขและไม่เกิดปัญหา ซึ่งอายันก็ได้ต่อต้านคำพูดดังกล่าวและได้ให้แง่คิดในเรื่องของสิทธิเสรีภาพและยืนยันในความเชื่อและความคิดของตัวเองที่ตรงข้ามกับโรงเรียนศุภพล

ต่อมาได้เกิดเหตุการณ์สมุดบันทึคน้ำฎีกาที่อายันมักจะพกไปไหนมาไหนด้วยเสมอและเป็นเหมือนหลักฐานในการสืบหาความจริงเรื่องของน้ำฎีกาได้หายไปและอายันเชื่อว่าอักก์เป็นคนขโมยไปทั้งคู่จึงทะเลาะชกต่อยกันความขัดแย้งทั้งสองที่เพิ่มขึ้นท่ามกลางการปะทะกันของความขัดแย้งแนวคิดและอุดมการณ์ที่แตกต่างกันนั้น การเข้ามาของ “อายัน” จึงเป็นเหมือนสิ่งกระตุ้นให้ความขัดแย้งดังกล่าวทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อคงไว้ซึ่งอุดมการณ์ที่ตนยึดถือประกอบกับอาการของโรงเรียนศุภพลลงโทษผู้ไม่กระทำตามกฎของโรงเรียนก็ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เช่น การที่อุปกรณ์การประท้วงถูกทำลายและถูกสีแดงราดใส่ การถูกยึดอุปกรณ์การประท้วง เป็นต้น ภายใต้ความเชื่อเรื่องอาการโรงเรียนศุภพล รวมถึงการแบ่งออกเป็นหลายฝ่ายทางอุดมการณ์และความคิดที่ขัดแย้งกันระหว่างนักเรียน ในที่สุดอาการโรงเรียนศุภพลก็ได้ถูกเฉลยเมื่อต้นเหตุที่แท้จริงของการเกิดปรากฏการณ์อาการโรงเรียนศุภพลเกิดจากอักก์ ที่เป็นคนสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้นเพื่อมีวัตถุประสงค์ให้แก๊งโลกไม่ลืมเกิดความกลัวและหยุดการประท้วง โดยเขาถูกอายันจับได้ขณะกำลังจะเผาอุปกรณ์การประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืมในตอนกลางคืนตามเรื่องเล่าอาการโรงเรียนศุภพล อายันจึงช่วยเขาจากอาจารย์คนที่กำลังตรวจเวรกลางคืนในโรงเรียน และซู่ให้อักก์ไปบอกความจริงแก่ทุกคน เรื่องอาการก่อนที่เขาจะเอาเรื่องนี้อักก์ทำผิดในครั้งนี้ รวมถึงการที่อักก์ปล่อยให้อักร์โรงเรียนพุ่งเข้าชนกลุ่มนักเรียนที่ประท้วงไปประจานต่อนักเรียนและทุกคนในโรงเรียน อักก์จึงยอมรับปากและยอม

บอกเหตุผลที่ตนเองต้องทำให้อาถรรพ์ศุภพโลกกลับมา เพราะต้องการให้แก๊งโลกไม่ล้มหยุดการประท้วง และเพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับในตำแหน่งประธานสารวัตรนักเรียน รวมถึงให้เป็นที่ไปตามที่ครอบครัวเขาคาดหวัง อักก็จึงเริ่มช่วยอายนในการสืบค้นหาความจริงเรื่องการตายของน้ำฎีกา รวมถึงการหาสมุดบันทึกของอายนที่หายไป จนกระทั่งพบสมุดดังกล่าวอยู่ในห้องทำงานของอาจารย์ชาตค อาจารย์ชาตคซึ่งเคยทำงานร่วมกับน้ำฎีกามาก่อนจึงตกเป็นผู้ต้องสงสัยในการเป็นสาเหตุที่ทำให้ให้น้ำฎีกาต้องตาย ความเครียดและอารมณ์เศร้ากับการเสียชีวิตของน้ำทำให้อายนล้มป่วยลง และทำให้อักก็ได้รับความจริงจากแม่ของอายนว่าอายนป่วยด้วยโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่หลังจากที่น้ำฎีกาฆ่าตัวตายต่อหน้า ความสัมพันธ์ระหว่างอักก็และอายนเริ่มพัฒนาขึ้นเรื่อยๆเมื่อต่างฝ่ายต่างเริ่มเข้าใจกันและกัน ขณะเดียวกันการประท้วงของแก๊งโลกไม่ล้มเริ่มขยายตัวมากขึ้นโดยอาศัยช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงความคิดเห็น การหาแนวร่วมและการแสดงออกทำให้เรื่องการประท้วงเป็นที่รับรู้สู่สังคมภายนอก ทำให้อาจารย์ชาตคเริ่มกดดันอักก็ให้แก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวโดยเร็วที่สุดก่อนถึงวันศรีศุภพโลก ซึ่งจะมีสมาคมศิษย์เก่าและผู้ปกครองนักเรียนมาร่วมงาน หากเกิดปัญหาการประท้วงดังกล่าวอยู่จะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์โรงเรียน และอักก็จะไม่ได้รับรางวัลคนดีศรีศุภพโลกเพื่อนำไปยื่นเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย

ในขณะที่เหตุการณ์การประท้วงขยายวงกว้าง อาถรรพ์ศุภพโลกที่ควรจะหายไปพร้อมกับอักก็ที่หยุดสร้างอาถรรพ์ปลอมขึ้นมาภายหลังที่ถูกอายนจับได้ กลับเกิดขึ้นมาอีกครั้งและทวีความรุนแรงขึ้น และอาถรรพ์ดังกล่าวถูกนำไปเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์โดยแอคเคาท์ลึกลับชื่อ 'Eclipse1234' และเกิดการชุมนุมแก๊งโลกไม่ล้ม และผู้ที่ต่อต้านกฎระเบียบของศุภพโลก อย่างต่อเนื่อง เช่น การโพสต์ขู่ว่าในทวิตเตอร์/เฟซบุ๊ก การใช้ป้ายขู่ว่า การเผาตุ๊กตาหุ่นที่ติดป้ายชื่อสมาชิกแก๊งโลกไม่ล้ม เป็นต้น แต่อาจารย์ใหญ่ อาจารย์ชาตค และกลุ่มอาจารย์ส่วนใหญ่กลับเล็งและปฏิเสธที่จะสืบหาต้นตอการเกิดอาถรรพ์ศุภพโลกดังกล่าวประกอบกับอาจารย์ศนิ ซึ่งเป็นอาจารย์ฝ่ายปกครองใหม่ก็พยายามจะไกล่เกลี่ยและประนีประนอมระหว่างทั้งสองฝ่ายให้ยุติเรื่องดังกล่าว ซึ่งยิ่งเป็นการตอกย้ำก่อให้เกิดความแตกแยกทางอุดมการณ์และความคิดของนักเรียนโรงเรียนศุภพโลกและกลุ่มอาจารย์มากยิ่งขึ้นเช่นกัน จนนำไปสู่การประท้วงนอกโรงเรียนโดยมีกลุ่มคนนอกโรงเรียนและนักเรียนศุภพโลอย่างถั่วพูนและนักเรียนห้องอื่นที่เห็นด้วยกับอุดมการณ์ของแก๊งโลกไม่ล้มเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ซึ่งปฏิบัติการประท้วงดังกล่าวกลายเป็นที่เผยแพร่และรู้จักในสังคม อักก็และกลุ่มสารวัตรนักเรียนจึงได้รับมอบหมายจากอาจารย์ชาตคให้ดำเนินการจรวจรวบรวมรายชื่อนักเรียนที่เข้าร่วมเพื่อลง

ในแบล็กลิสต์และจะถูกทำโทษตามกฎหมายโรงเรียน ความกดดันและความรับผิดชอบในตำแหน่งประธาน สारวตวรรษนักเรียนของอัคร์ที่ถาโถมมาจากอาจารย์ชาดกและอาจารย์คนอื่นๆ ทำให้อัคร์ตั้งคำถามต่อ ความถูกต้องของกฎระเบียบโรงเรียนศุภพล และเริ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดรวมถึง อดุมการณ์ที่เคยยึดติดกับกฎระเบียบเก่าแก่โรงเรียนโดยอัคร์และอายันได้เริ่มคบเป็นแฟนกัน ซึ่งอายัน จะคอยช่วยเหลือและสนับสนุน รวมถึงปกปิดความผิดของอัคร์ที่ได้กระทำมาก่อนหน้านี้

ระหว่างนั้นอัคร์และอายันจึงต้องพยายามตามหาว่าใครที่อยู่เบื้องหลังเรื่องอาถรรพ์ และสร้างความหวาดกลัวแก่นักเรียนในโรงเรียน รวมถึงการหาวิธีการยุติความขัดแย้งของอดุมการณ์ ทั้งสองฝ่ายเพื่อความสงบสุขของโรงเรียน จนกระทั่งในวันศรีศุภพลผู้ที่เป็นสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียน ศุภพลและเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณโรงเรียนได้เข้ามาร่วมงานโดยมีอาจารย์ใหญ่และอาจารย์ใน โรงเรียนคอยต้อนรับ ซึ่งได้มีการมอบรางวัลคนดีศรีศุภพลแก่อัคร์ซึ่งเป็นประธานนักเรียน แก๊งโลกไม่ ลืมจึงรวมตัวกันและออกมาประท้วงหน้าอาคารจัดงานอีกครั้ง ทว่าครั้งนี้ผู้ที่ออกมาเปิดเผยการกระทำ ความผิดของอัคร์และเรื่องอาถรรพ์ศุภพล คือ ถั่วพู ซึ่งถั่วพูมีพ่อบุญธรรมเป็นนักเรียนเก่าโรงเรียน ศุภพลได้เล่าเรื่องอาถรรพ์ศุภพลว่าเริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่อาจารย์ชาดกเป็นประธานสาร์วตวรรษนักเรียนรุ่น แรก และพ่อบุญธรรมของถั่วพูเป็นผู้ที่ถูกอาถรรพ์ซึ่งเป็นฝีมือของอาจารย์ชาดกทำร้าย ดังนั้น อาถรรพ์ศุภพลจึงเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความหวาดกลัวและทำให้นักเรียนยอมปฏิบัติตามกฎ ของโรงเรียนศุภพลโดยไม่ต่อต้าน

เมื่อความจริงเรื่องการทำคามผิดของอัคร์และอาถรรพ์ศุภพลที่เป็นเรื่องที่ถูก สร้างขึ้นปรากฏ ความเชื่อถือในกฎของโรงเรียนศุภพลจึงลดลง และนักเรียนหลายคนจึงเริ่มเปลี่ยน ความคิดและความเชื่อ ขณะเดียวกันการค้นหาความจริงเรื่องการตายของน้ำฎีกา ก็พบความจริงของ อาจารย์ชาดกที่ว่าในอดีตสมัยที่ทำงานร่วมกับน้ำฎีกาซึ่งเป็นอาจารย์ปกครองและมีความรักต่อกัน ทว่ากลับถูกผู้อำนวยการโรงเรียนจับได้และถูกต่อว่าอย่างรุนแรง ซึ่งผู้อำนวยการต่อต้านการรักร่วม เพศ และมองว่าการรักร่วมเพศเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่นักเรียน และกดดันให้อาจารย์ฎีกาลาออกจาก โรงเรียน รวมถึงให้อาจารย์ชาดกเลิกกับอาจารย์ฎีกาเพื่อแลกกับการที่อาจารย์ชาดกไม่ต้องลาออก จากโรงเรียน ซึ่งอาจารย์ชาดกได้ยอมเลิกกับอาจารย์ฎีกาและดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าอาจารย์ฝ่าย ปกครองถึงปัจจุบัน ทำให้อาจารย์ฎีกาที่ได้รับความกดดันทางด้านการงานและความรักจึงกระโดด หน้าผาฆ่าตัวตาย โดยมีอายันอยู่ในเหตุการณ์ทำให้เป็นสาเหตุหลักของโรคซึมเศร้าในอายัน ซึ่งอาจารย์ชาดกรู้สึกผิดในเรื่องนี้เป็นอย่างมากและปิดบังเรื่องที่ตนชายรักชายมาโดยตลอด

ต่อมาอาถรรพ์ศุภพโลที่เกิดขึ้นในภายหลังก็ถูกอายันเปิดเผยความจริงว่าเป็นฝีมือของถั่วพูซึ่งเขารู้มาตั้งแต่ต้นจึงสร้างความตกใจให้แก่เพื่อนๆที่ทุกคนเคยเชื่อว่าถั่วพูมักจะหลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาและมักจะวางตัวเป็นกลางเสมอเลือกที่กระทำแบบนี้ โดยถั่วพูได้ให้เหตุผลว่าตนไม่สามารถที่จะยอมรับการปิดบังความผิดของอ๊กก็ได้ซึ่งมีอายันคอยช่วยเหลือ และการที่เขายอมออกมาสร้างอาถรรพ์ศุภพโลต่อจากอ๊กก็เป็นเพราะไม่ต้องการให้เรื่องดังกล่าวเงียบไป ซึ่งความเชื่อและกฎระเบียบถึงจะเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ การกระทำความผิดของอ๊กและถั่วพูจึงถูกทางโรงเรียนลงโทษให้พักการเรียน และทำให้อาจารย์ขาดกเข้าใจและเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งกฎระเบียบจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตามเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับยุคสมัย และการลาออกจากตำแหน่งเพื่อรับผิดชอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และให้อาจารย์ศินขึ้นดำรงตำแหน่งหัวหน้าอาจารย์ฝ่ายปกครองแทนเพื่อเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบในโรงเรียน และแนวทางการทำหน้าที่ของสารวัตรนักเรียนใหม่

ภายหลังการเปิดโปงความจริงทั้งหมด อ๊กก็ที่ถูกพักการเรียนก็กลับบ้านและเล่าเรื่องราวทั้งหมดที่โรงเรียนให้ครอบครัวฟัง ความสัมพันธ์ระหว่างอ๊กและอายันในฐานะคนรักก็พัฒนาขึ้น ประกอบกับครอบครัวของอ๊กและอายันยอมรับและเข้าใจตัวตนของอ๊ก โดยเฉพาะอ๊กที่ยอมรับในความเป็นตัวของตัวเอง และเปิดกว้างทางความคิดไม่ยึดติดกับสิ่งเดิมๆ ซึ่งแต่เดิมตนไม่ยอมรับว่าตนเองรักเพศเดียวกัน และพยายามปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมสังคมโรงเรียนและความคาดหวังของสังคมจนทิ้งความเป็นตัวตนไป นอกจากนี้กลุ่มของอ๊ก ได้แก่ อ๊ก อายัน ถั่วพู ครรลอง วสุวัฒน์ การเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนศุภพโลที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์สมัยใหม่ที่มีความเสรี กับการอุดมการณ์ แนวความคิดแบบเก่าที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ปรากฏขึ้นใหม่ในรูปแบบต่างๆ เช่น การก่อตั้งชมรมสิทธิและเสรีภาพของนักเรียน การจัดให้มีการเลือกตั้งประธานชมรมสารวัตรนักเรียน การยกสร้างกฎระเบียบโรงเรียนใหม่ทั้งหมดให้มีความเหมาะสมกับปัจจุบัน เป็นต้น โดยที่นักเรียนและอาจารย์ในโรงเรียนสามารถยอมรับ และเคารพความคิดและอุดมการณ์ที่มีความแตกต่างอยู่ร่วมกันได้

ภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์ดังกล่าวข้างต้นไม่เพียงแค่นำเสนอเนื้อเรื่องหลักเพียงแค่เรื่องอุดมการณ์ทางความคิดที่แตกต่างกัน แต่ยังมีการนำเสนอถึงเรื่องความไม่เท่าเทียมทางสังคมสภาพครอบครัว ปัญหาทางการศึกษา ความแตกต่างของช่วงวัย ความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+)

ฯลฯ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเกิดหรือหล่อหลอมให้เกิดอุดมการณ์ทางความคิดของตัวละครที่แตกต่างกันออกไป โดยจำลองโรงเรียนเปรียบเสมือนสังคมที่มีความหลากหลายและแตกต่าง

1.2 วิเคราะห์บทบาทตัวละครที่แสดงออกอุดมการณ์ทางการเมือง

1.2.1 ตัวละครอ๊กกั๊ก

ตัวละครหลักของภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส โดยในภาพยนตร์ดังกล่าวได้มีการคัดเลือกนักแสดงและได้นำเสนอตัวละครอ๊กกั๊กที่สามารถสะท้อนตัวละครในนวนิยายได้อย่างใกล้เคียง ซึ่งตัวละครอ๊กกั๊กนั้น มีลักษณะรูปร่างผอมสูงและไหล่กว้าง ดำรงตำแหน่ง ประธานสรวิตรนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ครอบครัวประกอบอาชีพประมง มีลักษณะนิสัยคือ ให้ความสนใจในตนเองถูกชักจูงได้ง่าย ยึดมั่นถือมั่นในกฎระเบียบของโรงเรียนเคร่งครัดรวมถึงการรักษาภาพลักษณ์ของสรวิตรนักเรียนและนักเรียนดีเด่น จนเป็นที่น่าเกรงขามแก่นักเรียนในโรงเรียนศุภโล

การแสดงออกดังกล่าวของตัวละครอ๊กกั๊กเป็นการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคมของโรงเรียนศุภโลไม่ให้เกิดความแปลกแยกหรือแตกต่างเนื่องจากตนมาจากต่างจังหวัด และเป็นที่ยอมรับต่อสังคม รวมถึงเป็นการสร้างภาพลักษณ์เชิงอำนาจในลักษณะหนึ่งเพื่อให้เกิดความน่าเคารพนับถือเหมาะสมกับการเป็นประธานสรวิตรนักเรียนและนั่นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตัวละครอ๊กกั๊กได้รับและปลูกฝังอุดมการณ์ความเป็นอนุรักษ์นิยมในเรื่องกฎระเบียบ และความเป็นศุภโลอย่างเต็มเปี่ยมตามที่ภาพยนตร์ชุดและนวนิยายเรื่องคาส ได้กล่าวถึง ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 33 ตัวละครอ๊กกั๊ก (นำแสดงโดยคุณพันธ์ ปุ้ยตระกูล (เฟิร์ส))

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ (2565)

นอกจากนี้ ในภาพยนตร์ได้นำเสนอ แนวคิด พฤติกรรมการแสดงออกของอ๊กกัผ่าน บทสนทนาในภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร และในวรรณกรรมเรื่องคาร ไว้ดังนี้

“ถ้ามึงไม่ไหว มึงไม่ต้องเป็นต่อก็ได้ นะไอ้ประธานชมรมสารวัตรนักเรียนนะ” ครรลอง

“กูไหว กูทำได้และกูต้องทำให้ได้” อ๊กกั

“กูรู้นะเว้ย ว่าความฝันของมึงคือการเป็นสารวัตรนักเรียน แต่ตอนนี้โลกมันเปลี่ยนไปแล้วนะ เว้ย อะไรๆมันก็ไม่ง่ายเหมือนตอนรุ่นพี่แล้ว” วสุวัฒน์

“ กูรู้ แต่มันก็ทำท่าย ตอนนี่เราเป็นสารวัตรนักเรียน ถ้าทำได้นี้โคตรเจ๋งเลยวะ” อ๊กกั

(จากบทในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 3 นาทีที่ 35.01)

“ แต่กูต้องทำให้ได้ไง เพราะถ้ากูทำไม่ได้ ทุกคนจะผิดหวังในตัวกู!” อ๊กกั

“ ช่างแม่งได้ปะวะอ๊กกั คนอื่นอะ มึงหวังตัวมึงเองก่อนได้ไหม” อายัน

“ ไม่ได้!” อ๊กกั

“ ทันที้ที่มึงพูดว่า มึงหวังความรู้สึกคนอื่น มันหมายความว่ามึงกำลังทิ้งตัวเอง เว้ยอ๊กกั” อายัน

“ แต่กูทำไม่ได้ไง เพราะกูเป็นสารวัตรนักเรียน!” อ๊กกั

(จากบทในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 6 นาทีที่ 17.29)

‘ปกติอ๊กกัไม่ยอมให้ใบหน้าหล่อเหลาเกลี้ยงเกลาของตัวเองหมองลงด้วยสาเหตุ ใด ๆ --ใช้ภาพลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับศุภพล มันจึงสำคัญด้วยสำหรับสารวัตรนักเรียนผู้เป็นตัวแทน ‘สำคัญ’ ของโรงเรียนนี้’

(ปราบต์, 2565, หน้า 13)

‘ทั้งที่อยู่ในชุดเครื่องแบบเหมือนกับเด็กทั้งโรงเรียน แต่เมื่ออ๊กกัแหกร่างไปยังทิศใด เขาก็โดดเด่นเสมอ... เสียแต่การพูดติดสำเนียงพื้นถิ่นค่อนข้างหนัก นั่นทำให้อ๊กกัขวดวงานในวงการบินไปถึงเขาจะยกไหล่บอกตัวเองว่าไม่แคร์ แต่ก็พยายามฝึกพูดอย่างคนกรุงมาตลอดจนตอนนี้เนบเนียนขึ้นทุกที’

(ปราบต์, 2565, หน้า 13)

‘ในที่สุดก็หลุดนิสัยจริง อักก็ผู้ใจร้อน ชี้ไว้วาย และไม่ได้มั่นใจในตัวเองนัก กำลังแหวกทะเล
หน้าากและชุดคลุมสุขุมหล่อเท่ที่พยายามถักสร้างมานาน’

(ปราบต์, 2565, หน้า 33)

‘ในสายตาก็อัก รูปลักษณ์ที่ดีคืออีกข้อบังคับสำหรับการเป็นสารวัตรนักเรียนของศุภพล ...
ความกังวลนั้นไม่เคยทิ้งมือเขาไปไกลเลย ค่าที่เขารู้สึกเล็ก ๆ เสมอว่าตัวเองไม่ดีพอ ไม่ได้เกิดมา
สมบูรณ์แบบพอที่จะเป็นสารวัตรนักเรียนของศุภพล’

(ปราบต์, 2565, หน้า 197)

‘เขาเคารพในกฎ เคารพในความเป็นผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่ตัดสินใจแล้วว่ามันคือสิ่งที่ดี เขาควรเชื่อ
มันดีโดยไม่ต้องมีคำถาม’

(ปราบต์, 2565, หน้า 237)

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ทำให้พฤติกรรมการแสดงออกภายนอกของตัวละครอักมีความขัดแย้งกับความเป็นตัวตนของตัวละครดังกล่าว ที่อาจกล่าวได้ว่ามาจากสภาพแวดล้อมที่เริ่มต้นตั้งแต่ครอบครัวที่ถูกกดดัน และสังคมในโรงเรียนทำให้ต้องเปลี่ยนแปลงตัวเอง หรือยอมสูญเสียความเป็นตัวตนของตัวเอง และสร้างอุดมการณ์ความเป็นตัวตนในรูปแบบที่สังคมยอมรับนับถือที่เป็น การถูกกดทับจาก อย่างฐานะทางสังคม ตำแหน่ง ความเป็นใหญ่ ฯลฯ ที่จะนำไปสู่การครอบงำ หรือผลกระทบต่อสิ่งรอบข้างให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ได้สอดคล้องกับแนวคิดอำนาจนิยม ประเด็นดังกล่าวจึงมีความสอดคล้องกับชื่อของเรื่อง คือ คาร มาจากคำว่า สุริยคราส และชื่อของตัวละครใน ภาพยนตร์ชุดเรื่อง ที่มีชื่อว่าอัก มาจากคำว่า อักกะ แปลว่า พระอาทิตย์ โดยอัก เป็นตั้งตัวละครที่ถูกคราสบดบังแสงแท้จริงของตัวเอง ถูกปิดหูปิดตาให้เชื่อและยึดมั่นถือมั่นในสิ่งซึ่งไม่ส่งเสริมให้ตัวเองเป็นตัวเอง ยอมถูกบังคับให้สวมเครื่องแบบตามที่คนอื่นเห็นสมควร และไม่กล้าที่จะตั้งคำถามว่ามันสมควรหรือไม่

2.2.2 ตัวละครอายัน

ตัวละครหลักของภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร เป็นเด็กใหม่ที่ย้ายเข้ามาในโรงเรียนศุภพลโดยมีเป้าหมายค้นหาความจริงถึงสาเหตุที่ทำให้หน้าฎีกาเสียชีวิต ทำให้อายันมี

อาการเจ็บป่วยทางจิตด้วยโรคซึมเศร้า ซึ่งเข้ามาเป็นเพื่อนร่วมชั้นของอັกค์ รูปร่างเล็ก มีนิสัยชอบตั้งคำถามกับสิ่งต่างๆ ให้ความสำคัญกับเพื่อน ทะเยอทะยาน ตรงไปตรงมา ครอบครัวยังมีฐานะโดยอาศัยกับมารดา ซึ่งครอบครัวไม่ค่อยมีเวลาให้เนื่องจากต้องไปทำงานต่างจังหวัด นอกจากนี้มองถึงความ เป็นปัจจุบันและแนวคิดสมัยใหม่อย่างเสรีนิยมประชาธิปไตย ยอมรับในความหลากหลาย และการเปลี่ยนแปลง จึงทำให้มีความเชื่อ อุดมการณ์ และการกระทำที่ตรงข้ามกับอັกค์ คือต่อต้านกฎระเบียบของโรงเรียนศุภโกลที่มองว่ามีความล้าสมัย และจำกัดสิทธิและเสรีภาพของนักเรียน

การแสดงออกดังกล่าวของตัวละครอายันเป็นเหมือนตัวแทนของคนรุ่นใหม่ที่มีความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ที่มีความเป็นเสรีนิยมประชาธิปไตย กล่าวคือ เป็นตัวละครที่ยึดในหลักสิทธิและเสรีภาพปัจเจกบุคคล และได้ก้าวเข้ามาในโรงเรียนศุภโกลเพื่อสืบหาความจริงเรื่องการเสียชีวิตของน้ำฎีกา ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบและอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่เก่าแก่ของศุภโกลถึงแม้จะถูกอำนาจของโรงเรียนกดดัน ตามที่ภาพยนตร์ชุดและ นวนิยายเรื่องคาร ได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 34 ตัวละครอายัน/อาย (นำเสนอโดยธนวัฒน์ รัตนกิจไพศาล (ข้าวตัง)

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ (2565)

นอกจากนี้ ในภาพยนตร์ได้นำเสนอพื้นฐานของตัวละคร แนวคิด พฤติกรรมการแสดงออกของอายันผ่านบทสนทนาในในวรรณกรรมเรื่องคาร ไว้ดังนี้

‘เขาเที่ยวเดินตามหาใครสักคนที่พอจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับคู่อริด้วยความหวังริบหรี่ ดูจากสภาพหมู่บ้านจัดสรรที่ไฉ่หน้าไม่อายอยู่ เขาคิดว่าครอบครัวมันน่าจะเหมือนพวก ‘บ้านใหญ่’ ทั่วไป คนเหล่านี้ไม่ค่อยออกมามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนรอบบ้าน ชื่อของก็เข้าห้าง กินข้าวก็เข้าห้าง หากมีเหตุเร่งด่วนก็ให้ลูกจ้างเดินออกมาซื้อของมากกว่าไม่ใช่ตนเอง’

(ปราบต์, 2565, หน้า 167)

‘มันชอบขอขนมบ้านลุงไปกินนะ เจ้ามามาถามลูกคนแล้ว ถ้าอยากเซอร์ไพรส์วันเกิดมันนะ เตี่ยลุงขอให้ป้าเขาทำขนมไว้เพื่อให้ มันดีใจแน่ ๆ คูซิ พ่อแม่มีบริษัทใหญ่โต แทนที่จะไปกินอะไรดี ๆ กลับชอบกินของบ้าน ๆ แบบนี้’

(ปราบต์, 2565, หน้า 168)

‘พ่อกับแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้ผมเท่าไร จะว่าไปแล้ว ถ้าสักวันต่างฝ่ายไปทำหน้าที่มาใหม่แล้ว เดินกลับมาคุยกัน แต่ละคนอาจจะจำไม่ได้เลยจริง ๆ ว่านั่นคือพ่อ แม่ หรือลูกของตัวเอง เพราะเราไม่เคยรู้เลยว่าระยะหลังๆ แต่ละคนมีชีวิตยังไง ชอบหรือไม่ชอบอะไร เจอหรือผ่านปัญหาอะไรกันมาบ้าง ทั้ง ๆ ที่อยู่บ้านหลังเดียวกันนี่แหละ’

(ปราบต์, 2565, หน้า 171)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากประโยคที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง คาส แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคมในปัจจุบันระหว่างคนจนคนรวย และปัจจัยจากครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของตัวละครอายัน รวมถึงการแสดงออกถึงความเป็นอิสระ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย อันเป็นผลมาจากน้ำกฏีกาที่สอนระหว่างที่พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแล หรือเรียนรู้จากสังคมภายนอกด้วยตนเอง จึงเป็นสิ่งหล่อหลอมอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตยของตัวละครดังกล่าว นอกจากนี้ในเรื่องของชื่อตัวละคร อายัน ที่มีความหมายว่า “การมาถึง” ซึ่งตามภาพยนตร์ชุดดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า การมาถึงของตัวละครดังกล่าวที่โรงเรียนศุภพล เป็นการมาถึงที่จะนำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนความคิด ทศนคติต่าง ๆ ของนักเรียน อาจารย์ และกลุ่มสารวัตรนักเรียนโรงเรียนศุภพลจากการที่เชื่อในกฎของโรงเรียนที่มีมาอย่างยาวนาน ผ่านมุมมองของการตั้งคำถามสิ่งทีโรงเรียนศุภพลเป็นกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และการนำแนวคิดใหม่ ๆ เข้ามาเพื่อให้เกิดการเปิด

กว้างและยอมรับสภาพแวดล้อมสังคมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตและนำมาปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสม

2.2.3 ตัวละครถั่วพู

หนึ่งในตัวละครสำคัญ เป็นหัวหน้าห้องและเพื่อนร่วมชั้นของอັกค์และอายัน มีลักษณะนิสัยเป็นเด็กเรียน ช่างสังเกต มีความคิดรอบคอบและเป็นเหตุเป็นผล เรียบร้อยและไม่กล้าแสดงออก อาศัยอยู่กับมารดาและพ่อเลี้ยง ทว่าครอบครัวมีปัญหาที่เกิดจากพ่อเลี้ยง ตามที่ภาพยนตร์ชุดและ วรรณกรรม เรื่องคาร ได้กล่าวถึง ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 35 ตัวละครถั่วพู (นำแสดงโดยธณวิน ธีรโพสุการ (หลุยส์))

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ (2565)

นอกจากนี้ ในภาพยนตร์ได้นำเสนอพื้นฐานของตัวละคร แนวคิด พฤติกรรมการแสดงออกของถั่วพูผ่านบทสนทนาในภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร และในวรรณกรรมเรื่องคาร ไว้ดังนี้

‘...เขารู้ ถั่วพูมีปัญหา กับแม่ ปัญหานั้นเกิดจากพ่อใหม่ เจ้าตัวคงพยายามรวมหอมเพื่อร่วมเป็นครอบครัวเดียวกันให้ได้ ทำเหมือนไม่มีอะไร แต่ที่แท้แค่ ‘เหมือน’

(ปราบต์, 2565, หน้า 166)

‘ในสายตาคอรัล ถั่วพูเป็นผู้ชายท่าทางสุภาพเรียบร้อย หน้าตาดีจะหวานน่ารัก แขนเรียว ขาเรียว มือสวย ไม่ถึงกับดุนุ่มนึ่ม ยิ่งห่างไกลเมื่อเทียบกับลักษณะพวกจ่านรกร บางทีออกจะแข็งทื่อเหมือนหุ่นยนต์ด้วยซ้ำ...’

(ปราบต์, 2565, หน้า 49)

“ ถั่วพู เขาเป็นเด็กชอบช่วยเหลือคนแบบนี้” แม่ถั่วพู

“ ถั่วพู เป็นคนดีครับแม่ แต่เขาเป็นคนชอบเก็บความรู้สึกตัวเอง เพื่อทำให้คนอื่นสบายใจอยู่บ่อย ๆ ครับ...ไอ้ถั่วมีงูรู้สึกอะไร คิด”

“เรื่องพ่อใช้ไหมลูก” แม่ถั่วพู

“ เปล่าหรอกครับแม่ ไอ้อายพูดมั่วไปเรื่อย” ถั่วพู

“ตั้งแต่แม่แต่งงานใหม่ ลูกก็ไม่เคยแสดงออกถึงความรู้สึกอะไรให้แม่เห็นเลย จนแม่คิดว่าคงไม่มีอะไร” แม่ถั่วพู

“ไม่มีอะไรครับแม่ พ่อเขาก็ดีกับผมครับ” ถั่วพู

“แต่แค่วิธีการของเขาใช้ใหม่จะ ต่างกับพ่อของลูกมากใช้ใหม่”

(บทสนทนาในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารุ ตอนที่ 4 นาทีที่ 26.19)

๕๕

เมื่อวิเคราะห์ตัวละครในเรื่องอุดมการณ์และความคิดของตัวละครดังกล่าวจะมีลักษณะที่มึ่ความคิดและอุดมการณ์เป็นตัวของตัวเองที่โน้มเอียงไปทางเสรีนิยมตั้งแต่แรกที่เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคล และต่อต้านกฎระเบียบของโรงเรียน ทว่าความเกรงกลัวต่ออำนาจที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การแสดงออกของตัวละครถั่วพูจึงมีลักษณะในการปรับเปลี่ยนตนเองตามสภาพแวดล้อม และไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยง ผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างสองฝ่ายหรือสองอุดมการณ์ เพื่อให้สามารถอยู่ในโรงเรียนสุภาพโลได้ จึงกลายเป็นการไม่กล้าแสดงออกและเก็บเงียบไว้ จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในโรงเรียนสุภาพโล ทำให้ถั่วพูกล้าที่จะแสดงออกทางอุดมการณ์ที่แท้จริงของตนเอง

1.2.4 ตัวละครอาจารย์ชาดก

อาจารย์ฝ่ายปกครองของโรงเรียนศุภพโล และมีหน้าที่กำกับดูแลกลุ่มสารวัตรนักเรียน ใบหน้ามีลักษณะเคร่งขรึม เป็นตัวละครที่มีนิสัยเถรตรง เด็ดขาด และจริงจังในการทำงาน อดีตเคยเป็นประธานชมรมสารวัตรนักเรียนโรงเรียนศุภพโลรุ่นแรก ทำให้มีแนวคิดและอุดมการณ์ที่ยึดหลักในกฎและระเบียบของโรงเรียนศุภพโลอย่างแน่นแฟ้น พฤติกรรมที่แสดงออกจึงมีลักษณะเข้มแข็งและเข้มงวด ตัวละครดังกล่าวจึงเป็นหนึ่งในตัวละครที่มีอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมที่พยายามรักษาและคงไว้ซึ่งกฎและระเบียบของโรงเรียน และการถ่ายทอดอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมไปสู่กลุ่มสารวัตรนักเรียนที่เป็นเหมือนเครือข่าย รวมถึงการใช้อำนาจในการกำกับดูแลเพื่อให้กลุ่มสารวัตรนักเรียน และนักเรียนในโรงเรียนเชื่อฟังและกระทำตามกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพโล

ภาพที่ 4. 36 ตัวละครอาจารย์ชาดก (นำแสดงโดยวัชรเกียรติ บุญภักดี (ใหญ่))

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ (2565)

นอกจากนี้ ในภาพยนตร์ได้นำเสนอพื้นฐานของตัวละคร แนวคิด พฤติกรรมการแสดงออกของอาจารย์ชาดกผ่านบทสนทนาในภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร และในวรรณกรรมเรื่องคาร ไว้ดังนี้

‘ชายผู้นั้นมีรูปร่างไม่สูง แต่ก็ไม่เตี้ย แต่ก็ไม่ถึงกับอวบ นับว่าเป็นลักษณะมาตรฐานทางกายภาพของชายไทยส่วนใหญ่ในวัยสี่สิบสามปี ถ้าจะมีความพิเศษก็คือ เจ้าตัวเป็นชายวัยสี่สิบสามปีที่น่าจะเกิดเรื่องไม่พึงใจในชีวิตมาช้านาน ใบหน้านิ่งขรึม จึงดูขึงเครียดตลอดเวลา ทันทที่ที่ยับ

ตารางหน่วยเล็กๆ บนใบหน้าไม่ว่าส่วนใดจะพลันดูคล้ายอารมณ์เสียขึ้นกว่าเก่า การดูแลตัวเองอย่าง
 เรียบกริบไปทั้งหน้าตาจรตออารมณ์ จึงไม่ช่วยให้น่ามองนัก ว่าที่จริงแค่นั้นก็ก็ยังสัมผัสได้ถึงรัศมีอัน
 ชวนให้ขยับลำบาก ทั้งหมดนั้นคือที่มาของสมญา ซาดก-บูลดีอก...’

(ปราบต์, 2565, หน้า 123)

‘โดยทั่วไป ไม่มีนักเรียนคนไหนชอบเสวนากับผู้บังคับบัญชาเธอ ถ้าไม่จำเป็นก็หลบหน้า ถ้า
 เป็นไปได้ก็เจรจกกันให้สิ้นที่สุด อย่างไรก็ตามนักเรียน กับอาจารย์ด้วยกัน หลายคนก็เป็น แต่
 อักก็คือข้อยกเว้น ตั้งแต่เจอกันหนแรก เห็นเด็กหนุ่มคุยกับบูลดีอกประจำโรงเรียนอย่าง
 ราบรื่น ...’ อาจารย์ศนิต

(ปราบต์, 2565, หน้า 123)

“ได้รับแจ้งจากอาจารย์ศนิตว่า การบ้านเด็กใหม่ติดไปกับเธอนั้นหรือ” อาจารย์ซาดก

“อาจารย์มีอะไรหรือเปล่าครับ” อัก

“เธอสนิทกับเขาแล้วหรือ นายอายันคงยังไม่ล้างสมองเธอใช่ไหม” อาจารย์ซาดก

“เปล่าครับ ผมยังเป็นคนเดิมครับ” อัก

“ดีมาก หน้าที่สารวัตรนักเรียนคือทำทุกอย่าง ให้ศุภพลยังคงเป็นศุภพลอยู่ เธอคงไม่ลืม”

อาจารย์ซาดก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 7 นาทีที่ 07.23)

นอกจากนี้ตัวละครอาจารย์ซาดกยังเป็นตัวละครสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการใช้หลัก
 อำนาจนิยมในการปกครอง ผ่านการแสดงออกหรือการกระทำที่น่าเคารพยำเกรง นั่นคือการบังคับ
 ช่มชู้หรือการนำผลประโยชน์มาใช้เพื่อให้อีกฝ่ายปฏิบัติตามเป้าประสงค์ตัวเอง ทั้งกับกลุ่มสารวัตร
 นักเรียนและนักเรียนในโรงเรียน

1.2.5 ตัวละครอาจารย์ศนิ

อาจารย์ศนิ เป็นอาจารย์ใหม่ของโรงเรียนศุภพโล ตำแหน่งผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับอาจารย์ชาติก มีลักษณะนิสัยเปิดกว้างทางความคิด รับฟังคนรอบข้าง ฐานะครอบครัวยากจนทำให้ต้องประกอบอาชีพรับผิดชอบหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวคนเดียว

ภาพที่ 4. 37 ตัวละครอาจารย์ศนิ(นำเสนอโดยภัชธร ธนวัฒน์ (พลอย))

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ (2565)

นอกจากนี้ ในภาพยนตร์ได้นำเสนอพื้นฐานของตัวละคร แนวคิด พฤติกรรม การแสดงออกของอาจารย์ศนิผ่านบทสนทนาในภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร และในวรรณกรรมเรื่องคารไว้ดังนี้

‘บ้านของเธอไม่ได้ร่ำรวย หน้าที่การงานเป็นสิ่งสำคัญให้ค้ายันชีวิตอยู่ได้ ตอนนีพ่อกะเสียชีวิตแล้ว แม้จะมีเงินบำนาญ แต่มันก็ร่อยหรอ ปลายปีนี้แม่จะอยู่ในสถานะเดียวกัน จากนั้นจะมีอีกสองสามปีเป็นสูญญากาศ รายได้ของเธอคนเดียวจะถูกใช้จนเจือรายจ่ายคนทั้งบ้าน...’

(ปราบต์, 2565, หน้า 130)

‘ในที่สุด มนุษย์สายลมแสงแดดจึงกำหนดให้ตัวเองทำตามกฎระเบียบ จารีต วัฒนธรรม ฯลฯ ที่แวดล้อมศุภพลไว้ก็พอ เงินเดือนอาจารย์โรงเรียนเอกชนมีค่าคู่ควรกับความอดทน อย่างน้อยเราต้องการมันจนกว่าน้องจะเรียนจบ...’

(ปราบต์, 2565, หน้า 131)

‘เราจะทำตามฝันไปทำไม ในเมื่อยังไม่รู้เลยว่ามันเอาไปทำอะไรได้ หาเงินได้หรือเปล่านั้นก็ไม่รู้ อาจารย์ศนิต้องทำสิ่งที่ไม่ได้อยากทำ เพราะไม่มีเงินมากพอ ชีวิตก็ไม่มีทางเลือก... เราต่างคนเหมือนถูกใครรังแกไม่ว่าจะอยู่ในฐานะไหน มันเพราะอะไรกันนะ.’

(ปราบต์, 2565, หน้า 154)

‘ที่อาจารย์ศนิตหาทางช่วยเขา ลึก ๆ น่าจะเพราะแกเคยต้องกตความฝันของตัวเองไว้ เช่นเดียวกัน ที่แกอยากสอบเข้าคณะอักษรศาสตร์หรือศิลปศาสตร์อะไรทำนองนั้น แกเคยรักการเขียน แต่เมื่อที่บ้านรู้ ก็พยายามโน้มน้าวให้เลือกงานที่มั่นคงไว้ก่อน ...’

(ปราบต์, 2565, หน้า 154)

‘ศนิตไม่มีความเห็นเรื่องนี้ การอยู่ในจุดตรงกลางนั้นยากจะเกิดผลดีไม่ว่าจะพูดอะไร หลิงสาวจึงไม่พูด แล้วถ้าไม่ถูกกระตุ้นก็จะพยายามไม่คิด เรามีเรื่องปวดหัวพอแล้ว พ่ออยากได้เงินไปซ่อมบ้าน ส่วนน้องก็อยากได้เงินไปทำงานส่งอาจารย์ชั้นใหม่’

(ปราบต์, 2565, หน้า 154)

จากเนื้อหาที่กล่าวถึงตัวละครอาจารย์ศนิต จะเห็นได้ว่าตัวละครอาจารย์ศนิต เป็นอาจารย์ที่มีแนวคิดสมัยใหม่ สอดคล้องกับเด็กนักเรียนที่มีอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย รวมถึงการตั้งคำถามกับสิ่งรอบข้าง ทว่าด้วยความรับผิดชอบ และหน้าที่จึงถูกกดทับด้วยอำนาจลำดับชั้นของตำแหน่งงาน หรือแม้กระทั่งครอบครัว การวางตัวเป็นกลางเพื่อประนีประนอมต่อสิ่งรอบข้างในการปฏิบัติงาน หรือการเลือกที่จะปฏิบัติตามเป้าประสงค์เชิงฟุ้งที่ผู้มีอำนาจต้องการจึงเป็นการเอาตัวรอด และหลีกเลี่ยงจากผลกระทบที่เกิดจากต่อต้านอำนาจดังกล่าว เช่น การถูกไล่ออก การถูกลดเงินเดือน การไม่เป็นที่ยอมรับ เป็นต้น

1.2.6 ตัวละครอาจารย์วารีย์

ตัวละครในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร เป็นอาจารย์ซึ่งสอนนักเรียนโรงเรียนศุภโกลมานาน มีลักษณะนิสัยเชื่อมั่นในตนเอง มีความเด็ดขาดและจริงจังในการทำงาน เชื่อมมั่นในรูปแบบการศึกษา กฎระเบียบ และวัฒนธรรมประเพณีแบบดั้งเดิม รักและยึดมั่นในวิชาชีพอาจารย์ อุตลักษณ์ของตัวละครที่เด่นชัดคือการทำงานที่นิยมใส่เสื้อผ้าไทย ตามที่ภาพยนตร์ชุดและนวนิยายเรื่องคาร ได้กล่าวถึง ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 38 ตัวละครอาจารย์วารีย์ (นำเสนอโดยอินทิรา เจริญปุระ (ทราย)

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ (2565)

‘อาจารย์วารีย์เจ้าของวิชา เป็นป่าแก่หุ้นทรงชมพู สวมชุดผ้าไทยอันไม่ซ้ำผิว ผมบ๊อบติดกับแนวยูนิคอร์นซึ่งไม่ซ้ำหน้า หน้าตามู่หู่ชวนถูกขับไล่.’

(ปราบต์, 2565, หน้า 73)

‘อาจารย์วารีย์มีชื่อเสียงเรื่องความกร่าง และถูกรายงานพฤติกรรมมากเป็นอันดับต้น ๆ ของอาจารย์ในโรงเรียน แต่ต่อให้ถูกเรียกเตือนก็หาแย้งใหม่ ว่ากันว่าบ้านแกมีสมบัติข่อยอยู่ มาทำงานไม่ได้ต้องการเงิน แถมในโพรไฟล์ก็ชวนเด็กไปประกวดจนมีโล่ให้ประกาศชัยชนะดับคั้งศุภโกลต้องเป็นง้อแก’

(ปราบต์, 2565, หน้า 73)

“มึงเข้าข้างอาจารย์วารีทำไม แทนที่มึงจะเข้าข้างไอ้วัฒน์” ครรลอง
 “กูขอโทษกูไม่อยากจะเรื่องบานปลายไปมากกว่านี้” อักก์
 “ไอ้ครรลองมึงเราตกลงกันแล้วนะ ถ้ามีอะไรจะเคลียร์ให้จบไม่ข้ามวัน” วสุวัฒน์
 “แต่กูไม่อยากจะคุยกับมันตอนนี้” ครรลอง
 “ไอ้อักก์เนี่ย มันกำลังช่วยกูอยู่เว้ย มันพยายามทำให้อาจารย์วารีคิดว่าตัวเองมีพวก มึงก็รู้
 ไม่ใช่หรือวะ คนวัยนั้นเขาเสียหน้าไม่ได้ เรื่องใหญ่ตายห่า” วสุวัฒน์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 2 นาทีที่ 30.38)

เมื่อวิเคราะห์จากบทสนทนา และคำบรรยายในภาพยนตร์ชุดประกอบกับนวนิยาย จะเห็นได้ว่าตัวละครอาจารย์วารี มีอุดมการณ์และแนวคิดแบบอนุรักษ์นิยม ที่ยึดในแนวคิด การแต่งกาย วัฒนธรรมประเพณี กฎระเบียบที่มีมาอย่างยาวนานดั้งเดิม โดยไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากมองว่าการเปลี่ยนแปลงและสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นยังไม่มี การพิสูจน์ความสำเร็จหรือความถูกต้อง ตรงข้ามกับสิ่งเดิม ๆ ที่ได้รับการพิสูจน์ผ่านเวลามาแล้วและยังสามารถอยู่ได้ถึงปัจจุบันว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมดังบทสนทนาที่อาจารย์วารีได้บอกแก่นักเรียนให้เชื่อถือในกฎระเบียบของโรงเรียน ศุภพล ดังนี้

“ปิดคลิปพวกนั้นซะ พวกเธอเป็นนักเรียนไม่ต้องไปสนใจเรื่องไม่เป็นเรื่อง มีหน้าที่เรียนก็เรียนไป เส้นทางที่ศุภพลวางไว้ผ่านการคิดถ่วงถ่วงมาแล้วอย่างดี เข้าใจไหม” อาจารย์วารี

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่10 นาทีที่34.19)

อีกหนึ่งที่สะท้อนผ่านตัวละครอาจารย์วารีคือความเป็นอำนาจนิยมที่สะท้อนผ่าน ความเป็นวิชาชีพอาจารย์และความอาวุโส ซึ่งนักเรียนและผู้ที่มีอายุน้อยกว่า และเป็นผู้เรียนต้องเชื่อฟัง และให้ความเคารพ รวมถึงปฏิบัติตาม

1.2.7 ตัวละครวสุวัฒน์

หนึ่งในตัวละครหนึ่งในกลุ่มสารวัตรนักเรียนและเป็นเพื่อนร่วมชั้นของอักก์ เป็นตัวละครมีความกล้าแสดงออก รักพวกพ้อง ชอบการถ่ายรูป และการทำหนังภาพยนตร์

ครอบครัวค่อนข้างกดดันเรื่องการเรียนและอนาคตตามที่ภาพยนตร์ชุดและนวนิยายเรื่องคาร ได้กล่าวถึง ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 39 ตัวละครวสุวัตน์ (นำแสดงโดยชยพล จุฑามาศ(เอเจ))

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ (2565)

‘วสุวัตน์ดูเป็นผู้ใหญ่เกินตัว อาจจะเกินเราไปด้วยซ้ำ เขาพูดน้อย แต่มากกความคิดในควมว่าง่าย มีความเข้าใจยาก และมีแนวโน้มจะรับมือได้ยาก...’

(ปราบต์, 2565, หน้า 154)

‘วสุวัตน์ไม่ใช่คนไม่มั่นใจในตัวเอง แต่นี่คือเรื่องสำคัญในใจ เรื่องสำคัญที่ไม่อาจบอกคนที่บ้านได้ เพราะรู้มาตลอดว่าแม่คาดหวังอย่างไรกับอนาคตลูกคนโต...การได้รับเสียงตอบรับในเชิงตื้นตัน คะยั้นคะยอให้เขาทำตามฝันจึงกลายเป็นพลังอย่างยิ่ง เป็นเหมือนเครื่องตอกย้ำว่านี่ไม่ผิด ไม่ใช่แค่เรื่องตลก เป็นหินนที่ซูดแลลบเข้าหากันจนทั้งประกายไฟลงบนเยื่อไม้ อันได้แก่เชื้อเพลิงในใจที่เขาสะสมมานาน จนในที่สุดเขาจึงมีความกล้าที่จะหยิบทำอะไรรู้ขึ้นมาบ้าง.’

(ปราบต์, 2565, หน้า 153)

“นี่มีมีแผนจะเข้านิเทศแล้วหรวะ ไอ้วัฒน์ “ อักก์

“ เปลา” วสุวัฒน์

“อ้าว แล้วมีลงทุนซื้อกล้องขนาดนี้ทำไมวะ ภูนี่กว่ามีจะเอาไปถ่ายหนังสือ ทำเป็นพอร์ต
ยื่นเข้าฟิล์มซะอีก” ครรลอง

“ มีจะบ้าหรอ พ่อแม่กูเนี่ยได้ฆ่ากูตายห่า ตระกูลกูมีทั้งหมด วิศวะ” วสุวัฒน์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 3 นาทีที่ 22.26)

จากบทสนทนาและนวนิยายจะเห็นได้ว่า วสุวัฒน์เป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงความ
เป็นแนวคิดและอุดมการณ์ของตัวละครวสุวัฒน์ที่มีความเป็นสมัยใหม่อย่างเสรีนิยม และกล้าที่จะคิด
แตกต่าง ทว่าถูกกดทับด้วยอำนาจของสังคมและครอบครัวที่มีความเป็นอนุรักษ์นิยม พิจารณาจาก
ค่านิยมความเชื่อในเรื่องของอาชีพ การศึกษา ทำให้จำเป็นต้องปฏิบัติตามและหลีกเลี่ยงไม่ได้การที่
ดำรงตำแหน่งเป็นหนึ่งในสารวัตรนักเรียนและปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนศุภโกล จึงเป็นเหมือนการ
ตอบสนองต่อความคาดหวังของทางครอบครัวที่เป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุดอันมีลักษณะเชิง
บังคับหรือการบอกให้ทำตาม หรือเรียกได้ว่า เป็นอำนาจของครอบครัว ที่จะสร้าง ปลูกฝัง เพื่อให้เด็ก
ที่เติบโตในครอบครัวเป็นไปตามที่ผู้มีอำนาจในครอบครัวต้องการ ทั้งนี้ก็พร้อมจะแสดงออกความเป็น
ตนเองเมื่อได้รับการสนับสนุนและมีความเข้าใจในความเป็นปัจเจกบุคคลที่มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะ
ด้วยจากสภาพแวดล้อมการเติบโตเลี้ยงดู หรือประสบการณ์ที่ทำให้ความคิด อุดมการณ์ที่แตกต่างกัน
ดังบทสนทนาที่อักก์ได้ถามวสุวัฒน์ถึงสาเหตุที่ทำให้แก๊งโลกไม่ลืมและอายันมีความคิด อุดมการณ์ที่
แตกต่างไปจากพวกตนทั้งที่เรียนในสถานศึกษาแห่งเดียวกัน และอายุใกล้เคียงกัน

“บางทีก็แปลกใจนะโตมาเหมือนกัน เรียนมาเหมือนกัน ทำไมคนพวกนั้นคิดไม่เหมือนพวก
เรา” อักก์

“ไม่เหมือนหรวอกมี มีงสังเกตดีๆคนที่เขาเห็นต่างจากพวกเรา เขามักจะอ่านหนังสือดูหนัง
หรือไม่ก็เสพศิลปะที่ต่างจากพวกเรา You are what you eat กินอะไรก็ได้ อย่างนั้น” วสุ
วัฒน์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 7 นาทีที่ 15.29)

1.2.8 แก๊งโลกไม่ลืม (จำเนียร จำนงค์ จำนรรจ์)

แก๊งโลกไม่ลืม เป็นชื่อเรียกกลุ่มตัวละครที่รวมตัวผู้ที่อุดมการณ์เดียวกันคือ ไม่ต้องการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่ล้าหลัง จึงออกมาประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรม อันประกอบไปด้วยจำเนียร จำนงค์ และจำนรรจ์ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศุภโกล

ภาพที่ 4.39 ตัวละครแก๊งโลกไม่ลืม ในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารา

(รับบทโดย วิศรุต สุวินิจจิต (ที) รับบทจำนงค์ ชวิศพงษ์ พุสมจิตสกุล (ภาค) รับบท จำนรรจ์ และ
ณัฐนนท์ เพชรแก้ว (เพชร) รับบท จำเนียร)

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ (2565)

ถึงแม้จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ แต่ก็มีความเชื่อมั่นในความเป็นปัจเจกบุคคล และเป็นเสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนพึงมีรวมถึงเพศเช่นกัน ดังประโยคที่แก๊งโลกไม่ลืมได้ตบนักเรียนคนอื่น ๆ ที่เข้ามาล้อเลียนและดูถูกพวกตน

“ พวกตุ๊ดเว้ย” กลุ่มนักเรียน

“ ทำไมคะพี่ พวกหนูเป็นแบบนี้แล้วมันไปเดือดร้อนใครไม่ทราบคะ” จำนรรจ์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารา ตอนที่ 5 นาทีที่ 28.31)

ความกล้าแสดงออกผ่านการประท้วงและกล้าที่จะเผชิญหน้ากับอาจารย์ และ สारวัตรนักเรียนโรงเรียนศุภโกล โดยแก๊งโลกไม่ลืมนั้นมีความสอดคล้องกับอุดมการณ์แบบเสรีนิยม ประชาธิปไตย กล่าวคือ ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิและเสรีภาพของความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่ยึดติด

ในกฎระเบียบ ความเชื่อที่ล้าหลังอย่างกฎระเบียบของโรงเรียนศุภโกลที่แก๊งโลกไม่ลืมไม่เพียงมองไม่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบันแต่ในกฎระเบียบบางข้อและกระบวนการควบคุมนักเรียนเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังประโยคบทสนทนา

“โรงเรียนไม่มีสิทธิมาลดทอนความเป็นมนุษย์ พวกเรามีสิทธิในร่างกายของพวกเราเอง ไม่เอาเครื่องแบบนักเรียน “ แก๊งโลกไม่ลืม

“ฉันว่าพรุ่งนี้พวกเราต้องทำให้โรงเรียนกลับมาทบทวน กฎระเบียบเก่า ๆ ที่ล้าสมัยให้ใหม่ให้ได้” จ่านรรจ์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 5 นาทีที่ 41.21)

นอกจากนี้ยังแก๊งโลกไม่ลืมยังมีความสอดคล้องไปกับอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตย กล่าวคือ ในลักษณะของความเสมอภาคที่แก๊งโลกไม่ลืม พยายามเรียกร้องสิทธิของตนเองเพื่อแสดงให้เห็นความเท่าเทียมกันกันของมนุษย์ถึงแม้จะแตกต่างในทางอุดมการณ์ ความคิด ลักษณะทางกายภาพ รวมถึงความหลากหลายทางเพศหรือที่อาจกล่าวได้ว่า เป็นกลุ่มตัวละครที่นำเสนอในเรื่องความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) ในภาพยนตร์ได้อย่างชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นการนำเสนอของภาพยนตร์ถึงสภาพทางสังคมที่มีอุดมการณ์แนวคิดในเรื่องความหลากหลายทางเพศที่แตกต่างกัน

1.3 วิเคราะห์การดำเนินเรื่องภาพยนตร์ที่แสดงถึงอุดมการณ์ทางการเมืองผ่านภาพและบทสนทนาประกอบในบทภาพยนตร์

ภาพยนตร์โทรทัศน์ชุด เรื่อง คาร เป็นภาพยนตร์ที่ถูกดัดแปลงมาจากวรรณกรรมเรื่อง คาร ซึ่งเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับความขัดแย้งทางความคิด และอุดมการณ์ทางการเมืองที่สะท้อนผ่านสังคมจำลองในรูปแบบของโรงเรียนที่มีความเชื่อในเรื่องของสิ่งเหนือธรรมชาติอย่างอาถรรพ์โรงเรียนศุภโกล โดยมีกลุ่มนักเรียนและอาจารย์เป็นตัวแสดงในการดำเนินเรื่อง ซึ่งภาพยนตร์ดังกล่าวได้มีกลวิธีในการนำเสนออุดมการณ์ทางการเมืองด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งการเล่าเรื่อง การสร้างตัวละคร บทสนทนา และแก่นเรื่อง เพื่อให้ภาพยนตร์ดังกล่าวมีความน่าสนใจ อุดมการณ์เป็นเหมือนความคิดที่มีการนำไปสู่การปฏิบัติ หรือการกระทำ โดยใช้ความเชื่อ ความรู้สึก ทศนคติ ความรู้ และประสบการณ์

ซึ่งมีความน่าสนใจที่ผู้เขียนบทภาพยนตร์ได้นำหลักความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองและความเชื่ออาถรรพ์มาเป็นประเด็นสำคัญในการนำเสนอ ดังนี้

1.3.1 การนำเสนออุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมในภาพยนตร์

1) การนำเสนออุดมการณ์ทางการเมืองอนุรักษ์นิยมผ่านบทสนทนาตัวละคร

ละคร

ผู้ศึกษาได้ศึกษาภาพยนตร์โทรทัศน์ชุด เรื่อง คาร (The Eclipse) พบว่าอุดมการณ์ทางการเมืองที่เห็นได้แบ่งออกเป็น 2 อุดมการณ์หลัก และ 1 แนวคิด ได้แก่ อุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย อุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม และแนวคิดอำนาจนิยม ในภาพยนตร์ชุดเรื่อง คาร นั้น ตัวแทนของผู้ที่มีอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยม และอำนาจนิยม คือ กลุ่มอาจารย์อย่างอาจารย์ชาติก อาจารย์วาริ อักก์ และกลุ่มसारวัตร์นักเรียน และตัวแทนของผู้ที่มีอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย คือ แก๊งโลกไม่ลืม และอายันโดยอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏให้เห็นใน

ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมปรากฏในรูปแบบของกฎระเบียบโรงเรียน ที่นักเรียนทุกคนจำเป็นต้องจำและกล่าวคำปฏิญาณต่อโรงเรียน จึงอยู่ในรูปแบบของการยึดมั่นถือมั่นในกฎระเบียบของโรงเรียน ดังที่ภาพยนตร์นำเสนอได้นำเสนอผ่านการกล่าวคำปฏิญาณของนักเรียนศุภพลในที่ประชุมให้เห็น ดังนี้

“โรงเรียนศุภพลเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมาอย่างยาวนาน เพราะพวกเราเชื่อว่า....เมื่อมีกฎ พวกเราจึงมีเกียรติ!!”

“เกียรติภูมิของศุภพลอยู่ในมือของเธอแล้วนะนายอักก์ ฝากด้วยหละ” อาจารย์ชาติกได้กล่าว

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 1 นาทีที่ 01.06 – 01.09)

กล่าวคือ เมื่อวิเคราะห์ถึงบทสนทนาที่มีการกล่าวคำปฏิญาณของนักเรียนศุภพลจะเห็นได้ว่า มีการนำสิ่งที่เรียกว่าชื่อเสียงโรงเรียน เกียรติของบุคคลและโรงเรียนมาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยว และสร้างเป็นความเชื่อ ทำให้กฎระเบียบของโรงเรียนศุภพลยังคงอยู่กฎระเบียบ

ดังกล่าวมีการถูกใช้มาเป็นระยะเวลานานและไม่เปลี่ยนแปลง โดยมองว่าการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ชื่อเสียงโรงเรียนศุภโกลต้องมีความต่างพริ้ว นำไปสู่การปลุกฝัง หล่อหลอมและทำให้คนบางกลุ่มไม่สามารถก้าวข้ามไปสู่ความมีอิสระทางความคิดไปได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดอนุรักษ์นิยมที่ไม่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลง เพราะกฎระเบียบของโรงเรียนศุภโกลดังกล่าวมีคุณค่าและผ่านการพิสูจน์ด้วยกาลเวลาที่คงอยู่มาเป็นระยะเวลานานดังที่อาจารย์ชาตที่ได้กล่าวว่า

“บางทีสิ่งที่เราช่วยกันรักษา ทั้งระเบียบและชื่อเสียงกว่า 100 ปี จะพังครืนเพราะคนนอก”

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 1 นาทีที่ 33.26)

หรือการที่อ๊กก็ได้โต้แย้งกับอายันขณะที่ทั้งสองตัวละครได้รับมอบหมายจากอาจารย์ศนีในการให้ช่วยจัดบอร์ด เรื่องกฎระเบียบโรงเรียนศุภโกล โดยอ๊กก็สังเกตเห็นถึงคุณค่าของกฎระเบียบโรงเรียนศุภโกลที่ควรรักษาไว้ ซึ่งขัดแย้งกับอายันที่ไม่มีความเชื่อและเห็นต่างในเรื่องกฎระเบียบดังกล่าว

“ดูกฎบَابอพวกนี้สิตกยุคซิบหาย ยังจะให้จัดบอร์ดอยู่ได้” อายัน

“นี่เป็นกฎที่สุภาพบุรุษศุภโกล สืบทอดกันรุ่นสู่รุ่นต่อกันมาเป็น 100 ปี มึงไม่มีสิทธิพูดจาหมา ๆ แบบนี้” อ๊ก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 1 นาทีที่ 27.49)

“ไอ้พวกไม่ทำตามกฎ ส่วนมากเป็นพวกไร้ราก” อ๊ก

“กูเป็นพวกไม่มีรากอยู่แล้ว กูไม่ใช่ไม้เลื้อย” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 2 นาทีที่ 28.30)

จากบทสนทนาข้างต้นระหว่างอ๊กกับอายัน ความขัดแย้งระหว่างทั้งสองคนที่ต่างแนวคิดและอุดมการณ์ การที่อ๊กใช้คำว่า “ไร้ราก” จึงเป็นการเปรียบเปรยกับการไม่มีวัฒนธรรม ซึ่งกลุ่มคนไร้วัฒนธรรม ในมุมมองของอ๊กจึงเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีความเจริญทางสังคม และ

ไม่มีกฎระเบียบ ดังนั้นวัฒนธรรมและกฎระเบียบในสังคมจึงเป็นสิ่งที่ควบคุมกันหากวิเคราะห์ตามอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม ที่ให้ความสำคัญกับแบบแผนทางวัฒนธรรม จารีต ประเพณีที่สืบทอดกันมาหรือดั้งเดิม รวมถึงกฎระเบียบที่ถูกกำหนดขึ้นจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนรุ่นแรก

หรือบทสนทนาที่มีนักเรียนในโรงเรียนออกมาตำหนิแก๊งโลกไม่ลืมที่ออกมาประท้วงต่อกลุ่มอาจารย์และนักเรียนในโรงเรียนเพื่อเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพโดยมีความเชื่อว่าการกระทำของแก๊งโลกไม่ลืมซึ่งเป็นการละเมิดกฎของโรงเรียน และจะทำให้เกิดอาถรรพ์ศุภผลซึ่งส่งผลกระทบต่อนักเรียนคนอื่น ๆ ในโรงเรียนตามมา ดังบทสนทนาดังนี้

“สิทธิเหยื่ออะไรวะ พวกมึงแหม่งนอกคอก ระวังอาถรรพ์ศุภผลจะเล่นงาน...ถ้าพวกมึงไม่กลัวนะ พวกมึงก็ไปประท้วงที่อื่นไป” นักเรียนโรงเรียนศุภผล 1

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 7 นาทีที่ 12.27)

จากบทสนทนาข้างต้นคำว่า “นอกคอก” หมายถึง การประพฤติไม่ตรงตามแบบตามธรรมเนียมประเพณีที่เคยปฏิบัติกันมา ได้ถูกนำมาใช้ในบทสนทนาภาพยนตร์ หากนำมาวิเคราะห์กับอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมจะเห็นว่าคำดังกล่าวนำมาถูกเปรียบเปรยกับคนที่ไม่เชื่อ ไม่เคารพและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ธรรมเนียม หรือประเพณีดั้งเดิมทำให้แตกต่างจากบุคคลรอบข้างหรือบุคคลทั่วไป นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมที่ภาพยนตร์โทรทัศน์ชุดนี้ได้มีการนำเสนอจะเห็นได้ว่า แนวความคิดของอาจารย์ชาดกซึ่งเป็นอาจารย์ฝ่ายปกครองและอัครซึ่งเป็นสารวัตรนักเรียน แสดงให้เห็นว่าเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสงบสุข ดังนั้นนักเรียนโรงเรียนศุภผลต้องมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียนอย่างเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติตามก็จะเกิดผลเสียต่อตัวนักเรียนและสังคมรอบข้างเนื่องจากมนุษย์ทุกคนย่อมมีความเห็นแก่ตัวซึ่งอาจนำไปสู่การกระทำความผิดต่อผู้อื่นได้ นั่นคือ หากปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียนก็จะเป็นคนดีทว่าหากไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียนก็จะเป็นคนไม่ดีหรือสร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม การออกกฎระเบียบโรงเรียนจึงเป็นการสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจ ถึงแม้จะผู้ที่ไม่เห็นชอบ แต่กฎระเบียบเปรียบเสมือนข้อตกลงที่สังคมต้องยอมรับ สอดคล้องไปกับอาจารย์ชาดกได้พูดในขณะที่ลงโทษโดยการต่อว่าและทำให้แก๊งโลกไม่ลืมกล่าวคำปฏิญาณต่อหน้าการประชุมนักเรียนโรงเรียนศุภผลทั้งโรงเรียนว่า

“แค่กฎระเบียบของโรงเรียนยังทำไม่ได้ ถ้าพวกเธอโตไปจะกลายเป็นพวกละเมิดกฎหมาย เป็นอาชญากร เข้าใจไหม!! วันนี้ครูมีตัวแทนนักเรียนมากล่าวคำปฏิญาณ”

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารุ ตอนที่ 3 นาทีที่ 05.44)

ในด้านของอากิจะเห็นได้ชัดว่ามีความคิดที่สอดคล้องไปกับอาจารย์ชาดกในข้างต้น กล่าวคือ อุดมการณ์และแนวคิดในเชิงอนุรักษนิยมที่มองว่ามนุษย์จำเป็นต้องมีกฎระเบียบ กำหนดเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขเนื่องจากกฎระเบียบมีความเป็นรูปธรรม และเป็นแนวทางในการปฏิบัติอันเป็นที่ยอมรับของสังคมในโรงเรียนศุภพลอยู่แล้ว การต่อต้านกฎระเบียบจึงเป็นเหมือนการต่อต้านทางสังคม

“ถ้าคิดได้ ทำไมไม่คิดจะทำตามกฎ ทุกคนก็จะมีความสุข สงบสุข จะได้ไม่วุ่นวายแบบนี้...” อากิ

“ กฎมีไว้ให้ทำตาม ทำไมเรื่องแค่นี้ทำไม่ได้” อากิ

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารุ ตอนที่ 1 นาทีที่ 21.14)

ยกตัวตัวอย่างประเด็นในเรื่องของรูปแบบการแต่งกายที่ถูกกำหนดในกฎระเบียบของโรงเรียน ที่ในโรงเรียนศุภพลมีการบังคับในการใส่สูทไว้ด้านนอกเครื่องแบบนักเรียนชาย โดยอากิในฐานะที่ดำรงตำแหน่งประธานสภานักเรียนซึ่งเป็นผู้ควบคุมให้นักเรียนปฏิบัติตามอยู่ในกฎระเบียบโรงเรียนเนื่องจากกฎระเบียบเป็นสิ่งที่จะต้องรักษาไว้ ขณะที่อายันมองว่าการแต่งกายเครื่องแบบศุภพลตามกฎระเบียบโรงเรียนเป็นการไม่มีความเหมาะสมและจำกัดซึ่งเสรีภาพในการแต่งกาย ความคิดเห็นทางอุดมการณ์จึงนำมาสู่ความขัดแย้ง ดังบทสนทนาทั้งสองตอน ดังต่อไปนี้

“ ทำไมมึงไม่ใส่เครื่องแบบศุภพล ” อากิ

“ กูไม่ใส่ ” อายัน

“ มึงต้องใส่เพราะมันคือ ‘กฎ’ ” อากิ

“ กูจะใส่ก็ต่อเมื่อกูอยากใส่ โอเคปะ ” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารุ ตอนที่ 1 นาทีที่ 05.23)

“ทำไมมึงยังไม่ใส่เครื่องแบบนักเรียนอีก” อັกค์

“กูจะใส่ก็ต่อเมื่อกูอยากใส่ แล้วที่มึงใส่เนี่ยเป็นเพราะมึงอยากใส่เองหรือว่ามีคนอยากให้มึงใส่” อายัน

“กูเต็มใจใส่ ‘ไม่มีใครสั่งทั้งนั้น’” อັกค์

“เชื่องดีเนาะ...สมแล้วที่เขาเลือกมึงมาเป็นประธานชมรมสารวัตรนักเรียนในยุคที่ไม่มีใครเชื่อเรื่องโบราณ ๆ ไร้สาระแบบนี้” อายัน

“มึงถอนคำพูดเดี๋ยวนี้อะ กูของศุภพลไม่ใช่เรื่องไร้สาระ” อັกค์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตตอนที่ 1 นาทีที่ 19.02)

หรือกฎระเบียบในการห้ามใช้โทรศัพท์มือถือในโรงเรียน เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน บทสนทนาของอັกค์ที่ต่อว่าและลงโทษโดยการยึดมือถือนักเรียนรุ่นน้องโรงเรียนศุภพลที่มีการแอบใช้มือถือในการติดต่อทางครอบครัวซึ่งผิดกฎระเบียบโรงเรียนศุภพล ห้ามใช้โทรศัพท์มือถือขณะอยู่โรงเรียน

“แต่ผมมีความจำเป็นต้องใช้ตอนนี้” รุ่นน้องนักเรียน

“ถ้าน้องทำตามกฎของโรงเรียนไม่ได้ ก็ไม่ควรอยู่โรงเรียนนี้” อັกค์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตตอนที่ 1 นาทีที่ 18.79)

เมื่อพิจารณาคำพูดของอັกค์จะเห็นได้ว่า ตัวละครดังกล่าวมีการยึดถือกฎระเบียบ และเชื่อว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียนมีความเป็นรูปธรรมเป็นสิ่งสำคัญอยู่เหนือกว่าหลักเหตุและผล ผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ถูกกำหนดไว้มาอย่างยาวนานสมควรที่จะได้รับการลงโทษ รวมถึงกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพลเป็นสิ่งที่นักเรียนศุภพลทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติจนเป็นกิจลักษณะและเป็นเรื่องธรรมชาติที่นักเรียนทุกคนสมควรจะปฏิบัติ หากไม่สามารถปฏิบัติตามก็จะเป็นที่ยอมรับจากสังคม จนนำไปสู่การที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

ตามอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมเมื่อมีกฎระเบียบย่อมมีการสร้างผู้ควบคุมให้กฎระเบียบนั้นยังคงอยู่และบังคับให้ผู้อื่นปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยกลุ่มคนเหล่านี้หากเปรียบเทียบกับสถานภาพแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นกลุ่มชนชั้นปกครองที่มีอิทธิพลทางสังคมเหนือกว่าผู้อื่นเพื่อที่จะสามารถควบคุมและบังคับให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ ทำให้รูปแบบทางสังคมเป็นแบบลำดับชั้นที่ปราศจากความเสมอภาคอย่างผู้ปกครอง – ผู้ใต้ปกครอง ผู้ใหญ่- ผู้ nhỏ เป็นต้น ประกอบกับอำนาจหน้าที่ที่มีสถานภาพเหนือกว่าและต่ำกว่า เช่น บิดามีอำนาจเหนือบุตร ครูอาจารย์มีอำนาจเหนือศิษย์ เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนศุภพโลได้มีการจัดตั้งกลุ่มสรวตรนักเรียนขึ้นมาไม่เพียงเพื่อเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนเท่านั้น แต่เพื่อทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาสอดส่องนักเรียนที่ประพฤติผิดกฎระเบียบ และควบคุมนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพโลและคอยช่วยเหลืองานอาจารย์ซึ่งเกิดจากกฎระเบียบของโรงเรียนที่มอบอำนาจหน้าที่เหล่านี้ให้แก่กลุ่มดังกล่าว จึงเป็นเหมือนเครื่องมือหนึ่งของโรงเรียนในการจับผิดและลงโทษนักเรียน ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ยังรวมไปถึงการควบคุมสอบสวน ตรวจสอบ โดยทั้งหมดเพื่อรักษาชื่อเสียงและความเป็นระเบียบของโรงเรียน ทำให้กลุ่มสรวตรนักเรียนจำเป็นต้องเป็นต้นแบบที่ดี มีความน่าเกรงขามที่จะทำให้นักเรียนในโรงเรียนให้ความเคารพ ดังบทสนทนาดังต่อไปนี้

“กูเป็นสรวตรนักเรียน กูมีหน้าที่ทำให้นักเรียนทุกคนทำตามกฎ” อັก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 1 นาทีที่ 05.44)

“ชมรมสรวตรนักเรียนเราได้สร้างชื่อเสียง ให้โรงเรียนมาอย่างยาวนาน แล้วเธอในฐานะประธานชมรมคงไม่ทำให้โรงเรียนต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงนะ” อาจารย์ขาดกได้กล่าวกับอັก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 3 นาทีที่ 08.27)

ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร (The Eclipse) ที่มีการนำระบบการศึกษาของสังคมไทยมาเป็นต้นแบบ แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่พบในระบบการศึกษาที่เกิดจากกฎระเบียบที่ถูกนำมาใช้จริงในประเทศไทย ซึ่งโรงเรียนศุภพโลได้มีการนำระเบียบการลงโทษนักเรียนตามประกาศของคณะปฏิวัติ ควบคุมนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ.2515 มาใช้ และยังคงถูกนำมาใช้อยู่โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบตามยุคสมัยหรือเปลี่ยนแปลงดังบทสนทนาดังต่อไปนี้

“ระเบียบการลงโทษนักเรียนฉบับปรับปรุงปี 48 ค่ะ” อาจารย์ศนิ

“ยังไงก็เหมือนเดิม เพราะการลงโทษนักเรียนอ้างอิงกับประกาศของคณะปฏิวัติปี 2515 อยู่แล้ว” ผู้อำนวยการโรงเรียน

“จริงค่ะที่เราอ้างอิงจากประกาศนั้น จนถึงระเบียบการลงโทษฉบับปี 43 แต่ฉบับปี 48 มีระเบียบไม่เหมือนเดิม”

“ไม่เหมือนเดิมยังไง” ผู้อำนวยการโรงเรียน

“ประกาศฉบับปี 48 ได้ตัดการลงโทษในการพักการเรียนและไล่ออกทิ้ง คงไว้แต่การ ว่ากล่าวตักเตือน การทำทัณฑ์บน และตัดคะแนนความประพฤติครับ” อาจารย์ชาดก

“บ้าไปแล้วหรือไง นี่เราไม่มีสิทธิที่จะลงโทษนักเรียนที่ทำผิดร้ายแรงอย่างนั้นหรือ ไม่ได้ยังไงเด็กพวกนั้นก็ต้องถูกพักการเรียนหนึ่งเทอม” ผู้อำนวยการโรงเรียน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 12 นาทีที่ 02.18)

จากบทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่า กฎระเบียบที่ผู้อำนวยการโรงเรียนนำมาใช้ในการลงโทษนักเรียนนั้นมีความเก่าและถูกใช้มาเป็นระยะเวลาที่นาน การที่อาจารย์ศนิและอาจารย์ชาดกนั้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ.2548 ซึ่งเป็นระเบียบตัวใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ มาให้ผู้อำนวยการพิจารณาบทลงโทษอัยกัและถั่วพู สร้างความไม่พอใจแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนในเรื่องการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและยืนยันที่จะใช้กฎระเบียบในการลงโทษนักเรียนตามแบบเดิม เนื่องจากระเบียบการลงโทษแบบใหม่โดยการปรับลดโทษนักเรียนรวมถึงข้อระเบียบอื่น ๆ ความคิดและความเห็นของผู้อำนวยการสอดคล้องไปกับอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมที่ไม่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน โดยมีความเชื่อมั่นในกฎระเบียบแบบเก่าที่ดำรงรักษามาแต่ดั้งเดิมของโรงเรียน หากเกิดการเปลี่ยนแปลงตามระเบียบดังกล่าวก็จะนำไปสู่ความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบซึ่งเปรียบดังรากฐานที่สั่งสมมาอย่างยาวนานของโรงเรียนศุภโกลด้วยเช่นกัน

ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือเมื่อวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าระบบการศึกษาของสังคมไทยมีการบริหารราชการอยู่ในรูปแบบของที่ราชการส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดการรวมศูนย์นโยบายและกฎระเบียบพื้นฐานมาจากหน่วยงานส่วนกลาง นำไปสู่การกระทำตามและไม่ตั้งคำถามกับสิ่งเหล่านั้น เช่น การกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอน การกำหนดรูปแบบการเครื่องแต่งกาย กฎระเบียบภายในของแต่ละโรงเรียนที่ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของส่วนกลาง เป็นต้น

นอกจากนี้ภาพยนตร์ได้นำเสนอมุมมองด้านการศึกษาจากกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานทางสังคมที่จะปลูกฝังความคิด ค่านิยมของผู้เรียนจากอาจารย์ซึ่งเป็นผู้สอน รูปแบบการเรียนการสอนจึงมีผลต่อผู้เรียนตามมา ดังความคิดของอาจารย์วารีย์ซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิชาสังคมและประวัติศาสตร์โรงเรียนศุภโกลที่มีการยึดการเรียนการสอนในรูปแบบดั้งเดิมคือ การยึดถือตามตำราหนังสือเรียนเพียงอย่างเดียว เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมของอาจารย์วารีย์ซึ่งเป็นยุคสมัยเก่า การดำเนินชีวิตในสังคมในยุคสมัยที่ยังขาดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และไม่มีอินเทอร์เน็ต ความคุ้นเคยและสิ่งที่ปลูกฝังจากสังคม จึงเป็นการสร้างอุดมการณ์และนำไปสู่การปฏิบัติขึ้น หากพิจารณาจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตสำหรับอาจารย์วารีย์เป็นเหมือนการเปลี่ยนแปลงที่สิ้นคลอนและลดคุณค่าในวิชาชีพ รวมถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่เธอคุ้นเคย และสั่งสมประสบการณ์มาหลายรุ่นในโรงเรียนศุภโกลแสดงออกของอาจารย์วารีย์ผ่านคำพูดเชิงดูถูกและว่ากล่าวนักเรียนที่แสดงความเห็นที่แตกต่างหรือขัดต่อค่านิยมความเชื่อเธอ จึงเป็นการปฏิเสธความเห็นต่างและการเปลี่ยนแปลงเรื่องดังกล่าว ซึ่งมีความสอดคล้องอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมซึ่งขัดแย้งกับอายันที่มองว่าการศึกษาคควรที่จะมีการเปิดกว้างในการค้นคว้า และความหลากหลายทางความคิดเห็นในการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ ดังบทสนทนา ดังต่อไปนี้

“ผมแค่แชร์ข้อมูลกับอาจารย์ว่าแนวคิดประวัติศาสตร์ ไม่สรุปได้แค่ข้อยส์เดียว ตามข้อมูลที่ผมค้นในอินเทอร์เน็ต” อายัน

“ข้อมูลที่ใครจะเข้าไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงก็ได้ เธอเรียนหนังสือเธอต้องยึดตามตำรา!”

ครูวารีย์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 2 นาทีที่ 22.14)

นอกจากนี้ภาพยนตร์ชุดเรื่องคารได้มีการนำเสนออุดมการณ์ดังกล่าวในรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมที่ปรากฏในภาพยนตร์ในประเด็นดังต่อไปนี้

1) เรื่องลำดับชั้น และอำนาจหน้าที่ ซึ่งก่อให้เกิดวัฒนธรรมการเมืองการเคารพผู้อาวุโส อันเป็นอำนาจในรูปแบบจากบนลงล่าง ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าย่อมปกครองผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า ดังนั้นผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าต้องเชื่อฟัง เคารพยำเกรงผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าเนื่องจากผู้ที่มีอำนาจมากกว่าหรือผู้ปกครองจะรู้ว่าสิ่งใดสมควรหรือไม่ ผ่านประสบการณ์มาก่อนและมีความสามารถ ซึ่งเป็นการเน้นที่ประสบการณ์มากกว่าหลักการเหตุผล หากไม่เคารพเชื่อฟังก็จะถูกมองว่าเป็นความผิด แผลงแยก หรือต่อต้านความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม และอาจถูกลงโทษ ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังจนกลายเป็นค่านิยมในสังคมไทยมานับแต่โบราณ โดยภาพยนตร์ได้มีการนำเสนอวัฒนธรรมแบบเคารพผู้อาวุโสผ่านบทสนทนาดังต่อไปนี้

“ มิ่งเข้าข้างอาจารย์วาริทำไม แทนที่มิ่งจะเข้าข้างไอ้วัฒน์” ครรลอง

“ กูขอโทษกูไม่อยากให้เรื่องบานปลายไปมากกว่านี้” อักก์

“ ไอ้อักก์เนี่ย มันกำลังช่วยกูอยู่เว้ย มันพยายามทำให้อาจารย์วาริคิดว่าตัวเองมีพวก มิ่งก็รู้ไม่ใช่หรือวะ คนวัยนั้นเขาเสียหน้าไม่ได้ เรื่องใหญ่ตายท่า” วสุวัฒน์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 1 นาทีที่ 22.07)

จากบทสนทนาระหว่างสมาชิกในกลุ่มสารวัตรนักเรียนที่ทะเลาะกัน เนื่องจากอักก์เข้าข้างอาจารย์วาริแทนที่จะเข้าข้างวสุวัฒน์ที่เป็นเพื่อน ระหว่างการถามตอบในคาบเรียนทำให้ครรลองเกิดความไม่พอใจในตัวอักก์ ทั้งนี้วสุวัฒน์ก็ได้พูดแก้ตัวให้กับอักก์ถึงข้อเท็จจริงที่อักก์กระทำไปเพื่อปกป้องเพื่อน ประเด็นที่น่าสนใจในบทสนทนาของวสุวัฒน์ ที่ว่า “คนวัยนั้นเขาเสียหน้าไม่ได้ เรื่องใหญ่ตายท่า” แสดงให้เห็นถึงลำดับชั้นทางสังคมที่แบ่งตามความอาวุโส และการให้ความเคารพต่อผู้อาวุโสจึงเป็นอำนาจหน้าที่หนึ่งของผู้ที่อายุน้อยกว่า เนื่องจากผู้อาวุโสมีประสบการณ์ความรู้ที่มากกว่า ประกอบกับภาพลักษณ์ของอาจารย์ซึ่งมีความความน่าเชื่อถือและเป็นที่น่าเคารพยำเกรงแก่นักเรียน รวมถึงอำนาจของตำแหน่งวิชาชีพ ย่อมสามารถที่จะลงโทษนักเรียนได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้นักเรียนเกิดความเกรงกลัวการโดนลงโทษ

แนวความคิดเกี่ยวกับการเคารพผู้อาวุโสเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมาอย่างยาวนานมีความสอดคล้องกับอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยม กล่าวคือในด้านของลำดับชั้นและอำนาจหน้าที่ระหว่างผู้มีอำนาจมากกว่าคืออาจารย์วาริ และผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าคือ นักเรียน และการที่นักเรียนยังคงยึดหลักในการเคารพผู้อาวุโสและหลีกเลี่ยงที่จะเข้าปะทะหรือมีความขัดแย้งแสดงให้เห็นถึงการถูกปลูกฝังทางอุดมการณ์ และยึดถือจนนำไปสู่การปฏิบัติจริงจนกลายเป็นสิ่งที่พึงกระทำและเป็นที่ยอมรับในสังคมที่มีลักษณะวัฒนธรรมดังกล่าว

2) *ประเด็นวัฒนธรรมในเรื่องของเพศและความหลากหลายทางเพศ* ในภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์เรื่องคารา ที่ได้มีการนำเสนอในเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมและเรื่องเพศ ในสังคมของโรงเรียนศุภโกลที่ก่อตั้งขึ้นมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานในรูปแบบของโรงเรียนชายล้วน สะท้อนให้เห็นถึงอดีตของสังคมไทยที่มีการให้ความสำคัญกับเพศชาย โดยมีระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) หรือปิตาธิปไตย กล่าวคือเป็นระบบที่เอื้อให้เพศชายไม่ว่าจะด้วยสถานะทางสังคมอำนาจ และสิทธิเหนือกว่าเพศอื่น เช่น การศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ เป็นต้น โรงเรียนชายล้วนจึงอาจเรียกได้ว่าเป็นผลที่เกิดจากระบบชายเป็นใหญ่ และเป็นสถาบันทางการศึกษาในรูปแบบหนึ่งที่หลายครอบครัวมองว่าเป็นสถานที่ที่จะส่งเสริมให้มีความเป็นชาย และภาพลักษณ์อันพึงประสงค์ของเพศชายที่จะต้องมีภาพลักษณ์ของความเป็นผู้นำ และมีอำนาจ

ดังนั้นโรงเรียนศุภโกลซึ่งเป็นโรงเรียนชายล้วน ประกอบกับการก่อตั้งโรงเรียนขึ้นมายาวนานมากกว่า 100 ปี ซึ่งวัฒนธรรมในโรงเรียนที่เพศชายเป็นใหญ่ และการให้ความสำคัญในเรื่องของเพศสภาพความเป็นเพศชาย จึงเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กับโรงเรียน จนเป็นค่านิยมทางสังคม และวัฒนธรรมที่เกิดความไม่เท่าเทียมทางเพศเกิดขึ้น ทั้งนี้เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ความเป็นพหุนิยมทางวัฒนธรรมจึงเข้ามามีบทบาทในสังคม รวมถึงประเด็นในเรื่องเพศหรือความหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงที่มีบทบาททางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ หรือการมีรสนิยมชื่นชอบเพศเดียวกัน เช่น ชายรักชาย หญิงรักหญิง หรือการมีเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด (บุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศและการแสดงออกที่สะท้อนเพศของตนเอง เช่น การแต่งกาย พฤติกรรมท่าทางที่ไม่ตรงกับเพศกำเนิดอย่างสิ้นเชิง) เป็นต้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงย่อมมีผู้ที่ยอมรับและไม่ยอมรับในเรื่องดังกล่าวที่อาจนำไปสู่การเกิดความขัดแย้งในสังคม

ในภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์เรื่องคาร ได้มีการนำเสนอตัวละครในเรื่องของความหลากหลายทางเพศในโรงเรียนชาย ดังต่อไปนี้

“พวกตุ๊ดเว้ย” กลุ่มนักเรียน
 “ทำไมคะพี่ พวกหนูเป็นแบบนี้แล้วมันไปเดือดร้อนใครไม่ทราบคะ” จำรรจ
 “พวกมึงไม่รู้หรอ” กลุ่มนักเรียน
 “พวกกูเดือดร้อนไปถึงไหนแล้ว ตอนนี้อยู่ไปไหนมาไหน มีแต่คนถามว่ามึงเรียนโรงเรียนตุ๊ดใช้ไหม” กลุ่มนักเรียน
 “คนอื่นอะเขาสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน แต่พวกมึงอะทำลายชื่อเสียงของโรงเรียน”

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 5 นาทีที่ 43.32)

จากบทสนทนาดังกล่าวจะเห็นได้ว่านักเรียนส่วนมากของโรงเรียนศุภโกลและสังคมภายนอกโรงเรียนที่ไม่ยอมรับในความหลากหลายทางเพศ โดยการดูถูกและต่อว่าแก๊งโลกไม่สิ้น ซึ่งมีการแสดงออกเป็นหญิงผิดจากเพศสภาพตนเอง การดูถูกและต่อว่าดังกล่าวจึงเป็นการเหยียดเพศ และการละเมิดสิทธิด้วยวาจาจากความคิดในเรื่องการไม่ยอมรับความหลากหลายทางเพศที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย สอดคล้องกับอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมที่ยึดหลักธรรมเนียมวัฒนธรรม ค่านิยมทางสังคมที่มีมาตั้งแต่อดีตคือเพศชายต้องคู่กับเพศหญิง โดยเพศชายเป็นใหญ่ มีความเป็นภาวะผู้นำและมีอำนาจในสังคม ขณะที่เพศหญิงเป็นรอง และเป็นผู้ตามเคารพเพศชาย การที่เพศชายไม่สามารถที่จะแสดงออกถึงเพศสภาพตนเองให้เป็นไปตามหลักดังกล่าวได้ หรือผิดแผกแตกต่างไปจากรูปแบบธรรมเนียม วัฒนธรรมค่านิยมที่สืบต่อกันมา จึงเป็นการขัดต่อหลักธรรมเนียมวัฒนธรรม และค่านิยมในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การต่อต้าน ดูถูกดูแคลน การเหยียดทางเพศหรือการถูกละเมิด (Bully) ดังเหตุการณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ระหว่างถั่วพุกกับครรลองกำลังทำรายงานคู่ในห้องสมุด ซึ่งระหว่างนั้นก็ถูกนักเรียนคนอื่น ๆ ชุบซิบนินทา ล้อเลียนเรื่องที่ว่าพวกเขาเป็นพวกรักเพศเดียวกัน จึงสร้างความไม่พอใจให้แก่ครรลอง และได้ใช้กระบี่ปาตลงบนโต๊ะห้องสมุดเพื่อแสดงออกถึงความไม่พอใจ

“ทำไมคุณต้องมานั่งทำรายงานกับเด็กตี้อย่างมึนวะ” ครรลอง

“วันหลังอะ มึงไม่ต้องมาปกป้องกันกูแบบนี้อีกนะ กูชินแล้วอะ ใครอยากจะบูลลี่กู
ยังใญ่กูไม่สนหรอก แต่กูไม่อยากจะเห็นมึงเจ็บตัวแบบวันนี้นักอีกนะเว้ย

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตตอนที่ 2 นาทีที่ 35.07)

สอดคล้องไปกับฉากที่อาจารย์หัวหน้าฝ่ายปกครองได้เล่าความจริงให้อาจารย์ศนิ อักก์ อายัน ถั่วพู ครรลอง และวสุวัฒน์ โดยในอดีตเคยมีความรักกับน้ำฎีกาที่เป็นอาจารย์ฝ่ายปกครองด้วยกันและเป็นน้ำของอายัน ความรักของทั้งสองเป็นความรักระหว่างชายรักชาย และถูกอาจารย์ใหญ่จับได้ขณะกำลังจะขอแต่งงานกันในห้องพักอาจารย์ จึงถูกต่อว่าอย่างรุนแรง จากเหตุการณ์ดังกล่าวขณะที่อาจารย์ชาตได้รับการยื่นข้อเสนอให้ปฏิบัติงานตำแหน่งดังกล่าวในโรงเรียนศุภโลต่อไป แต่ต้องแลกกับที่อาจารย์ฎีกาถูกบังคับให้ต้องลาออกจากโรงเรียน และเป็นสาเหตุให้อาจารย์ฎีกาต้องลาออกไปอยู่โรงเรียนพระรถและฆ่าตัวตายจากโรคซึมเศร้า ดังบทสนทนาดังต่อไปนี้

“พวกเธอกำลังทำอะไรกันอยู่!! พวกเธอเป็นครูก็ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียนสิ” ผู้อำนวยการโรงเรียน

“แล้วการที่พวกผมรักกัน มันเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีตรงไหนครับ” อาจารย์ฎีกา

“พวกเธอจะไปทำระย้าดาบอนที่ไหนก็ได้ แต่ไม่ใช่ที่ศุภโล” ผู้อำนวยการโรงเรียน

“หลังจากนั้นครูกับอาจารย์ฎีกาก็คบกันมาตลอด จนเขาเข้ารับการบำบัดอาการซึมเศร้า แล้วเขาก็เริ่มเขียนบันทึกพวกนั้น ครูไม่อยากจะให้คนอื่นเขารู้เลยฉีกหน้าพวกนั้นออกไป ครูไม่คิดว่าการทำแบบนี้จะทำให้อาจารย์ฎีกา...” อาจารย์ชาตพูดพลางร้องไห้

“อาจารย์ชาตครับ กฎและระบบบ้า ๆ พวกนั้นมันทำลายเราได้มากถึงขนาดนั้นเลยหรือครับ” อักก์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตตอนที่ 11 นาทีที่ 38.46)

จากบนสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่า จากคำพูดของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ต่อว่าอาจารย์ทั้งสอง ด้วยคำที่รุนแรง อย่างคำว่า “ระยำดำบอน” ซึ่งตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง การกระทำที่มีความเลวทรามหรือชั่วช้า แสดงให้เห็นถึงการยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมที่ยึดถือเพียงแค่เพศชายต้องคู่กับเพศหญิงและต่อต้านรสนิยมทางเพศที่ผิดจากปกติ ประกอบกับในเรื่องของภาพลักษณ์อาจารย์ที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมให้นักเรียนในการปฏิบัติตาม การกระทำของอาจารย์ขาดกและอาจารย์ฎีกาในมุมมองของผู้อำนวยการโรงเรียนศุภพโลจึงเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม และเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่นักเรียนเนื่องจากเป็นอาจารย์ในโรงเรียน หากนักเรียนในโรงเรียนหรือบุคลากรโรงเรียนทราบจะนำไปสู่การที่โรงเรียนเสื่อมเสียชื่อเสียงได้

ค่านิยมทางสังคมที่ยังมีการต่อต้านรักร่วมเพศประกอบกับหน้าที่การงานทำให้อาจารย์ขาดกจำเป็นต้องปิดบังเรื่องที่ตนเองรักร่วมเพศจากสังคมภายนอกและเรื่องในโรงเรียนดังคำพูดที่ว่า “ครูไม่ยอมให้คนอื่นเขารู้เลยฉีกหน้าพวกนั้นออกไป...” การกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ขาดกที่รักกับอาจารย์ฎีกามีได้มีแนวคิดในเชิงอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศตั้งแต่เริ่มต้น ทว่าต่อมาจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้ และเพื่อความมั่นคงในหน้าที่การงาน ค่านิยมที่ถูกสร้างขึ้นจากสังคมจึงหล่อหลอมและปลูกฝังในความคิดอาจารย์ขาดก นำไปสู่การแสดงออกเป็นภาพลักษณ์ของอาจารย์หัวหน้าฝ่ายปกครองที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่ง โดยมีลักษณะที่เข้มงวดยึดมั่นในกฎระเบียบโรงเรียน มีความน่าเกรงขามสามารถที่จะปกครองเป็นต้นแบบแก่กลุ่มสรวิตรนักเรียน และเป็นที่น่ายำเกรงของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนศุภพโล

ในภายหลังที่อ็อกก็ถูกเปิดโปงโดยถั่วพู เรื่องการกระทำความผิดในเรื่องที่อ็อกเป็นผู้สร้างสถานการณ์อาคารโรงเรียนขึ้น ประกอบกับถูกตั้งข้อสงสัยประเด็นที่อ็อกและอายันกำลังคบกันขึ้นมา

“มึงเงหลักฐานไอ้อาย คนที่เป็นพยานได้ดีที่สุดคือมึงเง มึงกูรูนี้ว่าคนที่ทำให้อาคารนี้เป็นเผด็จลับมา ไม่สิคนที่ทำมันขึ้นมาคือไอ้อ็อก” ถั่วพู

“กูทำเอง กูทำทุกอย่างคนเดียวไม่เกี่ยวกับใครทั้งนั้น” อ็อก

“ไอ้อ็อก มึงยังไม่จำเป็นต้องพูดอะไรตอนนี้ก็ได้นะเว้ย” อายัน

“มันต้องตอนนี้เว้ยไอ้ยาย มึงเลิกปกป้องมันได้แล้ว” ถั่วพู

“แล้วสรุปพวกมึงสองคนคบกันหรือเปล่าวะ” นักเรียน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตตอนที่ 11 นาทีที่ 27.35)

นอกจากนี้ยังมีถั่วพูซึ่งเป็นหัวหน้าห้องที่ถูกอายันจับได้ว่าเป็นผู้สร้างอาคารโรงเรียนเท่จขึ้นมาใหม่ต่อจากอ๊กกัเพื่อไม่ให้เรื่องที่อ๊กกัทำเสียหายไปและปกปิดความผิดตัวเองไว้ ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎโรงเรียน และขัดต่อค่านิยม วัฒนธรรม ธรรมเนียมของโรงเรียนและสังคม เช่นเดียวกับอ๊กกั

“ในหนังสือสืบสวน ตอนสุดท้ายตัวร้ายจะสารภาพกับทุกคน มึงไม่คิดจะพูดอะไรหน่อยหรือ ไอ้แอกหลุมสุริยคราส” อายัน

“กูเป็นแอกหลุมสุริยคราสจริง ๆ และเป็นคนทำร้ายข่มขู่แก๊งโลกไม่ลืม” ถั่วพู

“โพสต์ทวิตเตอร์ ข่มขู่พวกที่มาประท้วง และเผาหุ่นพวกนั้นใช่ปะ มึงทำแบบนี้ทำไมไอ้ถั่ว กูนึกว่ามึงเป็นกลาง” อ๊กกั

“กูเคยเป็น แต่ที่กูสร้างแอกหลุมสุริยคราสขึ้นมา เพราะกูไม่ต้องการให้เรื่องมันเงียบไปเฉย กูต้องทำให้ทุกคนพูดความจริงออกมา” ถั่วพู

“สิ่งที่มึงทำมันไม่ต่างจากที่ไอ้อ๊กกัทำเลย” วสุวัฒน์

“กูรู้ แต่กูทนไม่ได้ที่ไอ้ยายกับไอ้อ๊กกัคบกันพวกมึงช่วยกันปกปิดความผิดแบบนี้ มึงคิดว่าทำให้เรื่องเงียบแบบนี้ จะแก้ไขอะไรได้หรือวะ” ถั่วพู

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตตอนที่ 11 นาทีที่ 31.19)

การกระทำของอ๊กกัและถั่วพู จึงทำให้ถูกลดความน่าเชื่อถือในฐานะประธานสรวัดรนักเรียนและหัวหน้าห้อง รวมถึงการเริ่มโดนดูถูกดูแคลนจากนักเรียนคนอื่น และอาจารย์ในโรงเรียนดังบทสนทนาดังต่อไปนี้

“พอเรื่องวุ่นวายวันนี้เกิดขึ้นเพราะเธอสองคน น่าผิดหวังมาก คนหนึ่งเป็นถึงประธานชมรมสารวัตรนักเรียน อีกคนเป็นถึงหัวหน้าห้อง พวกเธอทำลายเกียรติของศุภพลแบบนี้ได้ยังไง” ผู้อำนวยการโรงเรียน

“มีเรื่องทำหนังสือด้วยค่ะ” อาจารย์วาริ

“แล้วยังคิดจะทำหนังสือ เอาจมพิศปกติทางเพศของพวกเธอมาแฉให้โลกรับรู้หรือ เธอไม่อายนี่ผอ.ไม่ว่านะ แต่เธอกำลังจะประกาศให้คนทั้งโลกรู้ว่าศุภพลเลือกหัวหน้านักเรียนที่ไม่สมบูรณ์แบบมาทำหน้าที่” ผู้อำนวยการโรงเรียน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 12 นาทีที่ 05.06)

จากบทสนทนาข้างต้นเมื่อวิเคราะห์ตามอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมที่เชื่อว่ารัฐบาลหรือผู้ปกครองที่มีอำนาจจะทำให้ผู้ใต้ปกครองเป็นคนดีโดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคำสอนของศาสนา กฎหมาย หรือกฎระเบียบของสังคมที่ได้มาซึ่งอำนาจหน้าที่จึงผ่านการพิจารณาความเหมาะสม และการมอบหมายจากเบื้องบนอันเป็นอำนาจที่ชอบธรรม ความน่าเคารพยำเกรงของผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ใต้ปกครองเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ทว่าอภักดิ์ซึ่งเป็นประธานสารวัตรนักเรียน และถั่วพูที่เป็นหัวหน้าห้องซึ่งได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่จากกฎของโรงเรียน ศุภพลกระทำความผิดกฎโรงเรียนและถูกเปิดเผยต่อหน้าสาธารณะทำให้ความน่าเชื่อถือของตัวละครทั้งสองลดลงผลกระทบเรื่องความน่าเชื่อถือและการถูกเคารพยำเกรงไม่เพียงเกิดแค่เพียงตัวละครอภักดิ์และถั่วพูเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความน่าเชื่อถือของเหล่าอาจารย์หรือผู้บริหารในโรงเรียนซึ่งมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่อภักดิ์และถั่วพูเช่นกัน ดังประโยคบทสนทนาของผู้อำนวยการที่ว่า “...เธอไม่อายนี่ผอ.ไม่ว่านะ แต่เธอกำลังจะประกาศให้คนทั้งโลกรู้ว่า ศุภพลเลือกหัวหน้านักเรียนที่ไม่สมบูรณ์แบบมาทำหน้าที่” นอกจากนี้ความคิดของผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งต่อต้านของการรักร่วมเพศที่สอดคล้องไปกับอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมของสังคมไทยที่มีค่านิยม ธรรมเนียมและวัฒนธรรมที่มองว่าบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องผิดปกติและไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม จนนำไปสู่การถูกเหยียด กลั่นแกล้ง หรือละเมิดทางวาจาในเรื่องเพศดังกล่าว

2) การนำเสนออุดมการณ์ทางการเมืองอนุรักษ์นิยมผ่านการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในภาพยนตร์

ภาพยนตร์ได้มีการนำเสนออุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมผ่านกฎระเบียบต่างๆของโรงเรียนศุภโล คำปฏิญาณ รวมถึงลักษณะของตัวละคร โดยแต่ละภาพในฉากจะมีการนำเสนอสอดแทรกประเด็นของอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมร่วมด้วย โดยมีรายละเอียดปรากฏดังต่อไปนี้

(1) การบังคับใช้กฎระเบียบโรงเรียนศุภโล

อาจเรียกได้ว่าเป็นกฎระเบียบที่โรงเรียนศุภโลยึดถือถือมากกว่า 100 ปี จากรุ่นสู่รุ่น ทั้งเรื่องการปฏิบัติตนในโรงเรียน การแต่งกาย การใช้โทรศัพท์มือถือ โดยมีผู้ควบคุมและกำกับนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน คือ อาจารย์ฝ่ายปกครอง และกลุ่มสภารัตนนักเรียน

ภาพที่ 4. 40 ฉากการเปิดภาคการศึกษาของนักเรียนศุภโล และแต่งตั้งกลุ่มสภารัตนนักเรียนอย่างเป็นทางการ

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 41 ฉากนักเรียนโรงเรียนศุภโกลี้นเข้าแถวในวันเปิดภาคการศึกษาของนักเรียนศุภโกลี

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

จากภาพข้างต้นเป็นฉากในช่วงเริ่มแรกของเรื่อง โดยภาพยนตร์ได้นำเสนอฉากให้ห้องประชุมโรงเรียน โดยประกอบไปด้วยอาจารย์ฝ่ายปกครอง กลุ่มสารวัตรนักเรียนที่ยืนอยู่บนเวที และนักเรียนโรงเรียนศุภโกลีที่ยืนต่อแถว หากพิจารณาจะเห็นได้ว่านักเรียนมีการสวมชุดเครื่องแบบนักเรียนโรงเรียนศุภโกลีและติดเข็มตราสัญลักษณ์โรงเรียนในรูปแบบเดียวตามกฎระเบียบโรงเรียนกันทุกคน แสดงให้เห็นถึงการที่โรงเรียนยังมีการนำกฎระเบียบโรงเรียนที่มีมาอย่างยาวนานมาบังคับใช้ผ่านเครื่องแต่งกาย และนักเรียนให้ความเคารพและเชื่อมั่นในกฎโรงเรียน นอกจากนี้อุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมที่มองว่าการแต่งกายด้วยเครื่องแบบนักเรียนเป็นการแสดงถึงความค่านักเรียนที่มีความเท่าเทียมกัน ไม่เหลื่อมล้ำทางสังคม ไม่เกิดการแบ่งแยก รวมถึงการเป็นเอกลักษณ์อันดีงามอย่างหนึ่ง

(2) ธรรมเนียมประเพณีในโรงเรียนศุภโกลี

ประเพณีเป็นระเบียบแบบแผนการกระทำของกลุ่มคนที่นิยมถือปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยในโรงเรียนศุภโกลีได้มีประเพณีอย่างการสืบทอดตำแหน่งประธานสารวัตรนักเรียน เป็นประเพณีที่มีมาอย่างยาวนาน มีลักษณะลักษณะกลิ่นอายของความโบราณและคล้ายคลึงกับการจัดพิธีกรรม ซึ่งจะมีกลุ่มสารวัตรนักเรียนยืนล้อมรอบ และประธานสารวัตรนักเรียนรุ่นก่อนจะเป็นผู้จุดเทียนและส่งมอบให้แก่ผู้ที่จะเป็นประธานสารวัตรนักเรียนคนใหม่ ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 4. 42 ฉากการจัดพิธีส่งมอบตำแหน่งประธานสารวัตรนักเรียนศุภพล

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 43 ฉากตัวละครอัครก็รับมอบตำแหน่งประธานสารวัตรนักเรียนผ่านพิธีฯ

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

หากพิจารณาจะเห็นได้ว่าบรรยากาศในการจัดประเพณีดังกล่าวที่คล้ายคลึงกับพิธีกรรมนั้น มีการแฝงความหมายในเรื่องของความเชื่อ หรือความศรัทธา และการส่งต่อ กล่าวคือ เป็นพิธีที่จัดขึ้นเพื่อการส่งต่อในเรื่องของอุดมการณ์ และหน้าที่สารวัตรนักเรียน หากเปรียบเทียบแสงสว่างจากเทียนจึงเป็นเหมือนอุดมการณ์ และกฎระเบียบที่มีการส่งต่อแบบรุ่นต่อรุ่นในกลุ่มสารวัตรนักเรียน สอดคล้องไปกับอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม การที่จะสามารถทำให้กฎระเบียบและความเป็นศุภพลยังคงอยู่ได้อย่างยาวนานจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างความเชื่อและความศรัทธาในสิ่งเหล่านั้น โดยเฉพาะในผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวหรือมีความศรัทธาในเรื่องนั้น ๆ เป็นพื้นเดิม สภาพแวดล้อมที่ถูกสร้าง

ขึ้นจึงเป็นการเสริมในเรื่องของความเชื่อและความศรัทธา อักข์ที่มีประธานสารวัตรรุ่นก่อนและอาจารย์ขาดกเป็นแบบอย่าง ทำให้อักข์ยอมรับในกฎระเบียบฯ และเลือกที่จะยึดถือปฏิบัติ โดยพยายามรักษากฎระเบียบศุภพโลให้คงอยู่

(3) ความเป็นอนุรักษ์นิยมผ่านการแต่งกาย

การแต่งกาย หรือเครื่องแต่งกายเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการห่อหุ้มร่างกาย ที่มีความหลากหลาย โดยแสดงถึงเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ โดยในสังคมไทย การแต่งกายมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและพื้นฐาน ในภาพยนตร์นอกจากประเด็นเรื่องการแต่งกายของนักเรียนตามกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพโลแล้ว ตัวละครหนึ่งที่มีเอกลักษณ์ในเรื่องของการแต่งกายคือ อาจารย์วารีย์ ซึ่งมีการแต่งกายที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ดังภาพประกอบดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 44 ภาพรูปแบบการแต่งกายของอาจารย์วารีย์ 1

ที่มา : ธัญญวาริน สุชะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 45 ภาพรูปแบบการแต่งกายของอาจารย์วาริ

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าอาจารย์วาริมีการแต่งกายด้วยชุดผ้าไหมในทุกวันในการสอน อันแสดงถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของไทยในสมัยก่อน การนำเสนอตัวละครของภาพยนตร์จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงส่วนหนึ่งของบุคลิก และแนวคิดตัวละครที่สอดคล้องกับอุดมการณ์อนุรักษ์นิยม ผ่านการแต่งกายด้วยผ้าไหมไทย จึงเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์อย่างหนึ่ง กล่าวคือ เมื่อพิจารณาในบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการแต่งกายด้วยผ้าไหมไทยจะพบในกลุ่มผู้ที่มีความอาวุโส และมีฐานะเนื่องจากผ้าไหมเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่มีมาอย่างยาวนาน และมีราคาสูงอันเป็นค่านิยมหนึ่งที่แสดงออกให้เห็นถึงความรักชาติ และคงไว้ซึ่งความเป็นไทย

นอกจากประเด็นดังกล่าว การแต่งกายย่อมมีอิทธิพลต่อนักเรียน ด้วยสังคมไทยที่มีความเชื่อในเรื่องของการเคารพผู้อาวุโส การแต่งกายด้วยผ้าไหมของอาจารย์วาริจึงขับเน้นเรื่องความอาวุโส ทำให้นักเรียนเกิดความเคารพและเชื่อฟังอันเป็นค่านิยม และอิทธิพลที่เกิดขึ้นจากอุดมการณ์อนุรักษ์นิยม

1.3.2 การนำเสนออุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยในภาพยนตร์

1) การนำเสนออุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยผ่านบทสนทนา

ตัวละคร

ผู้ศึกษาได้ศึกษาภาพยนตร์โทรทัศน์ชุด เรื่อง คาร์ (The Eclipse) พบว่า อุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ปรากฏในภาพยนตร์ที่มีความขัดแย้งกับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม อย่างชัดเจน โดยตัวละครที่มีอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย เช่น แก๊งโลกไม่ลืมที่ออกมาเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และปฏิเสศในกฎของโรงเรียนศุภพล อาจารย์นักเรียนใหม่ที่เข้ามาเพื่อสืบหาความจริงและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกฎโรงเรียน ดังคำกล่าวประทับของแก๊งโลกไม่ลืมในการประท้วงชุมนุมในโรงเรียน ดังนี้

“กฎของโรงเรียนที่มีมาอย่างยาวนาน ไม่ได้แปลว่าควรจะมีอยู่ต่อไป” แก๊งโลกไม่ลืม

“โรงเรียนไม่มีสิทธิมาลดทอนความเป็นมนุษย์ พวกเรามีสิทธิในร่างกายของพวกเราเอง ไม่เอาเครื่องแบบนักเรียน ๆ ๆ “ แก๊งโลกไม่ลืม

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่ 1 นาทีที่ 01.04)

บทพูดของแก๊งโลกไม่ลืมข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเรื่องสิทธิในระดับปัจเจกบุคคล ซึ่งสิทธิเป็นเหมือนบรรทัดฐานของมนุษย์ อันเป็นอำนาจหรือประโยชน์ที่บุคคลพึงมีพึงได้ตั้งแต่กำเนิด และไม่สามารถที่จะละเมิดระหว่างกันได้ ทั้งนี้อยู่ภายใต้กฎหมายกำหนดและรับรอง อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย นอกจากประเด็นในเรื่องสิทธิแล้ว เสรีภาพเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญ โดยเสรีภาพซึ่งเป็นอำนาจในการตัดสินใจของมนุษย์ที่จะกระทำการใด ๆ หรือการละเว้นการกระทำใด ๆ โดยไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของบุคคลอื่นหรือข้อผูกมัดบังคับ และนำไปสู่การเปิดกว้างทางความคิด ค่านิยม ความเชื่อ การกระทำ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ความคิดในเรื่องกฎโรงเรียนที่แก๊งโลกไม่ลืมมองว่าเป็นสิ่งที่ล้าหลัง คุณค่าของกฎระเบียบไม่จำเป็นที่จะต้องมียาวนาน แต่ต้องมีความเหมาะสมและปรับไปตามยุคสมัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของอาจารย์ที่มีต่อกฎระเบียบเช่นเดียวกันกับแก๊งโลกไม่ลืม กล่าวคือ กฎระเบียบของโรงเรียนศุภพลเมื่อ 100 ปีก่อน ที่ถูกนำมาใช้จนกระทั่งปัจจุบันซึ่งมีความ

ล้ำสมัย การที่ยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมาไม่ว่าจะวัฒนธรรม ค่านิยม ธรรมเนียมและประเพณี กฎระเบียบจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเช่นกันเพื่อให้เกิดความเหมาะสม

“ดูกฎบ้านพวกนี้ลืตกยุคชิบหาย ยังจะให้จัดบอร์ดอยู่ได้. . .กฎเมื่อร้อยปีก่อนอาจเหมาะกับ สังคมยุคนั้น แต่มีงไม่คิดทรวายุคสมัยมันเปลี่ยนไปแล้ว จะยึดถือตามกฎเดิมมันไม่เมคเซนส์ หรือเปล่าวะ” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 2 นาทีที่ 22.26)

จากบทสนทนาความขัดแย้งระหว่างอ๊กและอายัน จะเห็นได้ว่าอายันมิได้คำนึงถึง เรื่องคุณค่าความเก่าแก่ของกฎระเบียบโรงเรียนที่คงอยู่ในโรงเรียนศุภพโลมาเป็นเวลานานเพียงอย่างเดียว แต่เลือกที่จะมองตามหลักการและความสมเหตุสมผลของกฎระเบียบกับสภาพทางสังคมในปัจจุบันเป็นหลัก และเลือกที่จะตั้งคำถามตัวกฎระเบียบโรงเรียนในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกฎระเบียบ ตามบทสนทนาดังต่อไปนี้

“มีงไม่ควรไปร่วมกับไอ้พวกนั้น เว้นแต่มีงจะเข้ามาปลุกปั่นคนพวกนี้” อ๊ก

“ไอ้แนวคิดที่ว่ามีคนประท้วงเพราะว่ามีคนอยู่เบื้องหลังมันโคตรเซย ทำไมมีงไม่คิดว่าทุกคนก็มีสมองคิดเองได้ อะไรที่มันไม่ถูกต้อง เขาก็ออกมาเรียกร้องสิทธิ” อายัน

“ถ้าคิดได้ ทำไมไม่คิดจะทำตามกฎ ทุกคนก็จะได้มีความสุข สงบสุข จะได้ไม่วุ่นวายแบบนี้” อ๊ก

“แล้วไอ้ความสุขที่ว่ามันเป็นของใคร ถ้าเขามีความสุขกับกฎของมีงจริง ๆ เขาจะออกมาเรียกร้องทำไม...” อายัน

“กฎมีไว้ให้ทำตาม ทำไมเรื่องแค่นี้ทำไม่ได้” อ๊ก

“ไม่ใช่ถามว่าทำไมทำไม่ได้ การตั้งคำถามมันไม่ควรถามว่าทำไมทำไม่ได้ มีงควรจะถามว่าทำไมมีงต้องทำตาม” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 1 นาทีที่ 26.06)

จากบทสนทนาความขัดแย้งข้างต้นระหว่างอ๊กค์และอายัน พบประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องในเรื่องของอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตย การที่อายันมีความคิดในเรื่องของความเสมอภาคเท่าเทียมกล่าวคือ มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน สามารถที่แสดงออกหรือเรียกร้องซึ่งสิทธิและเสรีภาพของตนอันพึงได้รับ โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้บังคับหรือผู้นำภายใต้กฎหมายและการไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น นอกจากนี้บทสนทนาดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่า ภาวะเปรียบเทียบตามหลักแล้วเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่เกิดขึ้นจากการยอมรับของสังคม ทว่าก็ไม่อาจสร้างความเห็นชอบให้กับคนทุกคนได้ เนื่องจากในสังคมย่อมมีความหลากหลายทางความคิด ตามที่อายันได้แย้งว่า “ถ้าเขามีความสุขกับกฎของมึงจริง ๆ เขาจะออกมาเรียกร้องทำไม...” หรือ “...มึงควรจะถามว่าทำไมมึงต้องทำตาม” การตั้งคำถามและเรียกร้องจึงเป็นการแสดงออกทางความคิดของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความเห็นที่แตกต่างโดยหวังเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพ การสร้างระเบียบทางสังคมจึงไม่ใช่เพียงแค่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีอำนาจกำหนดลงมาเพียงทางเดียว แต่เป็นการนำความคิดความเห็นของกลุ่มคนส่วนมาก รวมถึงสภาพแวดล้อมความเป็นปัจจุบันประกอบในการสร้างเพื่อเสนอขึ้นไปแก่ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ ที่เรียกว่า ฉันทานุมัติ (consent) ซึ่งความคิดเห็นของอายันสอดคล้องไปกับแนวคิดของแก๊งโลกไม่ลืมที่มองว่ากฎระเบียบของโรงเรียนมีความล้าสมัย และควรจะมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับปัจจุบัน ตามบทสนทนาของแก๊งโลกไม่ลืมที่ได้พูดคุยกันถึงผลลัพธ์ที่พวกตนได้ออกมาประท้วงในโรงเรียนและการเผยแพร่อุดมการณ์ของตนเองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในสื่อสังคมออนไลน์มีเดีย ด้วยเป้าหมายที่จะเปลี่ยนกฎระเบียบโรงเรียน ศุภพลที่อาศัยพลังของผู้คนภายนอกโรงเรียนร่วมด้วย ซึ่งมีผู้เข้ามาสนับสนุนในการต่อต้านกฎระเบียบเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังบทสนทนาต่อไปนี้

“โอ้ย เหนื่อยมากแม่” จำเนียน

“เอาน่า ทนหน่อยมึง เพื่อโรงเรียนเราจะดีขึ้นบ้าง” จำนรรจ์

“พวกมึง ดูนี่สิ” จำนงค์

“อะไรของมึงอีนงค์” จำนรรจ์

“ดูนี่สิยอดคอมเมนต์ที่สนับสนุนแคมเปญของพวกเราอะ เยอะขึ้นจากรอบก่อนเป็นเท่าตัว

เลยนะเว้ยพวกแก” จำนงค์

“ดีใจอะแก มีคนเห็นด้วยกับพวกเราเยอะมากอะ” จำเนียร

“ฉันว่าพรุ่งนี้พวกเราต้องทำให้โรงเรียนกลับมาทบทวน กฎระเบียบเก่า ๆ ที่ล้าล้าสมัยให้ใหม่ให้ได้” จรรย์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 5 นาทีที่ 41.01)

ขณะเดียวกันปัญหาการละเมิดสิทธิและเสรีภาพเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย เนื่องจากสังคมที่มีรูปแบบการปกครองและอุดมการณ์ดังกล่าวมีความเชื่อว่าประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม ถึงแม้จะมีสร้างกฎระเบียบขึ้นมาเพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น ทว่ากฎระเบียบที่สร้างขึ้นไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ของบุคคล สังคม องค์กร หรือประเทศก็ยังมีผลกระทบในแง่ลบหรือช่องว่างที่จะทำให้เกิดการละเมิดได้เช่นกัน ดังที่ภาพยนตร์ได้นำเสนอเหตุการณ์และบทสนทนาที่อัคร์ตั้งหูฟังอายันในห้องเรียนขณะพักกลางวัน ดังต่อไปนี้

“เซี่ยอะไรของมึงเนี่ย” อายัน

“กูไม่ได้จะฟัง กูจะยึด น้มน้ในห้องเรียนมึงห้ามใช้” อัคร์

“นี่มันเวลาพัก ไม่ใช่เวลาเรียนเลยนะเว้ย มึงเป็นอะไรของมึงเนี่ย เอาคืนมา” อายัน

“มึงกำลังละเมิดสิทธิกูอยู่นะ” อายัน

“สิทธิ เซี่ยอะไรของมึง” อัคร์

“สิทธิในร่างกายและทรัพย์สิน” อายัน

“มึงอย่ามั่วดี” อัคร์

“สิทธิมนุษยชน กฎพื้นฐานง่าย ๆ ไอ้ผู้คุมกู” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 2 นาทีที่ 20.06)

จากบทสนทนามีการกล่าวถึงสิทธิมนุษยชนในรูปแบบของสิทธิพลเมือง และสิทธิทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ สิทธิในร่างกาย และทรัพย์สิน การที่อายันได้กล่าวคำพูดดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์และค่านิยมในเรื่องของเสรีนิยมที่มองว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิ และเสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน และเพื่อมิให้ตนเองถูกละเมิดสิ่งเหล่านี้จึงต้องออกมาปกป้องโดยการโต้แย้งกฎระเบียบโรงเรียนที่มองว่าเป็นการละเมิดสิทธิ เสรีภาพนักเรียน และหาช่องว่างของกฎระเบียบเพื่อหาทางออก นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในเรื่องของการละเมิดสิทธิของบทสนทนาแก๊งโลกไม่ลืมที่ออกมาประท้วง

เรื่องเครื่องแบบนักเรียนซึ่งอ๊กค์และกลุ่มสารวัตรนักเรียนได้ออกมาดำเนินการควบคุมสถานการณ์และยึดอุปกรณ์การประท้วงในโรงเรียน

“ไม่เอาเครื่องแบบนักเรียน เอาสิทธิเราคืนมา เอาเสรีภาพเราคืนมา” แก๊งโลกไม่ลืม

“เฮ้ย ส่งเสียงดังกันทำไมวะนี่มันเวลาพัก” อ๊กค์

“ก็เพราะเป็นเวลาพักไงคะ พวกหนูถึงมาพูด พวกหนูไม่ได้พูดเวลาเรียนสักหน่อย” จำรรจ

“ใช่ มันเป็นสิทธิ ของพวกเราด้วยนะ” จำเนียร

“แต่นี่มันเป็นการละเมิดสิทธิ์คนอื่นอยู่นะ” อ๊กค์

“ก็ไม่ได้ละเมิดอะไรนะคะ” จำรรจ

“นี่มันของพวกหนูนะคะ พวกพี่ไม่มีสิทธิ์ นี่มันคือสิทธิ์ของพวกหนู” จำรรจ

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารุ ตอนที่ 2 นาทีที่ 41.07)

ในบทสนทนาความขัดแย้งทั้งสองที่ปรากฏในรูปแบบของอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ที่ต่างฝ่ายต่างที่จะเรียกร้องสิทธิของตน อย่างฝ่ายแก๊งโลกไม่ลืมได้ออกมาประท้วง ทำให้ถูกสารวัตรนักเรียนยึดอุปกรณ์และกล่าวหาว่าอีกฝ่ายละเมิดสิทธิตน ภายใต้กฎระเบียบของโรงเรียนศุภพล หากวิเคราะห์ที่ในมุมมองอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตยการที่แก๊งโลกไม่ลืมออกมาประท้วงเป็นการใช้สิทธิ และเสรีภาพทางการเมืองโดยการรวมกลุ่มและออกมาชุมนุมต่อต้านกฎระเบียบและการแต่งกายของโรงเรียน สะท้อนถึงสภาพความเป็นประชาธิปไตยในสังคม สอดคล้องกับบทสนทนาในภาพยนตร์แก๊งโลกไม่ลืม ดังต่อไปนี้

“การประท้วงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในสังคมประชาธิปไตยค่ะ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับพวกเรานะคะ แค่เคารพสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของพวกเราที่พอค่ะ เอาเสรีภาพของพวกเราคืนมาค่ะ” แก๊งโลกไม่ลืม

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารุ ตอนที่ 2 นาทีที่ 12.27)

ตามหลักของประชาธิปไตยได้กำหนดถึงสิทธิและเสรีภาพในเรื่องของการชุมนุมประท้วง หรือการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบอื่น ๆ อันเป็นบทบาทสำคัญในการแสดงออกทางการเมืองต่อสถาบันที่มีอำนาจ ทั้งนี้ต้องเป็นการชุมนุมประท้วงโดยสงบและไม่คุกคามต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงการแสดงออกทางความคิดความเห็นผ่านสื่อสังคม

ออนไลน์อันเป็นช่องทางหนึ่งให้ผู้เข้าร่วมไม่จำเป็นต้องออกมาพบปะพูดคุย ซึ่งภาพยนตร์ได้มีการสอดแทรกในเรื่องของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งมีความเชื่อมโยงในเรื่องของสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ของการศึกษา ดังบทสนทนาต่อไปนี้

“หยุดรบกวนคนอื่นได้แล้ว หมดเวลาของพวกเธอ!!” อาจารย์ชาดก

“อาจารย์จะมาห้ามพวกหนูแบบนี้ไม่ได้นะคะ นี่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามพ.ร.บ.การศึกษา แห่งชาตินะคะ” จำนรรจ์

“ใช่ค่ะ โรงเรียนเป็นสถานที่ปลอดภัย เหมาะสมกับทุกคนและมีวัฒนธรรมการพัฒนาเรื่อง สิทธิมนุษยชนค่ะ นักเรียนมีสิทธิแสดงออกในโรงเรียนและมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในโลกสื่อ สังคมออนไลน์” จำนงค์

“แล้วพวกเธอได้อ่านหรือเปล่าว่าเขาเขียนไว้ด้วยว่า นักเรียนจะมีสิทธิทราบที่การกระทำ นั้น ๆ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิผู้อื่นหรือขัดแย้งกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามกฎของ กระทรวง และตอนนี้พวกเธอกำลังละเมิดสิทธิของคนที่ได้เรียนอย่างสงบ จากเสียง รบกวนของพวกเธอและตอนนี้พวกเธอกำลังทำผิดกฎของศุภภโลด้วย” อาจารย์ชาดก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตตอนที่ 2 นาทีที่ 13.28)

หรือคำกล่าวปราศรัยหน้าเวทีการประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืมที่จัดขึ้นภายนอก โรงเรียนที่ได้พูดถึงการที่สถาบันทางสังคมอย่างสถาบันการศึกษาควรมีพื้นที่ในการแสดงออกทาง ความคิดเห็น ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้สิทธิและเสรีภาพของตนเองไม่ว่าจะเป็นการ แสดงออกทางความคิดเห็นและตัวตน หรือการยอมรับถึงความหลากหลายของนักเรียนโดยไม่ปิดกั้น ดังบทสนทนาดังต่อไปนี้

“ทุกคนคะ โรงเรียนควรจะเป็นที่ ๆ เราได้แสดงความเห็นได้เรียนรู้ความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ใช่จำกัดสิทธิเสรีภาพใช่ไหมคะ” จำนรรจ์

“ใช่!” ผู้เข้าร่วมการประชุม

“โรงเรียนควรเป็นสถานที่ปลอดภัยให้เรียนรู้ความเป็นตัวของตัวเองจริงไหมคะทุกคน” จำนงค์

“ใช่!” ผู้เข้าร่วมการชุมนุม

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 10 นาทีที่ 27.33)

เมื่อวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าระบบการศึกษาของสังคมไทยมีการปรับแนวทางการศึกษาของผู้เรียน โดยการส่งเสริม ปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย การรักษาและส่งเสริมในเรื่องของหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประกอบกับสร้างพื้นที่สภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ แสดงออก ภายใต้อหลักการที่ว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและมีความสามารถที่จะเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ในพื้นที่สถานศึกษาทั้งนี้ยังอยู่ภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ ต้องไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นเกิดความเดือดร้อน

ภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์เรื่องคาส ได้มีการนำเสนอและแทรกความรู้ ผ่านบทภาพยนตร์ในเรื่องของแนวคิดและทฤษฎีของอุดมการณ์ทางการเมือง ประกอบกับแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งของอุดมการณ์และความคิดระหว่างอาจารย์และนักเรียน โดยทั้งสองมีความแตกต่างกันในเรื่องของช่วงวัย และประสบการณ์ อันเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์แตกต่างกัน ดังที่ในภาพยนตร์ได้นำเสนอเป็นสถานการณ์ในชั้นเรียนที่อาจารย์วาริ และนักเรียนกำลังถกเถียงในเรื่องของแนวคิดมาลानาไทยซึ่งเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ดั่งบทสนทนาดังต่อไปนี้

“... ว่านโยบายของจอมพลป.คืออะไร” ครูวาริ

“ก็ อย่างเช่น การปฏิวัติวัฒนธรรมที่ทุกคนต้องใส่หมวก” วสุวัฒน์

“ใส่ทำไม” ครูวาริ

“เพราะต้องการให้เป็นสัญลักษณ์ของความเท่าเทียมกัน” วสุวัฒน์

“ความเท่าเทียม...? มาลानาไทยเนี่ยนะ!! นโยบายมาลานาไทยมีไว้เพื่อให้ไทยมีอารยะทัดเทียมชาติตะวันตก แกเป็นเผด็จการคลั่งชาติขนาดนั้น จะต้องการความเท่าเทียมไปทำไม” ครูวาริ

“ผมว่าที่วสุวัฒน์ตอบไม่ได้ผิด” อายัน

“ไม่ผิดหรือ หมวกคนรวยกับหมวกคนจนแก้วสตุก็เหมือนแล้ว หรือเธอคิดว่าแค่เอาอะไร มาปิดกบาลได้ก็เท่าเทียมแล้วตอบอะไรโง่ ๆ ” ครูวารี

“จอมพล ป. เป็นเผด็จการก็จริงนะครับอาจารย์ แต่ก็เป็นหนึ่งในคณะราษฎร แล้วก็ปฏิเสธ ไม่ได้ว่าแกต่อต้านกลุ่มอำนาจเดิมทวงคืนความเท่าเทียมให้กับประชาชน” อายัน

“พอแล้วไอ้อายัน” อักก์

“อาจารย์ว่าพวกผมควรใส่เครื่องแบบอยู่ไหมครับ” อายัน

“แน่นอน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยยังไงล่ะ” ครูวารี

“การใส่หมวกก็เหมือนกันครับ เหมือนเครื่องแบบนักเรียน ลดความเหลื่อมล้ำและที่สำคัญ นโยบายกำหนดเครื่องแบบนักเรียน ก็เกิดขึ้นสมัยจอมพล ป. คนที่อาจารย์หาว่าเป็นเผด็จการ” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาช ตอนที่ 2 นาทีที่ 15.01)

มาลानาไทย เป็นนโยบายทางวัฒนธรรมหนึ่งในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามในสภาพกึ่งบังคับ ที่รับเข้ามาจากตะวันตก โดยเป็นการสร้างชาติเพื่อทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง จากบทสนทนาดังกล่าวจะเห็นถึงความขัดแย้งทางความคิด ความเชื่อระหว่างอาจารย์วารีและนักเรียน โดยอาจารย์วารีมีแนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของการปฏิวัติวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในแง่มุมมองของความเป็นเผด็จการชาตินิยม และเกิดความเป็นลำดับขั้นทางสังคม ขณะที่อายันและวสุวัตน์ที่มองว่า การปฏิวัติวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นการสร้างให้เกิดความเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นผ่านเครื่องประดับและการแต่งกาย โดยมีการนำมาเปรียบเทียบกับเครื่องแบบนักเรียนที่มีรูปแบบเดียวกัน ผ่านการใช้สื่อทางเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตที่มีการเปิดกว้างของข้อมูลข่าวสาร และการเข้าถึงที่เป็นไปอย่างง่ายดาย เพื่อใช้ประกอบในการค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลความรู้ที่มีความน่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ภาพยนตร์ได้มีการนำเสนอแนวคิดทางการเมืองของนักปรัชญาการเมือง ในบทสนทนาดังต่อไปนี้

“วันนี้เราจะเรียนเรื่องแนวคิดของนักปรัชญาในศตวรรษที่ 18 มีใครตอบได้บ้างว่ามีใครบ้าง อายันตอบซิ” ครูวารี

“โทมัสฮอบส์ครับ มนุษย์ทุกคนมีอิสรภาพในการกระทำใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความวุ่นวาย มนุษย์จึงเกิดการตกลงกันเพื่อหาคนมาปกครอง เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข” อายัน

“นั่นหมายความว่า เราต้องมีผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง มันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ในสังคม” อาจารย์วารี

“แต่ผู้ปกครองในทัศนคติของฮอบส์ต้องมาจากอำนาจที่ประชาชนทุกคนพร้อมใจกันมอบให้ ไม่ใช่อำนาจที่มาจากการบังคับขู่เข็ญ” อายัน

“... จึงตอบมาว่าแนวคิดของมองเตสกีเออคืออะไร” อาจารย์วารี

“หลักการของเขาคือแบ่งอำนาจออกเป็น 3 ฝ่าย นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ” อายัน

“จอห์น ล็อก หละ ก็ตอบไม่ได้” อาจารย์วารี

“อิสรภาพและเสรีภาพเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเกิดมาด้วยความเท่าเทียมกัน นั่นคือแนวคิดของเขา” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่ 2 นาทีที่ 06.58)

จากบทสนทนาจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนบทภาพยนตร์ได้มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดและอุดมการณ์ในด้านประชาธิปไตยและเสรีนิยม ซึ่งพิจารณาได้จากการยกตัวอย่างนักปรัชญาทางการเมืองแนวประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นโทมัส ฮอบส์ จอห์น ล็อก หรือมองเตสกีเออ ทว่ามีการโต้ตอบของอายันต่อมาที่ว่า “แต่ผู้ปกครองในทัศนคติของฮอบส์ต้องมาจากอำนาจที่ประชาชนทุกคนพร้อมใจกันมอบให้ ไม่ใช่อำนาจที่มาจากการบังคับขู่เข็ญ” หากพิจารณาข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับองค์ประกอบในอุดมการณ์ประชาธิปไตย คือ ฉันทานุมัติ (consent) คือการได้รับความยินยอมจากประชาชนในการที่ประชาชนถูกปกครองและการเป็นตัวแทน (representation) คือการคัดเลือกของประชาชนให้เข้ามาซึ่งตัวแทนในการเข้าไปทำหน้าที่ปกครอง การโต้ตอบของอายันจึงเป็นความนัยแฝงต่อคำพูดของอาจารย์วารี กล่าวคือ ผู้ปกครองมีอำนาจในการปกครองผู้ใต้ปกครอง ทว่าขณะเดียวกัน ผู้ปกครองดังกล่าวจำเป็นต้องผ่านการยินยอมหรือการเห็นชอบจากประชาชน มิใช่จากการบังคับประชาชนให้เลือกและกระทำตามเพียงทางเดียว หรือที่เรียกว่า เผด็จการ สอดคล้องไปกับแนวคิดของโทมัส ฮอบส์ ที่มองว่ามนุษย์สันก่อดั้งสังคมทางการเมืองขึ้นมาและอยู่ใต้อำนาจขององค์อธิปัตย์ผ่านการทำสัญญา ซึ่งมนุษย์พร้อมใจสละสิทธิและเสรีภาพเพื่อการทำสัญญาระหว่างกันและเกิดผลประโยชน์ระหว่างสองฝ่าย รวมถึงสันติภาพ ภายใต้อำนาจ

ของอธิปไตย องค์อธิปัตย์มีหน้าที่ที่จะทำให้ผู้อยู่ใต้ปกครองเกิดความเสมอภาคกันในกฎหมายและ
 ภาระหน้าที่สาธารณะ ทว่าหากองค์อธิปัตย์ไม่สามารถคุ้มครองผู้อยู่ใต้ปกครองได้ ผู้อยู่ใต้ปกครองก็มีสิทธิ
 ที่จะปลดผู้ปกครองลงจากตำแหน่งและหาคนใหม่ได้ (พิเศษ พงศ์เพ็ญ, 2536)

นอกจากนี้จากบทสนทนาได้สะท้อนให้เห็นถึงหลักสูตรการเรียนการสอนพื้นฐาน
 ของสังคมไทยในเรื่องของสังคมและประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาส่งเสริมในระบอบการปกครองแบบ
 ประชาธิปไตย โดยหลักสูตรการศึกษาดังกล่าวเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ และปลูกฝังในทาง
 ประชาธิปไตยอันเป็นระบอบการปกครองของไทยในปัจจุบัน รวมถึงความเป็นเสรีนิยมอย่างที่ยั่งยืนได้
 ตอบประโยคคำถามหรือการยกคำถามในเรื่องของสิทธิ และเสรีภาพ อันเป็นส่วนหนึ่งของหลักสิทธิ
 มนุษยชน ซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความเท่าเทียมกันในแง่ของศักดิ์ และสิทธิเพื่อ
 ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ อายุ ศาสนา ภาษา และ
 สถานภาพ รวมทั้งความเชื่อทางสังคม การเมือง และชาติกำเนิด ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของ
 จอห์น ล็อก (John Locke, 1937) ว่า สิทธิตามธรรมชาติ(Natural Rights) เป็นสิทธิอันชอบธรรมที่
 มนุษย์ทุกคนพึงมี ได้แก่ สิทธิในตัวเอง สิทธิในทรัพย์สิน และสิทธิเสรีภาพของตนเอง ตามสภาวะตาม
 ธรรมชาติ (State of Nature) ของมนุษย์และกฎธรรมชาติ (Natural Laws) และ มนุษย์ทุกผู้ทุกนาม
 ย่อมมีสิทธิตามธรรมชาติ ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแห่งเสรีภาพอันสมบูรณ์ การลงโทษนักเรียน โดย
 พื้นฐานของการศึกษาคือ เพื่อมุ่งหวังให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องดีงามตามที่
 สังคมกำหนด และ เพื่อต้องการให้การลงโทษเกิดประโยชน์กับสังคมและปัจเจกบุคคล การ
 เปลี่ยนแปลงกฎระเบียบการลงโทษนักเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษ
 นักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2515 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจของประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 ที่เป็น
 การใช้ความรุนแรง โดยการปรับลดความรุนแรงของโทษลง

“ประกาศฉบับปี 48 ได้ตัดการลงโทษในการพักการเรียนและไล่ออกทิ้ง คงไว้แต่การว่ากล่าว
 ตักเตือน การทำทัณฑ์บน และตัดคะแนนความประพฤติครับ.. กฎมันเปลี่ยนแล้วครับท่าน
 ผอ. ถ้าเราต้องการให้ศุภพลยังคงอยู่ ศุภพลต้องปรับตัวครับ” อาจารย์ชาติก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาซ ตอนที่ 12 นาทีที่ 05.06)

จากประกาศฉบับปี 48 แสดงให้เห็นถึงการที่รัฐพยายามที่มีการปรับเปลี่ยนในการมีการนำหลักสิทธิมนุษยชนและพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอันเป็นหลักสากลมาเป็นแนวทาง สอดคล้องอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย คือ มีความเชื่อในเรื่องของความเสมอภาคและความเท่าเทียมในสังคม รวมถึงการเปิดรับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่มองว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคม ดังคำพูดของอัครกัที่พูดถึงโรงเรียนศุภโกลภายหลังเหตุการณ์ความไม่สงบและการประท้วงในโรงเรียนผ่านพ้นไป จากการศึกษาที่ยึดกฎระเบียบของโรงเรียนที่ถูกกำหนดมานานกว่า 100 ปี จึงมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและอุดมการณ์เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและการยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนในเรื่องของกฎระเบียบมากขึ้น รวมถึงการยอมรับในเสียงข้างน้อยหรือความแตกต่าง ดังต่อไปนี้

“ทุกการต่อสู้แม้จะเล็กน้อยแค่ไหน ที่สุดแล้วย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ในวันนี้กฎของศุภโกลที่เคยยึดถือมานานกว่า 100 ปี ก็มีเปลี่ยนแปลงข้อเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยใหม่มากขึ้น” อัครกั

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่ 12 นาทีที่ 40.11)

ไม่เพียงแต่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของกฎระเบียบโรงเรียนแต่มีการเปลี่ยนแปลงระบบของโรงเรียน กล่าวคือ การที่โรงเรียนศุภโกลที่แต่เดิมมีการสร้างระบบสารวัตรนักเรียนขึ้นมาจากการแต่งตั้งของคณาจารย์ในโรงเรียนเพียงอย่างเดียว และได้มอบหมายอำนาจหน้าที่ในการให้ตรวจสอบ ควบคุม จัดการนักเรียนในโรงเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่ามีอำนาจที่ใกล้เคียงกับอาจารย์โรงเรียนศุภโกล ซึ่งเป็นการปกครองในรูปแบบเผด็จการที่นักเรียนจะต้องทำตามกฎระเบียบเพียงอย่างเดียว ให้ความเคารพยำเกรงแก่อาจารย์รวมถึงสารวัตรนักเรียน และไม่มีสิทธิในการแสดงออกถึงความคิดเห็นที่ขัดต่อระเบียบโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบที่นำไปสู่การสร้างระบบการเลือกตั้งสารวัตรนักเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนที่มีส่วนร่วมและได้มีสิทธิในการเลือกตั้งตัวแทนประธานสารวัตรนักเรียนขึ้นมา

“ส่วนตำแหน่งประธานชมรมสารวัตรนักเรียนคนใหม่ซึ่งปีนี้เป็นครั้งแรกที่เราใช้ระบบการลงคะแนนเสียง ตอนนี้นำผลการเลือกตั้งอยู่ที่อาจารย์แล้วค่ะ ขอแสดงความยินดีให้กับประธานสารวัตรนักเรียนคนใหม่ นายวสุวัฒน์ ก้องเกียรติค่ะ” อาจารย์ศนิ

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารุ ตอนที่12 นาทีที่ 40.35)

จากบทพูดของอาจารย์ศนิข้างต้นจะเห็นได้ว่า โรงเรียนศุภโกลเริ่มมีการใช้ระบบการเลือกตั้งแบบลงคะแนนเสียงเป็นครั้งแรกในการเลือกประธานสารวัตรนักเรียนขึ้นมา ซึ่งมีความสอดคล้องกับอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตย ในการเป็นตัวแทนที่มาจากการระบอบการเลือกตั้ง โดยพลเมืองมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็น ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดทางกฎหมาย

ระบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านช่องทางอื่น ๆ อย่างสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นพื้นที่การเรียนรู้ ที่มีความหลากหลายและเปิดกว้าง ที่ไม่จำกัดเพียงแคในหนังสือหรือตำราเพียงอย่างเดียว การเปิดให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและการแสดงออกอย่างเหมาะสม ภายใต้ความเชื่อในเรื่องสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ก่อตั้งชมรมในการส่งเสริมความรู้ที่นักเรียนประสงค์อย่างอิสระ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ในระหว่างการเรียนการสอน ดังฉากที่ปัญหาความขัดแย้งในโรงเรียนศุภโกลคลี่คลายลง โดยการที่โรงเรียนศุภโกลยอมรับฟังปรับเปลี่ยนกฎระเบียบโรงเรียนและระบบให้เข้ากับยุคสมัย ให้ความสำคัญในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพนักเรียนมากขึ้น รวมถึงสร้างพื้นที่ให้นักเรียนในการแสดงออกในเรื่องของสิทธิและประชาธิปไตย พิจารณาได้จากกรณีที่แก๊งโลกไม่ลืมได้มีการก่อตั้งชมรม สิทธิเยาวชน ดังต่อไปนี้

“ชมรมสิทธิเยาวชนของพวกหนูเปิดรับสมัครสมาชิกใหม่ค่ะ” จรรย์รจ

“มาได้เลยนะคะ ๆ อีบู๊คออนไลน์ค่า” จรรย์งค์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารุ ตอนที่12 นาทีที่ 38.46)

ในประเด็นของวัฒนธรรมที่ภาพยนตร์ได้นำเสนอผ่านอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตยคือเรื่องสิทธิและเสรีภาพของเรื่องความหลากหลายทางเพศ ซึ่งในสังคมไทยประเด็นความหลากหลายทางเพศและรสนิยมทางเพศ ถูกมองในหลากหลายแง่มุม กล่าวคือ มีผู้ที่ต่อต้านและ

ผู้ที่สนับสนุน ในภาพยนตร์เรื่องคารธ นอกจากนำเสนอในด้านของผู้ที่ต่อต้านการรักร่วมเพศในสังคมโรงเรียนแล้ว ยังมีการนำเสนอในอีกแง่มุมหนึ่งคือ ครอบครัวที่เป็นเหมือนพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการรับรู้ และเรียนรู้ของเยาวชนในเรื่องดังกล่าว โดยในภาพยนตร์อังก์ที่รักร่วมเพศ แต่จำเป็นต้องปิดบังต่อสังคมเนื่องจาก กลัวการต่อต้านจากสังคม และการปฏิเสธจากครอบครัวอังก์ที่ตั้งความคาดหวังในการประสบความสำเร็จผ่านแนวคิดที่ว่าผู้ชายเป็นใหญ่ และต้องเป็นที่พึ่งให้แก่ครอบครัวเท่านั้น ทว่าครอบครัวของอังก์สุดท้ายยอมรับในรสนิยมทางเพศของอังก์ และเคารพในสิทธิ ความเป็นตัวตนของลูก มิได้ยึดถืออุดมการณ์แนวคิด ความเชื่อ จารีตประเพณีที่เชื่อว่า เพศชายต้องเป็นใหญ่ และเพศชายต้องคู่กับเพศหญิงเท่านั้น ดังบทสนทนาระหว่างอังก์และครอบครัวเมื่ออังก์ยอมพูดความจริงว่าตนเองมีรสนิยมทางเพศชอบเพศเดียวกัน และคบกับอายัน

“แต่ผมอาจจะทำให้พ่อกับแม่ผิดหวังอีกก็ได้นะครับ แต่ผมมีอีกเรื่องที่ยังไม่บอกคือว่าผม”

“อะไรที่ลูกอัดอั้นตันใจระบายออกมาเลยลูก”

“ผมชอบผู้ชาย ผมชอบผู้ชายครับ ผมรู้ว่าพ่อกับแม่ต้องเสียใจมาก”

“ไม่เลย ๆ ลูก พ่อกับแม่ไม่เคยเสียใจ ทนมานานแล้วใช่ไหมลูกกว่าจะกล้าพูดมันออกมา เก่งมากลูก ไอ้ลูกชาย” พ่ออังก์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารธ ตอนที่12 นาทีที่ 38.46)

จากบทสนทนาจะเห็นได้ว่า ความหลากหลายในเรื่องเพศในสังคมปัจจุบันจะเปิดกว้างให้กับกลุ่มคนถึงแม้ว่าในสังคมไทยเกิดการต่อต้านจากกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย เกิดการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมด้วยเหตุผลของอัตลักษณ์ทางเพศ เพราะสังคมยังเชื่อว่ามนุษย์มีเพียงเพศชายและหญิงเท่านั้น จนทำให้คนกลุ่มนี้ต้องเผชิญหน้ากับการถูกกระทำและถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งยังถูกการตีตราจากทางสังคมเป็นหนึ่งในหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอันเป็นส่วนสำคัญในระบอบประชาธิปไตย

(2) การนำเสนออุดมการณ์ทางการเมืองเสรีนิยมประชาธิปไตยผ่านการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในภาพยนตร์

ก. การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านการกระทำป้ายข้อความ

การประท้วงเป็นการแสดงออกหนึ่งทางสังคมและการเมืองด้วยการกระทำเพื่อแสดงให้เห็นถึงการคัดค้าน หรือการต่อต้าน การประท้วงในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส อยู่ในลักษณะของการชุมนุมโดยการรวมกลุ่มกันของผู้ที่มีอุดมการณ์และเป้าหมายในการต่อต้านกฎระเบียบของโรงเรียนศุภโกลที่มีมาอย่างยาวนาน และการสนับสนุนในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนหากพิจารณาเรื่องการชุมนุมและสังคมไทยจะเห็นได้ว่า การชุมนุมเป็นเสรีภาพประการหนึ่งที่กฎหมายไทยได้รองรับ ตามมาตรา 44 ที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ซึ่งมีความสอดคล้องกับอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตย

ทั้งนี้ ป้ายประท้วงจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการชุมนุมเพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์ของผู้ชุมนุมประท้วงไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ ข้อความล้วนเป็นการสื่อสารแบบหนึ่งที่สามารถสื่อความหมายและการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ ดังภาพประกอบดังนี้

ภาพที่ 4. 46 ฉากแก๊งโลกไม่ลืมถือป้ายประท้วงกฎระเบียบของโรงเรียนศุภโกล

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 47 ภาพข้อความที่แสดงบนป้ายประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

จากภาพดังกล่าวป้ายการชุมนุมประท้วงได้มีการนำเสนอข้อความ เช่น “กฎที่มีมาอย่างยาวนานไม่ได้แปลว่าควรมีต่อไป” “เครื่องแบบไม่ได้ทำให้เราฉลาดขึ้น” และ “เครื่องแบบ” ที่มีสัญลักษณ์หยุดหรือห้ามเป็นการสื่อความหมายใน 2 ประเด็นที่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือในประเด็นแรกการที่แก๊งโลกไม่ลืมมองว่ากฎระเบียบของโรงเรียนนั้นมีความไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ถึงแม้จะคงอยู่และเป็นที่ยอมรับมาอย่างยาวนาน ทว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคสมัยปัจจุบัน ย่อมนำมาซึ่งกฎระเบียบใหม่และแนวคิดของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นกฎระเบียบของโรงเรียนศุภโกลจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย และคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนที่สอดคล้องกับประเด็นในเรื่องการแต่งกาย การแต่งกายของนักเรียนในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกฎระเบียบโรงเรียน นั่นคือการกำหนดรูปแบบและลักษณะการแต่งกายเพื่อสะท้อนเอกลักษณ์ของนักเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ ในมุมมองของอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย จึงเป็นการลดทอนสิทธิของความเป็นนักเรียน และสะท้อนในเรื่องของค่าใช้จ่ายของเครื่องแบบอย่างชัดเจนที่ศุภโกลกำหนด ประกอบกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทยที่มีอากาศร้อน ทำให้เครื่องแบบนักเรียนของศุภโกลไม่มีความเหมาะสม

ภาพที่ 4. 48 ภาพข้อความที่แสดงบนป้ายประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม ที่แสดงถึงการเปรียบเทียบการใช้อำนาจของโรงเรียน

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 49 ภาพการประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม และข้อความที่แสดงบนป้ายประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม ที่ต่อต้านอาชญากรรมโรงเรียนศุภทโล

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ฉากภาพในข้างต้นเป็นป้ายประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม ได้มีการนำเสนอข้อความ “นักเรียนไม่ใช่คนโทษ” และภาพมือที่ถูกใส่กุญแจข้อมือ เพื่อเป็นการสื่อความหมายในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ อันเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตยที่ถูกจำกัดในโรงเรียน การที่โรงเรียนได้สร้างกลุ่มสรวรวัตรนักเรียนขึ้นมาเพื่อเป็นการควบคุมการปฏิบัติตนของนักเรียนในโรงเรียนให้เป็นไปตามกฎระเบียบของโรงเรียน จึงเปรียบเทียบกับนักเรียนที่เป็นเหมือนนักโทษที่ถูก

คุมขังในโรงเรียนด้วยกฎระเบียบของโรงเรียน แก๊งโลกไม่ลืมจึงออกมาต่อต้านการควบคุมความประพฤตินักเรียนของเหล่าอาจารย์และสภารัตนนักเรียนผ่านการชุมนุมประท้วง

นอกจากนี้ยังไม่มีการนำเสนอข้อความ “หยุด อาถรรพ์ศุภพล” และ “หาตัวคนทำผิดมาลงโทษ” เป็นข้อความเชิงสัญลักษณ์ที่ไม่ได้เป็นการสื่อสารตรงตัวว่าเป็นการเชื่อในอาถรรพ์ แต่เป็นการเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องอาถรรพ์โรงเรียนศุภพลกับอุบัติเหตุที่ถูกสภารัตนนักเรียนสร้างขึ้นโดยมีอาจารย์ฝ่ายปกครองเป็นผู้รู้เห็นให้ทุกคนเชื่อว่าเกิดจากอาถรรพ์ โดยทั้งสองข้อความเป็นมีความเชื่อมโยงกันและสื่อถึงการต่อต้านการใช้อำนาจผ่านความเชื่อเรื่องอาถรรพ์และการที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้อำนาจในการปกปิดความผิด และปล่อยผ่านเรื่องดังกล่าวให้เป็นแค่เพียงเรื่องอุบัติเหตุและไม่สืบหาผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด

ข. การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านการกระทำลักษณะอวัจนภาษา

อวัจนภาษา เป็นการสื่อสารที่ไม่ต้องใช้ถ้อยคำทั้งในรูปแบบภาษาพูด และภาษาเขียน โดยใช้ท่าทาง ปฏิกิริยา ท่าทาง สายตา น้ำเสียงหรือวัตถุ ในภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร ได้ปรากฏอวัจนภาษา หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในหลายฉากซึ่งผู้วิจัยได้นำออกมาวิเคราะห์ จำนวน 2 ฉาก ดังต่อไปนี้

ฉากแรกเป็นฉากที่แก๊งโลกไม่ลืมถูกอาจารย์ขาดกลองโทษโดยการประจานหน้าห้องประชุมต่อนักเรียนโรงเรียนศุภพล ซึ่งบังคับให้แก๊งโลกไม่ลืมกล่าวคำปฏิญาณของโรงเรียนศุภพลโดยนำเรื่องครอบครัวของแก๊งโลกไม่ลืมมาข่มขู่ ว่าหากไม่ปฏิบัติตามจะเชิญผู้ปกครองมาพบตั้งบทสนทนา ดังนี้

“แค่กฎระเบียบของโรงเรียนยังทำไม่ได้ ถ้าพวกเธอโตะไปจะกลายเป็นพวกละเมิดกฎหมาย เป็นอาชญากร เข้าใจไหม วันนี้ครูมีตัวแทนนักเรียนมากล่าวคำปฏิญาณ” ครูขาดก

“พวกเธอมีอะไรจะบอกพวกเรา หรือจะให้เชิญผู้ปกครองมาพบ พูด!!” อาจารย์ขาดก

“ข้าพเจ้าขอตั้งสัตย์ปฏิญาณว่าจะไม่ละเมิดกฎหมายของศุภพลอีก” แก๊งค์โลกไม่ลืม

“พูดใหม่อีกที” ครูขาดก

“ข้าพเจ้าขอตั้งสัตย์ปฏิญาณว่าจะไม่ละเมิดกฎหมายของศุภพลอีก” แก๊งค์โลกไม่ลืม

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่3 นาทีที่ 05.44)

แก๊งโลกไม่ลืมจึงจำเป็นต้องกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณอย่างจำใจและปฏิเสธไม่ได้ทั้ง ๆ ที่ขัดต่อความคิดและอุดมการณ์ของตนเอง โดยแก๊งโลกไม่ลืมได้ไขว้นิ้วกลางกับนิ้วชี้อยู่ด้านหลังขณะกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณ ดังภาพประกอบดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 50 ภาพการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของแก๊งโลกไม่ลืมด้วยการไขว้นิ้วไว้ด้านหลัง

ที่มา : ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

เมื่อวิเคราะห์สัญลักษณ์ของการไขว้ นิ้ว (Fingers crossed) เป็นการทำนิ้วชี้กับนิ้วกลางไขว้กันโดยนำไปแอบไว้ข้างหลัง โดยมีที่มาจากศาสนาคริสต์ ที่เป็นสัญลักษณ์มือแสดงถึงความปรารถนาให้เกิดความโชคดีด้วยการที่มีลักษณะคล้ายไม้กางเขนซึ่งเป็นการแก้เคล็ดโดยให้เป็นการย้อนรอยตอบโต้กับสิ่งที่ไม่ดีหรือชั่วร้าย ทว่าการย้อนรอยดังกล่าวจึงทำให้ถูกนำมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงจากผลกระทบจากการทำสิ่งไม่ดี อย่างประเทศไทยที่มีความเชื่อในเรื่องบาปบุญ การโกหกจึงเป็นการทำบาปอย่างหนึ่งสัญลักษณ์ดังกล่าวจึงถูกนำมาใช้เป็นการแก้เคล็ดในสิ่งที่ตนทำผิดและแสดงออกถึงสิ่งที่กำลังพูดอยู่นั้นไม่ใช่เรื่องจริง ซึ่งการปฏิเสธในกฎระเบียบโรงเรียนของแก๊งโลกไม่ลืม โดยการแสดงออกผ่านการทำสัญลักษณ์นี้ขณะกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณ มีความสอดคล้องกับอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ที่มุ่งเน้นความเป็นประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงความคิดต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ และต่อต้านการบีบบังคับที่เป็นการละเมิดในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังเช่นที่อาจารย์ขาดก่นำพวกตนมาประจานหน้าที่ประชุมและบีบบังคับให้พวกตนเชื่อฟังในกฎระเบียบของโรงเรียนศุภภโลอย่างเด็ดขาด

ภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร ได้มีการนำเสนอการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของ แก๊งโลกไม่ลืมที่มีความอุดมการณ์ทางเสรีนิยมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในการชุมนุม ประท้วง ประกอบกับการเป็นกิจกรรมที่เปิดให้นักเรียนในโรงเรียนที่มีแนวคิดและอุดมการณ์ที่ คล้ายกันได้มาเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจได้ นั่นคือ กิจกรรมแจกปลอกแขนดำไว้อาลัยเป็น กิจกรรมที่แก๊งโลกไม่ลืมได้มีการนำปลอกแขนสีดำมาแจกให้แก่นักเรียนเพื่อติดประดับแขน ดัง ภาพประกอบ

ภาพที่ 4. 51 ภาพแก๊งโลกไม่ลืมจัดกิจกรรมแจกปลอกแขนดำเพื่อไว้อาลัยให้โรงเรียนศุภพโล

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 52 ภาพนักเรียนโรงเรียนศุภพโลใส่ปลอกแขนดำตามกิจกรรมของแก๊งโลกไม่ลืม

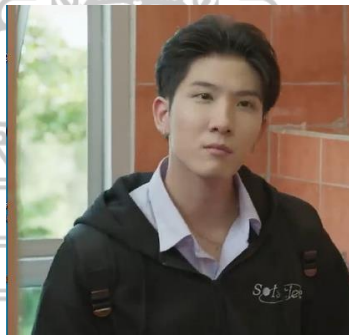
ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

จากภาพจะเห็นได้ว่ามีแก๊งโลกไม่ลืมมีการใช้ปลอกแขนสีดำมาเป็น สัญลักษณ์ของกิจกรรมดังกล่าว เมื่อพิจารณาความหมายของปลอกแขนสีดำแล้ว จะเห็นได้ว่า สีดำนั้น แสดงถึงความหมายในแง่ลบ อย่างความเศร้า ความหวาดกลัว ความชั่วร้าย หรือความตาย ปลอกแขน

สีดำในสังคมไทยถูกนำมาใช้เพื่อแสดงถึงการไว้ทุกข์ให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ในความหมายของกิจกรรมที่แก๊งโลกไม่ลืม เป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ถึงการไว้อาลัยให้แก่กฎระเบียบของโรงเรียนศุภพล กล่าวคือ การต่อต้านกฎระเบียบโรงเรียนศุภพลที่มีมาอย่างยาวนานและการต่อต้านอำนาจของโรงเรียนที่เข้ามาควบคุมนักเรียนให้ปฏิบัติตามเพียงอย่างเดียว โดยไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้โต้แย้งหรือแสดงออกถึงความเห็นที่แตกต่างออกไป ซึ่งไม่ต่างจากการปกครองแบบเผด็จการในโรงเรียน

ค. การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านการแต่งกายของแก๊งโลกไม่ลืมและอายัน

การแต่งกายของนักเรียนในโรงเรียนศุภพลอยู่ในรูปแบบที่มีความตายตัวกล่าวคือ ทางโรงเรียนศุภพลได้มีการกำหนดในเรื่องของเครื่องแบบนักเรียนไว้เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทว่าเมื่อแก๊งโลกไม่ลืมและอายันได้เข้ามาและแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเสรีภาพในการแต่งกาย ดังภาพประกอบดังนี้

ภาพที่ 4. 53 ภาพอายันแต่งเครื่องแต่งกายผิดกฎระเบียบโรงเรียนศุภพล

ที่มา : ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 54 ภาพรอยสักอายันที่ผิดกฎระเบียบโรงเรียนศุภพล

ที่มา : ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 55 ภาพแก๊งโลกไม่ลืมแต่งกายด้วยชุดไปรเวทมาโรงเรียน ซึ่งผิดกฎระเบียบโรงเรียนศุภพโล
ที่มา : ธีญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ดังนั้น การแต่งกายด้วยชุดไปรเวท การไม่ยอมใส่ชุดโรงเรียน การใส่ต่างหูหรือการ สักลายบนผิวหนังของแก๊งโลกไม่ลืมและอายัน การกระทำความผิดเป็นการแสดงออกความเป็นตัวของตัวเอง และแฝงความนัยในเรื่องของการท้าทายและต่อต้านกฎระเบียบโรงเรียนที่กำหนดรูปแบบของ เครื่องแบบนักเรียนในอีกวิธีหนึ่ง การท้าทายและการต่อต้านเป็นการแสดงออกถึงอุดมการณ์แบบเสรี นิยมประชาธิปไตย กล่าวคือ สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการ แสดงออกผ่านเสื้อผ้า หรือเครื่องแต่งกาย

ง. การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์เชิงวัฒนธรรมประเด็นความหลากหลายทาง เพศ

ความหลากหลายทางเพศ หรือที่เรียกว่า LGBTQ+ ทั้งในเรื่องของรสนิยม ทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ เป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันกันในสังคมไทยทั้งกลุ่มที่ยอมรับและไม่ ยอมรับ เนื่องจากมีปัจจัยในเรื่องของกรอบการปฏิบัติ บรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณีในอดีตของสังคมไทยเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งในมุมมองของกลุ่มที่สนับสนุนจะมีพื้นฐานแนวคิด และอุดมการณ์รูปแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ที่กล่าวคือการมีทัศนคติที่เปิดกว้างและยอมรับความ แตกต่างของคนในสังคม การเคารพในสิทธิและเสรีภาพ บนพื้นฐานของมนุษย์ที่มีความเท่าเทียมกัน

ในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ได้มีการนำเสนอความหลากหลาย ทางเพศระหว่างตัวละครอย่างอ๊กค์และอายันที่มีรสนิยมทางเพศแบบชายรักชาย แก๊งโลกไม่ลืมที่ แสดงออกความเป็นเพศหญิง หรือแม้กระทั่งอาจารย์ขาดกและอาจารย์ฎีกาที่มีรสนิยมทางเพศแบบ

ชายรักชาย แต่ย้งนำเสนอตัวละครประกอบที่แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางเพศที่มากกว่าชายรักชาย ผ่านร้านกาแฟแห่งหนึ่งที่อายันรู้จักและได้พาถั่วพูและอ๊กก็ไปใช้บริการโดยมีร้านชื่อ “คาเฟ่แห่งความหลากหลาย” โดยร้านเปิดต้อนรับผู้มาบริการทุกเพศทุกวัยและไม่จำกัดเรื่องเพศ ดังภาพประกอบดังนี้

ภาพที่ 4. 56 ภาพการตกแต่งภายในร้านกาแฟ “คาเฟ่แห่งความหลากหลาย” และการแต่งกายที่ผิดจากเพศสภาพของเจ้าของร้าน

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 57 ภาพแสดงออกถึงรักร่วมเพศภายในร้านกาแฟ “คาเฟ่แห่งความหลากหลาย”

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 58 ภาพแสดงความหลากหลายทางวัฒนธรรมการแต่งกาย ภายในร้านกาแฟ “คาเฟ่แห่งความหลากหลาย”

ที่มา : รัญญวริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

จากภาพดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางเพศอย่างชัดเจน อย่างเลสเบี้ยนเกย์ คนข้ามเพศ ฯลฯ ที่รวมตัวอยู่ในคาเฟ่ดังกล่าวที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนและเปิดกว้างในเรื่องความหลากหลายทางเพศ ท่ามกลางสังคมที่ขัดแย้งในเรื่องดังกล่าว สอดคล้องไปกับอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตยที่ยึดหลักของความเท่าเทียม ความเสมอภาคกันของมนุษย์ จุดเด่นหลักต่อมาคือการใช้สัญลักษณ์ของสายรุ้งในการประดับร้านสายรุ้งถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของกลุ่ม LGBTQ+ โดยแต่ละสีประกอบไปด้วยความหมาย อย่างสีชมพูที่หมายถึงเพศ สีแดงที่หมายถึงชีวิต สีส้มหมายถึงการเยียวยารักษาใจ สีเหลืองหมายถึงแสงตะวัน สีเขียวหมายถึงธรรมชาติ สีฟ้าหมายถึงศิลปะ สีน้ำเงินเข้มหมายถึงความเป็นหนึ่งเดียว และสีม่วงแสดงถึงจิตวิญญาณ เพื่อต้องการสื่อถึงความเท่าเทียมกันของทุกเพศ อันเป็นหลักสิทธิมนุษยชน ที่ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่ปราศจากการแบ่งแยก

2.3.3 การนำเสนอแนวคิดอำนาจนิยมในภาพยนตร์

1) การนำเสนอแนวคิดอำนาจนิยมผ่านบทสนทนาตัวละคร

เนื้อเรื่องภาพยนตร์ จะเห็นประเด็นในเรื่องของอำนาจทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ โดยภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ นั้น กลุ่มสรวัตรนักเรียนที่คิดว่าตนมีอำนาจเนื่องจากตำแหน่งหน้าที่สูงกว่านักเรียนคนอื่น นำไปสู่การแสดงออกทางการใช้อำนาจเป็นหลัก ดังสรวัตรนักเรียนในเรื่องเป็นผู้ที่มีอำนาจ โดยเป็นอำนาจที่ได้รับมอบและกำหนดขึ้นจากกฎของโรงเรียนศุภพล เปรียบตั้งอำนาจตามกฎหมายที่ได้รับการยอมรับเป็นอำนาจอันชอบธรรม และเป็นที่

ยกย่องนับถือในกลุ่มนักเรียน ที่นักเรียนทุกคนต้องเคารพและเชื่อฟัง ดังที่ภาพยนตร์ได้แสดงให้เห็นถึงอำนาจดังกล่าว ดังนี้

“ กูรู้นะเว้ย ว่าความฝันของมึงคือ การเป็นสรวีตรนักเรียนแต่ตอนนี้โลกมันเปลี่ยนไปแล้วนะ เว้ย อะไร ๆ มันก็ไม่ง่ายเหมือนตอนรุ่นพี่แล้ว” วศุวัตน์

“จริง แต่ก่อนรุ่นพี่พูดอะไร พวกเรากล้าหือที่ไหนดูทุกวันนี้ดี กูแค่ไปเตือนเรื่องบุหรี่ ต่อยกูซะละ” ครรลอง

“ กูรู้ แต่มันก็ทำท่าย ตอนนี่เราเป็นสรวีตรนักเรียน ถ้าทำได้นี้โคตรเจ๋งเลยหะ” อักก์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 3 นาทีที่ 30.04)

จากบทสนทนาในข้างต้น เป็นการสนทนาระหว่างอักก์และเพื่อนในกลุ่มสรวีตรนักเรียน ที่กล่าวถึงสรวีตรนักเรียนในรุ่นก่อน ขณะนั้นอักก์และเพื่อนยังเป็นรุ่นน้องที่มีการเคารพยำเกรง เชื่อฟังรุ่นพี่ที่เป็นสรวีตรนักเรียน แสดงให้เห็นถึงตำแหน่งสรวีตรนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนคนอื่นในเรื่องของอำนาจในการควบคุมในนักเรียนอยู่ในกฎระเบียบ

ในเนื้อเรื่อง ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ลักษณะการแสดงออกของอักก์ในฐานะสรวีตรนักเรียนซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในตำแหน่ง รวมถึงการใช้อำนาจเพื่อแสดงถึงความเหนือกว่าให้อีกฝ่ายที่รับการกระทำของอำนาจนั้น ๆ รวมถึงเกิดความเคารพยำเกรง โดยอักก์ได้เข้ามาต่อว่าอายัน เรื่องที่อายันเข้ามาใช้ห้องน้ำอาจารย์ ซึ่งกฎระเบียบได้กำหนดไม่ให้นักเรียนใช้ แต่อักก์ได้ใช้อำนาจที่มาจากตำแหน่งสรวีตรนักเรียนแสดงถึงอภิสิทธิ์ของตนเองที่เป็นสรวีตรนักเรียนเหนือกว่านักเรียนคนอื่น ๆ ในการใช้ห้องน้ำอาจารย์ดังบทสนทนาที่ว่า

“นี่ห้องน้ำอาจารย์นักเรียนไม่มีสิทธิเข้ามาใช้” อักก์

“แล้วมึงเข้ามาทำไมวะ” อายัน

“กูเป็นสรวีตรนักเรียน” อักก์

“แล้วไงวะ” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 1 นาทีที่ 04.48)

นอกจากนี้ในภาพยนตร์ได้ปรากฏบทสนทนาที่กลุ่มสรวีตรนักเรียนเข้าจัดการยึดของ และข่มขู่แก๊งโลกไม่ลืมที่จัดประท้วง โดยมีการอ้างถึงอำนาจและสิทธิ์ของตนที่เป็น

สารวัตรนักเรียนในการกระทำดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจที่ไม่เพียงในเรื่องของคำพูดแต่ยังรวมไปถึงการใช้อำนาจผ่านการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายและทรัพย์สินแสดงให้เห็นถึงอำนาจและความเด็ดขาดที่ต้องการให้ผู้รับผลของอำนาจนั้นปฏิบัติตามคำสั่ง จากการใช้กำลังเข้าปราบปรามและควบคุมฝ่ายตรงข้าม ดังบทสนทนาดังต่อไปนี้

“แต่พวกพี่ไม่มีสิทธิ์มายึดของของพวกหนูแบบนี้ละคะ” จำนงค์

“มีสิ พวกกูเป็นสารวัตรนักเรียน พวกกูมีสิทธิ์” อักก์

“วันนี้พอกันแค่นี้ละ พวกมันหัวบั่นกันหมดแล้ว” อายัน

“คะพี่ อีนงค์ อีเนี่ยนวันนี้พอกันแค่นี้ ไป ขอของพวกหนูคืนด้วยคะ” จำนรงค์

“มึงพูดอะไรกับพวกมันวะ” อักก์

“กูพูดภาษาคนปกติไป ไม่ใช่ภาษาคนบ้าอำนาจอย่างพวกมึง” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 2 นาทีที่ 41.18)

นอกจากนี้ด้วยตำแหน่งของสารวัตรนักเรียนโรงเรียนศุภโลที่มีหน้าที่ในการควบคุมความประพฤตินักเรียนคนอื่นๆ ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนการใช้อำนาจผ่านการกระทำจึงเป็นอำนาจโดยตำแหน่งและมีการใช้กฎระเบียบของโรงเรียนเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดความชอบธรรมตนเอง ดังบทสนทนาที่นโมเพื่อนของอักก์ที่อ้างตัวว่าเป็นสารวัตรนักเรียนเข้าแย่งมือถือจากรุ่นน้องที่กำลังใช้มือถือในโรงเรียน และในภายหลังอักก์ได้เข้ายึดมือถือจากรุ่นน้องคนดังกล่าวที่ใช้โทรศัพท์ในโรงเรียนไปให้ฝ่ายปกครองโดยไม่รับฟังเหตุผลของรุ่นน้อง ทำให้รุ่นน้องจำเป็นต้องยอมทำตาม ดังบทสนทนาต่อไปนี้

“ไม่รู้หรือไง กูโรงเรียนห้ามใช้โทรศัพท์มือถือ” นโมเพื่อนของอักก์

“เอาของมคินมา ไม่งั้นอย่าหาว่าผมไม่เตือน” รุ่นน้องนักเรียน

“มึงจะทำไม กูเป็นสารวัตรนักเรียน” นโมเพื่อนของอักก์

“แต่ที่พี่ทำ เขาเรียกว่าโจร ไม่ใช่สารวัตรนักเรียน เอาคินมา” รุ่นน้องนักเรียน

“ไปขอรับโทรศัพท์คืนที่ห้องฝ่ายปกครองนะครับ” อักก์

“แต่ผมมีความจำเป็นต้องใช้ตอนนี้” รุ่นน้องนักเรียน

“ถ้าน้องทำตามกฎของโรงเรียนไม่ได้ ก็ไม่ควรอยู่โรงเรียนนี้ ...กลับไปเรียนได้แล้ว”

อักก์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 1 นาทีที่ 22.07)

จากบทสนทนาข้างต้นเมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่า ตำแหน่งสารวัตรนักเรียนเป็นที่น่าเคารพยำเกรงแก่นักเรียนในโรงเรียน สามารถที่ใช้อำนาจจากตำแหน่งในบังคับลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ไม่เพียงแต่การใช้อำนาจของอัยการผ่านการกระทำลงโทษรื้อน้องโดยการยึดโทรศัพท์ แต่ยังมีประเด็นในเรื่องของการที่โมเพื่อนของอัยการได้อ้างตัวว่าเป็นสารวัตรนักเรียนและยึดมือถือรื้อน้อง เนื่องจากโมถึงแม้จะเป็นรุ่นพี่และเป็นเพื่อนของอัยการที่เป็นประธานสารวัตรนักเรียน แต่รื้อน้องไม่ได้แสดงออกถึงความเคารพยำเกรงแต่อย่างใด รวมถึงมีการแสดงออกถึงการต่อต้านและก้าวร้าว ทำให้โมจึงใช้อำนาจโดยการอ้างตัวเป็นสารวัตรนักเรียนเป็นเครื่องมือเพื่อเพิ่มอำนาจให้แก่ตนเอง และทำให้รื้อน้องเกิดความเคารพยำเกรงตนเอง

ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ได้มีการนำเสนอในเรื่องของอำนาจในอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความน่าสนใจ คือ การใช้อำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติ มาเป็นส่วนเสริมในการบังคับหรือควบคุมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียน ดังบทสนทนาที่อัยการ ประธานสารวัตรนักเรียน ช่มชู้และยึดอุปกรณ์การประท้วงและประชาสัมพันธ์ต่อต้านกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพล และได้ใช้อำนาจโรงเรียนศุภพลมาข่มขู่แก๊งโลกไม่ลืมให้เกิดความกลัว ดังนี้

“พวกมึงควรหยุดได้แล้ว” อัยการ

“นี่มันไม่ชัดเจนไปหน่อยหรือคะ ที่สารวัตรนักเรียนมาใช้อำนาจข่มขู่กันแบบนี้”

จำนรรจ์

“กูไม่ได้ข่มขู่ แต่มาเตือนพวกมึงเพราะเป็นห่วง แล้วกูไม่ยอกให้อาจารย์เล่นงาน

พวกมึงอีก” อัยการ

“อาจารย์หรือคะ พี่เลิกเอาตำนานแอ็บแอ้ มาหลอกพวกหนูเถอะคะ ไม่มีหรือคะ

อาจารย์ พวกหนูไม่กลัว” จำเนียร

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 5 นาทีที่ 39.54)

จากบทสนทนาจะเห็นได้ว่า นอกจากประเด็นการใช้อำนาจผ่านการกระทำและคำพูดแล้ว ยังมีอำนาจที่มาจากสิ่งเหนือธรรมชาติ อันเป็นการสร้างพลังอำนาจโดยการใช้สิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อ คำสาป ตำนาน เป็นต้น ซึ่งไม่ได้อยู่ในกฎธรรมชาติหรือหลักทางวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมความเป็นระเบียบในสังคม อย่างความเชื่อใน “คำสาปศุภพล” อย่างคำพูดอาจารย์ชาดกที่ได้พูดถึงอาจารย์โรงเรียนศุภพลเพื่อให้นักเรียนทำตาม

กฎโรงเรียนศุภพโล และไม่ให้ผู้ใดทำตัวแปลกแยก อันเป็นการใช้อำนาจจากสิ่งเหนือธรรมชาติที่มีเรื่อง การทำให้เกิดความหวาดกลัวร่วมด้วย ขณะเดียวกันคำพูดอยู่ในลักษณะที่คล้ายกับการใช้คำถามแก่นักเรียน ทว่าแฝงด้วยคำพูดเชิงคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตาม

“การที่จะป้องกันอาถรรพ์ศุภพโลได้ไม่ให้อะไรเกิดขึ้น พวกเราทุกคนต้องรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ปฏิบัติตามกฎศุภพโลเท่านั้น เข้าใจไหม!!” อาจารย์ชาดก

“ เข้าใจครับ!!” นักเรียนโรงเรียนศุภพโล

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 3 นาทีที่ 07.40)

บทสนทนาดังกล่าวข้างต้น อาจารย์ชาดก ซึ่งเป็นอาจารย์หัวหน้าฝ่ายปกครองและมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลควบคุมกลุ่มสารวัตรนักเรียน และดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยการนำความเชื่อในเรื่องของอาถรรพ์โรงเรียนซึ่งถือเป็นเรื่องเล่าความเชื่อมาตอกย้ำให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียนเป็นไปตามที่ตนต้องการ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้นักเรียนเกิดความเกรงกลัวที่ไม่เพียงแค่พฤติกรรมกรวดและการแสดงออกถึงพลังอำนาจและภาวะผู้นำ แต่ยังรวมถึงอาถรรพ์โรงเรียนที่ถูกเล่าต่อกันมา และถูกสร้างให้เกิดสถานการณ์ขึ้นจนนักเรียนมีความเชื่อในเรื่องดังกล่าวจริง

ทั้งนี้กฎระเบียบที่โรงเรียนศุภพโลสร้างขึ้น ไม่เพียงแต่การกำหนดบทลงโทษแต่ยังมีการสร้างความเชื่อ และความคิดปลูกฝังเสริมขึ้น ซึ่งออกมาในรูปแบบของการสร้างให้เกิดอำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติอย่างอาถรรพ์โรงเรียน ที่จะลงโทษนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎโรงเรียน ด้วยวิธีการทำให้เกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ โดยที่ไม่มีใครรู้ เมื่อนักเรียนเกิดความเชื่อและนำไปสู่การเกิดความกลัวในอาถรรพ์ก็จะทำให้ไม่กล้าที่ปฏิบัติตัวผิดจากกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพโล กำหนดไว้ ทำให้กฎระเบียบสามารถที่จะอยู่มาเป็นระยะเวลายาวนานโดยไม่มีผู้คัดค้านหรือโต้แย้งแต่อย่างใดจนกระทั่งเกิดการประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม ดังบทสนทนาของอาจารย์ชาดกได้พูดหน้าห้องประชุม ขณะที่น่าแก๊งโลกไม่ลืมมาลงโทษต่อหน้านักเรียนทั้งโรงเรียน

จะเห็นได้ว่าคำสาปโรงเรียนศุภพโล เป็นต้นกำเนิดของความเชื่อในโรงเรียน ที่ถูกบอกเล่าต่อกันมา ซึ่งหากกล่าวถึงคำสาปจะเป็นการกล่าวถึงในแง่ลบ การลงโทษทำให้คนที่กระทำความผิดหรือคนที่มีความเชื่อนับถือเกรงกลัวต่อคำสาปดังกล่าว คำสาปดังกล่าวในภาพยนตร์ไม่ได้มีแค่การส่งผลและควบคุมกลุ่มครูอาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้เกิดการทุจริตฉ้อโกง

เท่านั้น แต่ยังควบคุมความประพฤตินักเรียน อันเป็นผลประโยชน์ที่ทำให้นักเรียนเกิดความเกรงกลัวต่อคำสาป และเลือกที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด ระวังไม่ให้ตนเองออกนอกกลุ่มนอกทางเพราะเกรงกลัวต่อคำสาป สิ่งดังกล่าวทำให้กฎระเบียบสามารถที่จะอยู่มาเป็นระยะเวลายาวนานโดยไม่มีผู้คัดค้านหรือกล้าโต้แย้งแต่อย่างใด จวบจนกระทั่งเกิดการประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืมในปัจจุบันที่เป็นนักเรียนรุ่นน้องเข้ามาใหม่และอายันที่เลือกจะไม่เชื่อในอาถรรพ์ โดยมองว่าเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นให้คนกลัว และมุ่งให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และความเป็นเหตุและผลที่มากกว่า ดังบทสนทนาที่อายันพูดคุยกับถั่วพูในเรื่องของอาถรรพ์โรงเรียน ซึ่งถั่วพูต้องการที่จะค้นหาความจริงของอาถรรพ์ศุภโกลด้วยการไปเข้าร่วมงานล้างอาถรรพ์ศุภโกลที่แก๊งโลกไม่ลืมจัดขึ้นนอกโรงเรียน ดังนี้

“คราวนี้มึงจะไปร่วมงานด้วยไหม” อายัน

“กูก็อยากพิสูจน์ดูเหมือนกันว่า อาถรรพ์ศุภโกลจะขลังจริงไหม” ถั่วพู

“ทุกที่มันมีเรื่องเล่าที่แต่งขึ้นมาทำให้คนกลัวนั่นแหละ จะได้เอาไว้ปกครองคนได้” อายัน

“แล้วใครจะเป็นคนเริ่ม” ถั่วพู

“ไม่รู้หะ แต่ที่แน่ ๆ คนที่สร้างตำนานต้องเป็นคนได้ประโยชน์จากเรื่องเล่า”

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 9 นาทีที่ 50.32)

การนำเสนอของภาพยนตร์ดังกล่าวนี้ได้เน้นย้ำการที่ผู้บริหารโรงเรียนและสรวัตรนักเรียนได้มีการใช้อำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติ และความเชื่อมาใช้ในการควบคุมนักเรียนและอาจารย์โรงเรียนศุภโกลซึ่งเป็นบทสนทนาที่ถั่วพูได้ออกมาเปิดเผยความจริงต่อนักเรียนและอาจารย์ในโรงเรียนศุภโกล นั่นคือ อักกที่เป็นประธานสรวัตรนักเรียน เป็นผู้สร้างเหตุการณ์อาถรรพ์ศุภโกลต่าง ๆ ขึ้นเพื่อปราบปรามแก๊งโลกไม่ลืมและสร้างความหวาดกลัวแก่นักเรียน เพื่อจะได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียน โดยมีอาจารย์ชาดกที่เป็นหัวหน้าอาจารย์ฝ่ายปกครองรู้เห็นและปล่อยให้อักกกระทำโดยไม่ห้ามปราม ตามบทสนทนาดังนี้

“พวกเธอไม่กลัวอาถรรพ์ศุภโกลหรือไง” อาจารย์วาริ

“ไม่ครับอาจารย์ พวกเราแค่อยากให้ทางโรงเรียนรับผิดชอบกับเรื่องที่เกิดขึ้นทั้งหมด” อายัน

“ไม่ใช่แค่โรงเรียน แต่ชมรมสรวัตรนักเรียนต้องรับผิดชอบด้วย เพราะพวกมึงก็มีส่วนสมรู้ร่วมคิดกับโรงเรียน แต่งเรื่องมาโกหกเพื่อมาขู่พวกเราทั้งหมด” ถั่วพู

“เธอเป็นหัวหน้าห้อง เธอเป็นเด็กดี ความประพฤติดี มาตลอดทำไมมาเข้าข้างพวกกักขะพวกนี้ล่ะ” อาจารย์วาริ

“ผมแค่ทำตามหน้าที่ของผมครับอาจารย์” ถั่วพู

“มึงอย่ามากล่าวหามั่ว ๆ นะพวกกูไม่เกี่ยว” ครรลอง

“มึงพูดทีละเรื่องได้ไหม กูไม่อยากให้มึงประกปรักคนอื่นโดยไม่มีหลักฐาน” อายัน

“มึงเงหลักฐานไอ้อาย คนที่เป็นพยานได้ดีที่สุดคือมึงเง มึงกูรู้ว่าคนที่ทำให้อาจารย์ศุภพลมันกลับมา ไม่สิคนที่ทำมันขึ้นมาคือไอ้อักก์” ถั่วพู

“ไอ้อักก์ มึงควรสารภาพได้แล้วนะว่ามึงเป็นคนทำมึงไม่ได้ทำเรื่องนี้คนเดียวใช่ไหม มึงมีคนที่อยู่เบื้องหลังมึงใช่ไหมไอ้อักก์ พ่อเลี้ยงกูเคยเล่าว่าอาจารย์ศุภพลมันเกิดขึ้นตอนอาจารย์ขาดคเป็นนักเรียนและขึ้นเป็นสารวัตรนักเรียน ปีนั้นมีปรากฏการณ์สุริยุคราสเหมือนกับตอนนี้ เรื่องเลวร้ายที่เกิดกับศุภพลก็ถูกเล่าปากต่อปาก จนพวกนี้กลัวแล้วก็หวาดระแวงทั้งหมด สร้างอาจารย์เพื่อกำจัดคนเห็นต่าง โดยมีชมรมสารวัตรนักเรียนเป็นคนออกหน้าโดยมีหัวหน้าฝ่ายปกครองเป็นคนอยู่เบื้องหลังใช่ไหมครับ” ถั่วพู

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่11 นาทีที่37.30)

จากบทสนทนาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำสาปศุภพล หรือ อาจารย์ศุภพลที่ถูกเล่าขานต่อกันมา จนเกิดเป็นความเชื่อและเป็นสิ่งที่ถูกเกรงกลัวในโรงเรียน ทว่าเรื่องอาจารย์ศุภพลดังกล่าวถูกสร้างขึ้นผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเป็นกลุ่มนักเรียนที่ต่อต้าน และไม่ปฏิบัติตามกฎโรงเรียนศุภพล เช่น การสร้างอุบัติเหตุให้รถยนต์เขียวชนแก๊งโลกไม่ลืมที่กำลังประท้วง การปลักกระถางต้นไม้บนอาคารใส่แก๊งโลกไม่ลืมที่อยู่ด้านล่าง การเผาอุปกรณ์การประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม เป็นต้น ซึ่งเป็นเหมือนการเตือนและข่มขู่หากไม่ปฏิบัติตามหรือต่อต้านก็จะถูกอาจารย์ลงโทษและเกิดความโชคร้าย การกระทำดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจของกลุ่มคนอย่างสารวัตรนักเรียนและอาจารย์บางกลุ่มที่คอยควบคุมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนศุภพลให้เกิดความกลัวต่ออาจารย์ศุภพลโดยปราศจากความเป็นเหตุเป็นผลและฝังรากลึกแม้กระทั่งในกลุ่มของอาจารย์ด้วยกันเองตามบทสนทนาที่อาจารย์วาริที่ได้มีความเชื่อในอาจารย์โรงเรียนศุภพลเช่นกัน และได้มีการตักเตือนและห้ามปรามให้แก๊งโลกไม่ลืมให้หยุดการประท้วงที่ยกเอาความเชื่อเรื่องอาจารย์โรงเรียนศุภพลขึ้นมาและกล่าวโทษแก๊งโลกไม่ลืมในเหตุการณ์การแขวนคอตุ๊กตาคนที่ติดป้ายชื่อสมาชิกแก๊งโลกไม่ลืมพร้อมกับจุดไฟเผาที่สนามโรงเรียนซึ่งเป็นการข่มขู่แก๊งโลกไม่ลืมและสร้าง

ความตื่นตระหนกแก่นักเรียนในโรงเรียนเป็นอย่างมาก รวมถึงเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนในโรงเรียนเกิดความเชื่อเรื่องอาถรรพ์ศุภโหลมากยิ่งขึ้น ดังบทสนทนาต่อไปนี้

“แต่สิ่งที่พวกเธอทำมันสร้างความเดือดร้อน ความหวาดกลัวให้เพื่อนไม่เห็นหรือ” อาจารย์วารี

“พวกเราโดนข่มขู่ไม่เห็นหรือคะอาจารย์ ทำไมบอกว่าเราทำให้คนอื่นเกิดความหวาดกลัวล่ะคะ” จำเนียร

“เพราะความนอกคอกของพวกเธอไง อาถรรพ์ศุภโหลมันถึงได้กลับมา” อาจารย์วารี

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่10นาที่ที่04.31)

ในภาพยนตร์ได้มีการนำเสนอประเด็นในเรื่องของอำนาจที่มีสะท้อนอำนาจระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา โดยผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจเหนือกว่าสามารถที่จะกำหนดให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำตามที่ตนต้องการ หรือไม่กระทำการใด ๆ ที่ผู้บังคับบัญชาห้ามไม่ให้กระทำตามในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ การใช้คำสั่ง การใช้ความรุนแรง เป็นต้น ส่งผลให้ผู้ที่ได้รับผลจากอำนาจจำเป็นที่จะต้องทำตาม หรือเชื่อฟังเพื่อเลี่ยงผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นแก่ตนเอง รวมถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตาม ไม่ว่าจะเป็นความมั่นคงในอาชีพ หรือความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่

ดังบทสนทนาตอนที่ อาจารย์ศนิซึ่งเป็นอาจารย์ใหม่โดยได้รับมอบหมายให้เป็นอาจารย์ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง หรืออาจารย์ขาดก และจากอุบัติเหตุที่รถยนต์พุ่งเข้าชนแก๊งโลกไม่ลืมขณะประท้วง ซึ่งขณะสอบสวนกลุ่มสรวัดรณักเรียนได้กล่าวถึงอาถรรพ์โรงเรียนศุภโหลเป็นสาเหตุของอุบัติเหตุดังกล่าว ซึ่งตรงข้ามกับแก๊งโลกไม่ลืมที่เชื่อว่ามิได้ผู้สร้างสถานการณ์และจึงจะทำร้ายพวกตน อาจารย์ศนิซึ่งเป็นอาจารย์ใหม่จึงไปถามกับอาจารย์วารีที่เป็นอาจารย์ในโรงเรียนศุภโหล เรื่องตำนานอาถรรพ์โรงเรียนศุภโหลเพื่อใช้ประกอบในการสอบสวนอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

“อาจารย์วารีคะ พอดีดิฉันเพิ่งเข้ามาใหม่ ขอถามอะไรนิดนึงได้ไหมคะ” ศนิ

“ว่ามา” อาจารย์วารี

“อาถรรพ์โรงเรียนมีจริงไหมคะ พอดีฉันกำลังเคลียร์เรื่องอุบัติเหตุให้นักเรียนเมื่อวานหนะคะ แล้วเขาไม่เชื่อว่ามันเป็นอุบัติเหตุจริง ๆ ฉันก็เลยว่าจะ” ศนิ

“แล้วหัวหน้าเธอว่าไง” อาจารย์วารี

“อาจารย์ขาดกบอกว่า ไม่ต้องทำอะไรต่อค่ะ” ศนิ

“งั้นก็เชื่อหัวหน้าเธอสิ ถ้าเธออยากอยู่ที่นี้นาน ๆ นะ เรื่องอะไรที่ไม่ใช่ธุระของตัวเองก็ไม่ต้องเข้าไปยุ่ง” อาจารย์วารี

“ค่ะ อาจารย์” อาจารย์ศนิ

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่1 นาทีที่19.31)

บทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่าอาจารย์วารีได้ใช้คำพูดกล่าวโดยนัยเชิงอำนาจให้อาจารย์ศนียอมทำตาม และไม่ให้ตั้งคำถามต่อการตัดสินใจของอาจารย์ขาดกซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของตนเองและอาจารย์ศนิพิจารณาจากการที่อาจารย์วารีได้พูดเน้นคำว่า “หัวหน้า” เพื่อให้อาจารย์ศนิรับรู้ว่าตนเองเป็นเพียงผู้ใต้บังคับบัญชาที่ควรเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจเหนือกว่า และมีการใช้ตำแหน่งหน้าที่ของอาจารย์ศนิเป็นการข่มขู่และตอกย้ำให้อาจารย์ศนิไม่เกิดการต่อต้านในอำนาจดังกล่าว หรือบทสนทนายาระหว่างอาจารย์ขาดกและอาจารย์ศนิที่แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจของอาจารย์ขาดกที่เป็นผู้บังคับบัญชาในหน้าที่การงานที่กำลังพูดคุยกันในเรื่องของการสอบสวนอุบัติเหตุรถยนต์พุ่งชนแก๊งโลกไม่ลืมขณะประท้วงจนมีนักเรียนเกือบได้รับบาดเจ็บซึ่งอาจารย์ศนิพยายามที่จะเกลี้ยกล่อมอาจารย์ขาดกให้สอบสวนเรื่องอุบัติเหตุที่ได้ตัดสินใจไปแล้วใหม่ตามที่แก๊งโลกไม่ลืมได้เคยโต้แย้ง แต่อาจารย์ขาดกได้ใช้คำพูดเชิงบังคับ และกดดันอาจารย์ศนิไม่ให้เกิดการโต้แย้ง ดังบทสนทนาดังต่อไปนี้

“ถ้านักเรียนไม่พอใจในคำตัดสิน แล้วไปขุดคุ้ยกันเอง ทำไมเราถึงไม่...” อาจารย์ศนิ

“คุณเป็นผู้ช่วยอาจารย์ฝ่ายปกครอง ประสพการณ์น้อย แค่นี้ทำหน้าที่คุณไป ไม่ต้องตั้งคำถามแค่นั้น” อาจารย์ขาดก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 1 นาทีที่18.37)

เมื่อพิจารณาจากบทสนทนาจะเห็นลักษณะการใช้คำพูดของอาจารย์ขาดกในการกดอาจารย์ศนิให้รู้สึกอยู่ต่ำกว่าด้วยตำแหน่งงาน อายุ และประสบการณ์ของตนที่อยู่เหนือกว่า โดยมีวัตถุประสงค์ให้อาจารย์ศนิปฏิบัติตาม รวมถึงการใช้คำสั่งให้อาจารย์ศนิเลิกยุ่งเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวและทำตามที่ตนสั่งโดยไร้ข้อโต้แย้งรวมถึงการที่ผู้มีอำนาจที่เหนือกว่าไม่ว่าจะด้วยฐานะทางสังคมดีกว่า การศึกษาสูงกว่า มีอำนาจมากกว่า ประสบการณ์มากกว่าก็จะมองอีกฝ่ายที่

ต่างจากตนว่าเป็นผู้ที่ต่ำต้อย ขาดความรู้และประสบการณ์ ไม่ควรที่จะโต้แย้งหรือแสดงความเห็นต่างออกไปได้

อีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องของแนวคิดอำนาจนิยม คือ ฝ่ายที่รับอำนาจดังกล่าว ในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ที่มีความแตกต่างกัน ตัวละครถั่วพูซึ่งเป็นหัวหน้าห้องได้มีการแสดงออกต่อกฎระเบียบของโรงเรียน ผ่านบทสนทนาระหว่างอายันและถั่วพู ภายหลังจากที่อาจารย์ขาดกมีการลงโทษประจานแก๊งโลกไม่ลืมในห้องประชุมต่อหน้านักเรียนในโรงเรียน ซึ่งถั่วพูได้พยายามพูดกับอายันให้ปฏิบัติตามกฎโรงเรียนเพื่อให้สามารถที่จะเรียนที่โรงเรียน ศุภโกลได้อย่างไม่มีปัญหา รวมถึงตัวถั่วพูเองที่พยายามไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่ฝ่าฝืนกฎของโรงเรียน หรือแสดงออกที่แปลกแยก ขณะที่อายันกลับกล้าที่จะแสดงออกถึงความเห็นตัวเองที่เป็นปฏิปักษ์ต่ออำนาจที่อาจารย์ขาดกใช้ต่อแก๊งโลกไม่ลืมอย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

“ยังไงพวกเราก็เรียนที่นี่ไม่กี่ปี อะไรที่ยอมทำตามได้ ก็ทำตามจะดีกว่า” ถั่วพู

“ยอมทำตามหรือ แปลว่ามึงก็เห็นด้วยกับกูใช่ปะว่ากฎโรงเรียนมันเข้มงวดห่วย” อายัน

“กูไม่ได้พูดแบบนั้น” ถั่วพู

“ถ้ามึงไม่พอใจ มึงก็แค่พูดออกมาดิวะ การยืนยันความเห็นของมึง เป็นสิทธิของมึงนะเว้ยเป็นหน้าที่ด้วยซ้ำ มึงจะPlay safe ทำไมวะ” อายัน

“ กูไม่ได้Play safe กูแค่มองทุกอย่างอย่างเป็นกลาง” ถั่วพู

“ เป็นกลางหรือ ที่ห้องประชุมเมื่อเช้ามึงก็ไม่โอเคไม่ใช่หรือ ที่ไอ้โหดเอาพวกนั้นมาเชือดต่อหน้าคนอื่น มึงโอเคหรือ ไอ้พวกที่รู้ทั้งรู้แต่เลือกที่จะอยู่เฉย ๆ ไม่สนใจเหยื่ออะไร สำหรับกูมันก็ไม่ต่างกับพวกเผด็จการบ้าอำนาจพวกนั้นเหมือนกัน เสียงของมึงมีความหมายนะเว้ย แค่ มึงต้องพูดออกมาว่าคิดอะไรอยู่” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 3 นาทีที่ 23.31)

การวางตัวเป็นกลาง เป็นการที่นิ่งเฉย ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะตีความได้ในหลายแบบ เช่น การสนับสนุน หรือกำลัง ‘ให้ท้าย’ ผู้รักษาอำนาจอยู่ หรือการหวาดกลัวในอำนาจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อตนเอง จึงจำเป็นที่จะต้องหลีกเลี่ยง เมื่อพิจารณาจากบทสนทนาตัวละครถั่วพูข้างต้น การที่ถั่วพูใช้คำว่า ‘ยอมทำตาม’ เป็นการแสดงถึงการยอมถูกกดขี่อยู่ภายใต้อำนาจของกฎระเบียบและอาจารย์ใน

โรงเรียนและรู้ว่าอาจารย์ขาดกและกฎระเบียบโรงเรียนมีความไม่ชอบธรรมและละเมิดสิทธิเสรีภาพ
 ทว่าเลือกที่จะไม่รับรู้และปล่อยให้การใช้อำนาจดังกล่าวดำเนินต่อไปโดยไม่โต้แย้งหรือแสดงการ
 ต่อต้านใด ๆ พิจารณาได้จากคำว่า ‘ยังไงพวกเราก็เรียนที่นี้ไม่กี่ปี’ คำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงว่าเมื่อ
 เรียนจบการศึกษาจากโรงเรียนศุภโกลก็จะหลุดพ้นจากอำนาจที่กดขี่หรือข่มเหงดังกล่าวแล้ว ดังนั้น
 หนทางเดียวที่จะทำให้สามารถเรียนจบการศึกษาได้ จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของ
 โรงเรียน กลมกลืนไปกับสังคมในโรงเรียนและยอมอยู่ภายใต้อำนาจกฎระเบียบรวมถึงอาจารย์ที่มี
 สถานะทางสังคมที่สูงกว่านักเรียน ซึ่งต้องหลีกเลี่ยงการทำตัวแปลกแยก และการถูกลงโทษของ
 โรงเรียน สอดคล้องไปกับบทสนทนาของอายันกับอาจารย์ศนิ ซึ่งอายันกำลังค้นหาความจริงจาก
 อาจารย์ขาดกเรื่องของการนำฎีกาและอัคร์ ทว่าถูกอาจารย์ศนิห้ามปรามไว้ทำให้อายนเกิดความไม่พอใจ
 ที่อาจารย์ศนิเข้ามาขัดขวางและพยายามประนีประนอมให้อายนหยุดการกระทำดังกล่าว เมื่อ
 พิจารณาจะเห็นได้ว่าอาจารย์ศนิอยู่ในจุดที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา และเป็นอาจารย์ใหม่ ที่อยู่ภายใต้
 อำนาจของอาจารย์ขาดก และภายใต้กฎเกณฑ์ของวิชาชีพ ทำให้เกิดความเกรงกลัวที่จะกล้า
 แสดงออกถึงความคิดเห็นที่มีความแปลกแยกไปจากบรรทัดฐานดั้งเดิมของโรงเรียนศุภโกลหรือการ
 ยอมทำตาม จึงนำไปสู่การเลือกที่จะหลีกเลี่ยงการเข้าไปพัวพันในสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและ
 ตำแหน่งอาชีพอาจารย์ หรือเลือกที่เข้าข้างฝ่ายที่มีอำนาจหรืออิทธิพลที่มากกว่า หากพิจารณาในเรื่อง
 ของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ แล้วการประนีประนอมเป็นเรื่องของการใช้อำนาจการต่อรองที่เท่าเทียม
 และใกล้เคียงกันในการหาบทสรุปการแก้ไขความขัดแย้ง ทว่าหากปราศจากความเท่าเทียมกันใน
 อำนาจการต่อรองก็จะกลายเป็นการทำให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจำนนต่ออีกฝ่าย และขึ้นอยู่กับผู้ที่มีอำนาจ
 มากกว่า

ทั้งนี้การแสดงความไม่พอใจของอัคร์ต่ออาจารย์ศนิทำให้เห็นว่าการ
 ประนีประนอมที่อาจารย์ศนินำมาใช้มีการเอนเอียงที่ให้ฝ่ายของผู้ที่ต่อต้านกฎระเบียบโรงเรียนยอม
 จำนนต่ออาจารย์และกฎระเบียบโรงเรียน เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันในเชิงโครงสร้างทางอำนาจ
 กล่าวคือ ด้วยตำแหน่งหน้าที่ ความอาวุโสของเหล่าอาจารย์ในโรงเรียน กลุ่มสรวัดรนักเรียนและ
 กฎระเบียบโรงเรียนที่ฝังรากลึกในโรงเรียนย่อมมีอำนาจและอิทธิพลที่เหนือกว่านักเรียนกลุ่มน้อยที่
 ออกมาต่อต้านกฎระเบียบโรงเรียน ดังนี้

“อาจารย์ขาดกเขาทำเรื่องลาไว้แล้ว ตอนนี้โรงเรียนเรามีเรื่องเยอะแล้วนะ อาจารย์ไม่อยากให้มีเรื่องอะไรเกิดเพิ่มขึ้นมาอีก กลับห้องเรียนของเธอไปก่อน มีอะไรค่อย ๆ พูดค่อย ๆ จากันดีกว่านะ” อาจารย์ศนิ

“อาจารย์ไม่รู้จริงหรือครับว่าการที่อาจารย์พยายามที่จะประนีประนอมอยู่แบบนี้มันเป็นเครื่องมือให้ระบบบ้า ๆ ของโรงเรียนยังอยู่ ระบบบ้า ๆ ที่มันฆ่าคนตายมาแล้วไม่รู้กี่คน”
อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่10นาทิตี่37.57)

ในบทสนทนาข้างต้นของอายันได้ปรากฏความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างอาจารย์และนักเรียนในรูปแบบของการกระทำ กล่าวคือ การที่อาจารย์ขาดกได้ลงโทษแก๊งโลกไม่ลืม ที่ถึงแม้ไม่ได้เป็นการใช้ความรุนแรงทางร่างกาย แต่เป็นการใช้อำนาจสร้างความหวาดกลัวหรือความยำเกรงแก่แก๊งโลกไม่ลืม อย่างการให้กล่าวคำปฏิญาณของโรงเรียนศุภพล ที่มีแนวคิดอุดมการณ์ที่ตรงข้ามและขัดแย้งกับอุดมการณ์ของแก๊งโลกไม่ลืมที่ต่อต้านกฎโรงเรียน ไม่เพียงแต่การสร้างควมหวาดกลัวหรือความยำเกรง แต่ยังเป็นการแสดงออกถึงอำนาจของตนเองที่อยู่เหนือแก๊งโลกไม่ลืมที่เป็นเพียงนักเรียนส่วนอาจารย์ขาดกเป็นอาจารย์และยังเป็นอาจารย์ฝ่ายปกครอง

นอกจากนี้ภาพยนตร์ฯ ได้มีการนำเสนอในประเด็นดังกล่าว จากบทสนทนาของอาจารย์ศนิกับกลุ่มสรวัดรนักเรียนเพื่อถ่ายทอดคำสั่งผู้บริหารโรงเรียนให้สรวัดรนักเรียนปฏิบัติหน้าที่สอดส่องดูแลการชุมนุมประท้วงกฎระเบียบโรงเรียน รวมถึงการลงโทษผู้ที่ออกมาประท้วงซึ่งเป็นการกระทำผิดกฎระเบียบโรงเรียน นอกจากนี้แสดงให้เห็นถึงอำนาจระหว่างอาจารย์และสรวัดรนักเรียน หรือเป็นอำนาจจากเบื้องบนอันเป็นอำนาจที่ชอบธรรม ถึงแม้กฎระเบียบโรงเรียนจะมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่สรวัดรนักเรียน ทว่าสรวัดรนักเรียนก็ยังอยู่ภายใต้อำนาจและบังคับบัญชาของอาจารย์และกฎระเบียบโรงเรียน รวมถึงนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนที่จำเป็นต้องเชื่อฟัง ให้ความเคารพอาจารย์และสรวัดรนักเรียนหากปฏิเสธหรือไม่เชื่อฟังก็จะถูกลงโทษ ดังบทสนทนาที่ว่า

“โรงเรียนมีคำสั่งให้พวกชมรมสรวัดรนักเรียนคอยจับตาดูการชุมนุมของนักเรียนเป็นพิเศษ สรวัดรนักเรียนทุกคนต้องคอยสอดส่องดูแลอย่างเข้มงวด ...” อาจารย์ศนิ

“แล้วถ้ามันขัดขึ้นล่ะครับ” อักก

“โรงเรียนจะให้ขึ้นแบล็กลิสต์ นักเรียนตัวเองหรือครับ” วสุวัฒน์

“ใช่ พวกเราต้องหยุดพวกเขาก่อนไม่อย่างนั้นโรงเรียนจะให้คนนอกมาจัดการซะ” อาจารย์ศนิ

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 9 นาทีที่18.34)

การลงโทษจึงเป็นเหมือนส่วนหนึ่งของกระบวนการทางอำนาจหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมและปรับปรุงพฤติกรรมให้เกิดความเหมาะสมและเป็นไปตามที่กำหนด ไม่ว่าจะเป็นการให้คำตักเตือน หรือการให้โทษทางกฎหมายหรือกฎระเบียบ การลงโทษในโรงเรียนก็เป็นการกระทำเชิงอำนาจที่ยึดตามกฎระเบียบและกฎกระทรวงซึ่งเป็นอำนาจอันชอบธรรมประกอบกับการอาศัยความกลัวที่จะนำไปสู่การทำให้นักเรียนหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษและปฏิบัติตาม ในภาพยนตร์ชุดเรื่องคาส ที่แก๊งโลกไม่ลืมออกมาประท้วงในและนอกโรงเรียนจะมีอาจารย์ฝ่ายปกครองและกลุ่มสารวัตรนักเรียนเข้ามาดำเนินการปราบปรามและยุติการประท้วงดังกล่าวในทุกครั้ง ไม่ว่าจะรูปแบบการใช้กำลัง การใช้คำพูด การใช้ขู่ลงโทษ หรือการออกคำสั่งในนามของโรงเรียน หรือฝ่ายปกครองซึ่งเป็นอำนาจอันชอบธรรม ดังประกาศของอาจารย์ชาดกที่ใช้ห้ามนักเรียน

“ประกาศต่อไปนี้ ห้ามจัดชุมนุมใด ๆ ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากโรงเรียนอีก ขอให้ทุกคนกลับเข้าเรียนเดี๋ยวนี้ หากมีการชุมนุมใด ๆ ที่ไม่ได้รับอนุญาตในพื้นที่ของโรงเรียนอีก ทุกคนที่เข้าร่วมและเกี่ยวข้องในการชุมนุมจะต้องถูกมาตรการลงโทษขั้นเด็ดขาด” อาจารย์ชาดก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่10 นาทีที่ 03.50)

หรือบทสนทนาระหว่างอาจารย์ฝ่ายปกครอง แก๊งโลกไม่ลืม และกลุ่มสารวัตรนักเรียน เรื่องรถยนต์ไม่มีผู้ขับไกลฟุ้งชนแก๊งโลกไม่ลืมขณะประท้วง ซึ่งทางอาจารย์ฝ่ายปกครองได้เป็นผู้สอบสวนอุบัติเหตุดังกล่าว และได้ตัดสินว่าเป็นเพียงแค่อุบัติเหตุเพียงเท่านั้น แต่แก๊งโลกไม่ลืมไม่เชื่อว่าเป็นเพียงอุบัติเหตุแต่มีผู้ตั้งใจทำให้เกิดโดยมีเป้าหมายเป็นที่พวกตนที่ออกมาต่อต้านกฎระเบียบโรงเรียน รวมถึงการตั้งข้อสงสัยและมองว่าอาจารย์ฝ่ายปกครองและสารวัตรนักเรียนโรงเรียนศุภพลที่เปรียบดังกลุ่มชนชั้นปกครองไม่มีความเป็นธรรมหรืออาจสนับสนุนผู้กระทำ ความผิดโดยใช้อำนาจของความเป็นอาจารย์ฝ่ายปกครอง ในการตัดสินอย่างเด็ดขาด โดยปราศจากการสอบสวนอย่างละเอียด และแสดงออกถึงการบีบบังคับให้นักเรียนเชื่อฟังในคำตัดสินดังกล่าวดังบทสนทนาดังต่อไปนี้

“การสอบสวนเรื่องอุบัติเหตุ และสรุปว่าเป็นอุบัติเหตุ” ครูศนิ

“เดี๋ยวจะคะอาจารย์ จะสรุปง่าย ๆ ว่าเป็นแค่อุบัติเหตุไม่ได้นะคะ ทำไมไม่สอบสวนให้เคลียร์ก่อน ..” จันรรจ์

“ที่นี้มีคนจะทำร้ายนักเรียน...นี่ไม่ใช่ครั้งแรกนะคะที่มีคนจะทำร้ายพวกหนู” จันงค์

“เพราะอาถรรพ์ศุภพล ทุกครั้งที่ใกล้เกิดสุริยคราส จะเกิดกับเด็กศุภพลที่ทำตัว “นอกคอก” ครรลอง

“พอสักที ฉันบอกว่ามันคืออุบัติเหตุ!!” อาจารย์ขาดก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่1นาที่ที่13.02)

หรือบทพูดในการประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืมที่กล่าวถึงการสอบสวนของโรงเรียนในเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แก๊งโลกไม่ลืมไม่พอใจในคำตัดสินของฝ่ายปกครองที่ตัดสินว่าเป็นเพียงแค่อุบัติเหตุ และตามทีพวกเขาตนได้โต้แย้งข้อสงสัยว่าเป็นการลอบทำร้ายในระหว่างการสอบสวนไปไม่ถูกนำไปพิจารณา และเลือกที่จะตัดสินโดยใช้อำนาจของอาจารย์ฝ่ายปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเพื่อที่จะปกปิดเรื่องดังกล่าวไม่ให้เกิดความเสียหายแก่โรงเรียน ดังต่อไปนี้

“จากเหตุการณ์ร้าย ๆ ที่ผ่านมามาแล้วครั้งแล้วที่พวกเราพยายามสืบหาความจริง แต่ก็ไม่เคยได้คนทำผิดเลยสักครั้ง เพราะกระบวนการสืบสวนที่ไม่มีความจริงจัง เพราะอะไรรู้ไหมคะ” จันรรจ์

“เพราะผู้บริหารไม่มีความจริงใจและไม่เคยตั้งใจที่จะหาคนผิด” จันงค์

“ใช่ค่ะ” แก๊งโลกไม่ลืม

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่9นาที่ที่21.17)

ภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร ได้มีการนำเสนอการใช้อำนาจระหว่างอาจารย์และนักเรียน โดยรูปแบบของการใช้อำนาจมีลักษณะของการใช้อำนาจทางอ้อม ดังบทสนทนา ระหว่างอาจารย์ในโรงเรียนศุภพลที่ประชุมกันในเรื่องของอาัยัน ซึ่งเป็นนักเรียนใหม่ที่เข้ามาในโรงเรียนและสร้างความไม่พอใจแก่อาจารย์หลายคนจากพฤติกรรมที่แปลกแยกแตกต่างจากนักเรียนคนอื่น ๆ ในโรงเรียน และคิดหาวิธีในการกำราบอาัยัน ดังบทสนทนาต่อไปนี้

“ผมได้รับเรื่องร้องเรียนจากอาจารย์และนักเรียนหลายคนเรื่องพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนใหม่ที่ชื่ออายัน” อาจารย์ชาดก

“ดิฉันคิดอยู่แล้ว ว่านายคนนี้จะได้โดนร้องเรียนเข้าสักวัน” อาจารย์วาริ

“เด็กที่ย้ายมาจากโรงเรียนพระรถใช้ใหม่คะ” อาจารย์คนที่ 1

“ใช่ค่ะ เด็กที่ชอบตั้งคำถามป่วนชั้นเรียน” อาจารย์วาริ

“ใช่ครับโดนทั้งหมดครับอาจารย์ คงเป็นเทรนต์เด็กยุคนี้มั้ง” อาจารย์คนที่ 2

“เทรนต์ทำตัวกร่าง ก้าวร้าว พุดจาอวดฉลาด ไม่รู้จักกาลเทศะ” อาจารย์วาริ

“เห็นด้วยค่ะ/ครับ” อาจารย์ในที่ประชุม

“พวกเราเป็นอาจารย์ เราต้องจัดกระบวนการขัดเกลาให้เขารู้สึกหน่อย สำหรับเด็กที่มีความมั่นใจสูง พวกเราต้องทำให้เขารู้สึกว่าเหนือฟ้ายังมีฟ้า” อาจารย์ชาดก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตตอนที่4นาที่ที่05.52)

จากบทสนทนาจะเห็นได้ว่า ทศนคติของอาจารย์ในโรงเรียนศุภพลต่ออายันนั้นอยู่ในแง่ลบ ซึ่งไม่เพียงแค่อายัน แต่เป็นการกล่าวถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ในมุมมองของกลุ่มคนรุ่นเก่าหรืออาวุโส โดยมองว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่ไม่มีความเคารพต่อผู้อาวุโส ทำตัวแปลกแยก มีความมั่นใจสูง หรือไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับและขัดเกลา ซึ่งคำพูดของอาจารย์ชาดกที่ใช้คำว่า “เหนือฟ้ายังมีฟ้า” เป็นการใช้คำที่แสดงถึงการยกตนข่มอีกฝ่ายเพื่อให้เหนือกว่า และเพื่อให้อีกฝ่ายเกิดความรู้สึกต่ำต้อย หรือเกรงใจ กระบวนการขัดเกลาของเหล่าอาจารย์จึงอยู่ในรูปแบบของการใช้อำนาจทางอ้อมของความเป็นอาจารย์ผ่านการเรียนการสอน กล่าวคืออาจารย์โรงเรียนมีการเรียกถามตอบอายันในทุกคาบการเรียนการสอน เพื่อที่จะสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจดังกล่าวผ่านบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ ทั้งนี้หากไม่สามารถตอบคำถามได้ก็จะโดนอาจารย์ต่อว่าและดูถูกไม่เพียงเป็นการสร้างความกดดันแก่อายัน ยังรวมถึงเป็นวิธีการแสดงออกถึงอำนาจของผู้เป็นอาจารย์ที่เหนือกว่านักเรียนสามารถที่ไม่จำเป็นต้องแสดงออกถึงอำนาจทางการกระทำหรือคำพูดโดยตรง แต่ใช้อำนาจทางอ้อมผ่านการสอนของวิชาซีพอาจารย์ เช่น การสั่งการบ้าน การลงโทษนักเรียน การเรียกถามตอบระหว่างการเรียน เป็นต้น ตามบทสนทนาดังนี้

“วันนี้เราจะเรียนเรื่องแนวคิดของนักปรัชญาในศตวรรษที่ 18 มีใครตอบได้บ้างว่ามีใครบ้าง
อายันตอบซิ” ครูวารี

“โทมัสฮอบส์ ครับ มนุษย์ทุกคนมีอิสรภาพในการกระทำใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความวุ่นวาย
มนุษย์จึงเกิดการตกลงกันเพื่อหาคนมาปกครอง เพื่อให้ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข” อายัน

“นั่นหมายความว่า เราต้องมีผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง มันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ใน
สังคม” อาจารย์วารี

“แต่ผู้ปกครองในทัศนคติของฮอบส์ต้องมาจากอำนาจที่ประชาชนทุกคนพร้อมใจกันมอบให้
ไม่ใช่อำนาจที่มาจากการบังคับขู่เข็ญ” อายัน

“แต่ผู้ปกครองในทัศนคติของฮอบส์ต้องมาจากอำนาจที่ประชาชนทุกคนพร้อมใจกันมอบให้
ไม่ใช่อำนาจที่มาจากการบังคับขู่เข็ญ” อายัน

“ฉันไม่ได้ถาม ถ้าเธออยากตอบ ฉันตอบมาว่าแนวคิดของมองเตสกีเออคืออะไร” อาจารย์วารี

“หลักการของเขาคือแบ่งอำนาจออกเป็น 3 ฝ่าย นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ” อายัน

“จอห์นลอคห่วยๆ ก็ตอบไม่ได้” อาจารย์วารี

“อิสรภาพและเสรีภาพเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเกิดมาด้วยความเท่าเทียมกัน นั่นคือ
แนวคิดของเขา” อายัน

“เธอเป็นคนที่น่าสนใจนะอายัน เห็นที่เราคงต้องถามตอบแบบนี้บ่อย ๆ” อาจารย์วารี

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่4นาทีที่06.58)

จากบทสนทนาจะเห็นได้ว่าไม่ได้เป็นเพียงแค่การนำเสนอในเรื่องของแนวคิดของนัก
ปรัชญาทางการเมืองด้านประชาธิปไตยอย่างเดียว มีความนัยแฝงของอาจารย์วารีในบทสนทนาซึ่ง
สอดคล้องกับแนวคิดอำนาจนิยมดังนี้

ในบทสนทนาที่อายันได้กล่าวถึงแนวคิดทางการเมืองของโทมัส ฮอบส์
ที่กล่าวถึงอิสรภาพของมนุษย์ ซึ่งนำไปสู่การเกิดความวุ่นวายในสังคมทำให้ต้องมีการเลือกผู้ปกครอง
ขึ้นมาเพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข ทว่าอาจารย์วารีได้พูดต่อว่า “นั่นหมายความว่า เราต้องมี
ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง มันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ในสังคม” ประเด็นดังกล่าวมีความน่าสนใจใน
ความนัยของอาจารย์วารีที่แสดงให้เห็นถึงลำดับชั้นที่เกิดขึ้นในสังคม และเพื่อเป็นการใช้อำนาจ
ทางอ้อมแสดงให้อายันเห็นถึงความแตกต่างทางสถานภาพในโรงเรียนศุภพโลที่อาจารย์ และ

กฎระเบียบที่ถูกกำหนดขึ้นมีอำนาจมากกว่าและเป็นตั้งผู้ปกครองนักเรียน ขณะที่นักเรียนเป็นเหมือนผู้ใต้ปกครองจะต้องให้ความเคารพและเชื่อฟัง นอกจากนี้ยังเพื่อเป็นการแสดงอำนาจในทางอ้อมเพื่อข่มอีกฝ่ายไม่ให้กระทำการละเมิดกฎโรงเรียนและเชื่อฟังอาจารย์ การที่อายันกล้าที่จะโต้แย้งการเรียนการสอนของในคาบการเรียนการสอน ในมุมมองของอาจารย์วาริจึงเป็นการที่นักเรียนท้าทายอำนาจตนและไม่เคารพในครูบาอาจารย์ เพื่อรักษาอำนาจและความน่าเคารพยำเกรงของอาจารย์จึงมีการใช้คำพูดเป็นเชิงคาดโทษนักเรียน หรือข่มขู่นักเรียน อย่างประโยคที่ว่า “เธอเป็นคนที่น่าสนใจนะอายัน เห็นที่เราคงต้องถามตอบแบบนี้บ่อย ๆ ” อาจารย์วาริ คำพูดดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงอำนาจของอาจารย์ที่จะสามารถลงโทษนักเรียนในทางอ้อมผ่านการเรียนการสอนโดยการสร้างความกดดัน และเพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจอาจารย์ที่เหนือกว่า หรือสามารถตีความได้อีกแง่มุมหนึ่งในเชิงการใช้อำนาจข่มขู่ กล่าวคือ การที่อายันได้ถูกหมายหัวในการลงโทษดังกล่าว นอกจากวิธีการดังกล่าวแล้ว การใช้อำนาจของอาจารย์แบบเด็ดขาดผ่านคำสั่งอันเป็นสิ่งที่ผู้มีอำนาจสามารถนำมาใช้เพื่อสร้างอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อให้ยอมปฏิบัติตาม หรือให้นักเรียนทำตามที่ต้องการ ได้เช่นกัน

ดังบทสนทนาของอายันที่ได้โต้แย้ง และเสนอการค้นคว้าข้อมูลความรู้ด้วยช่องทางอื่น แก่อาจารย์วาริ ในเรื่องการยึดเนื้อหาการเรียนระหว่างการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต หรือช่องทางอื่น ๆ นอกเหนือจากตำรากับในเนื้อหาตำราเพียงอย่างเดียว ทำให้อาจารย์วาริมองว่าอายันได้ท้าทายอำนาจที่ตนเป็นอาจารย์ ทว่าสุดท้ายในบทสนทนาอาจารย์วาริไม่ยอมรับเนื้อหาข้อมูลที่ใช่เรียนจากแหล่งความรู้อื่น ๆ และได้ใช้วิธีการสั่งให้นักเรียนไปทำการบ้านโดยยึดแค่เพียงตามหนังสือตำราเพียงอย่างเดียว

“เธอย้อนฉันทหรือ” ครูวาริ

“เปล่าครับ ผมแค่แชร์ข้อมูลกับอาจารย์ว่าแนวคิดประวัติศาสตร์ ไม่สรุปได้แค่ขอยส์เดียวตามข้อมูลที่ผมค้นในอินเทอร์เน็ต” อายัน

“ข้อมูลที่ใครจะเข้าไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงก็ได้ เธอเรียนหนังสือเธอต้องยึดตามตำรา!” ครูวาริ

“ผมเห็นด้วยกับอาจารย์ครับ ผมคิดว่าคำตอบของวศุวัตน์ผิต และคำตอบของอายันผิต ในเมื่อตอนนี้เราเรียนตามตำราเรียนของอาจารย์อยู่ ผมคิดว่าเราควรถกเถียงกันตามหนังสือเรียนถึงจะถูกครับ” อักก์

“หนังสือเรียนไม่ใช่ประกาศกฐนะครับ การเรียนที่ดีก็ควรไม่ไว้เพื่อเปิดกว้างเพื่อการต่อยอด ไม่ใช่จำกัดกรอบ ตัดสินว่าใครทำถูกทำผิดใช้ไหมครับอาจารย์ ผมพูดถูกใช้ไหมครับ” อายัน
 “ฉันบอกให้พอ ฉันจะไม่ตัดสินว่าใครผิดใครถูก แต่จะให้ทุกคนทำรายงานเรื่องจอมพล ป. มาส่งในวันจันทร์หน้า โดยอ้างอิงจากหนังสือคนละไม่ต่ำกว่า 15 เล่ม!!” ครูวาริ

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คธ ตอนที่2 นาทีที่27.50)

ต่อมาอັกก์ที่เริ่มเห็นใจอายันและมองว่าการกระทำของเหล่าอาจารย์เป็นการกระทำลงโทษนักเรียนที่เกินกว่าเหตุ ได้เข้าไปถามอาจารย์ชาตกรเรื่องที่ยายันถูกอาจารย์ในชั้นเรียนรุมถามคำถามทุกคาบเรียนจนผิดปกติ ซึ่งอาจารย์ชาตกรก็ได้เล่าถึงสาเหตุของการรุมถามอายันของอาจารย์หลายคนในโรงเรียนให้แก่อັกก์ฟัง ดังสนทนาดังต่อไปนี้

“อาจารย์ทราบเรื่องวันนี้ที่นายอายันโดนรุมถามจากอาจารย์ทุกวิชาใช้ไหมครับอาจารย์ทราบอยู่แล้วหรือครับ” อັกก์

“การที่อาจารย์รุมถามจะเป็นการให้โอกาสเขา ถ้าปรับตัวได้เขาจะกลายมาเป็นชาวศุภพลโดยสมบูรณ์ แต่ถ้าไม่เขาจะได้อะไร เราไม่เหมาะกับที่นี่” อาจารย์ชาตกร

“แต่ว่า..” อັกก์

“ทำไมต้องมีแต่ นายอັกก์ เธอเป็นอะไรไปหรือว่านายอายันมันล้างสมองเธอไปอีกคน” อาจารย์ชาตกร

“เปล่าครับ” อັกก์

“เรามีกฎและวิธีของชาวศุภพลที่ต้องยึดถือจำไว้” อาจารย์ชาตกร

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คธ ตอนที่ 1 นาทีที่10.47)

จากบทสนทนาจะเห็นได้ว่า การรุมถามตอบอายันของอาจารย์ในโรงเรียนเป็นกระบวนการใช้อำนาจวิธีหนึ่งในการกดดันอายัน เพื่อให้อายันเกิดความหวาดกลัวที่จะต่อต้านกฎของโรงเรียนศุภพล รวมถึงการนอบน้อมเคารพ และเชื่อฟังอาจารย์โดยปราศจากข้อสงสัย ประโยคที่ว่า “ถ้าปรับตัวได้เขาจะกลายมาเป็นชาวศุภพลโดยสมบูรณ์ แต่ถ้าไม่เขาจะได้อะไร เราไม่เหมาะกับที่นี่” เป็นการแสดงให้เห็นว่า อายันมีความแปลกแยกจากสังคมของโรงเรียนศุภพล ธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางการกระทำ ความเชื่อ แนวคิด และอุดมการณ์ล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถเข้ากับสังคมและเป็นที่ยอมรับในสังคม เนื่องจากมนุษย์

เป็นสัตว์สังคมจำเป็นที่จะต้องมีการพึ่งพาอาศัยในการดำรงชีวิต ทว่าหากไม่สามารถที่จะปรับตัวได้ ใ้กับสังคมที่ดำเนินชีวิตได้ก็จะเป็นที่ยอมรับจากสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ยังกระบวนการใช้อำนาจในข้างต้นเป็นเหมือนการสร้าง ทางเลือกที่ผู้รับอำนาจอย่างอายันไม่สามารถที่จะเลือกได้ กล่าวคือ หากอายันอยากเรียนอยู่ที่ โรงเรียนศุภโลภกิจจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎโรงเรียนและเชื่อฟังอาจารย์เท่านั้น มิเช่นนั้นก็จะถูกลงโทษ และบีบบังคับให้ไม่สามารถที่จะอยู่โรงเรียนนี้ต่อไปได้ ซึ่งอายันก็เข้าใจในเรื่องดังกล่าวผ่านการพิสูจน์ ของตนเอง ดังบทสนทนาที่อัครก็คุยกับอายันจากเหตุการณ์อายันโดนอาจารย์รุมถามเนื่องจากอายัน เป็นคนกล้าแสดงออกทางความคิดและการกระทำทั้งต่ออาจารย์และนักเรียนด้วยกัน ทว่าเหตุการณ์ ดังกล่าวอายันกลับยอมในกระบวนการใช้อำนาจของเหล่าอาจารย์โดยไม่ได้แย้ง หรือแสดงถึงการ ต่อต้านแต่อย่างใด ดังนี้

“แบบนี้ไม่ใช่มีงเลยนะเว้ย ปกติมีงเป็นคนไม่ยอมคน ทำไมมีงถึงยอมให้คนอื่นทำแบบนี้” อัคร

“มันเป็นวิธีเดียวที่กูจะรู้ว่าโรงเรียนมีงจัดการกับคนเห็นต่างยังไง” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่4นาที่ที่14.46)

ผู้ศึกษาได้ศึกษาบทสนทนาของตัวละครในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร พบว่าภาพยนตร์ได้มีการนำเสนอรูปแบบการใช้อำนาจระหว่างอาจารย์ชาดกและอัครที่เป็น นักเรียน กล่าวคือ การที่อัครซึ่งดำรงตำแหน่งประธานสรวตรนักเรียนที่มีอาจารย์ชาดกเป็น ผู้บังคับบัญชาโดยตรงยอมทำให้อัครเป็นผู้รับอำนาจนั้นจำเป็นต้องรับอิทธิพลการกระทำและคำพูด ของอาจารย์ชาดกที่คอยตอกย้ำอัครถึงหน้าที่และตำแหน่งเพื่อให้อัครปฏิบัติหน้าที่สรวตรนักเรียนได้ ตามเจตจำนงค์ของโรงเรียนและกฎของโรงเรียน ดังนี้

“แล้วพวกเธอหละ ทำเต็มทีหรือยัง ปลอกแซนสรวตรนักเรียนที่พวกเธอสวม ย้าเตือนพวก เธอบ้างไหมว่าต้องจัดการยังไง” อาจารย์ชาดก

“ผมจะพยายามให้ดีที่สุดครับ ขอโอกาสให้พวกเราอีกครั้งนะครับอาจารย์” อาจารย์ชาดก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่3นาที่ที่29.03)

“เราไม่มีเวลาขนาดนั้นนะอัคร อีกไม่กี่วันจะถึงวันศรีศุภโลและสมาคมศิษย์เก่า คณะ ผู้ปกครองก็จะมาถึงกันหมดถ้าเราจัดการเรื่องนี้ไม่ได้เดี๋ยวจะตอบเขาว่ายังไง...เธอเป็น สรวตรนักเรียนนะ ทำงานให้สมกับปลอกแซนนี่หน่อยสิ!!” อาจารย์ชาดก

“อาจารย์ต้องหยุดกดดันอ๊กก็ได้แล้วนะครับ” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 10 นาทีที่ 36.37)

หรือบทสนทนาของอาจารย์วาริที่กำลังตำหนิอ๊กต่อหน้าเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งเป็นประธานสภารัตนนักเรียนและกลุ่มสภารัตนนักเรียนที่ไม่สามารถควบคุมการประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืมหัดจนบานปลายไปถึงนอกโรงเรียนและถูกเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ทำให้โรงเรียนเสื่อมเสียชื่อเสียง และเกิดภาพลักษณ์ในแง่ลบ ดังนี้

“ปิดคลิปพวกนั้นซะ พวกเธอเป็นนักเรียนไม่ต้องไปสนใจเรื่องไม่เป็นเรื่อง มีหน้าที่เรียนก็เรียนไป เส้นทางที่ศุภพลวางไว้ผ่านการคิดถ่วงถ่วงมาแล้วอย่างดี เข้าใจไหม” อาจารย์วาริ
“นายอ๊ก” อาจารย์วาริ

“ครับ” อ๊ก

“เธอต้องทำหน้าที่สภารัตนนักเรียนให้เข้มแข็งกว่านี้นะ ในที่ประชุมอาจารย์เราลงความเห็น ว่าตั้งแต่ศุภพลมีสภารัตนนักเรียนขึ้นมา ไม่เคยมีรุ่นไหนที่ทำหน้าที่ควบคุมสถานการณ์ได้แย่นขนาดนี้มาก่อน” อาจารย์วาริ

“ครับอาจารย์” อ๊ก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่10 นาทีที่ 34.19)

บทสนทนาข้างต้นด้วยหน้าที่และตำแหน่งของอ๊ก ประกอบการที่อ๊กจะสามารถรักษาอำนาจของความเป็นสภารัตนนักเรียนให้คงอยู่อย่างมั่นคง และเป็นที่ยอมรับของนักเรียนและอาจารย์ในโรงเรียนศุภพลได้ จึงจำเป็นต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการใช้อำนาจผ่านคำพูดในข้างต้นไม่ได้เป็นการออกคำสั่งให้ปฏิบัติโดยตรง แต่อยู่ในรูปแบบการใช้อำนาจทางอ้อมผ่านคำพูดเชิงตำหนิ เพื่อกระตุ้นและกดดันให้อ๊กกระทำการบางอย่างเพื่อควบคุมและปราบปรามการประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืมหัดรวมถึงการล่ำรายชื่อนักเรียนที่เข้าร่วมการประท้วงส่งแก่ฝ่ายปกครองเพื่อลงโทษ สอดคล้องไปกับคำพูดของอายันที่ชี้ให้อ๊กตระหนักถึงอิทธิพลจากการใช้อำนาจของอาจารย์ขาดกต่ออ๊กที่ยอมปฏิบัติตามโดยที่อ๊กไม่รู้ตัวในเหตุการณ์ภาพยนตร์ ดังนี้

บทสนทนายระหว่างอ๊กและอายันที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมเสวนา วรรณกรรมเรื่อง 1984 ของจอร์จ ออร์เวล และอายันได้พูดโดยนัยเชิงเปรียบเทียบว่า อ๊กนั้นถูก

อำนาจของอาจารย์ชาตคและกฎระเบียบโรงเรียนล้างสมองจนหลับหูหลับตาเชื่อฟัง และยอมปฏิบัติ ตาม

“1984 เป็นเรื่องของการเมืองในอนาคตที่รัฐบาลในยุคนั้นสอดส่องประชาชน ไม่ให้มีสิทธิ มีเสียง ไม่ให้แบบมีความคิดเป็นของตัวเอง สอดส่องไม่ให้ประชาชนคิดนอกกรอบ ถ้าคุณทำอะไรผิดจากสิ่งที่รัฐบาลต้องการ รัฐบาลจะเห็นและเอาตัวไปทำโทษ นอกจากนี้จะมีพวก เพื่อนบ้านที่คอยสอดส่องเพื่อนบ้านด้วยกันเองว่าเธอทำผิดถูกจากที่รัฐบาลตั้งไว้ เพื่อให้เกิด ความดีความชอบ ความจงรักภักดี ไม่กระด้างกระเดื่องแทนที่ให้รัฐไม่จับตาตัวเอง แต่ไปจับ ตาคคนอื่นและทำโทษคนอื่นแทน ส่วนคนที่เป็นของรัฐบาลซึ่งประชาชนไม่เห็นหน้าแต่จะรู้จัก และพินอบพิเทา นอบน้อมต่อคนนี้เรียกว่า Big brother...” ปราบต์เล่าเรื่องย่อ

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่ 7 นาทีที่ 17.07)

“เป็นไงมึงเจอหนังสือเล่มนี้เข้าไปเบิกเนตรเลยไหม” อายัน

“อ้อ...มึงว่าชีวิตจริงจะมีคนโดนล้างสมองแบบในหนังสือเล่มนี้เปลววะ” อักก์

“มึงไง” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่7นาทีที่18.37)

ความน่าสนใจของภาพยนตร์ดังกล่าวคือการทำที่ผู้ประพันธ์และผู้เขียนบทได้ มีการสอดแทรกเนื้อหาของวรรณกรรม 1984 เข้าไปเพื่อเป็นการเสริมน้ำหนักของแนวคิดอำนาจนิยม ที่นำมาใช้เปรียบเทียบสังคมในวรรณกรรม 1984 กับสังคมในโรงเรียนศุภพล กล่าวคือ รัฐบาลใน วรรณกรรม 1984 เป็นเหมือนกับอาจารย์ฝ่ายปกครองและอาจารย์ในโรงเรียน การเมืองและกฎหมาย ในวรรณกรรมเป็นเหมือนกับกระบวนการหรือกฎระเบียบที่ใช้ควบคุมนักเรียนในโรงเรียนศุภพล และ คนของรัฐบาลที่เปรียบกับกลุ่มสารวัตรนักเรียนที่คอยสอดส่องและเป็นหูเป็นตาให้แก่อาจารย์ฝ่าย ปกครอง

“อาจารย์ชาตคเขาทำอะไรกันแน่วะ” อักก์

“ก็คงทำแบบที่ทำกับมึง กับอาจารย์ศนิหละมั้ง” อายัน

“ทำอะไรวะ” อักก์

“ก็กดดันให้มึงกับอาจารย์ศนิเชื่อในกฎของศุภพลไง กับมึงนะคงล้างสมองให้ทำด้วยซ้ำ”

อายัน

“แต่เรื่องทั้งหมดคุณทำเองนะ อาจารย์ไม่ได้สั่ง” อັกก์

“มีงแนใจหรอ เขาอาจจะไม่ได้พูดกับมีงตรง ๆ นะเว้ย แต่เขาอาจส่งสัญญาณอะไรบางอย่าง”

อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 11 นาทีที่ 02.02)

อีกหนึ่งการนำเสนอแนวคิดอำนาจที่น่าสนใจ คือ ระบบอุปถัมภ์ ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย เกิดขึ้นจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมของสังคมไทย และค่านิยมของคนไทยแบบศักดินา ที่มีการตีค่าคนจากทรัพย์สิน ฐานะทางสังคม และการศึกษา รวมถึงการที่มีพฤติกรรมเคารพยกย่อง การประจบสอพลอผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจ โดยยึดถือตัวบุคคลมากกว่าหลักการและเหตุผล รวมทั้งไม่คำนึงถึงหลักคุณธรรมหรือจริยธรรมซึ่งระบบดังกล่าวมีปัจจัยสำคัญคือ ค่านิยมของสังคมไทย เรื่องความเป็นผู้ใหญ่และผู้น้อย การขอความช่วยเหลือ หรือฝากตัวกับผู้หลักผู้ใหญ่ หรือผู้ที่มีฐานะสูงกว่า สังคมไทยจึงมีความเชื่อและยอมรับเรื่องของการกำหนดช่วงชั้นทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นในหมู่เครือญาติ มิตรสหาย องค์กร หรืออาชีพ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์หรือผลตอบแทนที่จะได้รับ ซึ่งในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ได้นำเสนอในเรื่องของระบบอุปถัมภ์ในหลายฉาก ยกตัวอย่างเช่น

บทสนทนาขณะที่อັกก์กำลังตรวจตราโรงเรียนหลังเลิกเรียน และได้เจอกับอาจารย์ชาดก ซึ่งอาจารย์ชาดกได้พูดคุยกับอັกก์ในเรื่องของวันศรีศุภพล ซึ่งเป็นวันที่ศิษย์เก่าโรงเรียนศุภพลจะมาเยี่ยมชมโรงเรียนและจะมอบเกียรติบัตรให้แก่นักเรียนดีเด่นที่สามารถนำไปใช้เรียนต่อมหาวิทยาลัยได้ ดังบทสนทนาดังต่อไปนี้

“ อีกไม่กี่วันจะถึงวันศรีศุภพล ครูฝากให้เธอควบคุมดูแลทุกอย่างให้เรียบร้อยนะ” อาจารย์

ชาดก

“ครับ” อັกก์

“ปีนี้ครูเสนอชื่อเธอเป็นนักเรียนดีเด่นไปเรียนต่อมหาวิทยาลัย เหมือนนายเมฆรุ่นพี่เธอ...

จัดการทุกอย่างให้เรียบร้อย แล้วคุณนั่นจะเป็นของเธอ” อาจารย์ชาดก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 8 นาทีที่ 21.54)

จากบทสนทนาข้างต้นเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า อาจารย์ชาดกได้แสดงถึงพลังอำนาจในเชิงอุปถัมภ์ ทำให้อัครก็เกิดความเกรงใจ และยินยอมที่จะกระทำตามที่อาจารย์ชาดกต้องการ ‘ทุนของโรงเรียนศุภพล’ เป็นเหมือนผลประโยชน์ที่เป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างอาจารย์ชาดกที่ต้องการให้อัครก็ที่เป็นสารวัตรนักเรียนควบคุมดูแลนักเรียนในโรงเรียนให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพล กล่าวคือ ให้อัครก็เชื่อฟังอาจารย์ชาดกและเป็นสารวัตรนักเรียนโดยแลกเปลี่ยนกับที่อัครก็จะได้ทุนนักเรียนดีเด่น ดังบทสนทนาที่อายันถามสาเหตุที่อัครก็ให้ความสำคัญกับการเป็นสารวัตรนักเรียน โดยสาเหตุสำคัญหนึ่งของการที่อัครก็ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่สารวัตรนักเรียนคือ โควตาคนดีศรีศุภพลเพื่อให้ได้ทุนและใช้ในการสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยต่อไป

“ ตำแหน่งสารวัตรนักเรียนสำคัญกับมึงขนาดนั้นเลยหรือ ” อายัน

“ เออติ มันทำให้กูช่วยโรงเรียนนี้ไว้ได้ ” อัครก็

“ กูนึกว่ามึงอยากได้โควตาคนดีศรีศุภพลเข้าเรียนมหาลัยพร้อมทุนซะอีก ” อายัน

“ ก็มีส่วน...” อัครก็

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตตอนที่5นาทิตี่23.63)

บทสนทนาที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกำลังพูดคุยกับอาจารย์ชาดกและอาจารย์ศนิซึ่งเป็นอาจารย์ฝ่ายปกครองในเรื่องการประท้วงนอกโรงเรียนของแก๊งโลกไม่ลืม และได้ออกคำสั่งให้อาจารย์ฝ่ายปกครองทั้งสองคนจัดการเรื่องดังกล่าวเพื่อไม่ให้โรงเรียนเสื่อมเสียชื่อเสียงและถูกตัดงบประมาณ

“ไม่ได้!!เราจะให้พวกนี้ไปม็อบนอกโรงเรียนไม่ได้” ผู้อำนวยการโรงเรียนฯ

“แต่ผอ.คะ ม็อบของเด็ก ๆ อาจจะไม่ทำอะไรเสียหายร้ายแรงก็ได้คะ” อาจารย์ศนิ

“ไม่เสียหายอะไร!!อาจารย์ไม่รู้หนะสิว่าสมาคมศิษย์เก่าตัดงบประมาณโรงเรียนเราไปตั้งเท่าไรแล้ว นี่เป็นเพราะความหย่อนระเบียบของพวกคุณ คิดดูสิ แค่มึงก็ชั่วโง่งแฮซแท็กนั้นขึ้นเทรนด์ทวิตเตอร์ไปแล้ว แล้วคอยดูนะอีกไม่นาน พวกผู้สื่อข่าวจะต้องเอาเรื่องนี้ไปตีข่าว แล้วคิดดูสิชื่อเสียงโรงเรียนเราจะเสียหายขนาดไหน ไปจัดการเรื่องนี้ซะ อย่าให้พวกผู้สื่อข่าวมาเกี่ยวข้อง” ผู้อำนวยการโรงเรียนฯ

“ครับ/ค่ะ” อาจารย์ชาดก/อาจารย์ศนิ

“แล้วไอ้ชมรมสารวัตรนักเรียน ถ้ามันมีแล้วไร้ประโยชน์ก็ยุบ ๆ มันไปซะ ไปจัดการ!... ชาดก ยิ่งไงศุภพลก็ยิ่งต้องเป็นศุภพล หาทางจัดการเรื่องนี้ซะเธอคงไม่ลืมใช่ไหม ว่ามีทุกวันนี้ได้ เพราะใคร”

“ครับ” อาจารย์ชาดก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่9นาทิตี่180)

การที่ผู้อำนวยการโรงเรียนได้ยกในเรื่องของบุญคุณของตนเองต่อ อาจารย์ชาดก ทำให้อาจารย์ชาดกซึ่งได้รับการช่วยเหลือในเรื่องการเติบโตในหน้าที่การงานจาก ผู้อำนวยการโรงเรียนมาก่อน เกิดความเกรงใจ เกรงกลัว และยอมที่จะเชื่อฟัง นอกจากนี้บทสนทนา ยังแสดงให้เห็นถึงอำนาจและอิทธิพลของสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนศุภพลที่ส่งผลให้ผู้อำนวยการ โรงเรียนจำเป็นต้องพึ่งพาสมาคมศิษย์เก่าในเรื่องของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน อันเป็น ผลประโยชน์ระหว่างสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนและผลประโยชน์ของโรงเรียน การที่ทำให้สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนเกิดความพอใจ ผ่านการสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ให้ โรงเรียนศุภพลมีภาพลักษณ์ที่ดีคงไว้ในกฎระเบียบและวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่สืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่น สอดคล้องกับบทสนทนาที่ผู้อำนวยการได้แสดงออกถึงการเอาอกเอาใจ การนอบน้อมให้ความเคารพ ต่อประธานสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนศุภพลในงานวันศรีศุภพลโดยพูดถึงการขอให้นายกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนศุภพลพิจารณางบประมาณที่จะสนับสนุนโรงเรียน และผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่อง การสนับสนุนงบประมาณที่ขึ้นกับประธานสมาคมศิษย์เก่า แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในเรื่องของระบบ อุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นจากอำนาจภายในองค์กรดังนี้

“ เรื่องพิจารณางบประมาณสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่านี้ จะเข้าวาระหน้าใช้ไหมคะท่าน นายก” ผู้อำนวยการโรงเรียน

“ใช่ แต่ขึ้นอยู่กับงานวันนี้ด้วยนะผู้อำนวยการ” นายกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนศุภพล

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 11นาทิตี่8.28)

การที่ทำให้อาจารย์ชาดกสามารถมาอยู่ในตำแหน่งใหญ่โตอย่างหัวหน้า ฝ่ายปกครอง รวมถึงไม่ถูกลงโทษจากการประพฤติผิดกฎโรงเรียนและพฤติกรรมรักร่วมเพศซึ่ง

ผู้อำนวยการฯต่อต้านในเรื่องดังกล่าวเพราะถือว่าการแสดงออกถึงการรักร่วมเพศเป็นต้นแบบที่ไม่ดีของนักเรียนที่อาจทำให้โรงเรียนเกิดความเสียหายได้ได้มาพบ ผู้อำนวยการจึงมีการใช้อิทธิพลในทางราชการของตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนศุภพลกับอาจารย์ชาตค ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเคยพูดกับอาจารย์ชาตคและอาจารย์ฎีกาที่ตอนพบว่าทั้งสองคนกำลังคบกัน

“พวกเธอกำลังทำอะไรกันอยู่!!” ผู้อำนวยการโรงเรียน

“พวกเธอเป็นครูก็ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียนสิ” ผู้อำนวยการโรงเรียน

“แล้วการที่พวกผมรักกัน มันเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีตรงไหนครับ” อาจารย์ฎีกา

“พวกเธอจะไปทำระย้าตำบอนที่ไหนก็ได้ แต่ไม่ใช่ที่ศุภพล” ผู้อำนวยการโรงเรียน

“ท่านผอ.ครับให้โอกาสพวกเราอีกครั้งนะครับ” อาจารย์ชาตค

“เธอมีโอกาสเสมอ ฟังฉัน!! แต่เธอจะต้องยืนอยู่ข้างโรงเรียนเราชาตค” ผู้อำนวยการโรงเรียน

“ครูใช้เส้นสายทุกอย่าง เพื่อย้ายอาจารย์ฎีกาไปยังโรงเรียนพระรถ” อาจารย์ชาตค

“น้ำฎีรออาจารย์อยู่ที่โรงเรียนพระรถ ส่วนอาจารย์ก็อยู่โรงเรียนศุภพล” อายัน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 11 นาทีที่ 28.35)

การใช้เส้นสาย เป็นกระบวนการหนึ่งของระบบอุปถัมภ์ที่เป็นการช่วยเหลือหรือการสนับสนุน อันเป็นการใช้อำนาจในทางหนึ่งทางใดเพื่อแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง ดังที่อาจารย์ชาตคได้ใช้เส้นสายในทางราชการเพื่อให้อาจารย์ฎีกาได้ไปทำงานในอีกโรงเรียนหนึ่งผ่านการย้ายการทำงานและไม่โดนไล่ออก

จากเนื้อเรื่องภาพยนตร์ชุดเรื่องคานนี้ ผู้ศึกษายังพบว่า ได้มีการสอดแทรกเนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นว่า อำนาจในสังคมนั้นอยู่ภายในโครงสร้างของสังคมที่มีการแบ่งแยกชนชั้น และความไม่เท่าเทียม ทำให้คนที่มีความด้อยกว่าไม่ว่าจะเป็นการศึกษา ฐานะทางสังคม ความร่ำรวยหรือยากจน หรือผู้ที่มีอำนาจและผู้ที่ไม่อำนาจ ในสังคมที่ไม่เท่าเทียมกันที่ปรากฏในเรื่อง ภาพยนตร์เรื่อง คาส กล่าวคือ การที่อ๊กก็เป็นเด็กต่างจังหวัดและครอบครัวประกอบอาชีพทำประมงและไม่ได้ร่ำรวย ทำให้การที่อ๊กก็ได้เข้ามาอยู่ในโรงเรียนศุภพลถูกดูถูกดูแคลนจากนักเรียนคนอื่น ๆ ในโรงเรียนที่ส่วนมากเป็นเด็กที่เติบโตในเมือง เมื่อเกิดความไม่เท่าเทียมผู้ที่ด้อยกว่าจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ดังบทสนทนาดังต่อไปนี้

“อะไรคือแรงบันดาลใจที่ทำให้มีงอยากเป็นสารวัตรนักเรียน” อายัน

“สมัยที่กูมาเรียนที่นี่แรก ๆ มันคงมีกระดาดแปะที่หน้าผากกูมั้งว่ากูเป็นพวกบ้านนอก แก้งกู บูลลี้กู พอกูทนมไหวงก็ต่อยพวกแม่ง”

“พอกูต่อยพวกแม่ง ก็โดนพาตัวไปห้องปกครอง แล้วกูก็ไปเจออาจารย์ฐีกา คนที่โรงเรียนเก่ามีงขโมยตัวไปง ชีวิตกูแม่งเปลี่ยนไปเลย”

“เพราะอาจารย์โคตรเข้าใจเราเลย” อายันและอ๊ก

“แล้วงต่อ” อายัน

“อาจารย์ฐีกาก็พากูไปพบอาจารย์ชาดก แล้วอาจารย์ชาดกพากูไปพบกับพี่เมฆ เขาเป็นประธานชมรมสารวัตรนักเรียน พอเจอเขาครูโคตรคลีกเลยว่อยากเป็นแบบเขา” อ๊ก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 5 นาทีที่33.46)

นอกจากนี้การที่อ๊กทำให้ตนเองอยู่ทัดเทียมผู้อื่นและไม่ถูกกดขี่จากสังคมรอบข้าง ทำให้เห็นถึงอำนาจทางสังคมที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในสังคมส่งผลกระทบต่อความคิดและการกระทำของบุคคล อย่างอ๊กที่ยอมทำตามอาจารย์ชาดก และเพื่อการเป็นสารวัตรนักเรียนที่อาจารย์ในโรงเรียนยอมรับและเป็นที่น่าเชื่อถือแก่นักเรียนคนอื่น ๆ ดังบทสนทนาที่อายันถูกอ๊ก ที่อ๊กยอมเชื่อฟังและทำตามคำสั่งโดยอยู่ใต้อำนาจของเหล่าอาจารย์และอาจารย์ชาดกทุกวิถีทางไม่ว่าจะถูกต้องหรือไม่ เพื่อผลประโยชน์ แตกต่างจากอายันที่ครอบครัวมีฐานะร่ำรวย ดังนี้

“ทำไมมีงต้องคอยทำตัวเชื่อง เพื่อรอรับรางวัลจากคนพวกนั้นด้วย” อายัน

“แล้วการที่กูพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้สิทธิพิเศษเหมือนคนอื่นมันผิดมากหรอวะ คนที่เกิดมามีสิทธิ์แบบมีง อยากย้ายโรงเรียนตอนไหนก็ได้ จะไปเข้าใจอะไรวะ” อ๊ก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 5 นาทีที่23.03)

2) ผลกระทบที่เกิดจากอำนาจ

นอกจากนี้ภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์ เรื่อง คาส ได้มีการนำเสนอถึงผลกระทบจากการใช้อำนาจในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นต้น ที่ถึงแม้จะทำให้เกิดความไม่ระบียบเรียบร้อย แต่ส่งผลกระทบในด้านลบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้รับอำนาจนั้นอย่างนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่เพียงการควบคุมความคิดและความเชื่อของนักเรียน แต่ยังรวมไปถึงการ

ละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านร่างกายอย่างการใช้ความรุนแรง ดึงบทสนทนาระหว่างพ่อเลี้ยงถั่วพูและถั่วพูซึ่งถั่วพูได้ถามถึงประวัติอาถรรพ์โรงเรียนศุภพโลสมัยที่พ่อเลี้ยงถั่วพูเคยเรียนเมื่อนานมาแล้ว ซึ่งพ่อเลี้ยงถั่วพูได้เล่าประวัติดังกล่าวในแง่ลบ โดยถูกกักขังในห้องเก็บของ โรงเรียน หรือถูกทำร้ายร่างกายผ่านอุบัติเหตุต่าง ๆ ด้วยวิธีที่ไม่พึงประสงค์ เนื่องจากตนไม่ปฏิบัติตามกฎโรงเรียน ซึ่งได้ตั้งข้อสงสัยว่าอาถรรพ์โรงเรียนศุภพโลเป็นฝีมือของกลุ่มสารวัตรนักเรียน เพราะอาถรรพ์ศุภพโลเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงระยะเวลาดังกล่าวและกลุ่มสารวัตรนักเรียนก่อตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในช่วงเวลาเดียวกัน ดึงบทสนทนาต่อไปนี้

“ตอนที่พ่อเรียนที่นี่ เคยมีคนโดนอาถรรพ์เลนงานไหม” ถั่วพู

“ พ่อไงที่โดน ตอนนั้นพ่อเป็นเด็กเกเร นอกคอก ก็เป็นเป้าหมายเหยื่อ ๆ นั่น และตำนานนั้นเกิดขึ้นหลังจากชมรมสารวัตรนักเรียนก่อตั้งขึ้นมา แล้วอาจารย์ขาดกเป็นประธานสารวัตรนักเรียนคนแรก” พ่อถั่วพู

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่ 3 นาทีที่ 24.45)

หรือตั้งคำถามว่าประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืมที่พยายามจะแสดงให้เห็นอาถรรพ์ศุภพโลที่ไม่มีอยู่จริงและเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดความหวาดกลัวไม่กล้าที่จะแสดงออกและความคิดที่เห็นต่าง รวมถึงผลจากการที่โรงเรียนใช้อำนาจของอาถรรพ์ศุภพโลซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของนักเรียน ดังต่อไปนี้

“ศุภพโลใช้ตำนานมาเป็นเครื่องมือทำให้เราหวาดกลัว แล้วพอพวกเรากล้าที่จะคิด กล้าที่จะตั้งคำถามก็หาว่าพวกเราไม่รักโรงเรียน ไม่ภูมิใจในความเป็นศุภพโลใช่ไหมคะ” จ่านงค์
“ใช่!” ผู้เข้าร่วมการชุมนุม

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่ 10 นาทีที่ 28.54)

หรือบทสนทนาระหว่างอ๊กกั๊กและอายันเมื่อเหตุการณ์อาถรรพ์โรงเรียนศุภพโลถูกเปิดเผยว่าถูกสร้างขึ้นมา ซึ่งอ๊กกั๊กก็รับรู้ถึงผลกระทบและอิทธิพลของการใช้อำนาจผ่านการสร้างอาถรรพ์ที่ตนเองสร้างขึ้น ดึงบทสนทนาต่อไปนี้

“กุแคะคิดว่า ความเชื่อแมงมีอิทธิพลต่อเรามาก” อักก์

“ใช่ดี ความเชื่อนี้แมง เป็นตัวกำหนดการกระทำเลย บางคนแมงเชื่อถึงขนาดที่ว่า ความเชื่อของเขาเท่านั้น การกระทำของเขาเท่านั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง จนบางทีมันก็ไป ละเมิดสิทธิของคนอื่น” อายัน

“เหมือนที่กูเจอกับมึงเนี่ยนะ” อักก์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 11 นาทีที่ 36.08)

จากบทสนทนาข้างต้นได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากการใช้อำนาจในรูปแบบของ ความเชื่ออย่างอาถรรพ์ เมื่อเกิดความเชื่อที่ฝังรากลึกจนเป็นการยึดติดอย่างแรงกล้า การปฏิบัติตาม ความเชื่อจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นไม่เพียงแค่ว่าเพื่อการเกิดความกลมกลืนในกลุ่มคนที่มีความเชื่อดังกล่าว แต่ ยังรวมไปถึงการใช้อำนาจจากเรื่องดังกล่าวเพื่อให้เป็นไปตามสิ่งที่ต้องการได้เช่นกัน เมื่อเกิดความเชื่อ จึงนำไปสู่การกระทำเพื่อให้เกิดผลไม่ว่าจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม วัตถุประสงค์ของการใช้อำนาจ ผ่านอาถรรพ์โรงเรียนศุภทโลจึงเป็นการให้นักเรียนและอาจารย์ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน อย่างเคร่งครัด การละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่ปรากฏให้เห็นจากอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นจึงเป็น ผลกระทบหนึ่งที่เกิดขึ้น

(3) การนำเสนอแนวคิดอำนาจนิยมผ่านการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ใน ภาพยนตร์

ประเด็นแนวคิดอำนาจนิยมที่สามารถวิเคราะห์ผ่านภาพยนตร์ ได้มีการแสดงออก เชิงสัญลักษณ์ผ่านการกระทำของตัวละครที่อยู่ในรูปแบบต่างๆ โดยใช้องค์ประกอบของฉากและตัว ละครในรูปแบบของอวัจนภาษา ดังภาพที่อักก์อยู่ระหว่างการเดินตรวจตราความเรียบร้อยในโรงเรียน ตอนกลางคืน และได้พบกับอาจารย์ชาดกที่มาตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของอักก์ ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การที่อาจารย์ชาดกได้มีการพูดคุยกับอักก์ในเรื่องของรางวัลคนดีศรีศุภทโลที่สามารถนำไปใช้ขอ ทุนในการเรียนต่อมหาวิทยาลัยได้ โดยอาจารย์ชาดกยืนอยู่ในชั้นบนสุดของบันได และอักก์ยืนอยู่ บันไดชั้นล่างสุด ทำให้เงาของอาจารย์ชาดกทอดทับตัวของอักก์ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 59 ภาพอาจารย์ชาดกที่ยืนชั้นบนอยู่เหนืออັกข์ที่อยู่ระหว่างการเดินตรวจตราความเป็นระเบียบเรียบร้อยบนทางเดินหนีไฟโรงเรียนศุภภโล

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

จากภาพดังกล่าวเมื่อวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจนิยม นั่นคืออาจารย์ชาดกที่ยืนอยู่ในจุดที่สูงกว่าอັกข์ แสดงให้เห็นถึงอำนาจของอาจารย์ชาดกที่เหนือกว่าอັกข์ โดยอັกข์อยู่ภายใต้อำนาจและอิทธิพลของอาจารย์ชาดก และ เงามองของอาจารย์ชาดกที่ทอดทับตัวของอັกข์เป็นเหมือนอำนาจของอาจารย์ชาดกที่คอยกดทับและควบคุมอັกข์ให้ปฏิบัติตามที่ตนสั่งและต้องการ

หรือฉากที่อັกข์โดนอาจารย์ชาดกต่อว่าอย่างรุนแรงที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่สารวัตรนักเรียนในการตามล่ารายชื่อ ประเด็นความน่าสนใจคือการแสดงออกของอັกข์และอาจารย์ชาดก ซึ่งอาจารย์ชาดกมีอำนาจเหนือกว่าในฐานะอาจารย์ฝ่ายปกครองและเป็นผู้ควบคุมกลุ่มสารวัตรนักเรียน อັกข์ในฐานะของนักเรียนและประธานสารวัตรนักเรียนจึงเป็นผู้รับอิทธิพลของอำนาจดังกล่าว การแสดงออกของอັกข์จึงมีลักษณะของความเกรงกลัวโดยรูปร่างของอັกข์ที่เป็นผู้ชายตัวสูงใหญ่ แต่เมื่ออยู่ต่อหน้าอาจารย์ชาดกการแสดงออกจะมีลักษณะของการท้อแท้ และก้มมองพื้นต่ำไม่กล้าสบตาอาจารย์ชาดกดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 60 ภาพอาจารย์ชาดกยืนตำหนิอัคร์เรื่องการปฏิบัติหน้าที่สารวัตรนักเรียนในห้องปกครอง

ที่มา : ธีญญวริน สุชะพิสิฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

การแสดงออกของอัคร์จึงเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ถึงความเคารพยำเกรง และเกรงกลัวในอำนาจของอาจารย์ชาดก ที่ไม่เพียงแต่คำต่อว่า และความป็นอาจารย์แต่ยังรวมไปถึงบุคลิกอาจารย์ชาดกที่มีความน่าเกรงขามของผู้มีอำนาจ รวมถึงฉากดังกล่าวอาจารย์ชาดกได้มีการใช้นิ้วชี้เข้าไปที่เข็มตราสัญลักษณ์โรงเรียนศุภภาพโลบนหน้าอกของอัคร์ขณะต่อว่า ตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 61 ภาพอาจารย์ชาดกตำหนิและใช้นิ้วชี้เข้าไปที่ตราศุภภาพโลบนหน้าอกของอัคร์

ที่มา : ธีญญวริน สุชะพิสิฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

เป็นการแสดงออกอำนาจของอาจารย์ชาดก การชี้นิ้วเป็นภาษากายอย่างหนึ่งที่แสดงออกเพื่อบางสิ่ง การสั่งการ หรือการบอกขยายสิ่งๆหนึ่ง เมื่อวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าในฉากดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจนิยม กล่าวคือ การชี้นิ้วของอาจารย์ชาดกนั้นเป็นการตอกย้ำและข่มอัคร์ที่เป็นประธานสารวัตรนักเรียนให้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง ซึ่งเป็นการเสริมให้การต่อว่าของอาจารย์ชาดกต่ออัคร์มีพลังอำนาจที่จะทำให้อัคร์เกรงกลัวจนไม่กล้าโต้แย้ง และรู้สึกอยู่ต่ำกว่าอาจารย์ชาดก

นอกจากนี้ภาพยนตร์ได้มีการนำเสนอความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนศุภพโล ผ่านการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ทางการกระทำ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 62 ภาพอาจารย์อาจารย์และนักเรียนศุภพโลเข้าแถวไหว้ต้อนรับประธานและสมาชิกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนศุภพโล ในงานศรีศุภพโล

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

โดยเหตุการณ์ในภาพเป็นฉากที่โรงเรียนได้มีการจัดงานวันศรีศุภพโลซึ่งได้เชิญนายกสมาคมศิษย์เก่าและสมาชิกสมาคมศิษย์เก่าเป็นประธานและเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ถึงการสอดแทรกแนวคิดอำนาจนิยมในฉาก นั่นคือ การที่ผู้บริหารและเหล่าอาจารย์ในโรงเรียนได้มีการยืนเรียงแถวเรียงต้อนรับและการไหว้ ถึงแม้ผู้อำนวยการโรงเรียนจะอายุมากกว่าประธานและสมาชิกสมาคมศิษย์เก่า ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการแสดงถึงความเคารพนอบน้อมต่อผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า และความเป็นระบบอุปถัมภ์ เนื่องจากสมาคมศิษย์เก่าเป็นผู้อุปถัมภ์งบประมาณให้แก่โรงเรียน

ประเด็นต่อมาคือการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านข้อความ และสีในประเด็นของอำนาจนิยมที่ในเนื้อเรื่องฉากที่อักษิได้นำสีแดงไปสาดใส่อุปกรณ์การประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม และฉากบุคคลนิรนามใช้อำนาจเรื่องเหนือธรรมชาติทำให้แก๊งโลกไม่ลืมและนักเรียนในโรงเรียนศุภพโลเกิดความหวาดกลัวขณะที่แก๊งโลกไม่ลืมกำลังแจกปลอกแขนสีดำให้แก่นักเรียนได้มีป้ายแสดงข้อความห้อยตกลงตรงจุดที่แก๊งโลกไม่ลืมจากอาคารชั้นบน

ภาพที่ 4. 63 ภาพอักษกใช้สีแดงเทสาดไปที่ป้ายอุปกรณ์การประท้วงแก๊งโลกไม่ลืม เพื่อข่มขู่

ที่มา : รัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 64 ภาพป้ายข่มขู่ของบุคคลนิรนามขณะที่แก๊งโลกไม่ลืมกำลังจัดกิจกรรมประท้วง

ที่มา : รัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าสีแดงหรือข้อความบนป้ายดังกล่าวที่ถูกเขียนด้วยสีแดง ความว่า ‘พวกนอกคอกมึงเจอดีแน่’ เป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของสีแดง ที่มีความหมายในเรื่องของพลังอำนาจ ความก้าวร้าวรุนแรง จึงมีการนำมาใช้ในข้อความที่มีการข่มขู่หรือในทางลบ ประกอบกับข้อความที่เลือกใช้คำว่า “นอกคอก” อันเป็นคำพังเพยอยู่ในลักษณะคำหรือถ้อยความที่มีความหมายแฝงอยู่ โดยบุคคลนิรนามต้องการที่จะสื่อถึงกลุ่มที่ต่อต้านกฎระเบียบธรรมเนียม ประเพณีของโรงเรียนศุภพโล ดังนั้นข้อความดังกล่าวจึงเป็นการข่มขู่หากแก๊งโลกไม่ลืมยังต่อต้านหรือไม่ปฏิบัติตามกฎโรงเรียนจะทำให้ประสบพบเจอในเหตุการณ์ที่เลวร้ายหรือสิ่งไม่ดี

นอกจากนี้ยังมีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ที่มีความสอดคล้องในเรื่องของอำนาจในฉากหนึ่ง ที่มีบุคคลนิรนามเอาหุ่นคล้ายคนแต่งกายด้วยชุดเครื่องแบบโรงเรียนศุภพล และติดป้ายคาดชื่อสมาชิกแก๊งโลกไม่ลืมได้แก่ จำนงค์ จำเนียร และจำนรรจ์ พร้อมจุดไฟเผา หุ่นดังกล่าวบริเวณสนามโรงเรียน ดังภาพประกอบดังนี้

ภาพที่ 4. 65 ภาพการเผาหุ่นติดป้ายชื่อสมาชิกแก๊งโลกไม่ลืมเพื่อข่มขู่แก๊งโลกไม่ลืมของบุคคลนิรนาม

ที่มา : ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

จากภาพเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ตามแนวคิดอำนาจนิยม โดยการเผาหุ่นจำลองชื่อสมาชิกของแก๊งโลกไม่ลืม การเผาหุ่นเปรียบได้กับพิธีกรรมในการเผาศพ ซึ่งการเผาหุ่นชื่อคนที่ยังไม่ตายจึงเป็นการข่มขู่ผ่านความเชื่อในเรื่องของการสาปแช่ง ทำให้แก๊งโลกไม่ลืมและนักเรียนเกิดความหวาดกลัวและเชื่อว่าเป็นเพราะอาถรรพณ์โรงเรียนศุภพล นอกจากการข่มขู่แล้วยังเป็นการแสดงถึงความไม่พอใจที่แก๊งโลกไม่ลืมออกมาต่อต้านกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพล

นอกจากนี้การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ที่ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ผ่านองค์ประกอบอื่นๆของตัวละคร และฉากในภาพยนตร์ที่ได้มีการนำเสนอ คือ วรรณกรรม 1984 ของจอร์จ ออร์เวล ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่เสียดสีการเมืองในระบบฟาสซิสต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมในอุดมคติจอมปลอมภายใต้การปกครองแบบเผด็จการที่สอดส่องควบคุมประชาชนอย่างเข้มงวด อันเป็นอำนาจที่ถูกนำมาใช้เพื่อใช้ควบคุมผู้ใต้ปกครอง ดังภาพประกอบดังนี้

ภาพที่ 4. 66 ภาพหนังสือ 1984 ที่อายันพักติดตัวอ่านตลอดเวลาในโรงเรียนศุภพล

ที่มา : ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ภาพที่ 4. 67 ภาพอีกที่เข้าร่วมกิจกรรมเสวนาวรรณกรรม 1984

ที่มา : ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

วรรณกรรม 1984 ได้ปรากฏภาพยนตร์ชุดนั้นนั้นเป็นการนำเสนอเพื่อ
 การเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดในวรรณกรรมที่สะท้อนสภาพสังคมในโรงเรียนศุภพล ในเรื่องของ
 อำนาจในลักษณะของการควบคุมกำกับ การล้างสมองผ่านกฎระเบียบ และการสร้างความเชื่อ อัน
 เป็นอำนาจที่กดทับให้ประชาชนไม่สามารถที่จะแสดงออกทางความคิด หรือการปฏิบัติที่ออกนอกกลุ่ม
 นอกทางที่กฎหมายรัฐกำหนด เปรียบได้กับสังคมในโรงเรียนศุภพลที่ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์
 ฝ่ายปกครองในการควบคุม สอดส่องนักเรียนไม่ให้ประพฤติตัวออกนอกกฎระเบียบ ซึ่งมีกลุ่มसारวัตร
 นักเรียนเป็นเหมือนเครื่องมือ และคอยเป็นหูเป็นตาให้แก่อาจารย์ฝ่ายปกครอง นอกจากนี้ยังมีการ
 สร้างความเชื่อเรื่องอาถรรพ์ศุภพลขึ้นมาเป็นเป็นสิ่งที่กระตุ้นเสริมให้นักเรียนเลือกที่จะปฏิบัติตาม
 กฎระเบียบอย่างเชื่อฟัง ซึ่งอำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจในลักษณะความเบ็ดเสร็จเด็ดขาด กล่าวคือ

โรงเรียนศุภโกลเป็นเหมือนสถานที่จำลองความเป็นอำนาจนิยมสะท้อนรัฐในวรรณกรรม 1984 ของ จอร์จ ออร์เวล สอดคล้องไปกับที่แก๊งโลกไม่ลืมได้มีการกล่าวถึงโรงเรียนศุภโกลผ่านป้ายข้อความในการชุมนุมประท้วงนอกโรงเรียน ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 68 ภาพแก๊งโลกไม่ลืมประท้วงนอกโรงเรียนเพื่อต่อต้านอำนาจของโรงเรียนศุภโกล และป้ายประท้วงที่สื่อถึงอำนาจนิยมที่เกิดขึ้นในโรงเรียนศุภโกล

ที่มา : ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ). (2565)

ข้อความที่ปรากฏบนป้ายการประท้วง ความว่า “โรงเรียนควรเป็นพื้นที่ปลอดภัย ไม่ใช่ที่บ่มเพาะอำนาจ” เมื่อวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า คำว่า “ควรเป็นพื้นที่ปลอดภัย” เป็นการสะท้อนโรงเรียนศุภโกลที่ไม่ได้เป็นสถานที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีอิสระในการแสดงออกถึงความคิดเห็น ซึ่งหากมีความคิดเห็นที่ต่างออกไปจากแนวคิด หลักเกณฑ์ของโรงเรียน หรือการต่อต้านกฎระเบียบของโรงเรียนก็จะถูกทำโทษ และถูกอาจารย์โรงเรียนทำร้ายให้เกิดอุบัติเหตุต่างๆ อันเป็นอำนาจที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้นผ่านกฎระเบียบทำให้เกิดความชอบธรรมและสร้างความหวาดกลัวแก่นักเรียนผ่านอาจารย์ศุภโกลที่สอดคล้องกับข้อความบนป้ายที่สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนศุภโกลได้มีการใช้อำนาจในการปกครองนักเรียนในโรงเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจนิยม

2. ผลการวิเคราะห์บริบทความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 - 2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์โทรทัศน์ชุด เรื่อง “คาร (The Eclipse)”

ภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร ได้ถูกดัดแปลงมาจากวรรณกรรม เรื่อง คาร กำกับภาพยนตร์ โดย ฉัญฉวีวาริน สุขะพิสิษฐ์ นำแสดงโดยคนพันธ์ ปุ้ยตระกูล ธนวัฒน์รัตนกิจไพศาล ฯลฯ โดยเข้าฉายครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2565 ทางช่องจีเอ็มเอ็ม 25 และย้อนหลังทางแอปพลิเคชันVIUมีลักษณะเป็นซีรีส์วายสะท้อนสังคมและการเมืองของไทย ผ่านตัวละครหลัก 2 ตัวละครในโรงเรียนมัธยมปลายที่มีอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน และเป้าหมายที่แตกต่างกัน นำไปสู่การเกิดความขัดแย้งและการปะทะกันระหว่าง 2 อุดมการณ์ และอำนาจที่เกิดขึ้น โดยภาพยนตร์ได้มีการนำโครงของเนื้อเรื่องดัดแปลงจากวรรณกรรมที่ผู้ประพันธ์ได้รับแรงบันดาลใจจากปรากฏการณ์ความขัดแย้งในช่วงปี พ.ศ.2563 -2564 อย่างการประท้วงของกลุ่มนักเรียนเลว หรือการประท้วงของเยาวชน ประกอบกับบริบทของเยาวชนในยุคสมัยปัจจุบันที่มีบทบาทในทางการเมืองที่มากขึ้นและการตั้งคำถามต่อสิ่งรอบตัวจึงมีการเพิ่มบริบทในเรื่องของการเมืองไทย ความหลากหลายทางเพศที่มีอำนาจของกฎระเบียบภายใต้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนชายล้วนที่มีความเป็นหัวโบราณและมีการเพิ่มในประเด็นของการตั้งคำถามประเด็นสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมโดยโรงเรียนศุภโกลเปรี๊ยะได้กับสังคมไทยที่อยู่ท่ามกลางความขัดแย้ง

จากการศึกษาของที่ได้ทำการวิเคราะห์ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ผ่านแนวคิดการ วิเคราะห์ภาพยนตร์ แนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง และแนวคิดอำนาจนิยม พบว่าภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและสังคมที่สะท้อนปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ.2563 – 2564 ดังต่อไปนี้

2.1 บริบททางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 – 2564 สู่การประพันธ์วรรณกรรม และการกำกับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร

ผู้ศึกษาได้ศึกษาและวิเคราะห์บริบททางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2563 -2564 กับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ในประเด็นของบริบททางการเมืองที่มีผลต่อการประพันธ์วรรณกรรม เรื่องคาร และการกำกับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาร โดยเมื่อวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 -2564 จะสะท้อนให้

เห็นถึงที่มาที่ไปของการประพันธ์วรรณกรรม และการกำกับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ โดยการที่ผู้ประพันธ์ได้มีการให้สัมภาษณ์กับช่องรายการทางYoutube (Salmon Podcast, 2565) ว่า

“ ช่วงนั้นมันเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้นหลายส่วน แล้วก็ก็มีเรื่องของนักเรียนเลวเข้ามา แล้วผมรู้สึกว้าวใจที่เราร่างไว้มันไม่ได้แล้วนะ เด็กเจนเอเรชั่นนั้นมันโตไปกว่านั้นแล้ว แล้วเขาจะมาบังแบบเรื่องปกติ มันไม่ได้ คือแต่ละคนมันไปไกลกว่านั้นแล้ว แล้วเรารู้สึกว่าถ้าเราเขียนแบบที่ตอนแรกเราทำพล็อตเสร็จคือตอนโดนตำแน่งเลย เราจึงขอใส่เป็นบริบทเข้าไปก็แล้วกัน... เราใส่เป็นบริบทเข้าไปมันเลยมีเรื่องของการเมืองและสัญลักษณ์... คือว่าการ come out ในบริบทของ LGBTQ ของไทยมันค่อนข้างเซย เพราะฉะนั้นเราต้องคิดว่าอะไรที่มันมากดทับได้บ้าง ผมก็เลยตีความไปเรื่องกฎของสังคม ทุกวันนี้เรายอมรับเรื่องLGBTQ+ มากขึ้นแต่ถ้าคนนี่ไปอยู่ในสังคมที่มันไม่เหมือนทั่วไป ดังนั้นศัพทโลจึงถูกตั้งขึ้นมาแบบขยี้ล้นและหัวโบราณมากๆแล้วก็มีการทักต่อกันมา...”

จากบทสัมภาษณ์ในช่วงต้นจะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์วรรณกรรมได้มีการปรับเปลี่ยนโครงเนื้อเรื่องของวรรณกรรม เรื่อง คาส ใหม่จากเดิม กล่าวคือ เหตุการณ์ความขัดแย้งของประชาชนชาวไทยที่มีความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองภายใต้การนำของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เกิดปัจจัยในด้านต่างๆ ทั้งด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มคนในสังคมไทย และนำไปสู่การออกมาชุมนุมประท้วงหรือการตั้งข้อเรียกร้องของกลุ่มนักศึกษาและเยาวชน เช่น กลุ่มคณะราษฎร 2563 เรียกร้องต่อระบบโครงสร้างทางการเมือง สถาบันทางเมืองทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์อันนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมในสังคม การเรียกร้องให้ยุบคณะรัฐบาลที่มีรูปแบบการบริหารการปกครองที่มีความเป็นเผด็จการ มีความเป็นประชาธิปไตยซึ่งเป็นเหมือนการสืบทอดทางอำนาจแค่เพียงบางกลุ่มคน และความล้มเหลวในการบริหารจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงตัวบทกฎหมายอย่างมาตรา 112 ที่มองว่าเป็นการละเมิดสิทธิ เสรีภาพประชาชน ที่ล้ำหลังและไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนความหลากหลายทางเพศและกฎหมายอย่างสมรสเท่าเทียม การต่อต้านกฎระเบียบและการแต่งกายระดับสถานศึกษา นำไปสู่การเกิดความขัดแย้งกับกลุ่มที่มีอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย แตกต่างจากกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่มองว่ากฎหมายหรือกฎระเบียบเป็นสิ่งอันดีงามและเอกลักษณ์เด่นของสังคมไทย และสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเหมือนสิ่งยึดเหนี่ยวที่ประชาชนชาวไทย

ต้องเคารพเทิดทูนเปรียบได้กับสมมติเทพ การออกมาต่อต้านและทำลายจารีตวัฒนธรรมของสังคมไทยที่มีมาอย่างยาวนานจึงเป็นสิ่งไม่เหมาะสม

โดยปราบต์ผู้ประพันธ์วรรณกรรมได้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องของที่มาวรรณกรรมถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างเจเนอเรชั่น Y และเจเนอเรชั่น Z ไว้ว่า ‘...เด็กเจเนอเรชั่นนี้มันโตไปกว่านั้นแล้วแล้วเขาจะมา บังแบบเรื่องปกติ มันไม่ได้...’ จากประโยคนี้แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของผู้ประพันธ์ที่นอกจากได้รับแรงบันดาลใจจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองและข้อเรียกร้องการชุมนุมของกลุ่มนักเรียนเลวในช่วงพ.ศ.2563 -2564 แล้ว จะเห็นได้ว่ากลุ่มเป้าหมายของวรรณกรรมเรื่องดังกล่าวที่ผู้ประพันธ์ต้องการส่วนมากเป็นกลุ่มของคนรุ่นใหม่ ซึ่งประเด็นความแตกต่างทางความคิด อุดมการณ์ ค่านิยมของช่วงวัย จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้ประพันธ์พยายามที่จะทำความเข้าใจในกลุ่มคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันที่มีแนวความคิดในทางการเมืองแตกต่าง และมีการตื่นตัว การมีส่วนร่วม รวมถึงการรับรู้ทางการเมืองที่มากกว่าคนรุ่นก่อน การที่ผู้ประพันธ์จะสะท้อนเรื่องราวในวรรณกรรมเพียงแค่เรื่องความรัก การใช้ชีวิตในโรงเรียนนั้นไม่เพียงพอที่จะตอบสนองต่อการเรียนรู้และการรับรู้คนรุ่นใหม่ได้ ประเด็นบริบททางการเมืองไทยในช่วงนั้น จึงเป็นส่วนที่ผู้ประพันธ์เลือกที่จะใส่เข้าไปวรรณกรรมเพื่อให้ความสอดคล้องกับความเป็นปัจจุบันของสถานการณ์ทางการเมืองไทยปี พ.ศ.2563-2564 ซึ่งเป็นที่รับรู้เป็นวงกว้างในสังคมไทย รวมถึงการเสียดสีการเมืองในประเด็นที่ขัดต่อหลักความเป็นเสรีนิยมและประชาธิปไตย โดยแฝงในเนื้อหาวรรณกรรม และสะท้อนสภาพการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นให้ผู้อ่านได้คิดและวิเคราะห์ตามควบคู่ไปกับความบันเทิง

นอกจากนี้ในประเด็นเรื่องความหลากหลายทางเพศ ดังเช่นกลุ่มเสรีไทยพลัสที่ออกมาเรียกร้องพ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม และส่งเสริมให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิเสรีภาพในเรื่องของเพศในปี พ.ศ.2563 -2564 ที่อาจกล่าวได้ว่า ‘ความหลากหลายทางเพศ’ เป็นวัฒนธรรมประชานิยมหรือวัฒนธรรมร่วมสมัย (pop culture) อันเป็นวัฒนธรรมในโลกของความบันเทิงที่เป็นที่นิยมและเป็นที่ยอมรับในหลายสังคมโลกเนื่องจากเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมในเรื่องของเพศได้ถูกกำหนดในหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Krungsri Plearn Plearn, 2567) ทั้งนี้เมื่อผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผ่านบทสัมภาษณ์ของผู้ประพันธ์จะเห็นได้ว่า การที่ผู้ประพันธ์ได้มีการใส่ประเด็นในเรื่องของความหลากหลายทางเพศในเนื้อหาวรรณกรรม แต่ไม่ได้นำเสนอเพียงแค่เรื่องการยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคมเพียงอย่างเดียว แต่เลือกที่จะนำเสนอในอีกมุมหนึ่งของสังคมที่ไม่ยอมรับในความหลากหลายทางเพศ กล่าวคือ ในความเป็นจริงปัจจุบันสังคมไทยที่ไม่ได้มีการ

ยอมรับความหลากหลายทางเพศทั้งหมด เช่นการกฎหมายที่ไม่ได้รองรับสิทธิและเสรีภาพทางสังคมในกลุ่มLGBTQ+ การถูกละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่กลุ่มLGBTQ+ ต้องพบเจอในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมซึ่งไม่ยอมรับในเรื่องของความหลากหลายทางเพศและมองว่าเป็นการผิดแปลกจากปกติหรือเป็นความผิดปกติอย่างหนึ่ง จนนำไปสู่ปะทะกันระหว่างกลุ่มLGBTQ+ที่พยายามเรียกร้องในสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียม และผลประโยชน์ที่ตนในฐานะปัจเจกชนพึงควรได้รับเฉกเช่นผู้อื่น กับกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่มองว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ผิดปกติ ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม และนำไปสู่การต่อต้านความหลากหลายทางเพศที่เกิดขึ้น ดังที่ปราบดีได้แสดงความคิดเห็นในการออกแบบโครงสร้างเรื่องวรรณกรรมเรื่อง คาร เพื่อแสดงถึงสังคม และกฎระเบียบที่มีอิทธิพลต่อประเด็นความหลากหลายทางเพศ ผ่านระบบโครงสร้างและรูปแบบทางสังคมที่มีความเป็นชายเป็นใหญ่ ระบบอาวุโส ไว้ว่า “...เพราะฉะนั้นเราต้องคิดว่าอะไรที่มันมากดทับได้บ้าง ผมก็เลยตีความไปเรื่องกฎของสังคม ทุกวันนี้เรายอมรับเรื่องLGBTQ มากขึ้นแต่ถ้าคนนี้ไปอยู่ในสังคมที่มันไม่เหมือนทั่วไป ดั่งนั้นศุภพลจึงถูกตั้งขึ้นมาแบบชายล้วนและหัวโบราณมากๆแล้วก็มีกฎที่ต่อ ๆ กันมา...”

ในส่วนของการกำกับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ซึ่งกำกับโดยคุณ กอล์ฟ ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ของพรรคก้าวไกล และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรข้ามเพศคนแรกของไทย ถึงแม้ภายหลังจะถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินการเป็นส.ส.ในปี พ.ศ.2563 ก็ได้มากำกับซีรีส์และภาพยนตร์ควบคู่ไปกับการผลักดันกฎหมายและสร้างความเข้าใจเรื่องสมรสเท่าเทียม อาจกล่าวได้ว่าคุณธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์ เป็นผู้ที่มิบทบาทในการผลักดันกลุ่ม LGBTQ+ หรือเชิงสังคมในช่วงปีพ.ศ.2563 เพื่อให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศได้รับสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองขั้นพื้นฐานในเชิงกฎหมาย และสังคม ดังที่คุณธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์ได้ให้เล่าถึงสาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองบนสภาผู้แทนราษฎร (common team, 2566) ไว้ว่า

“...ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า เหตุผลที่เราเข้ามาอยู่ในพื้นที่การเมืองเต็มตัว เป็น ส.ส. ฝ่ายค้าน เพราะเลือกทำตามอุดมการณ์ตัวเองที่ต้องการผลักดันให้ชาว LGBTQ+ หรือผู้มีความหลากหลายทางเพศได้รับสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริงในเชิงกฎหมาย... เราพยายามสร้างพื้นที่ทั้งในทางการเมืองและในสังคม ให้ทุกคนตระหนักรู้ถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้มีความหลากหลายทางเพศในแง่มุมต่างๆ แล้วเสนอร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียม”

จากบทสัมภาษณ์ในข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย โดยไม่เพียงแค่ว่าบทบาทในทางการเมือง แต่ในด้านทางวัฒนธรรม อย่างเป็นทางการบันเทิงที่เป็นผู้กำกับได้มีการผลักดันในเรื่องความหลากหลายทางเพศ ดังบทสัมภาษณ์ของคณกอล์ฟ (common team, 2566) ในเรื่องของประสบการณ์ชีวิตในเรื่องของความหลากหลายทางเพศผ่านการกำกับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาริ ดังนี้

“งานในวงการบันเทิง เป็นอีกเรื่องของหมุดหมายที่ทำให้เรารู้สึกว่าตัวเองประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน โดยเฉพาะผลงาน ‘คาริ The Eclipse’ เป็นซีรีส์วายที่ฉายภาพความรักของนักเรียนเพศเดียวกันและการเรียกร้องสิทธิ เราตั้งใจสะท้อนให้เห็นประเด็นการยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และกลุ่มสังคม เมื่อผลตอบรับออกมาดี มีทั้งคนไทยและคนดูทั่วโลกพร้อมที่จะรับและเข้าใจสาระสำคัญที่เราต้องการจะสื่อ ซึ่งเป็นประเด็นสากลที่คนกำลังสนใจ นี่คือรางวัลสูงสุดของการทำงานในฐานะผู้กำกับ”

บทสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าบริบททางการเมืองในช่วงพ.ศ.2563 -2564 มีส่วนสำคัญในการนำเสนอบทบาทในภาพยนตร์อย่างเรื่องความหลากหลายทางเพศสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม อันเป็นเป้าประสงค์ของกลุ่มLGBTQ+ที่ออกมาเรียกร้องต่อสังคม รวมถึงในเรื่องของระบบการศึกษาของไทยที่กลุ่มนักเรียนเลวออกมาเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษา รวมถึงกฎระเบียบของสถานศึกษาที่ยึดโยงกับอำนาจนิยม ทำให้การเรียนการสอนถูกจำกัดในเรื่องของหลักสูตรและการตั้งคำถามหรือคำตอบ จนนำไปสู่การปิดกั้นกรอบแนวคิดและไม่กล้าที่จะแสดงออกในสิ่งที่แตกต่างออกไป อาจกล่าวได้ว่าในเนื้อหาของภาพยนตร์ที่พยายามโน้มน้าวในเรื่องของการยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคม โดยการสร้างสัญลักษณ์หรือสอดแทรกเรื่องดังกล่าวผ่านสังคมในโรงเรียนในสังคมไทยที่ดัดแปลงจากกับวรรณกรรม เรื่อง คาริ ตามบทสัมภาษณ์ของผู้กำกับ ดังนี้

“...เราต้องการก็คือแน่นอนมันมีชนบ Y ที่เราต้องใส่เข้าไป เพราะเรากำลังรู้ว่าวัตถุประสงค์เราคือทำซีรีส์ Y นะ แต่แน่นอนที่เราสอดแทรกเข้าไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสัญลักษณ์ต่าง ๆ หรือการตั้งคำถามในสังคม ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนต่างๆ มันก็เลยต้องบอกว่ามันคุ้มค่ามาก วันนี้เรารู้สึกว่ามันประสบความสำเร็จที่เราตั้งคำถามกับสังคม...การที่เราจำลองสังคมที่อยู่ในโรงเรียน มันคือจำลองสังคมไทย ปัญหาที่อยู่ในโรงเรียนมันก็คือปัญหาที่ทุกคนเคยประสบพบเจอ แล้วก็กำลังเผชิญอยู่ในสังคมไทย เพราะฉะนั้นมันก็เลย Represent ฟีวามัน Represent ได้กับสิ่งที่ทุกคนเจอในสังคม มันก็เลยดูเป็นซีรีส์ Y ที่โตทั้งที่เราเล่าเรื่องวัยรุ่น”

ในเรื่องของการสอดแทรกประเด็นทางการเมืองและประเด็นทางสังคม จะเห็นได้ว่านอกจากเรื่องการโน้มน้าวผู้รับชมภาพยนตร์ดังกล่าวในเกิดแนวคิดในการยอมรับความหลากหลายทางเพศแล้ว ยังมีการเสียดสีทางการเมืองโดยสะท้อนในเรื่องของอำนาจที่มีการกดทับ และปัญหาในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในสังคมไทยจริงในทุกๆระดับที่เกิดขึ้น ความแปลกใหม่ของภาพยนตร์ดังกล่าวที่นอกเหนือจากเพียงการนำเสนอในเรื่องความหลากหลายทางเพศและปรากฏการณ์ทางการเมืองในช่วง พ.ศ.2563 -2564 แล้วนั้น คือการสร้างให้ผู้รับชมเกิดการตั้งคำถามต่อเนื้อหาในภาพยนตร์ที่สะท้อนปรากฏการณ์ทางการเมือง และนำไปสู่การตั้งคำถามต่อสิ่งที่เป็นและเกิดขึ้นในสังคมการเมืองไทย

การสอดแทรกเนื้อหาและสัญลักษณ์ในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมไทยในปัจจุบัน และตรงกับลักษณะแนวความคิดของกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในการรับสื่อภาพยนตร์ซึ่งมีความตื่นตัวในทางการเมืองสูง รวมการให้ความสำคัญในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพและความเท่าเทียม จึงนำไปสู่การตั้งคำถามต่อสังคมเพื่อการเปลี่ยนแปลงและความกล้าที่จะออกมาเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ปัญหาและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเอยูโพล (AU POLL) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เผยผลวิจัยเชิงสำรวจเรื่อง “ตัวตน Gen Z กับการเมือง” พบว่าการแสดงออกทางการเมืองของ Gen Z คิดเป็น 38.3 % ให้การสนับสนุนทางการเมือง 32% วิพากษ์วิจารณ์การเมือง 24.2% แสดงสัญลักษณ์ทางการเมือง 17.9% เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และ 16 % ไม่สนใจการเมือง (ไทยโพสต์,2565) จากผลสำรวจดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน Gen Z ได้เข้ามามีบทบาทในสังคมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกทางด้านสังคม และด้านการเมือง เนื่องจากกลุ่มคนช่วงวัยนี้มองว่าการเมืองเป็นเรื่องของทุกคน และมีจุดประสงค์หลักที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงในสังคมไปในทิศทางที่ดีขึ้น จึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสังคมในหลายรูปแบบ ทั้งการรวมกลุ่ม การแสดงสัญลักษณ์ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามแนวทางและความสนใจของตนเอง

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า บริบททางการเมืองไทย ระหว่าง พ.ศ.2563 -2564 นั้นส่งผลให้ผู้ประพันธ์ และผู้กำกับภาพยนตร์ได้มีการสร้างวรรณกรรม และกำกับภาพยนตร์ในรูปแบบที่สะท้อนถึงสภาพทางสังคมและการเมืองไทยในขณะนั้น อันเป็นการจำลองสังคมและการเมืองไทยในปัจจุบัน ดังแนวคิดการวิจารณ์บริบทภาพยนตร์ที่เชื่อว่า ภาพยนตร์เป็นดังภาพสะท้อนของสังคมในช่วงเวลานั้น (พงศรัณย์ จิตต์สวัสดิ์, 2566) ประกอบกับการที่ผู้ประพันธ์และผู้กำกับ

ภาพยนตร์นั้นเมื่อพิจารณาจากบทสัมภาษณ์และรูปแบบของวรรณกรรมและภาพยนตร์จะเห็นได้ว่ามียอมรับและสนับสนุนในเรื่องความหลากหลายทางเพศ หรือLGBTQ+ การเสียดสีการเมืองและสังคมในเรื่องของอำนาจนิยม นำไปสู่การที่วรรณกรรม และภาพยนตร์มีความเอนเอียงไปทางอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตยที่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพตามหลักสิทธิมนุษยชน

2.2 วิเคราะห์นัยยะชื่อเรื่องและตัวละครในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ที่สะท้อนการเมืองในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 -2564

ตามที่คุณศึกษาได้มีการนำเสนอถึงรายละเอียดของเนื้อหาของตัวละคร การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ และเนื้อเรื่องในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาสที่ดัดแปลงมาจากวรรณกรรมเรื่อง คาส ซึ่งสะท้อนอุดมการณ์ทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ในข้างต้น ประเด็นสำคัญหนึ่งที่น่าสนใจที่ผู้ประพันธ์วรรณกรรมเป็นผู้กำหนดขึ้นและได้แฝงไปกับตัวเนื้อเรื่องคือ การแฝงนัยยะความหมายผ่านชื่อเรื่องและชื่อตัวละคร เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวทางการดำเนินเรื่องที่เสียดสีทางการเมืองและการสะท้อนสังคมในปรากฏการณ์ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่าง พ.ศ.2563 -2564 ผู้ศึกษาจึงได้วิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ชื่อเรื่องภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ ‘คาส’

ความหมายตามพจนานุกรม พ.ศ.2554 คำว่า ‘คาส’ มาจากภาษาบาลี หมายถึง จับ กิน เช่น จันทรคาส สุริยคาส อันเป็นคำในสมัยโบราณ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการใช้คำว่า ‘คราส’ ซึ่งมาจากภาษาสันสกฤตแทน เช่น สุริยคราส จันทรคราส เป็นต้น

ในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาส ซึ่งผู้ประพันธ์ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง สุริยคราส อันเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นเมื่อดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และโลกโคจรมาอยู่ในแนวเดียวกัน จนทำให้เรามองเห็นดวงอาทิตย์ แหว่งหรือมืด หากนำไปประสมคของผู้ประพันธ์มาประกอบที่ได้ให้สัมภาษณ์ ไว้ว่า “...เพราะฉะนั้นเราต้องคิดว่าอะไรที่มันมากดทับได้บ้าง ผมก็เลยตีความไปเรื่องกฎของสังคม ทุกวันนี้เรายอมรับเรื่องLGBTQ มากขึ้นแต่ถ้าคนนี้ไปอยู่ในสังคมที่มันไม่เหมือนทั่วไป ดังนั้นศัพทโลจึงถูกตั้งขึ้นมาแบบชายล้วนและหัวโบราณมากๆแล้วก็มีกฎที่ต่อ ๆ กันมา...” จะเห็นได้ว่าประเด็นการกดทับของอำนาจต่อสังคมนั้นมีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง กล่าวคือ

การกดทับในความหมายของผู้ประพันธ์นั้นมิใช่การกดทับทางกายภาพ แต่เป็นการเข้าครอบงำ การควบคุม หากเปรียบพระอาทิตย์ที่ส่องแสงสว่างเป็นสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคไม่ว่าจะด้วยเรื่องความเป็นปัจเจกบุคคล ความหลากหลายทางเพศ หรือประชาธิปไตย การที่พระอาทิตย์ถูกความมืดจากเงาของดวงจันทร์บดบังทำให้ไม่สามารถส่องแสงสว่างออกมาได้ แสดงถึงการดำเนินในภาพยนตร์ฯ ที่ได้มีการนำเสนอผ่านตัวละครนักเรียนในโรงเรียนศุภพโลซึ่งถูกกฎระเบียบที่มีความเป็นอนุรักษนิยมและอำนาจของอาจารย์และสภารัตร์เข้าควบคุมกำกับ หรือแม้กระทั่งการถูกอาถรรพ์โรงเรียนศุภพโลที่ถูกสร้างขึ้นโดยผู้มีอำนาจเข้าครอบงำทางความคิดจนนำไปสู่ความกลัวที่จะถูกลงโทษหากไม่ปฏิบัติตามและไม่กล้าที่จะแสดงออกถึงความคิดและความเห็นที่แตกต่างออกไป และสุดท้ายยอมอยู่ภายใต้อำนาจดังกล่าวด้วยความเต็มใจ หรือกลายเป็นเรื่องปกติโดยไม่รู้ตัว

เมื่อนำมาวิเคราะห์กับปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วง พ.ศ.2563 - 2564 สังคมโรงเรียนศุภพโลในภาพยนตร์นั้นถูกจำลองมาจากสังคมไทยในช่วงเวลานั้น กล่าวคือ หากพิจารณาข้อเรียกร้องของการออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างกลุ่มคณะราษฎร 2563 หรือกลุ่มนักเรียนแล้ว จะเห็นได้ว่าสิ่งที่มีความคล้ายคลึงกันคือ การต่อต้านในอำนาจที่เกิดขึ้นในสังคมไทยซึ่งมองว่าเป็นการละเมิดในสิทธิ เสรีภาพไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย กฎระเบียบ หรือสถาบันทางการเมืองการปกครองบางประการที่ครอบงำสังคมไทยแม้จะดำรงอยู่มาอย่างยาวนาน และได้รับความยอมรับหรือมีความชอบธรรมจากคนรุ่นต่อรุ่นสืบต่อกัน ถึงแม้ยุคสมัยจะผันเปลี่ยนไปตามกาลเวลา สอดคล้องไปกับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมที่ให้ความสำคัญกับจารีตประเพณีหรือสิ่งดั้งเดิมอันเชื่อว่า สิ่งเดิม ๆ หรือจารีตประเพณี กฎระเบียบที่มีมาอย่างยาวนานแสดงถึงความน่าเชื่อถือและคุณค่าอันสมควรที่จะรักษาไว้ ดังนั้นตามบริบทของภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาส ที่ผู้ประพันธ์และผู้กำกับได้พยายามแสดงและนำเสนอถึงสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมนั้น จึงเป็นการสะท้อนสังคมไทยที่ถูกอำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ผู้ปกครอง จารีตวัฒนธรรม หรือสถาบันทางการเมืองการปกครองเข้าควบคุม และครอบงำ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างการแสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างออกไป การมีส่วนร่วมทางการเมืองอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและหลักเสรีนิยมจึงถูกจำกัด เปรียบได้กับพระอาทิตย์ที่ไม่สามารถที่จะส่องแสงได้ ตราบดที่ซึ่งถูกกดทับด้วยอำนาจดังกล่าว ทว่าเมื่ออำนาจที่กดทับได้ผ่านพ้นไป หรือสามารถที่จะทำให้อำนาจอยู่ในความชอบธรรมอันไม่ละเมิดต่อหลักสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน รวมถึงความเป็นอนุรักษนิยมบางประการซึ่งไม่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือถ้าหลังได้หายไป

สังคมไทยจึงสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย ทันต่อโลกาภิวัตน์ มีการพัฒนา และไปสู่แสงสว่างที่ประชาชนสามารถที่จะมีสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียมในสังคมและการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องไปกับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย

2.2.2 ชื่อโรงเรียน ‘ศุภพล’

คำว่า ‘ศุภพล’ เป็นคำที่ประกอบจากคำว่า ‘ศุภ’ ที่แปลว่า ความดีงาม กับคำว่า ‘พล’ ที่แปลว่า พลัง ซึ่งทั้งสองคำมาจากภาษาบาลี เมื่อนำมารวมกันจะมีความหมายว่า พลังแห่งความดีงาม ตามบริบทของโรงเรียนศุภพลในเนื้อเรื่องภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์นั้น อยู่ในรูปแบบของโรงเรียนชายล้วนที่มีความเก่าแก่ และยึดในกฎระเบียบที่มีมาอย่างยาวนาน โดยโรงเรียนศุภพลจะมีคำปฏิญาณตนของนักเรียนที่ยึดถือกันที่ว่า ‘เมื่อศุภพลมีกฎ พวกเราจึงมีเกียรติ’

เมื่อพิจารณาคำปฏิญาณตนของโรงเรียนศุภพลจะเห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมและอำนาจที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน กล่าวคือ การใช้กฎระเบียบของโรงเรียนซึ่งเป็นเหมือนการเครื่องมือในการควบคุมกำกับให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน โดยใช้อำนาจที่เรียกว่า ‘เกียรติ’ ของความเป็นปัจเจกบุคคล เมื่อก้าวถึงเกียรติย่อมหมายถึงชื่อเสียง ความน่าเคารพยกย่องนับถือ มาเป็นตัวเสริมและผูกมัดให้นักเรียนหรือผู้ได้อำนาจยอมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบเมื่อนำชื่อโรงเรียนที่แปลว่า พลังแห่งความดีงาม มาเป็นกรอบที่วางไว้อยู่รอบสิ่งที่เรียกว่ากฎระเบียบและเกียรติ จึงเป็นการใช้อำนาจผ่านค่านิยมและความเชื่อที่สอดคล้องไปกับหลักทางพระพุทธศาสนาในเรื่องของการสอน การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว อันหมายถึง การที่นักเรียนอยู่ในกรอบของกฎระเบียบในโรงเรียน และเชื่อฟังอาจารย์ถือเป็นการทำความดี เนื่องจากกฎระเบียบจะทำให้เกิดความสงบสุขและจะนำไปสู่การที่นักเรียนนั้นมีเกียรติเป็นที่น่าเคารพยกย่องในสังคมเปรียบได้กับการที่อำนาจแฝงที่เกิดจากความเชื่อและหลักคำสอนทางศาสนาที่กดทับทำให้ไม่สามารถที่จะแสดงออกทางความคิดเห็นในสิ่งที่แตกต่างออกไปได้ หากต่อต้านหรือไม่ปฏิบัติตามก็จะกลายเป็นคนไม่ดีและสังคมไม่ยอมรับ

สถานการณ์ทางความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงพ.ศ.2563 -2564 จะเห็นได้ว่ามีกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่ออกมาปกป้องสถาบันกษัตริย์ และจารีตวัฒนธรรมของสังคมไทยจากกลุ่มคณะราษฎร 2563 ที่ออกมาเรียกร้องในการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ และการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างฉบับใหม่ รวมถึงการเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมของความหลากหลายทางเพศ กลุ่มนักเรียนเลวที่เรียกร้องปฏิรูปการศึกษา และการแก้ไขกฎระเบียบในโรงเรียนที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพนักเรียน ซึ่งมองว่ากลุ่มเยาวชนที่ออกมาเรียกร้องนั้นยังขาดความรู้และประสบการณ์

และเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมอันเป็นการทำลายสิ่งดีงามในสังคมไทย นอกจากนี้ความเชื่อและค่านิยมของสังคมไทยที่ยึดโยงไปกับหลักทางพระพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นการทำความดี การกตัญญู การเคารพในผู้อาวุโส เหล่านี้คือสิ่งที่ถูกปลูกฝังตั้งแต่ระดับครอบครัวในสังคมไทย การรักษาจารีต วัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา รวมถึงการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีจึงเป็นสิ่งที่สมควรปฏิบัติ ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่องคาระ จึงเป็นการแฝงการเสียดสีสังคมและการเมืองไทยในแง่มุมของความเป็นอนุรักษ์นิยมและอำนาจนิยมที่ครอบงำสังคม รวมถึงข้อบางประการที่อาจมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียมในสังคมและไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

2.2.3 ชื่อตัวละคร

ผู้ศึกษาได้มีการวิเคราะห์รายละเอียดและการสะท้อนอุดมการณ์ทางการเมืองของตัวละครไปแล้วนั้น ประเด็นที่น่าสนใจหนึ่งคือนัยยะทางภาษาที่แฝงมาในชื่อของตัวละคร ซึ่งผู้ศึกษาได้พิจารณาตัวละครในภาพยนตร์แล้วจึงเลือกพิจารณานัยยะของชื่อตัวละครที่มีการสะท้อนและเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 -2564 ดังต่อไปนี้

1) ตัวละครอ๊ก

คำว่า อ๊ก มีที่มาจากคำว่า อ๊กกะ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 มีความหมายว่า พระอาทิตย์ ซึ่งอ๊กก็คือตัวละครหลักในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาระ ซึ่งเป็นสารวัตร์นักเรียนที่คอยกำกับ ควบคุม สอบสวน และลงโทษนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ฝ่ายปกครอง มีความยึดมั่นในกฎระเบียบของโรงเรียนและตำแหน่งสารวัตร์นักเรียน และเข้าโรงเรียนศุภโพลที่มีชื่อเสียงของประเทศ รวมถึงการเป็นประธานสารวัตร์นักเรียน จนละทิ้งความเป็นตัวเองและนำไปสู่การเชื่อในกฎระเบียบโรงเรียน และคำสั่งของอาจารย์ฝ่ายปกครองแบบฝังลึกโดยไม่สนความผิดถูก รวมถึงการพยายามใช้อำนาจที่ได้รับจากการแต่งตั้งเป็นสารวัตร์นักเรียนในการควบคุมนักเรียนและการสร้างอาถรรพ์โรงเรียนให้นักเรียนเกิดความหวาดกลัวและยอมที่จะอยู่ใต้อำนาจตนเอง กระทำทุกวิถีทางเพื่อความก้าวหน้าในชีวิตและให้สังคมเป็นที่ยอมรับ ไม่โดนดูถูกเนื่องจากตนเป็นเด็กที่มาจากต่างจังหวัด ซึ่งสอดคล้องไปกับค่านิยมของสังคมไทยในเรื่องของชื่อเสียง ตำแหน่งหน้าที่ ฐานะ อันจะนำไปสู่การเป็นที่ยอมรับในสังคม เปรียบดังพระอาทิตย์ที่ถูกคราบดบังแสงแท้จริงของเขาเอง ถูกปิดหูปิดตาให้เชื่อและยึดมั่นถึมั่นในสิ่งซึ่งไม่ส่งเสริมให้ตัวเองเป็นตัวเอง และถูกบังคับให้เป็นไปตามที่คน

อื่นเห็นสมควร แต่ตัวเองไม่เคยตั้งคำถามว่ามันสมควรจริงหรือไม่ ดังเช่นกฎระเบียบของโรงเรียน ศุภพโลที่สืบทอดมานานกว่า 100 ปี ที่อาจกล่าวได้ว่าบริบทตัวกฎระเบียบย่อมไม่มีความสอดคล้องกับ บริบทของสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง

หากวิเคราะห์ปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วง พ.ศ.2563 -2564 จะเห็นได้ว่าตัวละครอีกนั้นก็ยังมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมที่เกิดจาก สังคมในโรงเรียนอย่างอาจารย์ชาต ซึ่งเป็นอาจารย์ฝ่ายปกครองหล่อหลอมให้ยึดมั่นถือมั่นใน กฎระเบียบโรงเรียนโดยเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีงาม และควรรักษาไว้ให้คงอยู่ การไม่ทำตามหรือ พยายามเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบจึงเป็นสิ่งที่ทำลายจารีตวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมในโรงเรียน เปรียบได้กับกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมที่พยายามรักษาจารีตวัฒนธรรมของ ไทยไว้ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันกษัตริย์ กฎระเบียบการแต่งกายในสถานศึกษา ระบบหลักสูตรการศึกษา เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่ในสังคมไทยผ่านการพิสูจน์ด้วยกาลเวลาและการปฏิบัติจริงจากรุ่นสู่รุ่น

นอกจากนี้ตัวละครอีกก็ยังสะท้อนถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย อยู่ท่ามกลางสิ่งที่เรียกว่าอำนาจ ซึ่งอำนาจดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นอำนาจจารีตประเพณีความเชื่อที่ เกี่ยวข้องกับความอาวุโสที่ต้องให้ความเคารพเชื่อฟัง อำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่ง หน้าที่ เช่น อาจารย์กับนักเรียน ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ทำให้กลุ่มคนรุ่น ใหม่บางส่วนเลือกที่จะหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางการเมือง เนื่องจากความเกรงกลัว ผลกระทบที่อาจส่งผลเสียต่อตนเอง หรือการที่อยู่ในสังคมที่มีความเป็นอนุรักษ์นิยมอย่างใกล้ชิดย่อม ถูกปลุกฝังให้เกิดความเชื่อ และอุดมการณ์ที่มีความเป็นอนุรักษ์นิยม จนนำไปสู่การยึดและเชื่อในความ เป็นอนุรักษ์นิยมดังกล่าวโดยปราศจากการต่อต้าน

2) ตัวละครอายัน

คำว่า ‘อายัน’ ซึ่งมีที่มาจากภาษาสันสกฤตตามพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ มีความหมายว่า การมาถึง นิยมใช้เป็นส่วนท้ายของคำสมาส เช่น เหมายันหมายถึงการมาถึงฤดูหนาว ครีษมายัน หมายถึง การมาถึงฤดูร้อน โดยอายันนั้นเป็นตัวละคร สำคัญอีกตัวเป็นเด็กใหม่ที่เพิ่งเข้ามาในโรงเรียน และยืนอยู่คนละขั้วกับอ้อกั ทั้งความเชื่อ อุดมการณ์ และการกระทำ เป็นตัวละครที่จะเข้ามาตั้งคำถามกับกฎระเบียบและความเป็นโรงเรียนศุภพโล จนนำไปสู่เกิดการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ตัวละครอายันเป็นการมาถึงเพื่อการเปลี่ยนแปลงโรงเรียน

ศุภพล รวมถึงการเปลี่ยนแปลงความคิด และอุดมการณ์ของนักเรียนในโรงเรียน ผ่านการตั้งคำถาม ต่อกฎระเบียบโรงเรียนที่มีความเก่าแก่กว่า 100 ปี ซึ่งไม่มีความเหมาะสมกับยุคสมัย ประกอบกับ ระเบิดโครงสร้างของโรงเรียนที่มีความเป็นอำนาจนิยมที่นำไปสู่การควบคุม ครอบงำทางความคิด การกระทำของนักเรียนโรงเรียน การใช้อำนาจที่ไม่มีความเป็นธรรมจนมีการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ นักเรียนในโรงเรียนที่ออกมาต่อต้าน

โดยผู้ประพันธ์ได้โพสต์ในเฟซบุ๊ก กล่าวถึงชื่อ ‘อายัน’ตาม วรรณกรรม ไว้ว่า “ตอนแรกอ้กก้อาจจะเข้าใจว่า การมาถึงของมัน ทำให้ดวงอาทิตย์หุบหู่ แต่แท้จริง ศัตรูของเขาเกิดวันนี้...ครีษมายัน” (ปราบต์., 2564) จากโพสต์ของผู้ประพันธ์ที่ได้กล่าวถึงชื่อ อายันนั้น เมื่อพิจารณาคำว่าครีษมายัน มีความหมายว่า ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติอันเป็นการมาถึง ของฤดูร้อน โดยเป็นวันที่มีกลางวันยาวนานที่สุด และดวงอาทิตย์ปรากฏตัวอยู่เหนือท้องฟ้ายาวนาน ที่สุด แสดงให้เห็นว่า การมาถึงของตัวละครอายันนั้นไม่ได้เป็นการมาถึงของพระจันทร์ที่ทำให้พระ อาทิตย์สว่างไสวน้อยลง แต่เป็นการมาถึงเพื่อให้พระอาทิตย์ได้หลุดพ้นจากการเกิดสุริยุคราสได้ส่อง แสงสว่างอีกครั้ง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง ใน ปี พ.ศ.25563 -2564 ตัวละครอายันจึงเป็นการแสดงถึง กลุ่มคนรุ่นใหม่ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา เยาวชน หรือประชาชนที่มีอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ประกอบกับความแตกต่างของช่วง วัย การหล่อหลอมในสังคม และการเปิดกว้างของสื่อในการรับส่งข้อมูลข่าวสารล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ คนรุ่นใหม่เลือกที่กล้าจะแสดงออกในความคิดและอุดมการณ์ของตนเองถึงแม้จะถูกกดทับจากอำนาจ ต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งได้มีการแสดงออกทางการเมืองเพื่อเรียกร้องให้มีการปรับเปลี่ยนแก้ไขในระบบ โครงสร้างทางการเมือง ตัวบทกฎหมาย หรือกฎระเบียบที่มีความล้าหลัง รวมถึงการเรียกร้องในเรื่อง ของสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคอย่างการต่อต้านกฎระเบียบโรงเรียนบางประการที่ละเมิดสิทธิ นักเรียน การเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการร่างใหม่ การ สนับสนุนการยอมรับความหลากหลายทางเพศและความเท่าเทียมทางเพศ อันเป็นองค์ประกอบของ หลักประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังมีการต่อต้านอำนาจทางการเมืองในสังคมที่รัฐบาลได้ออกมา ปราบปรามและกดดันเพื่อให้ยุติการชุมนุมซึ่งเป็นสิทธิในการแสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมือง เหล่านี้เพื่อให้สังคมไทยได้เกิดการพัฒนาและก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และทันต่อ กระแสโลกาภิวัตน์

2.3 ความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 - 2564 ที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส

2.3.1 ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองและรูปแบบการเมืองการปกครองในสังคมไทย

ในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาส ได้มีการนำเสนอในเรื่องของความคิด และความเชื่อผ่านอาจารย์โรงเรียนศุภโกล ซึ่งอาจารย์นั้นเป็นคติความเชื่อ วัฒนธรรมในรูปแบบหนึ่งในวิถีชีวิตคนไทย ที่ผสมผสานกับหลักศาสนา อันเป็นอำนาจลึกลับที่เชื่อกันว่าจะบันดาลให้เกิดเรื่องที่ไม่ดี โดยอาจารย์โรงเรียนศุภโกลที่เป็นเรื่องเล่าขานในโรงเรียนมาอย่างยาวนานที่จะเกิดเรื่องไม่ดีกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน หรือต่อต้านกฎระเบียบโรงเรียน ทำให้อาจารย์ในโรงเรียนรวมถึงนักเรียนในทุกชั้นเชื่อในเรื่องอาจารย์และเลือกที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียนโดยยินยอม และไม่มีการต่อต้าน เนื่องจากกลัวอาจารย์โรงเรียน เมื่อวิเคราะห์ในเรื่องของอาจารย์โรงเรียนดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงการปกครองในรูปแบบหนึ่งโดยมีอาจารย์โรงเรียนเป็นตัวกำหนดจารีต วัฒนธรรม กฎระเบียบต่างๆ ในโรงเรียนให้เกิดการเคารพเชื่อฟัง หรืออาจเรียกได้ว่า เป็นการใช้ความหวาดกลัวจากสิ่งเหนือธรรมชาติอย่าง อาจารย์โรงเรียนศุภโกลในการปกครองอาจารย์และนักเรียนในโรงเรียน ดังบทสนทนาของอาจารย์ชาดก ดังต่อไปนี้

“การที่จะป้องกันอาจารย์ศุภโกลได้ไม่ให้อะไรเกิดขึ้น พวกเราทุกคนต้องรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ปฏิบัติตามกฎศุภโกลเท่านั้น เข้าใจไหม!!” อาจารย์ชาดก

“ เข้าใจครับ!!” นักเรียนโรงเรียนศุภโกล

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 3 นาทีที่ 07.40)

นอกจากการถูกปลุกฝัง หรือการซึมซับผ่านวัฒนธรรม จารีตประเพณี การสื่อสารในรูปแบบต่างๆแล้วยังมีผลลัพธ์ที่มีความเป็นรูปธรรมหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากความเชื่อ ไม่ว่าจะผลลัพธ์หรือผลที่เป็นรูปธรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นจากความเชื่อดังกล่าว หรือถูกสร้างขึ้นจริงหรือไม่ก็ตามนั้น เป็นสิ่งที่เสริมแรงให้ผู้คนเกิดความเชื่อและยอมที่อยู่ใต้อำนาจของความเชื่อในเรื่องพระเจ้า สิ่งเหนือธรรมชาติ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ อย่างในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาส ที่ฝ่ายปกครองและอภิประธานสภาวัดนักเรียนได้สร้างอุบัติเหตุต่างๆขึ้นมา อันเป็นการตอกย้ำให้ความเชื่อเรื่องอาจารย์โรงเรียนให้มีความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

การนำเสนอของภาพยนตร์ฯ ในประเด็นข้างต้นจึงเป็นการนำเสนอแบบทางอ้อมที่สะท้อนถึงประเทศไทยที่มีรูปแบบการปกครองในรูปแบบของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการผสมผสานของความเป็นเสรีนิยมประชาธิปไตยและอนุรักษนิยม กล่าวคือ ในความเป็นอนุรักษนิยมที่มีเรื่องของหลักศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างการคงไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นการปกครองที่มีมาอย่างยาวนานของประเทศไทยที่เชื่อในเรื่องของเทวราชา หรือพระมหากษัตริย์ทรงเป็นเหมือนสมมติเทพ ประกอบกับความเชื่อในเรื่องของสิ่งเหนือธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้า เทวดา วิญญาณ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ซึ่งมีพลังและอำนาจสูงสุดสามารถกำหนดชีวิตของแต่ละบุคคลให้เป็นไปในทิศทางต่างๆตามที่ต้องการได้ และเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่ให้สังคมได้พึ่งพา โดยจะผูกโยงและสอดแทรกไปกับหลักจารีตวัณธรรมและประเพณีที่สังคมไทยมีการสืบทอดต่อกันมา ดังนั้นประชาชนจึงมีการเคารพนับถือกราบไหว้ ยกย่องเทิดทูน และรักษาไว้ด้วยความยินยอม นอกจากนี้หลักศาสนาเรื่องของบุญกรรม สวรรค์นรก ความดีความชั่ว จึงเป็นเหมือนแรงเสริมให้สังคมไทยยังคงไว้ซึ่งอุดมการณ์อนุรักษนิยมในแบบดังกล่าว หากวิเคราะห์แล้วการเมืองการปกครองข้างต้นที่เชื่อมโยงไปกับความเชื่อ วัณธรรม และสอดคล้องกับหลักทางศาสนาที่ให้ความสำคัญกับหลักความดีความชั่ว อาจเรียกได้ว่าเป็นรูปแบบการเมืองการปกครองแบบ ‘เทวธิปไตย’ (Theocracy) หรือระบอบการปกครองที่มีพระเจ้าหรือเทพเป็นผู้ปกครองที่ผู้ใต้ปกครองต้องทำตามกฎหมาย หรือหลักคำสอนที่มาจากพระเจ้าหรือผู้แทนพระเจ้า (ประชาไท., 2561) นอกจากนี้ในประเทศไทยที่มีหลักความเชื่อทางศาสนาที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” หรือ “ทำบุญให้มาก ชาติหน้าจะได้สบาย” หรือ “ชาตินี้ลำบากยากเข็น ชาติที่แล้วคงทำกรรมไว้เยอะ” (วิภา จิรภาไพศาล, 2566) เมื่อจารีตประเพณี คำสอนทางศาสนาต่างๆที่สืบทอดกันมาฝ่ายอนุรักษนิยมที่มองว่าเป็นสิ่งดีงาม การรักษาไว้จึงเป็นการกระทำอันดีงาม การต่อต้าน หรือการ ฝ่าฝืน ลบหลู่ในความเชื่อ หรือจารีตธรรมเนียมประเพณี จึงเป็นการกระทำที่ทำลายสิ่งดีงาม และจะทำให้เกิดผลร้ายตามมา

กลุ่มที่มีอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมในปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่าง พ.ศ.2563-2564 อย่างกลุ่มไทยภักดี หรือกลุ่มประชาชนชาวไทยหลายส่วนที่สนับสนุนสถาบันทางสังคมของไทยที่ยึดถือและอยู่คู่กับสังคมไทยอย่างสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีแนวคิดมองว่าข้อเรียกร้องบางข้อของกลุ่มผู้ประท้วงที่มีอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตยไม่สามารถที่จะ

ดำเนินการเปลี่ยนแปลงได้ อย่างเรื่องของการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นสถาบันที่อยู่สูงสุด และอยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ซึ่งการปฏิรูปดังกล่าวจึงเป็นการไม่เคารพ และหมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่เปรียบดั่งสมมติเทพ หรือเป็นผู้มีบุญญาธิการ ซึ่งผิดไปจากความเชื่อ จารีต ธรรมเนียมประเพณี ดังตัวอย่างการแสดงออกทางความคิดเห็นของลักษณ์ ราชสีห์ หรือหมอลักษณ์ เรขานิเทศ นักโหราศาสตร์ของประเทศไทย ได้มีการโพสต์ในเฟซบุ๊ก เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2563 ถึงกลุ่มคณะราษฎร 2563 (โหรพิณธง ลักษณ์ เรขานิเทศ, , 2563) ความว่า

“ บัดนี้มีคณะบุคคล บางกลุ่มบางวัย ชักจะเลยเถิด ข้ามเส้น ล้าเส้น และไปก้าวล่วงต่อสถาบันหลักของแผ่นดิน อันเปรียบประดุจรากแก้วของชาติของแผ่นดิน ที่ผมไม่ใช้คำว่า “ลัทธิเจ้า” แต่เป็นการกระทำชั่วบาปหยาบช้ำ ที่เอาสารพัดเรื่อง ทั้งเรื่องบางเรื่องเป็นเรื่องส่วนตัว...อันมิบังควรที่คนไทยโดยประเพณี วัฒนธรรมเรา ไม่พึงกระทำเช่นนี้.... แต่การกระทำอะไรที่เกิดขึ้นภายใน 1 เดือนที่ผ่านมา คือการทำลายให้แผ่นดินประเทศย่าแม่ เสียหายซ้ำเติมให้หนักยิ่งขึ้นในทางเสียหาย... “

จากประโยคในโพสต์ข้างต้น ที่ผู้โพสต์ได้กล่าวถึงกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ออกมาประท้วงชุมนุมในช่วงปี พ.ศ.2563 เมื่อวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าการสนับสนุนในเรื่องของการปกครองอันมีสถาบันกษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นวัฒนธรรม หรือจารีตอันอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยมาอย่างยาวนาน การกระทำของกลุ่มที่เรียกร้องการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นพวกกระทำไม่เหมาะสมและนำไปสู่ผลลัพธ์เชิงลบต่อประเทศที่ได้กล่าวอ้างขึ้น โดยมีการเชื่อมโยงในเรื่องของความเชื่อทางศาสนาในเรื่องของบาป บุญ และความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์ กล่าวคือ การเมืองไทยหากมองในแง่มุมของอนุรักษนิยมนั้นจะเห็นได้ว่าจะมีความสอดคล้องกับเรื่องความเชื่อ จารีต ประเพณีดั้งเดิมของไทย ประกอบกับความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา โดยสิ่งที่อยู่บนจุดสูงสุดของการเมืองไทยดังกล่าวจึงเป็นความเชื่อในเรื่องของความเป็นเทวราชา หรือกษัตริย์เป็นเหมือนสมมติเทพ และเป็นส่วนที่สำคัญอันจะนำไปสู่การรักษาและคงไว้ซึ่งสถาบันกษัตริย์ที่ผูกพันกับสังคมไทยมาอย่างช้านาน

นอกจากรูปแบบของสถาบันทางการเมืองแล้ว ยังมีในส่วนของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่มีความเชื่อมโยงถึงประเด็นรูปแบบการเมืองการปกครองแบบทรวาธิปไตย ในลักษณะของการคุ้มครองธำรงรักษาไว้ซึ่งอำนาจของพระมหากษัตริย์และสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นความมั่นคงของราชอาณาจักรไทย ได้แก่ มาตรา 6 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

บัญญัติไว้ว่า ‘องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดๆ มิได้’ หรือการกำหนดบทลงโทษผู้ที่กระทำความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างมาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติไว้ว่า ‘ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี’ จึงเป็นการส่งเสริมให้แนวความคิดในเรื่องของความเป็นเทวราชา หรือการแฝงรูปแบบการปกครองแบบเทวราชาไปอยู่ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันนำไปสู่แนวคิดในการออกกฎหมายของกลุ่มคณะราษฎร 2563 เพื่อเรียกร้องให้พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกฯ และคณะรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง รัฐสภาต้องเปิดประชุมวิสามัญทันทีเพื่อรับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน และการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญตามระบอบประชาธิปไตย หรืออาจกล่าวได้ว่าการเรียกร้องดังกล่าวเป็นการแก้ไขระบอบโครงสร้างทางการเมืองและสังคมของประเทศไทย รวมถึงการลดทอนอำนาจทางการเมืองเพื่อให้สังคมไทยเข้าสู่ความเป็นระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ในประเด็นต่อมาที่ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาร์ตได้มีการนำเสนอ คือความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างช่วงวัย (generation) ผ่านการแสดงออกทางความคิด ความเห็นของตัวละคร กล่าวคือ หากแบ่งตามช่วงวัยแล้วจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ คือ กลุ่มอาจารย์ในโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และกลุ่มนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งนอกจากเรื่องอำนาจตามหน้าที่หรือตำแหน่งแล้ว ในแต่ละช่วงวัยที่ถูกหล่อหลอมและการถูกปลูกฝังจากสังคมทำให้มีความแตกต่างกันตามแต่ละสภาพสังคมในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ดังบทสนทนาของอาจารย์วารีที่พูดกับนักเรียนในห้องเรียน โดยกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของกลุ่มคนที่อายุน้อยกว่าผ่านการใช้อำนาจของความเป็นอาจารย์ที่มีความอาวุโสกว่า เรื่อง การเข้าร่วมการประท้วงของนักเรียนหลาย ๆ คน และการที่นักเรียนมีการติดตามช่องสื่อสังคมออนไลน์ที่แก๊งโลกไม่ลืมนำเสนอถึงการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค รวมถึงกล้าที่จะแสดงออกทางความคิดความเห็นภายใต้แนวคิดของความเท่าเทียมกันในสังคม เพื่อต่อต้านกฎระเบียบโรงเรียนที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพนักเรียน นำไปสู่การเปิดกว้างทางความคิดและมองในมุมที่แตกต่างไปจากเดิมของนักเรียนในโรงเรียนขึ้นมา ดังต่อไปนี้

“ปิดคลิปพวกนั้นซะ พวกเธอเป็นนักเรียนไม่ต้องไปสนใจเรื่องไม่เป็นเรื่อง มีหน้าที่เรียนก็เรียนไป เส้นทางที่ศุภพลวางไว้ผ่านการคิดถ่วงรอกมาแล้วอย่างดี เข้าใจไหม” อาจารย์วาริ

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่10 นาทีที่34.19)

จากคำพูดของอาจารย์วาริที่นอกจากเรื่องของกฎระเบียบ หรือจารีตวัฒนธรรมที่โรงเรียนมีการกำหนดวางไว้ให้นักเรียนในโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางความคิดของช่วงวัยหรือ การนำเสนอในเรื่องระบบอาวุโสดังกล่าวผ่านบทบาทของตัวละครอาจารย์และนักเรียนในโรงเรียนที่กลุ่มอาจารย์ในโรงเรียนที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความอาวุโสในเรื่องของวัยวุฒิ เสมือนกับกลุ่มของชนชั้นปกครองหรือผู้มีอำนาจที่เกิดจากความอาวุโสในการปกครอง ประกอบกับหน้าที่การงานจึงทำให้นักเรียนจำเป็นต้องมีความเคารพนับถือ และเชื่อฟัง ดังนั้นรูปแบบทางสังคมและการปกครองของโรงเรียนศุภพลจึงอาจเรียกได้ว่าแฝงไปด้วยการแบ่งทางชนชั้นการปกครองผ่านระบบความอาวุโส สอดคล้องกับที่วสุวัตน์ได้พูดกับเพื่อนกลุ่มสารวัตรนักเรียนให้เข้าใจถึงบริบทความแตกต่างของช่วงวัยและระบบอาวุโสที่เป็นอยู่ในโรงเรียนอันเป็นเหมือนวัฒนธรรมในสังคม ดังนี้

“ไอ้อั๊กก็เนี่ย มันกำลังช่วยกูอยู่วัย มันพยายามทำให้อาจารย์วาริคิดว่าตัวเองมีพวก มึงก็รู้ไม่ใช่หรือวะ คนวัยนั้นเขาเสียหน้าไม่ได้ เรื่องใหญ่ตายห่า” วสุวัตน์

(บทสนทนาในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 2 นาทีที่ 30.38)

หากพิจารณาลักษณะของสังคมและการเมืองในประเทศไทย ลักษณะของสังคมไทยมีรูปแบบการปกครองหนึ่งในสังคมที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม หรือจารีตประเพณีที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมในสังคม หรือการเกิดลำดับชั้นทางสังคม คือการที่ผู้อาวุโสหรือผู้ที่มีอายุมากกว่ามีอิทธิพลต่อสังคม ซึ่งผู้น้อยจะต้องมีความเคารพ เชื่อฟัง และนอบน้อมผู้ที่อาวุโสกว่า ขณะเดียวกันผู้อาวุโสในระบบดังกล่าวก็จะมีการแสดงอำนาจเหนือผู้น้อย เพื่อให้ผู้น้อยไม่คิดที่จะทำตัวแตกต่างหรือแปลกแยกไปจากตนที่อาจนำไปสู่การมีอำนาจเหนือกว่าตนเอง จึงทำให้ผู้น้อยเกิดความเกรงกลัว และเลือกจะกระทำตามจนนำไปสู่การยอมรับในอำนาจที่เกิดขึ้นโดยปริยาย เนื่องจากมีความเชื่อที่ว่าผู้อาวุโสมีประสบการณ์มากกว่า มีความคิดที่กว้างไกลและผ่านความสำเร็จจึงเป็นที่พึ่งพาได้ ลักษณะของระบบอาวุโสจึงมีหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น อาวุโสตามระบบเครือญาติ อาวุโสตาม

วัยวุฒิ อาวุโสตามคุณวุฒิ เป็นต้น ซึ่งระบบอาวุโสตามวัยวุฒิหรือตามอายุมักจะเป็นที่พบเห็นมากในสังคมไทยเมื่อไม่มีกฎเกณฑ์อื่นๆเข้ามาเกี่ยวข้อง (มหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช, ม.ป.ป.)

ในปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 มีสัดส่วนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุหรือมีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 12 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนราว 1 ใน 6 ของประชากรไทย ทำให้ผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาททางสังคม และการเมืองมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามโครงสร้างของสถาบันทางการเมืองที่มีองค์ประกอบไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติอย่างสมาชิกวุฒิสภา หรือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้มีการสำรวจข้อมูลอายุของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 57 ปี และมีอายุสูงสุด คือ 65 ปี แบ่งเป็นช่วงวัยดังต่อไปนี้ คือ กลุ่มก่อนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ส คิดเป็น 5.7% กลุ่มรุ่นเบบี้บูมเมอร์ส คิดเป็น 60.5% กลุ่ม Gen X คิดเป็น 22.8% และกลุ่ม Gen Y คิดเป็น 9.8% ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนช่วงวัยเบบี้บูมเมอร์ส คือช่วงอายุ 55 – 73ปี (ELECT, 2562) หรือการสำรวจข้อมูลอายุฝ่ายบริหารที่มีคณะรัฐมนตรีสมัยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2562 พบว่าเฉลี่ยอายุอยู่ที่ 65.7 ปี ซึ่งอายุน้อยที่สุดอยู่ที่ 35 ปี และอายุมากที่สุดอยู่ที่ 77 ปี แบ่งเป็นช่วงวัยดังต่อไปนี้ กลุ่มรุ่นเบบี้บูมเมอร์ส คิดเป็น 56 % กลุ่มเจนเนอเรชั่น X คิดเป็น 42% และกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y คิดเป็น 2% (กรุงเทพธุรกิจ, 2562) จากข้อมูลในช่วงต้นจะเห็นได้ว่า การเมืองและการปกครองในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2563 -2564 กลุ่มคนที่มีบทบาทในทางการเมือง และปกครองของไทยในช่วงดังกล่าวส่วนมากจะเป็นกลุ่มคนในรุ่นของเบบี้บูมเมอร์ส และเจนเนอเรชั่น X ประกอบกับการกำหนดช่วงอายุในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง อันเป็น 'โครงสร้างสถาบันทางการเมืองปกครอง' ที่ทำให้มีแต่ผู้อาวุโสเท่านั้นที่จะสามารถขึ้นสู่อำนาจได้ หรืออาจเรียกได้ว่าสังคมที่ปกครองโดยผู้อาวุโส หรือที่เรียกว่า 'ชราธิปไตย' (Gerontocracy) ซึ่งในกลุ่มช่วงวัยเบบี้บูมเมอร์ส หรือกลุ่มวัยช่วงเจนเนอเรชั่น X ที่เติบโตท่ามกลางการเมืองและสังคม ที่ภาครัฐมีบทบาทหลักในการกำหนดโครงสร้าง กฎระเบียบการศึกษา รวมถึงการควบคุมสื่อต่างๆ ส่งผลให้เกิดการสร้างอิทธิพลให้ประชาชนเชื่อฟังและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประกอบกับกลุ่มช่วงวัยดังกล่าวดังกล่าวเป็นรุ่นที่เริ่มต้นการวางระบอบต่าง ๆ ในสังคมและเป็นกลุ่มคนริเริ่มและสร้างบรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ในสังคม อาจกล่าวได้ว่า ความประสบความสำเร็จในรุ่นก่อน ทำให้สังคมเกิดความมั่นคงและคงอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ นำไปสู่การที่ผู้อาวุโสใช้อิทธิพลต่อสังคมและการเมืองมาจนถึงปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีสัดส่วนกลุ่มช่วงวัยเบบี้บูมเมอร์สในสังคมที่น้อยกว่าช่วงวัยอื่น ๆ

นอกจากนี้ในเรื่องของกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างในสถาบันการศึกษาที่กลุ่มดังกล่าว มองว่าเป็นการเสริมสร้างให้เกิดความมีระเบียบวินัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นการสร้างอัตลักษณ์ บ่งบอกสถานศึกษา โดยเครื่องแต่งกายเป็นเหมือนขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นรากฐานอันดีงามใน ประเทศไทยที่สืบทอดกันมา ประกอบกับการที่นักเรียนหรือเยาวชนเป็นช่วงวัยที่ควรศึกษาเล่าเรียน มิใช่การออกมาประท้วงทำให้เสียการเรียนและเป็นการแสดงถึงความก้าวร้าวไม่เคารพในจารีต ประเพณี ซึ่งการที่ผู้น้อยทำตัวแปลกแยกไปจากสิ่งเดิม หรือการแสดงออกเพื่อการเรียกร้องในเรื่อง สิทธิเสรีภาพอันขัดต่อกฎหมาย หรือกฎระเบียบ จารีต ธรรมเนียมดั้งเดิมของสังคมไทยจึงเป็นสิ่งที่ไม่ สมควรกระทำ รูปแบบการปกครองดังกล่าวจึงสอดคล้องไปกับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบ อนุรักษ์นิยม

ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากระบบการปกครองในรูปแบบที่สังคมผู้อาวุโสเป็น ผู้ปกครอง ถึงแม้จะรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีที่เป็นเหมือนรากฐานทางวัฒนธรรม ดั้งเดิมไว้ในสังคมไว้ได้ ทว่ากระบวนการทางการเมืองอย่างการสร้างนโยบาย การหารือและตัดสินใจ เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับยุคสมัยใหม่อย่างเทคโนโลยี สิทธิพลเมือง ความเสมอภาค ฯลฯ ต้องเจอกับความล่าช้าและอุปสรรคที่เกิดจากความไม่เข้าใจหรือการมองประเด็นต่าง ๆ ผ่านกรอบคิดของคนยุคเก่า ซึ่งไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างรวดเร็วและ มีความเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน ตรงข้ามกับกลุ่มนักเรียน เยาวชน ซึ่งเป็นช่วงวัยเจนเนอเรชั่น Y และ เจเนอเรชั่น Z ที่ออกมาประท้วงที่อาจเรียกได้ว่าเกิดในยุคสมัยใหม่ที่มีการสื่อสารและเทคโนโลยี ทำให้การรับรู้ข่าวสาร หรือการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว การเปิดกว้างทางความคิด และการยอมรับความแตกต่างหรือความหลากหลายในสังคม การให้ความสำคัญในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ซึ่งมีความแตกต่างกับกลุ่มคนในยุคเก่า รวมถึงการมองว่ารูปแบบการ ปกครองนี้มีกลุ่มชนชั้นนำเป็นผู้อาวุโสยอมทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้า และเกิดลำดับขั้นขึ้น ภายในสังคม อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักเสรีนิยมประชาธิปไตย และนำไปสู่ความขัดแย้งทาง อุดมการณ์การเมืองในปรากฏการณ์ทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2563 – 2564

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งที่ภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์ เรื่องคารธ ได้มีการ นำเสนอโดยการแฝงไปในตัวเนื้อเรื่อง คือ การที่ระบบผู้อาวุโสในโรงเรียนศุภผลที่มีมาอย่างยาวนาน จนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของอาจารย์และนักเรียนในโรงเรียนที่ถึงแม้จะสร้างความไม่พอใจ และ การและไม่เห็นชอบในกฎระเบียบ และระบบผู้อาวุโสที่มีการใช้อำนาจในการควบคุมและจัดการ

นักเรียนของแก๊งโลกไม่ลืม และนักเรียนบางส่วนในโรงเรียน ทว่ากลับเลือกที่จะออกมาแสดงออกทางการเมืองอย่างการชุมนุมประท้วงอย่างชัดเจน หรือการที่เลือกจะอดทนอยู่ท่ามกลางสังคมที่ตนไม่พึงประสงค์แทนการย้ายไปโรงเรียนอื่นที่มีความสอดคล้องหรือตรงตามลักษณะอุดมการณ์แนวคิดของตนเอง อันสะท้อนถึงสภาพทางสังคมในช่วงปรากฏการณ์ทางการเมืองปี พ.ศ. 2563 – 2564 ที่กลุ่มนักเรียน หรือเยาวชนได้แสดงออกทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องความเป็นประชาธิปไตย และการต่อต้านอำนาจในสังคมการเมืองไทย แทนการย้ายอาศัยไปยังประเทศอื่น ๆ ที่มีระบบทางสังคมและการเมืองที่อาจตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มนักเรียน หรือเยาวชนที่เห็นต่างออกไปได้

ผู้ศึกษาจึงได้วิเคราะห์ประเด็นนี้โดยนำหลักอุดมการณ์ทางการเมืองและรูปแบบการปกครองที่ได้ศึกษาในข้างต้นมาวิเคราะห์ถึงปัจจัยดังกล่าว โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) การครองอำนาจที่ยาวนานของระบอบอนุรักษนิยมและระบอบประชาธิปไตย (*gerontocratic regime*) คือ การคงอยู่ของวัฒนธรรมระบบผู้อาวุโส หรือด้วยวัฒนธรรมประเพณีแบบไทยที่ให้ความเคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่ในด้านต่างๆ ทำให้สังคมไทยให้ความสำคัญแก่ผู้ใหญ่ เนื่องจากสังคมไทยเห็นว่าผู้ใหญ่นั้นย่อมมีความรู้ มีวุฒิภาวะและประสบการณ์มามาก จึงเป็นเหมือนที่พึ่งพิงทางสังคม นอกจากนี้กลุ่มคนอาวุโสในช่วงพ.ศ. 2563 - 2564 อาจกล่าวได้ว่า เป็นรุ่นที่อยู่ในยุคสมัยของการเริ่มสร้างระบบทางสังคม และความเป็นประชาธิปไตยขึ้นมาในสังคมซึ่งนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศ จนอาจกล่าวได้ว่า ระบบอาวุโสได้ฝังรากในระบบสังคมไทยมาอย่างช้านานตั้งแต่ระดับหน่วยทางสังคมอย่างครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศ และกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตหรือจารีตประเพณีอันเป็นปกติในสังคม รวมถึงพื้นที่ทางการเมืองและสังคมที่เปิดโอกาสให้มีสำหรับผู้ี่อาวุโส ทำให้เกิดการปิดกั้นโอกาสหรือการกีดกันทางการเมืองและสังคมของคนหนุ่มสาว

การที่อำนาจทางการเมืองในสังคมไม่สมดุลอาจนำไปสู่การเผชิญหน้าและปะทะกันอย่างรุนแรง (*contentious*) ฝ่ายครอบครองอำนาจที่มีจำนวนน้อยก็ต้องรักษาอำนาจไว้ ส่วนฝ่ายที่ไม่มีอำนาจเลยแต่เป็นประชากรจำนวนมากก็พยายามที่จะต่อต้านและทวงสิทธิตนเองประกอบกับการสร้าง หรือรับอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างออกไปเพื่อท้าทายกลุ่มอำนาจเก่า หรืออีกแนวทางหนึ่งคือการนำไปสู่ความเคยชินและปล่อยผ่านดังเช่นเมื่อเวลาผ่านไปคนช่วงวัยหนึ่งที่มีการตื่นตัวในทางการเมือง เมื่อเริ่มเติบโตขึ้นการตื่นตัวทางการเมืองก็จะลดน้อยลง และเข้าสู่สังคมในการให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงในชีวิตมากกว่าการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ทาง

การเมืองและเกิดความเข้าใจในโครงสร้างอำนาจ โครงสร้างสังคมว่าการสร้างความเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องเริ่มจากหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคมอันเป็นจุดเริ่มต้น กล่าวคือ วัฒนธรรมสังคมไทยในระดับครอบครัวนั้น การเลี้ยงดูของครอบครัวในสังคมไทยส่วนมากที่มีรูปแบบมุ่งเน้นความใกล้ชิดผูกพันในครอบครัวโดยมีผู้อาวุโสเป็นผู้มีอำนาจที่สุด จึงทำให้การเติบโตที่มีอำนาจและอิทธิพลของครอบครัวหรือญาติเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรูปแบบดังกล่าวทำให้คนรุ่นใหม่ที่ได้รับการเลี้ยงดูรูปแบบดังกล่าวถูกวางกรอบทางความคิด หรือความเคยชินกับการอยู่ในสังคมแบบเดิม ๆ โดยไม่รู้ตัว ซึ่งนำไปสู่การปรับตัวกับสังคมภายนอกหรือสภาพสังคมอื่นที่มีความแตกต่างจากสภาพทางสังคมเดิมที่เป็นอยู่ได้ยาก ดังนั้นการที่จะเปลี่ยนแปลงเพื่อไปสู่ความเป็นเสรีนิยมประชาธิปไตยอย่างแท้จริงจึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลา ประกอบกับการคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจจะกระทบต่อความมั่นคง เฉกเช่น อิทธิพลความเป็นระบอบอนุรักษ์นิยมและระบอบประชาธิปไตยที่อยู่ในสังคมไทยนั้นก็ต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานจนปลูกฝังกลายเป็นจารีต วัฒนธรรมในหลากหลายสังคมอย่างแน่นแฟ้นเช่นเดียวกัน

2) *ความเป็นกลุ่มคนรุ่นเจนเนอเรชั่น Y และเจนเนอเรชั่น Z* ซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ซึ่งเชื่อในสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในสังคม รวมถึงความเป็นประชาธิปไตยที่อำนาจเป็นของประชาชนไม่ใช่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การยอมรับในการเปลี่ยนแปลงและความหลากหลาย หรือความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งของระบอบการเมืองสอดคล้องไปกับงานเขียนสงครามเย็น(ใน)รุ่นโบว์ขาวของกนกรัตน์ เลิศชูสกุลที่ได้กล่าวถึงคนรุ่นโบว์ขาวว่าเป็น ‘crème de la crème’ หรือที่สุดของที่สุดของประเทศ ซึ่งมีความรู้ความสามารถรอบด้านมากและมีความตื่นตัวตื่นตัวทางการเมืองสูง การที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีอุดมการณ์ทางความคิดทางการเมืองทางสังคมที่ต่างกับอุดมการณ์เดิมที่ครอบงำเอาไว้ก่อนหน้าไหลเวียนอยู่ในสังคม (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2564) ปัจจัยดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเล็อกที่จะออกมาประท้วงเรียกร้องเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างทางการเมืองและสังคมเดิม สอดคล้องไปกับงานวิจัย เรื่องการศึกษาความเห็นต่างด้านทัศนคติ ที่มีผลต่อความคาดหวัง ต่อผู้นำทางการเมืองไทยของกลุ่มคนระหว่าง เจเนอเรชั่น Y และเจนเนอเรชั่น Z ของสถาบันพระปกเกล้า ที่ได้วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาความเห็นต่างทางทัศนคติของผู้นำการเมือง พบว่า กลุ่มเจนเนอเรชั่น Z นั้นให้ความสำคัญกับเรื่อง ของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและ ประชาธิปไตย รวมถึงมีความคาดหวังต่อ อนาคตของประเทศ มองว่าเป็นสิทธิอันชอบธรรมในระบบประชาธิปไตย ที่ทุกคนมีสิทธิ์มีเสียงในการแสดงออกทางความ

คิดเห็นแตกต่างกัน ทว่าการแสดงออกทางการเมืองดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข หรือไม่ถูกยอมรับจากคนรุ่นก่อน ๆ ทำให้เกิดการสะสมของความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างและนำไปสู่ความขัดแย้ง (คมชัย กวินอัศวิน และคณะ, 2563)

3) การระดมพล หรือการขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีความเป็นสถาบัน (institutionalized) หรือการรวบรวมผู้ที่มีความคิดเหมือนกัน เช่น การก่อตั้งพรรคอนาคตใหม่ กลุ่มคณะราษฎร 2563 กลุ่มนักเรียนเลว เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า พลังอำนาจของสังคมมีผลต่อการกำหนดทิศทางสังคมและการเมือง นอกจากพลังอำนาจที่มาจากความอาวุโส บทบาทหน้าที่ หรือตำแหน่งแล้ว ปัจจัยสำคัญหนึ่งของการเกิดพลังอำนาจขึ้นในสังคม คือ การสร้างกลุ่ม หรือการรวมกันอย่างเป็นระบบที่จะทำให้คนในรุ่นทางการเมือง หรือคนที่มีความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อที่คล้ายคลึงหรือเดียวกันกลายเป็น collective power หรือการสะสมทางพลังอำนาจ เพื่อไม่ให้ถูกกันอย่างกระจัดกระจาย การรวมตัวกันดังกล่าวจึงทำให้คนรุ่นใหม่ที่ไม่พอใจต่อการเมืองรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของมวลชนที่มีพลังไม่ได้เป็นแค่เพียงปัจเจกบุคคลหรือคนเพียงคนเดียว กล่าวคือ การมีพลังอำนาจเพียงพอที่จะมีอิทธิพลสามารถลุกขึ้นมาต่อต้านอำนาจที่เหนือกว่าอย่างระบบอาวุโส สถาบันทางการเมืองอย่างฝ่ายบริหาร ระบอบทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสังคม กฎหมาย และการเมืองให้เป็นไปตามข้อเรียกร้องเมื่อมีโอกาสที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ (ณรรญา ตัญญาพัฒนกุล, 2566)

4) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ กับทุนทรัพย์ ที่จะย้ายถิ่นฐาน อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยในเรื่องของทรัพย์สินมีผลต่อการดำรงชีวิต หรือกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิต ซึ่งได้มีงานบทความงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจไปทำงานต่างประเทศของคนรุ่นใหม่ของจินตนา ดวงดี โดยจากผลการวิจัย พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2563 คนรุ่นใหม่มีอัตราความนิยมไปทำงานต่างประเทศต่ำลงอยู่ประมาณ 46% ถึงแม้ว่าความนิยมไปทำงานต่างประเทศของคนไทยในปี พ.ศ. 2563 จะลดลงอยู่ 46% แต่กลับพบว่าปี พ.ศ.2564 กลุ่มคนที่เป็นคนรุ่นใหม่ทั่วไปให้ความนิยมมากขึ้นถึง 60% โดยมีปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม สอดคล้องไปกับ ศ.ดร.กนกรัตน์ เลิศชูสกุล อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้เขียนหนังสือเรื่อง “สงครามเย็น (ใน) ระหว่างโบว์ขาว” ก็ตั้งข้อสังเกตว่าความต้องการย้ายประเทศของคนรุ่นใหม่กำลังสะท้อน 3 เรื่องด้วยกัน นั่นคือ การออกไปใช้ชีวิตในต่างประเทศเป็นไปได้จริง ความรู้สึก

สิ้นหวังและมองไม่เห็นโอกาสว่าประเทศไทยจะปรับตัวได้ต่อโลกที่ยากขึ้น และปัญหาเฉพาะหน้าที่คนรุ่นใหม่ต้องเผชิญในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

เมื่อวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าความแตกต่างของค่านิยมในเรื่องการไปทำงานต่างประเทศของคนรุ่นใหม่ในช่วงปีพ.ศ.2563 – 2564 จะเห็นได้ว่าเป็นช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด – 19 ทำให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยหยุดชะงัก และส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกคน คนที่ได้รับผลกระทบหนักที่สุดคือคนรุ่นใหม่ พอเกิดวิกฤตโควิด คนรุ่นใหม่ ซึ่งได้รับกระทบต่อรายได้ครอบครัว เดิม ประกอบกับการเรียนออนไลน์ การแข่งขันในการสมัครงานที่มาก ช่วงวัยที่ไม่ตรงกับเงื่อนไขในการรับเข้าทำงาน รวมถึงเงินทุนที่จะใช้ในการย้ายประเทศมีจำนวนเงินที่มาก ยิ่งทำให้การที่ย้ายไปทำงานหรือย้ายอาศัยไปต่างประเทศอื่นจึงแทบเป็นไปไม่ได้ นอกจากนี้จากสถิติจะเห็นได้ว่าค่านิยมในการย้ายหรือไปทำงานต่างประเทศมีจำนวนที่มากขึ้น และในช่วงปี พ.ศ. 2564 ค่านิยมดังกล่าวกลับเพิ่มขึ้นและตรงกับช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 มีทิศทางที่ลดลงและการเริ่มฟื้นตัวของเศรษฐกิจ ทั้งนี้ปัญหาในเรื่องของความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาทำให้ทักษะต่ำกว่าเกณฑ์ หรือการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดปัจจุบัน อันมีความสอดคล้องในเรื่องของทัศนคติของความมั่นคงในชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชีพการงาน และค่าครองชีพ การไม่มีสิ่งรับประกันการได้อาชีพการงาน หากย้ายหรือไปทำงานต่างประเทศที่อาจส่งผลให้ตนเองเกิดการว่างงานและขาดรายได้ในต่างประเทศ

นอกจากนี้ในเรื่องของค่าครองชีพที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาของประเทศ กล่าวคือ ในประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งมีในเรื่องของสวัสดิการ การบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของพลเมืองอยู่ในระดับที่สูงย่อมส่งผลทำให้ค่าครองชีพประเทศที่พัฒนาแล้วสูงตาม ตรงข้ามกับประเทศที่ด้อยพัฒนาซึ่งมีคุณภาพของสวัสดิการและการบริการที่น้อยกว่า การย้ายถิ่นฐานของประชาชน รวมถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ย่อมมีเป้าประสงค์เพื่อการยกระดับฐานะ และสร้างความมั่นคงในชีวิต ทำให้ประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นเป้าหมายในการย้ายถิ่นฐานหรือการทำงานมากกว่าประเทศด้อยพัฒนา ทว่าเงินหรือทุนทรัพย์ ความรู้ และการศึกษาเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การย้ายถิ่นฐานหรือการทำงานในต่างประเทศเกิดขึ้นในกลุ่มคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย

2.3.2 ความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย และอนุรักษ์นิยม

อุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร ที่ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ พบว่าประกอบไปด้วยอุดมการณ์หลัก 2 อุดมการณ์ คือ อุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าอุดมการณ์ทั้งสองแบบ อยู่กันคนละขั้วตรงข้ามกัน โดยอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมที่ยึดติดในความเชื่อ วัฒนธรรมจารีต และประเพณี เดิมที่สืบทอดกันมาเนื่องจากการพิสูจน์ด้วยกาลเวลา การเกิดขึ้นหรือลำดับขั้นทางสังคมในการปกครอง ดังนั้นจึงมีแนวคิดในการยึดถือและคงคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบ สถาบันชาติ พระมหากษัตริย์ ศาสนา ฯลฯ ดังกล่าวไว้ และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมที่ยึดในหลักสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงการยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพทางสังคม

ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ได้มีการนำเสนอในเรื่องอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมผ่านตัวละครที่ให้ความสำคัญและยึดถือกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพลที่มีมาอย่างยาวนาน ทำให้ไม่ยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลง การจำกัดในเรื่องอิสระทางความคิด และความเชื่อ รวมถึงการพยายามควบคุมนักเรียนให้มีความเชื่อและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ผ่านการสร้างคุณค่ากฎระเบียบโรงเรียนอันเป็นที่ยอมรับในสังคมโรงเรียนจากรุ่นสู่รุ่น และการลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหรือต่อต้าน เพื่อให้กฎระเบียบของโรงเรียนยังคงอยู่ ดังบทสนทนา ของผู้อำนวยการโรงเรียนศุภพลที่พูดกับอาจารย์ชาติกให้ไปจัดการเหตุการณ์วุ่นวายที่เกิดจากการประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืม ซึ่งถูกเผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ออกไปนอกโรงเรียนว่า

“... ชาติกยังไงศุภพลก็ต้องเป็นศุภพล หาทางจัดการเรื่องนี้ซะ...”

“ครับ” อาจารย์ชาติก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 9 นาทีที่18.00)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ชาติก อาจารย์วารี และอีกทั้งที่เป็นประธานสรวัดนักเรียน โดยแต่ละคนจะมีอำนาจหน้าที่ที่มีความสอดคล้องกับกฎระเบียบ ภายใต้อุดมการณ์ที่ไม่มี ความเท่าเทียมกันกล่าวคือ กลุ่มคนดังกล่าวเป็นผู้ที่มีอภิสิทธิ์เหนือกว่าและมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบดูแลคนที่ด้อยกว่า ทว่าขณะเดียวกันก็ต้องสร้าง

ภาพลักษณ์ความเป็นผู้นำให้เกิดความน่าเคารพยำเกรงและได้รับการเชื่อฟัง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบสุขของสังคมในโรงเรียน ดังเช่นบทสนทนาดังต่อไปนี้

“กูเป็นสารวัตรนักเรียน กูมีหน้าที่ทำให้นักเรียนทุกคนทำตามกฎ” อักก

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาริ ตอนที่ 1 นาทีที่ 05.44)

ทว่าอุดมการณ์ดังกล่าวข้างต้นกลับตรงข้ามและขัดแย้งกับแก๊งโลกไม่ลืมและอายันท์ให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปัจเจกบุคคล โดยมองว่ากฎระเบียบของโรงเรียนนั้นมีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของนักเรียน ไม่ว่าจะเรื่องการแต่งกาย การใช้โทรศัพท์มือถือ จึงมีการแสดงออกผ่านการประท้วง เพื่อให้โรงเรียนได้กลับมาพิจารณาถึงกฎระเบียบต่างๆของโรงเรียนในเรื่องของการแต่งกายที่ควรกำหนดให้มีความเหมาะสมกับสังคมและความเป็นปัจจุบัน การใช้โทรศัพท์มือถือ การเลือกตั้งสารวัตรนักเรียน การกำหนดการประพฤติตนของนักเรียน ดังเช่น บทสนทนาดังต่อไปนี้

“การประท้วงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในสังคมประชาธิปไตยค่ะ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับพวกเรานะคะ แค่ว่าเคารพสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของพวกเราที่พอค่ะ เอาเสรีภาพของพวกเราคืนมาค่ะ” แก๊งโลกไม่ลืม

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาริ ตอนที่ 2 นาทีที่ 12.27)

ประเด็นต่อมาเรื่องความหลากหลายทางเพศสังคมไทยที่มีวัฒนธรรมจารีตประเพณีดั้งเดิมที่เพศชายจะต้องคู่กับเพศหญิงเท่านั้น ทว่าในปัจจุบันความเป็นพหุนิยมทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากโลกาภิวัตน์ทำให้การเปิดกว้างเรื่องความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) เช่น ชายรักชาย หญิงรักหญิง การแสดงออกทางเพศที่แตกต่างจากเพศสภาพ ฯลฯ เริ่มเป็นที่ยอมรับแพร่หลายในสังคมมากขึ้นที่ตรงข้ามกับยุคสมัยก่อนที่ไม่ยอมรับในเรื่องดังกล่าว และกลุ่มคนดังกล่าวถูกมองว่ามีความผิดปกติด้านจิตใจ หรือเป็นผู้ป่วย ในภาพยนตร์ได้มีการนำเสนอในเรื่องของความหลากหลายทางเพศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องไปกับอุดมการณ์ทางการเมือง กล่าวคือ ในตัวละครอายันนั้นมีการยอมรับในรสนิยมทางเพศของตนเอง คือ การแสดงออกทางเพศตรงตามเพศสภาพแต่มีรสนิยมทางเพศแบบชายรักชาย มีการยอมรับในเรื่องของความหลากหลายทางเพศ ซึ่งทางครอบครัวของอายันทราบเรื่องดังกล่าวและยอมรับในรสนิยมทางเพศของลูกตนเอง แก๊งโลกไม่ลืมที่มีรสนิยมทางเพศแบบชายรักชายและการแสดงออกทางเพศตรงข้ามกับเพศสภาพตนเอง หรือเกย์ (GAYS) จึงมีการออกมาเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในเรื่องความหลากหลายทางเพศ โดยตัวละครดังกล่าวมองว่า รสนิยมทางเพศและพฤติกรรมทางเพศเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชนของปัจเจกบุคคลอันพึงมีและไม่กระทบต่อผู้อื่น เพื่อให้สังคมภายในโรงเรียนศุภโกลายอมรับในตัวตนและไม่โดนกลั่นแกล้งหรือโดนดูถูกทั้งทางวาจา หรือร่างกายจากคนที่ไม่พอใจ มีความสอดคล้องกับอุดมการณ์แบบเสรีนิยมแบบประชาธิปไตย

ทว่าตัวละครที่แนวความคิดและอุดมการณ์ในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารอย่างแก๊งโลกไม่ลืมและอายัน นั้นกลับตรงข้ามกับอ๊กกั กลุ่มสรวัดร่นักเรียน นักเรียนในโรงเรียนอาจารย์ชาตค และผู้บริหารโรงเรียน กล่าวคือ มองว่าความหลากหลายทางเพศเป็นการละเมิดจารีตประเพณีอันดีงามของสังคมไทย หรือมีความผิดปกติทางจิตใจไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม จึงมีการแสดงออกในเชิงดูถูกดูแคลน รวมถึงการต่อต้านภายใต้ทัศนคติในทางลบ หากพิจารณาตามอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) เป็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความเชื่อทางวัฒนธรรม และในทางการเมืองซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของผู้ที่มีบทบาทในการปกครอง หากกลุ่มคนดังกล่าวมีภาพลักษณ์ที่ขัดต่อจารีตประเพณีย่อมส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ และความน่าเคารพยำเกรงของผู้ปกครอง

นอกจากนี้การประท้วงของกลุ่มในเรื่องของความหลากหลายทางเพศได้มีกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) ออกมาเรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศ ข้อเรียกร้องต่าง ๆ ข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นพลเมืองของคนรุ่นใหม่ที่ไม่ได้ยึดติดเพียงหน้าที่และค่านิยมที่สืบทอดกันมาเพียงอย่างเดียว แต่การลงมือเพื่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงผ่านกิจกรรมในการเคลื่อนไหวทางสังคม เมื่อมองสะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์ได้มีการยกในเรื่องของการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของตัวละครที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบโรงเรียนศุภโกลที่มีมาอย่างยาวนานอย่างเรื่องการแต่งกาย การเรียนการสอนที่ไม่เปิดกว้างจากหนังสือตำราเรียน การต่อต้านการใช้ความรุนแรงในการปราบปรามนักเรียนที่มาต่อต้านโรงเรียนโดย

ใช้กฎระเบียบโรงเรียนและสารวัตรนักเรียนเป็นเครื่องมือในการจัดการ การเรียกร้องความเท่าเทียมของความหลากหลายทางเพศ หรือการสะท้อนให้เห็นมุมมองของตัวละครที่มองถึงระบบโครงสร้างไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบที่ถูกกำหนดไว้ รูปแบบการบริหารจัดการอาจารย์และนักเรียน โครงสร้างอำนาจหน้าที่ของบุคลากรของโรงเรียนศุภโพลที่เป็นสาเหตุสำคัญ ทำให้เกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพนักเรียนในโรงเรียน

หากพิจารณาบทในภาพยนตร์ได้สะท้อนความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใต้อุดมการณ์ที่แตกต่างกันระหว่างสองฝ่าย อย่างกลุ่มเยาวชนหรือประชาชนที่มีอุดมการณ์แบบเสรีประชาธิปไตย เช่น กลุ่มเยาวชนปลดแอก กลุ่มนักเรียนเลว กลุ่มคณะราษฎร 2563 เป็นต้น โดยแต่ละกลุ่มมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป แต่มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคผ่านกิจกรรมการประท้วงทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ผู้ศึกษาได้พิจารณาและวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประท้วงทางการเมืองฯ กับภาพยนตร์ชุดเรื่องคาริ พบว่ากลุ่มเยาวชนและประชาชนที่ออกมาประท้วง ประเด็นหลักคือมีวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระเบียบฯ และการเปลี่ยนโครงสร้างของผู้บริหารประเทศอันเป็นสิ่งที่ควบคุมให้สังคมปฏิบัติตามและอยู่ภายใต้อำนาจ อย่างข้อเรียกร้องหลักให้มีการยุบสภา การยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่โดยเป็นรัฐธรรมนูญที่มาจากประชาชน และการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ หรือข้อเรียกร้องอื่น ๆ เช่น กลุ่มนักเรียนเลวที่รวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิในโรงเรียนและปฏิรูปการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขหลักสูตรการเรียนการสอนที่ล้าหลัง หรือไม่มีคุณภาพ การต่อต้านการลงโทษเด็กด้วยความรุนแรงหรือปราศจากการถูกคุกคามทางร่างกาย วาจา การยกเลิกกฎระเบียบที่ล้าหลังที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน และคุณค่าในความเป็นมนุษย์ เช่น การแต่งกายด้วยเครื่องแบบนักเรียน การตัดทรงผม เป็นต้น

2.4 อำนาจและความเหลื่อมล้ำในสังคม

ในสังคมไทยได้ปรากฏแนวคิดอำนาจนิยมในรูปแบบของระบบในการควบคุมกำกับผ่านกฎหมาย หรือกฎระเบียบ โครงสร้างทางสังคมผ่านระบบอุปถัมภ์ และความเชื่อทางศาสนาในเรื่องของบุญ กรรม ความดี ความชั่ว หรือความเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยแบ่งเป็นประเด็นย่อยดังนี้

2.4.1 อำนาจการบังคับใช้ผ่านกฎหมายหรือกฎระเบียบ และวิถีประชา

กฎหมาย หรือกฎระเบียบในสังคมถูกกำหนดขึ้นเพื่อบังคับใช้ และควบคุมความประพฤติของประชาชนในสังคมให้มีสภาพบังคับในการปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนจะมีความผิดและถูกลงโทษ ทั้งนี้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อความสงบสุข และทำให้สามารถอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันได้อย่างมีความสุข อันเป็นการใช้อำนาจในเชิงบังคับอันชอบธรรม กล่าวคือ การบังคับใช้กฎหมาย หรือกฎระเบียบได้ผ่านความเห็นชอบของประชาชนหรือตัวแทนประชาชนในการสร้างขึ้น ทำให้ประชาชนจึงต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้กฎหมายหรือกฎระเบียบดังกล่าวในสังคมไทยที่อยู่ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงพ.ศ.2563 –2564 ที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มที่มีอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ได้มีการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักสิทธิ และเสรีภาพ หรือหลักสิทธิมนุษยชนมาใช้ในการชุมนุมถาวรและการแสดงออกทางความคิดเห็น เช่นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมประท้วงอย่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ที่การชุมนุมเป็นสิทธิที่พึงกระทำที่มิละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น หลักสิทธิมนุษยชน เป็นต้น เช่น การทำลายทรัพย์สินทางราชการ หรือการใช้ความรุนแรงโต้กลับ เป็นต้น ทั้งนี้กลุ่มที่มีอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมก็มีการใช้อำนาจของกฎหมายหรือกฎระเบียบในการปราบปราม ควบคุม หรือลงโทษอีกฝ่าย เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นต้น เช่น การใช้รถฉีดน้ำแรงดันสูง หรือกระสุนยางโดยอ้างถึงการปราบปรามเพื่อรักษาความสงบตามกฎหมาย เป็นต้น

การใช้อำนาจทั้งสองฝ่ายจึงเป็นการใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบเพื่ออ้างถึงความชอบธรรมในการแสดงถึงอุดมการณ์ของตนเองที่ต้องการให้มีผู้เชื่อถือและเข้าข้างฝ่ายตน ปราบปรามการดังกล่าวได้สะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ที่โรงเรียนศุภโกลเปรี๊ยะได้กับรัฐที่มีอำนาจในการออกกฎหมายและการบังคับใช้ กฎของศุภโกลเปรี๊ยะจึงเป็นเครื่องมือทางอำนาจที่อาจารย์ในโรงเรียนนำมาใช้ในการควบคุมบังคับนักเรียนให้ปฏิบัติตาม รวมถึงการใช้กฎระเบียบของโรงเรียนในการแต่งตั้งกลุ่มสรวัดนักเรียนอันเป็นอำนาจของอาจารย์ฝ่ายปกครองและสรวัดนักเรียนรุ่นก่อน และการกำหนดอำนาจหน้าที่ที่เอื้อต่อการใช้อำนาจของอาจารย์ฝ่ายปกครองและกลุ่มสรวัดนักเรียนต่อนักเรียนในเรียนโรงเรียน

ขณะที่แก๊งโลกไม่ลืมและอาัยันที่มีอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตยได้ใช้อำนาจของหลักสิทธิมนุษยชน และกฎหมายทางการศึกษา มาเป็นหลักในการแสดงออกในการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพและความเท่าเทียมในโรงเรียน แก๊งโลกไม่ลืมและอาัยันจึงเปรียบได้กับกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงอย่างกลุ่มคณะราษฎร 2563 กลุ่มนักเรียนเลว ฯลฯ ที่ตั้งคำถามต่อสังคมในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และกฎระเบียบในโรงเรียนที่เป็นอยู่ปัจจุบัน การพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบโรงเรียนที่มีความล้าหลัง และต่อต้านการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ให้มีความสอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบันตามแนวคิดทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยที่เป็นแนวคิดหลักของสังคมไม่ว่าจะเป็นหลักสิทธิมนุษยชน หลักประชาธิปไตย ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียม รวมถึงทัศนคติของนักเรียนต่อเรื่องอาัยรรพโรงเรียนให้ได้ใช้วิจารณญาณในการเชื่อซึ่งอยู่ความเป็นเหตุและเป็นผล โดยต้องไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น

2.4.2 อำนาจจากความเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ

ในสังคมไทยความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและสิ่งเหนือธรรมชาติ นั้นเป็นสิ่งที่ผูกพันกับสังคมไทยมาอย่างยาวนานที่เกิดจากความหวาดกลัวของมนุษย์ต่อสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ รวมถึงการสร้างที่พึ่งทางจิตใจ ไม่ว่าจะเป็ความเชื่อเรื่องกรรม บุญ บาป การเวียนว่ายตายเกิด ผีสางเทวดา วิญญาณ อาัยรรพ ฯลฯ ที่จะปรากฏผ่านพิธีกรรม ประเพณี เรื่องเล่า ประติมากรรม ฯลฯ ความเชื่อดังกล่าวจึงเป็นอำนาจในรูปแบบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์สามารถควบคุมให้คนเลือกที่จะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติได้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีหลักการทางวิทยาศาสตร์มาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันทุกยุคทุกสมัยก็ตาม

ความเชื่อทางศาสนากับอำนาจนำทางการเมืองจึงมีความสัมพันธ์กัน ยกตัวอย่างเช่น ความเชื่อในเรื่องของเทวราชา ที่เชื่อว่าพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์นั้นเป็นสมมติเทพ มีบุญญาธิการที่สูงส่งกว่าคนธรรมดา เป็นดั่งศูนย์รวมทางจิตใจ ดังนั้นคนธรรมดาทั่วไปจึงจำเป็ที่จะต้องให้ความเคารพนับถือ และไม่สามารถที่จะก้าวล่วงได้ ชื่อเรียกร้องการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ของกลุ่มเยาวชนปลดแอก ในปี พ.ศ.2563 จึงเป็นการท้าทายความเชื่อที่ฝังรากลึกเชิงวัฒนธรรมในสังคมไทยของประชาชน และสร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชนในหลาย ๆ กลุ่มที่ยกย่องเชิดชูในสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยรัฐยังมีบทบาทในการควบคุมและคงไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์จึงมีการตรากฎหมายเรื่องดังกล่าวในรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ประเด็นในเรื่องของ

ความดีความชั่ว หรือความเชื่อเรื่องการทำดีได้ชั่วได้ชั่วที่ถูกปลูกฝังในสังคมไทย จึงเป็นส่วนช่วยเสริมพลังในอำนาจนั้นๆ หรือการสร้างความหวาดกลัวและเลียงจะปฏิบัติสิ่งที่อาจส่งผลกระทบในแง่ร้ายแก่ตนเอง อย่างเช่น ความเชื่อว่าลูกที่ดีต้องมีความกตัญญูทวดที่และเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ หากไม่เชื่อฟังและไม่ปฏิบัติตามก็จะเป็นลูกที่ไม่ดีไม่มีความกตัญญู ทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมและไม่มีค่าในสังคม การกระทำที่ขัดต่อจารีตประเพณีของสังคมชาวบ้านที่เชื่อเรื่องผีสงเคราะห์ก็จะถูกสาปแช่ง หรืออาถรรพ์ทำร้าย เป็นต้น ความเชื่อดังกล่าวจึงเป็นอิทธิพลอย่างหนึ่งที่จะปลูกฝังความคิดและอาจก่อให้เกิดเป็นอุดมการณ์ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ

ผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาร ที่ได้มีการนำเสนอในเรื่องของการที่โรงเรียนได้มีการสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ขึ้นมาให้อยู่ในรูปแบบของอุบัติเหตุ จนเกิดเป็นความเชื่อผ่านเรื่องเล่า หรือตำนาน ที่ว่าผู้ที่กระทำความผิดและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียนจะถูกอาคารพิพิธภัณฑ์ทำให้เกิดความโชคร้ายต่าง ๆ แก่ผู้นั้น หากพิจารณาตามแนวคิดอำนาจนิยมจะเห็นว่าโรงเรียนได้ใช้อำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในกฎระเบียบ ทำให้นักเรียนเกิดความหวาดกลัวในอาคาร นำไปสู่การเลือกที่จะเชื่อและปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงอาคารดังกล่าว ทว่าในกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ความกล้าแสดงออกกล้าตัดสินใจ ตลอดจนการแสวงหาองค์ความรู้ที่แปลกใหม่ เลือกที่จะเชื่อในสิ่งที่ป็นรูปธรรมมากกว่าสิ่งเหนือธรรมชาติอย่างอาคารพิพิธภัณฑ์ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นไปตามอุดมการณ์ตนเอง ประกอบกับการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อินเทอร์เน็ตที่เปิดกว้างมากขึ้น ข้อมูลที่มีความหลากหลายจึงเป็นปัจจัยทำให้กลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่สามารถที่จะพิจารณาในสิ่งที่ตนสนใจ รวมถึงการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีความสนใจเดียวกันอันจะช่วยสนับสนุนแนวคิดและอุดมการณ์นั้นๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นพลังอำนาจอย่างหนึ่งที่จะสร้างอุดมการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมา โดยภาพยนตร์เรื่องคารได้มีการสะท้อนให้เห็นในเรื่องดังกล่าวผ่านตัวละครแก๊งโลกไม่ลืมที่เชื่อว่าอาคารพิพิธภัณฑ์เป็นสิ่งที่ถูกโรงเรียนสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนหวาดกลัวและไม่กล้าต่อต้านกฎระเบียบและอาจารย์โรงเรียน การที่พวกตนแสดงออกผ่านการชุมนุมประท้วงถึงแม้ทางครอบครัวต่อว่า และเพื่อนเลิกคบ เพื่อแสดงออกถึงความคิดและต้องการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมที่ไม่เพียงแค่นี้ในโรงเรียน แต่ยังรวมไปถึงเพื่อให้สังคมภายนอกได้ตระหนักถึงปัญหากฎระเบียบโรงเรียน การถูกอำนาจในโรงเรียนกดทับ และปัญหาความหลากหลายทางเพศที่ถูกสังคมในโรงเรียนต่อต้านและโดนเหยียดเพศ

2.4.3 ประเด็นความเหลื่อมล้ำในสังคม

ความเหลื่อมล้ำทางสังคมเป็นผลพวงหนึ่งที่เกิดจากอำนาจ ที่อยู่ในรูปแบบของ ความไม่เท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งฐานะทางสังคม ความร่ำรวยในทรัพย์สินเงินทอง คนมีการศึกษาและคนไร้การศึกษา ผู้อาวุโสและเด็ก ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นความไม่เท่าเทียมที่ปรากฏขึ้น ในยุคสมัยใหม่ ที่เกิดการสั่งสมมาอย่างยาวนานในสังคม ทั้งนี้เมื่อเข้าสู่โลกาภิวัตน์ทำให้เยาวชนหรือกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีการเรียนรู้จากสื่อสังคมออนไลน์ และอินเทอร์เน็ตที่เข้าถึงได้ง่าย ทำให้เกิดการเรียนรู้และกรอบความคิดความรู้ที่กว้างขวางขึ้น นำไปสู่การเกิดมุมมองที่มีความแตกต่างจากในกลุ่มคนในรุ่นก่อน ซึ่งมองปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นปัญหาระดับโครงสร้างไม่ว่าจะเป็นการที่กลุ่มชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครอง หรือนายทุนพยายามรักษาและจำกัดไว้ซึ่งกลุ่มชนชั้นตนเองและไม่เกิดการกระจายอำนาจ นำมาสู่ความเหลื่อมล้ำ ทำให้ชนชั้นดังกล่าวเกิดความเพิ่มพูนในเชิงอำนาจ และเป็น การกดทับชนชั้นล่างมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ เมื่อไม่มีความเท่าเทียมในสังคมย่อมมีเรื่องของอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ที่มีอำนาจย่อมมีอิทธิพลที่มากกว่า สามารถที่จะควบคุมบังคับ หรือชักนำให้ผู้ที่ด้อยกว่าเชื่อฟังและปฏิบัติตาม

ในปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทย ในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 – 2564 จะเห็นได้ว่าเกิดความเหลื่อมล้ำในหลายด้าน เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น ประกอบกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นการกระตุ้น ทำให้ปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำที่สั่งสมมานาน ปรากฏให้เห็นชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการศึกษา โดยจัดให้มีการเรียนออนไลน์ที่สร้างภาระให้แก่ครอบครัวนักเรียนที่มีฐานะยากจนในการบังคับให้มีการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียน ส่งผลต่อปัญหาค่าใช้จ่ายที่กระทบต่อประชาชน และนำไปสู่การหลุดจากระบบการศึกษา การไม่สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติ เนื่องจากการจำกัดระยะห่างระหว่างบุคคลเพื่อป้องกันการติดเชื้อ นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาในเรื่องดังกล่าว จึงได้มีการขยายผลไปสู่เรื่องปัญหาการใช้ความรุนแรงในโรงเรียน การบังคับเรื่องการแต่งกาย ทรงผม ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เปิดกว้าง และง่ายต่อการเข้าถึง จึงนำไปสู่รวมตัวผู้ที่มีอุดมการณ์แนวคิดเดียวกันในการออกมาประท้วง เพื่อแก้ไขปัญหาและสะท้อนให้สังคมเห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เกิดจากอำนาจในการบริหารของรัฐและผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นแนวคิดที่สอดคล้องไปกับอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย

ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้สะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ที่แก๊งโลก ไม่ลี้มและอายันที่เป็นคนรุ่นใหม่ ซึ่งไม่ได้มองปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเป็นแค่ตัวบุคคล แต่เป็นการมองถึงปัญหาเชิงโครงสร้างของโรงเรียนที่กดทับสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียมของนักเรียน การออกมาชุมนุมประท้วงจึงเป็น การเรียกร้องความเท่าเทียมในสังคม และพยายามลดอำนาจของ อาจารย์ รวมถึงกลุ่มसारว้ตรนักเรียนที่มีการใช้อำนาจในบังคับข่มขู่ ให้นักเรียนเชื่อฟัง และปฏิบัติตาม กฎระเบียบโรงเรียน ดังบทสนทนาระหว่างอ๊กกัและอายัน ดังนี้

“มึงออกไปจากโรงเรียนกูได้ไหม ตั้งแต่มึงเข้ามาโรงเรียนกูก็ปั่นป่วนไปหมด แกรมพวกม็อบก็ ขยายตัวมากขึ้น กูคิดว่าถ้ามึงออกไปทุกอย่างก็จะเป็นเหมือนเดิม” อ๊กกั

“ถึงไม่มีกู โรงเรียนมึงก็ไม่เป็นเหมือนเดิม ปัญหาของโรงเรียนมึงอะมันอยู่ที่ระบบเชิง โครงสร้างที่สะสมมานาน ไม่ใช่แค่ปัญหาตัวบุคคล...อาจารย์ขาดกบังคับมึงมาใช้ไหม” อายัน

“ไม่มีใครบังคับกูมา ที่กูทำเพราะนี่เป็นวิธีเดียวที่กูจะรักษาภูมิของศุภพลไว้ได้” อ๊กกั

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ตอนที่ 8 นาทีที่ 41.08)

นอกจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เกิดจากด้านเศรษฐกิจแล้ว ภาพยนตร์ โทรทัศน์ชุด เรื่อง คาร ได้มีการนำเสนอความเหลื่อมล้ำทางสังคมในเรื่องของเพศ ในสังคมไทยที่มี จารีตวัฒนธรรมในเรื่องของระบบชายเป็นใหญ่ หรือความเป็นปิตาธิปไตย (Patriarchy) ซึ่งเป็น ความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจของเพศสภาพ กล่าวคือ การที่เพศชายถูกยกให้มีคุณค่าและความหมายที่ สูงกว่าจนทำให้สถาบันทางสังคม การเมือง และอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น ศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ครอบครัว วัฒนธรรม จารีตประเพณี เป็นต้น ได้เอื้อให้เพศชายได้มีบทบาทหลักและเป็นที่ ยอมรับในสถาบันดังกล่าวมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเหล่านี้เป็นตั้งระบบความคิดที่ถูกสร้างขึ้น และปลูกฝัง โดยกำหนดให้สถานภาพ ตำแหน่งของเพศชายเหนือเพศหญิง และให้คุณค่าความเป็นชายมากกว่า ความเป็นหญิง และกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคมที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ระบบ ความคิดในเรื่องของชายเป็นใหญ่ อาจถือได้ว่าเป็นสาเหตุของการดขี่และสร้างความไม่เท่าเทียมใน สังคมเฉกเช่นกับการกดขี่ทางชนชั้น สีผิว ชาติพันธุ์ เพศทางเลือก เป็นต้น เนื่องจากเพศชายถูกล่อ หลอมในการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้นำ การควบคุมหรือครอบงำ การเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นสามี เป็น ผู้นำ เป็นพ่อ เป็นผู้ที่เข้มแข็งอดทน กล้าหาญและไม่อ่อนแอ ซึ่งเป็นบทบาทตรงข้ามกับผู้หญิงอย่าง

สิ้นเชิง นำไปสู่การสร้างมายาคติว่าผู้ชายหรือเพศชาย เป็นเพศที่แข็งแรง และจะต้องแสดงอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงหรือเพศหญิง และมีอิทธิพลจากระบบทางความคิดและวัฒนธรรมเพศชายเป็นใหญ่ในสังคมไทย

โดยตัวอย่างอัตราสัดส่วนเพศชายและเพศหญิงในการเมืองไทยจะเห็นได้ว่าสถาบันทางการเมืองอย่างฝ่ายนิติบัญญัติในสภาฯ จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ.2562 จำนวน 498 คน พบว่า จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชาย จำนวน 418 ราย คิดเป็นร้อยละ 84 เพศหญิง จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 14 และกลุ่มLGBTQ+ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 2 (workpointTODAY, 2562) จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ.2562 จำนวน 250 ราย เพศชายจำนวน 225 ราย คิดเป็นร้อยละ 90 และเพศหญิง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 10 (หอสมุดรัฐสภา, 2562) หรือฝ่ายบริหารอย่างคณะรัฐมนตรีสมัยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาในปีพ.ศ.2562 ทั้งหมดจำนวน 36 ราย พบว่า เป็น เพศชายจำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 94 และเพศหญิง จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 6 (กรุงเทพธุรกิจ, 2562) จะเห็นได้ว่าผลการสำรวจเรื่องเพศในสถาบันทางการเมืองหลักของไทย องค์ประกอบของสมาชิกจะมีอัตราส่วนบนพื้นที่การเมืองจะเป็นเพศชายที่มากกว่าเพศหญิงจากข้างต้นเมื่อนำมาวิเคราะห์จะพบว่า ความเป็นชายในสังคมไทยนั้นถูกสร้างผ่านความสัมพันธ์เชิงการเมืองและอำนาจระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ที่มีการขึ้นมาตั้งแต่สมัยก่อนในภาพลักษณ์ของชนชั้นปกครอง หรือผู้ที่มีอำนาจในสังคมที่สะท้อนวัฒนธรรมหลักเกณฑ์รวมถึงบทบาทหน้าที่ของความเป็นชาย และนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศในสังคม ไม่เพียงการเกิดกับแค่เพศหญิงแต่ยังรวมถึงรสนิยมทางเพศในรูปแบบอื่น ๆ หรือกลุ่ม LGBTQ+ อันไม่ใช่เพศหลัก ซึ่งปัจจัยของการพัฒนาการเมืองการเรียนรู้เรื่องบทบาททางเพศและการเติบโตเมืองค์ประกอบอย่างครอบครัว ชุมชน การศึกษา สังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบการเน้นย้ำในเรื่องของบทบาททางเพศจึงมีส่วนทำให้ระบบชายเป็นใหญ่ยังคงอยู่ในสังคม ดังที่ดร.นิปัทม์ พิชญโยธิน ประธานแขนงวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (THE POTENTIAL, 2566) ได้ให้ความเห็นว่า ‘บ้านไหนที่มีแนวคิดแข็งแกร่งในการเน้นย้ำบทบาททางเพศที่ชัดเจนว่า ‘เราเป็นผู้ชาย เราต้องดูแลปกป้อง ต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำ’ แล้วส่งลูกไปเรียนโรงเรียนชายล้วนที่มีข้อจำกัดอีก ก็อาจจะมีแนวโน้มทำให้แนวทางของเด็กคนนั้นชัดเจนขึ้นว่า เขาเชื่อมั่นในแนวทางของเขาด้วยสังคมครอบครัวและโรงเรียนบวกกัน’ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยในเรื่องของ

การเสพสื่อ หรือทำตามกระแสนิยมที่มองว่ากากระทำดังกล่าวทำให้ตนมีชื่อเสียง และ ได้รับการยอมรับจากสังคม

ในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาร์ นั้นได้มีการนำเสนอในความเป็นโรงเรียนชายล้วนที่อยู่มาอย่างยาวนาน และสังคมในโรงเรียนที่ต่อต้านความหลากหลายทางเพศ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการพยายามสะท้อนให้เห็นถึง ‘ความหัวโบราณและความเป็นอนุรักษ์นิยม’ ของสังคมดังบทสนทนาที่ผู้อำนวยการโรงเรียนศุภพโลต่อว่านักเรียนที่มีรสนิยมทางเพศแบบชายรักชาย ดังต่อไปนี้

“แล้วยังคิดจะทำหนังสือ เอาจมปิดปกตีทางเพศของพวกเธอมาแฉให้โลกรับรู้หรือ เธอไม่อายนี่ผอ.ไม่ว่านะ แต่เธอกำลังจะประกาศให้คนทั้งโลกรู้ว่าศุภพโลเลือกหัวหน้านักเรียนที่ไม่สมบูรณ์แบบมาทำหน้าที่” ผู้อำนวยการโรงเรียน

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ตอนที่ 12 นาทีที่ 05.06)

อาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนชายล้วนมีจุดกำเนิดจากโรงเรียนทางศาสนาในยุโรปและระยะเวลาที่ยาวนาน ความเท่าเทียมทางเพศยังไม่ชัดเจน เพื่อที่จะตอบรับประเด็นในเรื่องของบทบาทหน้าที่ของเพศชาย และเพศชายเป็นใหญ่ เช่น การเป็นทหารปกป้องประเทศ การเป็นผู้นำทางศาสนา หรือผู้นำทางการเมือง เป็นต้น และเป็นปัจจัยองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ระบบชายเป็นใหญ่ในสังคมไทยคงอยู่อย่างแน่นแฟ้น

ในปัจจุบันที่ความหลากหลายทางเพศเป็นประเด็นทางสังคมที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ อันเนื่องมาจากมีความสอดคล้องไปกับหลักสิทธิมนุษยชน ถึงแม้ในสภาพสังคมไทยในปัจจุบันโรงเรียนชายล้วนหลายโรงเรียนพยายามที่จะสอดแทรกประเด็นการให้เกียรติผู้อื่น โดยให้คำนิยามของคำว่าความเป็นผู้ชายคือ ‘ความเป็นสุภาพบุรุษ’ เพื่อให้เด็กเข้าใจในหลักสิทธิและเสรีภาพมากกว่าความรู้สึกที่เป็นผู้นำ หรือเป็นใหญ่เหนือกลุ่มอื่น หรือเหนือกว่าคนต่างเพศและนำไปสู่การเข้าใจในความเท่าเทียมทางเพศ ทว่ายังมีบางสถานศึกษาที่มุ่งเน้นในเรื่องของการเรียนการสอนตามหลักสูตรหรือยึดหลักความเป็นจารีตธรรมเนียมประเพณี มากกว่าเรื่องความเท่าเทียม เมื่อความไม่เท่าเทียมทางเพศเกิดขึ้นกับสังคมไทยในยุคสมัยที่เรื่องความหลากหลายทางเพศ และสิทธิมนุษยชนกำลังมีอิทธิพล จึงนำไปสู่ในการเรียกร้องของกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบอันเกิดจากระบบชายเป็นใหญ่ ยกตัวอย่างกลุ่มเพมินิสต์ปลดแอก ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ชุมนุมในช่วงปี พ.ศ.2563 -2564 มีเป้าหมายเพื่อ

เรียกร้องความเป็นธรรมทางเพศ (Sexual Justice) เสรีภาพ (Liberty) และประชาธิปไตย (Democracy) ที่ไม่ได้มุ่งเน้นการเรียกร้องเพื่อเพศหญิงเพียงอย่างเดียวแต่ยังรวมถึงกลุ่ม LGBTQ+ โดยมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง (Structure of Society) เพราะการเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้างอำนาจเกิดขึ้นย่อมส่งผลต่อกา เปลี่ยนแปลงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศสภาพและเพศวิถีได้ในที่สุด ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้อำนาจทางสังคมและขาดความยุติธรรมในด้านต่าง ๆ รวมถึงการกดขี่ทางเพศที่แสดงออกในรูปแบบของการกระทำทางเพศต่อเพศหญิงและกลุ่ม LGBTQ+ (ณัฐรุจา วีระธรรม, 2563)

2.5 การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์

จากการศึกษาการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์อันเป็นรูปแบบการแสดงออกทางการเมือง เพื่อสะท้อนประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ.2563-2564 ในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร พบว่าได้มีนำเสนอ ดังต่อไปนี้

2.5.1 การใช้เครื่องแต่งกายสีดำ

สีดำ เป็นสีที่แสดงถึงความน่าเกรงกลัว ให้ความรู้สึกที่โศกเศร้า จึงมีการนำสีดำมาใช้เพื่อเป็นการแสดงถึงการไว้ทุกข์ หรือการไว้อาลัย ซึ่งในภาพยนตร์และกลุ่มนักเรียนเลวได้นำมาใช้เพื่อเป็นการแสดงสัญลักษณ์ถึงการไว้อาลัยในความยุติธรรม ที่ถูกอำนาจและกฎระเบียบของกดทับ ซึ่งในปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วง พ.ศ.2563 – 2564 สีดำได้ถูกนำมาใช้ในการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านการแต่งกาย หรือติดโบสีดำในกิจกรรมดำทั้งแผ่นดิน อันเป็นการไว้อาลัยให้แก่ความยุติธรรม ซึ่งเกิดจากการที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวนายพริษฐ์ ชิวารักษ์ นายอานนท์ นำภา นายสมยศ พุกกะเวส และ นายปดิวัฒน์ สหายชัยม์ชั่วคราวทั้งที่คดียังไม่ถึงที่สุด ดังที่กลุ่มราษฎร ได้โพสต์เชิญชวนให้ประชาชนร่วมแต่งชุดดำและติดโบดำไว้ทุกข์ ซึ่งระบุว่า

“อำนาจบริหารเหยียบหัวประชาชนรับใช้ศักดินา อำนาจนิติบัญญัติอ่อนเปลี้ยจนไม่อาจพึ่งพา วันนี้อำนาจตุลาการก็ละแล้วซึ่งหลักกฎหมาย เพียงเพื่อรักษาอำนาจจอมปลอม มาร่วมแต่งชุดดำ ติดโบดำไว้ทุกข์ประเทศไทย ไว้อาลัยให้ความยุติธรรมด้วยกัน ตั้งแต่วันพรุ่งนี้เป็นต้นไป” (กรุงเทพธุรกิจ., 2564)

เมื่อพิจารณาการโพสต์ในข้างต้นจะเห็นได้ กลุ่มราษฎรมีการต่อต้านอำนาจหลักของสถาบันทางการเมืองของสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นอำนาจฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ อันเกิดจากการใช้อำนาจในการคุกคามสิทธิ เสรีภาพของประชาชนซึ่งขัดต่อหลักประชาธิปไตย โดยมีการแสดงออกทางการเมืองผ่านการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์อย่างการแต่งกายประดับด้วยสีดำ กล่าวคือ เป็นการสื่อสารทางการเมืองหนึ่งเพื่อการเสียดสีการเมืองของไทยที่แสดงให้เห็นว่าความยุติธรรมได้หายไปจากสังคมไทยโดยสถาบันทางการเมืองที่ใช้อำนาจอันไม่ชอบธรรม

2.5.2 การใช้หนังสือ 1984

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส มีการหยิบยกประเด็นที่มีการพูดถึงวรรณกรรมคลาสสิกที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างเรื่อง 1984 ของ จอร์จ ออร์เวล มานำเสนอผ่านตัวละครอัยกัที่มีอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตยนั้น มีความสนใจในวรรณกรรมเรื่องดังกล่าว หรือการหยิบยกการจำลองการเสวนาวรรณกรรม 1984 ขึ้นมาเพื่อให้ตัวละครอัยกัที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม และยึดติดในกฎระเบียบโรงเรียนได้เรียนรู้ถึงผลลัพธ์อีกด้านหนึ่งของอำนาจซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพของผู้อื่น อันเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์อย่างหนึ่ง ที่สอดคล้องไปกับคำพูดของวสุวัตน์ ต่ออัยกัที่เป็นเหมือนการจุดประกายของตัวละครอัยกั และนำไปสู่การมีความคิดที่จะตั้งคำถาม โดยการเรียนรู้ ทำความเข้าใจในแนวคิดและอุดมการณ์ทางสังคมในอีกรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างจากที่ตัวละครอัยกัเคยยึดถือ ดังต่อไปนี้

“บางทีก็แปลกใจนะโตมาเหมือนกัน เรียนมาเหมือนกัน ทำไมคนพวกนั้นคิดไม่เหมือนพวกเรา” อัยกั

“ไม่เหมือนหรือกมึง มึงสังเกตดูคนที่เขาเห็นต่างจากพวกเรา เขามักจะอ่านหนังสือดูหนัง หรือไม่กี่เสปดิลปะที่ต่างจากพวกเรา You are what you eat กินอะไรก็ได้ อย่างนั้น” วสุวัตน์

(จากภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ตอนที่ 7 นาทีที่ 15.30)

การนำเสนอในประเด็นดังกล่าวของภาพยนตร์แสดงให้เห็นถึงการพยายามที่จะหยิบยกประเด็นทางการเมืองกับการใช้อำนาจแบบเผด็จการกับการใช้อำนาจของรัฐที่ไม่

เพียงแค่การควบคุมด้านร่างกายเพียงเท่านั้นแต่ยังควบคุมการความคิดและจิตใจ ในการสะท้อนถึงความเป็นโรงเรียนศุภโกลที่ใช้อำนาจผ่านกฎระเบียบโรงเรียนศุภโกลของอาจารย์ และกลุ่มसारว้ตรในการควบคุมนักเรียน ผ่านการกล่าวถึงในวรรณกรรม เรื่อง 1984 เป็นนวนิยายดิสโทเปียโดย จอร์จ ออร์เวลล์ โดยมีเนื้อหาโดยย่อ เกี่ยวกับอารยธรรมล่มสลายจากผลของสงครามโลก ความขัดแย้งของประชาชน และการปฏิวัติ แอร์สตรีปวัน หรือที่เคยรู้จักในนาม บริเตนใหญ่ เป็นเมืองหนึ่งของรัฐโอเชียเนีย (Oceania) หนึ่งในสามมหาอำนาจเผด็จการที่ครองโลกถูกปกครองโดยพรรคภายใต้อุดมการณ์หรือลัทธิทางการเมือง พรรคการเมือง และผู้นำที่ลึกลับอย่าง ‘พีเบ็ม’ (Big Brother) ที่จะสามารถจะกวาดล้างใครก็ตามที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของระบอบการปกครองอย่างโหดเหี้ยมและไร้ความปราณี โดยใช้ตำรวจ ควบคุมความคิดและการสอดแนมตลอดเวลาผ่านจอโทรทัศน์ที่สามารถดักฟังผ่านไมโครโฟนและสอดส่องผ่านกล้องที่อยู่ในเครื่อง ผู้ใดที่ไม่เห็นด้วยหรือเพียงแค่แสดงออกทางสีหน้าว่าไม่เห็นด้วยหรือกระทำการใดที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นปฏิปักษ์กับพรรค ชื่อของคุณจะถูกลบออกจากประวัติศาสตร์ ทุกสิ่งที่คุณเคยทำจะเสมือนว่าไม่เคยเกิดขึ้น การมีตัวตนจะถูกปฏิเสธ นำไปสู่การที่ประชาชนบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับระบอบการเมืองการปกครองดังกล่าวและเริ่มมีการต่อต้านอย่างลับ ๆ ทว่าสุดท้ายผู้นำลึกลับ และพรรคการเมืองก็ได้ครอบงำความคิดจิตใจของผู้คน รวมถึงผู้ที่ออกมาต่อต้านจะถูกล้างสมองไม่สามารถรัฐนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้อีกต่อไป

จากวรรณกรรมเรื่อง 1984 ในช่วงต้นนั้น จะเห็นได้ว่าการสอดแทรกนัยยะทางการเมืองประกอบไปด้วยสองประเด็นหลักด้วยกัน ได้แก่ รูปแบบการปกครองแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จที่มีลักษณะการปกครองแบบรวมอำนาจไว้กับบุคคลเดียว หรือกลุ่มบุคคลกลุ่มเดียว โดยที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นสามารถใช้อำนาจได้อย่างเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นการบริหารรัฐ เศรษฐกิจ สังคม ระบบการศึกษา ข้อมูลข่าวสาร ทัศนคติ ศีลธรรม ความเชื่อ สิทธิและเสรีภาพของพลเมือง ทุกอย่างนี้จะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลและสอดส่องจากรัฐ ดังที่อีสระ ซูศรี อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ได้กล่าวถึงวรรณกรรม 1984 ไว้ว่า จอร์จ ออร์เวลล์ พูดยถึงปัญหาของระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จไว้ในหนังสือ 1984 ได้ดี คือ สังคมเผด็จการเป็นสังคมที่ไม่จำเป็นต้องใช้เหตุผล เพราะความคิดของเราถูกควบคุมผ่านการจำกัดการรับรู้ด้วยภาษา จนละทิ้งความเป็นมนุษย์และเหลือเพียงการเชื่อฟังคำสั่งของผู้มีอำนาจเท่านั้น โดยการจำกัดการรับรู้ที่ระบอบอำนาจนิยมเบ็ดเสร็จใช้ควบคุมพลเมือง คือ ระบบคิดสองชั้น (Double Think) หมายถึงการปลุกฝังให้ยอมรับว่าสิ่งสองสิ่งที่ขัดแย้งกันเองนั้นถูกต้อง โดยที่เจ้าตัวไม่รู้ว่ากำลัง

ทำอย่างนั้นอยู่ การคิดทำให้คนเปลี่ยนใจได้ เพราะอาจจะได้คำตอบใหม่จากการคิด การคิดสองชั้นจึงไม่ได้ทำให้เกิดความรู้ใหม่ แต่ต้องการทำให้ยอมรับและทำตามจนละทิ้งตรรกะไปอย่างสิ้นเชิง รัฐบอกอะไรก็เชื่อตามนั้นเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของผู้ปกครองและการใช้เครื่องมือและวิธีการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความภักดีของพลเมืองต่อรัฐ เช่น การโฆษณาชวนเชื่อ กิจกรรมปลูกฝังความเกลียดชังต่อศัตรูของรัฐ การใช้ความรุนแรงและความกลัวในการควบคุมความคิด ตลอดจนการลบเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ และความทรงจำและสร้างความจริงใหม่ที่เข้ามาแทนที่ (ศิริชัช โททัสสะ และเพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์, 2565)

ทั้งนี้ในปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในปีพ.ศ.2563 -2564 ได้มีการนำหนังสือวรรณกรรม 1984 มาสะท้อน กล่าวคือ รัฐในหนังสือ 1984 ใช้กลไกทุกอย่างทั้งเขียนประวัติศาสตร์ขึ้นมาใหม่ บิดเบือนประวัติศาสตร์ ใช้สื่อทุกชนิดเผยแพร่ข้อมูลด้านเดียวให้คนเชื่อ เพื่อความมั่นคงของผู้ปกครอง ทำให้คนในรัฐพร้อมเชื่ออย่างไม่มีข้อกังขาไม่ว่าเรื่องดังกล่าวจะเป็นเรื่องผิดถูกหรือไม่ก็ตาม ซึ่งตรงข้ามกับผู้ที่ไม่เชื่อในรัฐจะกลายเป็นผู้ผิด และกลายเป็นเรื่องปกติในสังคม (คณะก้าวหน้า, 2564) อย่างกลุ่มคณะราษฎร 2563 ได้มีการออกมาต่อต้านอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมและการสืบทอดอำนาจของกลุ่มผู้มีอำนาจ หรือข้อเรียกร้องไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งสร้างความไม่พอใจในกลุ่มคนหลายฝ่ายที่มีอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมและกลุ่มผู้มีอำนาจในสังคม การใช้หนังสือวรรณกรรม 1984 ในกลุ่มคณะราษฎรจึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงการต่อต้านระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จ รวมถึงการกล่อมเกล่าประชาชนในระบอบให้ยอมรับการปกครองของเผด็จการฯ ด้วยมาตรการต่างๆ ภายหลังจากรัฐประหาร โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ภายใต้อำนาจของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งการที่ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ประพันธ์ได้ใช้วรรณกรรม 1984 ในการสื่อสารแก่ผู้ชมเพื่อเสียดสีการเมืองไทยแล้วยังสะท้อนให้เห็นว่า หากยอมอยู่ภายใต้อำนาจที่กดทับสิทธิ เสรีภาพสังคมไทยอาจไปสู่ความเป็นเผด็จการอำนาจนิยมที่ประชาชนไม่มีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางความเห็นจากความหวาดกลัวในอำนาจนั้น ดังเรื่องราวในวรรณกรรม 1984 ที่จอร์จ ออร์เวลได้ประพันธ์ไว้

2.5.4 การใช้สีรุ้ง

สีรุ้งเป็นสีที่ถูกนำมาเพื่อเปรียบเทียบกับความหลากหลายทางเพศหรือกลุ่ม LGBTQ+ ซึ่งประเด็นความหลากหลายทางเพศเป็นประเด็นในเชิงวัฒนธรรม อันมีผลต่อการเมืองและสังคมในด้านสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย และหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งถูกนำมาประเด็นวิพากษ์วิจารณ์ทางสังคมเนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้มีการเปิดกว้างทางสังคมในเรื่องดังกล่าวที่มากขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า สีรุ้งเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ มีจุดเริ่มต้นมาจากการออกแบบธงสีรุ้งของ Gilbert Baker ศิลปินชาวอเมริกันและนักขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของเกย์ในปี 1978 โดยในแรกเริ่มธงนี้มีด้วยกันทั้งหมด 8 สี ได้แก่ สีที่มีความหมายสื่อถึงเรื่องเพศ สีแดง หมายถึง ชีวิต สีส้ม หมายถึง การเยียวยา สีเหลือง หมายถึง แสงอาทิตย์ที่ส่องสว่าง สีเขียวหมายถึงธรรมชาติ สีเขียวอมฟ้า (Turquoise) หมายถึงศิลปะ สีคราม (Indigo) หมายถึงความสามัคคี และสีม่วง (Violet) หมายถึงจิตวิญญาณ แม้ภายหลังสีบนธงลงเหลือเพียง 6 สี โดยสีที่ถูกถอดออกคือ สีชมพูสด และสีเขียวอมฟ้า เนื่องจากเป็นสีที่ยากต่อการผลิต แต่ยังคงไว้ซึ่งความหมายเช่นเดิม ดังนั้นสีที่แตกต่างกันภายในธงสีรุ้งจึงหมายถึงการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม LGBTQ+ ในทุกเชื้อชาติ ทุกวัย และทุกเพศ (สิทธิศักดิ์ บุญมั่น และวิชัย ตาดไร่สงค์, 2564)

โดยภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร์ ได้มีการนำเสนอประเด็นความหลากหลายทางเพศผ่านสีรุ้งที่ถูกนำมาใช้ใน “คาเฟ่แห่งความหลากหลาย” ที่มีผู้เข้ารับบริการส่วนมากและพนักงานเป็นกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมถึงรสนิยมทางเพศของแต่ละตัวละครซึ่งมีการแสดงออกอย่างชัดเจนผ่านพฤติกรรมและการแต่งกาย ในการชุมนุมการประท้วงปี พ.ศ. 2563-2564 อย่างกลุ่มเสรีไทยพลัส ปีพ.ศ.2564 ได้มีการนำเสนอประเด็นเรื่องความหลากหลายทางเพศขึ้นมาในการชุมนุมดังกล่าว เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องความเท่าเทียมและความเป็นธรรมทางเพศในสังคม รวมถึงการต่อต้านการกดขี่ และการละเมิดสิทธิต่างในกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ อย่างเช่น การไม่อนุญาตให้แต่งกายที่ผิดจากเพศสภาพในสถานศึกษาหรือสถานที่ราชการ หรือการไม่มีกฎหมายรองรับการสมรสของคนกลุ่มนี้ให้เท่าเทียมกับคู่รักชายหญิง เป็นต้น (ประชาไท, 2563) ผ่านการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์คือการใช้สีรุ้งผ่านการแต่งกาย การใช้ผ้าแถบสี การใช้ธงสีรุ้ง หรือการใช้สีนำหลากหลายสีในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ นอกจากนี้ยังมีประเด็นในเรื่องของการ

เรียกร่องทางการเมืองอย่างการเสนอเพิ่มเติมให้แก่ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพห้า เดิมที่กฎหมายระบุเพียง บุคคลที่มีเพศกำเนิดชายหญิงสามารถสมรสกันได้ ให้เปลี่ยนเป็นทุกเพศ สามารถสมรสได้ตามกฎหมาย เพื่อรับรองสิทธิในการก่อตั้งครอบครัวอย่างเท่าเทียมให้แก่มนุษย์ทุกคน การรับรองสิทธิตามกฎหมายจะส่งผลต่อเรื่องอื่นๆ ด้วยเช่น การยินยอมให้ทำการรักษาพยาบาล การจัดการทรัพย์สิน หรือการออกมาสนับสนุนพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียมเพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทในโลกยุคปัจจุบันที่เรื่องความหลากหลายทางเพศได้เป็นวิถีชีวิตปกติจากการผลิตสื่อบันเทิง และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อออนไลน์ มีการนำเสนอเรื่องความหลากหลายทางเพศอย่างมากมาย (อานนท์ มาเม้า, 2567)

จากประเด็นในเรื่องของความหลากหลายทางเพศในข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ในเรื่องของสิทธิมนุษยชน โดยทุกเพศมีความสำคัญอย่างเท่าเทียมกัน ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่ได้กำหนดไว้ว่าทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพทั้งปวงตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าชนิดใด อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น พื้นเพทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิดหรือสถานะอื่น บนพื้นฐานของสถานะทางการเมือง ทางกฎหมาย หรือทางการระหว่างประเทศของประเทศ ซึ่งการตอบสนองต่อประเด็นหลากหลายทางเพศ หรือการสร้างระเบียบทางสังคมในเรื่องดังกล่าว จึงเป็นเหมือนตัวชี้วัดหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นเสรีนิยมประชาธิปไตยของสังคม และรัฐนั้น ๆ (สิทธิศักดิ์ บุญมั่น และวิชัย ตาดไธสงค์, 2564)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส (The Eclipse) มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส
2. เพื่อศึกษาบริบทความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่างพ.ศ. 2563 -2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ซึ่งวิเคราะห์เนื้อหาผ่านสื่อวีดิทัศน์ ได้แก่ ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส (The Eclipse) และเอกสาร ได้แก่ วรรณกรรมเรื่อง คาส บทความ บทสัมภาษณ์ บทวิจารณ์ เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ชุดเรื่องคาส และในส่วนของการปรากฏการณ์ทางการเมืองในช่วงระหว่างพ.ศ.2563-2564 เพื่อพิจารณาและเชื่อมโยงบริบทความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่างพ.ศ. 2563 -2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส จากการศึกษาตามกรอบการศึกษา ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 ผลการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส

ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส ได้สะท้อนปัญหาความขัดแย้งระหว่างเชิงอุดมการณ์ของกลุ่มนักเรียน สารวัตรนักเรียน และอาจารย์ ซึ่งดำเนินเรื่องโดยตัวละครอัครที่ดำรง

ตำแหน่งสารวัตรนักเรียน แต่ต้องเผชิญหน้ากับแก๊งโลกไม่ลืม และตัวละครायันที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อในโรงเรียนศุภพล โดยออกมาประท้วงเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ และต่อต้านกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพล ทำให้สั่นคลอนอำนาจของอาจารย์และเหล่าสารวัตรนักเรียนที่คอยจับตามอง และบังคับควบคุมให้นักเรียนในโรงเรียนปฏิบัติตามกฎของศุภพล และลงโทษนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตาม ประกอบกับอาจารย์โรงเรียนศุภพลที่ถูกสร้างและเล่าขานต่อกันมาเชื่อว่านักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียนจะโดนอาจารย์โรงเรียนศุภพลทำให้เจอแต่เรื่องร้ายไม่ดี และอุบัติเหตุต่าง ๆ จึงเป็นการสร้างความเชื่อและความหวาดกลัวแก่นักเรียนทำให้นักเรียนไม่กล้าที่จะแสดงออกทางความคิด และยอมทำตามกฎของโรงเรียนศุภพลอย่างเคร่งครัด

ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ได้ถูกดัดแปลงมาจากวรรณกรรมนิยายเรื่อง คาร ซึ่งเป็นภาพยนตร์ชุด ในรูปแบบชายรักชาย และเปิดโอกาสให้ผู้รับชมได้ตั้งคำถามถึงแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางเมือง ซึ่งไม่ได้มีผิดถูกแต่เป็นการเปิดให้ผู้ชมมองถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้อุดมการณ์ที่มีความแตกต่างกันระหว่างสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความหลากหลายทางเพศ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การใช้อำนาจที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์บทสนทนาและการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เห็นได้ว่าอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาร คือ อุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยม และอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย พบว่าตัวละครอาจารย์ฝ่ายปกครองและกลุ่มสารวัตรนักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในเรื่องกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพล ซึ่งพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้กฎศุภพลที่อยู่มาอย่างยาวนานกว่า 100 ปียังคงอยู่ รวมถึงการใช้ความเชื่อเรื่องอาถรรพ์ศุภพลในการใช้อำนาจ อันสอดคล้องกับอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยม นำมาสู่การต่อต้านของแก๊งโลกไม่ลืมที่มีการชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียมกันที่ไม่เพียงเรื่องกฎระเบียบแต่ยังรวมถึงวัฒนธรรมความหลากหลายทางเพศที่สอดคล้องกับอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย

ผู้ศึกษาพบว่าในเนื้อเรื่องของภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร นั้น นอกจากประเด็นในเรื่องความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์แล้ว สิ่งที่ถูกกำกับได้พยายามสอดแทรกและพยายามถ่ายทอดออกมา จะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้อำนาจของอาจารย์และสารวัตรนักเรียนที่เปรียบได้กับเป็นกลุ่มชนชั้นปกครอง มีการใช้อิทธิพลของตำแหน่งหน้าที่กับนักเรียนที่ด้อยกว่า เพื่อให้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ต้องการ รวมถึงการ พังพาผู้ที่มีอำนาจมากกว่าเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม และได้มาซึ่งผลประโยชน์ อันสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจนิยมที่อยู่กับสังคมไทยตั้งสมัยอดีตถึงปัจจุบัน

ทว่าสุดท้ายการปะทะกันทั้งสองฝ่าย จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนศุภพโลเลือกที่ยอมรับฟังและมองสภาพสังคมความเป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้บทรูปไปในทิศทางของอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตยด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การจัดให้มีการเลือกตั้งสารวัตรนักเรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการตั้งชมรม และแสดงออกทางความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและสังคมตามอัธยาศัย ภายใต้การกฏระเบียบโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงให้มีความเหมาะสมกับปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าผู้กำกับมีการสื่อสารผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ที่แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของความขัดแย้งไปทางอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย อันเป็นทัศนะของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในสังคมไทยปัจจุบันที่อยากให้สังคมไทยมีความเป็นประชาธิปไตย และเคารพในสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล

1.2 ผลการศึกษาบริบทความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่างพ.ศ. 2563 -2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร

1.2.1 วิเคราะห์ลักษณะความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2563 -2564

ความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564 อันนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยกลุ่มผู้ชุมนุมที่เป็นนักศึกษา เยาวชน และประชาชน ผ่านข้อเรียกร้องหลักในเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การยุบสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรี รวมถึงการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ และกลุ่มที่ออกมาต่อต้านการชุมนุมดังกล่าวอย่างกลุ่มไทยภักดีที่มีอุดมการณ์ในการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์และหลักจารีตวัฒนธรรมในทางการเมืองที่มีมาอย่างยาวนานรวมถึงการคงรักษาไว้ซึ่งกฎหมายภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีการแสดงออกผ่านการชุมนุม และการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ อย่างการชูสามนิ้ว การใส่เสื้อเหลืองประดับธงชาติไทย หรือการร้องเพลงชาติอัน หมายถึง การเชิดชู ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หรือการสร้างกิจกรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยการลงนามแสดงความคิดเห็นต่อต้านกลุ่มผู้ชุมนุมที่ออกมาเรียกร้องในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ อันสอดคล้องไปกับแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม

นอกจากนี้รัฐบาล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประเทศ และการคงไว้ซึ่งสถาบันกษัตริย์และอธิปไตย รวมถึงการดูแลให้ประชาชนปฏิบัติตาม

กฎหมายของประเทศ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2563 – 2564 ความขัดแย้งและการชุมนุมที่เกิดขึ้นทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องมีบทบาทในทางการเมือง โดยใช้อำนาจผ่านกฎหมายต่างๆ การควบคุม กดดันและลงโทษประชาชนไม่ให้ออกความไม่สงบและสันคลอนอำนาจอธิปไตยของประเทศ อย่างประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่เพียงแค่นั้นในเรื่องของตัวบทกฎหมายที่ถูกนำมาใช้ ผู้ศึกษาได้มีการวิเคราะห์ในส่วนของบทบาทความเป็นผู้นำของนายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาซึ่งเคยเป็นทหารทำให้มีลักษณะความตรงไปตรงมา อำนาจเด็ดขาด และเชิดชูในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทำให้รูปแบบการบริหารประเทศมีความผสมผสานระหว่างความเป็นประชาธิปไตยและเผด็จการ (Hybrid Regime) อีกหนึ่งประเด็นที่ผู้ศึกษาได้นำมาวิเคราะห์คือ รูปแบบตัวบทกฎหมายที่ถูกนำมาใช้ในช่วงการเคลื่อนไหวทางการเมือง พ.ศ.2563-2564 อันแสดงให้เห็นถึงแนวคิดสังคมไทยในเรื่องของสถาบันชาติ และพระมหากษัตริย์ ที่มีแนวคิดแบบราชาธิปไตยที่สอดคล้องไปกับการใช้อำนาจในการปกครองรัฐ และอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมที่คงไว้ซึ่งจารีตประเพณี รวมถึงการเมืองการปกครองในหลายส่วนที่อยู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน

ในส่วนของกลุ่มเยาวชน เด็กนักเรียน และประชาชนที่มีการการชุมนุมประท้วงและเคลื่อนไหว อย่างกลุ่มเยาวชนปลดแอกที่มีเป้าหมายการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ยุบสภาฯ และคณะรัฐมนตรี กลุ่มนักเรียนเลวที่มีเป้าหมายที่จะปฏิรูปการศึกษาให้มีความทันสมัย กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์การชุมนุมที่ต่อต้านรัฐบาล การปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์และกลุ่มอื่นๆที่มีการเรียกร้องในประเด็นเชิงวัฒนธรรมและสังคม เช่น กลุ่มเสรีไทยพลัส ที่ออกมาการเรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศ โดยมีลักษณะที่ร่วมกันของวัตถุประสงค์การชุมนุมประท้วงมีลักษณะของอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย กล่าวคือ การให้ความสำคัญของสิทธิเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมทางเพศ และการทำลายหรือลดระบอบอำนาจนิยมในสังคมไทย ผ่านการจัดกิจกรรม และการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การสร้างงานศิลปะเสียดสีรัฐบาล การผูกโบขาว-โบดำ การปักหมุดคณะราษฎร 2563 การแต่งกายแสดงออกถึงความหลากหลายทางเพศ การประชาสัมพันธ์ข้อเรียกร้องทางการเมืองผ่านการทำเป็นหนังสือ หรือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์อุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย เป็นต้น ซึ่งการชุมนุมประท้วงของกลุ่มดังกล่าวจึงมีความแปลกใหม่และแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบัน

โดยสรุปประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองจะเห็นได้ว่าสังคมการเมืองไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2563 – 2564 เป็นช่วงเวลาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อวิถีของประชาชนชาวไทย กล่าวคือ การที่กลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษาที่มีการตื่นตัวทางการเมือง และเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนทางการเมืองในรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากเดิมไม่ว่าจะด้วยข้อเรียกร้องที่ต้องการปรับเปลี่ยนไปถึงระบบโครงสร้างทางสังคมและการเมืองที่สังคมไทยมีการยึดถือและสืบทอดมาอย่างยาวนาน เช่น ตัวบทกฎหมายหรือข้อระเบียบ สถาบันกษัตริย์ เป็นต้น กระบวนการในการแสดงออกทางการเมืองและสังคมที่มีการใช้การสื่อสารสังคมออนไลน์หรือความหลากหลายของวัตถุประสงค์ในการชุมนุมประท้วง เช่น กลุ่มคณะราษฎร 2563 กลุ่มนักเรียนเลว กลุ่มเยาวชนปลดแอก กลุ่มเสรีไทยพลัส เป็นต้น โดยอยู่ภายใต้อุดมการณ์ทางการเมืองในอย่างเสรีนิยมประชาธิปไตยที่ปรากฏออกมาอย่างเด่นชัด ทั้งนี้เมื่อมีกลุ่มชุมนุมประท้วงย่อมมีกลุ่มประชาชนออกมาต่อต้านอย่างกลุ่มไทยภักดี หรือแม้กระทั่งผู้มีอำนาจในการบริหารภาครัฐที่พยายามรักษาไว้ซึ่งอำนาจของสถาบันทางการเมืองอย่างสถาบันพระมหากษัตริย์ กฎระเบียบหรือข้อกฎหมาย รวมถึงจารีตวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับสังคมไทยดั้งเดิมไว้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม โดยมีการใช้กำลังพลอย่างการชุมนุมประท้วง ข้อกฎหมายต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการปะทะกันระหว่างสองฝ่ายอุดมการณ์หลัก

เมื่อวิเคราะห์แล้วจะพบว่าถึงแม้ว่าวัฒนธรรมไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเนื่องจากการรับค่านิยม ความเชื่อ หรือแนวคิดมาจากภายนอกตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทว่าสังคมไทยยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์ทางการเมืองและสังคม อันเป็นปัจจัยสำคัญในทางสังคมอย่างระบบผู้อาวุโส จารีตประเพณี และการเมืองอย่างระบอบทวารวดีไปเลย และประชาธิปไตยที่แฝงอยู่ภายในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่นำไปสู่ความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม กล่าวคือ

(1) สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันกันในระหว่างเครือญาติกันอย่างใกล้ชิด และพึ่งพาอาศัยกัน ไม่เพียงแต่ครอบครัวแต่ยังรวมไปถึงสังคมที่จะมีการหล่อหลอมและปลูกฝังแนวความคิดทางการเมืองไปในทิศทางแนวเดียวกันจะยึดหลักความคิดผู้นำครอบครัว ผู้นำชุมชน หรือผู้นำสังคมเป็นหลัก

(2) สังคมไทยเป็นสังคมที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา อันมีผลต่อขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ เนื่องจากศาสนาพุทธเป็นแหล่งรวบรวมจิตใจและยึดเหนี่ยวทางจิตใจของ

คนไทย เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่ยึดมั่นในหลักพุทธศาสนาอย่างยาวนาน และระบบการเมืองการปกครองของสังคมไทยในระดับผู้นำให้การยอมรับในพระพุทธานุชาโดยปราศจากอคติใด ๆ หลักคำสอนทางพระพุทธานุชาไม่ว่าจะเรื่องความดีความชั่ว หรือบุญกรรมจึงถูกปลูกฝัง และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนรุ่นต่อรุ่นเลือกที่จะกระทำตามและเชื่อคนรุ่นเก่าที่เคยปฏิบัติมา

(3) สังคมไทยเป็นสังคมที่เกิดทุนสถาบันกษัตริย์ เนื่องจากประเทศไทยมีการปกครองในระบอบกษัตริย์มาตั้งแต่โบราณ ถึงแม้ในปัจจุบันการปกครองของไทยได้เปลี่ยนจากระบอบราชาธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตยพระมหากษัตริย์ยังคงได้รับการเคารพเทิดทูนเฉกเช่นในอดีต ซึ่งทรงเป็นเหมือนศูนย์รวมทางจิตใจที่ได้รับการยกย่องเทิดทูนอย่างสูงในสังคมไทยจากที่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงพระราชกรณียกิจที่มีการวางกรอบแนวคิดและสร้างสรรค์เป็นรูปธรรมเป็นที่ประจักษ์ และส่งผลให้ประชาชนได้รับประโยชน์ จนเป็นที่ยอมรับ และเทิดทูนเคารพจากสังคมในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการออกข้อกฎหมายต่าง ๆ ในการคุ้มครองและรักษาไว้ซึ่งสถาบันกษัตริย์ นำไปสู่การที่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์อยู่เหนือเรื่องการเมือง และบทลงโทษทางกฎหมาย

(4) สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญในเรื่องอาวุโส ให้เกียรติยกย่องผู้ใหญ่ สังคมไทยมีวัฒนธรรมการอ่อนน้อมถ่อมตนผู้น้อยให้ความเคารพผู้ใหญ่ หรือระบบอาวุโสมีมาอย่างช้านาน และสังคมไทยยังเป็นสังคมให้การช่วยเหลือ จึงทำให้ระบบการนับถือผู้มีความอาวุโสกว่าสืบทอดกันมาตามลำดับ จนเรียกได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของสังคมไทย ซึ่งจะพบเห็นได้ในทุกกลุ่มทุกชั้น โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองจะสั่งสอนลูกหลานกันต่อๆ มาให้เด็ก มีสัมมาคารวะต่อผู้ที่อาวุโสสูงกว่า อันมีความสอดคล้องไปกับหลักพระพุทธานุชาซึ่งในทางพุทธศาสนากล่าวรับรองว่าเป็นความดีงามผู้ที่ปฏิบัติจะได้รับความสุขความเจริญในชีวิต จึงทำให้ความเคารพนับถือคือผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่กลายเป็นวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมจากรุ่นสู่รุ่นจนกระทั่งปัจจุบัน รวมถึงการนำไปสู่การถ่ายทอดความคิด ค่านิยม อุดมการณ์ ความเชื่อผ่านสังคมลักษณะดังกล่าวตั้งแต่ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศ

นอกจากนี้ยังมีในส่วนของปัจจัยภายนอกอย่างปัญหาเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ส่งผลกระทบต่อทางด้านลบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ทำให้ประชาชนนักเรียน และเยาวชนบางส่วนไม่พอใจในการบริหารจัดการของรัฐ จนนำไปสู่การออกมาชุมนุมประท้วงในปี พ.ศ.2563-2564

1.2.2 ปัจจัยที่นำไปสู่ขีดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 – 2564

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่นำไปสู่สถานการณ์ทางการเมืองของไทยที่มีความขัดแย้งในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563-2564 โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยในด้านการเมืองปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งได้แก่ ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 ที่มีความไม่เป็นธรรม และมีเรื่องอำนาจแฝงจากการคุกคามและการใช้กลไกทางกฎหมายเข้าแทรกแซง ประเด็นการเข้ามามีบทบาทของสถาบันกษัตริย์ในสังคมไทย ด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้กระทบต่อประชาชนในเรื่องของรายได้ เนื่องจากเกิดปัญหาการตกงานจากการปิดกิจการของสถานประกอบการ โดยเฉพาะผู้ที่ยากจนซึ่งได้รับผลกระทบในเรื่องดังกล่าว นำไปสู่การเกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และในด้านสุดท้ายคือด้านสังคมและวัฒนธรรม อันเกิดจากความแตกต่างของช่วงวัยหรือเจเนอเรชันที่เติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำให้ความเชื่อ แนวคิด และอุดมการณ์มีความแตกต่างกันอย่างคนในรุ่นเบบี้บูมเมอร์ที่ผ่านสภาพแวดล้อมของสร้างเนื้อสร้างตัวและสังคมแบบอำนาจนิยม จึงเป็นกลุ่มที่ยึดติดกับสิ่งต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จในอดีตและเชื่อมั่นในสังคมแบบลำดับชั้น แตกต่างจากกลุ่มคนเจเนอเรชัน Z ที่ตั้งคำถามต่อสิ่งรอบตัวตั้งแต่ระดับโครงสร้าง ไม่ยึดติดในรากฐานทางสังคมอย่างขนบธรรมเนียมประเพณี โดยมีสื่อสังคมออนไลน์และอินเทอร์เน็ตซึ่งเปิดกว้างเข้าถึงได้ง่าย และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถแลกเปลี่ยนกันได้

1.2.3 บริบททางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 – 2564 สู่อการประพันธ์วรรณกรรม และการกำกับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร

ผู้ศึกษาได้ศึกษาและวิเคราะห์บริบททางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2563 -2564 กับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ในประเด็นของบริบททางการเมืองที่มีผลต่อการประพันธ์วรรณกรรม เรื่องคาร และกำกับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่องคาร ซึ่งจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าภาพยนตร์ดังกล่าวโดยภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารได้ถูกดัดแปลงมาจากวรรณกรรมเรื่อง คาร โดยมีการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 -2564 ที่เกิดจากปัจจัยในด้านต่างๆ ทั้งด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจ นำไปสู่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มคนในสังคมไทยซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป ดังที่

ผู้ประพันธ์วรรณกรรมและผู้กำกับภาพยนตร์ฯก็ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มผู้ชุมนุมอย่างกลุ่มนักเรียนเลว ที่เสนอข้อเรียกร้องต่างๆในการปฏิรูปการศึกษา กลุ่มเสรีไทยพลัสที่เรียกร้องสิทธิเสรีภาพของกลุ่ม LGBTQ+ กลุ่มคณะราษฎร 2563 ที่ออกมาต่อต้านระบบโครงสร้างทางการเมืองและการสืบทอดอำนาจที่มีความเป็นอนุรักษ์นิยม เป็นต้น ประกอบกับในช่วงดังกล่าวได้เกิดความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางเมืองขึ้นระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม และอำนาจนิยมที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เมื่อพิจารณาจากวรรณกรรมและภาพยนตร์จะเห็นได้ว่า มีการสะท้อนปัญหาทางสังคม การศึกษา และการเมืองของไทยในเรื่องของความหลากหลายทางเพศในสภาพแวดล้อมที่มีความเก่าแก่และมีความเป็นอนุรักษ์นิยม การถูกกดทับของอำนาจและการละเมิดสิทธิ เสรีภาพของบุคคลผ่านกฎหมายหรือระเบียบ โดยวัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์และผู้กำกับคือ การนำเสนอในเรื่องของการสนับสนุนความหลากหลายทางเพศ และการให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของมนุษย์ชนพึงมีอันเป็นหลักสำคัญในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย รวมถึงการสะท้อนให้ผู้อ่านหรือผู้ชมได้มีการตั้งคำถามต่อแนวคิดของตัวละคร สภาพทางสังคมในเรื่อง และนำไปสู่การตั้งคำถามต่อสังคมไทยในหลายมิติทั้งการเมือง การศึกษา สังคมที่เป็นอยู่ รวมถึงทิศทางที่ควรจะดำเนินไปผ่านวรรณกรรมและภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร

1.2.4 บริบทความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2563 -2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร

ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คารได้ถูกดัดแปลงมาจากวรรณกรรมเรื่อง คาร ซึ่งผู้กำกับได้เกิดแรงบันดาลใจจากการชุมนุมประท้วงในเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2563-2564 ที่เกิดขึ้น ที่นำไปสู่การนำประเด็นปัญหามาเสนอผ่านสังคมจำลองอย่างโรงเรียนศุภพโล ซึ่งเป็นการพยายามสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย ซึ่งรายละเอียดของภาพยนตร์ไม่ว่าจะเป็นนัยยะของชื่อตัวละคร ชื่อเรื่อง บทสนทนา การใช้สัญลักษณ์ ได้นำมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งในช่วงเวลาดังกล่าว คือ กลุ่มที่มีอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมอย่างอาจารย์ ตัวละครอ๊วก และसारวัตรนักเรียน เปรียบได้กับกลุ่มไทยภักดี หรือกลุ่มประชาชนที่ยึดเชื่อมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมจารีตประเพณีดั้งเดิมใน

สังคมไทยที่มองว่ามีคุณค่าจากการที่ได้รับการพิสูจน์ผ่านกาลเวลามาอย่างยาวนาน ที่แตกต่างจากกลุ่มที่มีอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตยอย่างตัวละครอายัน และแก๊งโลกไม่ลืม ที่เปรียบกับกลุ่มคณะราษฎร 2563 หรือกลุ่มชุมนุมอื่นๆ เช่น กลุ่มนักเรียนเลว กลุ่มเสรีไทยพลัส กลุ่มเยาวชนปลดแอก เป็นต้น ที่มองว่าสังคมไทยควรจะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย มีความเป็นประชาธิปไตยและยึดหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงการต่อต้านการสืบทอดอำนาจและการใช้อำนาจอันไม่พึงประสงค์ โดยแสดงผ่านการจัดการชุมนุมประท้วงและกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์

นอกจากนี้ภาพยนตร์ได้นำเสนอในประเด็นของความเหลื่อมล้ำทางสังคมของยุคตัวอย่างตัวละครอัคร์ที่ฐานะครอบครัวยากจน และอยู่ต่างจังหวัด เมื่อเข้ามาเรียนในโรงเรียนศุภโล จิงโดนนักเรียนในโรงเรียนศุภโลดูถูกว่าเป็นเด็กบ้านนอก และไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม จึงทำให้อัคร์พยายามทำให้ตนเองทัดเทียมกับผู้อื่น และไม่โดนดูถูกโดยการเป็นสรวัตรนักเรียนยอมทำตามที่อาจารย์สั่ง รวมถึงเพื่อจะได้ทุนเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย และได้ใช้อำนาจของตำแหน่งสรวัตรนักเรียนในการกดขี่นักเรียนคนอื่นเพื่อแสดงถึงความเหนือกว่า ขณะเดียวกันอาจารย์ฝ่ายปกครองและโรงเรียนก็ได้ให้อัคร์ปฏิบัติหน้าที่สรวัตรนักเรียนในการสอดส่องเป็นหูเป็นตาแทนอาจารย์ ซึ่งสอดคล้องไปกับสภาพทางสังคมไทยที่เรื่องอำนาจ และความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เกี่ยวข้องในเรื่องของผลประโยชน์ หรือการเกิดระบบอุปถัมภ์ อันเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ในสังคมไทยจนเป็นเรื่องปกติเคยชิน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หรืออาจกล่าวได้ว่า อำนาจและความเหลื่อมล้ำทางสังคมมีความสัมพันธ์กันในทางสังคมที่เกิดจากการหล่อหลอมในสังคมและการเมือง ผ่านความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ อุดมการณ์ ค่านิยมและจารีต ประเพณี ตลอดจนทัศนคติที่ถูกปลูกฝังและยึดถือกันมาในสังคม และนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมทางสังคม และการเมือง

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายของการประพันธ์วรรณกรรมและภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาส นอกจากการนำเสนอเพื่อสะท้อนปัญหาสังคมและการเมืองไทยแล้ว ยังแฝงการเสียดสีทางการเมืองของไทยในเรื่องของการอำนาจนิยมผ่านสังคมจำลองในรูปแบบของโรงเรียน

2. อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปในข้างต้น ผู้ศึกษาจะอภิปรายผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้สรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 อุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร และบริบทความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2563 -2564 ที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร

จากผลการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาร พบว่า ภาพยนตร์ชุดดังกล่าวมีการสะท้อนถึงอุดมการณ์ทางการเมือง โดยแบ่งอุดมการณ์ทางการเมืองหลักเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม กล่าวคือ จากการนำเสนอองค์ประกอบต่างๆ ในภาพยนตร์ไม่ว่าจะเป็นตัวละคร บทสนทนา และเหตุการณ์ต่างในแต่ละตอนของภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์เรื่องคาร ซึ่งได้มีการสอดแทรกในเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมืองของสองฝ่ายหลักคือ กลุ่มอาจารย์ สारวัตรนักเรียน และอัคร์ ที่พยายามควบคุมนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียนที่มีมาอย่างยาวนาน โดยการใช้อำนาจในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้ความรุนแรงในการลงโทษ การสร้างความหวาดกลัวผ่านเรื่องเล่าอาถรรพ์ของโรงเรียนศุภโกล เป็นต้น กับกลุ่มแก๊งโลกไม่ลืมและอายันที่ออกมาแสดงความคิดเห็นผ่านการชุมนุมประท้วง และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงออกความคิดเห็นต่อต้านเรื่องกฎระเบียบของโรงเรียน รวมถึงการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนจากการบังคับและการใช้ความรุนแรงของกลุ่มอาจารย์และสารวัตรนักเรียน ซึ่งภาพยนตร์ได้สื่อสารด้วยวิธีการเล่าเรื่อง (Narration) และการสร้างเหตุการณ์ในแต่ละฉากที่แสดงออกถึงความคิดอุดมการณ์ที่มีความแตกต่างหลากหลาย รวมถึงการสร้างจุดขัดแย้งระหว่างตัวละคร ในรูปแบบของสังคมจำลองในโรงเรียนที่สะท้อนความขัดแย้งทางการเมืองไทย ในช่วงระหว่างพ.ศ.2563-2564 กล่าวคือ ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงระหว่างปี 2563- 2564 นั้นประเด็นความขัดแย้งดังกล่าวได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามสภาพทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องไปกับแนวคิดของราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf ,1968, . P 125) ที่ว่า ความขัดแย้งนั้นมีลักษณะที่สอดคล้องและเป็นไปตามสังคมในทุกสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ โดยบริบทที่นำไปสู่ความขัดแย้งในช่วงเวลา พ.ศ. 2563-2564 ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการเมืองดังเช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ

ในช่วง ปีพ.ศ.2563 ที่มีเรื่องการทุจริต และความไม่เป็นธรรมจากการใช้อำนาจในรูปแบบต่างๆเข้าแทรกแซงผลการเลือกตั้งทำให้ผลการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามที่ประชาชนลงคะแนนเสียง การเข้ามาบีบบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในทางการเมือง การที่พรรคอนาคตใหม่ชนะการเลือกตั้งแต่ถูกยุบพรรคและตัดสิทธิ์ทางการเมือง ทำให้สร้างความไม่พอใจแก่คนรุ่นใหม่จำนวนซึ่งมีสิทธิ์ในการเลือกตั้ง

ต่อมาในด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากโรคโควิด-19 ทำให้รัฐจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนด้านเศรษฐกิจ เช่น การปิดประเทศเพื่อป้องกันการระบาด การสั่งปิดสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงชั่วคราว เป็นต้น ซึ่งเกิดผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อรายได้ของประเทศ จนนำไปสู่ปัญหาการตกงาน หรือปิดกิจการจากมาตรการดังกล่าว และประชาชนที่ประสบปัญหาความยากจนและหนี้สิน ด้านสุดท้ายคือด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นปัญหาสำคัญ อันเกิดจากสภาพทางสังคมที่จำเป็นต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 หรือที่เรียกว่า New Normal ทั้งการทำงานและการศึกษาผ่านระบบออนไลน์ ทำให้ผลกระทบเชื่อมโยงกับด้านเศรษฐกิจในการปรับตัว นำไปสู่ดำเนินชีวิตประจำวันในโลกอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ที่มากขึ้นและลดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วยกันลง ความคิดเห็นหรือข้อมูลที่ปรากฏในช่องทางดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชน เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่และเปิดกว้างทางความคิดและความรู้

โดยมีความสอดคล้องไปกับปัจจัยความแตกต่างของช่วงวัย (generation) ที่มีความคิด ค่านิยม ทักษะติดต่อสังคมที่แตกต่างกันออกไป จะเห็นการที่กลุ่มผู้ชุมนุมเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน และความแตกต่างของรูปแบบการชุมนุมที่มีการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ต่างจากการชุมนุมที่เคยมีมา เกิดจากการเรียนรู้ และการเติบโตในสภาพแวดล้อมที่เรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ท่ามกลางความเป็นประชาธิปไตย ที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลง โดยมองว่าสถาบันทางการเมืองในปัจจุบันไม่มีความเป็นธรรม และรัฐบาลในฐานะผู้ปกครองมีการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชน ผ่านการใช้อำนาจ อันสอดคล้องไปกับ งานวิจัยเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในปี 2563 ของจเร นาคทองอินทร์ (2565 : 94) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาปี 2563 พบว่าปัจจัยจากการกล่อมเกลางานการเมือง และประสบการณ์ส่งผลให้แก่นำนิสิตนักศึกษาเกิดความคิดทางการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ และเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง จนนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองแตกต่างไปจากกลุ่มต่อต้านผู้ชุมนุมที่มองว่า

กฎหมาย จารีตวัฒนธรรม ลำดับชนชั้น สถาบันดั้งเดิมมีคุณค่าควรแก่การรักษาไว้ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนที่ทำให้ประเทศไทยยังคงอยู่และมีการพัฒนามาจนถึงทุกวันนี้ และการกระทำของกลุ่มผู้ชุมนุมเป็นการทำทลายและล้มล้างสิ่งอันดีงามที่สืบทอดกันมา

ภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร เป็นภาพยนตร์ที่ได้มีการสอดแทรกนัยยะทางการเมือง ที่สะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทางการเมืองในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ.2563 – 2564 โดยตัวละครในภาพยนตร์ได้มีการแสดงออกที่สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมือง อย่างอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม ผ่านกระบวนการทางอำนาจในรูปแบบต่างๆ กล่าวคือ การชุมนุมประท้วงของแก๊งโลกไม่ลืมที่มีเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียม อันเป็นส่วนหนึ่งของหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงการลดอำนาจที่เกิดขึ้นในโรงเรียนของอาจารย์ และกลุ่มसारว้ตรนักเรียน และการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบโรงเรียนให้มีความเหมาะสม ไม่เพียงแค่เรื่องกฎระเบียบแต่ยังรวมถึงด้านวัฒนธรรมอย่างความหลากหลายทางเพศที่แก๊งโลกไม่ลืมพยายามที่กล้าจะแสดงออกในความเป็นตัวตน และเรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศ เพื่อไม่ให้เกิดการถูกละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของนักเรียนในโรงเรียนโดยมีสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักอีกช่องทางหนึ่งในการแสดงความคิดเห็น และจงใจให้สังคมได้เข้าใจและเล็งเห็นปัญหา และความสำคัญของเรื่องดังกล่าว จนนำไปสู่การรวมตัวกันทั้งบุคคลภายในและภายนอกโรงเรียนในการชุมนุมประท้วงภายนอกโรงเรียน อันเปรียบได้กับกลุ่มคณะราษฎร 2563 หรือกลุ่มผู้ชุมนุมอื่นๆ เช่น กลุ่มนักเรียนแล้ว กลุ่มเยาวชนปลดแอก เป็นต้น ที่ได้เสนอข้อเรียกร้องไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ การปฏิรูปการศึกษา การยุบรัฐบาลและสมาชิกสภาฯ ความเท่าเทียมทางเพศ ฯลฯ ที่ถูกกล่อมเกล้าทางการเมืองจากกลุ่มเพื่อน ครอบครัว การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่ทำให้เกิดอุดมการณ์และตั้งคำถามในสิ่งต่างๆ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองสอดคล้องไปกับแนวคิดของจอห์น ล็อก (John Locke) ที่มีแนวคิดแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยว่า สิทธิในชีวิต และเสรีภาพในทรัพย์สินเป็นสิ่งที่มิอยู่ในปัจเจกบุคคล และผู้อื่นไม่อาจพรากไปได้ และในสังคมการเมืองที่มีรัฐบาล และกฎหมายโดยอำนาจอธิปไตยสูงสุดเป็นของประชาชนสามารถที่จะเรียกคืนจากผู้ปกครองได้ หากผู้ปกครองไม่สามารถปฏิบัติได้ตามข้อตกลงหรือสัญญาประชาคมที่มีเพื่อรักษาสิทธิ เสรีภาพ และความปลอดภัยของประชาชน

ขณะเดียวกันกลุ่มที่ออกมาต่อต้านการประท้วง ซึ่งมีความเชื่อมั่นในกฎระเบียบ ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบเป็นพวก “นอกคอก” ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม และมองว่าในสังคมไม่เท่าเทียมกัน จำเป็นต้องมีผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และในมุมมองของอาจารย์ชาดก และกลุ่มสารวัตรนักเรียนได้มีการใช้อำนาจเพื่อคงไว้ซึ่งกฎระเบียบ ผ่านการลงโทษและการสร้างความหวาดกลัวผ่านเรื่องราวอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องไปกับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมที่มุ่งรักษาความเชื่อ และคุณค่าแบบเก่า ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม อุดมการณ์ ศาสนา ฯลฯ เปรียบได้กับกลุ่มทางการเมืองที่ออกมาต่อต้านการชุมนุมในช่วงปี พ.ศ.2563 – 2564 ที่ให้ความสำคัญกับชาติ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ กฎหมายและระเบียบ ฯลฯ ล้วนเป็นสิ่งที่สมควรสืบทอด และคงไว้ รวมถึงความเชื่อในเรื่องลำดับขั้นชั้นในสังคม สอดคล้องไปกับ บทความ “เสรีนิยมกับอนุรักษนิยมอยู่ร่วมโลกกันได้ไหม” ของสุรพศ ทวีศักดิ์ (2562) อ้างถึงใน จาตุรงค์ สุทวาทัน (2564) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดอนุรักษนิยม เพิ่มเติมว่า สังคมการเมืองแบบอนุรักษนิยม เป็นการมุ่งรักษาความเชื่อและคุณค่าของศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี อุดมการณ์ทางการเมืองที่ผูกเข้ากับสำนักทางประวัติศาสตร์ “ราชาชาตินิยม” ที่เชื่อว่าความเป็นชาติเกิดขึ้น พัฒนา และมั่นคงมาได้เพราะคุณูปการของสถาบันชนชั้นปกครอง ศาสนาก็เจริญรุ่งเรืองได้เพราะชนชั้นปกครองอุปถัมภ์ ดังนั้นสถาบันชนชั้นปกครองจึงเป็นเหมือนกับหลักประกันที่ทำให้ชาติมีความมั่นคง กล่าวคือ สังคมการเมืองที่ดีแบบอนุรักษนิยมของประเทศไทยนั้น คือสังคมที่อยู่ภายใต้อุดมการณ์ราชาชาตินิยม โดยความดีสูงสุดคือความดีสูงสุดของ “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” ซึ่งสังคมเราจะไม่มีปัญหาขัดแย้งกันถ้าคนไทยทุกคนรักชาติ อีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจคือกระบวนการของกลุ่มสารวัตรนักเรียนและอาจารย์ในโรงเรียนศุภผลที่อาจกล่าวได้ว่ามีการใช้อำนาจความรุนแรงผ่านอุบัติเหตุที่กลุ่มสารวัตรนักเรียนสร้างขึ้น การทำให้นักเรียนเกิดความอับอายต่อหน้าสาธารณชน และสร้างเรื่องอาชญากรรมโรงเรียนให้นักเรียนเกิดความหวาดกลัวนั้น การกระทำดังกล่าวที่อ้างเรื่องความมั่นคงและเกียรติยศของโรงเรียนที่มีมาอย่างยาวนานผ่านการใช้อำนาจในรูปแบบต่าง ๆ หรือใช้วิธีการใดก็ตามแต่เพื่อผลลัพธ์ในการธำรงรักษาไว้ซึ่งอำนาจ รวมถึงสิ่งที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานทั้งวัฒนธรรมและกฎระเบียบ (พงศ์เพ็ญ ศกุนตาภัย, 2536)

สำหรับภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาส ยังแสดงถึงลักษณะ อำนาจ ในมุมมองเช่นเดียวกับฟูโก โดยแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของตัวละครมีเรื่องของอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้อง และลักษณะเช่นเดียวกันกับเวเบอร์ กล่าวคือ อำนาจที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ฯมีความสอดคล้องกับพลัง

อำนาจที่มีความเสนาหา การสืบทอดตามประเพณี และตามกฎหมาย การที่กลุ่มสารวัตรนักเรียนมีอำนาจและใช้อำนาจในการควบคุม สอบสวน และตรวจสอบนักเรียนในโรงเรียนศุภพลให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบรวมถึงการลงโทษนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎโรงเรียนนั้นเป็นอำนาจที่มีจากดำรงตำแหน่งสารวัตรนักเรียนอันมาจากการแต่งตั้งของคณาจารย์และได้รับคัดเลือกจากกลุ่มสารวัตรนักเรียนรุ่นก่อนที่ถูุกกำหนดหลักเกณฑ์ในกฎระเบียบของโรงเรียนศุภพล โดยที่กลุ่มสารวัตรนักเรียนได้รับซึ่งอำนาจและทุนในการเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยแลกเปลี่ยนกับการปฏิบัติหน้าที่เปรียบเสมือนเครื่องมือของโรงเรียนในการควบคุมนักเรียนคนอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่โรงเรียนต้องการซึ่งผลประโยชน์ดังกล่าว ก็เป็นอำนาจหนึ่งที่ทำให้ทุกคนอยากครองผลประโยชน์แก่ตนหรือพวกพ้อง ความขัดแย้งในสังคมไทยในปัจจุบันล้วนมีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์และเกิดความไม่ลงตัวของผลประโยชน์นั้น เช่น กฎระเบียบโรงเรียนการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของสังคมไทยหลายแห่งที่กลุ่มนักเรียนออกมาต่อต้านเนื่องจากมองว่ากฎระเบียบดังกล่าวเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพทำให้ครอบครัวนักเรียนต้องเสียค่าใช้จ่ายสิ้นเปลือง ขณะที่ฝ่ายตรงข้ามมองว่าเป็นการแสดงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานศึกษานั้นๆ เป็นต้น และนำมาซึ่งปัญหาระดับประเทศที่เกิดขึ้นในหลากหลายด้านจนปัจจุบันนี้ นอกจากนี้ อำนาจที่ปรากฏให้ภาพยนตร์ชุดดังกล่าวคือ อำนาจที่เกิดจากสิ่งเหนือธรรมชาติ อย่างอาถรรพ์โรงเรียนศุภพล ซึ่งถูกสร้างให้เกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ขึ้นต่อผู้ที่ต่อต้าน อันเป็นการสร้างความหวาดกลัวแก่ผู้ที่ได้รับอำนาจนั้นและนำไปสู่การยอมทำตามเพื่อหลีกเลี่ยงเรื่องไม่ดีต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นแก่ตนเอง ในสังคมไทยความเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ เทพเจ้า ผีसाง วิญญาณ อาจกล่าวได้ว่าอยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนานและมีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมากที่มากับการถูกลงโทษโดยสิ่งเหนือธรรมชาติหากฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม เช่น การปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ที่กลุ่มคณะราษฎร 2563 มองว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม หรือการแบ่งชนชั้นขณะที่ฝ่ายตรงข้ามมองว่าเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของปวงชนชาวไทยโดยสถาบันกษัตริย์อยู่เหนือการเมืองเป็นที่เคารพนับถือที่อยู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนานการต่อต้านจึงเป็นการทำลายสิ่งอันดีงามของสังคมไทย และเป็นการลบหลู่เบื้องสูง เป็นต้น

ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาส จึงเป็นสังคมจำลองภาพสะท้อนให้เห็นสภาพทางการเมือง และสังคมไทย โดยเฉพาะในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2563 – 2564 ที่เกิดความขัดแย้งทางอุดมการณ์ในหลาย ๆ ฝ่าย และเป็นการสร้างให้ผู้รับชมได้เกิดการตั้งคำถามต่อแนวคิด อุดมการณ์

และสิ่งที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์อันสะท้อนสังคมจริงอันนำไปสู่การคิดและวิเคราะห์สิ่งเหล่านี้ตาม นอกจากนี้ภาพยนตร์ดังกล่าวยังได้มีการมุ่งเน้นในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคที่ทำให้ประชาชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว และสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เปิดกว้างยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลาย การเคารพซึ่งกันและกันตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้สังคมไทยก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่มีความสมบูรณ์ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ และสงบสุขปราศจากความขัดแย้ง

2.2 บทวิเคราะห์จากรรณกรรมสู่ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่อง คาร

ปราบต์หรือชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราบต์ มีผลงานวรรณกรรมในหลากหลายเรื่อง เช่น คุณหมิปาฏิหาริย์ กาหลมหรทีก นิราศมหรณพ สุสานสยาม คาร เรื่องผีเขียน อโศกสง เป็นต้น ซึ่งลักษณะการประพันธ์นั้นจะมีความหลากหลาย ทั้งแนวสืบสวนสอบสวน รักโรแมนติก แฟนตาซี สยองขวัญ การเสียดสีสังคมการเมือง นวนิยายเรื่องคารเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ที่ปราบต์ประพันธ์ขึ้น และได้ถูกนำไปแปลเป็นภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาจีน และภาษาพม่า โดยเริ่มแรกเป็นการแต่งขึ้นในขอบเขตเกี่ยวกับความรักใสๆและการสอบสวนหาความจริงภายในโรงเรียน ในรูปแบบของการcome out โดยผู้ประพันธ์ปราบต์ได้ให้ความหมายของการcome out ไว้ดังบทสัมภาษณ์ (Salmon Podcast, 2565) ดังต่อไปนี้

“ คือการ come out เนี่ย คนทุกคนมีแสงในตัวเองเหมือนพระอาทิตย์ การที่เราอยู่ในสังคมที่มันแบบไม่โอเค มาปิดเราไว้ทำให้เราไม่สามารถส่องแสงออกมาได้ ตัวละครทุกตัวเป็นแบบนี้หมด ไม่ใช่แค่เรื่องรักร่วมเพศเท่านั้น ตัวละครนี้มีความชอบในเรื่องการเรียนหรือ การปิดบังการรักร่วมเพศทุกอย่างคือการกดทับ การมีความลับ เราจะตีความมาจากตรงนั้น ในส่วนของการต่อ ยอดในประเด็นอื่นๆจะมองในแง่ว่าแล้วอะไรทำให้คนเราไม่กล้าเปิดออกมาก ไม่ทำให้แสงของเราสว่าง...”

ทว่าต่อมาเกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยอย่างปี พ.ศ.2563 ที่กลุ่มนักเรียน เลวหรือกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ออกมาเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษา และการแสดงออกทางการเมือง ประกอบกับ เด็กรุ่นใหม่มีการรับรู้และการตั้งคำถามต่อสิ่งรอบข้าง การแต่งนิยายเพียงแคร์ักโรแมนติก สอดส่องไม่เพียงพอ ผู้ประพันธ์จึงปรับให้นวนิยายเรื่องดังกล่าวสอดคล้องไปกับยุคสมัยและเข้ากับกลุ่มวัยรุ่นสมัยใหม่ อย่างการนำเรื่องอุดมการณ์ และแนวคิดทางการเมืองนำเสนอผ่านพฤติกรรม ความคิด

ของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นการที่นักเรียนลุกฮือประท้วงฝ่ายปกครอง และการชุมนุมขับไล่รัฐบาลผ่าน การรวมกลุ่มประท้วง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ขับเคลื่อนในการต่อสู้ การรักษาไว้ซึ่งภาพลักษณ์และ กฎระเบียบโรงเรียนศุภพล โดยผู้ประพันธ์ได้ให้เหตุผลในบทสัมภาษณ์ผ่านช่องทาง Youtube (Salmon Podcast, 2565) ว่า

“ ช่วงนั้นมันเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้นหลายส่วน แล้วก็เรื่องของนักเรียน เลวเข้ามา แล้วผมรู้สึกว้าวใจที่เราร่างไว้มันไม่ได้แล้วนะ เด็กเจนเอเรชั่นนี้มันโตไปกว่านั้นแล้ว แล้วเขาจะมาแบบเรื่องปกติ มันไม่ได้ คือแต่ละคนมันไปไกลกว่านั้นแล้ว แล้วเรารู้สึกว่าถ้าเราเขียน แบบที่ตอนแรกเราทำพล็อตเสร็จคือตอนโดนด่าแม่เลย เราจึงขอใส่เป็นบริบทเข้าไปก็แล้วกัน... เราใส่ เป็นบริบทเข้าไปมันเลยมีเรื่องของการเมืองและสัญลักษณ์... คือว่าการ come out ในบริบทของ LGBTQ ของไทยมันค่อนข้างเขย เพราะฉะนั้นเราต้องคิดว่าอะไรที่มันมากดทับได้บ้าง ผมก็เลยตีความไป เรื่องกฎของสังคม ทุกวันนี้เรายอมรับเรื่อง LGBTQ มากขึ้นแต่ถ้าคนนี้ไปอยู่ในสังคมที่มันไม่เหมือน ทั่วไป ดังนั้นศุภพลจึงถูกตั้งขึ้นมาแบบชายล้วนและหัวโบราณมากๆ แล้วก็มีการต่อยกันมา...”

จึงทำให้รูปแบบการสร้างเนื้อหาในวรรณกรรมที่ไม่เพียงแค่นำเสนอเพียงเรื่อง รักโรแมนติก หรือการสอบสวน แต่มีการปรับเค้าโครงเรื่องโดยเพิ่มและสอดแทรกเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงปี.ศ.2563 เข้ามาผ่านตัวละครในสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ทำให้เกิดการตั้งคำถาม ต่อแนวคิดของตัวละครที่มีความหลากหลายและขัดแย้งกัน รวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่มีการตัดสินว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก นำไปสู่การที่ผู้อ่านเกิดความรู้สึกนึกคิดคล้อยตาม หรือต่อต้าน นอกจากนี้ยังมีการ สะท้อนถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นซึ่งทำให้ผู้อ่านได้คิดวิเคราะห์ที่ไตร่ตรองตาม เพื่อจะไปสู่คิดหาวิธีในการ แก้ไขปัญหา อันเป็นจุดเด่นของวรรณกรรมเรื่องดังกล่าว เมื่อผู้ศึกษาได้วิเคราะห์จะเห็นว่าผู้ประพันธ์ ใช้หลักมุมมองในการเล่าเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของตัวละคร รวมถึงความรู้สึกนึกคิดตัวละครอย่างชัดเจน นอกจากนี้เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเนื้อหาและบทสรุปของ วรรณกรรมเรื่องคาร พบว่าผู้ประพันธ์มีความโน้มเอียงสอดคล้องไปกับแนวคิดและอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตย มากกว่าอนุรักษนิยม รวมถึงการปิดเรื่องด้วยรูปแบบสุขนาฏกรรมกล่าวคือ การที่ฝ่ายปกครองยอมลด อำนาจของसारวัตรนักเรียนและยอมแก้ไขตัวกฎระเบียบโรงเรียน การที่นักเรียนในโรงเรียนมีการ เปลี่ยนแปลงแนวคิดและเลือกที่จะออกมาต่อต้านอำนาจนิยมที่เกิดขึ้นในโรงเรียน เมื่อพิจารณาแล้วจะ เห็นได้ว่าผู้ประพันธ์ไม่เพียงการนำเสนอในเรื่องของความบันเทิง แต่เป็นการสอดแทรกสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันและแนวคิด อุดมการณ์ทางการเมืองให้ผู้อ่านได้ติดตาม

ต่อมาจึงได้ถูกดัดแปลงและสร้างเป็นภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์ขึ้นโดยมีผู้กำกับคือ คุณชญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์ และออกฉายทางช่องGMM TV25 และVIU ในวันที่ 13 สิงหาคม 2565 จำนวน 12ตอน ได้รับรางวัลWinner Bronze Award สาขารางวัล “Best LGBTQ+ Programme Made in Asia” ในปีพ.ศ.2566 และรับรางวัลรางวัล “ซีรีส์วายยอดเยี่ยม” “THAILAND DIGITAL AWARDS 2022” ในปีพ.ศ.2565 ซึ่งภาพยนตร์ชุดเรื่องคารดั่งกล่าว ได้ถูกนำมาดัดแปลงที่ยังคงไว้ซึ่งเค้าโครงเดิมของนวนิยายรวมถึงตัวละครหลักและฉากหลักต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการประท้วงการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพนักเรียน การต่อต้านฝ่ายปกครอง การรักษากฎระเบียบของโรงเรียน หรือการใช้อำนาจในรูปแบบต่างๆ ซึ่งได้มีการเพิ่มในเรื่องของประเด็นสิทธิมนุษยชนในโรงเรียน การใส่วิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ที่มีเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ เข้ามาประกอบเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย รวมถึงการนำพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมาเสริมประเด็นในเรื่องของความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์และแนวคิดของสองฝ่าย โดยเป็นภาพยนตร์ดังกล่าวได้มุ่งเน้นที่จะกระตุ้นความรู้สึกของผู้ชม และการตั้งคำถาม กล่าวคือ การสร้างให้เกิดความคิดเห็นถกเถียงกัน ไม่มีสิ่งใดถูกต้องหรือผิด แต่ตั้งคำถามว่าสิ่งนั้นๆถูกไหมไม่พินิจให้เชื่อแบบไหน แต่แค่ควรตั้งคำถามทั้งประวัติศาสตร์พูดคุยแลกเปลี่ยนกันได้ในสังคม ดังบทสัมภาษณ์ของผู้กำกับชญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์ (วณิดา มณีชัย, 2565) ดังต่อไปนี้

“...ซึ่งเราไม่ได้มีฉาก NC หรืออะไรเซอร์ฟให้คนดูเลย มันคือเรื่องมัธยมฯ ทำอะไรไม่ได้มากอยู่แล้ว แล้วด้วยความต้องการของเรา เราไม่ได้ต้องการจะเซอร์ฟแบบนี้มากอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราต้องการก็คือแน่นอนมันมีชนบววย ที่เราต้องใส่เข้าไป เพราะเรากำลังรู้ว่าวัตถุดิบที่เราคือทำซีรีส์วายนะ แต่แน่นอนที่เราสอดแทรกเข้าไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสัญลักษณ์ต่างๆ หรือการตั้งคำถามในสังคม ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนต่างๆ มันก็เลยต้องบอกว่ามันคุ้มค่าน่ามาก วันนี้เรารู้สึกว่ามันประสบความสำเร็จที่เราตั้งคำถามกับสังคม... การที่เราจำลองสังคมที่อยู่ในโรงเรียน มันคือจำลองสังคมไทย ปัญหาที่อยู่ในโรงเรียนมันก็คือปัญหาที่ทุกคนเคยประสบพบเจอ แล้วก็กำลังเผชิญอยู่ในสังคมไทย เพราะฉะนั้นมันก็เลย Represent พี่ว่ามัน Represent ได้กับสิ่งที่ทุกคนเจอในสังคม มันก็เลยดูเป็นซีรีส์วายที่โตทั้งที่เราเล่าเรื่องวัยรุ่น”

เมื่อพิจารณาระหว่างวรรณกรรมและภาพยนตร์ชุด จะเห็นได้ว่าถึงแม้ภาพยนตร์จะมีการดัดแปลงและตัดเนื้อหาในบางประเด็นของวรรณกรรมออกไป เนื่องด้วยข้อจำกัดของเวลาและรูปแบบการนำเสนอในภาพยนตร์ที่ไม่สามารถที่จะนำประเด็นต่าง ๆ ทั้งหมด หรือ

รายละเอียดในวรรณกรรม เบื้องหลังตัวละคร และความรู้สึกนึกคิดของตัวละครทั้งหมดมาไว้ในภาพยนตร์ชุดได้ รวมถึงประเด็นทางการเมืองที่ไม่สามารถนำเสนอผ่านภาพยนตร์ได้โดยตรงอย่างละเอียด ทั้งนี้ในภาพยนตร์ส่วนของเค้าโครงรูปแบบการดำเนินเรื่อง และบทสรุปของเรื่องของภาพยนตร์ยังมีความสอดคล้องกับวรรณกรรม คือการมุ่งเน้นแสดงให้เห็นถึงประเด็นสิทธิมนุษยชนทั้งการรักษาสิทธิของตนเองและผู้อื่น ความเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ หรือเรื่องรูปลักษณ์ การยอมรับในตัวตนของตนเอง การรักษาไว้ซึ่งอำนาจและกฎจารีตธรรมเนียมดั้งเดิม ฯลฯ จนนำไปสู่การถูกกดทับของอำนาจของสังคม โดยมีโรงเรียนเป็นเหมือนสังคมจำลองที่สะท้อนสถานการณ์ทางการเมืองไทยในช่วงระหว่างพ.ศ.2563-2564 ในหลากหลายประเด็น เช่น ปัญหาทางการศึกษา ความขัดแย้งระหว่างแนวคิดอุดมการณ์การเมือง ความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร (The Eclipse) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

3.1.1 การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาประเด็นความขัดแย้งในทางการเมืองไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2563 – 2564 ที่สะท้อนในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร ซึ่งได้มีการนำเสนอในเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมือง และแนวคิดทางการเมือง ผ่านตัวละคร บทสนทนา และสัญลักษณ์ที่แฝงในฉาก ซึ่งในเนื้อเรื่องไม่ได้ตัดสินว่าฝ่ายใดผิดหรือถูก ทำให้ผู้ชมได้คิดและวิเคราะห์ตาม รวมถึงเชื่อมโยงไปกับสภาพสังคมและการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว หรืออาจกล่าวได้ว่าภาพยนตร์ดังกล่าวเป็นเหมือนกระจกสะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางสังคมในรูปแบบสังคมจำลองของโรงเรียน ดังนั้นการศึกษาประเด็นทางการเมืองในภาพยนตร์จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะให้ช่วยเปิดโอกาสในการเรียนรู้และเกิดมุมมองความคิดที่สะท้อนการเมืองของสังคมในหลาย ๆ ด้านได้อีกวิธีหนึ่ง เนื่องจากปัจจุบันภาพยนตร์ ละคร วรรณกรรม ล้วนเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารที่มีการสอดแทรกประเด็นต่าง ๆ ของสังคม

3.2.2 การศึกษาภาพยนตร์ชุดเรื่องคาร ที่ถูกดัดแปลงมาจากวรรณกรรม เรื่อง คาร ผู้ประพันธ์ ปราบต์ ซึ่ง ในส่วนของการวิเคราะห์อุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏ ได้มีการนำแนวคิด การวิเคราะห์ภาพยนตร์เข้ามาเป็นแนวทางในการวางโครงสร้างการวิเคราะห์ไม่ว่าจะเป็นโครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา อุดมการณ์แนวคิดที่แสดง และสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อความหมาย ซึ่งในส่วนของ การวิเคราะห์ตัวละครผู้ศึกษาได้มีการนำรายละเอียดที่ได้บรรยายไว้ในส่วนของตัววรรณกรรม เรื่อง คาร มาใช้ประกอบ เนื่องจากภาพยนตร์ไม่ได้มีการอธิบายถึงคุณลักษณะ หรือประวัติเบื้องต้นของตัวละคร จึงเป็นการเพิ่มข้อมูลให้สามารถวิเคราะห์ตัวละครที่อาจเป็นปัจจัยในการเกิดอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร เป็นภาพยนตร์ที่ถูกดัดแปลงมาจาก วรรณกรรม เรื่อง คาร ประพันธ์โดยปราบต์ ซึ่งผู้ที่มีความสนใจในเรื่องดังกล่าวสามารถที่ศึกษา ประเด็นทางการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมืองที่สะท้อนผ่านตัวเนื้อหาของวรรณกรรมที่มีการลง รายละเอียดของเนื้อหาในส่วนต่าง ๆ ได้เพิ่มเติมและมากกว่าภาพยนตร์ เนื่องด้วยข้อจำกัดของ ภาพยนตร์ในการนำเสนอที่ไม่สามารถนำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ผ่านภาพยนตร์ได้

3.2.2 สามารถศึกษาทัศนะ แนวคิด หรือการศึกษางานภาพยนตร์อื่น ๆ ของผู้กำกับ ภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร รวมถึงงานเขียนอื่นๆของผู้ประพันธ์วรรณกรรมเรื่อง คาร เพื่อ ทำให้ทราบถึงแนวความคิด หรือทัศนคติของผู้กำกับและผู้ประพันธ์ที่มีต่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับประเด็น ทางสังคมและการเมืองในช่วงเวลาต่าง ๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงการรับรู้ และทัศนะในการนำเสนอ ผลงานดังกล่าวขึ้นมา ประกอบกับการศึกษาในครั้งนี้เป็นตีความจากผู้ศึกษา อาจจะทำให้เกิดความ คาดเคลื่อนจากทัศนะของผู้กำกับที่ต้องการสื่อสารออกมา

3.2.3 ในภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง คาร นอกจากการนำเสนอในเรื่องของ ประเด็นแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง และแนวคิดอำนาจนิยมแล้ว ยังมีการสะท้อนแนวคิดอย่าง สามารถที่จะศึกษาในประเด็น และศาสตร์อื่นๆ

3.2.4 การศึกษาแบบต่อยอดที่สามารถศึกษาในส่วนของตัววรรณกรรมเรื่อง คาร ซึ่ง มีความแตกต่างจากภาพยนตร์ในเรื่องของการลงรายละเอียด และมุมมองบางประเด็นที่ทาง ภาพยนตร์ไม่ได้มีการนำเสนอจะทำให้สามารถลงลึกในเรื่องของแนวคิด อุดมการณ์ รวมถึงองค์ประกอบ ต่างๆของสื่อได้อย่างลึกซึ้งต่อไป

บรรณานุกรม

- Andrew Heywood. (2012). *Political Ideologies an Introduction*. New York: Palgrave Macmillan.
- Badie, Bertrand Dirk Berg-Schlosser and Leonardo Morlino., (2011). *International encyclopedia of political science*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Chonticha Taksinawet. (15 สิงหาคม 2566). ฝ่ายขวาอกหัก เลย์เปลี่ยนไปรัก ‘ก้าวไกล-เพื่อไทย’ ? ทำไมอนุรักษนิยม (not all) ถึงย้ายค่าย. เรียกใช้เมื่อ 26 ธันวาคม 2566 จาก <https://thematter.co/social/conservative-shifts-to-mfp-and-pt/210614>
- common team. (8 มกราคม 2566). *Life Lessons 2022 บทเรียนชีวิตของ ‘กอล์ฟ’ ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์*. เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2567 จาก <https://becommon.co/people/life-lessons-2022-thanwarin/>
- David Easton. (1971). *THE POLITICAL SYSTEM : AN INQUIRY INTO THE STATE OF POLITICAL SCIENCE*. New York: Knopf.
- ELECT. (7 พฤศจิกายน 2562). คนในสภา...หน้าตาแบบไหน.[status update].Facebook. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/electinth/photos/a.318689722283101/537106000441471>
- FUTURISTNIDA. (4 มกราคม 2563). ประชากรรุ่นแซด (GENERATION Z). เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2567 จาก <https://futurist.nida.ac.th/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%8B%E0%B8%94-generation-z/>
- GMMTV OFFICIAL. (5 สิงหาคม 2565). เรื่องนี้มีการตั้งคำถามกับสังคม | คาส The Eclipse Special ตอน เรื่องที่(คาส)ไม่ถึง. เรียกใช้เมื่อ 24 กันยายน 2567 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=Jnfsro1rf7A>
- iLaw. (24 มีนาคม 2562). 1 ปี เลือกตั้ง’62 กับ 10 เรื่องน่าสงสัย ที่ กกต.ไม่เคยตอบ. เรียกใช้เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.ilaw.or.th/articles/4031>

- iLaw. (20 มิถุนายน 2564). *เปรียบเทียบสามระบบเลือกตั้งแบบไหนเหมาะสมกับการเมืองไทย*.
เข้าถึงได้จาก <https://www.ilaw.or.th/articles/4677>
- J.J. Linz. (2000). *Totalitarian and authoritarian regimes*. Boulder, CO: Lynne Rienne.
- John Locke. (1937). *Treatise of Civil Government and A Letter Concerning Toleration*.
New York: Appleton Century Company, Inc.
- Karoonp Chetpayark. (5 พฤศจิกายน 2563). *นักเรียนถาม – รัฐมนตรีศึกษาฯ ตอบ : สรุปประเด็นบนเวทีดีเบตในการชุมนุม #หนูรู้หนูมันแล้ว*. เรียกใช้เมื่อ 3 มกราคม 2567 จาก <https://thematter.co/social/education/student-minister-debate/122823>
- Krungsri Plearn Plearn. (2567). *จากหน้าจอสู่ Iconic กับ 5 ตัวละคร LGBTQ ในโลกบันเทิง*.
เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/5-iconic-lgbtq-characters-tvshow>
- Robert A. Dahl. (1961). *A Who governs?: democracy and power in an American city*.
New Haven: Yale University Press.
- Salmon Podcast. (22 กันยายน 2565). *The Creation of "The Eclipse" กว่าจะมาเป็น "คาธ"*
Feat. ปราบต์ & ครูโย อภิรักษ์ | World Y EP60. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=9HqcW0hplms>
- The 101 world. (18 มิถุนายน 2564). *สาดสีรุ้งให้กระทรวงศึกษาฯ*. เรียกใช้เมื่อ 12 ตุลาคม 2566
จาก <https://www.the101.world/bad-student-pride/>
- THE POTENTIAL. (8 มกราคม 2566). *ชายแกร่ง' Toxic masculinity เริ่มต้นที่บ้าน โรงเรียน หรืออื่นใด?:คุยกับ ดร.นิปีทรม์ พิชญโยธิน*. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2567 จาก <https://thepotential.org/social-issues/toxic-masculinity/>
- THE STANDARD TEAM. (7 กันยายน 2564). *เจาะข้อมูล 'เด็กหลุดจากระบบการศึกษา' เมื่อป้ายผ้าและการแขวนคอสะท้อนปัญหาที่รุมเร้าเด็กไทย*. เรียกใช้เมื่อ 12 ตุลาคม 2566 จาก <https://thestandard.co/key-messages-children-dropped-out-of-the-education-system/>

- THE STANDARD TEAM. (25 พฤศจิกายน 2564). *นักเรียนเลว แจกคู่มือ 'เอาตัวรอดในโรงเรียน'* หน้าโรงเรียนสตรีวิทยา หลังเปิดแคมเปญขอรับทะเลาะ 1.7 หมื่น. เรียกใช้เมื่อ 16 ตุลาคม 2566 จาก <https://thestandard.com/badstudent-handbook-at-satri-witthaya-school>
- workpointTODAY. (26 พฤษภาคม 2562). *เลือกตั้ง 62 | ส.ส. หญิงไทยครอง 76 ที่นั่ง นับได้ร้อยละ 14 น้อยกว่าค่าเฉลี่ยโลก.* เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2567 จาก <https://workpointtoday.com/women-in-thai-parliament/>
- เดลินิวส์ออนไลน์. (6 กันยายน 2564). *"นักเรียนเลว" จัดกิจกรรมชวนคอ สะท้อนปัญหาการเรียนออนไลน์.* เรียกใช้เมื่อ 12 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.dailynews.co.th/news/242970/>
- เดลินิวส์ออนไลน์. (6 กันยายน 2564). *"นักเรียนเลว" จัดกิจกรรมชวนคอ สะท้อนปัญหาการเรียนออนไลน์.* เรียกใช้เมื่อ 12 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.dailynews.co.th/news/242970/>
- แดน สว่างวัฒน์. (2546). *อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพิษณุโลก.(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม. (9 สิงหาคม 2563). งาน "ธรรมศาสตร์จะไม่ทน" วันพรุ่งนี้ จะมีแจกหนังสือถอดเทปของนายอานนท์ เรื่อง "สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย" [Status Update].facebook. เรียกใช้เมื่อ 22 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.facebook.com/profile/100069244864826/search/?q=1%2C000%20%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%81>
- โพรฟันทง ลักษณะ เรขานิเทศ. (23 ตุลาคม 2563). *จงกล้าแสดงออก ใน ความจงรักภักดี ความกตัญญู กตเวทิตาคุณ ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์.*[status update].Facebook. เข้าถึงได้จาก https://www.facebook.com/lucklive/posts/3589515377758438?ref=embed_post

- ไทยโพสต์. (16 มกราคม 2564). "นักเรียนเลว"ราดน้ำแดง ใส่ไม้เรียว อ้างต้องการสะท้อนถูกครูทำร้าย สร้างความไม่ปลอดภัย มากกว่าสร้างพระคุณ. เรียกใช้เมื่อ 12 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/90040>
- ไทยโพสต์. (5 ตุลาคม 2565). 'GEN Z' สนใจข่าวการเมืองต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลง! เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 15 จาก <https://www.thaipost.net/x-cite-news/236053/>
- ไทยรัฐออนไลน์. (1 กุมภาพันธ์ 2562). <https://www.thairath.co.th/news/politic/1485670>. เรียกใช้เมื่อ 26 ธันวาคม 2563 จาก รวบรวมจากหัวร้อน “บิกตู” พิวัสซ์ชาติ สบถหยาบดูเด็ดบ่อย เคยเปรยใครด่าชกปาก: <https://www.thairath.co.th/news/politic/1485670>
- ไทยรัฐออนไลน์. (21 กันยายน 2563). หมุดคณะราษฎร จุดเริ่มปฏิวัติสยาม สัญลักษณ์ประชาธิปไตย ถูกบั่นทอน ขาดหาย. เรียกใช้เมื่อ 22 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1934399>
- ไพรวัลย์ เคนพรม. (2562). *ปรัชญาการเมือง ของ แมคเคย์เวลลี*. แคลิฟอร์เนีย: ครีเอทสเปส.
- ไพศาล ฮาแว. (4 สิงหาคม 2563). *มือบแฮร์รี่ พอตเตอร์ เสกคาถาฯ ปกป้องประชาธิปไตย*. เรียกใช้เมื่อ 31 ตุลาคม 2566 จาก <https://thestandard.co/harry-potter-themed-protest-at-democracy-monument/>
- ไพศาล ฮาแว. (26 กรกฎาคม 2563). *มือบไม่มั่งมั่งแต่ตั้งตั้งคะคุณรัฐบาล' จุดยืนกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในเวทีการเมือง*. เรียกใช้เมื่อ 30 ตุลาคม 2566 จาก <https://thestandard.co/lgbtq-stance-on-politics/>
- กนกรัตน์ เลิศชูสกุล. (2564). *สงครามเย็น (ใน) ระหว่างโบว์ขาว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- กรมล ทองธรรมชาติ. (2519). *การเมืองและประชาธิปไตยของไทย*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ,
- กรุงเทพธุรกิจ. (11 กรกฎาคม 2562). *ตรวจ! อายุ ครม.ประยุทธ์2 จาก 35 ถึง 77 ปี*. เรียกใช้เมื่อ 7 มิถุนายน 2567 จาก https://www.bangkokbiznews.com/politics/840446#google_vignette

- กรุงเทพธุรกิจ. (9 มีนาคม 2564). 'ราษฎร-นิติตรัฐศาสตร์' จูฬพพ ปลูกแต่งชุดดำ-โบดำ ไว้ทุกขให้ ความยุติธรรม. เรียกใช้เมื่อ 12 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/926365>
- กฤตยา เชื้อมวราศาศตร. (2559). *บทบาทหน้าที่และความเป็นผู้นำ ของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ปรากฏในข่าวหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์รายวัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กองบรรณาธิการWAY. (29 ตุลาคม 2563). *ราษฎรปฐมแดง เปลี่ยนสีลมเป็นถนนศิลปะแห่ง ประชาธิปไตย*. เรียกใช้เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://waymagazine.org/29-oct-2020/>
- กองบริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยมหิดล. (28 มิถุนายน 2566). *ไทยพร้อมหรือไม่ กับการก้าวสู่สังคม ผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์*. เรียกใช้เมื่อ 7 มิถุนายน 2567 จาก <https://op.mahidol.ac.th/ga/posttoday-22-2/>
- กำจร หลุยยะพงศ. (2554). *คู่มือด้วยแว่นทฤษฎี: แนวคิดเบื้องต้นของการวิเคราะห์ภาพยนตร์*. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 6(1), 23.
- ขจิตขวัญ กิจวิสาละ. (2564). *ศาสตร์การเล่าเรื่องในสื่อสารศึกษา*. วารสารศาสตร์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 3, 39-40.
- คณะก้าวหน้า. (12 มีนาคม 2564). *นีโอซันเนี่ยใน 1984 หรือประเทศไทยกันแน่?* เรียกใช้เมื่อ 11 มิถุนายน 2567 จาก <https://progressivemovement.in.th/article/3616/>
- คมชัย กวินอัครฐิติ และคณะ. (2563). *การศึกษาความเห็นต่างด้านทัศนคติที่มีผลต่อความคาดหวังต่อ ผู้นำทางการเมืองไทยของกลุ่มคนระหว่าง Gen X และ Gen Z*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- คิด วรณดี. (2566). *อุดมการณ์ทางการเมืองสู่การพัฒนาการเมืองไทย*. วารสารส่งเสริมและพัฒนา วิชาการสมัยใหม่, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1, 64.

- จเร นาคทองอินทร์ และคณะ. (ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (2565)). การฟื้นฟูของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา ในปี 2563. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 95.
- จรรยา สุภาพ. (2535). *สารานุกรมรัฐศาสตร์*, พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จาตุรงค์ สุทวาทัน. (ปีที่ 9 ฉบับที่ 1,(2564)). แนวคิดนักกฎหมายแบบอนุรักษนิยม: การตีความรัฐธรรมนูญด้วยกรอบแนวคิดปัญหาชน. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*, 83.
- ชวตล จรุงวิทย์. (2562). *ความเหลื่อมล้ำในสังคมเสรีนิยมใหม่ กรณีศึกษา สังคมในโลกภาพยนตร์ เรื่อง ซูโทเปีย (Zootopia),(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2523). *การเมืองกับการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดวงดีการพิมพ์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2530). *รัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐนยศ โล่ห์พัฒนานนท์ และคณะ. (2562). ความสอดคล้องของโครงสร้างอุตสาหกรรมการผลิตภาพยนตร์ไทยกับยุทธศาสตร์การส่งเสริมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ระยะที่ 3 (พ.ศ.2560 - 2564). *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*,(13)1, 48-59.
- ณรจญา ตัญญาพัฒน์กุล. (10 มีนาคม 2566). *Generation Clash: ก้าวข้ามความขัดแย้งแห่งยุคสมัย กับ กนกรัตน์ เลิศชูสกุล*. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.the101.world/generation-clash-kanokrat-lertchoosakul-interview/>
- ณัชกร นามเมือง. (24 สิงหาคม 2563). *มาตรา 116 ในประวัติศาสตร์ของการยุบปลุกปั่น*. เรียกใช้เมื่อ 28 ธันวาคม 2566 จาก <https://waymagazine.org/116-the-weapon/>
- ณัฐพล ชันธไชย. (2519). *อุดมการณ์ประชาธิปไตยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร*. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*,16(2), 152-192.
- ณัฐรุจา วีระธรรม. (2563). *การสื่อสารกับการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในประเด็นเรื่อง สิทธิสตรีในสังคมไทย : กรณีศึกษา กลุ่มเฟมินิสต์ปลดแอก*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2543). *นิเทศศาสตร์กับเรื่องเล่าและการเล่าเรื่อง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2549). *ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รัตนไตร.

ธนกร วงษ์ปัญญา. (29 มีนาคม 2564). *ศิษษาธิการคนใหม่, ซึ้มาจากการแบ่งเค้กผลประโยชน์นักเรียนเลวบุกมอบเค้กเซอร์ไพรส์ ‘ตริ้นช’* รมว. เรียกใช้เมื่อ 22 ตุลาคม 2566 จาก <https://thestandard.co/bad-students-give-surprise-cake-to-thianuch-thianthong/>

ธนุ สุขบำเพ็ญ. (23 ตุลาคม 2563). *เมื่อน้อง ๆ อ้างประชาธิปไตย เธอต้องเคารพความคิดและความต้องการของคนอื่นในประเทศนี้ด้วย.*[Status update].Facebook. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/thaipakdeebangkok>

ธร สถิตวิทยา. (2562). *ภาพตัวแทนการใช้อำนาจ การครอบงำและการต่อต้านชัดเจนในภาพยนตร์ชุด Hunger Games.*(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ธัญญวาริน สุขะพิสิษฐ์(ผู้กำกับ) (ผู้กำกับ). (2565). *คาธ(The Eclipse)* .[ภาพยนตร์โทรทัศน์ชุด]. กรุงเทพฯ. บริษัท จีเอ็มเอ็มทีวี จำกัด [ภาพยนตร์].

นักเรียนเลว. (1 กันยายน 2563). *เมื่อระบบการศึกษาไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำไมเราถึงต้องทน ?*.[Status Update].Facebook. เรียกใช้เมื่อ 16 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.facebook.com/Badstudent.th/photos/a.104556561336297/366332708492013/?type=3https://www.facebook.com/Badstudent.th/photos/a.104556561336297/366332708492013/?type=3>

นักเรียนเลว. (9 พฤษภาคม 2563). *โซเชียล เป็นระบบหนึ่งที่ถูกใช้ในการรับน้อง โดยมีแนวปฏิบัติยึดจากตัวอักษรภาษาอังกฤษ* .[Status Update].Facebook. เรียกใช้เมื่อ 16 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.facebook.com/profile/100070234513912/search/?q=%E0%B9%82%E0%B8%8B%E0%B8%95%E0%B8%B1%E0%B8%AA%20%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9A%E0%B8%9A%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B6%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%>

- ปฎิยุทฺท ทองประจง. (17 ตุลาคม 2563). คนไทยต่างปรบมือ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสลายการชุมนุม.
[Status update].Facebook. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/thaipakdeebangkok>
- ปฎิยุทฺท ทองประจง. (2 ธันวาคม 2563). #ช่างเพื่อเจ้าไปกันใหญ่แล้ว ธนาธร ทวีตชมนักเรียนกล้า
หาญใส่ชุดไปรเวท ปลุกช่วยกันทำลายวัฒนธรรมแห่งการกดขี่.[Status update].
Facebook. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/thaipakdeebangkok>
- ปฎิยุทฺท ทองประจง. (8 เมษายน 2564). แก้วรัฐธรรมนูญไม่ช่วยเศรษฐกิจดีขึ้นการเมืองกลับสู่วังวน
เดิม แก้วรัฐธรรมนูญจะสูญเสียเงินประชาชน.[Status update].Facebook. เข้าถึงได้จาก
<https://www.facebook.com/thaipakdeebangkok>
- ประชาไท. (5 มิถุนายน 2556). 24 ปีเหตุการณ์เทียนอันเหมิน จีนแบน 'เปิดเหลืองยักษ์' หลังถูกใช้
เป็นภาพล้อขบวนรถถัง. เรียกใช้เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://prachatai.com/journal/2013/06/47063>
- ประชาไท. (11 สิงหาคม 2563). เสรีไทยพลัดผู้หญิงปลดแอก จัด #มือบดุงตุง2 #ไพร่พาเหรดเพื่อ
ประชาธิปไตย ความหลากหลายและความเท่าเทียม. เรียกใช้เมื่อ 13 มิถุนายน 2567 จาก
<https://prachatai.com/journal/2020/11/90334>
- ประชาไท. (10 ตุลาคม 2561). ว่าด้วยการปกครองแบบ "ชราธิปไตย": Gerontocracy. เรียกใช้เมื่อ
7 มิถุนายน 2567 จาก <https://prachatai.com/journal/2008/10/18753>
- ปราบต์. (2564). คาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ DEEP .
- ปราบต์. (21 มิถุนายน 2564). จุดเริ่มต้นของโปรเจกต์ #คาร คือโจทย์อันว่าด้วยการคัมเอาท์.
Facebook.[status update]. เข้าถึงได้จาก https://www.facebook.com/prapt.writer/photos/a.1966929293586898/2924659337813884/?_rdr
- ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ. (2524). พรรคการเมืองและปัญหาพรรคการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนา
พานิช.

ผู้จัดการออนไลน์. (20 กันยายน 2563). *มือบักหมุดคณะราษฎร หมุดที่ 2 ลงพื้นสนามหลวงแล้ว พร้อมอ่านประกาศคณะราษฎร 2563*. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/onlinesection/photo-gallery/9630000096199>

ผู้จัดการออนไลน์. (2 สิงหาคม 2565). *เรื่องย่อซีรีส์วาย "ดาว The Eclipse"*. เรียกใช้เมื่อ 8 ธันวาคม 2566 จาก <https://mgronline.com/drama/detail/9650000073544>

พงศ์เพ็ญ ศกุนตารักษ์. (2536). *ทฤษฎีการเมืองยุคใหม่*. นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร.

พงศรัณย์ จิตต์สวาสดี. (2566). *การสร้างสรรคภาพยนตร์ไทยซ่อนสัญลักษณ์ทางการเมืองในประเทศไทย. ปริญญาานิพนธ์*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พจนุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

เพชรวัฒน์ เส้นทอง. (2562). *อุดมการณ์ทางการเมือง : อุดมการณ์ทางการเมืองไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 3, 235 - 237.*

พรรคไทยภักดี. (21 เมษายน 2564). *ระบอบ 3 กีบ คือ*. [Status update]. Facebook. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/ThaipakdeeParty/photos/a.100531828445944/275680054264453/?type=3>

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548(ฉบับที่15). (2563). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 302 หน้า 68 - 70.*

พลวุฒิ พัฒนวัชรกุล และวัชรินทร์ ชาญศิลป์. (2564). *อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่4 ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พจนตร พึ่งหลวง. (2544). *ความขัดแย้งในแนวอุดมการณ์ทางการเมือง "เผด็จการรัฐนิยม" กับ "สังคมนิยมประชาธิปไตย" ในช่วง พ.ศ. 2475-2490*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พจนตร พึ่งหลวง. (2544). ความขัดแย้งในแนวอุดมการณ์ทางการเมือง "เผด็จการรัฐนิยม" กับ "สังคมนิยมประชาธิปไตย" ในช่วง พ.ศ. 2475-2490 / พจนตร พึ่งหลวง = *Political conflicts during 1932-1947*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิเศษ พงศ์เพ็ญ. (2536). *ทฤษฎีการเมืองยุคใหม่*. นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (กรกฎาคม 2563). การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2562 กรุงเทพมหานคร. เรียกใช้เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2566 จาก สำนักวิจัย สถาบันประปวกเกล้า
- พิพิธภัณฑ์สามัญชน. (2563). เปิดเหลือง "ราษฎรบริรักษ์". เรียกใช้เมื่อ 22 พฤศจิกายน 2566 จาก https://commonmuze.com/asset/56?fbclid=IwAR2rEia2_ViorEQ6XMBSJU-WrJa1MqpWMXE6svmJf7eYrH77-j3fab6BfLE
- พิมพ์พร สุนทรวิริยกุล. (2551). *กระบวนการประกอบสร้างอุดมการณ์ในละครโทรทัศน์ไทยในช่วงภาวะวิกฤตทางการเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิราภรณ์ วิฑูรย์. (1 มีนาคม 2563). พลังของ 'แฟลชม็อบ' จะหยุดแค่รั้วมหาวิทยาลัย หรือก้าวออกไปเคลื่อนไหวระดับชาติ? เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2566 จาก <https://thematter.co/social/power-of-flashmob/102385>
- พิศาล มุกดาร์สมิ. (2562). *ชุดวิชา 81713 การวิเคราะห์การเมือง*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ภัคจิรา มาดาพิทักษ์. (7 กรกฎาคม 2565). *ชาติ กษัตริย์ กองทัพ: ล้วงลึกอำนาจสถาบันใหญ่ที่โยงใยอยู่ในประชาธิปไตยแบบไทยๆ*. เรียกใช้เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.the101.world/monarchy-military-nexus-and-network-monarchy-in-thai-politics/>
- ภัสสร คงเอียด. (2561). *การสื่อสารทางการเมืองผ่านภาพยนตร์เรื่อง 14 ตุลาสงครามประชาชน (The Moon Hunter 2544)*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ภาคีประชาชน ปกป้องสถาบันฯ และประชาชนของพระราชฯ. (21 สิงหาคม 2563). *นายก งาม ประชาชนทั้งประเทศ?????.[Status update].Facebook*. เรียกใช้เมื่อ 21 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.facebook.com/pakeepeople/photos/a.115555900242786/138986307899745/?type=3>
- ภุริตวัฒน์ เกื้อทาน. (2556). *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาพเคลื่อนไหว และภาพยนตร์*. เรียกใช้เมื่อ 15 สิงหาคม 2566 จาก <http://www.bhuriwat.us/file/32248-01.pdf>
- มโน วนเวฬุสิต. (2554). *การวิเคราะห์ประเด็นการเมืองในภาพยนตร์ไทยร่วมสมัย(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มติชนสุดสัปดาห์. (20 สิงหาคม 2563). *หลาย รร. เด็กอัดคลิปแฉพฤติกรรมครู-ผอ.บางแห่งชู้จับเข้าค่ายทหาร บางคนนอนอย่างสามนิ้ว กลัวไม่ได้งบ*. เรียกใช้เมื่อ 12 ตุลาคม 2566 จาก https://www.matichonweekly.com/hot-news/article_338503
- มติชนออนไลน์. (1 ธันวาคม 2563). *“นักเรียนแล้ว” บุค คร.คืบชุด นร.แขวนหน้าประตูกระทรวง อ้างไม่ใช่ชุดที่ปลอดภัย*. เรียกใช้เมื่อ 12 ตุลาคม 2566 จาก <https://mgronline.com/onlinesection/detail/9630000123479>
- มหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช. (ม.ป.ป.). *บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง*. เรียกใช้เมื่อ 7 มิถุนายน 2567 จาก <http://dspace.nstru.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/234/3/Chapter2.pdf>
- ราษฎร. (8 มีนาคม 2566). *อำนาจบริหารเหยียบหัวประชาชนรับใช้ศักดิ์นา อำนาจนิติบัญญัติอ่อนเปลี้ยจนไม่อาจพึ่งพา*. เรียกใช้เมื่อ 22 ตุลาคม 2566 จาก <https://web.facebook.com/profile/100068229397490/search/?q=%E0%B9%81%E0%B8%95%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%94%E0%B8%94%E0%B8%B3>
- รินทร์ณฐา บวรวัชรเศรษฐ์ และ วรางคณา โสมะนันท์. (2564). *การศึกษาการจัดการเรียนการสอนช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ, 123-124.*

- รุ่งฤทธิ์ เพ็ชรรัตน์. (20 กุมภาพันธ์ 2566). 21 กุมภาพันธ์ 3 ปี ยุบพรรคอนาคตใหม่ จุดเริ่มต้นชุมนุมทางการเมือง 2563. เรียกใช้เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://plus.thairath.co.th/topic/politics&society/102808>
- ลิขิต อีระเวคิน. (2517). *อุดมการณ์ทางการเมืองและการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลิขิต อีระเวคิน. (2526). *การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วงเดือน ขาวสุข. (2561). *การคอร์รัปชันทางการเมืองที่สะท้อนผ่านละครโทรทัศน์ชุด “เหนือเมฆ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วณิชชา โนภาศ. (2563). *วาทกรรมกับการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองในรายการคืนวันศุกร์ให้ประชาชน: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงพิพากษ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วณิดา มณีชัย. (30 ตุลาคม 2565). “คาธ” กับการสร้างปรากฏการณ์ใหม่ของซีรีส์ Y ผ่านมุมมองผู้กำกับ “กอล์ฟ ธีญญ์วาริน”. เรียกใช้เมื่อ 13 เมษายน 2567 จาก https://www.feedforfuture.co/feed-ent/13867/#google_vignette
- วงศ์ เดชกิจวิกรม. (23 ตุลาคม 2563). *อยากบอกว่า น้องตัดสินใจได้ถูกต้องแล้ว ในการร่วมยื่นหยุดปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์*. [Status update]. Facebook. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/thaipakdeebangkok>
- วงศ์ เดชกิจวิกรม. (25 ตุลาคม 2563). *อยากจะบอกน้อง ๆ กลุ่มนี้ว่า ความเท่าเทียม ไม่มีจริง ไม่ว่าประเทศไทยในโลก*. [Status update]. Facebook. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/thaipakdeebangkok>
- วรรณิ์ สำราญเวทย์. (2542). *การผลิตภาพยนตร์ชั้นสูง*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิทยากร เชียงกุล. (2551). *ปรัชญาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.

- วิภา จิรภาไพศาล. (18 กันยายน 2566). *อาถรรพ์ อำนาจลึกลับที่เชื่อว่าทำให้มีอันเป็นไป ในวิถีชีวิตคนไทย*. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2567 จาก https://www.silpa-mag.com/culture/article_117559#google_vignette
- วิสุทธิ์ โปธิแท่น. (2524). *ผู้ปกครองที่พึงประสงค์. เอกสารทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริชัย โททัสสะ และเพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์. (2565). นโยบายการเมืองใน “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” (1984) ของจอร์จ ออร์เวลล์. *วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงและอาเซียนศึกษา*, ปีที่ 22, ฉบับที่ 1, 1-22.
- ศุภาวรรณ คงสุวรรณ. (23 กันยายน 2563). *วัฒนธรรมป๊อปในมือป 19 กันยายน : ล่องคอสดมูมปังๆ และพลังของการชุมนุม*. เรียกใช้เมื่อ 10 กันยายน 2566 จาก <https://www.the101.world/pop-culture-19sept/>
- ศุภยัทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (15 พฤศจิกายน 2563). 1 เดือนหลัง 14 ตุลา: คดีชุมนุมเพิ่ม 3 เท่า ผู้ถูกดำเนินคดีกว่า 175 คน *ข้อหา ม.116-พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ฟุ้ง*. เรียกใช้เมื่อ 26 ธันวาคม 2566 จาก <https://tlhr2014.com/archives/23163>
- ส สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2532). *สังคมวิทยาการเมือง : หลักการและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- สตีธร ธนานิธิโชติ และวิชุดา สาธิตพร. (2559). *หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ หน่วยที่ 10 การศึกษารัฐศาสตร์แนวทงอำนาจ*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันพระปกเกล้า. (1 ธันวาคม 2564). *ไทยภักดี*. เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%94%E0%B8%B5>
- สนธิ เตชานันท์. (2543). *พื้นฐานรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สปริงนิวส์. (19 พฤศจิกายน 2563). *เปิดขงสืเหลืองคืออะไร เผยเหตุผลมือบคณะราษฎรนำมาใช้รับมือตำรวจ*. เรียกใช้เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.springnews.co.th/news/802512>

- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (14 ตุลาคม 2553). *ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจกับประชาธิปไตย*. เรียกใช้เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2013/05/d2010014.pdf>
- สมเกียรติ วันทะนะ. (2544). *อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย*. นครปฐม: โรงพิมพ์ศุภลักษณ์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน.
- สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์. (2563). *ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับสมบูรณ์)*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจริญรัฐการพิมพ์.
- สมบัติ จันทร์วงศ์. (2552). *เจ้าผู้ปกครอง (The Prince) พิมพ์ครั้งที่ 7*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2554). *การสถาปนาอำนาจของผู้ไร้อำนาจ*. กรุงเทพฯ: บริษัท มาดลองคุณ ซีเอสพี จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: อริย์ธัช แก้วเกาะชะบ้ำ.
- สำนักพิมพ์สมมติ. (24 กรกฎาคม 2566). *ทำไมใส่เสื้อยืดดำประท้วง | ความหมาย การแสดงออก และนัยทางการเมือง*. เรียกใช้เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.sm-thaipublishing.com/content/8177/why-black-tshirt>
- สิทธิศักดิ์ บุญมั่น และวิชัย ตาดไธสงค์. (23 มิถุนายน 2564). *ทำไมสัญลักษณ์ LGBTQ สีสรุ้งคือ*. เรียกใช้เมื่อ 12 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/880>
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *วาระผู้นำ ทฤษฎีและปฏิบัติ: ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิรัตน์เอ็ดดูเคชั่น.
- สุทัตสา ลายลักษณ์. (2563). *ความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจของคนในท้องถิ่นผ่านนวนิยาย เรื่อง เขาชื่อกานต์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุนันท์ เต๋นดวง. (2564). *อุดมการณ์ทางการเมืองของอดีตสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ในเขตพื้นที่(วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุมาภา ประดับแก้ว. (2556). *การวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ที่กำกับโดยคมกฤษ ตรีวิมล*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2545). *หลักและทฤษฎีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ประสิทธิ์ภักดิ์ แอนพริ้นติ้ง.
- สุรศักดิ์ บุญอาจ. (2564). *สุนทรียศาสตร์และการเมืองในภาพยนตร์ของคงเดช จาตุรันต์รัศมี(รายงานผลการวิจัย)*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (28 สิงหาคม 2563). “ไทยภักดี” กับ “ประชาชนปลดแอก” ว่าด้วยท่อน้ำเลี้ยง-เพดาน-สิ่งศักดิ์สิทธิ์. เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-53944094>
- หลักชัย วงษ์หมอก. (2550). *การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสถานักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2,(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- หลุยส์ อัลธูแซร์. (2566). *อุดมการณ์และกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ = Ideology and Ideological State Apparatuses*. (กาญจนา แก้วเทพ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- หอสมุดรัฐสภา. (14 พฤษภาคม 2562). *สมาชิกรัฐสภา 2562*. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2567 จาก <https://library.parliament.go.th/th/smachikwuthispha-2562>
- องอาจ สิงห์ลำพอง. (2556). *การอภิปรายความการสื่อสารทางการเมืองจากภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่องตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช*. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย,(7)1, 34.
- อนุสรณ์ ลิมมณี. (2542). *รัฐ สังคม และการเปลี่ยนแปลง: การพิจารณาในเชิงอำนาจนโยบาย และเครือข่ายความสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

อานนท์ มาเม้า. (4 มีนาคม 2567). 'สมรสเท่าเทียม' ในความเงียบ เมื่อสังคมไปไกล แต่กฎหมายยัง
ช้า. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2567 จาก <https://thestandard.co/same-sex-marriage-in-the-silence/>

อานนท์ อาภาภิรม. (2545). รัฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

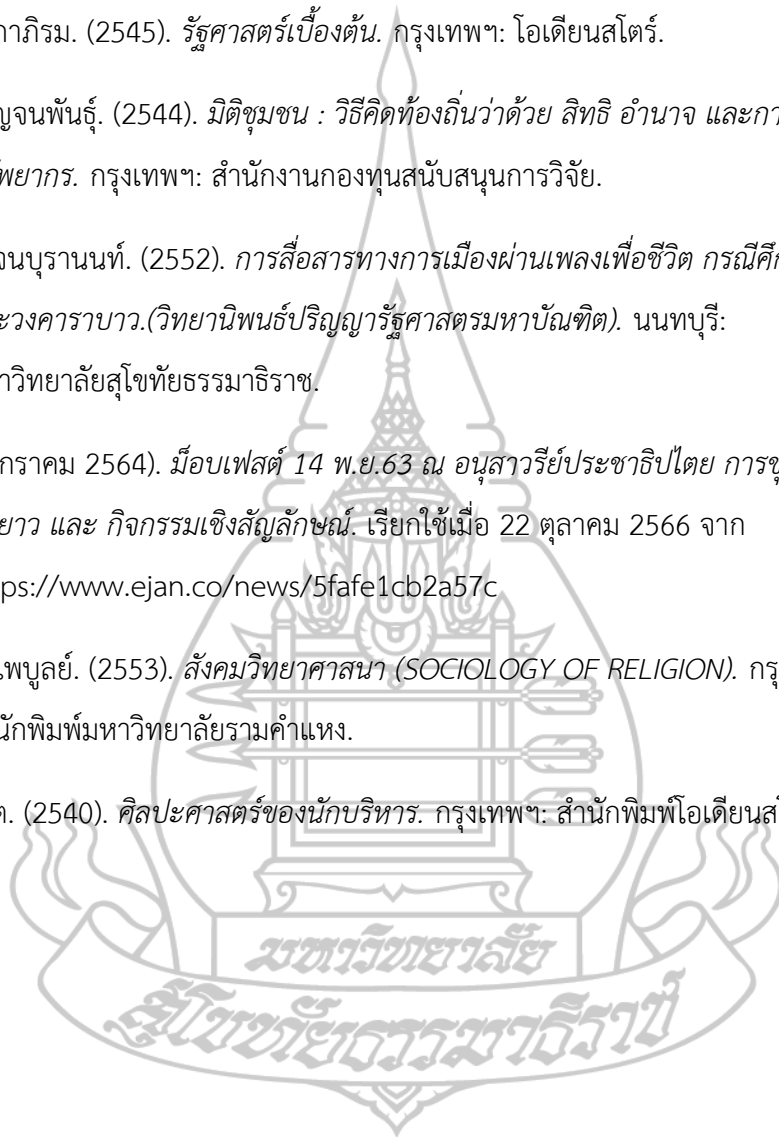
อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2544). มติชุมชน : วิธีคิดท้องถิ่นว่าด้วย สิทธิ อำนาจ และการจัดการ
ทรัพยากร. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อาภากร โจรนบุรานนท์. (2552). การสื่อสารทางการเมืองผ่านเพลงเพื่อชีวิต กรณีศึกษาวงคาราวาน
และวงคาราบาว.(วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อีจัน. (11 มกราคม 2564). ม็อบเฟสต์ 14 พ.ย.63 ณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย การชุมนุม ที่มีผ้าขาว
ผืนยาว และ กิจกรรมเชิงสัญลักษณ์. เรียกใช้เมื่อ 22 ตุลาคม 2566 จาก
<https://www.ejan.co/news/5fafa1cb2a57c>

อุดมพร ชื่นไพบูลย์. (2553). สังคมวิทยาศาสนา (SOCIOLOGY OF RELIGION). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อุทัย หิรัญโต. (2540). ศิลปะศาสตร์ของนักบริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นางสาวหทัยภัทร วิเศษกิจ
วัน เดือน ปี เกิด	10 มกราคม 2537
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	หมู่ 12 ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการศึกษา	พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประวัติการทำงาน	หอผู้ป่วยนรีเวช โรงพยาบาลกลาง กรุงเทพมหานคร พยาบาลวิชาชีพ เทศบาลตำบลบางเลน จังหวัดนนทบุรี

Click or tap here to enter text.

